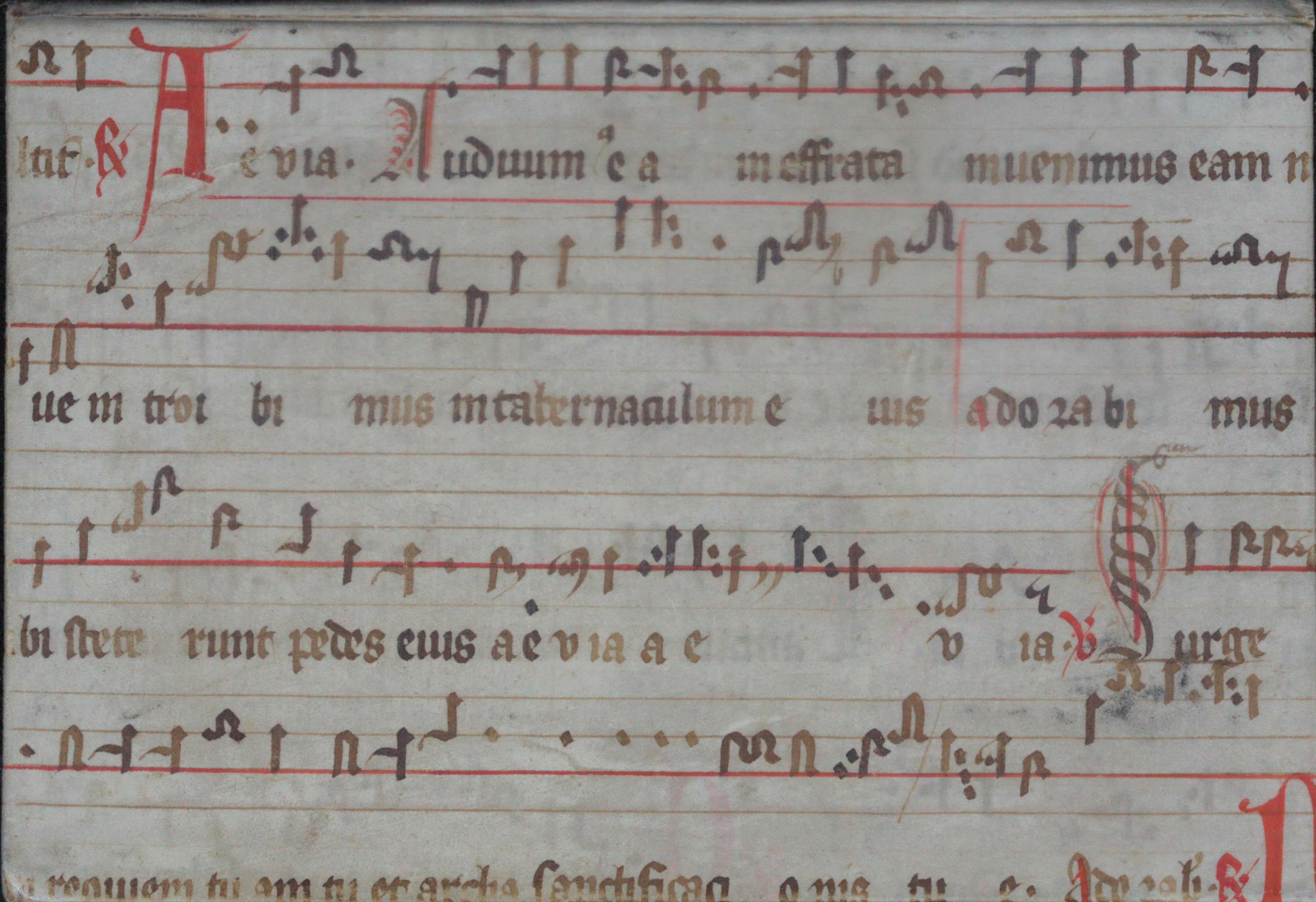
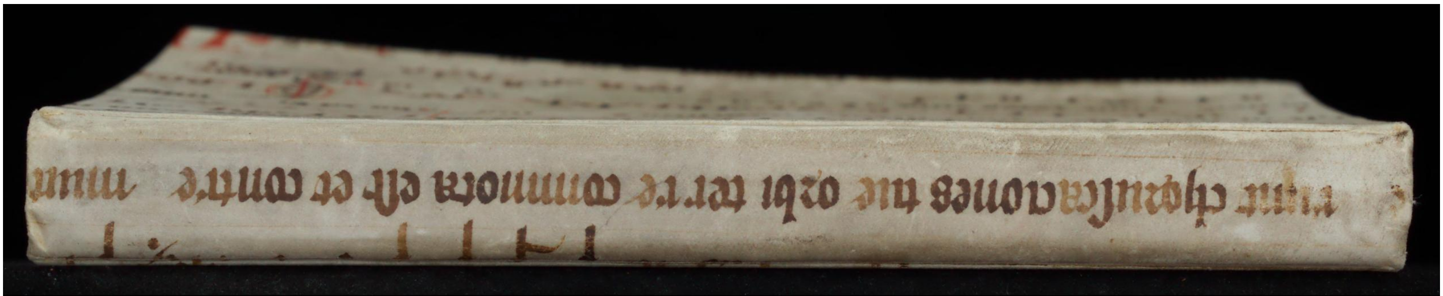
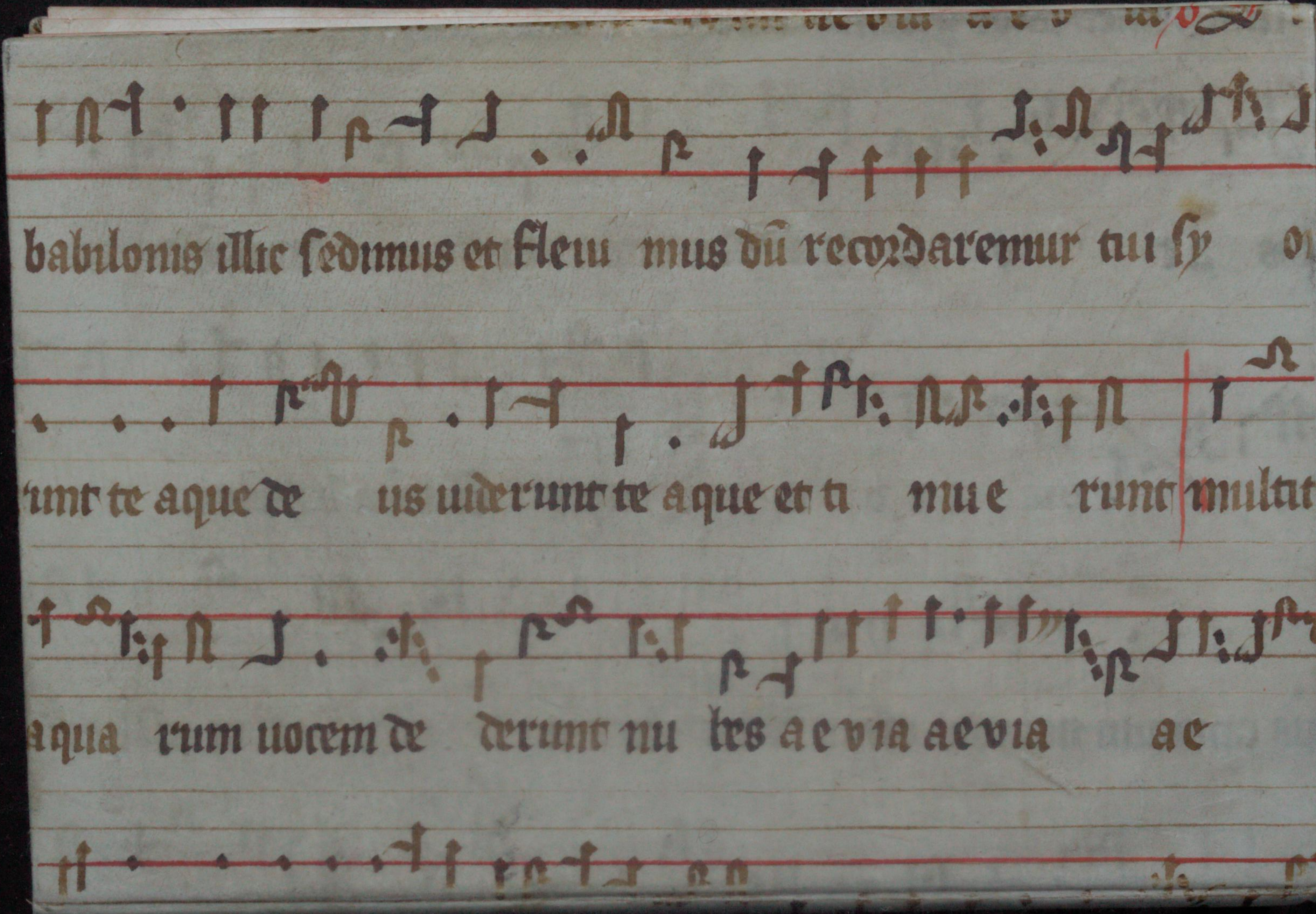

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Expl., ohne das letzte leere Blatt.

19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

150 G 40

Delft 1497 (?) (Christiaan Snellaert)

Nicht bei Hain, Copinger, Campbell, Reichling et Annexen (GW 1162)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

33120T

Gloſa Joannis Sinthen ſupra Scd̃a pte Alexandri bene emendata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Incipit Gloſa ſuper Secunda parte doctrinalis in hoc opuſculum diligenter collecta. que vt ſcholaribus neceſſaria ſic etiā informatoribꝰ ac inſtructoribꝰ erit vtiliſſima.

Incipit Prologus.

G Rammatica eſt ars recte ſcribendi: recteqꝫ loquēdi ¶ Grammatica eſt nobis neceſſaria. Ꝙ gemus em̄ arte recte ſcribendi cū volumꝰ cū aliq̇d ſ̄care abſentibus loquēdi recte arte opus habemꝰ cū aliq̇d pn̄tibus ſ̄care volumꝰ. ¶ Grammatica eſt ars liberalis qm̄ liberale illud dr̄ qd̄ ad liberꝝ hōiem ꝑtinet. Scientia aūt grāmatice ad liberꝝ hōiem ꝑtinet. decꝫ em̄ liberꝝ hōiem recte ſcribere ⁊ loqui g̊ grāmatica eſt ars liberal̄. Grāmatica cū duplicato m ſcribit̄. qꝛ grāma grecū nomen lr̄am ſ̄cans. vn̄ grammatica deducit̄ cū geminato m ſcribit̄. Sunt aūt grāma apud grecos Alpha Bita Gāma Delta Etha zeta Itha Thita Iotha kappa Lauda. Mi. Ni. Xi. Omikron Pi. Ro. Signa Taf Ypſilon. Phi. Pſi. Omega. ¶ Grāmaticace declinat̄ ſ̄m latinā declinatōem ſicut Muſa grāmatikī: is apud grecos vbi nos grāmatice ces eo ꝙ itha grecū in e nr̄m ꝯuertit̄: ¶ Eodē mō dialetica. rhetorica. arilmetica. muſica: phyſica. logica declinantur ſ̄m latinam declinatōem. Dialetikī ⁊c. que nōia in itha finiunt̄. ſ̄m grecos vbi nos dialectice. rhetorice. arithmetrice. muſice. phyſice. ea qua grāmatice dicimus ſuperiori rōne Magdalena itez habet magdalene gt̄m. Magdaleni is vbi nos magdalene magdalenes vtrūqꝫ g̊ bene dicit̄ maria magdalena ⁊ Maria magdalene. ¶ Grāmaticus latine dicit̄ lr̄atus Grāmatica litteratura. Illitteratus vel grece. Idiotis latine idiota dr̄ qui neſcit lr̄as. ¶ Laicus nō ſ̄cat id qd̄ illiteratus. ꝑt em̄ laicꝰ eſſe lr̄atiſſimꝰ Meliꝰ ergo dr̄: petrꝰ eſt idiota vel illiteratus ꝙ̃ petrꝰ eſt purus laicus. Clericꝰ non ſ̄cat id qd̄ lr̄atus. ſed clericus dr̄ qui ꝑtinet ad ſortē dei. kliros em̄ ſors dr̄ Homines em̄ diuiſi ſunt in duas partes quaꝝ vna eſt ſors dei ad quaꝫ pertinet clerici. altera ſors mundi ad quā laici pertinent Melius ergo dicit̄ Petrus eſt mediocrit̄ lr̄atus. ꝙ̃ Petrus eſt cōpetens clericus: ¶ Nomine litteraꝝ ſil'r grāmatica ſ̄catur. Inde ludus litteraꝝ ſchola in qua diſcitur grammatica. et ludi magiſter dicit̄ qui docet pueros grāmaticam Valerius Dyoniſiꝰ ex tyranno ludi magiſter factus eſt. Recte ſcribit ⁊ loquit̄. qui neqꝫ barbariſmū neqꝫ ſoloeciſmū facit. Duo em̄ ſunt vicia ſ̄monis. vt Tullius dicit in rhetoricis que faciūt quo minꝰ latinus ſit ſ̄mo. Hec vicia ſi vitamus recte ſcribimꝰ ⁊ loq̇mur. ¶ Barbariſmꝰ eſt vicioſa corruptio vocabuli. Dicit̄ vicioſa: qꝛ ꝑ metaplaſmū apd̄ poetas fit corruptio nō vicioſa. vt cū dr̄ gnatꝰ ꝓ natꝰ. ꝑ ꝓtheſin. temno pro ꝯtēno. ꝑ aphereſin. amaſti ꝓ amauiſti ꝑ ſyncopā: induperator ꝓ imꝑator. ꝑ epentheſim. amarier ꝓ amari ꝑ paragogen. face ꝓ fac ꝑ apocopen. aliꝰ tibicen media ſyllaba ꝓducta ꝓ aliꝰ tibiīcen ꝑ ſynereſim. pictai: aulai ꝓ picte aule ꝑ diereſim. Dederitꝫ penultima ſyllaba ꝓducta ꝓ dederitꝫ. ꝑ diaſtolen. eodem penultima correpta ꝓ eodē ꝑ ſyſtolen. olli ꝓ illi ꝑ antitheſim. euādre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ꝑ euander per metatheſim. Barbariſmū facimus ſcribendo loquēdo.
poſſumus em̄ vicioſe ſcribere ⁊ loqui. Multis modis fiunt barbariſmi.
Qui vicioſe lr̄am ꝓ littera ſcribit barbariſmū facit. vt q̇ t ꝓ c ponit aut
c ꝓ t. Foelicioꝛ audacioꝛ cū c ſcribunt̄ qui ea aliter ſcribit barbariſmum
facit. fortioꝛ. letioꝛ. cū t ſcribenda ſunt. Qui hoc grecum nomen phyſis
quod ſic latine ſcribitur ⁊ ab eo venientia cum f ſcribit non recte ſcribit.
debet em̄ ſcribi per ph. Chriſtophorꝰ cum ph ſcribi debet. non cuȝ f quo
mō carpophorus Et greci in os finiūt. vt Chriſtophoros. ¶ Qui noīa
cum latino i ſcribit que cū greco ſcribenda ſunt. aut ea cuȝ greco ſcribit
que cū latino ſcribent̄ non recte ſcribit. Imitoꝛ imago cuȝ latino i ſcribi
debent. Cōpoſita ex greca ꝑpoſitōe ſyn cū greco y ſcribenda ſūt. Ea em̄
cōmodato accepimꝰ a grecis. quocirca ita ſcribenda ſunt quo modo gre
ci ea ſcribunt. Syllogiſmus ſyllepſis cū geminato ll ⁊ y greco ſcribi de-
bent. quia apud grecos hoc modo. Syllogiſmos ſyllepſis. Dialectica
cū i latino ⁊ ct ſcribi debet. Deriuatur em̄ a verbo greco Dialegome
quod diſputare ſignificat. qui id nomen aliter ſcribit non recte ſcribit.
Qui detrahit dictioni litterā aut aſpiratōem debitam non recte ſcribit
¶ Hypotheſis hypotetica hypocrita hydropicus cum greco y aſpira
to ſcribi debent. Nunq̄ȝ enim dictio a greco y incipere debet non aſpira
to. Hieronymus. hieroſolyma. hierachia cum latino i aſpirato ſcribi de-
bent. hieros enim vnde deriuatur. cum i aſperato ſcribitur tātū quantū
ſacer ſignificans. ¶ He quattuoꝛ ꝯſonantes c. p. r. t. quandoqȝ aſpiran-
tur. quandoqȝ carent aſpiratione. Cum debetur eis aſpiratio cauendū
eſt ne detrahatur Chriſtus. chriſtianꝰ. chirurgus. chronographia. chro-
nica cū ch ſcribi debent. quia ſic greci ea ſcribere conſueuerunt. Philoſo
phus. philippus cum ph. quia ita greci etiam ꝯſueuerunt ea nomia ſcri
bere Rhetoꝛ. rhetorica cuȝ rh. quia nota aſpiratiōis cadit ſuper ita quod
nos in e mutamus. Theologꝰ. theophilus cū th. qꝛ a theos quod eſt de-
deſcendunt. ¶ Qui adiicit dcōni lr̄am aut aſpiratōem non debitā non
recte ſcribit. Comedo. tolero. legitimꝰ. Si in l t duplicant male ſcribunt̄
Abūdo cōponit̄ a ꝑpoſitōe ab ⁊ vndo. ergo ſine aſpiratōe ſcribi dȝ. Abū
minoꝛ non poſtulat aſpiratōem. neqȝ pennis nomen cōponit̄ em̄ a ppo
ſitione ꝑ ⁊ annꝰ. pennis em̄ fluuiꝰ dicit̄ qui toto anno fluit. Qui pint̄ m
et n interponūt non recte ſcribūt. male ergo ſcribunt̄ ſcampnum. damp
num. ſompnꝰ. ſolempnis cum p. Qui lr̄am inter duas vocales poſitam
et poſteriori vocali debitam ꝑori adiicit non recte ſcribit. Quocirca cuȝ
volumꝰ hanc dcōnem noſter diuidere debemꝰ no ſcribere in fine vſus ꝑ-
cedentꝭ ⁊ ſter in ꝑncipio ſequentꝭ. Cum volumꝰ h̄ nomē doctoꝛ diuidere
terminabimꝰ verſum ꝑcedentē ſyllaba do. ⁊ ſequentē incipiemꝰ a ſylla-
ba ctoꝛ. Cū vicioſe hoc eſt ſine metaplaſmo ſyllaba breuis ꝓducit̄. aut ꝓ
ducta corripit̄ barbariſmꝰ fit ꝓnunciādo Alexander. Barbarꝰ eſt vocis
corruptio facta latine. hoc viciū facimꝰ dicendo dn̄a dn̄s ¶ Qui noīa cū
dipthōgo e vel oe ſcripta ita ꝓfert̄ vt ſcripta ſunt barbariſmum facit. qꝺ
ne fiat ſcribunt̄ a pleriſqȝ noīa quibꝰ diphthongꝰ debetur abſqȝ diphthō
go. fatendum tamen eſt ea noīa integrioꝛa eſſe que cū dipthongo debi-
ta q̄ȝ que ſine ea ſcribunt̄. ¶ Solocciſmꝰ cum oe diphthōgo ſcribitur. et

eſt nomen q̄ttuoꝛ ſyllabaꝝ. Si enim eſſet nomē pentaſyllabū: viciosus
eſſet hic v̄ſus Juuenal. Verba ſoloeciſmū liceat feciſſe marito. ¶ So-
loeciſmꝰ eſt viciosa ꝯſtructio dictionū. Et fit ſoloeciſmꝰ cū ꝑs orōnis vici-
oſe ponit̄. Dicit̄ viciose qm̄ ꝑ totum ꝑs ꝓ parte ponitur. ſed non vicioſe.
Vt apud Uirgilium ardebat ꝓ amabat ponitur: cum inquit. Formo-
ſum paſtoꝛ corydon ardebat alexim. ¶ Cum infinitiuꝰ modus ꝓ pteri-
to imꝑfecto indicatiui poſitꝰ hꝫ ntūm ſuppoſitū non fit ſoloeciſmꝰ. qꝛ h̄
ſine vicio fit cum id orōnis genꝰ ab autoꝛibꝰ tritum ſit ſed antitheſis Vt
apud Saluſtiū. paucis ex amicis auxilio eſſe. Cū abltūs caſus nōis q̄rte
declinatōis ꝓ dtō ponitur ſoloeciſmꝰ non fit ſed antiptoſis. vt apd̄ Uir-
gilium. ꝑce metu ꝓ metui. Cum ꝑticula vt ꝓ ꝑticula ꝙ ponit̄. aut ꝙ ꝓ
vt ſoloeciſmꝰ fit. quia hmōi poſitio vicioſa eſt. nō recte ergo d̄r Jacobus
rogauit me ꝙ legerem. quia ponitur ꝙ ꝓ vt niſi velimꝰ tm̄ ſ̄care quātū
Jacobꝰ rogauit me ꝓpterea quia legebam. Nec recte dicitur Jacobus
tam doctꝰ eſt q̄ꝫ mirum eſt. Dōm enim eſt Jacobꝰ tam doctꝰ eſt vt mirū
ſit eum tam doctum eſſe. ¶ Cum ꝑticula ꝙ ꝓ ne ponitur ſoloeciſmꝰ cō-
mittitur. igitur meliꝰ dicitur. timeo ne magiſter veniat. q̄ꝫ timeo ꝙ mgr̄
veniat. ¶ Grāmatica aliter definit̄ trita definitōe. Grāmatica eſt ſcien-
tia docēs recte ſcribere. recta ſcripta intelligere. recta intellecta: recte cō-
ponere recte cōpoſita. debito mō ꝓnunciare. Que definitio q̄ttuoꝛ par-
tes grāmatice complectit̄ q̄ꝝ vna d̄r oꝛthographia q̄ docet recte ſcribere
Oꝛthos. rectiꝰ d̄r graphia ſcriptura. Inde latina oꝛthog̃phia recta ſcri-
ptura ⁊ oꝛthographꝰ qui recte ſcribit. Altera ꝑs grāmatice d̄r etymolo-
gia. Etymos grece latine verꝰ d̄r. logia eloquiū. Tn̄ latine etymologia
cōponit̄ ⁊ interp̄tat̄ veriloquiū: Etymologia docet vnde dictiones oꝛigi-
nē trahant ⁊ quid ſignificent. Ex etymologia ſcimꝰ ꝙ areopagꝰ interp̄tat̄
vicꝰ martis. ares enim habens areos gtūm mars d̄r ⁊ pagꝰ vicꝰ Fuit aūt
areopagꝰ athenis locꝰ iudicij in vicio martꝭ. Inde latine areopagite iu-
dices qui in areopago iudicabant. In Ebrardo ⁊ catholico ares v̄tutem
ſ̄care d̄r. ſed ſi volumꝰ grecꝭ credere virtꝰ arete d̄r non ares. ¶ Ex Etymo
logia ſcimꝰ ꝙ aner grece latine vir d̄r cuiꝰ gtūs eſt androꝛos ſ̄cā ſ id qd̄ vi-
ri. ⁊ ꝙ gyne mulier dicitur. Inde androginꝰ qui vir ⁊ mulier eſt qual̄ fu-
it filius veneris ⁊ mercurij nomine. Hermophroditꝰ Hermes eni Mer-
curius d̄r. ⁊ aphrodite venꝰ. Chir manꝰ d̄r cuiꝰ gtūs eſt chyros. Jn̄ Chi-
roteca. Pes puer d̄r cuiꝰ gtūs eſt pedos grece. qui ſ̄cat id quod pueri ge-
nitiuus. pedagogꝰ ductoꝛ pueri: Ebrardꝰ credidit pedos eſſe ntūm cū in
quit. Atqꝫ pedos puer eſt hinc pedagogꝰ erit Cephale grece latine caput
d̄r: Inde acephalꝰ ſine capite. ⁊ caphalicꝰ ad caput ꝑtinens. Cephas aūt
non ſ̄cat caput vt Ebrardꝰ credidit. ſed hebraicum eſt ſ̄cans id quod pe-
tra. ¶ Tercia pars grammatice ſyntactica dicitur. Syntaxis enim co-
oꝛdinatio vel conſtructio dicitur. Inde ſyntactica cōſtructoꝛia. Poteſt
⁊ ea pars ſyntactica dici. hoc eſt cōpoſitoꝛia. qꝛ docet cōponere orōem ex
dictionibus: ¶ Quarta pars grāmatice ꝓſodia d̄r. que docet quis accē-
tus dictionibꝰ debeatur. ꝓſodia enim accentꝰ interp̄tatur. Alexāder in
ſecunda parte doctrinalis ſyntacticam docet. quia docet cōponere dicti
ones vt ex eis fiat oꝛatio ꝯgrua ⁊ latina.

HIc iubet ordo libri vocū regimē reſerari

¶ Ordo hui⁹ libri iubet vt regimen vocū reſerat̃.i.
manifeſtet̃ in h̃ octauo huius libri capite. ¶ Regi
men vocū.eſt ꝯſtructio vocū cū cāu vel caſib⁹ vel cuz
aliquo ꝓ cāu poſito Cōſtructio cōis nomē eſt q̃z re
gimē.qꝛ vbicūqꝫ regimē eſt ibi neceſſe ē ꝯſtructōem
eſſe.ſed p̄t alicubi ꝯſtructio eſſe vbi nō ſit regimē. Dcōem regere.eſt dcō
nem cū cāu vel caſib⁹ debitꝫ ꝯſtrui vel cū aliq̃ qd caſus officio fungit̃. Vt
Amo lr̃as.doceo te grāmaticā.docere pueros grāmaticā bonū ē. Que
dā dcōes regūt diuerſos caſus in eodē ſenſu.vt diues agri ⁊ agro.plenus
vini ⁊ vino:miſerere nr̃i ⁊ nob ¶ Quedā in diuerſ ſenſib⁹.vt timeo te ti
meo tibi.timeo te cū timeo ne qd mali facias mihi.timeo tibi.cuz timeo
ne qd tibi mali fiat.timeo te cū es inimic⁹ me⁹.timeo tibi cū amicus es.
Cōuenio te.id alloq̃r te.ꝯuēio tibi.i.ſuz tibi ꝯueniēs. Johēs ꝯtingit te.i.
tāgit te.legere ꝯtingit tibi.i.accidit tibi. ¶ Quedā dcōes i diuerſ ſenſib⁹
vnū caſuꝫ regūt ⁊ tales or̃oes ambiguas faciūt ſñias.vt liber emit̃ a Pe
tro. Cū eni dr̃.neſcit̃ an petr⁹ emat aut vēdat libꝝ. Vē vbū paſſiuū cui⁹
actiuū regit abltm̄ intuētu ꝑpōnis a vl̃ ab.p̄t ambiguā or̃oem facere.vt
liber emit̃.accipit̃.aufert̃ a Petro. Grāmatica diſcit̃ a iohē: Nihil regit̃
niſi caſus.i:ꝑs caſual̃.aut qd officio caſus fungitur.h̃ ē qd ꝓ cāu pōit̃.vt
qñqꝫ infinitiu⁹.vt ſtudere bonū ē.qñqꝫ or̃o ex infinitiuo ⁊ ſuppoſito eius
ꝯſtās q̄ dictū dr̃.vt deū eē ē neceſſe. Qñqꝫ or̃o ex infinitiuo ⁊ appoſito ei⁹
ꝯſtās q̄ attributū dr̃. Appōit̃ qñqꝫ infinitiu⁹ infinitiuo.vt velle peccare ē
peccare.qñqꝫ obliqu⁹.vt ſuire dō ē regn̄re. Oīa p̄tereūt p̄ter amare deuꝫ
vbi h̃ or̃o amare deū ꝓ accō pōit̃. Aduerbiū ſepe ꝓ accō pōit̃.vt ſatꝫ viriū
habeo.i.ſatꝫ viriū ē mihi. Clare mane feneſtras intrat: Aduerbiū p̄t pro
cāu appōi ꝑpōni.vt A mane vſqꝫ ad veſpeꝝ iohēs ſtudet Or̃o incipiens
a ꝑticula q꞉ ꝓ cāu pōit̃.vt q꞉ Johēs ſtudet nemi magꝫ ꝯducit q̃z ipi. Or̃o
incipiēs a ꝑticula vt ꝓ cāu pōit̃.vt volo vt legas.ibi eni h̃ or̃o vt legas pro
accō pōit̃: Oīmi or̃oni ꝓ cāu poſite p̄t addi ꝓnomē demōſtratiuū.vt cuz
dr̃.id volo vt legas ꝓnomē.i.demr̃m hui⁹ or̃ois vt legas. Cū dr̃.id volo te
legere ꝓnomē:id demr̃m ē dicti te legere. Cū dr̃.id Johi ꝯducit q꞉ ſtudet
ꝓnomē.id demr̃m ē hui⁹ or̃ois q꞉ Johēs ſtudet. Or̃o incipiēs a ꝑtic̃la ⁊
re ꝓ cāu pōit̃.vt timeo ne mgr̃ veniat.vbi ne mgr̃ vēiat ꝓ accō pōit̃: Et
p̄t hmōi or̃oni addi demr̃m.vt h̃ timeo ne mgr̃ vēiat. ¶ Dictū qñqꝫ mu
tat̃ in or̃oem incipiētē a q꞉.vt ſcio Petꝝ legere.mutat̃ in hāc or̃oeꝫ.ſcio
q꞉ Petr⁹ legit.qñqꝫ in or̃oe; incipiētē ab vt:vt volo te legere:volo vt tu le
gas.qñqꝫ in or̃oem incipiētē a ne.vt timeo Petꝝ rediſſe.timeo ne Pe
trus redierit.qñqꝫ in or̃oem a q̇n incipiētē.vt ñ dubito Petꝝ redituruꝫ
eſſe.ñ dubito q̇n Petr⁹ reditur⁹ ſit. Or̃o incipiēs a dcōe q̄ſitiua p̄t ꝓ cāu
poni ⁊ poteſt ei demonſtratiuum addi.vt id neſcio an Petr⁹ reditur⁹ ſit.
id eſt neſcio an petrus rediturus ſit.id neſcio hiccine legerit an non id eſt
neſcio hiccine legerit an non.id neſcio q̊ itur⁹ ſit Joānes.i.neſcio q̊ Jo
annes itur⁹ ſit. ¶ Or̃o q̄ officio caſus fungit̃ qñqꝫ fungit̃ officio nti.vt
legere libros bonū eſt.qñqꝫ officio accuſatitiui.vt credo legere libros bo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nū eſſe. Quãqȝ officio ablti. vt habeo op⁹ legere libros. ſuȝ ↄtēt⁹ vibere pec
catū. qñqȝ officio dti. vt iohēs vni rei ſtudet ſe doctū fieri. qñqȝ officio gti
vt Joãnes ſpem hȝ ſe doctū fore. vbi ſe doctū fore ꝓ gtō ponit. qꝛ nomen
ſpes gtm̄ exigit. ¶ Oēs ptes orōis regere pñt pter ↄiunctōem que ne-
qȝ regit neqȝ regitur niſi ꝓnōie ponat. quo mō Virgili⁹ eã licēter ponit
cū ait Que regio anchiſen q̇s hȝ loc⁹ illi⁹. g̊ Venim⁹. vbi g̊ poetica licētia
ꝓ cã pōit. In his trib⁹ v̾ſicul'. Qui caruere niſi nō ſtȝ mlti mihi viſi. Abſ
qȝ ſed eſto bon⁹ ſine vir dño famulerȝ. ↄiunctōes ꝓ caſib⁹ ponunt̃ ꝛ regū
tur. Cōiūctio ideo nō regit. qꝛ nullū caſum regit. ſed ↄiūgit caſus q̇ a ce-
teris ptib⁹ regunt̃. Cōiūctio natura ſua neqȝ ſiles caſus exigit. neqȝ diſ-
ſimiles: Uñ pȝ hãc orōem Petrus ꝛ Pauli tā latinā eſſe q̄ȝ hãc. Petrus ꝛ
Paulus. Poteſt eni ſuus Pauli. nomine Petr⁹ latine dicere. ego ſuȝ Pe
trus ꝛ Pauli. ſicut latine dr. Petrus ꝛ Paul⁹ currunt.

¶ De Ntō ante verbum.

Vult intranſitio rectum ſupponere verbo

De perſonali tamen hoc intelligi dici

¶ Cōſtructio intrāſitiua vult ſupponere ntm̄ caſum v̾bo pſonali. Ntūs
caſus dr ſupponi v̾bo pſonali ñ ſupponere. quo mō fundamētū ſuppo-
nit̃ parieti nō ſupponit. Sȝ qñ dicim⁹ ntm̄ ſupponere v̾bo improꝑe loq̄-
mur vtētes v̾bo actiuo ꝓ paſſiuo qūo eccl'ia canit'. Qui paſcis inter lilia
hoc eſt paſceris. Quedā v̾ba exigūt ntm̄ exp̄ſſum. vt amat legit. quedā
ↄtenta ſtȝ ntō ſbintellecto. cui⁹modi ſtȝ v̾ba pme ꝛ ſecūde pſōa𝔯 q̄ ꝓferri
pñt ſine ſuppoſitis. q̄dā nullū caſum ſibi ſupponi volūt. eo ꝙ ſine ſuppo
ſito pfectū ſenſum faciāt: vt verba imperſonalia paſſiue vocis. ꝛ v̾ba ex-
coepte actōis. cuiuſmodi ſtȝ. ningit. pluit. tonat. luceſcit. diluceſcit. adue-
ſperaſcit. Pluit. v̾bum quandoqȝ ſine omni caſu ꝓfertur. ſiſr aduelpe-
raſcit ꝛ diluceſſit. vt temp⁹ eſt vt nos recipiam⁹ in vrbem iam eni aduelpe
raſcit. Temp⁹ eſt ſurgendi diluceſcit enim. Uerba aiunt dicunt ferunt
phibent loquuntur ntō ſbintellecto contenta ſunt. vt dicunt Joãnem
reuerſum eſſe. Leqȝ ferunt ire penituiſſe tue. Therēn. Vt q̇ mus aiunt
quando vt volum⁹ non licet. ¶ Si v̾bum impſonale dr cui nō ſupponit̃
caſus. v̾bum eſt impſonale eſt in hac oratione patrȝ eſt ſuccurrere nato.
Si aūt v̾bum impſonale eſt cui neqȝ caſus ſupponitur. neqȝ aliq̇d fun-
gens officio caſus v̾bum eſt non eſt impſonale. quia hec oratio ſuccurre
re nato que fungitur officio nominatiui ei ſupponit̃. Uñ patet ꝙ v̾buȝ
imperſonale habet duas rōes. generalem que eſt verbum cui non ſup-
ponitur caſus. ſpecialem que eſt verbum cui nihil ſupponitur. Verbuȝ
perſonale duas rationes habet. vnam generalem. ꝛ alteram ſpecialem.
Generalis ratio eius eſt verbum cui ſupponitur caſus aut aliquid fun-
gens officio caſus. ¶ Specialis ratio ei⁹ verbum cui ſupponitur caſus.
Cum verbum perſonale generali ratione ſcat omne v̾bū cui aut ſup-
ponitur caſus aut aliquid ꝓ caſu. tunc eſt captum ꝓ pertinet ↄſtructum
cū genitiuo ꝛ infinitiuo in hac oratione intereſt patris ſuccurrere nato.

vbum ꝑsonale eſt. quia licet non habet caſum ſuppoſitū. hꝫ tamē aliq̄s ꝓ caſu. Cū aūt vbū ꝑſonale ſpeciali rōne tantū ea vba ſcat que caſum aliquē ſuppoſitū habent: tunc vbum eſt in hac orōne non eſt ꝑſonale. ſꝫ impſonale. Refert ⁊ intereſt cum conſtruunt̄ cum gtō aut abltō verba perſonalia ſunt ſi verbum perſonale generaliter accipiatur. ſi ſpecialiter imperſonalia ſunt. Cum enim dicitur intereſt mea legere. infinitiuū legere ſupponitur verbo intereſt: ablatiuus mea apponitur. Contigit. accidit. euenit: ⁊ cetera verba que cum datiuo ⁊ infinitiuo conſtruunt̄ ꝑſonalia verba ſunt. ſi verbum perſonale generaliter dicatur imperſonalia ſi ſpecialiter. Cum enim dicitur placet mihi legere. infinitiuꝰ legere ſupponitur verbo placet. ⁊ dtūs mihi apponitur. Iuuat. delectat. oportꝫ verba perſonalia ſunt ſi verbum perſonale generalem rōem habeat. Cū enim dicitur. iuuat me legere: legere ſupponitur verbo iuuat ⁊ me eidem apponitur. Eodem modo ſciendū eſt de his verbis nocet. ꝓdeſt. expedit. conducit. latet fugit. preterit. in his orationibꝰ nocebit tibi nihil didiciſſe aliquid. expedit tibi ſtudioſum eſſe. latet me te id feciſſe. Verba hec. dꝫ ſolet. poteſt. incipit. coepit. deſinit. que ex adiunctis impſonalia fiunt dicuntur impſonalia ſi ſpecialiter accipiatur verbū impſonale: ſed ꝑſonalia dicuntur ſi generaliter vbum ꝑſonale accipiatur. Cū eni dr: Incipit mea intereſſe legere. verbum legere ſupponitur vbo incipit. Pro ntō infinitiuū vbum ꝑt vbo ſupponi. vt ſtudere eſt bonū. Cui ſi volumꝰ addere adiectiuū id erit gn̄is neutri. Perſiꝰ. Velle ſuū cuiqꝫ eſt nec voto viuitur vno: Littera. ſyllaba. dictio vel oratio materialiter capta. vt a eſt lr̄a. ba ē ſyllaba. amo eſt vbum. homo currit eſt orō. Noto orō dn̄ica ꝑt materialiter accipi ⁊ ſupponi vbo. Poteſt eni dici. Pater noſter qui es in cel. ⁊c. eſt orō dn̄ica. Attributū vt ſuire deo bonum eſt. Dictū vt pueros ſtudere bonū eſt. Appellatū vt ꝙ ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare nō eſt tibi cure. Appellatū eſt orō incipiens a ↄiunctione ꝙ vel vt ſ ne vł quo vel aliqua ſimili. Cauendum eſt aūt ne in appellato vicioſe ↄiunctio ꝓ coniunctione ponatur. Quidam ponunt quatenus ꝓ vt. Dicūt eni Rogo te quatenus legas. ſed an ſatis latine conſulantur ſcripta autorū Oratio incipiens a ꝙ ſupponitur verbo eſt regenti duos dtōs poſt ſe. vt ꝙ Ioannes ſtudet erit ei magno honori. Verbis facit euicit. vt ꝙ Ioannes ſtudet facit vt euadat doctus. ꝙ Ioannes non habet pecuniā efficit ꝙ nihil emat. Cum vero facit ſupponitur oratio incipiens a ꝙ apponēda eſt ei oratio incipiens ab vt vel quo vel ne. vt ꝙ Ioannes frequentat ludū litterarꝫ facit quo minꝰ vapulet a ludi magiſtro ꝙ Petrus raro frequentat ſcholas facit quo minus doctus euadat ꝙ ſcio Ioannez nihil diſcuturꝫ eſſe facit vt timeam ne reuertatur. Verbo impedit ⁊ orationi eſt impedimento ſupponitur oratio incipiens a ꝙ ⁊ apponit̄ orō a q̄ minus quod non vel ne ſcat incipiens. vt Ioannes impediuit me. aut impedimento mihi fuit quo minus frequentarem ſcholas. Verbo fit ſupponitur orō incipiens ab vt que apponitur vbo facit. Quia fit ex vbum paſſiuum huius vbi facit vt fit. vt Ioannes euadat doctus. eo ꝙ freqn̄tat ludū litterarꝫ factū eſt vt Ioannes euaderet doctus. eo ꝙ frequentauit ludum litterarꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Huic orõni fuit in cã ſupponiť q̄ ⁊ apponiť. vt vel nẽ. vel q̃. vt q̄ Jo
annes non freq̄ntabat ſcholas fuit in cã q̃ min⁹ euadere doctus. ¶ Ad
verbiũ ꝓ ntõ ſupponiť vbo. vt Mane eſt. ſatꝫ panis mihi eſt. vbi ⁊ qñ ad
verbia a multis ꝓ ntis ponunť. Dicunt em̃ qñ relinq̇ in re tꝑali ex adia
centia tꝑis vbi aũt in corꝑe ex loci adiacẽtia. ſed q̇ negãt aliquã formã ac
cidentalẽ ⁊ adiacẽtia tꝑis vel loci relinq̇ in rebus, non hñt neceſſe his ad
verbijs ꝓ noib⁹ vti: Noia collectiua ſingularis nũeri id ꝑuilegiũ hñt. vt
poſſint ſupponi vbis pluralis nũeri. In euangelio. Plurima aũt turba
ſtrauerũt. ⁊c. Itaqꝫ hec orõ turba ſtrauerũt. ⁊ ſiles non ꝑ legẽ ſed per ꝑ
uilegiũ ꝯgrue ſunt. ¶ Hoc nomen ꝑs cũ collectiuũ nomẽ eſt qd̃ tñ cuꝫ
multitudinẽ ſ̄t p̄t per ꝑuilegiũ ſupponi vbo nũeri plis. Virgilius. Pars
in fruſtra ſecant: ¶ Noia q̄ per metonymiã collectiua fiunt pñt ſuppo
ni vbis pluralis nũeri: Vt in pſal. Jubilate deo ois terra. i. oẽs terrigene
¶ Noia diſtributiua qualia ſunt quiſqꝫ vterqꝫ pñt ſupponi vbo plis nu
meri. Ouidi⁹. Quo ruitis vr̃as quiſqꝫ redite dom⁹. Artꝫ ⁊ ingenue cul
tor vterqꝫ ſum⁹. Non eſt neceſſe noia collectiua ⁊ diſtributiua iꝑ vti ſuis
ꝑuilegijs. bene em̃ dr̃. turba ſtrauit ꝑs ſecat vterqꝫ fecit. ſed de his poſtea
dicetur Partim hominũ interfecti ſunt latine diciť. quia partim poſitũ
pro hoc noie collectiuo pars põt ſupponi verbo pluralis numeri. Mille
militum ocioſum eſt latine dr̃. quia mille cũ nomẽ ſubſtãtiuũ eſt ſingu
laris numeri. eſt ⁊ neutri generis. ergo p̄t ſupponi verbo pluralis nũeri.
Plus poſitũ pro plures p̄t ſupponi verbo pluralis numeri. vt plus q̄ꝫ de
cem hoies perierũt. i. plures q̄ꝫ decẽ. Pñt plus ⁊ ampli⁹ ꝯſtrui cũ dictioni
bus numeralib⁹ abſqꝫ aduerbio q̄ꝫ. vt plus millies ħ audiui. plus deceꝫ
hoies occiſi ſunt. Plini⁹ li. xiiij. ca. xiiij. L. Lucull⁹ puer apd̀ pr̃em nunq̄ꝫ
lautũ ꝯuiuiũ vidit in q̃ plus ſemel grecũ vinũ daret. ¶ Relatiuũ q facit
ſepe ſubintelligi ſuppoſitũ vbi. vt q̇ currit mouet. ſubaudiť is. Ite lati
ne dr̃. quas lr̃as mihi miſiſti grate mihi fuerũt ſubaudiẽdũ eſt ille Non
tñ latine a nobis dr̃ lr̃as quas mihi miſiſti grate mihi fuerũt. qr ponitur
ibi caſus ꝓ cãn. Si dicim⁹ nos. quas lr̃as mihi miſiſti grate mihi fuerũt
eclipſim facim⁹ ſcꝫ lr̃as mihi miſiſti ee grate mihi fuerũt. ſi aũt dicimus
lr̃as quas mihi miſiſti. ⁊c. antiptoſim ꝓhibitã facim⁹. Eccleſiaſticꝫ tamen
ſcriptoribus ⁊ poetis permiſſum eſt hmõi antiptoſi vti.

¶ De Ntõ poſt verbum

Sepe vocans verbum ſibi vult apponere rectum

Et ſubſtantiuum vel quod vim ſeruat eorum

¶ Verbũ ſb̃m. verbũ vtm̃ ⁊ vba vim eoꝝ habentia volunt apponere ſibi
ntm̃. Ntũs proprie dicitur apponi verbo non apponere. igitur cum no
minatiuũ apponẽtem dicim⁹ improprie loquimur ponẽtes actiuũ pro
paſſiuo. Subſtantia cũ eſt nomen generale ſ̄cat omne id qd̃ grece vſia
quod eſſentia interpretať. Inde verbũ ſubſtãtiuũ trahit nomen ſuum
Eſt aũt verbum ſb̃m cuius ſignificatũ pertinet ad ſubſtãtiam cuiuſcun
qꝫ rei. hoc eſt cuius ſignificatum nulli rei accidit ⁊ tale verbuꝫ eſt ſum. ſi
gnificat em̃ ſum eſſe quod nulli rei accidit; cũ nulli rei p̄ter ei⁹ corruptio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

uem abeſſe poſſit. Poteſt etiā ſum dici vbū ſubſtātiuū. qꝛ ꝑtinet ad ſb-
ſtantiā cuiuſqꝫ vbi cū oīe verbū intra ſe claudat vbū ſubſtātiuū ⁊ ſuuz
ꝑticipiū. ꝓpterea definientes vbum ſubſtantiuū dicimus vbū ſbm eſſe
qđ ſubſtat alijs vbis in declinādo ⁊ reſoluēdo Verbū ſbm in declinan-
do ſubſtat vbis paſſiuis cōmunib⁹ deponētib⁹ ⁊ neutropaſſiuis: q̄ vba
neqꝫ p̄terita ꝑfecta haberent neqꝫ tꝑa ex eis formata niſi hr̄emus vbū
ſbm Verba etiā actiua nō haberēt futuꝝ infinitiui mōi neqꝫ neutra. ni
ſi haberem⁹ vbū ſbm ſum. Nemo em̄ diceret ioannē amatuꝝ. aut cur-
ſuꝝ eſſe niſi haberemus vbū ſbm. Verbū ſbm ſubſtat in reſoluēdo om
nib⁹ vbis q̄bus non deunt ꝑticipia in q̄ debeāt reſolui. Si amor hr̄et ꝑti
cipiū paſſiue ſcatōis p̄ntis tꝑis poſſet reſolui in vbū ſbm ⁊ ꝑticipiū. ſed
qꝛ ꝑticipiū p̄ntis tꝑis ei deeſt: etiā deeſt ei talis reſolutio. Poteſt tn̄ vbū
amor reſolui in vbū ſbm ⁊ in ſuū vbū actiuū vt amor: id eſt ſum quem
aliq̇s amat. Fio eſt vbū ſbm qꝛ ad ſbam vboꝝ impſonaliū ꝑtinet. Il
la em̄ oīa reſoluunt̄ in vbū fit ⁊ infinitiuū. vt legit̄. i. legere fit. currit̄. i.
currere fit. Sum hꝫ p̄teritū ꝑfectū ꝯmodato acceptū a vbo ſuo. cui⁹ v-
bi p̄ns tp̄s indicatiui mōi ⁊ tꝑa ex eo formata non ſūt in vſu. Sum duo
ꝑticipia hꝫ. vnū ꝓpriū qđ eſt ens alteꝝ cōmodato to acceptū a vbo ſuo
qđ eſt futur⁹ Utrūqꝫ ꝑticipiū vbi ſum poſt ſe ntm̄ regere p̄t. qꝛ ꝑticipiū
eū cām p⁹ ſe regit quē vbū ei⁹ Latine g̊ dꝛ Petr⁹ ens bon⁹ paul⁹ eſt fu-
tur⁹ bon⁹. h̄ tn̄ intereſt inter ens ⁊ futur⁹ ꝙ futur⁹ eſt tritū ꝑticipiū Ens
aūt non eſt ab autorib⁹ tritū. Cōpoſita ex vbo ſum hn̄t p̄terita cōmo-
data ⁊ ꝑticipia in rus deſinētia. ſicut ſuū coꝝ ꝑs vn̄ cōponunt̄. vt deſum
defui defutur⁹. aſſum affui affutur⁹. ſꝫ non ſūt vba ſubſtātiua hmōi cō
poſita. nec copulāt ſiℓes caſus Aſſum deſum dtō iungunt̄. vt ego ade-
ro tibi. Cū dꝛ Petr⁹ lōge a dauantria abeſt. abeſt abltō iungit̄. Jo. ſuis
adeſt. i. io. ſuis deeſſe nō ſolet. Mei tui ſui nr̄i ⁊ vr̄i maſculino gn̄e di-
cunt̄ amici. Mea tua ſua nr̄a vr̄a bōa alicui⁹ dicunt̄ Malo mea ꝙ̄ me-
os amittere. h̄ eſt malo bona amittere ꝙ̄ amicos: Uerbū ſbm poſt ſe
regere p̄t oē̄ ntm̄ nominalē. ꝓnominalē. ꝑticipialē. adiectiuū ſbm. vt
ſum hō. ſum alb⁹ Ego ſum ego. me⁹ amic⁹ alt̄ ego eſt. Tulli⁹. ꝑſuaſi mi
hi te alteꝝ me eſſe. Tu es tu. Amic⁹ tu⁹ alt̄ tu eſt. Amic⁹ hōis alt̄ ip̄e eſt.
Null⁹ ⁊ oīs apponi p̄nt vbis ſubſtātiuis. vt h̄ ſol oīs ſol eſt. Chimera
nulla eſt. Siℓr aliq̇s apponit̄ vbo ſum. vt phenix ſi aliq̇s eſt auis eſt. So-
crates ſi aliq̇s eſt hō eſt. ſi null⁹ eſt hō non eſt. Ex fio cōponunt̄ defio
et ſuffio q̄ vba ſubſtātiua non ſunt. Defio dtm̄ poſt ſe regit ⁊ ſcat deeſſe
Virgili⁹. Lac mihi nō eſtate nouū nec frigore defit Suffio accūm regit
⁊ ſt ſuffumigare Inde ſuffit⁹ us ui. vapor vel fumigatio dꝛ. Fio ꝯſtrui
tur cū ntō ſibi appoſito quē veriſiℓe eſt regi a vbo eſſe ſubaudito. hec em̄
orō actiua. Joānes facit peꝝ eſſe doctū mutat̄ in hāc paſſiuā. petr⁹ fit
a ioāne doct⁹. quo mō hec petr⁹ dt ioannē eſſe doctū: mutat̄ in hāc. ioan
nes dꝛ a petro eſſe doct⁹. Quidā dicūt iō eſſe tria ſubſtantiua vba. qꝛ
tres ſūt ſubſtātie. materia. forma. ⁊ cōpoſitū: forme tribuūt eſſe. materie
fieri. cōpoſito extare. Jd neqꝫ veteres obſuauere. neqꝫ nos obſuamus
Dicim⁹ em̄ oīe id eſſe qđ eſt in reꝝ natura ſiue id ſit materia ſiue for-
ma ſiue cōpoſitū. Cōpoſitū aūt ꝓpe nō dꝛ extare ſed ꝯſtare. oīe em̄ ꝯpo

ſitū ꝯſtat ex ſuis ꝑtibꝰ. ¶ Eſſe qn̄qꝫ eſt v̄bū gn̄ale:qn̄qꝫ ſpeciale. Cum eſt
gn̄ale v̄bū: om̄e id eſſe dr̄ qđ eſt in rex̄ natura:ſiue id ſit deꝰ ſiue creatu-
ra. h̄ eſt ſiue ab aliquo eſſe accepit. ſiue nullo. Qū aūt eſt v̄bū ſpeciale ſo
lū id eſſe dr̄ qđ a nullo accepit qđ eſt. h̄ mō eſſe accipit̄:cū canit̄. Ego ſum
q̇ ſuꝫ. h̄ ē q̄ a nll'o accepi qđ ſum. Silr̄ cū dr̄ Qui ē miſit me. h̄ ē q̄ a nll'o ē
miſit me. Qū a theologis q̇ ē dr̄ eſſe ꝓpriū nomē dei eſt v̄bū ſpeciale ⁊
non generale. ¶ Extare quandoqꝫ idem eſt qđ ſupereſſe ⁊ nondū pe-
riſſe. Tulliꝰ. Adhuc Cathonis extat or̄o. Itē quedam opa Tullij ex
tant quedā non extāt. Quādoqꝫ extare eſt ex alijs ſtare. vt hō q̇ eſt pro-
ceriori ſtatura quā circūſtantes ſe extare ex eis dr̄. ¶ Exiſtere pene ideꝫ
eſt qđ extare. vt Iſela ſidit qr̄ terra que heri tecta fuit aqua. nūc exiſtit h̄
eſt eminet ⁊ apparet. Forent ⁊ fore apponūt ſibi ntm̄. vt ſpero fore doctꝰ
id eſt eſſe futurꝰ doctꝰ. Fore em̄ ſ̄t futux̄ eſſe. Profore defore affore abfo
re etiā futux̄ tp̄s ꝯſignant. Horatiꝰ. Que nocuere ſequor fugio que pro
fore credo. i. futura. Spero deū mihi defore nunq̄. i. defutux̄: Credo ioā
nem cras affore. i. affutux̄: ¶ Euado ⁊ efficior ntm̄ ſibi apponunt ſicut
fio. vt efficior doctꝰ. Euado indies doctior. ¶ Verbū ſubſtantiuū nō ſo
lum apponit ſibi ntm̄ ſed etiā aliq̇đ ꝑ ntō:vt legere eſt agere. Niſi em̄ v̄
bum ſb̄m ſibi apponeret aliq̇đ ꝑ ntō dialectici nō poſſent hāc enūciati
onem ꝯuertere:ꝙ ioānes viſitat ſcholas facit vt euadat doctꝰ cū in con
uerſione ex ſuppoſito fiat appoſitū:Conuertit̄ aūt ſic:Qđ facit vt ioan
nes euadat doctus eſt ꝙ is viſitat ſcholas. ¶ Uerbum vtm̄ eſt v̄buꝫ ſi-
gnificans vocatōem. vt vocor ſocrates. ¶ Uerbum vtm̄ omne nomen
rei ſibi auponere p̄t. ſiue id ſit nomen ꝓpriū ſiue cōmune. Non em̄ res
minꝰ vocat̄ nomine cōmuni q̄ȝ nomine ꝓprio. Nā qui dr̄ dicor homo.
non minꝰ latine loquit̄ nec minꝰ vex̄ dicit q̄ȝ is q̇ dicit dicor ſortes. Ver
bum vtm̄ eadeꝫ ſibi apponit q̄ v̄bū ſb̄m. qm̄ omnis res quicquid eſt id
etiam dici p̄t. Qui eſt homo. homo dici p̄t. ¶ Verbo vtō pn̄t apponi re
latiuū. queſitiuū. demonſtratiuū. vt q̇s vocaris tu:vocor is q̇ tu vocaris
hoc eſt ſum tibi cognominis. i. ſum eo nōie q̄ tu es. Cognōis ne dr̄. teut.
ghenāne. binonis. ne dr̄ q̇ duo nōia hꝫ. Verbo vtō bn̄ apponit̄ infinitiuꝰ
modꝰ ꝑ ntō:vt auferre aliena vocat̄ furari. Exhalare aīam vocat̄ mori.
Poteſt ei etiā apponi adiectm̄:vt q̇ grāmaticā ſcit grāmaticꝰ dr̄ q̇ iuſtici
am facit iuſtus vocat̄. ¶ Verba vtā ſunt hec q̇nqꝫ. nūcupor. appellor:no
minor. dicor:vocor. Quibꝰ addunt̄ cognominor ⁊ denominor:vt ſymō
cognominat̄ cephas. ab albedine hō denōiat̄ albꝰ. ¶ Inſcribor appōit
ſibi ntm̄ opis. hoc eſt ſignificantē opꝰ aliq̇đ autorꝫ. vt h̄ liber inſcribit̄ ſe-
cūda ps doctrinalis Alexādri. Primꝰ liber moyſi inſcribit̄ Geneſ ſecū
dus Exodꝰ. Intitulat̄ v̄bū ab vſu tritū ntm̄ ſibi apponit ſi apud auto
res reperiat̄. Interp̄tat̄ cū paſſionē ſ̄t apponit ſibi ntm̄. vt ioānes inter
pretat̄ gr̄a dei. Ieſus interp̄tat̄ ſaluator. hoc eſt nomē hebraicū cū ihūs
tm̄ ſ̄t q̄ntū nomē latinū ſaluator. Pe or̄ oēs idē ſ̄cāt vocor ioannes Io
annes eſt nomen meū. Eſt mihi nomē ioānes. habeo nomē ioānes Oui
diꝰ in p̄mo methamorphoſeō. Lectea nomē hꝫ. Eſt mihi nomē ioannis
habeo nomē ioānis. Sū nōie ioānes:ſum nōie ioānis Eſt mihi ioāni no
men. In poſtrema antiptoſ eſt. dtūs em̄ ioanni q̇ cū ſuppoſito ꝯuenire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

deberet.ↄuenit cū appoſito. ¶ Verba vtā actiue vocis apponūt ſibi du-
os accōs quoꝝ alter ſ̄cat rem vocatā.alter eſt nomē rei. vt voco te ioānē
vocas me aſinū qui ipē aſinꝰ es. In euāgelio ſcribit̄. Vos vocatꝫ me ma
giſter ⁊ dn̄e. vbi ꝓ accō nois per antiptoſim vtūs ponit̄ eo ꝙ vtō cāu ho-
mines vocare ſolemꝰ. Alij dicunt ꝙ magiſter ⁊ dn̄e ſūt ablti caſus ⁊ ma-
terialiter accipiunt̄. Eſt em̄ ſenſus. Vos vocatꝫ me his nominibꝰ mgr̄ et
dn̄e. ¶ Item omne verbū vtm̄ regit poſt ſe abltm̄ noie ꝑter ntm̄ vel ac
cuſatiuū. vt vocabant eū noie patris ſui zachariam . Bene querit̄ q̄ noie
vocaris. ⁊ bene reſpondet̄ vocor nomine patrꝫ mei ioānes. Quo noie vis
vocare filiū. volo eum vocare ioānem noie aui mei. Nomen ieſu eſt no
men filij dei. ⁊ etiam eſt nomen ſuiipius nomen. omne eni nomē ſuiip-
ſius nomē eſt cū omne nomen ſeipm̄ ſ̄cet. qd̄ ſ̄cat angelꝰ apud euange-
liſtam cū inquit ad beatā virginē mariā. Et vocabis nomē eiꝰ ieſum. Fi-
lius enim dei ieſus vocat̄. ⁊ nomen filij dei etiā ieſus vocat̄. Ex quo patet
oēm rem ſuo nomini eſſe cognominē. Sunt quidam quibꝰ perſuaſum
eſt eum caſum qui apponit̄ verbis vtis accipi materialiter ⁊ poni ꝓ abltō
vt vocor ioannes.i. vocor hoc noie qd̄ eſt ioannes. Alij ſubaudiunt v̄bū
ſb̄m. vt voco te hoiem. ſubaudi eſſe. h̄ eſt voco te eſſe hoiem. ¶ Voco q̄n-
doqꝫ idem eſt qd̄ acerſo. vt voca ioannē cenatū. hoc eſt ad cenandū. q̄nqꝫ
eſt idem qd̄ dico. Inde vocatꝰ participiū qd̄ etiam ambiguū eſt. ſ̄t enim
quandoqꝫ id qd̄ accerſitꝰ. vt paulꝰ vocatꝰ apl̄s hoc eſt accerſitꝰ. q̄nqꝫ ideꝫ
eſt qd̄ dictꝰ. Voco ioānem petꝝ. ambigua oratio eſt. Ambiguū enim eſt
an vocem eū qui ioannes eſt noie petri an eum qui petrꝰ eſt noie ioānis
¶ Voco apponit ſibi duos infinitiuos. vt non recte pueri vocant epl̄aꝫ
ſcribere dictare. Dictare enim eſt alicui ſcribendum aliquid dicere non
ſcribere. ¶ Verbū habens vim verbi ſubſtantiui regens ntm̄ reſoluitur
in verbum ſb̄m ⁊ in gerundiū vel participiū vel in aduerbiū cū et cōiun-
ctiuū v̄bum. vt ioannes rediijt domum potꝰ. hoc eſt in redeūdo domuꝫ
aut rediens domum. aut cū rediret domū erat potꝰ. Potꝰ vno mō ideꝫ
eſt qd̄ ebriꝰ. Alio mō idem eſt quod bibitꝰ. vt quo plꝰ ſunt pote. plꝰ ſitiun-
tur aque. ¶ Primo v̄ba inceſſiua habent vim v̄bi ſubſtātiui. vt incedo.
vado: curro. redeo. eo. venio. ⁊ ſimilia. vt petrꝰ iuit cubitū incoenatꝰ. i. nō
cenauit anteq̄ȝ iret cubitū. Petrꝰ venit domū tribꝰ comitatꝰ. hoc eſt cum
tribꝰ comitibꝰ. Comitatꝰ regit accm̄ vel abltm̄ Comodatꝰ ioānem q̇ ſequi
tur ioannem. Comitatꝰ ioanne. quem ioannes ſequit̄. Pater meꝰ venit
dauantriam tercꝰ. i. ipē erat tercꝰ cum veniret dauantriam Credo nō
eſſe dicēdum met tercꝰ cum met tātū ꝓnominibꝰ addat̄. ¶ Scd̄o verba
paſſiua apponunt ſibi ntūm quoꝝ actiua apponunt ſibi duos accōs vt
video te bonum. viderꝫ mihi bonꝰ. Exiſtimo. credo. cēſeo. iudico. habeo
puto. efficio. reddo. ſpero. deſpero. duco. vt exiſtimo ioannem rediturū.
ioannes exiſtimat̄ rediturꝰ. Credit̄ doctꝰ tametſi ꝓpe nihil nouit. Habe-
tur diues q̄ȝuis ꝓpe nihil poſſideat. vel q̄ȝuis ꝓpe nihil hꝫ in loculis. Cre-
ditur inſons ⁊ innocuꝰ q̄ȝuis ſit callidꝰ veterator. Tercio verba duratiua
vt manet. ꝑmanet. ſubſiſtit. ꝑſiſtit. perſtat. iacet. ſtat. ſedet. vt iacet reſu-
pinus. ſtat reſupinus. ¶ Reſupinare. den hals achterwart beughen. vt
ſues cum bibunt reſupinant collū. ¶ Viuo. naſcor. morior. apōūt ſibi

ntm̄: vt ioānes nat⁹ eſt diues morietur paup. Chriſt⁹ nat⁹ eſt paup. mortuus paup. vixit paup. Joannes eſt nat⁹ cec⁹. ſurd⁹. amens. Qui amēs nat⁹ eſt peccare non ꝑt vulgo dr̄. Inuit⁹ apponit̄ verbo. ⁊ ꝯinuit⁹ ⁊ inuitiſſim⁹. vt inuitus veni dauantriā. ⁊ ſimiliter libens. vt libens hinc receſſi. ⁊ ponunt̄ hec adiectiua ꝓ aduerbijs. Jo. tacit⁹ preterijt me. voluto tacit⁹ quod heri audiui. ¶ Primus. vltimus. poſtrem⁹ apponunt̄ v̄bis. vt hodie prim⁹ intraui ſcholas. hoc eſt inter intrantes eram primus. poſtremus exiui. hoc eſt exeuntiū eram poſtremus. Jo. poſtrem⁹ lectū petijt ⁊ prim⁹ deſeruit. teu[illegible]o. hy ghinck dat laetſte te bedde ende ſtond ierſt op Omne verbuꝫ adiectiuū apponit ſibi ntm̄ ꝑticipij. vt Jo. ſedet dormiēs, dormit ſedens. it c[illegible]ntans.

Vorum conſimiles debet coniungere caſus
Copula: ꝑſonam dum ꝑtineant ad eandem

¶ Copula hoc eſt natura copulatiua v̄boꝝ ſubſtantiuoꝝ vtōꝝ ⁊ vim eorum habentiū ꝯiungit ſiſes caſus. dūmodo hi caſus ad eadē ꝑſonā ꝑtineant. Copula eſt vinculū canū. ſed ꝑ tropum v̄bum ⁊ ꝯiunctio copule dicunt̄. Verba ⁊ ꝑticipia ſimiles caſus copulantia: non ſolū ſiſes ntōs copulant. ſed etiam ſimiles obliquos. vt vellē me eſſe bonū. vellem me dici bonū. velleꝫ me videri bonū. vellē me haberi doctū. Verba finiti mōi tantū ſimiles ntōs copulant. vt petr⁹ eſt bon⁹. Verba aūt infinitiui mōi pn̄t ⁊ ſiſes ntōs ⁊ ſiſes obliquos copulare. vt volo eſſe bon⁹. Miſereor petri volentꝫ eſſe boni. faueo petro volenti eſſe bono. video petꝝ volētē eſſe bonū. vtor familiariter petro volēti eſſe bono ¶ Hec infinitiua vocari dici credit ⁊ cetera eaſdē ꝯſtructōes hn̄t q̄s eſſe ⁊ fieri hn̄t. ¶ Participia v̄borum ſubſtantiuoꝝ vtōꝝ. ⁊ vim eoꝝ: hn̄tiū ſiſes caſus, copulare pn̄t. vt iones bon⁹. hō futur⁹ cadaucr audet ſupbire. liber ē petri futuri docti. Vir vocat⁹ ioannes. vixꝝ vocatū ioannē. vir iacens reſupin⁹: vir habit⁹ bonus ¶ Joannes eſt mihi viſus ſubtriſtꝫ. Participiū apd̄ Catullum ſi codex mendoſus nō eſt copulat ſiſes vtōs in hoc v̄ſu. Ruſe mihi fruſtra ac nequicq̄ꝫ credite amice. Seruī⁹ in virgiliū dr̄. Dignare. i. digne habite digne indicate. Que oratōes ſi latine ſunt licet nobis dicere. Petre credite docte cura talis eſſe qualis eſſe crederis. ¶ Regule ſequunt̄. Eſſe apponit ſibi ntm̄. i. copulat ſuppoſitū v̄bi ꝑſonalis cū caſu ſibi appoſito. vt volo eē bonus. ſpero eſſe bonus. credo eſſe bonus. dicor eſſe bonus. Eſſe apponit ſibi accm̄ cum eſt ſuppoſitū v̄bi ꝑſonalis. vt eſſe diuitem meli⁹ eſt q̄ꝫ eſſe paupem. eſſe ꝓbum ⁊ indoctū preſtat q̄ꝫ eſſe improbū ⁊ doctum. Eſſe diuitem ⁊ credi paupem p̄ſtat q̄ꝫ eſſe paupem ⁊ credi diuitē. Cū apponitur verbo ꝑſonalit non copulat ſuppoſitū v̄bi ꝑſonalis cū caſu ſibi appoſito. tunc non exigit ſibi apponi ntm̄ caſum. Non enī dr̄ Jo. dedit mihi eſſe doctus. Neqꝫ dr̄ dedit eis poteſtatē filij dei fieri: Cuꝫ eſſe apponit verbo ꝑſonali vel imꝑſonali regenti poſt ſe gtm̄. tūc eſſe apponit ſibi genitiuū vel accm̄. vt filioꝝ eſt eſſe pioꝝ. aut pios in parentes. Cū eſſe apponitur verbo ꝑſonali vel imꝑſonali regenti dtm̄ poſt ſe. tunc eſſe appo-

nit ſibi dtm̃ vel accm̃: vt non licet filijs eē impijs aut impios in ꝑentes
Cum eſſe apponit ſibi accm̃. etiam ſibi accm̃ apponit. vt vellē me eſſe do
ctum. Cum dr̃. deꝰ dedit petro eſſe hōiem ſbaudit̃ accūs eū quem copu
lat eſſe cum accō hōiem. Dum dr̃. Petrꝰ accepit a deo eſſe hōiem. ſbau
dit̃ accūs ſe quem copulat eſſe cū accō hōiem. Poteſt etiam dici. Petrꝰ
a deo accepit eſſe hō. ita vt eſſe copulet ntm̃ Petrꝰ cum ntō homo. Si di
citur latine. Poetrꝰ accepit a deo eſſe hōiem. etiam videt̃ recte dici. Pe
trus vult eſſe doctum. ita vt eſſe copulet accm̃ doctum ꝑlatū cum accō
ſe ſbaudito. ¶ In Eſaia ſcribit̃. Nunquid vobis pax eſt moleſtos eē ho
minibꝰ vbi eſſe copulat accm̃ moleſtos cum actō ſbaudito vos. Eſſe ſem
ꝑ ſimiles caſus copulat. Proferunt̃ autē quandoqꝫ ambo caſus quos
copulat. vt volo eſſe bonus. quandoqꝫ alteꝝ eorum ſbaudit̃. vt huic pla
cet eſſe ꝓbum ſbauditur enim ſe. Cum dicit̃. liber eſt Petri. eſt copulat
ntm̃ ꝑlatum liber cum nominatiuo ſb audito ens. Quo circa couerti
debet ea orō in hanc. Ens Petri eſt liber. Cum dicit̃ Jo. turpe ducit ni
hil ſcire. ſed non ducit turpe nihil diſcere. ꝟbum eſſe ſbauditū copulat
infinitiuum ꝓ accō poſitum cum adiectiuo turpe.

Ex vi ꝑſone rectum regit initialem

Rectum qui ſequitur verbi natura gubernat

¶ Ntūs qui ſupponit̃ ꝟbo regitur ex vi ꝑſone. Ntūs qui apponit̃ verbo
ex vi nature regit̃. Queſtio de vi regiminis ē queſtio de cauſa eiꝰ. Que
rere ex qua vi ꝟbum regat caſum. eſt querere q̄ ſit cauſa vel qđ efficiat. vt
ꝟbum regat caſum. Verbū ꝓpe non regit ntm̃ ſuppoſitū ex vi ꝑſone. h̷
eſt eo ꝙ ꝑſonam habet. Ego eni ꝙ amo eſt ꝑme ꝑſone. hoc eſt eo ꝙ ſignifi
cat actum rei de ſe loquentis tm̃ exigit ſibi ſupponi caſum aliquē ſcan
tem rem de ſe loquentem. hoc eſt caſum ꝑme ꝑſone nō ntm̃: Improprope
tamen ꝟbum ꝑſonale dr̃ regere ntm̃ ſuppoſitū ex vi ꝑſone. hoc eſt ex vi ꝟ
bi ꝑſonalis. Que quidem vis cuiuſmōi ſit vtrum ſciatur an neſciat̃ pax
intereſt. qūo eni non intereſt vtꝝ ſciatur an neſciatur qua vi teutonicū
ꝟbū byn regat hunc ntm̃ iclz. in hac orōe. iclz byn. Ita nec intereſt vtrū
ſciat̃ an neſciatur ex qua vi latinum ꝟbum regat ntm̃. ¶ Poſſumꝰ ꝯdice
re ꝟbum ideo regere ntm̃. qꝛ cogitatio ea animi cuiꝰ ꝟbum ꝑſonale no
ta eſt exigit cogitatōem eam cuius ntūs caſus nota eſt ita vt dicamꝰ re
gimen vocum ex regimine cogitationum ortum habere. vel poſſumus
dicere ꝟbum ideo regere ntm̃. quia olim ꝯuenit inter veteres gramma
ticos. vt ꝟbū regeret ntm̃ ante ſe. Si enim ꝯueniſſet inter veteres vt ꝟ
bo ſupponeret̃ accūs ꝟbum regeret accm̃. ¶ Ntūs qui apponit̃ ꝟbo regi
tur ex vi nature copulatiue. Natura enim copulatiua exigit vt caſus q̄s
ꝯiungit ꝟbum ſbm ſimiles ſint. ergo cum caſus ſuppoſitus ꝟbo ſbſtan
tiuo ſit. nominatiuꝰ neceſſe eſt. ꝛc.

¶ De Appoſitione.

Apponens duplices ſubſtantiuos ſibi iunges

Jn caſu ſimili poteritqꝫ genuu variari
Tunc illos ad rem ſpectare decebit eandem
Et plus commune precedere debet in illis
Sicut homo ſortes animal capra conſimileſqꝫ

¶ Volens appoſitõem facere debet ꝯiungere duo nomina ſbſtãtiua ſimiliũ caſuũ potẽtia eſſe diſſimiliũ gñm ad eandẽ rẽ ſpectantia quorum magis cõmune debet ꝑcedere minꝰ cõmune. Appoſitio eſt immediata aſſociatio duorum nominũ ſbſtantiuorum. hoc eſt inter ſbſtantiua. Ex quibꝰ appoſitio ꝯſtat non debet interuenire ꝯiunctio. niſi cum ꝯiunctio exornande orõnis gratia reperitur. vt Maria ⁊ mater ⁊ virgo. Appoſitio p̄t ꝯſtare ex nominibꝰ diuerſoꝝ numeroꝝ. vt Formoſum paſtor corydõ ardebat alexim. Delicias dñi. vbi numerꝰ pluralis delicias appoñit numero ſingulari alexim. Delicie alicuiꝰ ee res dicunt quibus vehementer delectatur. vt libꝝ quo homo delectat poſſumꝰ dicere delicias eius. Tribus modis appoſitio fit ex ſbſtantiuis diuerſoꝝ numeꝝ. Vno mõ cum alterum ſubſtantiuoꝝ caret numero ſingulari. vt captꝫ cariolis vrbe volſcoꝝ. Captis hieroſolymis metropoli iudee. Sol eſt in piſcibꝰ ſigno humido. Ariſtoteles docuit philoſophiam athenis vrbe grecie. Altero mõ cum alterum eorum collectiuũ eſt. Virgilius. Jte mee quondã foelix pecus ite capelle. Pecꝰ enim neutri generꝫ collectiuũ eſt. Jtẽ. Quid me rucre boues aial ſine fraude doliſqꝫ. Itẽ Quid meruiſtꝫ oues placidũ pecus. Juuenalis. Quãta eſt gula q̄ ſibi totos. ponit apros aial ꝓpt̄ cõuiuia natũ. vbi aial nomen collectiuũ eſt ſignificans tm̃ quãtum genus animalium. De beata vgine canitur. Gaudet chorꝰ angeloꝝ ꝯciues. vbi chorꝰ collectiuũ eſt. Tercio modo cum ſbſtantiua minꝰ communia ſingularia copulata ꝯiunctione apponunt magis communi plurali. vt in Geneſi. Tolle arma tua pharetram ⁊ arcum. Jn euangelio. Obtulerũt ei munera aurꝝ thus ⁊ mirrham. Jn Virgilio. Teſtilis et rapido feſſis meſſoribꝰ eſtu. Allea ſerpillumqꝫ herbas ꝯtũdit olẽtes. ¶ Appoſitio q̄nqꝫ fit ex vno ſbſtantiuo ꝑlato ⁊ altero ſubaudito. Virgiliꝰ. Qualẽ erã cum ꝑmam aciem ꝑneſte ſbĩpa. Subaudi vrbe quod nomen ſbaudiri optet. eo ꝙ ꝑneſte eſt generꝫ neutri. Ouidius. Tanta eſt albula pota deſbaudi aqua. Albula enim cum nomẽ fluuij ſit gñis maſculini eſt: non potens ꝯſtrui cum adiectiuo feminini generꝫ. Nomina fluuioꝝ eſſe generꝫ maſculini. teſtatur hic vſus Ouidij. Turbidꝰ hybernis ille fluebat aquis. vbi de cremera fluuio loquit. Vnde pꝫ ꝙ vtrũqꝫ latine dr. Iſela eſt magna. ⁊ Jſela eſt magnꝰ quo mõ. Ouidiꝰ vtrũqꝫ dt albula eſt pota ⁊ cremera eſt turbidꝰ. Qui placet p̄t dicere nõia fluuioꝝ in a deſinẽtia eſſe dubij gñis. ⁊ cum inq̄t Alexander. Que fiunt ꝓpa. ⁊c. ſentẽtiam eiꝰ fuiſſe ꝙ nõia fluuioꝝ q̄nqꝫ eſſent gñis maſculini. Cũ Boetiꝰ inq̄t. Gl'ia foelicꝫ olim viridiſqꝫ iuuente. Soluat. ſbaudiendum eſt nomẽ cõmune Cum donatꝰ inquit. accũs in am correptam. ſbauditur ſyllabam

¶ Appoſitio pt fieri ex diuerſis caſibꝰ. cū hmōi caſus regunť a dictōne potente diuerſos caſus regere: vt in cantico Marie vginis. Sicut locu-tus eſt ad patres nr̄os. ꝛc. Non eſt neceſſariū appōni magis cōe ꝓcedere ꝛ minꝰ cōe ſequi. Autores em̄ alibi magis cōe apponūt minꝰ cōi: alibi cō-tra minꝰ cōe magꝫ cōi. Virgiliꝰ Caſtaneaſqꝫ nuces mea q̄s amarilľ ama bat. vbi genꝰ apponiť ſpēi. Nux ēt fructū oēm cuiꝰ cortex durꝰ eſt: ſicꝫ po-mū oēm fructū cuiꝰ cortex mollis eſt. Inde lignū pomifeꝝ dr̄ oē lignū poma ferens. Pomū genꝰ eſt. ſpēs eiꝰ ſunt malū. pirꝝ. prunū: nō prunellū ceraſum cotoneum Prunoꝝ quedā ꝑſica: q2 ex ꝑſide olim in ceteras ter ras aduecta ſunt. quedā damaſcena a damaſco vrbe ſyrie. Ceſar in ꝯmē tarijs alibi inquit. Gallos ab aq̇tanis garūna flumen diuidit alibi. Flu mine rheno latiſſimoſqꝫ altiſſimo. Vn̄ pꝫ vtrūqꝫ latine dici. aial hō. ꝛ hō aial. Poteſt em̄ dici. Sexta die creatꝰ eſt hō aial oim animantiū ꝑſtātiſ-ſimū. Poteſt etiā dici. Sexta die creatū eſt aial omniū amantiū ꝑſtātiſ-ſimū homo nōīe: Similiter diciť: Papa Sixtꝰ. Sixtꝰ Papa. Petrus Apľs. Apľs Petrꝰ. ¶ Appoſitio non eſt viciosa oro̅. Quāuis em̄ nō ſit facta ad hanc regulā. Cum duo nomina ſubſtantiua ꝯueniunt in vnā oro̅em. alteꝝ eoꝝ erit gti caſus. tamen ꝓpterea non eſt viciosa. Vult em̄ ea regula vt duoꝝ ſubſtantiuoꝝ ad diuerſa ꝑtinētium. alteꝝ ſit genitiui caſus qualia non ſunt ſbſtātiua ex quibꝰ appoſitio cōſtat. ¶ In omni appoſitione eclipſis eſt. Deeſt em̄ appoſitioni ꝑticipiū ens: qd̄ cū ſbaudiť oro̅ ꝑficitur: Nihil em̄ aliud ſignificat: zacheꝰ aſcendit in arborem. ſyco moꝝ. q̄ꝫ in arborē entem ſycomoꝝ. hoc eſt que erat ſycomorus. Nec ma gis viciosa eſt appoſitio q̄ꝫ hec oro̅. Gloria prī ꝛ filio. vtraqꝫ em̄ ecliptica eſt non viciosa. Appoſitōem faciunt nōīa vrbium. vt vrbem rhomā con didere troiani nōīa montiū. vt mōtem caucaſum fama rhomanoꝝ nō-dum tranſierat: mons olympus. Item nōīa menſium. vt menſe decē bri hec ſcripta ſunt. Vbi ſi cuilibet pt dicere decembri adiectiuū eē Om nia em̄ nomina mēſium adiectiua ſunt. quapropter bene diciť kalēdis. decembribꝰ dedi litteras ad petrum. Milia apud beatuꝫ Paulū in epi-ſtola appoſitōem facit. cum inquit. duodecim milia drachmas. Cū nos eo nomine vti volumꝰ cum gtō conſtruemꝰ. dicemꝰ em̄. duodecim milia virginum apud Coloniam ceſa ſunt. Cum diciť. ſumite ſcutum inexpu gnabile equitatē nō fit appoſitio. non em̄ ſubaudiť ꝑticipium ens: ſꝫ ꝓ-poſitio in. Ita vt ſumite ſcutum equitatē tm̄ polleat quantuꝫ ſumite equitatem in ſcutū. Deꝰ dedit filium ſuū vnigenitū ꝓciū mūdi. hoc eſt in ꝓcium mundi. Ep̄us fecit ioannē ſacerdotē. non eſt appoſitio. quia nō ſbaudiť ens ſꝫ eē. ¶ Appoſitio fit ex vboꝝ nōīe vt adulterare foediſſimū crimen nr̄o ſeculo honeſtū duciť: Adiectiuū appoſitorie oro̅ni additū debet ei ſbſtātiuo ſiľe eſſe cui adiacet. vt captꝫ hieroſolymis vrbe opulen tiſſima triginta iudei vno denario venūdabant. Appoſitio fit ex interꝑ tatoꝝ interꝑtatōe vt anthropophagi hōies hūanis carnibꝰ veſcētes. in ſchy thia naſcunť. Hippopodes hōies equinis pedibꝰ in inſula quadā naſcūť. Sol eſt in ſigno arietꝫ latine dr̄. ꝛ item ſol eſt in ariete ſigno vnali. Sidꝰ ſaturni eſt ſuꝑmū erraticoꝝ ſideꝝ latine dr̄. et item ſaturnꝰ ſidꝰ frigidū et tardum errantiū ſtellaꝝ longiſſime a terra abeſt.

¶ De Euocatione.

Terne ꝑſone generaliter omnis habetur
Rectus: ſed demas pronomina quattuor inde
Iſta vocant rectos ad p̄mam ſiue ſecundam
Pauꝑ ego ludo dū tu diues mediteris
Nos tuti loquimur. dum vos timidi taceatis

Omnis ntūs eſt tercie ꝑſone p̄ter hos q̃ttuor ntōs. Ego. nos. tu. ⁊ vos
qui quattuor nti vocant ntōs terciaꝝ ꝑſonarum vt ſecum ſupponātur
verbis p̄me vel ſcđe ꝑſone. Ntūs eo tercie ꝑſone eſt. quia ſ̄cat rem de qua
fit ſmo. Vtūs eſt ſcđe ꝑſone eo ꝙ ſ̄cat rem quam alloquimur. ¶ Gen⁹
⁊ ſpēs in hoc differunt. ꝙ genus eſt magis cōmune q̄ȝ ſpēs ei⁹. ſpēs autē
nomen min⁹ cōe eſt q̄ȝ gen⁹ ei⁹. hoc eſt gen⁹ plura ſ̄t q̄ȝ ſpēs: ſpecies pau-
ciora q̄ȝ genus eius. vt qui animal plura ſ̄cat q̄ȝ homo. ⁊ homo paucio-
ra ſ̄cat q̄ȝ aīal. ideo animal gen⁹ eſt. homo aūt ſpēs. Inde generalis ꝑti
nens ad genus. ⁊ ſpecialis ꝑtinens ad ſpēm. Vnde nomē generale đr no
men id quod gen⁹ eſt: hoc eſt qđ in diuerſas ſpēs p̄t diuidi: vt Priſcian⁹
inquit. Nomen vo ſpeciale đr nomen qđ ſpēs eſt. Gen⁹ totum đr. ſpecies
aūt ꝑs. eo ꝙ ee res quas ſpēs ſ̄cat ꝑs ſunt eaꝝ rerum quas ſ̄cat genus vt
vniuerſi homines qui ſ̄cant̄ nomine hōis ſunt ꝑs vniuerſoꝝ animaliū
que ſ̄cantur nomine animalis. Gn̄aliter aduerbium idē eſt qđ vniuer-
ſaliter vt cū dico omne animal habere ſenſum tact⁹ loquor gn̄alit̄ de vni-
uerſis animalibus. Gn̄aliter idem eſt qđ cōmuniter. Cum eni dico So
crates ⁊ plato philoſophi fuerunt. loquor cōmuniter de ſocrate ⁊ platōe.
ſed non gn̄aliter. Cum aūt dico. oēs phi ſunt ſapientie amatores gn̄aliter
de omnib⁹ ph̄is loquor. ⁊ hoc eſt de vniuerſitate ph̄oꝝ. Quidā vocāt ntm̄
rectum gn̄alem. vtūm ſpecialem. Sed id nō videtur rōe aliqua niti Nō
eni vtūs magis ad ſpēm ꝑtinet q̄ȝ ntūs. neq; omnis ntūs ad gen⁹ ꝑtinet
cum ſint multi nominatiui indiuidui quib⁹ nullum gen⁹ reꝝ ſ̄cat̄, qua
propter non p̄nt iure gn̄ales vocari. Euocatio fit cum demonſtratiuū ⁊
demonſtratū diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ verbo alicui ſupponunt̄ ꝙ demonſtrati-
uo ꝯformatur non demonſtrato. vt Ego pauꝑ ludo. Demonſtratiuū
ex quo euocatio conſtat eſt ſemꝑ ꝓnomen. Demonſtratiuū p̄t eſſe ꝓno
men. vt Ego ipſe lego. nomen vt ego Io. lego. ꝑticipiū. vt ego ſedēs ſcri-
bo. Demonſtratiuū vocat̄ ſuppoſitū euocans. demonſtratū vo ſuppoſi
tum euocatum. ¶ Euocatio fit ex ſuppoſitis diuerſoꝝ numeroꝝ. cum
aut aliquis de ſeipo pluraliter loquitur. vt Nos petr⁹ loq̇mur aut ſup-
poſitum euocatū nomē collectiuū eſt. vt Nos popul⁹ ſuꝑamur ab vno
aut ſuppoſita euocata copulant̄ ꝯiunctōe. vt Nos Petr⁹ ⁊ Paul⁹ legi-
mus: aut ſuppoſitum euocatum diſtributiuū eſt. Ouidius In magnis
leſi rebus vterq; ſumus ¶ Prima ꝑſona p̄t euocare ſecundā interuētōe

hui⁹ nõis alter. ⁊ ſecũda ꝑmã. vt Tu alter ego me nõ diligis. h̄ eſt. tu q̇ es alter ego: h̄ eſt q̇ es amic⁹ me⁹. Ego alter tu diligo te. h̄ eſt. ego q̇ ſum alt̄ tu. h̄ eſt. amic⁹ tu⁹ diligo te. ¶ Cũ ſuppoſitũ euocãs ꝓfert̄ euocatio explicita vocat̄ cuꝫ ſubaudit̄ implicita. vt pctõres rogam⁹ te audi nos: Hanc tibi ꝑamides mitto ledea ſalutẽ. Pronomẽ ip̄e euocatõem implicitam facit. vt ip̄e venio. ip̄i venim⁹. Ip̄m accũs euocatiõem implicitam facit. Virgili⁹. Ille meas errare boues vt cernis ⁊ ip̄m. Ludere que vellem calamo ꝑmiſit agreſti. Ip̄m ludere. hoc eſt meip̄m ludere. Qui relatiuuꝫ euocatur a ſbaudito ſuppoſito. vt Pater noſter qui es in celis. Dignus es qui ameris ab omnib⁹. Participiũ euocat̄ a ſuppoſito ſbintellecto vt ceſus diſco. Redempti modulemur chriſto laudes. Diſtributiuũ euocatur a ꝓnomine ſbaudito: vt oẽs gaudeam⁹ in dño. Iactam⁹ iam ꝑdem oẽs te roma beatam. ¶ Uniuerſi ⁊ ſinguli euocatõem implicitã facere pñt. vt vniuerſi ſum⁹ fortiores te. ſinguli aũt debiliores. ¶ Uniuerſi ⁊ ſinguli differunt. quia nomine vniuerſoꝝ tota multituto ſ̄cat̄. ſed nomine ſinguloꝝ vnuſquiſqꝫ ex multis ſ̄cat̄. Itaqꝫ decem homines pñt dicere ad aliquem fortem hõiem. Uniuerſi ſum⁹ fortiores te. ſinguli aũt ſum⁹ debiliores. ¶ Nomen vniuerſoꝝ hoc eſt nomen ſ̄cans vniuerſa vel vniuerſitatem vocatur vl̄e. vt homo animal. Cum em̄ dico oẽm hõiem eſſe animal de vniuerſis hominib⁹ loquor ¶ Si nature cões alique eſſent ee vniuerſalia quedam eſſent. quia ꝑtinerent ad vniuerſa quoꝝ cões nature eſſent. vt humanitas cõis ſi aliqua eſſet vniuerſale quiddam eſſet. q̄ꝛ ꝑtinerent ad vniuerſos homines. Si aũt nature cões nulle ſunt nõ pñt vniuerſalia aliqua eſſe. cum id qḋ nihil eſt non poſſit ad vniuerſa ꝑtinere. Nomen ſinguloꝝ hoc eſt nomen ſ̄cans ſingula ex multis. vocat̄ nomen ſingulare. vt ſocrates plato Uterqꝫ ⁊ vtriqꝫ euocatõem faciunt pñt cui duo homines dicere vt erqꝫ fecim⁹ hoc. Poſſunt duo paria hominũ dicere vtriqꝫ fecim⁹ hoc. Duo item terniones aut quaterniones hominũ dicere poſſunt vtriqꝫ habitam⁹ dauantrie. Ternio ternionis. eſt numer⁹ ternarius. quaternio numer⁹ quaternari⁹. Codex dr̄ habere decem aut duodecim quaterniones aut quiniones. hoc eſt quaternen of q̇nternẽ. Compoſita ex quis ⁊ qui euocatõem facere poſſunt. Cato. Securã quicunqꝫ cupis deducere vitam. Ouidi⁹. Curam manſuri q̇ſq̇s amoris habes. Si quis euocatõem facit. vt Si qua voles apte nubere nube pari. hoc eſt ſi tu aliqua voles nubere. ⁊c. Si quis voles latine loqui diſce grãmaticã. Quiſqꝫ ſil̄r. vt quo ruitis vr̄as quiſqꝫ redite domos. quotq̄t euocatõem facit vt quotq̄t baptizati eſtis. Qui relatiuũ ad ꝓnomẽ poſſeſſiuũ euocatõem facit. vt oẽs laudauere fortunas meas q̇ haberẽ filiũ tali ingenio ꝑditũ. Euocatoria or̄o nõ eſt viciosa. nec eſt facta ꝯtra hanc regulã. Suppoſitũ ⁊ v̄bum volũt eſſe ſimiliũ ꝑſonaꝝ. Non eni vult ea regula vt v̄bum hñs duo ſuppoſita diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ ſit vtriqꝫ ꝯforme cuꝫ hoc ſit impoſſibile fieri. nulla autẽ regula exigit id qḋ impoſſibile eſt. ſed vult vt ſuppoſitum qḋ dꝫ eſſe ꝯforme v̄bo ſit ei conforme hoc autẽ fit in euocatõe cũ ſuppoſitũ euocãs eſt v̄bo ꝯforme. ꝙ ſi ſuppoſitũ euocãs eẽt v̄bo difforme euocatũ conforme euocatio viciosa eſſet. Nec eget vicium euocatõis qḋ nullum eſt rõnibus excuſantibus: Id enim qḋ munduꝫ

eſt non hꝫ opus mūdari.ꝑ euocatōem nonnunꝗ̄ corrigit viciuꝫ orōnis
Hec eni orō petre q̇ legit veni corrigit hac orōe petre qui legis veni.ergo
euocatio ip̄a ſine vicio eſt. Non enim vicio vicium corrigitur.

De Conceptione ꝑſonarum.

Perſonas genera numeros conceptio iungit

¶Conceptio ꝯiungit dcōes diſſimiliū ꝑſonaꝝ geneꝝ ⁊ numeroꝝ vt ego
⁊ mulieres ſumꝰ albi. In qua orōe triplex ꝯceptio eſt ꝑſonaꝝ geneꝝ et
numeroꝝ. Cū aūt dico.ego cū mulieribꝰ albi ſumꝰ.quattuor ꝯceptōes fa
cio.qm̄ ꝑter tres ꝑdictas ꝯceptōem caſuū facio. Fit aūt ꝯceptio caſuū cū
v̄bo alicui ſupponunt diuerſi caſus interuentōe ꝑpōis cū.vt petrꝰ cum
paulo legunt. Cum eni v̄bo alicui ſupponunt ſil̄es caſus copulati ꝯiun
ctione copulatiua pt alter eoꝝ mutari in abltm̄.⁊ ꝯiunctio in ꝑpōeꝫ cū.
ex qua mutatōe efficit ꝯceptio caſuum: vt petrus ⁊ pauluns legūt.mu-
tatur in hanc orōem.petrꝰ cum paulo legunt. Ouidiꝰ inqt in faſtꝫ Ilia
cū lauſo deminutore ſati: ſb audi ſunt.in qua orōne due ꝯceptiōes ſūt ge
neꝝ ⁊ caſuum. Credo petꝝ ⁊ paulū reuerſuros eſſe mutat in hanc orōeꝫ
ꝯceptoriā.credo Petꝝ cū Paulo reuerſuros eſſe. Conceptio numero
rū fit cū ſuppoſita aut ſbſtantiua diuerſoꝝ numeroꝝ ꝯiuncta copulati-
ua ꝯiunctōe aut ꝑpoſitōe cū.cū v̄bo vel adiectiuo pl̄is numeri ꝯſtruunt
vt mgr̄ ⁊ diſcipuli eiꝰ legunt.dn̄s cum ſuis morituri ſunt. Caſuū conce
ptio non eſt orō vicioſa.eſt enim facta ad hāc regulā. Duo ſuppoſita q̄-
rum alteꝝ eſt nti caſus alteꝝ ablti ꝯiuncta ꝑpōne cū pn̄t ſupponi v̄bo ꝑ-
ſonali finiti modi.vt petrꝰ cū paulo legūt. Aut ad hāc regulā. Duo ſup-
poſita q̄ꝝ alteꝝ eſt acci caſus.alteꝝ ablti ꝯiuncta ꝑpōne cū pn̄t ſuppōi v̄-
bo infinitini modi. Ut credo Petꝝ cū Paulo reuerſurꝰ eſſe. Conceptio
numeroꝝ non eſt vicioſa. Eſt eni facta ad hanc regulā. Duo ſuppoſita vl̄
ſbſtantiua diuerſoꝝ numeroꝝ ꝯiuncta ꝯiunctiōe copulatiua aut ꝑpōe
cū volūt ꝯſtrui cū v̄bo vel adiectiuo pl̄is numeri.vt mgr̄ ⁊ diſcipuli ſunt
albi. Itaqꝫ neqꝫ viciū ꝯceptōis caſuū neqꝫ numeroꝝ excuſatiōe indiget
cuꝫ nullū ſit. Quō enim hec teutonica oratio. Iohan eñ ſyn broeders
ſyn to deuender.congrua eſt.ita ⁊ hec latina. Ioannes ⁊ fratres eiꝰ ſunt
dauandrie: Item hec latina orō. Ioannes ⁊ Petrꝰ ſunt albi non plꝰ vi
cij hꝫ q̄ꝫ hec teutonica. Iohan eñ peter ſyn wit. Eſt enim facta ad hanc
regulā. Duo ſuppoſita ſingularia copulata ꝯiunctōe copulatiua aut ꝑ
poſitōe cū exigūt v̄bum plurale. Duo ſingularia ſuppoſita ꝯiūcta ꝯiū-
ctione diſiunctiua nō exigūt v̄bum pl̄e ſed ſingulare.vt Ioānes vl̄ pe
trus legit.niſi cū ꝯiunctio diſiunctiua negat. Cum enim duo ſuppoſita
ſingularia ꝯiūctōe diſiunctiua negata.ꝯiūgūtur v̄bū plurale eis appo-
ni pt.vt non petrus aut paulꝰ fecerunt hoc. Pollet enim hec orō tātum
quātum.neqꝫ petrꝰ neqꝫ paulꝰ fecerunt hoc. Cum neqꝫ in orōne repetit
poteſt ꝓ poſteriore aut poni.vt Neqꝫ petrꝰ neqꝫ paulus legunt. hoc eſt
neqꝫ petrꝰ aut paulꝰ legunt. Ouidiꝰ. Non mihi veniſtis ſemele lede ve
docende: hoc eſt ſemele neqꝫ lede veniſtꝫ docēde mihi. Cū multa ſuppo

ſita ꝑ aſyntheton. q̄ figura ⁊ dialyton dꝛ ꝓferunt̄ ſine ꝯiunctōe appōi pt
eis v̄bum plurale. Comicus. Dū etas magiſter metus ꝓhibebāt. Cum
plura ſuppoſita ꝑ polyſyntheton pluribꝰ ꝯiunctionibꝰ copulatiuis ꝯiū-
guntur v̄bum plurale eis apponi pt. vt Et colorꝫ theſeꝰ ⁊ vox abiere pu-
elle: Item Mulciberi capti marſq̄ꝫ venuſq̄ꝫ dolis. ¶ Notandū tamē
q̄ pluribꝰ ſuppoſitis ſingularibus. aut quoꝝ poſtremū ſingulare eſt. ſiue
ea ꝓferantur ſiue ꝯiunctione ſiue cum ꝯiunctione copulatiua ſiue diſ-
iunctiua ſiue cum ꝯiunctionibꝰ v̄bum ſingulare ꝑ zeugma apponi pt.
vt non ioannes non petrus legit: Ioānes ⁊ petrꝰ legit. Nō diſcipuli non
mgr̄ legit. Diſcipuli ⁊ magiſter legit. Et diſcipuli ⁊ mgr̄ legit. Un̄ Iuue
nalis dicit. Nil rumbꝰ nil dama ſapit. Coniunctōes nec ⁊ neq̄ꝫ faciūt du
obus ſuppoſitꝭ ſingularibꝰ apponi v̄bū plurale. Comicꝰ. Si id neq̄ꝫ ego
neq̄ꝫ tu fecimꝰ. Tam ⁊ q̄ꝫ non faciūt duobꝰ ſuppoſitꝭ ſingularibꝰ apponi
v̄bum plurale. Faciunt eni zeugma non ꝯceptōem. Itaq̄ꝫ dicendū eſt
Nam petrꝰ q̄ꝫ paulꝰ legit. Tam ioannes q̄ꝫ petrꝰ albꝰ eſt. Et ĩcat̄ ꝑ tam et
q̄ꝫ equalitas. Cum enim dico Ioannes tam albus eſt q̄ꝫ petrus. ſignifi
co eos eque albos eſſe.

Perſonas ſibi diſſimiles conceptio iungit

Ac per et in medio poſitam conceptio fiet

Si ꝑponatur conceptio nulla paratur

Concipiens ſimile ſibi vult verbum retinere

Prima duas alias recipit ſed non viceuerſa

Concipiens medie da ternam nec retrouerte

Concipit in ternis que prima locatur in illis

Sic ego tuq̄ꝫ damus: ego te fraterq̄ꝫ rogamus

Tu fraterq̄ꝫ datis: dominꝰ ſeruuſq̄ꝫ precantur

Per cum ſed nunq̄ꝫ per vel conceptio fiet

Tu me cum iuſte debemus iura tenere

Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo

¶ Conceptio coniungit ſuppoſita diſſimiliū ꝑſonarum. Cum aūt ap-
poſita diſſimiliū ꝑſonaꝝ ꝯiungunt̄ v̄bo non fit conceptio. vt diligo te et
me. Et fit ꝑ ꝯiunctōem copulatiuam non encleticam poſitam int̄ ſup-
poſitum ꝯcipiens ⁊ ꝯceptum. Que ſi preponant̄ vtriq̄ꝫ ſuppoſitoꝝ non
fit conceptio: vt ⁊ ego ⁊ tu damꝰ ꝯceptoria oꝛō non eſt. ſi non fiat repetitō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ꝯiunctōis. Cum em̄ repetit̄ ꝯiunctio p̄t vtriqꝫ ſuppoſito p̄poni. vt ⁊ ego
⁊ tu dam⁹. Nam vtraqꝫ ꝯceptio ⁊ ꝑſonaꝝ ⁊ generꝝ fit ꝑ ꝯiunctōem repe-
titam. eo ꝙ ꝯiunctio repetita p̄t facere vt duob⁹ ſuppoſitis ſingularibus
apponat̄ v̄bum pl'ale. Virgilius. Egregiam v̄o laudē ⁊ ſpolia ampla re
fertis. Tuqꝫ. tuuſqꝫ puer vbi ꝯceptio ꝑſonaꝝ fit ꝑ qꝫ repetitū. Et qm̄ ꝑ
qꝫ repetitum fit ꝯceptio. videt̄ etiam ꝑ ⁊ repetitum poſſe fieri. Ouidi⁹.
Mulciberi capti marſqꝫ venuſqꝫ dolis. vbi ꝯceptio generꝝ fit ꝑ qꝫ repeti
tum. Coniunctio encletica cum ꝑ eam fit ꝯceptio ponenda eſt poſt ſup
poſita. vt ego tuqꝫ dam⁹. Cū aūt ponit̄ inter ſuppoſita neceſſe eſt repe-
titōem ei⁹ fieri. vt egoqꝫ tuqꝫ dam⁹. Quō em̄ ꝯiunctio ⁊ non facit cōce-
ptōem cum p̄ponitur niſi repetat̄ Ita ꝯiunctio encletica copulatia aut
diſiunctiua quando ponitur inter caſus v̄ba aut aduerbia. neceſſe ē eā
repeti. Quapropter he or̄oes non ſunt ꝯgrue. Joanneſqꝫ petr⁹ legunt.
Jo. ſcribitqꝫ cantat. Jo. ſcribit beneqꝫ velociter. Jnde fit vt apud Vir-
gilium legatur. Omnia mercurio ſimilis vultumqꝫ colorēqꝫ. Qui ver
ſus hypmeter abundat vna ſillaba vt latinitas ſuetur. Alexander cum
ſcripſit. Dant duo bos. ⁊c. ſi v̄ſum hypmetrum ſcripſiſſet latine ſcrpſiſ-
ſet. Suppoſitū ꝯceptum p̄t ſuppoſito ꝯcipienti p̄poni cum aliquem ho-
norare velum⁹ ⁊ nobis p̄ferre. vt magiſter me⁹ ⁊ ego legimus. ⁊ ita locuta
fuit beata v̄go. cum inquit. Pater tu⁹ ⁊ ego dolē. ⁊c. ¶ Verbū in ꝯcepti-
one erit numeri pluralis. quapropter hec or̄o. Et petrus ⁊ ego lego nō ē
ꝯceptoria ſed zeugmatica: ¶ Cōceptio nō eſt viciosa. Non em̄ viciū eſt
ſuppoſitū eſſe diſſimile v̄bo qd̄ non debet ei ſimile eſſe ſicut non eſt viciū
humane forme manū eſſe diſſimilē pedi cū debeat eſſe diſſimilis. ſi autē
man⁹ pedi ſimilis eſſet forma humana: viciata eſſet. ¶ Conceptio fctā
eſt ad hanc regulā Si duob⁹ ſuppoſitis diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ quoꝝ alterum
eſt ṗme ꝑſone apponat̄ v̄bum plurale id erit ṗme ꝑſone: Aut ad hāc Si
duob⁹ ſuppoſitis diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ quoꝝ neutꝝ eſt ṗme ꝑſone. apponat̄
v̄bum plurale id erit ſecunde ꝑſone. aut ad aliquā hm̄oi. ⁊ q̄r ad regulā
facta viciosa non eſt. Jn ꝯceptione ſbauditur quandoqꝫ ſuppoſitū cōci-
piens ⁊ vocat̄ implicita. vt ip̄e ⁊ petr⁹ legim⁹: Tu es qui ip̄e ⁊ petr⁹ legitis
ego ſum qui ip̄e ⁊ petr⁹ legim⁹. quandoqꝫ ꝓfert̄ ⁊ vocat̄ explicita ¶ Sup
poſita in ꝯceptione cum ꝯiungunt̄ ꝯiunctione copulatiua ꝯceptio dire
cta vocatur. cum v̄o p̄poſitione cum indirecta Fit aūt ꝯceptio indirecta
ex directa: quia cum ꝯiunctio ſimiles caſus copulat. p̄t alter ex eis in ab
latiuum mutari ⁊ ꝯiunctio in p̄poſitōem. Ego ⁊ Petr⁹ legim⁹: mutat̄ in
hanc or̄oem. ego cum Petro legim⁹. hec or̄o actiua video Petrum cū
Paulo mutatur in hanc paſſiuā. Petr⁹ cum Paulo a me vident̄. Amo
te cum fratre tuo. mutat̄. tu cum fratre amamini a me. Cū habem⁹ di-
rectam ꝯceptōem poſſum⁹ dictionē ꝯcipientē in ablm̄ mutare. vt hec
or̄o. tu ⁊ ego debem⁹. mutatur in hanc. tu mecum debem⁹. Virgili⁹ Vi
uellimur inde iphitus ⁊ pelias mecum. vbi dictio ꝯcipiēs eſt ablatiui ca-
ſus. Ego cum Petro legim⁹ recte dicit̄. ſi ablt̄us Petro ſupponit̄ verbo
lego. ita vt ſenſus ſit. ego lego ⁊ Petrus. ¶ Coniunctio diſiunctiua ne-
gata ꝯceptōem facit. vt non ego aut tu fecim⁹ hoc. Significat̄ em̄ hac
or̄one neutꝝ eorum hoc feciſſe. quapropter v̄bū erit pluralis numeri.

In hac oꝛone. Tu quid ego ꝛ popul⁹ mecum deſiderat audi. nō eſt cō-
ceptio ſed hypozeugma. non enim abltūs me ſupponit̃ verbo deſiderat.
ſed apponitur. ¶ Notandum ꝙ vel quandoqꝫ idem eſt quod etiā. Co-
micus. Vel rex ſemꝑ maximas mihi gratias agebat quicquid affeceraꝫ
alijs non itidem. hoc eſt. Etiam rex. ꝛc. alijs nō ſimiliter fecit. Itidē em̄
idem eſt qꝺ ſimiliter: Quādoqꝫ idem eſt qꝺ ſaltem: vt ſi non ſuis vatib⁹
credant vel gentilibus. Hoꝛtant̃ em̄ iudei. vt aut ſuis aut ſaltem gētili-
bus vatib⁹ credant. Quadoqꝫ accipit̃ diſiūctiue ꝛ ꝯiūgit dictiones vt om
ne animal eſt rationale vel irrationale. Quandoqꝫ ꝯiungit oꝛ̃oes vt ho-
mo eſt aſinus vel de⁹ eſt. Quandoqꝫ accipitur copulatiue. vt ſic pat̃ vel
mater iuſſerunt. In hac oꝛ̃one Si frater vł ſoroꝛ nudi inter vos fuerint
fit ꝯceptio ꝑ vel. ꝛ ponitur ea oꝛ̃o in epł̃a Iacobi.

Sed non per quintum fiet conceptio caſum

Si quintus deſit tu petre tuiqꝫ rogate

Cuncqꝫ tuis ſocijs oꝛate ſacer dyoniſi

¶ Per vtm̄ non fiet conceptio ſi vtūs deſit hoc eſt ſi nō poſſit ſupponi ver-
bo. quia conceptio tantum fit ex caſibus qui poſſunt ſuppōi verbo qua
les ſunt ntūs ꝛ accūs ꝛ abltūs in ntm̄ vel accm̄ mutabiles. vt ego ꝛ tu legi
mus. ego tecum legimus. me ꝛ te legere bonum eſt. me tecum legere bo
num eſt: ¶ Quoꝛundā opinio eſt. vtm̄ non poſſe ſupponi verbo. Et hi
ꝑ vtm̄ negant ꝯceptōem fieri. dicentes in hac oꝛ̃one. Sancte dionyſi cū
ſocijs tuis oꝛate. vtūm dionyſi neqꝫ ſupponi verbo oꝛate neqꝫ concipe.
ſed ntm̄ tu ſbintellectum ꝛ ſupponi ꝛ ꝯcipe dicūt. vt ſi ſenſus. O ſancte
dionyſi tu cū ſocijs tuis oꝛate. hoc eſt o ſctē dio. tu ꝛ ſocij tui oꝛate. Sil͛es
oꝛ̃oes ſunt he. Petre cū ſocijs meis legite Petre cuꝫ ſocijs ioānis legite.
O Petre tu cū ſocijs ioānis legite. Vnde pꝫ iudicio coꝝ in hmōi oꝛ̃oib⁹
eſſe ꝯceptōeꝫ implicitā ꝛ indirectā Implicitā iō. qꝛ ꝺcō ꝯcipiēs ſbaudit̃
Indirectā aūt. qꝛ ꝺcō ꝯcipiens ꝛ ꝯcepta ſunt diſſimiliū caſuū. Sꝫ h̄ opi
nio ꝑſertiꝫ de ſubintellectōe ꝓnōis in v̓bo oꝛate nō eſt ꝓbabilis qm̄ in v̓-
bo pł̃is nūeri ſecūde pſone nō ſubintelligit̃ ꝓnomē ſingularꝭ nūeri tu. ſi-
cut nec in v̓bo pme pſone pluralis nūeri ſubaudit̃ ꝓnomen ego. alioqñ
hec eſſet oꝛ̃o ꝯgrua Petre cum Paulo legimus. Perficeret̃ enim ꝑ ſub
auditōem ſic. o Petre ego cum Paulo legimus. Preterea ſi hec oꝛatio
ſancte dionyſi. ꝛc. eſſet ꝯceptoꝛia ꝑ ſubauditōem ꝓnominis tu. hec etiaꝫ
ꝯceptoꝛia eſſet. O Petre ꝛ Paule legite ſubaudiret̃ enim tu ſuppoſitū ꝛ
ꝯcipiens ꝛ fieret ꝯceptio. Item hec eſſet ꝯceptoꝛia Petre ꝛ Paul⁹ legi-
mus. ꝑficeret̃ enim ſubauditione ꝓnominis ego ſic. o Petre ego ꝛ Pau
lus legim⁹. Item ſi in v̓bo pluralis numeri ſubintelligeret̃ ꝓnomē ſin-
gularis numeri: he oꝛ̃ones eſſent ꝯceptoꝛie. cum Paulo legimus. cum
Paulo legitis. Perficerent̃ enim ſic. Ego cū Paulo legim⁹: tu cū Pau
lo legitis. Patet ergo ex ꝑdictis hanc oꝛ̃oem. Sancte dionyſi. ꝛc. nō eē
ꝯceptoꝛiā ꝑ ſubauditōeꝫ ꝓnōis tu. Alioꝝ opinio eſt vtm̄ poſſe ſupponi
v̓bo imꝑatiui mōi. Et ꝑ vtm̄ dicūt ꝯceptōeꝫ fieri. dicūt eni vtūm diony-

R ꝯcipe abltūm in hac or̄oe.ſctē dio.cū ſo.tu.ora.⁊c. ꝗ opinio nō videt̄ ꝓ
babilis. Omne eni qđ ſupponit̄ v̄bo ꝑſonali p̄t apponi v̄bo ſubſtātiuo ſi-
ue ſit ntūs.ſiue accūs.ſiue abltūs.vt petrꝰ eſt petrꝰ .petꝝ eſſe petꝝ.veꝝ ē
petrꝰ cum paulo. Vtūs aūt non p̄t apponi verbo ſubſtantiuo. cū nemo
recte dicat.petre eſto petre.neqꝫ petre eſto bone. dicunt enim omnes pe
tre eſto bonꝰ copulantes ntūm bonꝰ cum ntō ſubaudito in v̄bo eſto.qua
propter vtūs non ſupponit̄ v̄bo.neqꝫ ꝑ euꝫ fit ꝯceptio.ex quo ſequit̄ hāc
or̄oem ſctē dio.⁊c.non eſſe ꝯceptoriā cum in ea non ſupponātur ſuppo-
ſita diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ v̄bo orate. Perficit̄ enim ſic. O ſancte dionyſi cuꝫ
ſocijs tuis vos orate.quam or̄oem nemo ꝯceptoriam dicit. ¶ Aduerbiū
enim vocandi ſiue ſit ꝓlatum ſiue ſubauditū p̄t conſtrui cum duobus
vtis coniunctis ꝑ coniunctōem et.vt petre ⁊ paule legitis. aut cum vtō
⁊ abltō nominis habentis vtūm coniunctis ꝓpoſitione cum.vt petre cū
paulo legite.eo ꝙ abltūs hmōi in vtūm mutari p̄t. Poteſt etiā aduerbiū
vocandi ꝯſtrui cum vtō ⁊ ntō nnō habēte vtūm.vt petre ⁊ vterqꝫ ſocioꝝ
tuoꝝ legite.petre ⁊ ſocij tui legite.petre ⁊ ſociꝰ tuꝰ legite.aut cū vtō ⁊ abla-
tiuo nōis nō habentis vtūm eo ꝙ hmōi abltūs in ntm̄ mutari p̄t: vt ſcē
dionyſi cū ſo.tu.orate.ꝗ or̄o mutat̄ in hāc. Sctē dionyſi ⁊ ſocij tui orate
In qua or̄oe ꝯiunctio copulatiua ꝯiungit ntūm ⁊ vtūm.quod tunc re-
cte fieri p̄t cum ntūs quē ꝯiungit vtō vtūm non habꝫ qualis eſt ntūs tu-
us. Poteſt etiam recte dici. Sancte dionyſi cum ſocijs tuis orate ꝓ no-
bis.ita vt abltūs apponat̄ v̄bo ora.ꝗ quidē or̄o v̄tute zeugmatica ē. Va-
let enim hanc. Sctē dio.ora ⁊ ſocij tui.ſubaudi orate. ¶ Notandū vtūs
ꝯſtruitur cuꝫ aduerbio o.vt o meliboee deꝰ nobis he cocia fecit. Cū heus
vt heus iuuenes mōſtrate viā. Cum aduerbijs eia age.vt ſurge age: ſur-
ge pater. In plurali. Agite ſurgite pueri. Cum ah.vt ah corydon cory-
don. Cum ꝑticipio v̄bi ſubſtantiui.vt ioannes future epē accede huc

Inter ꝑſonas non fit conceptio ternas

Sed ꝑ⁊et aut ꝑ cum coniunctio fiet earum

Neutraqꝫ concipitur dominꝰ ſeruuſqꝫ precantur

Petrus cum paulo regnant cum rege ſuperno

Pluribus eſt tanqꝫ ſententia certa ꝙ inter

Perſonas poſſit fieri conceptio ternas

¶ Conceptio ꝑſonaꝝ nō fit inter duo ſuppoſita tercie ꝑſone ⁊ licꝫ talia
ſuppoſita pn̄t ꝯiungi ꝯiunctōe et aut ꝓpoſitōe cum.tn̄ neutꝝ eoꝝ ab al-
tero ꝯcipit̄. Duo ſuppoſita p̄me ꝑſone non pn̄t ꝯiūgi ꝯiunctōe aut pre-
poſitōe niſi hoc nomen alter addat̄ alteri eoꝝ.vt ego ⁊ alt̄ ego habitamꝰ
hic.hoc ego ⁊ amicꝰ meꝰ. Duo ſuppoſita ſcđe ꝑſone pn̄t ꝯiungi ꝓpoſitōe
aut ꝯiunctōe.vt tu ⁊ tu legitis: ⁊ ſilr̄ duo ſuppoſita tercie ꝑſone.vt petrꝰ
⁊ paulꝰ legunt: Poteſt nomē ꝯceptōis ita extēdi vt verum ſit inter tercie

as ꝑſonas fieri conceptõem.ꝑt ita reſtringi vt ſiim̄ ſit. Si ꝯceptio ꝑſonaꝝ
eſt duoꝝ ſuppoſitoꝝ ad diuerſa ꝑtinentiũ ꝯiunctõe copulatiua aut ꝑpõ-
ne cũ ꝯiunctoꝝ cum vbo pl'is nũeri ꝯſtructio non eſt dubiũ quin ex ter
cijs ꝑſonis fiat conceptio. Si vo conceptio ꝑſonaꝝ.eſt duoꝝ ſuppoſitoꝝ
diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ.⁊c.cum vbo pl'is ꝯſtructio ex tercijs ꝑſonis nulla conce
ptio fit.qd ſignauit Alexan.cuꝫ ait. Inter ꝑſo.⁊c. Parui refert ſcire an
hec orõ.petrꝰ ⁊ paulꝰ legunt cõceptoria ſit an non. Conſtat em̄ inter oẽs
grammaticos vt liceat vti hm̃oi genere orationum.⁊ id ſcire ſatis eſt.
¶ Notandum eſt ꝙ hec vulgata regula duo ſingularia equipollẽt vni
plurali multas regulas inter ſe claudit.quaꝝ vna ẽ. Duo ſingularia ſup
poſita ad diuerſa ꝑtinentia copulata ꝯiunctione copulatiua ꝯiungen-
te dictiones.hoc eſt copulatim accepta.exigunt ſibi apponi vbum plu-
rale: vt petrus ⁊ paulꝰ currunt: Dicitur in regula ad diuerſa ꝑtinentia ꝓ
pter has orões. Anima rõnalis ⁊ caro vnꝰ eſt homo Factũ eſt veſper ⁊ ma
ne dies vnꝰ. Legere ⁊ non intelligere eſt negligere: Caro ⁊ ſanguis nõ re
uelauit tibi. In quibꝰ copulata non ꝑtinent ad diuerſa: Eſt eniꝫ ſenſus
hm̃oi orationũ. Ens: hoc eſt qd eſt anima rationalis.⁊ caro vnꝰ eſt homo
Ens.caro.⁊ ſanguis.hoc eſt homo non reuelauit tibi. Ens mane ⁊ veſpe
eſt factum primꝰ dies. Id quod eſt legere ⁊ nõ intelligere.eſt negligere
Quandoqꝫ duobꝰ infinitiuis ſuppoſitis apponit̃ vbũ plurale.vt furari.
⁊ mechari diuerſa peccata ſunt. Quandoqꝫ vbum ſingulare cũ ad idẽ
ꝑtinent.vt inuenire amiſſa ⁊ ea retinere furari eſt. Dicitur copulata cõ-
iunctione copulatiua ꝓpter ſingularia ſuppoſita coniunctõe diſiuncti-
ua ꝯiunctiua.vt ſi oculꝰ tuꝰ aut pes tuꝰ ſcandali at te: Dicit̃ ꝯiungente
dictiones.quia ſi ꝯiunctio ꝯiugat orationes zeugma facit ⁊ ſequit̃ vbuꝫ
ſingulare.ve petrus ⁊ paulꝰ legit. ¶ Alia regula eſt.duo ſingularia ſub-
ſtatiua ad diuerſa.⁊c.exigunt plurale adiectiuũ.vt petrus ⁊ paulꝰ ſunt
albi.miſereor petri ⁊ pauli mendicantiũ.faueo petro ⁊ paulo ſtudentibꝰ
⁊ ita ꝑ ceteros caſus tranſeũdo: ¶ Alia regula eſt: duo ſingularia ſubie
cta ⁊ diuerſa.⁊c.exigũt plurale p̄dicatũ.vt ioannes ⁊ petrꝰ ſunt homines:
Poſſunt tamẽ ſingularia ſubiecta habere p̄dicatũ ſingl'are cuꝫ ſubiecta
ſ̄cant ꝑtes ⁊ p̄dicatũ totum.vt ioãnes ⁊ petrꝰ par hõim ſunt. Hec enũcia-
tio vã eſt.ioãnes ⁊ petrꝰ homo eſt.ſi ⁊ orões ꝯiungãt ⁊ zeugma faciat.fal-
ſa ſi dcões ꝯiungãt hec vã.ioãnes ⁊ paulꝰ hõies ſunt hec falſa.ioannes ⁊
petrꝰ homo ſunt ¶ Alia regula.duo ſingularia antecedentia ad diuerſa
⁊c.exigunt plurale relatiuũ.vt equus ⁊ mulꝰ quibꝰ non eſt intellectus.⁊c
¶ Alia duo ſingularia adiectiua ad diuerſa: ⁊c.exigunt plurale ſb̃ſtan
tiuũ: Ouidiꝰ. Magna minorqꝫ fere vbi alloquitur vrſas celeſtes Ioan
nes eſt canonicꝰ Mõaſterieñ.⁊ Dauandrienſ̄ eccleſiaꝝ. Meꝰ ⁊ tuus libri
iacent in ſcholis. Inter has duas orões. Meus ⁊ tuꝰ libri iacẽt in ſcho
lis.⁊ meus ⁊ tuus liber iacet in ſcholis.hoc intereſt.ꝙ ꝑ hanc de vno cõ-
muni libro loquor ꝑ illam de duobꝰ libris Si tamen ⁊ in poſteriori orõe
coniugat orões ꝑ zeugma idem ſ̄cant. Quo mõ dr. Meus ⁊ tuꝰ p̄res
fuerunt amici. Ouidius. His tamen amborũ p̄cibus eſtote rogati: O
multum miſeri meus illiuſqꝫ parentes.

De conceptione generum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Ut perſonarum generum conceptio fiet
Adiectiua tenet generis conceptio. maſcꝫ
Femineum recipit et neutrum. nec retrouerte
Hic vxorqꝫ thoro ſunt iuncti mente remoti
Sunt domino grati virgo cum virgine iuncti
Bos et iumentum ſunt ad preſepe ligati
Neutraqꝫ femineis tanqꝫ concepta videbis
Per vim ſunt leges et plebiſcita coacte

¶ Conceptio generꝝ fit ſicut ꝯceptio ꝑſonarꝝ ⁊ fit ꝑ adiectiua. Maſcu- num gen⁹ ꝯcipit foemininū ⁊ neutꝝ quod non fit econuerſo. foemininū aūt concipit neutrum. Conceptio generꝝ quandoqꝫ fit ꝑ nomina voce ⁊ ẜcatōe adiectiua. vt Io. ⁊ berta ſunt albi. qn̄qꝫ ꝑ adiectiua ẜcatōe tātū. vt Io. ⁊ berta ſunt textores. Io. ⁊ berta ſūt liberi petri. Brunell⁹ ⁊ brunella ſꝫ aſini petri. Iuppiter ⁊ iuno credebant̄ eſſe dij ſupi: Pluto ⁊ ꝓſerpina credebantur eſſe dij inferi. ¶ Vocatur aūt adiectiuū ẜcatōe ꝙ omne nomen ſexū ẜcans. Quandoqꝫ ꝑ adiectiua voce tm̄. vt bartholome⁹ ⁊ katherina ſunt hi qui legunt. Conceptio generum fit ꝑ relatiua ⁊ demonſtratiua. vt adduxerunt pullum ⁊ aſinum ⁊ impoſuerunt veſtimēta ſua ſup eos. hi ſunt Ioānes ⁊ katherina ¶ Cum ꝯiunguntur ſbſtantiua diuerſoꝝ generꝝ res habentes ſexum ẜcantia. vel que credebant̄ a veterib⁹ ſexum habere quoꝝ alterꝝ eſt maſculini gn̄is: adiectiuū erit maſculini gn̄is. vt vir ⁊ mulier ſunt docti. pallor ⁊ febrꝫ metuendi ſunt. Credebatur enim a gentilib⁹ pallor de⁹ eſſe febris dea. Ignis ⁊ aqua amādi ſꝫ. Credebat̄ enim ignis de⁹. aqua dea. ¶ Poteſt etiā hm̄oi ſbſtantiuis relatiuū aūt demonſtratiuū maſculini gn̄is ꝯiungi. vt ignis ⁊ aqua ſunt ꝙs diligimus. Ignis ⁊ aqua ſunt quos odim⁹. Ignis et aqua mihi aduerſi ſunt. Cum vo ꝯiungunt̄ ſbſtātiua diuerſoꝝ gn̄m que nec ẜcant nec credebant̄ ẜcare res ſexum habentes. pt eis adiungi adiectiuū relatiuū aut demōſtratiuum neutri gn̄is. vt: ps. Virga tua ⁊ bacul⁹ tu⁹ ipa me cōſolata ſunt. In Geneſi. Senſus ⁊ cogitatio hōim ſꝫ ꝓna ab adoleſcentia ſua ad malum. ps. Uer ⁊ eſtatem tu plaſmaſti ea. Item ignis grādo nix glacies ſpūs ꝓcellarum que faciunt vbū ei⁹. In Saluſtio. Huic ab adoleſcentia bella inteſtina cedes rapine diſcordia ciuilis grata fuere. Vir et mancipium ei⁹ ſunt viſi a me recte dicitur. ſiue mācipium ẜuus ſit ſiue ẜua. Mulier ⁊ mancipium ſꝫ viſe a me. crede non recte dici ſi mancipiuꝫ ſit ẜuus. Non enim equum eſt. vt foemina dicat de ſe ⁊ mācipio maſculo. Ego ⁊ mācipium meum ſumus viſe. An recti⁹ dicatur Petrus ⁊ veſtimentum ei⁹ ſꝫ albi ꝙꝫ ſꝫ alba. hoc eſt an maſculinum ẜcans rē animalem poſſit concipe neutrum ẜcans rem inanimatam ꝯſulant̄ autores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

O credo recte dici. petrꝰ ⁊ veſtimēta eiꝰ alba ſꝫ neutrum· em̄ genꝰ plꝰiurꝫ
habet q̄ꝫ alia genera. p̄t enim quandoqꝫ adiūgi maſculino generi vt tri-
ſte lupus ſtabilis turpe ſenex miſer. Quandoqꝫ foeminino gn̄i. vt. Tur
pe iacens mulier multo madefacta lyeo. teuto. eyn droncken wif is een
lelick dinck. Varium ⁊ mutabile ſemꝑ foemina. bonum mihi lex oris tui.
Quandoqꝫ adiungitur copulato ex ſubſtantiuo foeminini gn̄is. vt In
ꝓmouendo etatis maturitas morum grauitas ⁊ litterarꝝ ſcientia inda-
ganda ſunt. Quandoqꝫ copulata ex ſb̄ſtantiuis diuerſorꝝ gn̄m. vt ver ⁊
eſtatem tu plaſmaſti ea. ¶ Conceptio gn̄m non eſt vicioſa orō. qꝛ in ea
eſt debita conuenientia adiectiui ⁊ ſb̄ſtantiui. hoc eſt ſc̄dm quod dꝫ con-
uenire quia in ea eſt ſubſtātiuū concipiens conuenit cum adiectiuo cuꝫ
quo debet conuenire. Non autem dictio concepta debet conuenire cū
adiectiuo cum quo dictio ꝯcipiens couenit cum hoc ſit impoſſibile. Ni-
hil aūt impoſſibile fieri debet quare nihil vicij eſt in conceptione cum in
ea ſit omnis ꝯuenientia debita ⁊ poſſibilis. An latinus dꝛ. Berta ⁊ veſti
mentum eiꝰ ſunt albe q̄ꝫ alba conſulantur autores. Credibile eſt hāc ora
tionem eſſe latinam. Berta ⁊ veſtimētum eius ſunt alba: beneficio ꝓui-
legij nominis adiectiui neutri gn̄is: Cui placet p̄t dicere adiectiuū in cō
ceptione generꝝ poſitum eſſe epicoeni generis. bcat em̄ vtrumqꝫ ſexum
ſb̄ vno articulo quod eſt ꝓprium epicoeni gn̄is. Itaqꝫ quō hec non eſt
vicioſa maſculus ⁊ foemella ſunt corni. ita nec hec. vir ⁊ mulier ſunt albi
Quidam dicunt hanc orōem zeugmaticam eſſe. leges ⁊ plebiſcita ſꝫ co
acte que ex lucano deprompta eſt qui ait. Menſuraqꝫ iuris. Vis erat
hinc leges ⁊ plebiſcita coacte. Ideo dicunt. quia negant foemininum
poſſe concipere neutrum. Negant enim in his orationibꝰ ꝯceptōēꝫ eſſe
matrona ⁊ ſcortū ſꝫ albe. dn̄a ⁊ mancipiū ſꝫ nigre. cū non loquamur per
eas de rebus diſſimilium ſexuum. hoc eſt de mare ⁊ foemina

Hoc etiam ſepe facies in diſtribuente

Pronus vterqꝫ iacet de petro dic helenaqꝫ

¶ Conceptio ſepe fit ꝑ diſtributiuū. vt vterqꝫ iacet pronꝰ loquēdo de pe
tro ⁊ helena. ¶ Conceptio altera explicita cum dictio ꝯcipiens ⁊ cōcepta
ꝓferuntur. vt petrꝰ ⁊ katherina ſunt albi. altera implicita cū non ꝓferū-
tur. Et fit cum de mare ⁊ foemina loquimur ꝑ maſculinū genꝰ. ¶ Con
ceptio implicita fit ꝑ diſtributiuū. vt cum dꝛ demonſtratis petro ⁊ kathe
rina. vterqꝫ horum eſt albꝰ. aut cum dꝛ demonſtratis viris ⁊ mulieribus
quiſqꝫ horꝝ eſt albꝰ. Qui dꝛ vterqꝫ horꝝ eſt albꝰ ſi demōſtret duos mares
nullā ꝯceptōem facit. ſi duas foeminas ſoloeciſmū facit. qꝛ dicenduꝫ eſt
vtraqꝫ harum eſt alba. ſi marem ⁊ foeminā conceptōem facit. Qui dicit
vterlibet veſtrum legat. aut vterqꝫ veſtrū ſcribat ꝯceptōem facit. ſi ma-
rem ⁊ foeminā alloquatur. ſi duos mares ſine ꝯceptione loquitur. ſi du
as foeminas ſoloeciſmum facit. vterqꝫ veſtrum legat ⁊ vterlibet veſtruꝫ
legat differunt. quia ꝑ illam iubeo ambos legere quos alloquor ꝑ hanc
ꝗo vnum ex eis cuilibet. Cuꝫ dico quiſqꝫ veſtrum legat iubeo oēs leges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

re quos alloquor. Cum vo dico quilibet vr̄m legat tm̄ enim iubeo lege re cuilibet. ¶ Fit etiam conceptio ꝑ nōia ꝑticularitatē ſcātia. vt aliqs vr̄m legat conceptoria or̄o eſt ſi alloquor mares ⁊ foeminas. Aliꝰ veſtrū legat conceptoria oratio eſt ſi alloquor mares ⁊ feminas. Aliꝰ veſtruz le gat conceptoria eſt ſi marem ⁊ foeminam alloquar. ¶ Pronōia demō ſtratiua ꝯceptōem faciunt. vt hi ſunt albi. demonſtratis mare ⁊ foemiā. conceptio eſt. Poteſt tamen demonſtratiuū foeminini generis demon ſtrare marem ⁊ foeminam. aut multas foeminas ſi add atur ei ſbm̄ epi ceni generis vt demonſtratis duabus feminis de genere picaꝝ aut ma re ⁊ femina licet dicere. He pice nidificant noſtro horto. Queſitiua con ceptōem faciunt. vt vter eoꝝ eſt mas cuz de mare ⁊ foemina querimꝰ ve ſte virili indutis. Recte dr̄ vtra horum eſt femina mare ⁊ femina demon ſtratis. Recte dr̄. Quis horum eſt mas. vno mare ⁊ multis feminis de monſtratis. Recte dicitur. Que horum eſt femina vna femina ⁊ multꝭ maribꝰ demonſtratis. Recte dr̄. Altera horum femina eſt mare ⁊ femi na demonſtratis. Qui crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit ſaluꝰ erit. cōceptoria or̄o eſt ſcans tantū quantum. Qui vel que crediderit ⁊ baptizatꝰ vel ba ptizata fuerit ſaluꝰ erit ſalua erit. Quicunqz vult ſaluꝰ eſſe opꝰ eſt vt tene at catholicam fidem. ꝯceptoria eſt. Non enim mulieres minꝰ obligate ſunt vt fidem teneant quā mares. Cum aliquis demonſtratꝭ virꝭ ⁊ mu lieribꝰ dr̄. nullꝰ hoꝝ eſt femina ambiguā or̄oem facit. Aut eni ſt nullū viroꝝ ex hōibꝰ demōſtratꝭ eſſe feminā ⁊ veꝝ dr̄: aut ſt nullū viroꝝ. aut nl lā feminaꝝ ex hōibꝰ demonſtratꝭ eſſe feminā ⁊ ſlm̄ dr̄. Latona peperit ge mellos. ꝯceptoria eſt ꝑpit enim phebū ⁊ dianā. Leda ꝑpit gemellos cō ceptoria non eſt eo ꝙ ꝑpiſſe dr̄ caſtorē ⁊ pollucē. Cū dico ioannis eſt piꝰ in parentes ſuos conceptoria eſt, eo ꝙ de mare ⁊ femina loquor.

¶ De Prolepſi.

Diſiungit regimen quod iunxerat ante prolepſis
Hi metuunt alius dominos aliuſqꝫ magiſtros

¶ Prolepſis grecū nomen eſt ſcans id qd̄ ꝓacceptio. ꝓ enim pre dr̄. ⁊ le pſis acceptio. Qui dicunt ꝓlempſis barbariſmū faciūt. ſicut qui ſylem pſis dicūt duos barbariſmos faciūt. dr̄ eni recte ſyllepſis cū duplicato ll ⁊ fine m. ¶ Prolepſis. eſt cū totū grāmaticū in ꝑtes diuidit. vt gemello rū alter ſtudioſus alter deſidioſus. Totū grāmaticū eſt dictio caſual' plu ralis numeri. aut nomen collectiuū ſingularꝭ numeri. aut copulatuz ex ſingularibꝰ. vt hi pueri ſtudent hic grāmatice ille dialectice. Hec turba ſtudet alij grāmatice alij dialectice. Cōpulerātqz greges corydō ⁊ thyr ſis in vnū. Thyrſ oues corydon diſtentas lacte capellas. vbi copulatū ex ntis cydron ⁊ thyrſis eſt grammaticum totum. Prolepſis quando qz fit ponendo totū ⁊ ꝑtes in recto. vt Ioannes ⁊ Henricꝰ ſtudent. h grā matice. ille rethorice: Quandoqz in obliquo. vt dicunt. Petrum ⁊ Io annem ſtudere. hunc grammatice. illum rhetorice. Quandoqz totum in obliquo ponit ꝑtes in recto. vt ſcholaſticoꝝ alij ſtudioſi. alij deſidioſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ In ꝓlepſi ꝓ qtō diuiſo ꝑ antiptoſi n nōnunq̄ ntūs ponit̄. vt ſcholaſ-
ſtici. alij ſtudioſi. alij deſidioſi. Saluſtiꝰ Multi q̄ de caſtris ꝓceſſerāt ami
cum alij. ꝓs hoſpitem aut cognatū repiebant. Cum in ꝓlepſi totū eſt gti
caſus. poſſunt partes cuiuſlibet caſus eſſe. vt hōim aliꝰ diues. aliꝰ pauꝑ.
hōim alius recordandū eſt. alius obliuiſcendū. hōim alij ꝑcendū. alij no
cendū. hōim aliū diligo. aliū odio habeo. Cum totum tm̄ duas res ſ̄cat.
vtimur nomine alter cum ꝓlepſim facimꝰ. vt luminarium. alteꝝ preeſt
diei. alteꝝ nocti. ſunt enim duo luminaria ſol ⁊ luna. Cū vo plures q̄ du
as res ſ̄cat vtendum eſt nomine alius. vt hōim aliꝰ grammaticꝰ. aliꝰ dia-
lecticus aliꝰ phyſicus. Eſt enim alter vnꝰ ex duobꝰ: ſed aliꝰ vnꝰ ex multis.
Cum totū eſt nomen tm̄ numeri pluralis. oportet ꝑtes pluralis numeri
eſſe: vt Joonnes dedit binas ad me litteras. alteras ꝑdie kalēdas decem
bres. alteras ipis kalendis. Cum totum ſ̄cat tres res ita facienda eſt ꝓle
pſis. Dedi ad te ternas litteras vnas kalēdis. alteras nonis. tercias idibꝰ.
Petrꝰ habet ternas edes vnas in vico. alteras: ⁊c. Excipit̄ hoc nomen li-
beroꝝ qd̄ filios ſ̄cat qd̄ diuiditur in ꝑtes ſingularis numeri. vt liberorū
Joānis. vnꝰ Petrus vocat̄. alter Paulꝰ. terciꝰ Thomas. Quandocūqꝫ
totum ſ̄cat certum numeꝝ reꝝ ꝑtes poſſuut eſſe. vnꝰ alter terciꝰ quartꝰ
quintns. ⁊c. vt video quattuor hōies quoꝝ vnus eſt grammaticꝰ. alt̄ dia-
lecticus. terciꝰ phyſicus. quartus muſicus. Sed tunc non ſ̄cat̄ ordo ꝑti
um. Aut pn̄t ꝑtes eſſe: ꝑmus. ſecundꝰ. terciꝰ. ⁊ quartꝰ. ⁊c. cū ordo aliquis
ꝑtium ſ̄catur. vt quattuor hōies intrauerunt domū. quoꝝ ꝑmꝰ erat grā
maticus. ſecundus rhetor. tercius muſicus. poſtremꝰ aut quartꝰ phyſicꝰ
Ex quo pꝫ ꝙ recte dicit̄ tres homines ſimul intrauerūt domū quoꝝ vnꝰ
vocatur a. alter b. tercius c. ſed non recte dr̄ tres hōies ſimul intrauerūt
domū. quoꝝ primꝰ vocat̄ a. ſecundꝰ b. terciꝰ c. qm̄ ſimul intrantiū nullꝰ ē
ꝑmus. ¶ In ꝓlepſi ꝑtes poſſunt eſſe diuerſoꝝ caſuum. vt hōim alij lit-
teris ſtudent. alijs odio ſtudium litteraꝝ eſt: ¶ In ꝓlepſi qn̄qꝫ totū ⁊ ꝑ-
tes ꝓferunt̄. ⁊ vocat̄ explicita: vt hi metuunt. alius dn̄m. aliꝰ mgr̄m. qn̄-
doqꝫ aut totum ſ̄baudit̄ aut ꝑtes. ⁊ vocatur implicita: vt legimꝰ vnuſq̄ſ
qꝫ doctrinale Alexandri. Vana locuti ſunt vnuſquiſqꝫ ad ꝓximū ſuum
Alter alterius onera portate. vbi in verbo portate ſ̄baudit̄ ꝓnomē vos:
⁊ ponit̄ alter ꝓ eo quod eſt quiſqꝫ. ita vt ſit ſenſus. vos portate onera q̄ſ-
qꝫ alterius. Cum alloquor duos homines ⁊ dico. Alter alteꝝ diligite. iu
beo vtrūqꝫ alteꝝ diligere. ita vt alter ponat̄ ꝓ eo qd̄ eſt vterqꝫ. Cū aūt allo
quor plures q̄ duos. ⁊ dico Alter alteꝝ diligite. iubeo quēqꝫ ex eis alteꝝ
diligere. ⁊ ita poīt̄ alter ꝓ eo qd̄ eſt quiſqꝫ. ¶ Prolepſ nō eſt vicioſa To
tum enim in ꝓlepſi ꝯuenit cū vbo vel adiectiuo expreſſo. ꝑtes aūt cū ver
bo vel adiectiuo ſ̄baudito. ⁊ ideo nihil in ea vicij depḣendi pt̄ Nec eſt ne
ceſſe in ꝓlepſi ꝑtes ꝯuenire cū verbo totius cū non ſupponant̄ vbo totiꝰ
hoc eſt vbo expreſſo: ſed ſuis ipoꝝ vbis ſ̄bintellectis. ¶ In eadē orōe pōt
eſſe ꝓlepſis ⁊ ꝯceptio. vt video duos hōies quoꝝ alter eſt maſculꝰ alt̄ foe
mina. ¶ In ꝓlepſi ꝑtes ⁊ totū pn̄t eſſe diſſimiliū gn̄m: Vno mō cū totū
eſt heteroclitū. vt celorum aliud chryſtallinū aliud empyreum Altero
modo cum totum collectiuū eſt. vt turbe alius cantat aliꝰ loquit̄. Ter-
cio mō cū totū integrale diuidit̄. vt domꝰ aliud tectū aliud parietes ali-

ad fundamentum.hoc eſt alia pars.ꝛc. ¶ Prolepſis fit ex toto ꝛ ꝑtibus
aduerbijs.vt Petrꝰ viceſies hodie bibit.decies vinū.ꝛ totiens aqua.

¶ De zeugmate.

Aut quod propoſuit extra ſumenda reducit

Vi prope rant et ego tu ludis et ille ſedendo

¶ zeugma eſt qñ idem vbum vel adiectiuū attribuit̄ duobꝰ ſuppoſitꝭ vel
ſbſtantiuis quoꝝ aut vtriqȝ ꝯformat̄.vt Petrꝰ eſt albꝰ ꝛ Paulꝰ.aut alte-
ri tm̄.vt Petrꝰ currit ꝛ ego. Ioannes eſt albꝰ ꝛ katherina. ¶ Notandū
ꝙ triplex eſt zeugma.ſcȝ.ꝓtozeugma.meſozeugma.ꝛ hypozeugma Pro
tozeugma eſt.qñ vbū vel adiectiuū ponit̄ in ꝑncipio.vt in euāgelio Erūt
ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ in terris ꝑſſura gentiū. Item Turbatꝰ ē rex hiero-
des ꝛ omnis hieroſolyma cū eo. Meſozeugma eſt.qñ vbum vel adiectm̄
ponitur in medio. Verbum.vt Hebrei ſunt ꝛ ego. Adiectm̄. Huc ades
o meliboee caper tibi ſaluus ꝛ hedi. Ipē fecit nos ꝛ non ipē nos. Hypo-
zeugma eſt qñ vbum vel adiectiuū ponit̄ in fine. Virgiliꝰ: Nihil hic niſi
carmina deſunt. Quid niſi ſecrete leſerunt phillida ſilue. Grego. Quid
ꝑ digitos niſi dona ſpūſſancti deſignant̄. De adiectiuo exemplum. Ne-
qȝ ſyderꝰ radio neqȝ vgo filio fit corrupta. ¶ Item notandū vbū vel adie
ctiuū in meſozeugmate ꝯformabit ſe poꝛi. Sȝ in ꝓtozeugmate ꝛ hypo-
zeugmate ꝯformabit ſe ꝓximiori. Sūt tamen due exceptōes cū nō ꝯfor-
mat ſe ꝓximiori qñ fit ꝑ aduerbia compandi vel ſilitudinis.vt meliꝰ ego
iſtud ꝙ̄ vos feciſtis feciſſem. De aduerbio ſilitudinis.hoc ille ita pruden
ter.vt ego feciſſem. Item zeugma ꝑt fieri ſine medio vel cū medio. Si-
ne medio vt ego diſcam grāmaticā. Petrꝰ logicā. Virgiliꝰ. Hic illiꝰ arma
hic currꝰ fuit. Cū medio fit diuerſis modis ſcȝ ꝑ et.vt hebrei ſunt ꝛ ego.ꝑ
vel.vt Petrꝰ currit vel ego.ꝑ neqȝ.vt neqȝ Petrꝰ currit neqȝ ego.ꝑ an.vt
ido viſo tu an ille inſaniat.ꝑ niſi.vt neſciat hoc quiſꝙ̄ niſi tu.ꝑ tam ꝙ̄ atqȝ
ac:vt non ſecꝰ te diligo atqȝ petrꝰ.ꝑ inde te diligo atqȝ Petrꝰ.i.tam te dili
go ꝙ̄ petrus.i.tm̄ te diligo quantum petrꝰ:ꝑ ſed.vt vos eſtis mundi.ſed
non omnes. Nullā cauſam inuenio in eo.ſed neqȝ herodes. Item zeu
gma facit hypoteticā ꝓpoſitōem non categoricā.vt vos eſtis mundi.ſed
non oēs.hoc eſt plurimi ex vobis mundi ſunt non aūt omnes. ¶ Non
ꝙ ſuppoſita in zeugmate capiunt̄ dupł̄r. Vno mō ꝯiunctim.i.categori-
ce.ꝛ ſic faciunt ꝯceptōem.vt Vos ꝛ nos currimꝰ. Altero mō hypoteti-
ce.ꝛ ſic faciūt zeugma.vt Pueri ꝛ nos legimꝰ.vel ego ꝛ tu legis. Lucanꝰ
Cartago mariuſqȝ tulit: Horatiꝰ. Tu quid ego ꝛ ppłs mecum deſiderat
audi.ꝛc. Item ſi aliquando zeugma ꝑ diuerſa tꝑa. Paulus. Videmꝰ
nunc ꝑ ſpeculum in enigmate.tunc autē facie ad faciem. Pro zeugma
tica non eſt viciosa.qm̄ in ea alterum ſuppoſitoꝝ ꝯformatur verbo ex-
preſſo alterum ſubaudito.quo modo nec viciose reſpondet interrogatꝰ.
quis fecit.ſi dicat ego.ſbauditur enim feci.

Inuenies rectum quandoqȝ regente ſolutum

¶ Ntūs ſepe ponit̄ abſolute.i.ſine regēte expreſſo.vt pax vobis Gl̃a pr̄i
et filio. ¶ Nota abſolutū eſt nomē ambiguū. Uno mō eſt nomē gram
maticū ⁊ valet tm̄ q̄ntū carens regēte ⁊ ſic accipit̄ hic. Scd̄o dicunt̄ etiaꝫ
quedā v̄ba in grām̄atica abſoluta.i.pfecta.⁊ ſunt q̄ pfcm̄ faciūt ſenſuꝫ ſi-
ne accō.vt dormio.ſedeo. Dicunt̄ in grām̄atica etiā nōia abſoluta.i.que
nō indigēt adiectiuo.vt Pax.deꝰ.angelꝰ:vtꝰ. Nō eni bōa pax dicere in
digemꝰ. Tercio eſt in vſu dialecticoꝝ.⁊ hoc mō nomē abſolutū eſt qd̄ b̄t
aliqd̄ ⁊ nihil ꝯſignificat cui opponit̄ nomē ꝯnotatiuū. Quarto eſt in vſu
iuriſperitoꝝ.⁊ ſic d̄r aliq̇s abſolutꝰ a vinculo excōicatōis. Quinto eſt no
men theologicū.⁊ ſic d̄r aliq̇s abſolutꝰ a pctis. Etiā eſt idē qd̄ finitꝰ.vt li-
ber ꝓpe abſolutꝰ eſt. ¶ Ntūs ponit̄ abſolute cā breuitatꝭ.vt mirabile di
ctu.haud mora.grauis culpa.grā de viciū. Liber gn̄atōis ihu xp̄i.⁊c.i.hic
eſt liber.omel̄.btī Gregꝭ.i.hec eſt omelia. Initiū ſcti euāgelij b̄m Io.
id eſt hoc eſt initiū.⁊ ille modꝰ tangit̄.ibi. Uerbū multotiēs.⁊c. Scd̄o cā
relatōis.⁊ etiā eſt cā breuitatꝭ.⁊ ille modꝰ tangit̄.ibi. Ponis ob id ſolū p̄ce
dens. Tercio apd̄ veteres ponit̄ ntūs abſolute ablti loco in deſignatione
ꝯſeq̄ntie.vt Quiꝰ hūilitatē dn̄s reſpiciēs v̄go ꝯcepit filiū.h̄ eſt dn̄o reſpi-
ciēte In hymno. Luſtra ſex q̄ iā pacta tp̄s implēs corꝑis:h̄ eſt ſex luſtrꝭ
pactꝭ.h̄ eſt triginta annis pactis. Luſtꝝ eni tm̄ q̇nqꝫ annos ꝯtinet: In
hymno. Audita vt p̄conia.i.auditꝭ p̄conijs. ¶ Itē circa hūc locū dicunt
aliq̇ ntm̄ poni abſolute cā dubij remouēdi.vt In ꝯuertēdo dn̄s.⁊c:po-
nendo dn̄s ꝓ dn̄m.qꝛ b̄m illos ſi gerūdiū int̄ accōs poneret̄.tūc eſſet am-
phibologia.ſicut ſi infinitiuꝰ poneret̄ int̄ duos accōs.ſꝫ h̄ flm̄ eſt.qꝛ gerū-
diū nunq̄ꝫ ponit̄ int̄ duos accōs.nec p̄t facere amphibologiā more infini
tiui.ſꝫ meliꝰ eſt loq̇ ꝑ abltōs abſolute poſitos.vt dn̄o ꝯuertēte captiuita
tē ſyō.fcti ſumꝰ ꝯſolati.vel dū dn̄s ꝯuerteret.⁊c. Gerūdiū eni neq̄q̄ꝫ regit
accm̄ an̄ ſe.ſꝫ habebit dtm̄ poſt ſe apd̄ latinos lꝫ greco more bn̄ h̄eat accm̄
an̄ ſe. Nō ei latie dicimꝰ ſcribētē h̄n̄dū ē pēnā.ſꝫ ſcribēti habēdū ē pennā.
Horatiꝰ. Si vis me flere dolēdū ē p̄mū ipi tibi. Syllogizāti ponēdū ē ter
minos. Et d̄r ad hāc or̄oem Elizabeth impletū ē tp̄s pariēdi ꝙ potiꝰ Eli.
eſt ibi gti caſus ꝯſtructū cū gerūdio:⁊ ſi eēt acci caſus tūc tn̄ eēt imitatō
(greca.

Ecce tibi rectum quartum ve ſolet dare caſum

¶ Hoc aduerbiū demōſtrādi ecce.vult ꝯſtrui cū ntō vel accō. Exēplum
de ntō. Ecce ancilla dn̄i.ecce agnꝰ dei.ecce lignū crucꝭ. Exēplū d̄ accō:vt
Plautꝰ dt. Opꝰ ne tibi ē aduocato ecce me. Apd̄ v̄giliū. Sis bonꝰ o feli
xqꝫ tuis en quattuor aras. Ecce duas tibi daphni.duoqꝫ altaria phoebo
Pocula bina nouo ſpumātia lacte q̇tannis Crateraſqꝫ duos.⁊c. Nō ec
ce freq̄ntiꝰ ntō iungit̄ ⁊ raro accō in ſoluta or̄oe. Inuenit̄ ecce ſine cāu
ſepe.vt Ecce dies veniūt:ecce ſpōſus venit exite obuiā ei. Et vtimur h̄ ad
uerbio ecce ſꝑ loquēdo de eo q̇ an̄ ꝯſpcm̄ nr̄m adeſt.vt ecce ego.ecce hō:
ecce me.ecce ille.ſed raro ꝯiungit̄ accō in ſoluta or̄one. Ergo falſum di-
cunt q̇ dicunt ꝑ ecce de abſente loquēdum in accō.de re p̄n̄ti ſꝑ in ntō
¶ Itē notandum cū loquimur de paꝝ noto adiungimus ntō ꝓnomē
dicentes. Ecce ille Petrus quaſi ille tibi incognitꝰ ſed auditus. De con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

poſitõe hui⁹ aduerbij ecce ſatis habetur in pͥma pte.ibi. Eſt declinand
¶ Sciendum ꝙ en habet eandem ꝯſtructõem quam hꝫ ecce.hoc ē ad-
iungiť ntõ vel accõ ⁊ poniť indicando.vt hic. En pͥami ſunt hic etiã ſua
pͥmia laudi. Et etiã exprobrãdo poniť cũ accõ apud Virgiliũ En agros
⁊ quam bello troiane petiſti. En honorem quem petiſti. Poniť ⁊ en qñ-
qꝫ ſine caſu.vt en quo diſcordia ciues ꝓduxit miſeros. En quis conſeui
mus agros.quis id eſt quib⁹. Apud Comicos hem ꝓ en poſitũ ntõ vel
accõ coniungiť. Item o ſimiliter regit ntũm vel accm̃. De ntõ. O beat⁹
ꝑtus ille. De accõ. O vir laudabilē. O fortunatos ſua ſi bona:⁊c: de q̃
lati⁹ infra. Et ſic in ſumma quattuor reguntur dictiones que regunt
ntũm vel accm̃.ſcꝫ.ecce.en.o.⁊ hem.

Eſt obliquorum regimen quod ſcire laboras
In primis regimen quod ſit ꝑ nomina.poſt hec
Quod ſit per verba.dehinc quod per cetera dicam
Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte

¶ Gtũs eſt caſus ſcans id cui⁹ eſt alterꝫ:⁊ ves een dinck is.ſtabit in gtõ.
Item alia eſt cognitio gti qd fere ſemꝑ teutonice terminať in es gti ca-
ſus vel ablti caſus.qꝛ abltũs poniť ſepe loco gti.vt par panis multuꝫ ſa-
tis pecunie nihil boni nihil mali.vt q̃ntũ nũmorꝫ hꝫ quiſqꝫ in arca tãtũ
habet ⁊ fidei. ¶ Notandũ ꝙ ſolet gtũs tripľr accipi.ſcꝫ.actiue.paſſiue.et
poſſeſſiue. Actiue.vt ꝓuidentia dei deſignat ꝙ deus ꝓuidet. Paſſiue.
timor dei.i.de⁹ timeť. Poſſeſſiue.vt regnũ dei qd regnuꝫ de⁹ poſſidet. Ex
illo ſequitur ꝙ orõ in qua põiť gtũs ſepe eſt amphibologica.i. ambigua
⁊ dubioſa.vt amor ⁊ dei ſuſpicio vxoris charitas patrꝭ pt enim eſſe ſenſus
ꝙ nos diligim⁹ eũ aut ipe diligit nos.ſic dubiũ eſt de vtro fiat ſmo an de
amore quem de⁹ habet in nos.an de amore quem nos in eum. De cha-
ritate patris in filios an filiorꝫ in prẽm. De ſuſpicatõe maritali an de ſu-
ſpicatione vxoris. Inueniunť tñ ſepe in vna orone ab vna dcõne duo ge
nitiui recti.vn⁹ actiue alť paſſiue abſqꝫ amphibologia.vt apd Ciceronē
in Catõe maiore Quid de publij lucij craſſi ⁊ pontificij ⁊ iurꝭ ciuiľ ſtudio
loquar.ſtudio iuris ſcať ius diſci.⁊ ſtudio craſſi ſcať actiue craſſũ diſce-
re.alid exẽplũ eiuſdē in ꝑncipio officiorꝫ. Quare lucij ſylle ⁊.L.ceſarꝭ pe-
cũiarꝫ trãſlatio iuſtꝭ dñis ad alienos nõ dꝫ liberaľ videri.trãſlatio lucij dij ac-
tiue trãſlatio pecũiarꝫ paſſiue ſcať. Nota ſcdo.ꝙ gtũs facit q̃ttuor mõis
amphibologiã. Prio qñ regiť a vbalib⁹ vt amor Johis.odiũ pe.acor dei ſt
eni deũ amare vel ri. Scdo qñ gtũs regiť a diuerſ viribꝫ.vt liber Ariſto.
id eſt liber poſſeſſus ab Ariſtotele.vel cõpoſit⁹ ab Ariſtotele vľ iche Sic
etiã ſit qñ gtũs regiť a diuerſis dcõnib⁹.vt Iſti ſrẽs epi ſunt.ibi põt regi
vel a frẽs vel a ſunt. Tercio ſit amphibologia qñ infinitiu⁹ poniť inť du
os gtõs.vt Jo.eſt miſereri pauli.qꝛ eſt regula Priſciani ꝙ cum infiniti
uus poſit⁹ eſt inť duos ſiľes caſus.tũc vterlibet caſus pt ꝯcõſtrui.qd non
tm̃ intelligiť de accõ.verumeciã de q̃qꝫ caſu.de dtõ. vt maledicere mihi

placet tibi. de accõ cupio te videre me. de abltõ. vtoꝛ patre digno filio. Quarto. qñ gtũs regit̃ vel abſolute ponit̃. i. qñ pt in vna orone regi vl nõ regi: vt recoꝛdoꝛ dauantrie. i. illiꝰ ciuitatis. vel in dauãtria alicuiꝰ rei habeo memoriã. Miſereoꝛ dauantrie vel dominoꝝ ꝯſimiles. Et eſt adhuc modꝰ qui non facit amphibologiã. ſed equiuocatõem. ſcꝫ qñ eadẽ dictio pt eſſe diuerſoꝝ caſuũ. vt aſini ſunt epi. cuiꝰ orationis eſt duplex ſenſus. vnꝰ ſi epi eſt genitiui caſus. tunc eſt ſenſus ꝙ aſini poſſident ab epo. Secundꝰ ſenſus eſt impoſſibilis ⁊ falſus ſcꝫ ſi epi eſt nti caſus. ¶ Itẽ notande ſunt hic alique regule: Prima. Quemcunqꝫ caſum regit totꝰ ntũs. eundem regunt eiꝰ obliqui: vt rex troie. regꝫ troie. ⁊c: ꝑ oẽs caſus. Item ꝑ totum ntũm intelligimꝰ ntm̃ in maſculino foeminino ⁊ neutro gñibus qꝛ ſi totꝰ ntũs non rex erit caſum obliqui etiã non regũt. vt multũ vnũ dꝛ tm̃ in ntõ accõ ⁊ vtõ ⁊ non in alijs obliqs. qꝛ ſolũ regit in neutro gñe. ⁊ nõ in maſculino. neqꝫ foeminino gñibꝰ. Scda regula. Quẽcũqꝫ caſum regit indicatiuus eundẽ regunt oẽs alij mõi: vt amo ama amare amarem deũ. ⁊ ſic in alijs tꝑibꝰ. Sic gerũdia ſupina. ⁊c: vt venio cã amẽdi deũ Et inde excipit̃ ntũs rectꝰ vtute vbi ſbſtãtiui vti vel eoꝝ vim habentꝫ: vt liber eſt petri iacentꝫ ſupini ⁊ non ſupinꝰ. Etiam excipit̃ vbuꝫ paſſiuũ qd non regit accm̃ ſui vbi actiui. ¶ Tercia. Quemcunqꝫ caſum regit poſitiuus. eundẽ regunt compatiuus ⁊ ſuplatiuꝰ. vt in gtõ amãs mei. amãtioꝛ mei ⁊ amãtiſſimꝰ mei. In dtõ. ſilis ſilioꝛ ſimiliſſimꝰ mihi. de accõ ⁊ abltõ vlteriꝰ ſic. ⁊c. ¶ Quarta. Quicnnqꝫ gti regunt̃ a nõie ſbſtãtiuo ijdẽ regunt̃ a vbalibꝰ: vt liber petri. liber ẽ petri hõ mire ſpẽi: hõ ẽ mire ſpẽi. ⁊ ſic vlteriꝰ ꝑ regimẽ gti. Liber videt̃ petri: videt̃ triũ ſolidoꝝ. ⁊ ſic de alijs vbis. Exceptꝫ tamen rectꝫ a vbalibꝰ ⁊ gradibꝰ compatiõis.

¶ Regula generalis.

Nomen ſignificas poſſeſſum da gtõ

¶ Dictio ſcans rez poſſeſſam regit gtm̃ poſſeſſoris: ut ager petri. domꝰ petri: ꝑdiũ nicolai. Itẽ hec pñs lr̃a pt intelligi de vbo ſbſtãtiuo ⁊ vbis eꝰ vim habentibꝰ. vt ager eſt petri. ager appet petri. vt pꝫ in q̃rta regula generali ¶ Nota ꝑ hãc regulã nomẽ rei poſſeſſe ⁊ vbũ ſbm pñt regere quẽlibet gtũm mundi p̃ter quinqꝫ gtõs ꝑmitiui ſpẽi. mei tui. ſui: nr̃i. vr̃i: q̃s non regunt ſed loco eoꝝ aſſumſunt poſſeſſiua in ſimili cãu. Ex hoc orit̃. ꝙ dicendũ eſt liber eſt meꝰ ipiꝰ vniꝰ ſoliꝰ. ⁊ non mei ſoliꝰ vniꝰ ipius. Sic liber eſt noſter ipoꝝ ſoloꝝ triũ omniũ. ⁊ non noſtri ipoꝝ ſoloꝝ dicendũ erit ⁊ ſi q̇s ꝯtradiceret cũ Priſciano. ꝙ ꝓ poſſeſſiuo poſſet poni gtũs ꝑmitiui g̊ cum dꝛ. liber eſt meꝰ. etiam dꝛ. liber eſt mei. Dõm. ꝙ hoc intelligẽdũ ſit de poſſeſſiuis nominalibꝰ. vt ſaturnia regna vel regna ſaturni. qꝛ nunq̃ꝫ aliter latini autores locuti ſunt: licet greci ponant gtm̃ ꝑmitiui. vt in oratione dñica dicunt greci pater noſtri. vbi nos dicimꝰ pat̃ noſter. et ſic de alijs in gtõ: ſed nos ita dicemꝰ. Et ſi aliqui ita loquunt̃. hi non latine loquunt̃: ſed greciſſant. i. ſeqnuntur grecos. ¶ Item hi gti ꝑmitiui. mei. tui. ſui. noſtri. veſtri. poſſunt bene iungi alijs verbis ꝯſubſtãtiuis et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nominibus dictis.vt memini mei ſolius.tui ſoli⁹.mei ipi⁹. Meminim⁹ alioꝝ ſed nr̄i ipoꝝ nō meminim⁹. ¶ Nota ꝙ ad cui⁹.a.um. nomē poſſeſſiuū nūq̄ʒ rn̄det in ſiꝉi cāu ſiue ꝑ eundē caſum.niſi in trib⁹ ꝓnōib⁹ demōſtratiuis poſſeſſiuis.ſcʒ:me⁹tu⁹ ⁊ ſu⁹.vt cū q̄rit.Cuium pec⁹.rn̄detur meū.tuū.ſuū.nō aūt rn̄det mei.tui.ſui. Q̇d hoc fit verꝝ pʒ ꝑ Comicū dicentē.Cuiū pueꝝ huc poſuiſti.rn̄det vr̄i.q̄rit vlteri⁹. Cui⁹ nr̄i.rn̄det Pāphili. Poteſt etʒ fieri rn̄ſio ꝑ idē interrogatiuū.vt Cuiū eſt. eſt cuiū eē dʒ. Itē exēpla hui⁹ regule qn̄qʒ ↄuertunt ⁊ potiſſimū in nōib⁹ appellatiue q̄litatꝫ.vt pʒ ex ſenſu vbi fieri poſſit aut nō.vt aula ducꝫ eſt regimē poſſeſſiōis paſſiue .ſʒ dux aule.eſt regimē poſſeſſionis actiue.qꝛ a dcōe regēte fit denōiatio regiminū. Nō enim ↄuertit liber petri dicēdo.petr⁹ libri.

¶ Ex vi poſſeſſionis pure

Dicere ſi vere poſſis iſtud mea res eſt

Cum nihil adiungas tunc eſt poſſeſſio pura

Dentur in exemplis tibi regis equus ducis aula

Si petis adiungi non eſt poſſeſſio pura

Per plures ſpecies huius diuiſio fiet

¶ Dicit ꝙ duplex eſt poſſeſſio.ſcʒ.pura.⁊ eſt quando vere dici p̄t hec eſt res mea ſine aliquo adiecto.Et hoc tūc fieri p̄t dum res tractari p̄t.ſm placitum poſſeſſoris ſiue habētis Sʒ impura eſt qn̄ nō p̄t dici ſine addito hec res eſt mea.i.cum res non p̄t tractari ſm voluntatē habentꝫ: Igit̄ non ſequitur. Quicquid eſt tuū id potes vendere.iſtud eſt tuum demōſtrādo p̄rem vel fortitudinē ſapientiā tuā.⁊c.ḡ iſtud potes vendere.fit enim fallacia equiuocatōis. Non enim ſimpl̄r de patre dicim⁹.ille eſt me⁹. ſʒ eſt pater me⁹ oportet dicere. ſed improprie eſt me⁹: Et d̄r vlteri⁹ in textu ꝙ ſūt multi modi habēdi impure.ſed mod⁹ habendi pura poſſeſſione.ḡ multi genitiui regunt̄ ex vi poſſeſſionis impure.⁊ iſti mōi poſſeſſiōis impure d̄ quib⁹ loquit̄ autor in l̄ra dn̄r ab Ariſtotele in iſagogis mōi hn̄di. ⁊ in an̄ p̄dicamentis dn̄r modi eſſendi in.vt inſunt ꝑs totum.⁊c. ¶ Nota vt ſupra dictū eſt.ꝙ ꝑ orōnes poſſeſſionis pure ⁊ impure fiūt ſepe orōes amphibologice.vt liber Ariſtotelis.ſtatua hercul̄.gtūs p̄t denotare vel poſſeſſorem ſtatue vel opificem eius vel rep̄ſentatum ꝑ eam.

¶ Ex vi demonſtrationis eſſentie

Pars propriumqʒ regunt gtōs.atqʒ reguntur

Dum tamen attendas laudem vel crimen vtrinqʒ

Dextra viri fortis ſupat ſpeciem mulieris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Vir fortis dextre ſpeciei foemina mire
Vir duri capitis et forme foemina turpis

¶ Hic ponunt̃ quattuoꝛ regule ⁊ incipit determinare de poſſeſſiõe im-
pura. p̄ma dcõ ſ̃cãs ꝑtẽ vel integralẽ vel eſſentialem vel multitudĩs regit
gtm̃ toti⁹. De ꝑte integrali paries dom⁹. d̃ ꝑte eſſentiali. corp⁹ aĩa homis
De ꝑte multitudis. vt vn⁹ plebis ¶ Notandũ ꝙ totũ ⁊ ps accipiunt̃ hic
in ſcda impõne ꝑut ſ̃cant nõia. ⁊ ſic hec eſt vña ps regit totũ. i. dictio ꝑtis
regit dcõem toti⁹. Et ſic in hac tota ſcda ꝑte regiminis accipiunt̃ nomi
na in ſcda impoſitõe. vt cauſa ps totũ ꝓprietas poſſeſſio effect⁹ relatiuũ
ꝯtentum. ¶ Nota ſecundo ſepe nomen partꝫ intelligitur in hac p̄ma re
gula. vt dicim⁹ habet̃ Geneſ p̄mo. i. primo capitulo Geneſis. Sic p̄mo
Regum p̄mo. i. p̄mo libro Regum. p̄mo capitulo eiuſdem. ſ̃cat eñ p̄oꝛ
numer⁹ ſemꝑ librũ. alter numer⁹ ſ̃cat capitulũ ſiue poſterioꝛ. vt Prima
Petri primo. Thomas ſcda ſcde. i. in ſecunda ꝑte. ſecunde ſumme beati
Thome. Sic dimidium regni dabo tibi. dimidiam ꝑtẽ regni: Reliquũ
etatis mee. i. reliqua ps etatis mee. Aliud reliquũ vite mee deo deuoue
bo. Sat mundo viuimus. ſat voluptatib⁹ conceſſim⁹ reliquũ etatꝫ deo
dandum ⁊ ꝯſecrandũ eſt. i. reliqua ps vite ſeu etatis. Sic dr̃ ſummũ do-
mus mediũ. domus. i. ſumma pars vel media pars dom⁹. Scda. dcõ ſi-
gnificans ꝓprietatem. i. formã accidentalem põt regere gtũm ſbiecti. vt
macies ⁊ palloꝛ faciei decoꝛ ſunt monachi. vt Bern̄: dt Ruboꝛ vultus. al
bedo parietis: ¶ Nota ꝑ hanc regulam abſtracta regunt gtũm caſum:
⁊ non concretum. niſi poſitum fuerit ꝯcretum abſtracti loco. vt album
cygni. nigrum coꝛui. i. albedo ⁊ nigredo cygni aut coꝛui. Infinitiu⁹ ab
ſtracti loco poſitus etiam regit hunc gtm̃. vt ſcire petri. poſſe iacobi. p̄n-
cipis. i. ptãs p̄ncipis: Sic velle nolle iacobi legere henrici eſt bonum. i. le
ctio. Tercia regula conuertit p̄mã ⁊ eſt talis. Nomen toti⁹ regit gtũm ꝑ
tis mediante adiectiuo laudis vel vituperij. vt Vir fortꝫ dextre hõ pallide
faciei robuſti coꝛpoꝛis: Quarta regula conuertit terciã. ⁊ eſt talis. dictõ
ſ̃cans ſbiectum alicui⁹ accidentꝫ regit gtũm ſ̃cantẽ talẽ ꝓprietatẽ. i. ac-
cidens mediante nomine adiectiuo ſ̃cante laudem vel vituperiũ. vt ho-
mo magne eſtimatõis opinionis nominis hõ ꝓſperi ſucceſſus. ¶ No-
ta circa has duas regulas: ꝙ adiectiuũ p̄t qñqꝫ ſbticeri ⁊ gtũs ſol⁹ poni ex-
emplum vt hõ pacis vir conſilij. vt Tulli⁹. Nonne quos ꝓtulit: Scipio-
nes ⁊ metellos ante fuerunt opinionis ⁊ glorie. ⁊ fit hoc ſolũ in gtõ. ⁊ cuꝫ
hoc raro ⁊ nunq̃ in abltõ ¶ Nota ſcdo. gti loco p̄t poni abltũs in hoc re-
gimine. vt Magne autoꝛitatis vir eſt. vel magna autoꝛitate vir eſt. Et eſt
dure ceruicis iudaic⁹ ppl̃s ſiue homo. ⁊ eſt elegãti⁹ loqui in abltõ q̃ in
gtõ: ¶ Non tercio. ſepe in vno ⁊ eadem oĩone miſcet̃ abltũs cum gtõ. vt
Boeti⁹ Mulier reuerendi admodũ vultus oculis ꝑſpicacib⁹ coloꝛe viui
do atqꝫ inexhauſti vigoꝛis. Sic apud Ciceronẽ. Lentulum nr̃m eximia
ſpe ſumme virtutꝫ adoleſcentẽ fac erudias. Inter quos diuerſos caſus
huius regiminis poteſt mediare ꝯiunctio. vt Petrus eſt pallide faciei ⁊
macro coꝛꝑe. ¶ Quarto nota ꝙ ꝑ exempla hui⁹ regiminis monſtratur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

res q̄lis eſt.hoc eſt laudat̄ ⁊ vitupat̄.Et q̄ttuoꝛ mōis laus vel vituperiuꝫ
exprimi p̄t.p̱mo in gtō in demonſtratōe eſſentie.vt hō pallide faciei Se
cundo in abltō p̱ idē regimē demōſtratōis vt hō pallida facie p̱ illlam re
gulā.Toti da ptē:Tercio p̱ ſynecdochen in accō.vt hō pallidꝰ faciē.p̱ il
lā regulā.Sepe qd̄ eſt ptis.Quarto p̱ ſynecdochen in abltō. vt hō palli
dꝰ facie.p̱ illā regulā Synecdochen iūgas.Vitāt tn̄ oratores ſummope
ſynecdochen q̄ magꝭ poetaꝝ eſt ⁊ hiſtoriā ſcribentiū q̄ȝ oratoꝝ. ſed loquū
tur per regimen demonſtratōis ⁊ frequētiꝰ in abltō vtrūqꝫ tn̄ bonū eſt vt
homo ꝓcero corpe.lanck van lyue.eleganti forma.hō hirto corpe. piloſ
humeris.p̄calua fronte.aduncis naribꝰ. caninis dentibꝰ:repandis auri-
bus.Quinto nota ꝙ caſum huiꝰ regiminis regunt:Primo nōia.vt Po
pulus dure ceruicis.Secundo ꝓnomina.vt tu modice fidei. In ablati
uo apd̄ Boetiū.Illa vultu placido.videt̄ tn̄ quibuſdā ille abitūs regi a
v̄bo inquit.Tercio a v̄bis ſbſtantiuis.vt iſte eſt magne fame magni no
minis.magnaꝝ litteraꝝ.Sic ſio fore.vt ſpero me fore magne litteratu-
re:Et ſb v̄bis ſbſtantiuis compꝑhendunt̄ v̄ba vim eoꝝ habentia.vt Ioā-
nes videt̄ appet habet̄ magne prudentie.Et qd̄ dictu eſt de v̄bis.etiaꝫ de
pticipijs intelligitur. ¶ Nota ſexto.dictio regens.ſcꝫ nomen.ꝓnomē.v̄
bum ſeu pticipiū hunc caſum qn̄qꝫ ſb intelligit.vt in pſalmo.Qui habi-
tare facit vniꝰ moris.in domo.i.homines vnius moris.Sic in euangelio
Beati mundo corde.i.exiſtentes mundo corde.

Et debet parti quod pars fuit annumerari

¶ Hic d̄t ꝙ p̱s in regimine lr̄e ſup̱ioris amplicat̄ ꝓ eo qd̄ eſt vel fuit p̱s
Ut pes porci qui eſt vel q̇ fuit porci.Ibi eni eſt duplex ſenſus vnꝰ.Pes
qui eſt membꝝ actuale porci.ſic hec eit falſa.comedi pedē porci.Alt ſen-
ſus eſt.qui fuit membꝝ porci:⁊ ſic eſt v̄a:Comedi pedem porci.Sic ca-
put hōis:ibi caput ampliat̄ ꝓ eo qd̄ eſt caput hominis. vel fuit caput ſi-
ue membꝝ hominis ⁊ ſic de alijs ¶ Nota hec ampliatio p̄t etiam eſſe in
alijs regiminibꝰ.vt in regimine poſſeſſionis.vt tunica ſaluatorꝫ nr̄i ē ro-
me.i.tunica que poſſeſſa eſt a ſaluatore.Silr̄ in regimine relatōis: vt pa
ter Ioannis pr̄ eſt hic ⁊ hoc dū ſmo fit de Ioāne mortuo.Iteꝫ talr̄ am-
pliatio in exemplis regiminis gti caſus p̄t fieri ad oēm drām tp̱is. h̾ eſt
exempla intelligenda ſunt in p̄nti p̄terito ⁊ futuro.vt colūna domꝰ.i. co
lumna que eſt vel fuit vel erit p̱s domus.Sic ager petri q̇ eſt.fuit vl̄ erit
poſſeſſus a petro. ¶ Notandum ꝙ ſicut nomen ſcans rem q̄ fuit p̱s.p̄t
regere gtūm ſcantē totū.ita etiam nomen ſcans rem que fuit qualitas
alicuius ſubiecti poteſt regere gtūm ſcantē ſbiectum cuiꝰ illa res q̄litas
fuit vt poſt conſecratōem manet albedo panis.hoc eſt albedo que fuit q̄
litas panis.⁊ ſapor panis.hoc eſt ſapor qui fuit qualitas panis.figura pa
nis.id eſt figura q̄ fuit in pane.Et dicuntur huiuſmodi qualitates ſpeci
es panis theologis.Unde patet ꝙ hec oratio.albedo panis ambigua eſt
ſcat enim albedinem que eſt in pane ⁊ que fuit in pane q̄uis deſierit in
eo eſſe.Vocantur aūt ſpecies panis ab eccleſia ſignum cum canit.Nul
la rei fit ſciſſura ſigni tm̄ fit fractura.⁊c̄.

Clauſum ſub parte dices tunc temporis eſſe

¶ Hic ponit ꝯm additamentum dicens. ꝙ aduerbium tūc regit gtūm
tꝑis in regimine ꝑtis: quia tunc habet ſe vt ps ad tps. Dicitur enim tps
eſſe tutum ſucceſſiuum. ⁊ totū ſucceſſiuū eſt cuiꝰ ꝑtes ſꝫ in diuerſis tem
poribus. ¶ Notandum ꝓmo ꝙ iſta aduerbia tꝑis. tūc. nūc. iā. heri. cras
raro inueniunt regere gtūm apud autores. ergo non ſꝫ multuꝫ vſurpā
da a nobis in gtō. ¶ Notādum ſecundo. illa aduerbia que frequētiꝰ re
gūt gtūm ſꝫ aduerbia tꝑis vel loci. i. tꝑis. Accipitur enim locꝰ aliquādo
ꝓ tꝑe: Vt apud Comicum ⁊ dixit multa alia que nunc non eſt narrādi
locus. Si iam dudum vt apud Comicum. Iam dudū etatis facte ſunt
lites inter eos. Sic minime gētium ꝓ nullo pacto inuenitur Pridie il
lius diei. ꝓdie nonarum decembrium. Sed ꝓdie veſperi de hac orōne tri
plex ſolet eſſe opinio. Quidam dicunt veſpi eſſe genitiui caſus ⁊ regi in
hoc regimine. Quidam ablatiui caſus. vt veſpi ꝓ veſpere. Quemadmo
dum luci ꝓ luce. ⁊ ruri ꝓ rure. Aliqui dicunt eſſe aduerbium in hac orō
ne quod cōponit̄ cū per. ut peruesperi. Silr adiungit̄ alijs aduerbijs. ſcꝫ
tam veſperi qd non accidit nominibus ſbſtātiuis. Comicus dicit. Nū
ꝗ tam mane egredior. neqꝫ tam veſperi reuertor. qn te aliqd in fundo la
borare ſiue agere cōſpicor. Sic dicitur heſterno veſperi. ⁊ ſic de alijs.
¶ Notandum ꝙ ꝓdie ⁊ poſtridie habēt quadruplicē ꝯſtructōeꝫ. Uno
modo regūt gtūm vt ꝓdie illiꝰ diei. Secūdo cum accō. Vt ꝓdie kalendas
Ianuarias. ꝓdie nonas idꝰ Ianuarias. Tercio cum aduerbio. vt pridie
quam chriſtus pateret̄ accepit calicem bndicens ⁊ agens ⁊c. Pridie veni
ꝗ tu. Quarto ponunt̄ ſine caſu. ⁊ ſine quam. Vt apud Comicū. Venit
ad me chremes poſtridie clamitans indignum factum cōperiſſe ſe. i. po
ſteriori die illiꝰ diei quo hec geſta ſꝫ: Sic cum veni Dauādriā: audiui Pe
trum ꝓdie receſſiſſe. i. ꝓori die. Non tamen dicendum eſt ꝓdie vel poſtri
die huiꝰ diei. Cuꝫ fit ꝓmo de hodierno die. quia habemꝰ alia vocabula. ſcꝫ
cras. heri. ſed cum loqmur de alio tꝑe non pn̄ti. g̊ ꝓdie huiꝰ diei nūꝗ ꝓ
ꝓe dicemus. ſed ſic dicemus: Cum Petrum adijſſem loquēdi grā orna
uit me dicens. Cras ad me redeas. ⁊ non poſtridie. vl rogauit me vt po
ſtridie redirem. ⁊ nō cras. Significat eniꝫ ꝓdie tm̄ quātum ꝓori die ſiue
vno die ante. ⁊ poſtridie. i. vno die poſt ſiue in p̄terito ſiue in futuro ⁊ nō
in p̄ſenti. De futuro. ꝓdie quam eam in patriam cōfitebor peccata.
¶ Poſtridie quam pat̄ obijt epulam feci: Sic in futuro. Poſtridie cuꝫ
in patriam me recepo mundo valedicam. A ꝓdie venit ꝓdianus. vt ꝓdi
anus dies. ꝓdiana hora. ſcat horam ſiue dieꝫ. ⁊ in futuro ⁊ in p̄terito alio
ꝓorem. vt Marcēte adhuc ſtomacho ꝓdiani cibi onere. Inuenit̄ heſter
nus in p̄terito ⁊ futuro ꝓ ꝓdianus vt ex iure heſterno panē atrū vorant
A poſtridie nō venit poſtridianꝰ. ſed ꝓ eo vtimur craſtinꝰ a. um. qd etiaꝫ
ſcat tps ⁊ p̄teritum ⁊ futurum. ⁊ nō modo ſcat diē ſequentē. ſed quemli
bet alium. vt Virgilius. Si vo ad ſolem rapidum lunaſqꝫ ſequētes. Or
dine ſuſpicies nunꝗ te craſtina fallet. Hora neqꝫ inſidijs noctis capie
re ſerene. Itē ꝑhēdie vt de die ſequēte cras. ita de die ꝓximo poſt craſti
num diē dicimus ꝑhendie. vt Tulliꝰ dt cras vel ad ſummum perhendie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

inde dies ꝑhēdin⁹ ē dies ab hinc terci⁹.ouermorhgē.ꝑhēdinare.ē in dieꝫ
tercium manere.Sꝫ cū ꝑhēdinare.ē in lōgū differre de die in diē. Itē
Nudi⁹.dr ſm aliquos.q̄ſi nūc ē dies.ſed nō inuenit̄ ſine cōpoſitōe.lꝫ di-
cim⁹.nudiuſterci⁹.i.nūc ē dies terci⁹.nudiuſquart⁹.i.nūc ē dies quart⁹:
ſed inuenit̄ in Philelpho ꝛ Tullio qui lati⁹ numerāt.vt nudiuſquintus
ſextus.viceſimus.cēteſimus. ¶ Itē mane inuenit̄ duplicit̄. Vno mo-
do nominalit̄.ꝛ ſic dicim⁹ mane ē.hoc ē matutinū tēpus.Perſius. Mē-
pe hec aſſidue iam clarum mane feneſtras intrat. Et eodē mō etꝫ capit̄
cum dr.veni in ciuitatē dauandriaꝫ.hoc mane ſicut hoc meridie. Alio
modo mane ponitur aduerbialiter.ꝛ ſcat vroe.Et ſic dicim⁹.mane veni
ꝑmature veni. In tpe veni:ſero veni. Sic dicim⁹. mane ꝑdie.mane po-
ſtridie.mane.hoc ē añ lucē ꝓ vtroqꝫ ſcato.teu.des morgēs of vroe. Iteꝫ
Sero tria ſcat. Primo accipit̄ ꝓ veſpere.i.poſt occaſum.des auēdes Se
cundo idē ē ꝙ poſt tēpus debitum.i.tardius.to laete.vt Cicero:Luꝫ ac
cuſator milonis identidem interrogatus quo tpe clodius eſſet occiſus.
vrbane reſpondit ſero.hoc eſt tardius ꝛ poſt tp̄s q̄ debuiſſet occidi. Ter-
cio accipitur ꝓ tarde ꝛ non ꝓ tardius.vt apud Senecam. Sero nos illo
referat ſenectus.ꝛ Ideꝫ. Nemo ad id ſero venit vnde nunq̄ꝫ cum ſemel
venit potuit reverti. A ꝑmo ſcato dr hora ſerotina.pluuia ſerotina: Sꝫ
a poſterioribus duobus ſignificatꝫ dicim⁹ poma ſerotina: vue ſerotine.i.
que poſt legittimum tp̄s ceteris pomis vel vuis tardi⁹ matureſcunt Sic
econtrario p̄coces vue p̄cocia poma:q̄ ante conſuetum tp̄s cito mature-
ſcunt: Sic etiam tranſumptiue dicimus.p̄cox ingenium.cyn verſtant.
dat gheringhe rijpt. Vt Quintilianus Illud ingeniorum velut precox
genus non temere vnq̄ꝫ ꝑuenit ad ꝑfectionem. Item p̄maturus.a.ū.
ꝛ p̄mature aduerbium dicit̄ id quod ē ante alia maturum. vt frumēta
p̄matura.poma p̄matura.ꝛ dr etiā p̄matur⁹ ſiue aduerbium p̄mature ꝑ
tranſlationem.vt p̄maturus ē militie.i.maturus.p̄maturus ē audiēde
philoſophie.Ego ſum maturus militie.vel huic rei ſic dicimus.matura
etas homo maturus.ſenilis etas.dr matura. Sunt em̄ hec ſynonima p̄-
mature ante diē añ tp̄s.vt filius ante dieꝫ patrios inquirit in annos. Et
intelligitur ante diē incerto tpe ꝛ nō certo.vnde añ diē rerum potiri vo-
luit. Sic ſero ꝛ vltra tp̄s idē ſcant. Itē añhac ꝛ poſthac ſtꝫ demōſtratiua
p̄ſentis.teut.vt me poſthac videbitꝫ nunq̄ꝫ.heſterno die vidi Petruꝫ queꝫ
antea vidi nunq̄ꝫ.vel poſtea videbo nunq̄ꝫ. Inueniunt̄ tamē antehac et
poſthac etiā quādoqꝫ relatiue.ſicut antea ꝛ poſtea. Añhac ſepe fidē ꝓdi-
derat creditū abintrauerat. Saluſtius Sic ſuetonius in domiciani vita
dt. Pari arrogātia cū ꝓcuratoꝝ ſuoꝝ.nōie formalē dictaret epl'aꝫ ſic coe
pit. Dñs ꝛ de⁹ nr̄ ſic iubet fieri:vñ inſtitutū poſthac.i.poſtea.vt ne ſcpto q̇
dē ac ſmōe cuiuſquā appellaret̄ alit̄. ¶ Nota nūc aduerbiū vſurpari ſo
let ſine ſcatōe tpis.vt apud Ciceronē de diuinatōe Que q̇dē multo plu
ra euenirēt ſi ad q̇etē integri irem⁹. Nūc onuſti cibo ꝛ vino ꝯfuſa ꝛ ꝑtur-
bata cernimus. Nūc etiā q̄nqꝫ ſcat q̄ntū inſtās.vt ex hoc nūc vſqꝫ in ſe-
culū.vbi nūc ē nomē ꝛ valet tm̄ quātū poſt hoc inſtās. Ponit̄ etiā q̄nqꝫ ꝓ
aliq̄n.vt nūc lege.nūc ora.nūc cū feruore labora. Nota vltimo. Alias ē
p̄teriti ꝛ futuri tēporꝫ.ſed frequētius futuri tēporꝫ. vt hoc dicemus alias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Inuenit etiam in preterito. Plinius. Cui⁹ vtutes nūc magis miroꝛ ꝙ̄ alias. quia magis intelligo.

Contentum regit hos et res que continet illud
Ut vinum vaſis ſunt et duo dolia vini

¶ Dictio ſcans rē ꝯtentā: regit gtm̄ ſcantē rem continentē vt vinū vaſis. Et conuertit regula ſic. Dictio ſcans rē ꝯtinentē regit gtūm ſcantem rem ꝯtentā. vt duo dolia vini in limine iouis poſita. ꝛc. Boeti⁹ dē. Significabant eni aduerſam ꝛ pſperam fortunas ab omni hōie deguſtandas. Cadus olei in euangelio. Chorus tritici. Sinū lactis. i. vas. Virgilius. Calix aque frigide. Calix eni ſcat eyn vat daermā zvt drincket. vñ. Fecundi calices quē non fecere diſertum. Vas vini. Camp⁹ lini rape. Uolucres celi ꝛ piſces maris. eſt hic etiā exemplū. Uolucres celi. id eſt aeris. vt hic celū eſt clementi⁹. Sic eni equiuocat celū ſcans etiā aerem. vt volucres celi. i. contenti in aere. ſcḋm octauum modum eſſendi in. ſicut locatum in loco. ſed ſtelle celi non eſt regimen continentie. ſꝫ potius regimen partis. ¶ Notandum ꝑmo ꝙ multe ſunt dictōes que includunt gtūm regiminis quibus nō opoꝛtet addi explicite gtūm. ꝛ ſūt ſbſtantiua in arium deſcendentia. q̄ ſcant locum in quo res reponūtur vel ipaꝝ reꝝ que in loco ſunt copiam. vt armarium loc⁹ vbi reponunt libri. ceteraqꝫ hmōi. quia ſinguli opifices habēt ſua arma. Armamentarium. vbi reponuntur armamēta ꝛ arma cuiuſlibet opificis. qꝛ ſunt arma naute. arma piſtoꝝ. Atramētarium vaſculum quod continet atramētum. Aluearium: locus vbi ſunt aluei apum vel copia alueoꝛum. Calamarium. i. pennarium vbi penne reponunt. Commētariū. i. in quo nude res ꝛ capita rerum ponunt. vt Cicero. Non eſt orō ſed capitum reꝝ ꝛ orationis commētarium. ꝛ inuenitur commētariū in neutro ſb um. vel maſculino ſub us generibus: Aerarium eſt repoſitoꝛium eris ſimiliumqꝫ reꝝ ꝓcioſaꝝ atqꝫ opū. Granariū. eſt cumera frumēti. Graphiarium: eyn dinck daer die giffel in ſtect. Graphiū. eyn griffel. Pennarium eſt repoſitoꝛiū pennaꝝ. Penariū eſt vbi reponit pen⁹. ꝫ eſt ad victū ꝑtinētia q̄ ꝓꝑe ſcat penus. Pomariū: loc⁹ pomoꝝ reponēdoꝝ vel pomis ꝯſit⁹. Quidā hoc pomeriū vocant ſed non eſt ita: qꝛ pomeriū eſt loc⁹ apd murum intra ꝛ extra vbi edificare non lꝫ quaſi poſt menia. Et pomeridianū ꝓ poſt meridianū. Sic meridies ꝓ medidies. Itē roſariū eſt loc⁹ vel copia fruticū roſas gignentiū. Sacrariū. eſt repoſitoꝛiū ſacroꝝ. Sūmacium ſub paucis ſummam totam ꝯtinens vt argumentū libri dicit ſummarium libri. Tabularium. eſt locus vbi tabule. i. inſtrumenta ꝛ lr̄e reponunt. ſicut teſtament. ſchat. brieuen. Unum tamē eſt regens gtm̄. vt viuarium anguillarū murenaꝝ vel murelunaꝝ. Et ſicut ſcat repoſitorium piſcium. ſic etiam accipit pro alijs animalibus vt viuarium gallinacioꝝ. anſerum. gallinaꝝ. Et ratio eſt qꝛ ꝯfuſe ſcat repoſitoꝛiū vbi continentur vel piſces vel aues. vel fere q̄ dūtaxat ad victū ſpectant. Ergo ꝫ indiget ſpecificatione genitiui recti. quia regimen dr̄ inuētum. vt dictio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

recta ſpecificet dcõem regẽtem. Diceret hic aliquis an om̄ia nõia in arıū deſinentia ſcent locum: Dõm ꝙ non om̄ia qui quedam ſcant rem pri‑ mitiuam. vt plantariū plãtam. ſeminarium ſemen ipm. Calciarium. id eſt calcius. tamen bene acciperet̃ pro loco. veſtiarium veſtis. cibarium ci bus. carnarium. ſcat eyn vleſch zvyne. ſic pampinarium ſcat pampinū eyn zvijnblat. Donarium donū dicitur. Corollariū p̄cium certaminis. vt Boetius. Ecce corollarium tibi dabo. Diarium preciū vniꝰ diei So larium zoldie. Ciipharium. p̄cium cantus. ¶ Notandum ſecundo ꝙ no mina in etum formata a nõibus herbaꝝ vel arborum. ſcant etiã locum ꝯtinentie in quo herbe ꝯtinent̃ vel arbores: vt Coryletum. quercetū. pru netum. eſculetum. cannetū. arundinetum. teuto. daer riet ſtaet. vt tice‑ tum. ſpinetum. mirtum. teu. hoppe. rubetum. teuto. daer braem ſtaet vé pretum. palmetum. lapetum. vbi ſtant lape. kletten. ſalicetum. filicetuꝫ. ſandicetum a ſandix quo colorat̃ pannus. gazetū inuenitur ꝓ loco gaſe Inueniunt̃ aliqua in etū. vel in ctum. vt fructicetū. viretuꝫ. vel virectū caricetum vel carectum. vt tu poſt carecta latebas. ¶ Nota ꝙ nomina in orium ſcant locū in quo aliquid fit vel exercet̃. vt auditoriū eſt locus vbi audimus p̄ceptorem vel aliquid recitãtem. Alleatorium. eyn dobbel ſchole. Sic dicunt cambucatorium ſed ꝓprie pilatoriū. Deambulatori um locꝰ. vbi deambulamꝰ. Dormitorium. diuerſorium. tentorium. vbi tendimꝰ vela contra iniuriam celi ſiue ipa vela tenta ꝯtra celi iniuriam. ⁊ aeris inclemẽtiam. Inuenitur vnum regens ſcꝫ armarium vt videt̃ qꝛ confuſe ſcat repoſitoriū. veſtium. armoꝝ. libroꝝ. ¶ Et excipiunt̃ ab iſta regula pauca. vt amatorium eſt genus veneni amorem vel inſaniam in ferens. Portorium. eſt vectigal aquarum. tectorium eſt pauimentum. ſiue incruſtatio parietis. teu. als dye zvant mit leem beſmeert is. ¶ No‑ tandū ꝙ nomina in arius maſculina ⁊ feminina in aria hõim officia vel qualitatẽ ſcant. vt Camparius. ſaltuarius. pannarius. ſalinariꝰ. claſſari us. id eſt cuſtos campi. ſalis. ſaltus. claſſis: veſtiarius. lintearius. ſagatiꝰ. i. venditor veſtium. linteoꝝ vel ſagorum. Omnia in arius actiue ſiue acti onem ſcant. demptis paucis que ſcant paſſiue. vt legatariꝰ. cõmodota rius. beneficiarius. depoſitarius. i. qui legatū cõmodatū depoſitū benefi cium accepit: Sic aliqui accipiunt tributarius ⁊ ſtipendariꝰ q̇ obnoxij ſunt reddere tributum. ⁊ ſtipẽdium ¶ Notandū adiectiua in orius acti onem ſcant. vt accuſatorius. defenſorius. petitorius. fideiuſſorius. exer‑ citorius. inſtitutorius. Per ꝯtinens in lr̃a intelligit̃ locus. ⁊ ꝑ cõtentum corpus. i. locatum corpus in loco. Sic omne corpus eſt in loco p̄ter vlti‑ mum celū. Et ſic ꝑ hanc regulã. Om̄e nomen corpis p̄t regere ꝯtūm hu ius regule ſiue corpus ſit in celo id eſt ſub celo. ſiue in terra ſiue in mari Vt volucres celi piſces maris. beſtie terre. Piſcis marinus ꝓ eodeꝫ. id eſt contentus in mari vel delatus ex mari. Naꝫ om̄e marinū dꝛ qđ mare in colit. i. continetur. vel fuit contẽtum in mari. vt lupus marinus. ſed ma ritinū quod mare accolit. vt Ciuitas maritima. bellum maritimū. Per eandẽ regulam dicimus. herba horti qui ꝯtūs mutat̃ in poſſeſſiuū. ⁊ di citur herba hortenſis. Arbor paludis dꝛ per hãc regulã. ⁊ poteſt mutari

gtūs in poſſeſſiuum.⁊ dici arbor paluſtris.⁊ ſic de ſimilib⁹.Sic ꝑ idē re-
gimē dicimus.piſcis fluuialis.i.fluuij.⁊vt eyn reuier dat lopet Sic aqua
tile animal qđ in aquis degens.Saxatilis.i.incola ſaxoꝝ.¶ Secūda re
gula. Omne nomen ꝓpriū hōis pt̄ regere gti loci in quo natus ē. vt io.
maguntie:ꝯfluētie.i.ortus magūtie vel confluētie.Melius tamē eſt lo-
qui ꝑ adiectiua poſſeſſiua.vel in abltō mediāte ꝑpoſitōe de.vt petr⁹ ma-
guntinus.vel de maguntia.leonardus aretinus vel de arētino.qꝛ apud
autores elegātes ꝑores oīoes vix ſtꝫ vſurpate.ſed dicunt egidius roma-
nus vel de roma. ¶ Tertia regula.Omne nomē ꝓprium loci regit gtm̄
alterius nōis loci ad equiuocatōem tollēdam.vt thebe grecie a qua di-
cunt̄ thebani.Thebe egypti a qua dicunt̄ thebei ad drām thebanoꝝ the
be iudee.vn̄ Thebites. Sic dicimus regium calabrie de quo regini. re-
gium gallie ciſalpine de quo regiēſes.Sic monaſterium eyflye:Mona
ſterium.⁊ veſtfalie.Colonia almanie.Sic in actibus aplóꝝ Paulus dicit
ſe natum tharſo cicilie.vbi ponit̄ abltūs ꝓ gtō tharſi.Et Virgili⁹.Crete
veniemus oaxen.i.ad fluuium illius terre.

Contentis ſuberunt ea que contenta fuerūt

¶ Hic dt̄ ꝙ regimē continētie etiam intelligēdum ſit ꝑ amplicatiōem
ſiue extendēdum ad omne tp̄s:vt dcm̄ eſt ibi.Et dꝫ parti.Et ſic in exem
plis hui⁹ lr̄e fit amphibologia:vt bibi vinum vaſis.i.quod eſt contētum
vel quod fuit ꝯtētum in vaſe ꝑ ampliatōem.Eſt enim ampliatio extē-
ſio termini ad diuerſa tpa.vt in logica.Cetera omnia hic intelligēda ſūt
vt dictum eſt ſupra.⁊ debet parti:

Tp̄s qui fiunt in eodem continet actus

¶ Hic dt̄ ꝙ dcō ſ̄cans tp̄s regit gtūm ſ̄cantē actum qui fit in tp̄e. vt tē
pus putatōis.tp̄s meſſionis.tp̄s ſatōis.tp̄s frondatōis.teu.datmen dye
bladen af ſnydet.Sic ann⁹ remiſſiōis.ann⁹ reqatōis.Sic dies gaudij di
es belli luctus pacis.dies boni nuncij.hora coene dicere inuitatꝫ vt veni
rent: ¶ Notandum ꝑmo ꝙ gtūs huius regule qn̄qꝫ eſt nomē ṽbale. vt
tp̄s ſationis vacatōis ⁊ non vacantiarum. Qn̄qꝫ gtūs ē gerundiū vt tp̄s
ſerēdi..putandi.frondādi.ſurgēdi.diſcēdi. Non eſt tp̄s ludēdi ſed diſcēdi
tp̄s. Et ſi gerundium rexerit accm̄ tunc mutari pt̄ in ꝑticipiū:vt ꝓ illo
tp̄s putandi vites dr̄.ē vitium putandarum tp̄s.eſt arborum frondāda-
rum tp̄s.Eadem mutatio etiam pt̄ fieri non ſolum in hoc regimine.ſed
vbicunqꝫ gerundiū regit̄ ſi ſaltē poſſet regere accm̄ illud gerundium.vt
Marie venerande cauſa intraui eccl̄iam Qn̄qꝫ gtūs hui⁹ lr̄e ſ̄cat ſb̄am
vt tp̄e tiberij.tp̄e octauiani claruit ille vel ille.Qn̄qꝫ gtūs rectus ſ̄cat tē-
pus vt dcō regens.vt tp̄s infantie.tp̄s pueritie.adoleſcētie.iuuētutis.vi-
rilis.etatis.ſenij.Aliq̄ etiam ponunt ſb̄ regimine tp̄s crepuſculi.teu.des
auens.hora nona.Conticinij.qn̄ dormiūt gallicant⁹. diluculi. qn̄ dieſcit.
ſed illa apud autores frequentius ponunt̄ in abltō.vt factum eſt in cre-
puſculo in gallicantu.⁊c.Intempeſtum ſb̄ſtantiuū. teut.to mitnacht.
Crepuſculum.eert licht is.Aurora.morghenroet.Qn̄qꝫ gtūs ſ̄cat cer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

tam menſurā tpis. vt ieiuniū bidui. tridui. quadridui. octidui. Et poſſūt
hec exempla teneri ſb regula ↄuerſiua. Sic dictio ſcans actū regit gtm̄
tpis. vt lectio triū horaꝝ ieiuniū bidui. Sic ieiuniū quinquennij. vt ſup.
Itē ſb priori regula poſſunt teneri hec exempla. vt tp̄s ſex mētiū. vl'tem
pus ſemeſtre: Q̄ cōpoſita a menſis terminant̄ in eſtris vt bineſtris trime
ſtris quadrimeſtris. Ita etiā labor bidui. tridui. vel labor biduanꝰ tridu
anus. Sunt eni hec ſynonima tp̄s tempeſtas ꝛ locus. vt hōies huiꝰ tem
peſtatis. Item non eſt nunc narrandum locꝰ. nihil loci eſt ſegniciei at-
qȝ ſecordie quantum incellexi: ꝛc. Item in ſacra ſcriptura ponit̄ tp̄s ſtel
le ꝛ exponunt ſic quidam. i. tp̄s apparitionis ſtelle. Sic dicunt iter vnius
diei. Iter enim facere. eſt ambulare.

¶ Ex vi prelature aut famulatus.

His adiungatur prelatio cum famulatu

Rex huius populi veniet regiſqȝ miniſter

¶ Hic ponit duas regulas. Prima. Dictio ſcans p̄laturā regit gtm̄. vt
rex ppl'i. pnceps ppl'i. dn̄s hui. pnceps eni refertur ad ppl'm. dn̄s ad ſeruū.
¶ Notandū pmo ꝙ hec regula intelligit̄ ꝛ de p̄latura ſpūali ꝛ ſeculari vt
Ep̄s eccl'ie. pmas germanie: rex frācie. anglie. dux auſtrie. Et quedā p̄la-
ture regunt duplicē gtm̄. ſcȝ gtm̄ gentis. ꝛ gtm̄ loci vt rex frācie vl' frācoꝝ
dux normanie. vel dux normanoꝝ. Cardinalis grecie vel grecorū: vel in
poſſeſſiuo: vt cardinalis grecoꝝ vel grecus. Sic quedā iungunt̄ adiecti
uo loco gti. vt ep̄s Colonienſ. Itē quedā talia nōia ponunt̄ ſine caſu. vt
p̄tor. conſul. queſtor. cenſor. edilis. Et eſt p̄tor qui p̄turam. conſul q̄ cōſu-
latum. queſtor qui queſturam. edilis qui edilitatē. cēſor. qui cēſuram ge-
rit. Sed pretoriꝰ conſularȝ. queſtoriꝰ. cenſoriꝰ. ediliciꝰ. qui geſſit eā digni-
tatem. Senator. qui eſt vel qui fuit ſenator. ¶ Nota ſecundo ꝙ iſte dcō
nes p̄latus. p̄fectus. ppoſitus. accipiuntur ſbſtantiue ꝛ ſic regunt gtūm.
hoc eſt nominaliter. ꝛ adiectiue. hoc eſt participialiter ſic regunt dtūm.
ꝛ ſic p̄latus. prepoſitus. ſcat voer gheſet. vt prelatꝰ mihi prelatꝰ alicui rei.
Hinc fit vt dicamꝰ prefectus vrbis vel prefectꝰ vrbi ex recto ꝛ obliquo Itē
p̄fectus p̄ſidij: qui nunc multis capitaneꝰ dicitur Prefectꝰ eccleſie. eſt cui
eccleſia nōie alteriꝰ regenda cōmiſſa eſt. ¶ Scd̄a regula. Dictio ſcans
famulatum etiam regit gtm̄. vt miniſter regis egypti erat Ioſeph. armi-
ger Ionathe. ꝛ eſt armiger qui in p̄lio gerit arma dn̄i ſui vt arcū. lāceā ꝛ
hmōi. ꝛ non armatꝰ eques. Alia exempla huiꝰ littere potens regine cāda
cis. ꝛ eſt ibi potens gerens magiſtratū. i. p̄ſes vel p̄tor. Ut in actibꝰ apl'oꝝ
Ecce vir ethiops eunuchꝰ potens candacis regine. ꝛ eſt diſtinguendū
potens eunuchꝰ. Villicꝰ petri. oeconomꝰ petri. ꝛ eſt villicꝰ gubernator vil-
le. i. domꝰ ruralis. Vn̄ Horatiꝰ Villice ſiluaꝝ cuſtos. oeconomꝰ vo frugū
ꝛ omniū que dominꝰ poſſidet gubernator. Sic ſcriba regis ſcriba vrbis.
teu. ſchryuer. Et multa in ariꝰ nōia famulatū ſcāt. i. officiū. vt cubicula-
riꝰ. ſtabulariꝰ. Quedā nōia famulatꝰ ſtȝ indeclinabilia. vt accōmētarijs

areſpõſis.acalicul.aſecretꝫ.teu.die ſulck zwerck wrvaert. Acatulis.bye de honden verrvaert: Item in plurali miniſteria ſuitia. ꝛ officia.hec tria accipiunt ꝓ miniſtris ꝛ officijs exhibentibꝰ: Saluſtiꝰ. Seruitia repudi⸗abat quoꝝ magna ad eũ copia confluebat. Itẽ nunciꝰ regꝫ. Eſt eni nũ⸗cius.qui nũciat vel res que nũciatur.

Proximitas contrarietas genus his ſociatur

Huius vicinus hoſtis regis pater eius

¶ Hic ponit tres regulas: Prima. Dictio ꝓximitatis regit gtm̃ vt vicinus petri. Nota pmo ꝙ hec regula intelligeda eſt de ꝓximitate ꝛ locali ꝛ temporali. De locali. vt vicinꝰ petri Cõfines dicunt̃ q̇ hñt eoſdẽ fines vt Dauãtrieſes ſtꝫ confines ſiue finitiui gelrencibꝰ vicinꝰ Petri.i.q̇ habitat iuxta Petrum. Sic e regione petri.teuto.teghen ouer. De ꝓximitate tp̄is contemperaneus petri qui fuit cum Petro eode ꝫ tp̄e collactaneus coequalis. Coetaneus.colloctaneus regis.teut.te ſamen gheſoeket. Scd̃a regula. Dictio ſ̄cãs ꝯtrarietatem.regit gtũm. vt hoſtis regis inimicꝰ Petri. Emulus Jacobi.ꝛ eſt emulus qui habet alium odio.vel qui alium emulatur.accipitur enim ꝛ in bonum ꝛ in malum. Et intelligitur textꝰ de contrarietate hoſtili.vt aduerſariꝰ contrariꝰ hoſtꝫ. ¶ Nota ꝙ hic cemp̄hendit̃ alia regula ex oppoſitis.ſcꝫ. dictio ſ̄cans familiaritatem.i.amicitia.regit gtũm.vt amicꝰ Pauli.neceſſariꝰ Pauli.familiaris Pauli. Iacobus eſt familiaris Petri.vel eſt Petro familiaritate coniunctꝰ uel petrꝰ vtit̃ eo familiariter ꝓ eodẽ dr̃. Et inuenit̃ ꝓ eodẽ in Tullio. Eſt petro cum illa magna vſura.vel vſus vel ꝯſuetudo. Sic ſociꝰ comes ſodalis. Eſt eni ſociꝰ in rebꝰ arduis vel difficilibꝰ ſodalis in rebꝰ leuioribꝰ ꝛ ſepe voluptuoſis. Pompeiꝰ feſtꝰ. Sodales dicti ꝙ vna ſederẽt ꝛ eſſent.i.comederẽt.vel ꝙ ex ſuis datꝫ ſoliti ſtꝫ.q̃ collatio dr̃ ſimbolũ dare.i.ꝯtribuere ad ꝯueſcẽdũ. Et ſodalicũ talis ꝯgregatio ſoedaen gheſelſchap Sic complex.complices catiline. quade gheſelſchap. ¶ Tercia regula. Dictio ſ̄cans ꝯſanguinitatẽ ſiue gentilitatẽ.gheſlechte.regit gtm̃. Conſanguinitas.eſt congregatio pſonarum ab eodẽ ſtipite deſcẽdẽtiũ.vt mr̃ Petri. Jacobi maiores liberi.i.filij Jacobi.gẽtiles Joãnis eſt ſtꝫ gẽtiles alicuius.oẽs aliquo ſanguine ꝯiuncti. Itẽ hoſtꝫ apud veteres ꝛ idez qđ peregrinus.eyn vremt man.ꝛ nunc hoſtꝫ ꝓ duellione accipitur. ¶ Nota ꝙ ſb̄ his regulis comp̄hẽdunt̃ adhuc due regule.quarũ pma eſt. Nomẽ affinitatꝫ regit gtũm. Et eſt affinitas ꝓximitas pſonarum ex connubio ꝓueniẽs.vt vir ſeu maritꝰ katherine.vxor Johis.relicta Joãnis.teu. een vrouwe der hoer man is af gheſtoruẽ. Sic ſocrus Joãnis tenebat̃ magna infirmitate. ¶ Scd̃a regula. Nomẽ affinitatꝫ ſpũalis.q̇ alio nõie cognatio ſpũalis dr̃.regit etꝫ gtũm.vt compater. eyn gheuader. Vt ſaluus ſit meꝰ cõpater. Cõmater Petri.een gheuaderſche Peters ¶ Notandum circa lr̃am ſiue regulã.ꝙ nõia ꝯſanguinitatꝫ cõponunt̃.vt Pater auus.ꝓauus.abauus.tritauus. Sic mat̃ aua. ꝓaua.abaua. ataua. tritaua. Sic deſcẽdẽdo filiꝰ nepos.ꝓnepos.abnepos.atnepos.trinepos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Sic filia neptis·pneptis.abneptis.atneptis.trineptis. Jta etiā dicim⁹ auus paternus.de patre ꝛ auus.matern⁹ de matre. Sic aua paterna de patre.ꝛ aua materna de matre. Et deſcēdit̄ ꝑ iſta nōia pdicta vſqꝫ ad ſextā etatē. Jſta ſtꝫ in recta linea ꝛ cum his nō lꝫ viuere vna in coniugio in quarta linea.ſed bn̄ in linea collaterali. Regula. Quotquot pſone ſunt de quib⁹ q̄rit̄ ꝛ cōputatꝫ intermedijs vna dempta.tot ſtꝫ ḡdus inter eos vt a me ad abauū ſtꝫ quattuoꝛ grad⁹ ꝛ totidē a me ad abnepotē ꝫ ab abauo meo ad nepotē meum ſtꝫ octo ḡdus.

De Conſanguinitate vocabula.

¶ Pater eſt qui me genuit Auus pr̄ p̄ris mei. Proauus eſt pr̄ aui mei Abauus.eſt pr̄ ꝓaui mei.ꝛc.ꝛ ſic aſcēdēdo. Sꝫ patru⁹ eſt p̄ris mei frat̄. Amita.p̄ris mei ſoroꝛ. Auuncul⁹ m̄ris mee frat̄. Matertera.m̄ris mee ſoroꝛ. Maioꝛ patru⁹ eſt aui vel aue patru⁹. Maioꝛ amita eſt aui.vel aue amita. Maioꝛ auuncul⁹ ē aui.ꝛ aue auunculus. Maioꝛ mattera. ē aui ꝛ aue matertera. Sic aſcēdēdo ꝓpatru⁹ ꝓamita. Itē de alijs. Fili⁹ nepos.vt ſupra. Sꝫ etiā ē paternitas ꝛ filiatio in adoptōe.vt fili⁹ adoptiu⁹ quē quis adoptat ꝛ accipit datū a p̄re.ꝛ ecōuerſo pr̄ adoptiu⁹ ē. Fili⁹ arrogatus ē ille.qui anteqꝫ elect⁹ ē in filium ſui iurꝫ extitit.ꝛ poſt mortem ſui p̄ris ſe alteri ꝓ ſuo filio irrogato dedit Jtē poſthum⁹ ē qui nat⁹ ē poſt p̄rem humanum. Proculus.i.fili⁹ nat⁹ patre ꝓcul peginātē. Opit.cuius pater auo viuo mortu⁹ ē. Patrimes ꝛ matrimes.cuius p̄res et m̄res adhuc viuunt. Pupillus ꝛ orphanus.qui non habēt parētes.ſed neqꝫ patrem neqꝫ m̄rem.

De Affinitate vocabula.

¶ Affinitas.dicat ſwagerſchap. Cōſanguinitas.maechſchap.vt oīa vocabula ſup̄dicta ſtꝫ vocabula ꝯſanguinitatꝫ. Affinitas.ſpūalis ſiue ꝯgnatō ſpūalis.gheuaderſchap. Familiaritas.vrientſchap.ſic dicim⁹. Eſt mihi ſanguine affinitate ſpūali ſiue cognatōe.ſiue familiaritate ꝯiunctus ¶ Jtē gētilis.ē etiā idē qd ꝯſanguineus. Joānes ē mihi ꝯſanguineus affinis vel familiarꝫ.ꝛc. Nōia affinitatū ſtꝫ hec.ſcꝫ vir.ſiue maritus. Socer.ē pr̄ mariti.vel vxoris. Proſocer.i.auus mariti vel vxoris. Proſocr⁹.i. aua viri vel vxoris. Socer magn⁹.i.vxoris mee auus. Socrus mag̃.vxoris mee aua. Maioꝛ ſocer ē vxorꝫ mee ꝓauus. Maioꝛ ſocr⁹.vxorꝫ mee ꝓaua. Itē gener.filie mee maritus. Nurus.filij mei vxoꝛ. Progener.eſt neptꝫ mee maritus. Pronurus.ē nepotꝫ mei vxoꝛ. Leuir.ē viri mei frater vel coniugis mee frater.quē quidam dicunt ſororium. Relict⁹: dicit̄ is qui alteram ducit poſt obitum p̄oris. Et relicta.que alteri nupſit poſt obitum primi mariti. Nouerca:que patri meo nupta ē. Vitrit⁹.qui matrem meā duxit. Priuignus.eſt filius vxoris mee. Priuigna.eſt filia vxoris mee.

De affinitate ſpirituali.

¶ Affinitas.ſpūalis ꝯtrahit̄ vel in ſacro baptiſmatis vel ꝯfirmatiōis.et hꝫ ſolum tres ſpecies.ſcꝫ cōpaternitas:paternitas.ꝛ fraternitas. Compaternitas.attēditur inter fratrem ſpūalem.i.tenentē vel leuantē ꝛ patrē ꝫ carnalem.ꝛ dicunt̄ iſti compatres ꝛ mulieres int̄ ſe cōmatres. Scđo pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ternitas attenditur ſiue contrahitur inter ſuſcipientē. ſiue leuantē ⁊ eū q̇ ſuſcipit. Fraternitas attendit in filiū meū ſpūalē. ⁊ inter filios ⁊ filias meas carnales. Concreta iſtoꝝ ſtꝫ cōpater ſpūalis ſoror ⁊ ſpūalis. ¶ Notandū ꝙ om̄ia iſta dicta nōia ſtꝫ relatiua logicalia ⁊ exempla illiꝰ regule Node relatiuū. cū regunt gtm̄ correlatiui. vt pater filij. ⁊ exēpla huiꝰ littere cū regunt gtm̄ fundamenti. vt pater Joannis. mater katherine Et eadē nōia huiꝰ regule regunt etiā dtm̄ mediāte verbo ſbſtātiuo ꝑ illā regulā. Poſſeſſum debes ſociare genuſqꝫ dtō Sicqꝫ relatiue. ⁊c. ſed hunc dtm̄ regunt mediāte verbo ſbſtantiuo.

¶ Ex vi actus conuerſi in habitum.

Verbum quod tranſit dat in or verbale vel in trix
Preſens participans pro nomine ponitur. iſtos
Iſta regunt caſus. vt amator amans vel amatrix
Cuilibet iſtorum poteris coniungere vini

¶ Sentētia. Nōia in or vel in trix deſinētia. ⁊ ꝑticipia in ans vł in ens a vbis trāſitiuis deſcēdētia nōialit̄ poſita p̄nt regere gtm̄. vt amator vini. ⁊c. Et dr̄ deſcēdētia a vbis trāſitiuis. q꞉ venietia a vbis abſolutꝫ nō regunt gtm̄. vt viator appartior regꝫ non eſt ꝑ hanc regulā. q꞉ gtūs non ſ̄t id in qd̄ tranſit actꝰ vbi neqꝫ materiā circa quam. ſed eſt regimen famulatus Gtūs eni huiꝰ lr̄e ſ̄cat id in qd̄ trāſit vbi actus. vel in materiā circa quā ¶ Notandū ꝑmo ꝙ vbalia in or quedā terminant̄ in tor ⁊ formant̄ a ſupino in tū. vt amator. ⁊ illa format de ſe vbalia in trix. vt amatrix. Quedā terminant̄ in ſor. ⁊ formant̄ a ſupinis in ſum vt raſor ꝓuiſor. illa om̄ia cōis ſtꝫ gn̄is nō formātia de ſe foemininū in ix. ꝑter duo ſcꝫ tōſor tontrix. expulſor expultrix Tulliꝰ. O vite ph̄ia dux. o magiſtra vtutū expultrixqꝫ vicioꝝ. ¶ Notandū ſcd̄o. ꝙ vbali huic amator nō correſpōdet amatrix. ſcꝫ amica. amatrix. eſt ois q̄ aliquē amat. amator eſt q̇ hꝫ rē cū aliqua nō vxore ſua. ⁊ illa dr̄ amica. eyn bole Sic nutrix. i. altrix. ein amme. vir nutricius. i. altor ⁊ non nutritor. i. qui vel que curā infantiū habent Et ille q̇ nutritur dr̄ alumnꝰ. quod nomē ab autoribꝰ ſolū paſſiue accipitur:
¶ Notandū tercio ꝙ ꝑticipia p̄ſentis tp̄is ſolū illa que apud autores ſūt vſitata vel vſurpata. poſſunt poni nominaliter. vt amans amātior amātiſſimꝰ mei. quia quē caſuꝫ regit poſitiuꝰ eundē ⁊ compatiuꝰ ⁊ ſuplatiuꝰ Patiens laboris. Impatiēs laboris qui non p̄t pati laborē. vt apd̄ Saluſtiū. Catilina hꝫ corpꝰ paciens inedie. algoris vigilie ſupra quā cuiqꝫ eſt credibile. Sic appetēs alieni. Item appetens alieni ꝓfuſus fui. i. aliena bona appetebat ⁊ ſua ꝓfundebat. fugitans litiū: Comicꝰ Herꝰ ꝑliberal ⁊ fugitans litiū. Egens alieni vt Petrꝰ non eſt egens alieni ſed ſufficiēs ſibi. Sitiēs ſanguinis. bloetghyrich. vt ille thurchꝰ ſitiēs eſt xp̄iani ſanguinis. Proſpiciens ꝑiculi: Ut apud beatū Ambroſiū Lācer vt eſt appetens cibi ita ꝓſpiciens ꝑiculi. Ita timens metuēs. vt timēs ferule metu

ens vᷓze. vt Iuuenalis. Dij maioꝝ vmbꝛis tenuem ⁊ ſine pondere terraꝫ
Spiranteſqꝫ crocos ⁊ in vꝛna ꝑpetuū ver. Qui p̄ceptorē ſctē voluere pa
rētis. Eſſe loco. metuēs virge iā grandis achilles. Cantabat patrijs in
montibus ⁊ cui non tunc. Eliceret riſum citharedi cauda magiſtri. Vir
go viri potens. i. nubilis. Lucanus. Potēs regum. potens regine canda
cis eſt regimē famulatus. ¶ Notandum quarto. ꝙ quedam ꝑticipia p̄
teriti tp̄is deſinētia in us ſimiliter regunt gt̄m huius lr̄e. ⁊ potiſſimum
illa quattuoꝛ. peritus ⁊ imperitus. doctus indoctus. Sit̄r ꝓſus conſult⁹.
vt Petrus iuris adoleſcens impitus rerum. Comicus. Hic adoleſcētes
impitos rerum in fraudem illicit. Sic conſultus iuris. vt Ioānes ē om
nis diuini ⁊ humani iuris conſultiſſimus. Eſt conſultus nomen nomi
nalit̄ captū hō prudēs dignuſqꝫ a q̄ ꝯſilium petam⁹. vt ꝯſult⁹ iurꝫ. Et dꝛ
ꝑ compoſitōem iureconſultus vel iuriſconſultus. Cōſultoꝛ dꝛ. qui alium
ꝯſulit nōnūq̄ꝫ q̄ alij conſulit. Profuſus. vt ꝓfuſus. ſui. vt ſupꝛa apō Sa
luſtiū. Sic doct⁹ grāmatice doct⁹ pile. indoct⁹ pile. indoct⁹ militie. vt Ho
ratius. Ludere q̄ neſcit. campeſtrib⁹ abſtinet aruis. vel agris. Indoctuſ
qꝫ pile. diſci ve: troci ve q̇eſcit. Scribim⁹ indocti doctiqꝫ poemata paſſim
Fidens animi potēs noſtri. Et ſolum loquēdum ē ꝑ illa ꝑticipia nomi
naliter poſita q̄ inueniunt̄ apud autoꝛes. Non eni dꝛ. Legens libꝛi. do
cens tui. ¶ Notandum. ꝙ vᷓbalia formata a vᷓbis vehemētiſſime trāſiti
onis duplicē poſſunt regere gt̄ūm. vnum ſ̄cantē rē in quā trāſit act⁹ vᷓ
bi. vt doctoꝛ tui: monitoꝛ tui. Alteꝝ ſ̄cantē materiā circa quaꝫ vſat̄ act⁹
vᷓbi. vt doctoꝛ grāmatice. vt Sapiētia eſt doctrix diſcipline dei. Raro tn̄
apō autoꝛes inueniunt̄ regere vtrūqꝫ gt̄m ſimul. Vt fui doctoꝛ tui grā
matice. ¶ Itē nota ꝙ quattuoꝛ ſt̄ regētia gt̄ūm vel accm̄ vᷓbalia. vt Exo
ſus. ꝑoſus. p̄ſcius. ignarus. Exoſus ⁊ ꝑoſus frequētius accm̄. vt Exoſus
bella. ꝑoſus opes. Sed p̄ſcius ignarus. frequētius gt̄ūm: vt ſum ignar⁹
vie. non ſum p̄ſcius futuroꝝ. ¶ Nota gt̄ūs hui⁹ regule dꝛ rei ex vi actus
ꝯuerſi in habitum. vel ex vi cauſe materialis circa quā. i. ex vi dcōis q̄ ſ̄ca
bat ꝑ̄us cum tp̄e dum erat ꝑticipiū aut vᷓbū: ⁊ nunc ſ̄cat ſine tp̄e cum ſit
nomē. Nā doceo vᷓbum. docēs ꝑticipiū. ⁊ doctoꝛ nomē idē ꝯnotāt ⁊ ap
appellāt. hoc eſt actū docēdi: Sed vᷓbum ⁊ ꝑticipiū cū tp̄e ꝯnotant illam
actum. nomē vō ſine tp̄e. Vn̄ int̄ bibēs vinū ⁊ bibēs vini multū intereſt,
Nā ad hoc ꝙ hec ſit vᷓa: bibēs vinū opoꝛtet Ioannē in p̄ñti tp̄e. h̊ ē nunc
vinum bibere qđ non optet ad illā: Ioānes ē bibēs vini. i. hꝫ habituꝫ et
aſſuefactōem bibēdi vinum. Sic fugitans lites ꝑticipiū fugitās litium
nomē. doctus grāmaticā ⁊ doctus grāmatice. ꝑ̄mum ꝑticipiū. alteꝝ no
men. ſicut eni dꝛ doceoꝛ grāmaticā. ſic doct⁹ grāmacicā. Sic p̄fect⁹ vꝛbi
ꝑticipiū ē: dꝛ eni p̄ficioꝛ vꝛbi. ſed p̄fectus vꝛbis nomē. Patiēs illđ ꝑticipi
um patiēs illi⁹ nomē. ⁊ ſic de multꝭ alijs. In q̇bus omnib⁹ regit̄ gt̄ūs ex
vi act⁹ conuerſi in habitū. Non eni dꝛ. habit⁹ hic veſtimentum: ſed q̄litas
acq̄ſita ex actibus frequēter reiteratis vel qualitas de dificili mobil̄. Sꝫ
habitio. ſ̄cat in ſe habere. ⁊ ſic nomē in oſus ſ̄cat habitōem. non aūt ha
bitum. vt ingenioſus. ⁊c. ſed habitudo eſt coꝛpis bona ⁊ obeſa diſpoſitio
non macra. vt dꝛ. Ille eſt bona coꝛpis habitudine:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Suntq; regendo pares ꝑdictis equiparantes

Ut cupidus ludi puer eſt timiduſq; flagelli

¶ Hic dicit ꝙ nomina ſimilia ꝟbalibus in ſignificando ſunt eis ſimilia
in regendo. Et ſunt fere oia alia ꝟbalia actiue accepta deſcendentia a
verbis tranſitiuis. Quorum fines continent̄ in his verſibꝰ. Iuus. idꝰ.
bilis. ax. arius. oriuſq; tus. oſus. Actiue capta genitiuū dant torq̄; trix
ens. ¶ Primo nomina terminata in iuus ꝟbis tranſitiuis deſcendentia.
vt ſignificatiuus. Donatus. Verbum agendi vel patiendi ſignificatiuū
eſt. Amatiuus. Incentiuus. vt vinum eſt incentiuū libidinis bonū eſt
diffuſiuum ſuiipius. vt lapis eſt conſiſtiuus ſanguinis Sic phyſici ſepe
formant hmōi nomina in iuus: vt ſanatiuus. expulſiuus. opitulatiuus
beſtoppende. ¶ Secundo nomina in idus a ꝟbis tranſitiuis deſcēden-
tia. vt cupidus ludi timidus flagelli. omnis homo eſt pauidus mortis.
Fuit ille dubius vite. auidus pugne. prodigus anime. vt martyres fu-
erunt ꝓdigi anime. Inuidus alieni. ꝓuidus futuri. Et dicitur deſcēdē-
tia a verbis tranſitiuis. quia a verbis abſolutis non regunt gtūm. vt viui
dus canditus. ꝛc. ¶ Tercio nomina in bilis actiue ſignificantia regunt
gtm̄. paſſiue eni regunt dtūm. vt viſibilis mihi tibi. Et ſunt per pauca ſi-
gnificantia actiue. vt ſubſtantia eſt ſuſceptibilis contrarioꝝ hoc teluz eſt
penetrabile pectoris toracis. Virgilius. Accipe nunc telum magis hoc
penetrabile noſtrum: Sic penetrabile ſcuti. ¶ Quarto nomina in ax a
verbis tranſitiuis deſcendentia etiam regunt gtūm vt edax. Ouidius.
Tempus edax rerum. Uirgilius. Fama eſt tam ficti prauiq; tenax ꝙ̄
nuncia veri. Sic capax rapax alieni. tenax audax belli. Et ſignificant in
ax. aſſiduitatem. Et dr̄ a tranſitiuis deſcendentia. quia a neutralibꝰ non
regunt gtūm. vt viuax qui diu viuit. vt ceruus. Uiuacis cornua cerui. q̊
eſt diuturne vite. Aliud exemplum. Tempus edax rerum diuturnum
nil finit eſſe. ¶ Quinto. quedam nōia in orius actiue capta regūt gtūm
licet ſint paucissima. Verbi gratia. Bonū opus factum in peccatꝭ morta
libus ſiue extra ſtatum gratie non eſt meritorium vite eterne ſm̄ theo-
logos. ¶ Sexto quedam nomina in arius actiue capta licent ſint pau-
ciſſima regunt gtūm. vt falſarius lr̄arum apoſtolicarum dicunt iuriſte.
¶ Septimo participia quedam in tus nominaliter poſita ꝑteriti tēpo-
ris vt ſupra. ſcȝ. doctus. peritus. conſultus. ꝛc. ꝛ habent talia duplicē con
ſtructionem. Conſtruunt̄ eni cū infinitiuo ꝛ ſic dicuntur vim habere ꝑ-
ticipiorum. vt doctus cantare: peritus reſpondere. Quando autem cō-
ſtruunt̄ cum gtō gerundij vel alterius nominis ſūt nomina. vt petirus
reſpondendi doctus muſice. Eandem ꝯſtructionem habent quedam ꝑ-
ticipia in ens. vt timens nauigare. vel nauiendi cupiens diſcere vl' diſcē
di. Similiter quedam nomina in idus deſinentia. vt timidus. cupidus.
auidus ꝯſtruunt̄ cū infinitiuo. vel cum gtō gerundij vel alicuiꝰ nominis
¶ Octauo quedam in oſus regunt gtūm actiue capta licet perpauca.
vt ſtudioſum curioſus: Solet ſtulticia aliene vite curioſa eſſe ſue negli-
gens. i. inſecura. ¶ Nono quedam in or ꝛ trix conuenientia a ꝟbis trā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſitiuis.de quibus autoꝛ dicit in littera. Et dicunt᷑. verbalia regere gtūm.
que veniunt a verbis tranſitiuis regentibus accm̄. vt amo vinū. amans
vini. ⁊ ergo dicitur in littera. Quod tranſit. Quia venientia a v̓bis ab-
ſolutis non regunt. quia non inueniuntur frequenter apud grecos. In
uenitur tamen. dn̄s dignatus eſt fieri ſeſſoꝛ aſini. Item aliqui dicūt. ꝙ
verbalia a v̓bis debilis trāſitionis deſcendentia. etiam regunt gtūm. vt
fautoꝛ bonoꝛum. Inuenitur aūt fautrix cū dtō. vt Comicus. Omnino
ſtre fautrix familie. ibi omni familie ſtat in dtō. ¶ Notādū ꝙ p̄ter has
terminationes inueniunt᷑ quedā alia regentia gtum huius lr̄e que pn̄t
bene ſub regulis poni. vt anceps illius rei. compos viriū. ſecurus amoꝛis
inſecurus vite. certus huius. incertus illius. ꝓdigus anime auri dubiꝰ vi
te vel huius rei. neſcius rei ſum p̄ſagus futuri mali. pambulū mortꝭ aua
rus rerum. interpꝛes rex. credulus fame rumoꝛis ſcius ſolers anceps. et
multa alia diues opulentus que omnia regunt gtūm ꝟcantē materiaz
circa quam. ¶ Notandū ꝙ multa cōparant᷑ ex dictionibus p̄dictꝭ ꝟuāt
idē regimen huius littere in omni gradu. vt amans amantioꝛ amātiſſi
mus mei. vt Cicero viri clariſſimi iuriſqꝫ amantiſſimi. Sic ꝟuans ꝟuā
tioꝛ ſeruātiſſimus equi. Virgilius dicit ꝟuantiſſimus equi. i. equitatꝭ. et
non mō nōia in ans. ſed etiam alia quedā vt auidus. auidioꝛ. auidiſſimꝰ
queſtus lucri. ⁊ dꝛ alio nōie queſtuoſus. teut. nerich. ſic etiam petrus eſt
auidioꝛ ſumptus q̄ꝫ queſtus. i. potius exponit q̄ꝫ tenet. Sic peritiſſimus
iuris. vt Tullius Pompiliꝰ erat omnis diuini atqꝫ humani iuris pitiſſi-
mus. ¶ Nota vltimo ꝙ v̓balia abſtracta quandoqꝫ etiam regunt gtūm
huius lr̄e. vt abſtracta in tio. in oꝛ. in um. in tas. in ra. vt amoꝛ ioannis. de
ſiderium odium ioannis. viſio. cura ioannis voluntas peccandi que oīa
faciunt duplicem ſenſum. vt amoꝛ ioannis pt̄ ꝟcare ꝙ ioannes amet vl᷑
ametur. Que ambiguitas tolli poſſit ꝑ poſſeſſiua. Vt meus amoꝛ actī
ue: mei paſſiue. Et quando p̄dicte orationes ſcꝫ amoꝛ ioannis ⁊ cetere re
ſoluuntur ꝑ prepoſitōem de vel circa eſt regimen ex vi actus cōuerſi in
habitum. vt amoꝛ ioannis. i. amoꝛ verſatus circa ioānem. vel de ioanne.
deſiderium tuum videndi. i. te videndi. vt tenet me deſiderium veſtre p̄-
ſentie. i. de veſtra p̄ſentia. Sed quando reſoluunt᷑ per in eſt. tunc eſt regi-
men demonſtratōis eſſentie ſiue ꝓpꝛietatis: vt voluntas petri. i. que eſt
in petro. voluntas peccandi. i. circa peccatū vel de pctō. Volūtas eni eq̇-
uocatur. Primo capitur pro habitu ⁊ ſic voluntas eſt in doꝛmiendo. id
eſt habet voluntatem. Secundo dicit actum volendi. vt voluntas pec-
candi. Tercio dicit ip̄am potentiam anime. ſcōm alios ip̄am animā. vt
Auguſtinus dicit.

¶ Ex vi effectus alicuius cauſe

Artifici regimen datur hic vt epiſtola pauli

Quodqꝫ fit ob cauſam regis hos velut ara triumphi

Effectus nomen cauſe iunges gtō

Effectus culpe pudor eſt et pena reatus

¶ Hic vult determinare de regimine nōim ſignantiū cāſ. ⁊ dr̄ nōim. q2 gram
maticꝰ ⁊ logicꝰ nō ꝯſiderāt cāſ. ſed phyſicꝰ ⁊ metaphyſicꝰ. Et q2 q̄ttuor
ſūt cauſe idō ponit q̄ttuor regulas de nōibꝰ cauſarꝫ. Cauſa materialis eſt ex
qua aliqd fit. Formalis ē q̄ dat eſſe rei. Cā efficiēs a qua fit motus. Finalis
ꝓpter quā aliqd fit: Quedā res hn̄t has oēs q̄ttuor cāſ. vt hō. q̄dā res n̄
hn̄t ſcz nō hn̄t materialē ſed homo hꝫ quattuor. vt corpꝰ ē cā materialis.
aīa ē cā formalis. cā efficiēs ē deꝰ mediāte. immediate pat̄. Finalis cā ho
minis ē beatitudo vel fruitio diuina. vt in ſentētijs. Hō factꝰ ē vt deum
intelligat. ⁊ deū intelligēdo diligat. ⁊ diligēdo vita fruat̄. Prima regula.
Dictio ſignans effectū. i. rē ſeu opus ꝑ artē factā regit gtūm ſignantē cām ef
ficiētē. i. opificē vel factorē. vt ep̄la pauli. ſignat eni ep̄la rē factā ⁊ paulꝰ fa
ctorem. q̄nqꝫ libri moyſi. euāgeliū math. Homelie bede. expoſitio beati
Gregorij. ſummule Petri hiſpani. bucolica georgica. eneis v̄gilij. buco
lica georgica ſunt tm̄ pluralis numeri: ſed in ntō ſingulari dr̄ eneis. ⁊ in
accō eneidem vel a. ⁊ non eſt dicendū iſta ſunt eneida v̄gilij. ſed eneis vel
eneides v̄gilij. Item orōes huius littere ſunt amphibologice. i. faciunt
duplicē ſenſum vt ſupra dictū eſt. Poteſt eni dcō regens ſignare vel effe
ctum ꝑ hanc regulā vel rē poſſeſſam ꝑ regimen poſſeſſionis. ⁊ ḡ logici fa
ciunt paralogiſmū quicquid eſt ariſtotelis. eſt poſſeſſum ab ariſtotele. li
ber eſt ariſtotelis. ergo liber eſt poſſeſſus ab ariſtotele. ¶ Nota ꝙ cā effi
ciens eſt duplex. ſcz ꝑncipalis ⁊ tunc gtūs ſignat hōiem vel opificem. ⁊ in
ſtrumentalis. vt ſcriptura penne. ſcꝑtura manus. econtra dr̄ calamꝰ ſcri
bentis. Et cōmuniter ibi. Effectꝰ nomen. ⁊c. Vō nomen ſignans effectuꝫ
cauſe naturalis regit gtūm cauſe. vt pudor culpe. pena reatus. rubor em
faciei ꝓuenit nonnunq̄ꝫ ex culpa. vt heu q̄ꝫ difficile eſt crimen non ꝓde
re vultu. Pena reatus. quia reatui debetur pena. vel pt̄ intelligi pena re
atus. i. dolor ſeu ip̄m penitere quod ſequit̄ deliquiſſe ⁊ ſꝑ ſequet̄ in dam
natis. q2 ſcribit̄ v̄mis eorum non morieт̄. Sic rubor verecundie. pallor ti
moris. Item pudor ē equiuocum. vno mō ē caſtitas corꝑis. ⁊ ſic canit ec
cleſia de btā Maria v̄gine: peꝑit ſuato pudore. Scdō mō idē ē qd erube
ſcētia. ſchaemte. Vn̄ pudet imꝑſonale. vt me pudet pigetqꝫ. Depudere.
ſignat. ⁊ vtſchamē. Scda regula. Dictio ſignans effectum. regit gtūm ſignan
tem finalē. vt ara victorie. fit eni ara hoc ē ſacrificiū are ob victoriā conſe
quēdā. vt rex balach ſtruxit aras victorie. Et ē exēplū autoris ara trium
phi improꝑe poſitum. q2 ara non fit ꝓpter triumphū. ſed ꝓpt victoriā. q2
triumphus ē honor q̄ exhibet̄ victori reuertēti ſiue redeūti. ⁊ dr̄ triūphus
de magna ⁊ ſolēni victoria. ⁊ ouatio de minori victoria. ⁊ dicimus ꝑ v̄buꝫ
triūphat de hoſtibus quod regit abltm̄. vt Ceſar triumphauit de gallis
ſic. ouauit de illis ſic. Quare non ſignat ꝓprie gaudere. ſed aſſici tali ho
nore. ¶ Notandū ꝙ vnus effectus idē pt̄ fieri ob varias cauſas. vt ieiu
nium ſanitatis. alij ob aliam cauſam ieiunant. fletus fraudis doli mali
miſcdie conſequēde. Vn̄ v̄ſus. Neue puellarꝫ lachrymis moueare caue
to. Ut flerent oculos erudiere ſuos.

Illud quod regitur et rector idem tibi ſignant

Virtus vera dei nos crimine purgat ab omni

¶ Sentẽtia. Dictio regẽs ⁊ dictio recta idẽ ſcant. vt potẽtia iuſtiã dei ⁊ ſic de alijs attributis dei que ſm theologos idẽ ſcant cum deo in re. ſꝫ drñt ſola rõe. vt iuſticia ẽ idẽ quod ds. ſꝫ vltra hoc ꝯnotat ipm deũ redde re vnicuiqꝫ qd ſuũ eſt. Sed ſic non eſt in nobis ſiue rebus citra deum. vt virtus Joãnis. ibi dictio regens ⁊ recta non ſcant idem. ſed ſunt accñcia in nobis. Abſtracta tñ a nõibus ſubſtãtiuis formata ⁊ fere oĩa abſtra cta que non ſunt in pma ſpẽ qualitatis. vel tcia. ſi regunt gtm̃ dicũt fa cere regimẽ huius regule. ⁊ cum gtõ ſcare idem. vt humanitas hois pe-tri. riſibilitas hois que idẽ ſcant in re. ſed drñt rõne: quia riſibilitas vltra hoiem connotat hoiem poſſe ridere. ¶ Notandum ꝙ ꝓ eodem quidaꝫ dici volunt ciuitas dauẽtrie p regimẽ hoc cauſe formalis: vel ciuitas da uẽtria appoſitorie. flumẽ rheni vel flumẽ rhenus. ordo ſacerdotij vel ordo ſacerdotium. creatura ſalis vel creatura ſal. Non tñ p indrñam loqndũ ẽ. ſed autores boni ſunt imitandi qui frequẽtius loquũtur p ſiles caſus q̃ꝫ per gtm̃. vt vrbs roma. mons peſſulanus. mons auẽtinus. Virgilius. Vrbem quam dicunt romam meliboe putaui. Stult⁹ ego huic noſtre ſimilẽ. Saluſtius. Vrbẽ romam ſicut ego accepi initio troiani condide re. Ita in nõibus arboꝝ. vt arbor pirus. Aſcẽdit Jhs in arborẽ ſyco-moꝝ. in Euãgelio d zacheo. Sic in nominibus mẽſium vt mẽſis marti us. mẽſis aplis. maius. ⁊c. q̃uis inueniat. Factum ẽ pma martij. ſecũda tcia martij. ibi non ẽ regimẽ formale huius lr̃e ſed regimen partis. Eſt em̃ ſenſus pma die martij. dies em̃ eſt pars mẽſis. Inueniunt tñ apud bonos autores ciuitatum nomina licꝫ rarẽter regi in gtõ p hãc regulaꝫ vt Virgili⁹ Hic tamẽ ille vrbẽ pataui ſedeſqꝫ locauit. Pataui ꝓ patauij p ſyncreſim aut apocopã. ¶ Prima regula ẽ ꝙ oĩe abſtractũ qd non ẽ in pma neqꝫ in tercia ſpẽ qualitatis regit gtm̃ ſbiecti ex vi cauſe formal'. vt riſibilitas hominis petri. rotunditas ligni. ¶ Scda regula eſt oẽ ab-ſtractũ regit gtm̃ ſui cõtreti vt albedo albi. nigredo nigri ¶ Tercia regu la ẽ. Oĩa nõia gñalia cauſe. vt ſunt iſta. cã ſpes. finis. grã. regunt gtũm cauſe formalis vt veni huc diſcẽdi cã. veni huc mr̃is vidẽde grã. ſpe lucri. ſpe mercedis. venit huc fine honoris. vñ ſpes mercedis facit multos adi re laborẽ. vbi quidam dicunt eſſe regimẽ cauſe finalis. ſed prior ꝯſidera-tio melior eſt. vt ſit regimẽ formale. Et ẽ grã quãdoqꝫ idẽ qd cã Ut hic Ibo in patriũ amicoꝝ vidẽdorum gratia. Scdo ẽ donum quo bonum agitur ⁊ malũ dimittit. ſm theologos. Tercio ſcat aenghename. ita di-citur aliquis loqui ad grãm. Et denominat pñs regimẽ cã formalis ⁊ eſt ꝯſtructio intãſitiua q̃ idẽ ſcãt.

Materiam ſignãs iũgatur vt annulus auri
Aut ablatiuum dabit ex vel de preeunte

¶ Dictio ſcãs effectũ regit gtm̃ ſcantẽ cãm matrialẽ ex q̃ vt anul⁹ auri. panis tritici. cereuiſia hordei. ¶ Nota idẽ ſenſus pt tripl'r exprimi Primo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

per gtm̄.vt anulus auri.Sc̄do per abltm̄ mediante ex vel de.Ut annul⁹
ex auro vel de auro.quia ꝓpōnes de ⁊ ex plerumq̄ȝ ſignificant circumſtātiaȝ
cauſe materialis non tamen ſemꝑ ſcḋm theologos.qꝛ non ibi.Filius ē na-
tus de deo.ſed ſignificat ibi tātum quantū a deo.Itē a ⁊ ab dicunt̄ pl erūq̄ȝ cir
comſtātiam cauſe efficientis.Ob ⁊ ꝓpter plerumq̄ȝ circūſtantiā finalis
cauſe dicunt ꝓpter dicit circumſtantiā cauſe finalis vel efficientis.ꝑ cau
ſe formalis.⁊ dicitur plerumq̄ȝ quia non ſemꝑ habet veritateȝ ſed fit ali-
qua exceptio Ergo illi verſiculi.Ex de materiā a vel ab notat efficientem.
Per dat formalem.ꝛc̄.non ſunt vniuerſaliter veri.Ob tuam in me be-
neuolentiam tibi libentiſſime ſeruiam ob non dicit cauſam finalē ſed ef-
ficientem.Sic ꝓpter ob ꝓpterea dicunt ⁊ cām finalem ⁊ efficientem.In
ſignum cuius poteſt ſequi vt vel ꝙ.vt corripio cum ꝙ litteriȝ dederit ope
ram per efficientem.vel vt litteris det opam per finalem cām.Ex his
patet ꝙ male dicitur panis eſt factus a tritico.ab hordeo.ſed dōm ē .pa-
nis eſt factus ex tritico.hordeo.quia ex notat cām materialem.Tercio
eadem ſnia poteſt expmi ꝑ adiectm̄ poſſeſſiuū.Nā vt dicimus panis tri-
tici ſiue ex tritico.ita dicimus panis triticeus vel hordeaceus.vt annu-
lus auri.vel ex auro.ita annulus aureus dicimus.¶ Nota ſc̄do potiſſi
mū hoc habet fieri ꝑ quadruplicia nōia poſſeſſiua.Primo ꝑ poſſeſſiua
in ceus terminata.vt aurundinaceus:ſurculus.argillaceus ager.betace
us.creaceus.canabaceus:ferulaceus.harenaceus.teuto.ſandich.vt ager
eſt harenaceus.paleaceus.roſaceus.teſtaceus.triticeus.i.ex materia ar-
gille bete.crete.palee.vt pabulū pecuduȝ eſt cibus.herbaceus feniceuſq̄ȝ
ac paleaceus ⁊ ſtrāmenticeus.vt dt Plinius.¶ Sc̄do t̄minātur poſſeſſi
ua in ens.⁊ ſꝑ e eſt curta:vt aureus.argenteus.aurichalceus.ene⁹.oſſe⁹.
plūbeus.vitreus.vt calix aureus.⁊ trāſſumptiue aurea ſecula.ferrea ſe-
rea ſecula.vt Virgilius.Que ferrea primū deſinet ac toto ſurgȝ gētes
aurea mundo.Caſta faue lucina.Dimiſit em̄ ſybilla ſecula ꝑ decem eta
tes ⁊ ſingulis etatibus indixit ſuos reges.⁊ ꝑmā dixit eſſe auream.alterā
argenteam.⁊ ſic vlterius deſcendendo.⁊ decima iterum.aurea erit vt vl
tima vita.Itē tela lanea.linea.Stamen laneū.ſtamen lineum.tela ara
nea.oculi vitrei.teuto.bryllen.pauca materialia nōia irregulariter ſtȝ for
mata.vt faginus:abiegnus.oleaginus.ficuln⁹.populn⁹.quern⁹.coruln⁹
quernus de quercu.colurnus de corylo.¶ Tercio poſſeſſiua ſignificātia ma
teriam terminantur in itius ꝑ tia deſcendunt a nominib⁹ hn̄tib⁹ t in ꝑ-
ma ſylla.vt ſtrāmētiti⁹:lateri⁹.pauimentitici⁹.vt ciuitas latericia vl' iue
ni te latericiā.reliq̄ te marmoreā:dixit ꝯſtātinus de ciuitate ꝯſtātinopo-
li.¶ Quarto talia nōia t̄minant̄ in inus ⁊ ſunt formata a nūtȝ aialib⁹ ⁊
ſꝑ hn̄t i longū vt caro ouina vitulina.ferina q̄ noia et ȝalias ꝯnotāt vt hic.
hō vet⁹ viet⁹ vet̄noſus.i.hydropic⁹ colore muſtelino.color muſtelinus.ni
dus hyrundine⁹.grad⁹ formicin⁹.¶ Notādū ꝙ noia in ceus ⁊ in eus di-
cunt̄ hr̄e talē drn̄am.Nec ceus betaceus.cretaceus:de eus creteus.ꝙ in
ceus ꝑtē magis ſignt in eus totū.vt harūdinec⁹.ſurcul⁹ non idem ē quod
harūdinea phyſtula nec ager cretaceus idē ē quod creteus.¶ Notāduȝ
ꝙ nōia in eus ⁊ in atus drūt.ſicut aure⁹ aureat⁹.ereus ereat⁹ Nā oia in-
eus connotant rem totam eſſe ex tali materia.vt Aureus ſignificat rem totam

eſſe factam ex auro.ſed auratus connotat ſupficiē eſſe ex auro.vgulder vt apud Perſiū. Neqꝫ ſuberato mēdoſum tinniat aurū. Et venit ſbe ratus a vbo ſbero ſcripto p e dipthongon cuius ſimplex eſt ero. Jn era tura ſicut auratura argētura qui ſit ex tenui bratea.goltſchuym. Et eſt bratea tenuis ⁊ plicabilis.ſed eſt craſſior. Auratus.vgulder.eques aura tur trāſſumptiue dr nunc is qui donatus ē militaribus inſignib9.⁊ ſic d alijs. Corporeus.⁊ corporale drn̄t. Corporeus dr exiſtens materia ⁊ ſbſtā cia corporea.vt lapis eſt res corporea.vtus incorporea:⁊ adiungunt̄ hec duo nomina corporeus ⁊ incorporeus non niſi cū hoc noīe res ⁊ ſba .aut vbi res intelligitur vt lapis eſt res ſiue ſba corporea. non aūt corporeus. vtus eſt res incorporea ⁊ non incorporea. Oīa corporea aūt vident̄ tan guntur.ſed corpale dicitur exiſtens in materia ſbaqꝫ corporea ⁊ e diuerſo incorpale.vt dom9 fundus mācipiū.corpalia ſunt non corporea.legatū hereditas incorpalia ſunt non incorporea. Et ſic corpale vt qualitatē q̄ ineſt ſbſtantie.

Nõde relatiuum ſūt dupla quaterna duorum

Sic ſpeciem gn̄is dic atqꝫ genus ſpeciei

¶ Relatm̄ logicale p̄t regere gtm̄ ſui correlatiui:vt duplum dimidij ge nus ſpeciei.dn̄s ſui. Jta om̄ia noīa ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis vt pater mr̄.vir.vxor.ſoror.nurus.ſocrus.regunt gtm̄ ꝓprij correlatiui p hanc re gulā. ¶ Nota q duplex ē relatm̄.ſcꝫ.gr̄mmaticale.logicale. Grāmaticale ē ante late rei recordatm̄.i.recordatōem faciēs rei late.i.ante dicte.i.ꝑus Vt is ſuus ipe ſui qui q̄ntus q̄lis quot.⁊ illa non regunt gtm̄ p hanc re gulā.regunt tn̄ quedā coꝝ gtm̄ p aliam regulā vt Petrus non habet tm̄ prudentie quantū eloquentie. Jd pecunie qd petrus hꝫ paulus ei dedit Quot nūmoꝝ petr9 amiſit tot paulus inuenit. Tot militi occiſi ſunt. q̄t numerari non pn̄t. Tm̄ pecunie Jacob9 ꝯſumpſit q̄ntū pr̄ eius lucrari nō p̄t: Sꝫ relatm̄ logicale ē cui9 totū eē ē ad aliud ſe hr̄e vt pr̄ nō ē pr̄ quin habeat filiū. Nō em̄ dr ſuus q̄n habeat dn̄m. Et ſic fili9 dr coequeu9 pr̄i ſuo. ¶ Relatiua logicalia ſunt duplicia.quedā ſbſtātiua.vt pr̄: fili9.dn̄s ſuus.⁊ hec regunt gtm̄ hui9 regule. Quedā adiectiua.vt ſil̄ par equalis ꝓprius cōis.ſuus p ꝓpus.⁊ illa regūt dtm̄.⁊ q̄nqꝫ regūt gtm̄ vt pr̄i ſil̄is ē ſil̄is ē maioꝝ ſuoꝝ.hoc non ē viſile par huius vel huic.ꝓpriū illi vl̄ illi us.ſuū illi vel illi9.vt hic ſuus petri mos ē.i.ꝓprius.ſuus ticij fili9.i.ꝓpri us nō adoptiuus neqꝫ arrogatus. Par relatm̄ etiā iungitur vbo ſbſtāti uo ⁊ vt id qd ſufficere alicui opi.aut ꝓſequēdo vel reſiſtendo vt non huic opi par ſum.par ē huic rei: Quintilianus. Aſpicis par laborib9 corpus. Nec habuiſſe pares phebeis ignib9 vndas. Scdo iungitur cū infinitiuo illius vbi facio vt paria facere ⁊ vt qd alibi amiſſum ſit.alibi compenſare. vt apud Senecā. Statim tibi ſoluā quod debeo.⁊ quantū ad hāc epl̄am paria faciamus. His duobus modis non eſt ꝓpe relatm̄. Tercio par iun gitur cum dtō vel gtō.⁊ ſic ad hāc reducitur regulam quado regit gtūm vt apum paruolantū.i.ſil̄is apibus volātibus. Boetius hoc inquit.

¶ Nota ꝙ nōia ex ꝓpōne ꝯpoſita ſi ſint ſbſtātiua regūt gtm̄ ꝑ hāc regu
lā qđ tñ ſic intelligēdū ē. regūt gtm̄ ſui correlatiui ꝑ hāc regulā ⁊ gtm̄ nō
correlatiui ꝑ regulā dictā ꝓrimitatis ꝯtrarietas genus his ſociatͬ Si ſint
adiectiua dtm̄. Exemplū đ ſbſtātiuo. vt ꝯciuis petri. i. q̇ eiuſdē ciuitatis
ē cū petro. ꝯterrane⁹ petri: ꝯdiſcipulus petri. q̇ ſub vno ꝑceptore ē cū Pe
tro. cōmilito petri. q̇ ſb vno duce ē. q̄ ſunt oīoes illi⁹ regule ꝓrimitas: ⁊c̄.
Exemplū đ adiectio. vt iohēs ē ꝯcolor petro. petr⁹ nō ē niger ſʒ coruo cō
color. diſcolor Iacobo: iohēs nō ē niger. ſed cygno diſcolor. hic ē cognoīs
Ioāni. Et dn̄r cognomines q̇ hn̄t ſile nomē. ⁊ ita mulieres ſunt in q̇bu ſdā
locis cognomines viris. viri ñ ſunt cognomines mulierib⁹. Sicut dicim⁹ cog
minis ita binominis. vt btūs Petr⁹ erat binomis. trinomis: ¶ Nota ꝙ
nōia relatōis q̄nq̄ȝ ꝯnotāt cām efficientē. ⁊ metaphorice regūt gtūm Vt
ebrietas ē dux libidis intemꝑantie. Ebrietas ē miniſtra vel parēs libidis
ſuꝑbia ē mgr̄a odij. diuitie ſunt mr̄ ſuꝑbie vel materia ſuꝑbie. ¶ Notan
dū ꝙ magis ꝓꝓe relatm̄ regit gtm̄ poſitū loco correlatiui. Magis eīm dr
ꝓꝓe pr̄ ioannis: vxor petri. q̄ȝ pr̄ filij. vxor viri. eo ꝙ q̇ſq̄ȝ pr̄ ē filij pr̄. ⁊ q̄q̄ȝ
vxor ē viri vxor. Inuenitͬ tñ dici relatm̄ regere gtm̄ correlatiui ad expri-
mendū relatōem vt pr̄ filij pr̄. gen⁹ ſpeciei gen⁹. ¶ Relatiā logicalia q̄dā
dn̄r ſuppoſitōis. h̄ ē q̇ꝝ ꝟcatū ſuꝑueniet. vt pr̄ ꝑceptor. dn̄s patron⁹. Que
dā ſuppōnis. vt eoꝝ cōpoſita fili⁹ ſuus auditor cliens ſiue libert⁹. Que
dā ſunt eq̇parātie. vt ſoci⁹ ſodalis vicin⁹. Relatm̄ ſuppōnis ⁊ ſuppoſitio-
nis regūt correlatm̄ in gtō. ſed eq̇pantie frequētius in dtō. vt ſoci⁹ ſocio:
comes comiti. ſiſis ſiſi. par pari. eq̄lis equali Quedā relatiua hn̄t q̄ndam
dn̄iam. vt ſoci⁹ ē par. comes vō minor. q̄r comes dr̄ q̇ ſequitͬ ⁊ ducē hʒ. Et
improꝑe dr. đs comitetͬ vos. ſed habete deū ducē in itinere. Libert⁹ ⁊ libti
nus drn̄t. Nā libtus ſꝑ regit gtm̄ vt libtus petri. libtus ceſaris. Libtin⁹
non regit gtm̄. Libert⁹ cōponitͬ vt collibtus. Libtin⁹ nō cōponitͬ. Colli
berti. q̇ ſunt ſub vno dn̄o. Libert⁹ dr ꝓuatū reſpectū. Libtin⁹ publicum re
ctū. Et ē libtus ſeu libtinus. q̇ iuſta ſuitute manumiſſus ē. Ingenuus
qui liba mr̄e natus ē. nec poſtea ſuus factus ē. Et ſic ꝑ libtinus quod ē
adiectm̄ introgatur. vt hic homo ingenuus ē an libtinus. teut. is hy ey-
ghen of niet van vriendē. ⁊ non fit introgatio ꝑ libtus. Sed cum reſpō
ſum ē libtinus introgabim⁹ cuius libtus. non aūt cuius libtinus. Et pa
tronus ē relatm̄ ad libtum. Dicitͬ etiā patronus qui cām rei agit: qđ pa-
trocinari dr. ⁊ ſic dr reſpectu clientis. ⁊ ſic cliēs ē cuius cām agit pr̄onus.
Dicitͬ etiā cliēs qui ſectatͬ aliquē factioſum cui adheret. Item pellex eſt
nomē relatm̄ ad alterius vxorē ⁊ non ad virum. Mulieres dicuntur ha-
bere pellices ⁊ non viri. Et pellex dicitur que cum eo cui vxor eſt corpus
miſcet ſeu rem habet ⁊ ſic pellex dicitur relatm̄ ad mulierem. Traſo nu-
les phedrie riualis erat.

¶ Ex vi partitionis.

Cū partitiuis numerū ſeriemq̄ȝ locabis

Quilibet alter vter neuter duo quartus eoꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Dictio ꝑtitiua ⁊ nūeralis pt regere gtm̄ ex vi ꝑtitōis ſ̄cantē multitu
dinē: vt q̄libet eoꝝ alt̄ eoꝝ. ¶ Nota ꝙ gtūs ſ̄cans multitudinē ē aut no
mē pl̄is nūeri. vt doctiſſim⁹ poetaꝝ. vn⁹ ſcholariū. aut nomē collectm̄ ſin
gularꝫ nūeri. vt vn⁹ pleb optim⁹ pleb. aut loco nōis collectiui poſituꝫ ꝑ fi
gurā. vt doctiſſim⁹ vrb. fortiſſim⁹ ciuitatꝫ. ponēdo ꝯtinēs ꝓ ꝯtēto. ¶ No
ta ꝙ dcōes ꝑtitiue ſunt q̄ importāt ꝑtē multitudinis. Et ſunt vniuerſa
lia ⁊ ꝑticularia ⁊ introgatiua cū ſuis cōpoſitis. vt q̇s q̄lis q̄nt⁹. ⁊c̄. Et gn̄a
liter ois dictio q̄ ꝯſtrui pt cū abltō mediante ꝓpōne ex vel in. vel cū accō
mediāte ꝓpōne int̄. Bn̄ em̄ dr ac dici pt vn⁹ libroꝝ. i. vn⁹ ex ill̄. de ill̄. in il
lis. int̄ illos. De ſignis vniuerſalib⁹ q̇ſqꝫ. q̇cūqꝫ. null⁹: vterqꝫ. neuter nemo
iſtoꝝ. Nemo viroꝝ q̇ vocati ſunt guſtabit cenā meā. Johis. xiij. Hoc aūt
nemo ſciuit diſcūbentiū. Virgili⁹. in ꝑncipio noni Turne qd̄ optādi di
uū ꝓmittere nemo auderꝫ. Ibi Seruí⁹ dt nemo ꝓ null⁹ poſitū vt ſit ſen
ſus nemo diuū id eſt nullus diuorum. Ex ſignis vniuerſalibus excipit̄
omnis qd̄ in numero ſingulari non regit gtm̄. ſed in pl̄i. Plini⁹. No om
nibus animaliū ſunt oculi. De particularibus aliq̇s pleriqꝫ nonnulli iſto
rum. Ita pauci iſtoꝝ multi iſtoꝝ. ita quidaꝫ iſtoꝝ. Quis ſit ſignum di
ſcretum faciens ꝓpōnem ſingularem in logica. Quis cum compoſitis
regit gtm̄. vt quiſq̇s. quicunqꝫ. quilibet. quiſnā. quiſpiā: ſiquis. nunq̇s. ne
quis. aliquis. quiuis que ſunt ſigna particularia. Sil̄r qualis cū ſuis: vt
quales ouiū iſtaꝝ vis emere. demōſtrādo nigras ⁊ albas. Ita ſua cōpoſi
ta. q̄liſcūqꝫ. q̄liſlibet. q̄liſuis. Inueniūt ⁊ adiectiua rn̄ſiua regere gtūm
ad q̄lis. Vt apd̄ Pliniū. Lanaꝝ nigre nullū colorē bibūt: Et idē. Canes
degeneres ſubijciūt caudā ſb̄ aluū. ibi deneger adiectm̄ regit gtm̄ canū:
⁊ adiectm̄ nigre lanaꝝ. Quāt⁹ aūt q̄ſitm̄ regit gtm̄ cū cōpoſitis. vt q̄ntū
lignoꝝ iſtoꝝ vis emere. bicubitū an tricubitū. bipedale an tripedale. Ita
cōpoſita quātuſcunqꝫ q̄ntuſlibet. q̄ntuſuis. Ita q̄ſitm̄ quot regit gtūm
vt quot vr̄m. Cū cōpoſitis quotcunqꝫ quotq̄t q̄tlibet q̄t vis. Item q̄ſi
ſitiuum vter. vt vter veſtrum. vter oculorum. vtra manuum. Ita vterqꝫ
vterlibet vteruis neuter veſtrum. quia neuter etiam regit gtm̄. Et inue
nitur duplex vtrum: Uno° nt̄i vel acc̄i caſus neutri gn̄is. vel acc̄i caſus
maſculini gn̄is vt vtꝝ calopodiū eſt dextrum. vbi eſt nt̄i caſus. vtꝝ ocu
loꝝ tuoꝝ magis diligis eſt acc̄i caſus. Scd̄o vtꝝ eſt ꝯiunctio valēs idem
qd̄ an. ⁊ ſic non regit gtm̄. vt vtꝝ quinqꝫ ſunt ꝑdicabilia. i. an. ¶ Nota ꝙ
q̄ſitiua q̇s q̄lis q̄ntus quot. vter. ⁊c̄. faciūt de ſe ſigna vl̄ia ꝯfuſiua ſeu di
ſtributiua. ⁊ ſigna ꝑticularia. Nā cōpoſita cū cunqꝫ ⁊ cū ſeipis faciūt ſi
gna vl̄ia. vt quiſqꝫ q̇cunqꝫ. quiſq̇s. ſic q̄liſcunqꝫ. q̄tq̄t. quotcunqꝫ. vterqꝫ
Et id etiam intelligit̄ de aduerbijs vt vbiqꝫ. vbicūqꝫ. vbi vbi: vndiqꝫ. vn
decūqꝫ. vndevnde. quoquo. quocunqꝫ. ⁊ ſic de alijs. Et cōpoſita cuꝫ libet
cum vis ⁊ cum alijs particulis. faciunt plerūqꝫ ſigna ꝑticularia. vt q̇uis
quilibet. vteruis. vtrilibet. quotuis. q̄tlibet. Ita in aduerbijs vbiuis. vbi
libet quouis quolibet. q̄ oīa regūt gtm̄. ¶ Nota ꝙ oīa interrogatia
compoſita cū li que faciūt ꝓpōnem categoricaꝫ ſiue opus habēt vno dū
taxat vbo. ſed cōpoſita cū li cunqꝫ faciūt hypoteticā. ſiue opus habent bi
nis verbis. ⁊ cum dr quicunqꝫ currit eſt imꝑfect⁹ ſenſus. ſꝫ q̇ſqꝫ currit ꝑfe
ctus. ¶ Nota nomina numeralia etiā regunt gtm̄ ex vi ꝑtitionis vnus

vr̄m.duo.tria.q̄ttuor.⁊ ſic de alijs numeralib⁹ cardinalibus q̄ intelligū-
tur ꝑ numeꝝ in lr̄a antonomatice. Ita nōia numeralia ordinalia. vt ꝑ
mus illoꝝ.decim⁹ illoꝝ.⁊ ſic de alijs numeralib⁹ ordinalib⁹ q̄ intelligunt̄
per ſeriem.Et ſolent numeralia ordinalia q̄nq̄ȝ ſ̄bcare numeꝝ ſine ordie.
hoc eſt partitiue poni.Vt apud Auguſtinū. Milleſimus hōı̄n vix ſal-
uabit̄.i.inter mille vix vnus.Et ſic dr̄ decimus quiſq̄ȝ militū in bello oc-
ciſus eſt.Quandoq̄ȝ importāt numeꝝ cū ordine.⁊ ſic poti⁹ regūt abltm̄
Vt ego ſum decim⁹ ab iſto.quart⁹ ab iſto.Quandoq̄ȝ ſolū nūeꝝ vt veni
decim⁹. ¶ Notādū ꝙ hoc numerale vn⁹ cū hac dcōne ſol⁹ regunt gtūm
plr̄is numeri.⁊ potiſſime gtm̄ oim̄.tu ⁊ es vn⁹ oim̄ doctiſſimus: ⁊ ego vn⁹
omnium vidi id audiuiq̄ȝ.vt Plinius: Hyrundo ſola auium non niſi
volatu depaſcitur. Idem Accipenſer vnus oim̄ ſquamis ad os v̄ſis ꝯtra
aquas natās meat.Et adiungitur vn⁹ ſepe ſuꝑlatiuo: Plini⁹ Regul⁹ eſt
vnus oim̄ bipedum nequiſſim⁹.dye quaetſte die op twe voeten mach
ghaen.Drn̄a eſt inter millia ⁊ mille.Millia eſt ſb̄m ſemper regens gtm̄
vt millia v̄ginum vel virorum ſed nō facit ꝑtitionē.q̄r nō ſ̄bt ꝑtē ex mul-
tis.ſiue non ſemꝑ ſ̄bt ꝑtem multitudinis.Mille eſt adiectm̄ ⁊ iungit̄ ſub
ſtātiuo in ſīl̄i cāu.vt mille viri.mille mulieres.mille aīalia. ⁊ facit q̄nq̄ȝ ꝑ
titionem.vt mille viroꝝ ſicut vnus vt vnus vr̄m.i.vn⁹ ex vobis.vnus no
ſtrū.i.vnus ex nobis.ſed vnus noſtroꝝ.i.vnus ex noſtris. vnus vr̄orū.i.
vnus ex veſtris: Itaq̄ȝ quiſq̄ȝ nr̄m ⁊ noſtroꝝ quidā vr̄m ⁊ vr̄oꝝ quia per
gtm̄ poſſeſſiui ſ̄bcat̄ res poſſeſſa q̄ non ſ̄bcat̄ ꝑ gtm̄ ꝑmitiui.hec bene eſſet
vera ſi eēnt tm̄ mille viri millia viroꝝ viuunt.⁊ non eſt regimen ꝑtitiōis.
ſed hec eſſet falſa mille viroꝝ quia ibi eſt ꝑtitio.Eadem drn̄a notanda eſt
in alijs.q̄r ea tꝑe quo adā ſolus erat hec erat vera.Adam eſt vnus vir.Si
militer hec erat vera.Adam ē fortiſſimus vir.⁊ hec falſa.Adam eſt for-
tiſſimus virorum. ¶ Nota drn̄a inter quis ⁊ vter. Quis eīm q̄rit de plu
ribus q̄ȝ duob⁹: Uter de vno ex duob⁹.vt Utra manuū eſt dextra.vter
oculoꝝ eſt dextra. De quis.Quis digitoꝝ eſt pollex.ergo vter iungitur
poſitiuo.⁊ quis ſuꝑlatiuo.vt quis digitoꝝ eſt longiſſim⁹ Differentia int̄
vterq̄ȝ ⁊ omnis.vterq̄ȝ diſtribuit ſolū ꝓ duobus.omnis pro pluribus. vt
vterq̄ȝ oculus eſt mihi charus.oīes digiti ſunt mihi chari. Item neu-
ter ⁊ nullus drn̄t.Neuter ꝓ duobus diſtribuit.nullus pro plurib⁹ q̄ȝ du
obus. ¶ Alter ōt vnū ex duobus:alius vnum ex pluribus. vt alter ocu-
loꝝ non alius. Item alius digitoꝝ non alter. Iungitur etiam ali⁹ ad
uerbio cōparandi.vt non ſum alius q̄ȝ heri fui Sic alter q̄nq̄ȝ accipitur
non partitiue.vt alter ego.i.tam charus mihi q̄ȝ charus ego. Tulli⁹. Re
cte ꝑſuaſi te alteꝝ me eſſe.Et idem de amicitia . Amicus meus alt̄ ego
eſt. Naſo.dij faciat ſine me ne moriat̄ ego. Ab alter venit alteruter ⁊ eſt
idem q̄d vnus aut alter.ſed ſ̄b quadam optione.teuto.eyn of ander. vt
agite alteruꝝ.Robertus rex ſicilie.Ego iuro dulciores ⁊ chariores mi-
hi eſſe lr̄as quam regnum.⁊ ſi alterutro carendum eſt equanimius me
regno dico.q̄ȝ lr̄is cariturꝝ. Item vterq̄ȝ vtriuſq̄ȝ ꝑentes nō nouit loq̄n-
do de petro ⁊ paulo.nec ſuos nec alterius. Uterq̄ȝ vtrūq̄ȝ diligit.i.ſe ⁊ al-
terū. Vterq̄ȝ alterius ꝑentes nō nouit. Vterq̄ȝ alteri inſidias fecit Uter
q̄ȝ alteꝝ diligit.i.petrus pauli ꝑntes non nouit.vt vicissim Paulus non

nouit pentes petri ⁊cijs Alter alterius parentes nouit.i.petrus ſolū no-
uit pentes pauli.vel paulus petri. Alteri alter inſidias fecit. Alter alteꝝ
diligit. In prima loquutione vterqȝ vtrūqȝ diligit ſunt q̄ttuoꝛ dilectio-
nes.ſed vterqȝ alteꝝ diligit due.alter alteꝝ diligit dūtaxat vna. Itē inue
nit̄ tn̄ qn̄qȝ ſb eadē ꝓcatōe.vt apd̄ Comicū.vterqȝ vtriqȝ eſt cordi.i.vter-
qȝ alteri eſt cordi.ſed non eſt imitandū. ❡ Dr̄nt cuctī ⁊ oēs.Cūcti ꝓt omēs
ſed ꝯgregatos in vnū locū.Sed oēs ſi in diuerſis locis ſunt. Dr̄nt nemo
⁊ nullus.Nam nemo ſolū ꝓ hōibus diſtribuit.lȝ nōnūq̄ȝ apd̄ vetuſtiſſi-
mos inueniat̄ aliter:ſȝ null⁹ ꝓ reb⁹ omīb⁹. Inuenit̄ etiā null⁹ ꝓ n̄ apd̄ Co
micū.Et iā null⁹ ſum ē idē qd̄ perij.vt ſi hoc ita eueniet qd̄ ds ꝓhibeat
actū ē occidi perij null⁹ ſuȝ.Quiſqs q̇ſqȝ dr̄nt.qꝛ q̇ſqȝ fac̄ categoricā ꝓpō
nem vt dcm̄ ē ſupius.⁊ ſic req̇rit ſolū vnū v̓bū.vt qiqȝ libroꝝ meoꝝ tuus
erit.Sȝ q̇ſqȝ facit hipoteticā ⁊ req̇rit duo v̓ba ⁊ valet idē qd̄ quicūqȝ ſicut
cetera cōpoſita cū ſeipis ⁊ cunqȝ idē ꝓcant.Et quiſqȝ cōponit cū vnus vt
vnuſquiſqȝ.vnāqueqȝ.vnūqdqȝ. In ntō pl̄i ſinguli q̇qȝ ſingule.q̄qȝ.⁊c.
In neutro ſingula q̄qȝ. Quidā dr̄t ab aliq̇s.Nā q̇dā notat certā ꝑſonā
⁊ iō ſepe iūgi ſolet ꝓprijs nōib⁹.vt q̇dā noie Iohēs. Quidā impulit hoſtiū
h̄ ē q̇ mihi not⁹ ē ⁊ cognit⁹.lȝ aliq̇s ꝓt incertā ꝑſonā vl̄ incertā rē.⁊ qualibȝ
vt q̄ſiuit vos aliq̇s neſcio q̇s. Impulit hoſtiū aliq̇s neſcio q̇s.ſic qiuā.q̇l-
piā ⁊ vllus hn̄t ſe vt aliq̇s. Hoc tn̄ ſignū vllus ſine negatōe nūq̄ȝ ponitur
niſi interrogatiue.vt vocat me vllus.vel ſbiunctiue.vt ſi vllus me vocat
Illā drn̄am quā hn̄t inter ſe quidā ⁊ aliq̇s. hn̄t oīa deriuatiua a q̇dā ⁊
ab aliq̇s.vt in his aduerbijs q̇dā ⁊ aliq̇.vt q̇ iuit.quodā.i.ad locū certum.
Iuit aliquo.i.ad locū incertū mihi ⁊ non cognitū. Sic quodā ⁊ aliq̇ ad-
uerbialiter capta.ſic alicubi.aliunde.aliq̄n aliqualit̄.aliquatiper.Qua-
re dicūt logici ꝙ quidā facit ꝓpōē ſingularē cū ſuis demōſtratis. ⁊ facit
terminū ſibi adiūctū ſtare ꝑticulariter.Quiſqȝ differt a q̇libet ⁊ quiuis.
Nā quiſqȝ eſt diſtributiū valens idē qd̄ ois.vt q̇iqȝ libroꝝ meoꝝ tu⁹ erit.h̄
eſt hic vel hic.⁊ ſic de aliquos.Sed quilibet ⁊ quis tm̄ ꝓcat q̄ntum vn⁹ ex
multis quē optaueris.Eodē differt mō vterqȝ ab iſtis duobus.vterlibet
⁊ vteruis.Et oīa cōpoſita a qȝ dr̄nt ab his q̄ ſunt cum libet:⁊ vis com-
poſita.vt de duab⁹ pēnis dici p̄t.accipe vtrālibet vel vtrāuis data optione
hoc ē vnā de duabus quā optas.vt Comicus.Qui vtramuis recte norit
ambas norit.Et ſic vbiqȝ.vbiuis.vbilibet.Tn̄ vbiuis aliquādo tere ꝓt qd̄
vbiqȝ. Ideo dicunt logici a vis ⁊ libet compoſita eſſe ſigna particula-
ria ⁊ a qȝ vniuerſalia confuſiua.

❡ Sequētem textum Ut partitiuis
Inuenies poſt Expoſitū poterit.

Pone gradū mediū partitio quando notatur

❡ Compatiu⁹ ꝑtitiue acceptus regit gtm̄ ex vi ꝑtitiōis.vt Fortioꝛ ma-
nuū eſt dextra oculoꝝ melioꝛ dr̄ dexter. ❡ Nota ꝙ dr̄ in regula captus
partitiue.qꝛ compatiu⁹ q̄ttuoꝛ mōis accipit̄.⁊ nō ſp regit gtm̄ ex vi ꝑtiti-
onis.Prio adiectiue pure. Ut Horati⁹.O maioꝛ iuuenis.⁊ ſic ponit cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſbſtãtiuo more adiectiui. Scḋo poſitiue accipit̃. ⁊ ſic regit oẽm illũ caſum
quẽ ſuꝰ poſitiuꝰ ꝑ regulã. Quecũqꝫ cãm regit poſitiuꝰ eundẽ ⁊ ꝯpatiuꝰ ⁊
ſuplatiuꝰ ꝑter ſuũ ꝓpriũ caſum. Exẽplũ de gtõ. vt Amãs mei. amantior
mei. amãtiſſimꝰ mei. Doctꝰ doctior doctiſſimꝰ grãmatice. peritꝰ tior. tiſſimꝰ
iuris. De dtõ. vt Siꝉis. ſiꝉior. ſiꝉillimꝰ mihi. De actõ. Pallidꝰ. ior. iſſimꝰ fa
ciẽ. Prope ꝓpior ꝓximꝰ vrbẽ. Cicero. Cũ caſtra ꝓpiꝰ vrbẽ mouerentur
Saluſtiꝰ. Proxie hiſpaniã mauri ſũt. Inuenit̃ etiã ꝓpe cũ dtõ. vt Prope
ẽ dñs oibꝰ inuocãtibꝰ eũ. De ꝯpatiua apd̕ Virgiliũ. Propiꝰ ſtabulꝭ armen
ta teneret. Sicut de ꝓpe ita videt̃ d̕ ſupius a ſup̃ dici poſſe: vt ſol ẽ ſupe-
rius lunã mercurio. qꝛ a ſup̃ qḋ regit accm̃ dꝛ ſupius. De abltõ. vt Dignꝰ
nior. iſſimꝰ. laude. vt d̕ virgine Maria: Et omi laude digniſſima. Ex iſta
iã dcã regula ſepe vna dcõ vel ꝯpatiuꝰ pt regere triplicẽ cãm. vt Petrꝰ ẽ ſi-
milior mihi Joãni faciẽ Paulo. Ubi ꝯpatiuꝰ regit dtm̃ ſui poſitiui. et
accm̃ poſitiui ꝑ ſynecdochẽ. vt ſiꝉis faciẽ. Vt apd̕ Virgiliũ. Os hũeroſqꝫ
do ſiꝉis. Tercio ꝯpatiue accipit̃. ⁊ ſic regit ex ꝓpria natura abltm̃ ſcãtẽ rẽ
exceſſam. vt ſum ditior petro. doctior paulo. Põt tñ ꝑter ſuũ abltm̃ rege
re duos abltõs. vnũ ſcãtẽ id in quo fit exceſſus ſm ſcãtẽ q̃ntitatẽ exceſ
ſus Vt ſuꝫ Petro auro tribꝰ florenis ditior ſuꝫ Jacobo logica tribꝰ prece
ptꝫ doctior. Quarto accipit̃ ꝯpatiuꝰ ꝑtitiue. ⁊ ſic regit gtm̃ pl̕is numeri. ⁊
tũc facit ꝯpatõem int̃ duo. vt Fortior manuũ ẽ dextra. ⁊ hoc mõ ſumit̃
hic in lr̃a. ¶ Notãdũ. drña int̃ ꝯpatm̃ regẽtẽ gtm̃ ꝑtitiue. ⁊ ꝯpatm̃ regẽtẽ
abltm̃ ꝯpatiue ſcãtẽ rẽ exceſſaꝫ. qꝛ qñ ꝯpatiuꝰ regit gtm̃ tũc res excedẽs
⁊ res exceſſa erũt eiuſdẽ nature. hoc ẽ. ntũs ipiꝰ gti ꝑdicabit̃ d̕ re excedẽte
ſm logicos. vt vbi grã. Joãnes ẽ doctior ſcholariũ. oportet d̕ neceſſitate
Johẽm eẽ ſcholarẽ. nõ laicũ. qꝛ laicꝰ nõ ẽ ſcholaris. Sed qñ ꝯpatiuꝰ regit
abltm̃ ſcãtẽ rẽ exceſſam. tũc nõ optꝫ rẽ excedẽtẽ ⁊ exceſſaꝫ eẽ eiuſdẽ natu
re. vt Petrꝰ ẽ doctior Paulo. vel diuerſaꝝ naturaꝝ. vt Hõ ẽ melior aſino
Itẽ cũ dꝛ. Joãnes ẽ maior duobꝰ filijs Petri nõ optet Johẽm eſſe de
nũero filioꝝ Petri. ſꝫ dicẽdo Joãnes ẽ maior duoꝝ. optet Johẽm eẽ alte
rũ de nũero duoꝝ filioꝝ petri. ¶ Nota drña ẽ etiã int̃ maior natu ⁊ ma-
ior filioꝝ. qꝛ cũ dꝛ. maior filioꝝ dimiſſo abltõ natu. tũc maior ſm magni-
tudinẽ corpis. ⁊ ẽ ſenſus. dye groetſte van tweeen ſonẽ. Sꝫ filiꝰ maior na
tu ſm magnitudinem etatis. die oldeſte van tweeen ſonẽ. Itẽ eodẽ mo
do de illis intelligẽdum ẽ maximus filioꝝ. ⁊ filius maximus natu. quia
maximus filiorum. dye alder groeſte. loquẽdo de pluribꝰ q̃ꝫ duobꝰ. ſꝫ fi-
lius maximꝰ natu qui habet plures annos alijs filijs. ¶ Notãdum drña
eſt inter compatm̃ regentẽ gtm̃ partitiue id eſt pl̕is numeri gtũm. et in
ter ſuplatiuũ regenteꝫ gtm̃ ꝑtitiue. quia compatiuus regẽs gtũm facit
compationem inter duo. hoc eſt vnum ſolum ſm exceſſum Vt Fortior
manuum ẽ dextra. Sꝫ ſuplatiuus facit compatõem int̃ plura duobus
vt longiſſimus digitoꝝ ẽ medius. vel compatiuꝰ facit ſolum vnum ex-
ceſſum. ⁊ ſuplatiuus ad minꝰ duos exceſſus. vt ſint viginti vaſa quorum
nouemdecim ſint eiuſdẽ magnitudinis. ⁊ viceſimum vas ſit ceteris lon
ge capacius. loquẽdum eſt adhuc ꝑ compatm̃. vt vaſorum maius eſt vi-
ceſimum. ¶ Nota ꝙ ex illa drña ſequitur ꝙ compatiuo iungi debent ſi
gna ꝓ duobus diſtribuentia vel interrogantia. vt vter vterqꝫ neuter alter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Suplatio ѵbo iũgunť ꝓ pluribꝰ diſtribuẽtia vł introgãtia. vt nullꝰ. quis
aliꝰ. vt introgãdo dicemꝰ. vtra manuũ ẽ fortior. ꝛ ꝑ ſuplatm̃ q̇s mediãte
vt q̇s digitoꝝ ẽ lõgiſſimꝰ. De compatio iſta an altera. De ſuplatio mediꝰ
an aliꝰ ꝛ ñ alť. eo ꝙ ſint plures digiti q̃ȝ duo. ¶ Itẽ hec ẽ dñia inť ꝯpatm̃
ꝓoꝛ ꝓus ex vna ꝑte. ꝛ inť posterioꝛ ꝛ posteriꝰ. Na ꝓus ƀt tp̄s. teuť. eer. q̃i ꝓ
uſquã nũc vel tũc. ſȝ ꝓoꝛ ƀt ꝑſonã. dye eerſte vã tꝛveen. vt ego et tu vidi-
mus petrũ. ſed ego ꝓoꝛ vel petꝝ ego ꝓoꝛ vidi. tu poſterioꝛ. Ita et ȝ ego vi-
di petꝝ ꝛ paulũ. ſed vidi petꝝ ꝓoꝛẽ. paulũ poſterioꝛẽ. In q̃ loquutõne fit
cõꝑatio inť viſa in ꝓoꝛe loquutõ inť videntia. Ita ſi vtrimqȝ ſint ſinguli
dicemꝰ. ego vidi te ꝓoꝛ ſupple q̃ȝ tu me. Ita per paſſiuũ viſus es a me ꝓ-
oꝛ ſupple q̃ȝ ego abs te. ꝛ hoc ſi duo ſumꝰ ſed ſi hic vnꝰ illic plures Dicemꝰ
vocaui vos ꝓoꝛ: vidi vos ꝓoꝛ ſupple q̃ȝ vos me. Sȝ ecõtra. vidimꝰ te ꝓoꝛes
ſupple q̃ȝ tu nos. Eadẽ ẽ natura ſuperlatiuoꝝ. ꝓmꝰ ꝛ poſtremꝰ ſi młti ſu-
mus videntes. Uidimus te ꝓmũ vel poſtremũ ſupple ex multis. ¶ Itez
ꝓmi nos venimꝰ. vos poſterioꝛes. ille vltimꝰ ſiue nouiſſimꝰ. Primꝰ ego in
traui vel veni. tu ſerioꝛ. illi tardiſſimi: In quibꝰ oibus loquutionibꝰ non
licet loq̇ per aduerbia ꝓus ꝛ poſterius.

Da gradui ſummo gtũm plura notantem

Eſt ſalomon populus ditiſſimus atqȝ viroꝛum

¶ Hic d̃t ꝙ ſuperlatiuꝰ partitiue poſitꝰ regit gtm̃ ƀcãtẽ plura. i. gtm̃ pł̃is
nũeri nõis nõ collectiui. vel gtm̃ ſingularꝫ nũeri nõis collectiui. vt ſalo-
mon fuit ditiſſimꝰ viroꝝ. vel fuit ditiſſimꝰ ppłi. Virgiliꝰ fuit doctiſſimus
poetaꝝ vel optimꝰ plebis. ſic ditiſſimus vꝛbis. potẽtiſſimꝰ ciuitatis vł̃re.
foꝛtiſſimꝰ teutonie vel itali. ꝛ ſic de alijs per metonymiã. qꝛ ponit ꝯtinẽs
ꝓ ꝯtẽto. ¶ Nota hic ꝓmo. ꝙ aduerbia ſuperlatiui g̃dꝰ etiam regũt gtm̃
pł̃is nũeri. ꝛ potiſſimũ illũ gtm̃ oim vt diligo te maxie oim. Ibi ẽ ãphibo
logia. qꝛ duplex ſenſus. vnꝰ ſenſus ẽ inť oẽs diligẽtes te ego te maxie dili-
go. alť ſenſus ẽ. Inť oẽs dilectos a me tu maxie diligerꝫ a me. ſic fit cõ-
paratio inť diligẽtes ꝛ dilectos. Quia ẽ regula qñ ſuperlatiuꝰ aduerbiał
regit gtm̃ oim mediãte ѵbo trãſitiuo ꝛ accõ ƀcante rẽ aiatã. tunc fit am-
phibologia. i. duplex ſenſus. ¶ Nota ꝙ hec duo nõia ſolꝰ vnꝰ. inť omnia
alia adiectia regũt gtm̃ more ſuperlatiui. vt vnꝰ capiť ꝓ ſolꝰ vt ſolꝰ oim id
noui. vnꝰ oim id audiui. i. ſolꝰ ex oibꝰ vel inť oẽs ¶ Notãdũ ad h̃ ꝙ ſuper
latiuus regat gtm̃ partitiue tria req̇runť. Prio vt cõparatio fiat inť plu-
ra duobus. ergo hec eſt incongrua. foꝛtiſſima manuũ eſt dextra. Secun
do requiritur vt res cõparate ſint eiuſdem nature. g̃ hec eſt incongrua.
leo eſt foꝛtiſſimus lyncum quia leo non eſt linx vel de genere lyncũ Ter
cio ꝙ ſuperlatiuꝰ ꝯueniat cũ gtõ i gñe. Ergo h̃ ẽ icõgrua Sampſon fuit
foꝛtiſſimꝰ aialiũ. Inueniť tñ qñqȝ diſcõueniere i gñe apud autoꝛes ꝛ potiſſi
mũ cũ gtõ rex. vt Oeꝰ optio rex. Papa dulciſſime rex. Boetiꝰ. Nos de-
ſuper irꝛidemꝰ viliſſima q̃qȝ rex. ꝛc̃. Ita i collectis. vt optimꝰ pleb. Illam
ãt oroem mĩme gẽtiũ dicũt tm̃ valere q̃ntũ nõ vel neq̃q̃ȝ. ¶ Nota ꝙ ſu-
perlatiuꝰ capiť q̃ttuoꝛ mõis. Vnoᵒ pure adiectie tũc hȝ ꝯueniẽtiã cũ ſb-

ſtãtiuo in numero gñe ꝛ cãu. vt Piiſſim⁹ dõs. ꝛ ſi exponit̃ ꝑ ſuũ poſitm̃ ꝛ ꝑ
aduerbiũ valde. vt Maria optimã ꝑtẽ elegit. i. valde bonã ꝑtẽ. Beatiſſi⸗
mus Nicola⁹. i. valde btũs. Scđo capit̃ ſbſtãtiue. ꝛ ſic ƀt ꝑtẽ magnitu⸗
dinis. ꝛ regit gtm̃ ƀcantẽ totũ ex vi ꝑtitõis. vt Summũ dom⁹ ẽ culmẽ
optimũ hõis ẽ cor. frigidiſſimũ hõis ẽ cerebꝝ. hoc eſt Sũma ꝑs frigidiſſi
ma ꝑs. ꝛc̃. Tercio accipit̃ poſitiue. ꝛ ſic regit oẽm illũ cãm quẽ ſu⁹ poſiti⸗
us. vt Amãtiſſim⁹ mei. ſimillim⁹ mihi. Albiſſim⁹ faciẽ. digniſſim⁹ laude
vt ſup̃. Quarto accipit̃ ꝑtitiue. i. ꝓpe. ꝛ ſic regit gtm̃ ƀcantẽ plura. i. gtm̃
pluralẽ nõis nõ collectiui. vel gtm̃ ſingularẽ nõis collectiui. ꝛ eſt illa ſua
ꝓpa acceptio. ꝛ hoc mõ exponit̃ ꝑ ſuũ poſitm̃ ꝛ aduerbiũ maxie. vt Uir⸗
gilius fuit optim⁹ poetaꝝ. i. maxime bon⁹ poeta. ꝛc̃. ¶ Ex his iã pꝫ ſupla
tiuũ in eadẽ orõne poſſe regere multiplices caſus. vt Joãnes ẽ petro fa⸗
ciẽ oim̃ ſimillimus. ibi regit illũ dtm̃ Petro qꝛ ſuus poſitiuus regit dtm̃
ꝛ illũ accm̃ ſynecdochẽ qꝛ ſil'is regit accm̃ ꝑ ſynecdohẽ. Virgili⁹ Os hũe
roſqꝫ do ſil'is. illũ vo gtm̃ oim̃ regit ex ꝓpa natura.

Iſte gradus geminos qñqꝫ regit gtõs

Eſſe ſolet nemorum regum ditiſſimus iſte

Expoſitum poterit regimẽ tibi notificari

¶ Snia ẽ. ꝙ ſuplatiuus ſepe regit duos gtõs. vt Iſte ẽ ditiſſim⁹ regnuꝫ
nemoꝝ. Et ſumit̃ hec pñs regula ex iſta cõi regula. quẽcunqꝫ cãm regit
poſitiu⁹ eundẽ regit cõpatiu⁹ ꝛ ſuplatiu⁹. ꝛ ſolũ illi ſuplatiui regunt du⸗
os gtõs. quoꝝ poſitiuus regit vnũ. vt ſunt ꝑmo ſuplatiui ƀcãtes plenitu
dinẽ vel inopiã. vt iſte ẽ oim̃ ciuiũ pecunie ditiſſim⁹. Scđo ſuplatiui re⸗
gunt duos gtõs q̇ veniũt a vbis vehemẽtiſſime trãſitõis vt ſortes eſt oim̃
gm̃matice doctiſſim⁹. Numa pũpili⁹ erat oim̃ diuini atqꝫ hũani iurꝫ do
ctiſſim⁹. Petr⁹ ẽ oim̃ clericoꝝ pecunie cupidiſſim⁹. ¶ Sciẽdũ ꝙ cõpati
uus ſil'r poteſt regere duos gtõs cui⁹ poſitiu⁹ regit vnũ. Unũ ꝑtitiue. al
teꝝ vtute poſitiui. vt Joãnes hoꝝ duoꝝ gm̃matice ẽ doctior. Paul⁹ eſt
hoꝝ duoꝝ rhetorice cupidior. ¶ Subdit autor in lr̃a. ibi. Expoſitum po
terit. dicens ꝑ expoſitõem ſuplatiui notificat̃ vter gtõꝝ regat̃ ex natura
ſuplatiui. qꝛ ille q̇ facta reſolutõe regit̃ a ſuo poſitiuo. Sꝫ ille q̇ fctã reſolu
tõe regit̃ ab aduerbio maxie vel q̇ mutat̃ in accm̃ mediãte ꝑpõe int̃. vl' in
abltm̃ mediãte ꝑpõne ex ille regit̃ ex ꝓpa natura ſuplatiui. dꝫ em̃ ſupla
tiu⁹ reſolui in ſuũ poſitm̃ ꝛ aduerbiũ maxie. ꝛ gtũs in accm̃ mediãte ꝑpõe
int̃. vl' in abltõ mediãte ꝑpõne ẽ. vt johẽs ẽ doctiſſim⁹ gm̃matice oim̃ ſeu
maxie int̃ oẽs vl' ex oib⁹. Ois em̃ gtũs pl'is ꝑtitiue rect⁹ pt reſolui i accũm
mediãte ꝑpõe int̃. vl' in abltm̃ mediãte ꝑpõne ẽ ex int̃. vt fortior manuũ
ẽ dextra. ſic reſoluit̃: int̃ man⁹ dextra ẽ fortior. vl' ex duab⁹ manib⁹ dextra
ẽ fortior. ¶ Sciẽdũ ꝙ ſuplatiu⁹ logice duob⁹ mõis exponit̃. Vno° affir⸗
matiue. vt Joãnes ẽ ditiſſimus ciuiũ. i. om̃i alio a ſe ditior: ꝉ ẽ maxie di⸗
ues. Affirmatiue exponitur ꝑ hoc ſignũ affirmatm̃ ois ꝛ ſuum compati
uũ. vl' ꝑ illum ſuplatiuum maxime. vt in ꝑmo exemplo: Negatiue expo

nitur ꝑ hoc ſignum negatiuum nullus ⁊ ꝑ ſuum compatm̃. vt Joānes
ē ditiſſimus ciuium. i. nullus ciuis ē ioāne ditior. Ex hoc pꝫ ꝙ qñ exponi
tur affirmatiue tm̃ vni rei conuenit. ⁊ hoc modo intelligitur illa autori-
tas. Quicquid ꝑ abundantiam dꝛ vni ſoli conuenit. ſed negatiue bñ plu
ribus conuenit. ¶ Et hanc duplicē expoſitōem ſuꝑlatiui ƀt btūs Hiero-
nymus contra heluidium dicens. ꝙ ꝑmogenitus ē non tm̃ poſt quem ⁊
alij ſed etiam ante quē nullus: hoc ē ꝑmogenitus non ſolum accipit af-
firmatiue ꝓ illo qui ē omni alio prior genitus. ſed etiam negatiue q̃ nul
lus alius ē prior genitus. ⁊ ſic accipiēdo primogenitus negatiue ē idē qḋ
vnigenitus. Et ita accipitur in Euangelio. vbi dꝛ. Pepit aūt Maria fi-
lium ſuum ꝑmogenitum. Et hoc ꝓbat ſctūs Hieronymus ita arguēdo
Si ꝑmogeniti ſunt tātum illi qui hñt poſt ſe frēs. ſequitur vnigenitos ñ
teneri illa lege. Oē maſculinū adaperiēs vuluā. ⁊ ſic ḋ alijs Sꝫ vnigēiti
tñbant̃ illa lege. quia redēptio eorum erat ab vno mēſe. g̃ primogenit⁹ nō
ē ille ſolum qui habꝫ poſt ſe fratres. ſed etiam qui eſt vnigenitus: Secun
do arguitur. Si primogeniti ſunt illi qui habent poſt ſe fratres. ſequitur
vnigenitos non eſſe percuſſos ab angelo exterminatore. Sed vnigeniti
ſunt interempti: quia omnes interempti ſunt a filio pharaonis. vſqꝫ ad
filium vidue. g̃ primogenitus non ē ille qui habet poſt ſe fratres. ſed vni-
genitus ¶ Sciēdum ꝙ poſitiuus quandoqꝫ etiā inuenitur regere gt̃m
pl̃is numeri ex vi partitionis. ſed hoc improꝑe. quia ponitur tunc ꝓ ſuꝑ-
latiuo. vt ſaturnia mag̃ dearum id ē maxima dearum. Virgili⁹ apḋ eun
dē. Sequitur te ſctē deorum id ē ſanctiſſime deorum. Juxta quod ſci
endum ꝙ ſepe vnus g̃dus ꝓ alio ponitur. vt poſitiuus loco compatiui.
Quandoqꝫ enim aduerbium quem ſequit̃ poſitiuū. ⁊ tunc poſitiu⁹ po-
nit̃ loco compatiui. vt in Pſalterio: ibi. Bonum ē ſperare in domino q̃ꝫ
in ꝑncipibus. In Euangelio. Bonum ē vnum oculū habētē intrare in
regnum celorum q̃ꝫ ambos habētē ⁊ mitti in gehēnam. Scḋo ponitur ꝓ
ſuꝑlatio. vt ſaturnia mag̃ dearum. id ē maxima dearum. Compatiuus
ſimilit̃ ponitur loco poſitiui. ut Boetius deiecit humi meſtior vultum.
id ē meſta. Et apud Porphirium vniuerſale p̄dicatur ḋ pluribus. id ē ḋ
multis. huc ocius ades. id ē cito. Apud Virgilium. Triſtior ⁊ lachrymis
oculos ſuffuſa nitētes id ē triſtis. Itē Comites ſenioris aceſte. id eſt ſe-
nis. Ita in ep̃lis. facito me ḋ rebus certiorē. id ē certum. Ponitur etiaꝫ
compatiuus loco ſuꝑlatiui. vt in Euangelio Fides. ſpes. charitas. maior
horum charitas ꝓ maxima. qꝛ ſuꝑlatiuus comparationē facit int̃ plura
duobus. Et ibi. facta ē contētio int̃ diſcipulos Jhu. quis eorum eēt ma
ior ꝓ maximus. E conuerſo ſuperlatiuus inuenit̃ poni ꝓ comparatiuo. ⁊
tunc ponitur per valde. vt btā maria Magdalena optimā partē elegit.
id ē valde bonam partē. Ponitur etiam loco cōparatiui improꝑe qñ cō-
paratio fit inter duo. vt Adā fuit fortiſſimus hōim. ea tempeſtate qua
adam ⁊ eua ſoli erant in mundo. ¶ Quedum dcōnes iungunt̃ poſitiuo
ſcꝫ per p̄ apꝑime imꝑmis ſane ſane quam valde. Sed quam ſuperlatiuo
iungitur vt lr̃e tue pergrate perqꝫ iucunde mihi fuerunt. Pre vt predi-
ues p̄potens p̄clarus. vt ille eſt p̄diuitis ⁊ p̄potētis filius. Apprime vtile
reor in vita hominis nequid nimis. Comicus idē. Adoleſcens imꝑmis

nobilis. Seruiꝰ. Hoc ē ſane iucūdū vel ſane ꝙ iucūdū. Sane ꝙ triſtis ē.
Et ꝙ ſuꝑlatiuo iungit̄. vt lr̄e tue mihi fuere ꝙ gͣtiſſime. facis mihi rem
oīm ꝙ gͣtiſſimā. Dicit̄ ꝙ ꝑvalde. q2 ſi ꝓ q̄ntū accipit̄ iungit̄ poſitiuo ⁊ nō
ſuꝑlatiuo. Ut ꝙ ſuauis es. i. q̄ntū ſuauis. quā cito veniſti. i. q̄ntum. ⁊ tūc
quā ꝓ q̄ntū vni vbo ꝑ ironicā. ſ; abſq; ironia duobꝰ. vt quā ſtudioſus es
lraꝝ poſſum facile ex tuis lr̄is intelligere. Per ⁊ quā q̄nq; cōponunt̄ et
tūc iūgunt̄ tā poſitiuo ꝙ ſuꝑlatiuo. vt ꝑꝙ doctus ſeu doctiſſimꝰ. Simi
liter ꝙ iunctū q̄o valeo poſſum iūgit̄ poſitiuo ⁊ ſuꝑlatiuo. vt dico ꝙ bre-
uiter potero vel ꝙ breuiſſime potero. Nunꝙ tn̄ ꝙ iungit̄ cōꝑatio. Ideo
male dicūt dicētes ꝙ plures. S; dōm ē cōplures libros. Sc̄do dr̄nt. quia
ois ⁊ cunctꝰ iungunt̄ poſitiuo. ⁊ quiſq; ſuꝑlatiuo. vt ois bonꝰ q̇ſq; optimꝰ
q̄q; optimi. Et hoc et; ē veꝝ ſi ſuꝑlatiuꝰ in alio caſu ponat̄ ꝙ dcō illa q̇ſq;:
vt maximo q̇ſq; aīo diuitias deſpicit. valētiſſimi q̇q; corꝑis lōge abſunt
a ſapia. Et tn̄ exceptio q̄n pt q̇ſq; iūgi poſitiuo q̄n h; i vel u an̄ us. tūc em̄
iūgit̄ poſitiuo vel ſuꝑlatiuo. vt ſtrēnuꝰ q̇ſq; vl ſtrēnuiſſimꝰ q̇ſq; i bello oc
cidit. Saluſtiꝰ. Strēnuꝰ q̇ſq; aut occiderat in ꝓlio aut gͣuit vulneratꝰ de
ceſſerat. Iungit̄ ⁊ q̇ſq; numeralibꝰ. vt ꝓmus q̇ſq;. ſc̄ds q̇ſq;. decimꝰ q̇ſq;.
Dabo tibi ex ouibꝰ decimā quāq;. i. vnā d decē ſiue ſingulas ex decem.
Sic ſexto q̇q; die in ſeptimana ieiuno ⁊ nō omi ſexta feria. Quarto q̇q; an
no ē biſextilis. Quinto q̇q; anno ē luſtꝝ apd romanos grecoſq;: Quinq̄
geſimo q̇q; anno iudei agūt iubileū. ꝓ qbꝰ q̇dā barbare loquunt̄ ſic omni
ſexta die in ſeptimana ieiuno. Omi q̄rto anno ē biſextilis: S; q̇ſq; iun-
ctū cū vnꝰ. Ut vnuſq̇q; potiꝰ iūgit̄ poſitio. Itē autores vtunt̄ gtō ſingl'a
ri a noīe q̇ſq; ꝓ gtō plr̄i. Ut optimi cuiuſq; animꝰ idē ē qd oīm bonoꝝ āni
mus ⁊ hoc q̄n q̇ſq; iungit̄ adiectio. ¶ Quātū ⁊ tātū ⁊ ſil'ia i um. vt aliq̄n-
tulū multū. paulū iūgunt̄ poſitis ⁊ vbis. vt q̄ntū magnꝰ es tu tm̄ ſis hu
milis. q̄ntū potes tm̄ lr̄is da opam. S; q̄nto ⁊ tāto ⁊ ſil'ia i o. vt eo ꝓ tāto.
h ꝓ q̄nto. paulo aliq̄nto iūgunt̄ compatiuis. vt q̄nto es maior tanto te
geras ſummiſſimꝰ: Cicero. Ut vo ⁊ ita iungunt̄ ſuꝑlatis. vt q̇ſq; ē ma-
ximꝰ ita oīm d; eē humillimꝰ. Tā ⁊ ꝙ iungunt̄ poſitis. compatis. ⁊ ſuꝑla
tiuis Ut ego ſu; tā diues ꝙ nobil'. De compatiuis. Ego ſu; tā fortior ꝙ
nobilior. d ſuꝑlatio. Ego tā oīm ſu; humillimꝰ ꝙ nobiliſſimꝰ. Itē mlto
lōgo ꝑvalde. facile ꝓ nō dubie iungunt̄ compatiuis ⁊ ſuꝑlatis vt ſum te
longe vel multo doctior vel lōge oīm doctiſſimus. Facile tn̄ frequentiꝰ
ſuꝑlatiuo iungit̄. Ut petrus ē facile oīm gͣmmatice doctiſſimꝰ. Iūgitur
etiā facile dictionibus hn̄tibus vim ſuꝑlatiui. vt ꝑnceps ꝓcipuꝰ. ſummꝰ
Ut Hieronymus ē latinoꝝ oīm grece lingue vel lr̄ature facile doctiſſi-
mus. Longe etiā iungi ſolet ꝓpoſitionibꝰ aduerbijs. ⁊ ſic de alijs dictioni
bus hn̄tibus compatiui vtutem. vt longe an̄ alius diuerſus. diſſimil'. ali
enus: aliter. ſecus. Cū vbis cōpoſitis cum illis ꝓpōnibus ꝑ. poſt ⁊ an̄ Ut
longe ꝓſtat. longe ꝓcedit. Petrꝰ Paulo lōge ꝓſtat eloq̄ntia. Antecello.
anteeo poſth;. ſuꝑat: vincit. quibus etiā dcōnibꝰ aliq̄n iungunt dcōes in
o ⁊ in um Ut Multo multū. tāto tātū.

Ut partitiuū ponas vbicunꝙ locorum

¶ Aduerbia loci non ſolum regunt hunc gtm̄ locoꝝ. ſ; etiã alios gtõs, vt gtm̄ regionũ vt meũ frẽm nuſquã inuenio gentiũ. Malo vbiuis gẽtium habitare ꝙ̄ hic. i. non ẽ locus quin malim ibi habitare ꝙ̄ hic. Aug⁹. d̄t. Nuſquã ſcripturaꝝ. ibi ille gtũs ſcripturaꝝ regitur ab hoc aduerbio nuſquã ꝑ regulã. Uel ꝑtitiuũ. Itẽ iſti gti locorum t̄rarum gentiu; frequẽtius regunt̄ ab aduerbijs loci ⁊ raro alij gti. Uñ Brutus i Epl̄a. Ex italia migrãdũ rhodũ ⁊ aliquo t̄raꝝ arbitror. Itẽ Boeti⁹. Quãta ẽ vbicunqꝫ gentiũ. Comicus. Abeat multo malo quouis gentiũ ꝙ̄ ꝑ flagitium ad inopia redigat p̄rem. Idem quãto fuerit ꝑſtabilius vbiuis gẽtiũ agere etatẽ quã huc redire. Sic vbi gẽtiũ ſe continet neſcio. Sepe tamẽ inueniunt̄ aduerbia loci poſita ſine illis gtis. vt Nuſquã cõpet. d̄s ẽ vbiqꝫ. ¶ Dr̄ña inter nuſquã ⁊ necubi. Nã nuſquã requirit vnũ v̄bũ q2 fac̄ categoricã. vt Petrum nuſquã inuenio. Et q̄uo dicim⁹ de nuſquam. ita dõm ẽ de nuſpiã. Sed necubi req̇rit duplex v̄bum ſiue facit hypoteticã ꝓpõem. vt Uolo necubi mihi obuius ſis. Differt etiã vbiqꝫ ⁊ vbicũqꝫ Nã vbiqꝫ requirit vnũ v̄bũ ⁊ facit categoricã. Sed vbicunqꝫ req̇rit duo v̄ba. ⁊ facit hypoteticã. Et ſic vulgo d̄r. vbicunqꝫ ẽ deus. ibi pax ẽ. Itẽ alia in qꝫ ⁊ cunqꝫ d̄nt vt ſupius dictũ ẽ.

Sub partitiuis pronomina trina locabis

Ut volucrũ canit hec gemit iſta tacẽs manet illa

¶ Hic d̄t ꝙ ꝓnõia ꝑmitiue ſpeciei regunt etiã gtm̄ ꝑtitiue. vt volucꝝ canit hec gemit illa tacet iſta. Et regunt̄ iſta ꝓnõia ꝑmitiua in or̄one ꝓleptica. vt Scholariũ hi ſtudẽt grãmatice hi logice hi eloquẽtie. Et ponũtur ibi ꝓnomina impꝛoꝑe ꝓ aliqui ſiue alij. vt ſit ſenſus ſcholarium alij ſtudent grãmatice. alij logice. Non ſolum illa tria ꝓnomina. ſc;. hic. ille iſte. regunt gtm̄ Sed oĩa alia ꝑmitiue ſpẽi poſſunt regere gtm̄ ꝑtitiue vt Nos oẽs diſcimus quoꝝ ego diſco ḡmmaticã tu logicã. Silr̄ ꝓnõia deriuatiua. ſc;. me⁹. tuus. ſuus. ⁊c̄. etiã pñt regere gtm̄ ꝑtitiue. De deriuatiuis: vt Duo ſui capti ſunt quoꝝ meus captus a p̄re Silr̄ ꝓpa nomina hunc gtm̄ ꝑtitiue regere pñt. vt apud Boetiũ. Quoꝝ baſilius regio miniſterio depulſus. Multi fuerunt docti viri quoꝝ aureli. Aug⁹. palmã habuit. Etiã nõia appellatiua gtm̄ ꝑtitiue regunt. vt duo aĩalia currũt quoꝝ hõ directus incedit. ⁊ alteꝝ ꝓnũ. De adiectiuo. vt apd̄ Pliniu; lanarum nigre non tingunt̄. Ita regimẽ ꝑtitionis ẽ multũ extẽſum.
¶ Itẽ ꝓnõia q̄ttuoꝛ mõis inueniunt̄ regere cãm. Prio gtm̄ vl̄ abltm̄ ex vi demõſtratõis eẽntie. vt in Euãgelio. Tu modice fidei. In Boetio Illa vultu placido. Scd̄o gtm̄ ſcantẽ ꝑtẽ ſiue ex vi ꝑt;. vt h̄ regni dea gẽtilib⁹ cẽ. Dicit ꝑſcian⁹. ꝙ in hmõi or̄one gtũs regni ponit̄ acc̄i loco. i. h̄ regnũ. Apd̄ Boetiũ. Quid dicã d̄ pueris id etatis. Idẽ. Id locoꝝ gẽtib⁹ formidoloſum. vbi id regit gtm̄ pl̄is nũeri. Tercio ꝓnõia inueniunt̄ regere gtm̄ ꝑtitiue: vt volucꝝ hec canit. Quarto ꝓnõia poſſeſſiua inueniunt̄ regere gtm̄ vel dtm̄ ⁊ abltm̄. De Gtõ. Suus ticij mos ẽ. Su⁹ ceſaris filius. i. ꝓprius ceſaris filius. De dtõ. Phebo ſua ſemꝑ apud me mu

nera ſunt lauri.i.ꝓpͣa phebeo. Hoc ē ſuũ petro.i.ꝓpriũ petro. Et ita di
cimꝰ. Tu es meꝰ mihi. Jlle ē tuꝰ tibi. De abltō. Hec res ē mea bono iure
Et accipiunt̃ illa poſſeſſiua ꝑ ꝓpriꝰ qñ regũt hoc mō caſus.

Jdq3 quod eſſe ſolet de cōſuetudine iũgam

Vt caupo piſtoꝛ hoꝛum ſchola ſiue taberna

Leticie cathedꝛam ſub conſuetudine ponam

¶ Dictio ſ̾cās rē conſuetā regit gtm̃ hoc ē gti ſepe regunt̃ ꝑ ampliatōez
vel in regiminibus gti ſepe fit ampliatio ⁊ amphibologia. hoc eſt duplex
ſentētia: Accipit̃ em̃ ſepe dcō regēs ꝓ eo qđ ē vel ꝓ eo quod fuit. ⁊ hoc dꝛ
in lr̃a regimen ꝯſuetudinis. ⁊ cōmittitur fere ꝑ omnia regimina. vt do-
mus petri eſt duplex ſenſus. ſc3 que ē petri vel que fuit vel conſueuit eē
domus petri. Comedo pedē poꝛci.i.qui eſt pes poꝛci vel qui fuit pes poꝛ
ci. Sic in regimine gñatōis. Filius petri qui ē filius petri vel qui filius
petri Schole ḡmmatice.i.que fiunt vel fuerunt ſchola ḡmmatice. ſi nũc
ſchole rhetoꝛice. Taberna vini. hoc eſt in qua vēditur aut vēdebatur Pi
ſtoꝛ pharaonis ſuſpēdebatur in cruce. ¶ Autoꝛ ſ̾bdit ꝙ cathedꝛa leticie
ſit regimen conſuetudinis. hoc eſt ampliatio dicta etiam fit in regimine
cauſe efficientis. Et em̃ ſenſus: cathedꝛa que ē cauſa leticie ſiue que cō
ſueuit eē cā leticie. Eſt em̃ cathedꝛa ſedes doctoꝛatus que efficit qñq3 le
ticiā nōnunq̃ꝫ ꝯfuſionem. Juxta illđ. Penitet multos vane ſterilis q3 ca
thedꝛe. Etiā ē cathedꝛa ſedes epi. ⁊ ſic dꝛ in cathedꝛa petri ⁊ eccl̾ia cathe-
dꝛalis in qua eps h3 cathedꝛā ſuā. Etiā aliqui vſurpāt hoc nomen cathe
dꝛa ꝓ ſede ſcriptoꝛis. qꝛ apđ eos ſcriptoꝛ cathedꝛalis dꝛ eyn ſtoel ſchꝛyuer
qui magis ꝓpe librarius dꝛ. ¶ Dr̃nt ſcholaꝛ ⁊ ſchole. Nā ſchola ē nomen
collectm̃ ſ̾cans plures eiuſdē opinionis ſeu ſecte. vt ſchola ſtoicoꝝ. ſchola
academicoꝝ. ſchola peripateticoꝝ Sed ſchole ē locus ipe vbi periculu3 ⁊
ſpes ē ⁊ certe laboꝛ atq3 vapulatio ſiue in quo lr̃as diſcimꝰ Scholaſticus
hinc dꝛ q̇ aſſiduꝰ in ſcholis ē ſiue ſcholas petit Scholaris ad ſcholā vl̾ ſcho
laſticū ꝑtinēs ⁊ ſic ſcholares res ſiue inſtrumenta ſunt codices. Jnuenit̃
tñ ſchola ꝓ ipā domo. ⁊ ſic dꝛ ſchola ḡmmatice q̄ triuialis ſcia dꝛ qđ in tri-
uijs ſiue in cōpetis docebat̃ ⁊ docet̃. Et ſchola alio mō ludꝰ dꝛ. ⁊ ſic d3 di-
ci hec ꝑcipiunt̃ in ludo. ꝟ ſolēt dici in ludo. hoc ē in litterario ludo ⁊ ſcho
la ḡmmatice. Vñ dꝛ apđ Valeriū. Dionyſiꝰ tyrannꝰ reḡ iectꝰ factꝰ ē ludi
mḡr: Et camillꝰ ludi mḡrm diſciplos hoſtibꝰ ꝓdentē ciſdē puer3 in vꝛbē
cedendū vſq3 ꝑbuit. Et dꝛ ſchola a greco vbo ſcholazo qđ ē vaco qꝛ in ea
lr̃is vacare ⁊ opam dare debemꝰ. ¶ Dr̃nt officina ⁊ taberna. Officina eſt
vbi opa fiũt. ein werck ſtede. vt officina. vitrarij. fuſoꝛis. flatoꝝ. excuſſoꝝ
pictoꝛis. celatoꝛis. quaꝝ quedā hñt ꝓpͣ vocabula. vt fabꝛica que eſt offici
na fabꝛi lignarij. ſutrina. textrina. ſutoꝛis: textoꝛis. aurificina: aurifabꝛi.
Sed tabna locus dꝛ vbi opa ceteraq3 res vēdunt̃ ſiue vēditant̃. vt tabna
vinaria. libꝛaria. olearia. lanaria. Ab officio dꝛ opifex. a tabna tabnarius

Caupō ꝺꝛ q̇ vēdit vinū. vel gn̄alit̄ q̇ pēſt diuerſorio. Caupona ꝺꝛ eiꝰ domꝰ vel vxoꝛ. Inde cauponoꝛ. aris. qꝺ ē vēdere. vt in Decret. Sint q̄ vob in anathema q̇bꝰ dei audēt cauponari. i. vēdere. Anathema. eyn ban.

Ex vi excellentie.

Additur excellens flos floꝝ virgo maria

Sn̄ia. Dcō pt regere gtm̄ pluralem ad ſcandā excellētiā: Que ſb alijs ſic dici ſolet. Oēs caſus pn̄t regere gtm̄ ſuū plalē ad ſcādā excellētiaꝫ. vt Rex regū. regis regū. regi regū. flos floꝝ ē Maria. Et nō ſolū regūt ſuū gtm̄ pluralē. verūetiā gtm̄ ſui ſynonimi. vt Dn̄s dn̄antium. princeps regum terre. Pn̄s regula intelligit̄ de ſbſtātiuis. qꝛ adiectiua non regunt Gtm̄ ꝑ excellentiam. niſi fuerint ſbſtantiua. vt ibi. Cū venerit ſanctus ſanctoꝝ ceſſabit vnct. o veſtra. vbi ſanctus ſbſtantiuatur pro vero meſſia chriſto. Habet etiam pn̄s regula intelligi de noībus appellatiuis. qꝛ ꝓpria non regūt gtm̄ ꝑ excellentiā niſi ad modū rarent. vt apꝺ Bernardū Maria ē maria mariarū. Duplex ē excellētia. vna dignitatis. vt rex regū. dn̄s dn̄oꝝ. pnceps pncipū. ⁊ ſm btm̄ Hieronymū ſctā ſctōꝝ q̄ excedūt oīa ſctā. Et cantica canticoꝝ ſunt excellētia oīa cātica. Dicit̄ in ſingulari: canticū cāticoꝝ. vt apꝺ grecos hr̄ aſmata aſmaton. Altera ē excellentia ſuitutis. Sic dialectica ꝺꝛ ars artiū. ſciētia ſciētiaꝝ. i. ſuiens oībꝰ ceteris artibus ⁊ ſciētijs. Et ab Ariſtotele ꝺꝛ. Manꝰ eſt organū organoꝝ. i. organū excellēs alia in ſuitute. Et ē organū mediāte q̄ aīa opat̄. Hinc ouīt̄ ꝙ q̄dā orōes ſunt amphibologice. vt ſuus ſuoꝝ hꝫ duplicē ſenſum. vnꝰ ē ſuus excellēs oēs in dignitate vel in regimie. Alt̄ ſenſus ē. ſuꝰ ſuiens alijs ſuis ⁊ tūc ē reglmē famulatꝰ. Hoc mō btūs Gregoriꝰ papa diuina hūilitate vir ſe ſcripſit ſuum ſuorum dei. qꝺ oēs ſummi pontifices imitant̄. Secula ſeculoꝝ etiā eſt regimen excellētie. Et eſt ſenſus. Aetas que excellit etates alias qꝛ ſeculū ꝺꝛ etas vel tp̄s centum annorum. Et ſic ꝺꝛ cornix viuere ꝑ nouē ſecula. i. nongentos annos. Et ſic dicimꝰ apud priſca ſecula. In illa locutione lux lucis non eſt ꝓprie regimē excellentie ſed regimen generationis. Et eſt ſenſus lux genita a luce. id eſt filius genitus a patre.

Dis p̄cium iūgas vt ſalmo trium ſolidorum

Sententia. Nomen ſignificans rem appreciabilem. ⁊c̄. Reqre poſt. Remqꝫ reꝑſentans.

Etatem iungo velut annoꝝ puer octo

Sn̄ia. Dictio ſcans rem habentē etatē regit gtīū. vt puer vnius anni puer octo annoꝝ. Apud Salomonē. Maledctus puer centū annoꝝ.

¶ G'tm̄ huius lr̄e ꝓmo reguntꝰ vba ſbſtātiua ⁊ habentia ꝯfinem ſcatio-nem cum eis. vt Ioānes eſt octo annorum. fiet duodecim annoꝝ. Cum Ieſus factus eſſet annoꝝ duodecim. Petrus eſt futurus annorū duo-decim. ¶ De vbis habentibus vim iſtoꝝ vt videt̄ annorum viginti. Ap-paret annoꝝ ſex. Tercio inuenit̄ compatiuus regere hūc gtm̄: vt maior decem annorum. i. maioris etatis ꝙ̄ ea qui ē decē annorum. Melius tn̄ in abltō dr̄. vt ſum maior decē annis. Itē ꝺ etate querimus multis mo-dis. Primo quot annorum es tu. Scđo quotum etatis annū agis. Ter-cio quot annos natus es. ⁊ illa oro ē oim optima. ¶ Querunt etiā ali-qui ꝑ quotennis de etate: ſed non apud bonos autores. Cum igitur que-rit̄ quot natus es annos. Rn̄dct̄. Annos natus ſum duodecim. annos natus ſum fere duodecim. annos natus ſum nondū duodecim. Annos natus ſuꝫ vndeviginti. i. nouemdecim. Non tot natus ſuꝫ annos quot petrus. annos natus ſum duodecim non maior. Sū maior decē annis. Sum minor annis duodecim. Sum aliquāto maior duodecim mul-to maior duodecim annis. Itē maior te natu ſuꝫ. i. antiquior te ego ſuꝫ Minor te natu ſum. i. adoleſcētior te ſuꝫ. Sū aliq̄nto te natu maior. Sū paulo vel multo te maior. Sū te natu maior annis duodecim. Sic vete-res poete dicūt. Maiuſculus te ſuꝫ. i. aliquāto maior te annis. Pōt etiaꝫ rn̄deri ꝑ denominatiua ſiue adiectiua. vt ē binus. i. duoꝝ annoꝝ. Trimꝰ q̄drimus non vltra. ⁊ ſm quoſdā biēnis. triēnis. q̊nquēnis. Sed hec i en-nis apud autores non ſunt vſitata

Menſuramqꝫ notes vt vaſa trium modiorum

¶ Sn̄ia. Dictio ſcans rem menſurabilem p̄t regere gtm̄ ſcantē q̄ntita-tem mēſure. vt vas triū modioꝝ. dicitur nomen. quia vba regūt accm̄ vł abltm̄ vt appēdet tricentos ſiclos argenti. petrꝰ excedit tres pedes vł tri-bus pedibus. Dicit̄ ſbm. q2 nomē adiectm̄ regit abltm̄. vt longū ſex pedi-bus ¶ Sciendū ꝙ p̄ns lr̄a intelligit̄ ꝺ omi mēſura ſeptēplicit ſcꝫ Men-ſurat̄ em̄ res ſeptē mōis. Prio ſm multitudinē vt turba ducētoꝝ hōim grex ducentaꝝ ouiū. Armentū centū bouū. Scđo res menſurat̄ ſm lōgi-tudinē. vt lignū triū pedū. cubitoꝝ. vlnaꝝ. Iter vniꝰ paſſus. iter trium ſtadioꝝ. iter triū milliū. i. milliarioꝝ: Cū ꝑueniſſent iter vnius diei. Iter ſabbati. iter bidui. tridui. q̄tridui. Tercio ſm latitudinē. vt t'ra triū iuge-rū ⁊ potiꝰ in ſingulari eſt ſcđe ꝙ̄ tercie declinatōis. Quarto ſm ꝓfundita-tē. i. ſm craſſitudinē. vt trabs q̄ttuor pedū: Quinto ſm capacitatem. vt vas triū modioꝝ. Sexto ſm etatē vt puer octo annoꝝ. ⁊ ꝺ illo ꝑus dictū eſt. Septimo mēſurat̄ ſm pōdꝰ. vt piꝑ vniꝰ ſcrupuli. vniꝰ vncie. drachme Dn̄ Graua vigi ſcrupulꝰ ſcrupuli tres drachma ſꝫ octo. Vntia dat dra-chmas duodena dat vntia librā. lotto onis. eyn loet. ¶ Scđo ſciēdū. Re-gula p̄t ꝯuerti. hꝫ ē dcō ſcās mēſurā p̄t regere gtm̄ ſcātē rē mēſurabilem. vt marca auri. libra auri pōdo auri. vlna pādi Iugeꝝ agri. q̄rta vini Mo-dius ſile. modiꝰ ſalꝭ vt apđ Ariſtotelē. Nō ē noſſe amicos antea ꝙ̄ modiū ſalis ſil' comederint. Tulliꝰ in libro ꝺ amicitia dr̄. Multos modios ſalis ſil' eē edēdos vt amicitie munꝰ expletū ſit. Semodiꝰ ſcob. Et ē ſcobs ſchub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

be. Juuenal. Semodio ſcob ꝛ emūdat huul⁹ vn⁹. Sed ſcrops.eyn gat
dat die ſoghē ꝛvꝛoetē. vel ſtappē dye de vyonde makē ad decipiendū ini
micos. Talētū piperꝫ. ¶ Sciēdū Tercio. q̄dā dcōnes ẜcātes incertā q̄nti
tatē etiā regūt gtm̄. vt ſunt hec multū. paꝝ. plurimū. modicū. ſatꝫ. minus
q̇d: aliq̇d. q̇cq̇d. q̇ppiā. nihil. Id ipm tātū. q̄ntū. tātulū. q̄ cū gtō oꝛnāt lo
cutōem. vt multū pecunie. elegāti⁹ dꝛ: quā multas pecunias. Amoꝛ pl⁹
aloes q̄ꝫ mell' hꝫ. Juuenal. Nō tibi pl⁹ coꝛdis ſed magꝫ oꝛꝫ ineſt. Hoc ē ti
bi plus dāni q̄ꝫ cōmodi allatuꝝ. hoc ē tibi plus doloꝛis q̄ꝫ iucūditatꝫ alla
tuꝝ. hoc ē tibi pl⁹ inuidie q̄ꝫ grē allatuꝝ. hoc ē tibi pl⁹ dedecoꝛis q̄ꝫ laudis
allatuꝝ. Si tacit⁹ paſci ſciret coꝛuuſqꝫ ſilere. pl⁹ dapis ꝛ rixe min⁹ inuidi
eqꝫ teneret: Apd̄ Saluſtiū. In catilina erat ſatꝫ eloq̄ntie pꝛudētie paꝝ
Quātū q̇ſqꝫ ſua nūmoꝝ ẜuat in arca. Tātū hꝫꝛ fidei. Hieronym⁹. Mi
rabimur tm̄ dari ꝓ tātillo laboꝛis: Tulli⁹. Tātū cibi ꝛ potitōis adhibēdū
vt reficiant̄ vires nō opp̄mant̄. Satis v̄boꝝ dediſti mihi. Nihil ꝑiculi ē.
Boeti⁹. Nihil mali inuenio in hōie iſto. In Euāgeᵃ. Sic q̇d cū cōpoſitꝫ.
Vt q̇d turbe ē illic: ꝛvat rumoer is ghinder. Sic deriuata a q̇d. q̇cq̇d boni
q̇cq̇d pecunie mihi mutuo dederis. reddā ad minimū q̄dꝛātē. q̇cq̇d mali
mihi fecerꝫ dei amoꝛe tibi ig̃ſco. Pꝛudēti⁹. Quicq̇d ē v̄tutꝫ vſquā pſallat
in laudē dei: Age q̇cq̇d tibi ē viꝝ expire vel expitoꝛ. Quid rei ē tibi cū il
lo. ꝛvat hebſtu mit hem te doen. Quid tibi iſtic negocij erat. Si q̇d tibi
neruoꝝ ꝛ viriū iā fac ꝯſumas ſiue ꝑiculū facito. doe nun dyn beſte. Sed
q̄n q̇d iungit̄ gtō ẜcāti hōiem. tūc fit intꝛogatio ꝑ ꝯtumeliā Ut q̇d hōis
es. Quid mulieris habes. Moſtꝝ hōis huc nō illuſum venit. ¶ Sciēdū
vltimo q̄ꝫuis he dcōes. paꝝ. aliq̄ntū. dicūt q̄ntitatē ꝛ regāt gtm̄ ſua tn̄ cō
poſita in ꝑ tminata. vt parūꝑ. aliq̄ntiſper. pauliſper. referunt̄ ad tp̄is bꝛe
uitatē. ꝛ nō regūt gtm̄ quē regūt ſua p̄mitia. Dicit̄ em̄ paꝝ pecunie ꝛ nō
parumꝑ pecunie. qꝛ ẜcāt bꝛeuitatē tp̄is Vt ſteti hic pauliſper.

Remqꝫ rep̄ſentās regit hunc aut ſigna figurās

In crucis hoc ſigno vel regis imagine ſigno

¶ Sñia. Exponit duas regulas q̄ꝝ vna. Dcō ẜcās rē rep̄ſantātē regit ge
nitm̄ ẜcātē rē rep̄ſentatā. vt nomē hōis. vocabulū hōis. i. nomē ſiue voca
bulū ẜcās hōiem. Circul⁹ vini. i. circul⁹ ẜcās vinū. Crux medōis: Uexil
lū dedicatōis. i. ẜcās dedicatōem. Iris pluuie. i. ẜcās pluuiā halo venti.
Eſt em̄ halo circul⁹ circūdās lunā. Et dꝛ ẜm diuerſos coloꝛes diuerſa ſi
gnificare. Vn̄ Pallida luna pluit. rubicūda flat. alba ſerenat. Sic dꝛ v̄ba
dānādi ꝛ accuſandi etꝫ regūt gtm̄. Nomē ꝑtis. i. ẜcās ꝑtē vꝛina ſanitatis.
vꝛina egrotatōis. Etiā ꝑ metaphoꝛā loquit̄ diuina ſc̄ptura. Sal ſapiētie
Sal diſcretōis. Zona caſtitatis. Liliū caſtitatꝫ. flos pudoꝛꝫ. Scutū lucer
na fidei. Oleū charitatꝫ. Argumētū inuidie. Monumētū victoꝛie. faci
es dolētis vt qꝛ ei erat facies ambulāt̄ in hiꝛlm ꝓpterea noluerūt eū ſu
ſcipe ſamaritani. Nota infamie. ¶ Scda regula hec ē. Dcō ẜcās figurā
ſiue imaginē regit gtm̄ ẜcātē rē figuratā ſiue cui⁹ ē imago Ut imago re
gis: ſtatua hercul. effigies xp̄i. Un̄ Effigiē xp̄i dū trāſis ſꝑ honoꝛa Nō tn̄

effigiē ſed quē deſignat adora. Figura imago effigies ſiſitudo ſignū ſe-
re idē ſcant. Signa dñr opa ſculptilia ſiue fuſilia ſiue cetera eiuſmōi ad
effigiē aialiū fabꝛicata. Tabule ſola opa pictoꝝ. qꝛ in tabul' antiq̇ pinge-
bāt. nō in parietibꝰ. Sꝫ effigies ē figurata in picturꝫ q̄ꝫ in ſculpturꝫ ad vi-
uā alteriꝰ imaginē facta. et venit ab effingere qḋ ē ad alteriꝰ formā finge-
re. vel quodāmō repñtare. vt Tulliꝰ dꝛ effingere vim demoſtēis copiam
platōis iucūditatē ſocratis. Sūt etꝫ exēpla huiꝰ regſe: Spēs lapidis. ſpēs
pice. ſpēs ioānis: qꝛ ſpēs ē imago rei in mēte. Et dꝛ alio nōie tminꝰ mētal'
ſiue ꝯceptꝰ animi. ſiue naturalis ſiſitudo rei: Signū large accipit' ꝓ omi
illo qḋ offert ſe ſenſui. ꝛ aliḋ derelinq̇t intellectui ꝛ hoc mō n̄ ſolū tmini
vocales ſcpti mētales dñr ſigna ſed etiā res q̄ nō ſunt tmini Vt circulus
ſt vinū venale. halo tēpeſtatē. i. vētū validū. Signū ſcḋo ſtricte accipitur. ꝛ
ſic ē illud qḋ offert ſe ſenſui ꝛ aliḋ relinq̇t intellectui ꝛ cū hoc pt ingredi ꝓ
pōnem ſiue eē ps ꝓpōnis ſiue ꝓpoſitio. ꝛ ſic ſoli tmini dicunt' ſigna. vt il-
le tminꝰ circulꝰ halo. ꝛc. ē ſignū ſcḋo mō. ſed res ſcata ſignū ꝑori mō. Si-
gnū ē alicuiꝰ rei ſignū. ꝛ ꝙ ꝯſtruit' cū gtō aut cū dtō Vt Johēs dedit mihi
ſignū. ſignū Johis animi. ſignū arietis: Johēs dedit mihi ſignū petꝝ eē
fuiſſe fore domi. Johēs dedit mihi ſignū ſe audiſſe me loquētē. Joanes
dedit mihi ſignū ꝙ petrꝰ ſit domi. Signū militare ē vexillū. Lucanus.
Signa pares aq̇las ꝛ pila minātia pilis. Ceteꝝ ſigna dicimꝰ iudicia rerū.
vt cū dicimꝰ tumorē eē ſignū veneni. ſigna etiā ſtatue appellant'. vt tabu-
le capiunt' ꝓ picturis. ¶ Nota ꝙ ſig̃ ſunt multiplicia: qdā eī̄ ſunt ſigna
vocū. ſcꝫ. vt re. mi. fa. ſol. la. quedā numeroꝝ. vt cyphere ſunt numeroꝝ
note. i. 2. 3. ꝛc. Littere grecoꝝ ſunt note elemētoꝝ ꝛ numeroꝝ. vt Alpha ꝛ
iotha ſcāt vndecim. vita ꝛ iota ſcāt duodecim. Jtē. d. ſt q̇ngēta. dc. ſexcē-
ta. Sūt itē note dictionū ſolet eī̄ eē nota q̄ ſt hōiem. ¶ Sciēdū ꝙ mul-
te oꝛōes huiꝰ lr̄e faciūt etꝫ amphibologiā. vt ſignū crucꝫ pt eē regimē hu-
ius regule repſentatōis. ꝛ ſic ē ſenſus. ſignū ſcās crucē in q̄ xps paſſus ē.
Gemitꝰ doloris latratꝰ ire pallor timoris. i. ſigns timorē. dolorē irā. ꝛ ſic
ē regimē repſentatōis vel effectꝰ ex timore ira dolore. ꝛ ſic ē regimē cauſe
efficiētꝫ. ſtatua herculis. i. repſentans herculē.

Nis p̄cium iūgas vt ſalmo. ꝛc. vt ſupra

¶ Sn̄ia. nomē ſcās rē app̄ciabilē. i. q̄ p̄cio emi vel vēdi pt. regit gtī̄ ſcātē
q̄ntitatē p̄cij. vt rūbus triū florenoꝝ. Jo. ſexto Ducētoꝝ denarioꝝ panes
nō ſufficerēt. ¶ Sciēdū ꝙ lr̄a ſolū intelligit' ḋ noibꝰ ꝛ nō v̄bis. qꝛ de v̄bis
loquit' Alexanḋ in regimine abltōꝝ. ¶ Nota v̄ba p̄cij qualia ſunt hec.
Emo. Uendo. Veneo. Venundo. Mereor. Conſto. Liceor. Feneror.
Paciſcor. Pango habens pepigi compara. Eſtimo ꝛ ſimilia regunt ſolū
quattuor gtōs vt tanti. quanti. pluris. minoris. cum eorum compoſitis
vt tantidem. tantilibet. quātilibet. quātiuis. quanticunqꝫ. ꝛ totidē. Emi
hanc rem tanti quanti tu emiſti. Cicero. Dicebat te tanti eſtimaſſe quā-
ti ſacerdotē. Juuenalis. Magis illa iuuant que pluris emunt'. Et p̄ter
quattuor gtōs dictus v̄ba precij ſemper regunt abltī̄ precij determina-
ti ꝛ indeterminati Vt emamus ducentis denarijs panes. Plinius: Ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

niſſe murem ducentis nummis caſilinum obſidente hannibale eumqꝫ
qui vendiderat fame interiſſe emptorem vixiſſe annales tradūt. Matth.
Cur vngentum hoc non venijt plus ꝙ̄ triginta argenteis. De ꝑcio inde-
terminato. Poterit enim venundari multo ⁊ dari pauperibꝰ. Nūc emi
tur magno nil niſi poſſe loqui. Valerius. Uirtus magno vbiqꝫ eſtimat̄
precio. Litterule mee non conſtant mihi paruo. Ex dictis quattuoꝛ ge
nitiuis nunꝙ̄ debet iungi ſbm gti caſus: ſed ſunt cū ſbſtantiuo mutan
di in abltōs. ergo hec locutio Joānes tāti emit equū quanti potuit nō ē
reſoluenda ſic. Emit tāti ꝑcij quanti potuit. Sꝫ in abltm̄. vt emit tāto
precio quāto potuit. Sic hec. Nō pluris vendo ꝙ̄ alij ſoꝛtaſſe etiā mino
ris. i. non plurimo ꝑcio foꝛtaſſe minoꝛi. ergo dōm erit vendā quanto po-
tero pluri. vendam ꝙ̄ plurimo potero. Quia genitiui pluris ⁊ minoꝛis
compatiui caſus ſepe inueniūtur regere abltūm ſ̄cantē rem exceſſam ⁊
quātitatē exceſſus: vt emi equū pluris illo: emi equū multo plurꝫ paulo
pluris dimidio pluris duplo triplo pluris. ⁊c. Emi pluris tribus ſolidis
talento ſemilibꝛa: ⁊c: Emi pluris ꝯſueto ꝑcio. ſicut emi conſueto precio. i.
pluri ꝑcio ſeu ere grandioꝛi. Ex iam dictis ſequūtur duo: Unum ad in-
terrogationem factam in gtō ꝑ quāti rn̄deat in abltō Ut quanti emiſtꝫ
rn̄deri pt tribꝰ ſolidis. vt Comicꝰ: Quāti dos eſt triginta nummis. Apd
Ciceronē. Quanti addicti mille nummū. ¶ Scdo ſequens ex predictꝫ
eſt ꝙ cum dictis quattuoꝛ gtis tanti. ⁊c. coniunctio poteſt copulare ab-
latiuos caſus. Apud Juuenalē. Balnea ſexcentis ⁊ pluris porticꝰ empta
Apud Comicum. Quid agas niſi te vt redimas captum ꝙ̄ queas mini
mo aut quanti queas. Uerba precij inueniuntur non ſolū cū ꝑdictꝫ gtis
vel ablatiuis. ſed etiam cū aduerbijs ꝯſtruuntur. vt emi equūꝫ care emi
equum carius ꝙ̄ tu. emi hoc vili vilius. Et ſunt vile ⁊ carum oppoſita. ſic
vendidi domū carius ꝙ̄ tu. Item per verba precij non ſolū intelligunt̄
illa v̄ba emo. vendo. ⁊ hmōi. ſed oīa alia v̄ba ꝑ que fieri pt ꝯtractꝰ ⁊ cō-
uentio. vt ſunt doceo. diſco. Vt apud Plinium. Neminem minoꝛis docu
it talento. Quanti hanc artem didiciſtis ab illo. Et ſil'r hec v̄ba mulcto.
ꝯdemno. poſtulo. vadoꝛ. vt quanti eum ꝑtoꝛ mulctauit. rn̄det tricētis li
bris. Tulliꝰ. Accuſatoꝛ vadatꝰ ē eum decem vadibus. Itē abltūs precij
non ſemꝑ ſignat genus nummi. ſed quācunqꝫ rē aliā. vt emerē hoc vita
mea ſiue coꝛꝑe meo. Apud Boetiū. Quod vita non ſegnis emeres. Itē
ablatiuis rectis a v̄bis ꝑcij non adiungēda eſt ꝑpoſitio: Non em̄ dicēdūꝫ
eſt emi ꝓ tribus ſolidis. ſed emi tribus ſolidis. quia rariſſime mediante ꝑ
poſitione: Vt apud Quintilianū. Si ad nos admouiſſes ꝓ quintuplo
vendidiſſes. Interrogabimꝰ ergo quanti emiſti: ⁊ nō ꝓ q̄nto ſiue q̄nto
emiſti. ¶ Sciēdū ꝙ v̄ba exiſtimatōis. Facio. Curo. Duco: Puto. Exiſti
mo. Pēdo. regēt hos gtōs. Magni. maiorꝫ. maximi. pui: mioꝛꝫ: minimi.
multi. plurꝫ. plurimi. Tāti. q̄nti: flocci. Nauſi. nihili. pēſi. Ex qbꝰ gtis v̄-
ba ꝑcij ſolū q̄ttuoꝛ regūt. vt. tāti. q̄nti. plurꝫ. ⁊ minorꝫ. ⁊ hꝫ impſonalia int̄-
eſt. refert etꝫ q̄ttuoꝛ. Vt tāti. q̄nti. magni. pui: q̄ etꝫ cū gtis ſiue aduerbijs
ꝯſtruunt̄. Exēpla. vt Facio te magni. facio te pluris illo. facio deū pluri
mi. Ita etꝫ ꝑ ſuū paſſiuū fio. vt fio a te magni plurꝫ maxi. Ouidiꝰ Atqꝫ
aliq̄d coꝛꝑe plurꝫ habeto. De inteſt. Quāti inteſt. inteſt tanti q̄nti inteſt

¶ Ité v̄ba ſbſtantiua ꝛ v̄ba hn̄tia ꝯfinē ƀcatōem regunt etiā gtm̄ detmi
natiuel idetermiati precij vt eſt triū ſolidoꝝ ſalmo eſt tanti. Eſopus Qui
libet eſt tanti :munera quanta facit. Et hoc v̄bum ſbm ſuz regit abltūm
precij mediante poſſeſſiuo. Vt liber erit tuus tribꝰ ſolidis. Horatiꝰ. Siet
eritqꝫ tuꝰ nummoꝝ millibꝰ octo. Ita etiā facio cū poſſeſſiuo Vt poterī
hunc libꝝ facere tuū ꝛ̄ cre ꝛ non ƥce: qd etiā abſqꝫ poſſeſſiuo lꝫ raro iuenitur
Vt quarto Regū. caplo ſeptio. Oras modiꝰ ſilꝰ vno ſtatere erit. Exēplū
de habentibus confinem ƀcatōem cum verbo ſbſtantiuo Vt apparet vi
detur reputatur trium ſolidorum tanti pluriſ minoriſ. Item valeo iueni
tur regere gtūm: accūm. ꝛ abltm̄ indetermiati ƥcij. De gtō indetmiato
Regnum celoꝝ tm̄ valet q̄ntum habes. De abltō. valet tribus ſolidis.
Terra quam poſtulas quadringentos ſiclos aureos valet. Gen̄. xx.
¶ Ité paciſcor v̄bum ƥcij regit accm̄. ꝛ ƀcat q̄nqꝫ i pactū dare: q̄nqꝫ i pa
ctum petere. q̄nqꝫ ƀt recipe i pactum. ꝛ etiā regit gtm̄.

Per ſupplemētum proprijs iūges gtūm

Dalida ſampſonis probat hoc iacobiqꝫ maria

¶ Snia eſt. ꝓpum nomē pt regere gtm̄ ꝑ ſupplectōem nomis appella
tiui Vt dalida ſampſois. i. dalida vxor ſampſois. Maria iacobi Ibi ſbau
ditur mater. Et frequentius fit illa ſuppletio ꝑ noia gn̄atōis. vt ſunt pa
ter. mr̄. filius. ſoror. nepos. vxor. maritus. vt eneas anchiſe. i. filiꝰ anchiſe.
Aiax oilei. id eſt filius oilei. Martia catonis. id eſt vxor catonis. Porcia
catois. id eſt vxor vel filia catois. Andromache hectoris. id eſt vxor hecto
ris. Item latini loco patronymicoꝝ que greca ſunt ꝛ greco more ponū
tur vtuntur libentius gtō patris ſeu generiſ. vt ꝓ ſcipiades dicūt corneliꝰ
ſcipio. Eneas ſiluiꝰ ꝓ ſiluiades. Ioannes petri. vel Iohes petrꝰ ꝓ petri
des. ¶ Propꝛium nomen multiſ modis iuenitur regere gtm̄ Primo ex vi
poſſeſſionis. vt griſellꝰ Petri. morelliſ petri id equus niger petri. Secun
do ex vi demonſtratiōis eſſentie. vt petrus magne ſcie hoc dixit. Tercio
ex vi generatōis. vt ſymon Iohis. petrus petri. Quarto ex vi partitōis.
vt video duos quoꝝ Petrus ē vnus. Boetiꝰ Quoꝝ baſiliꝰ regio miſterio
depulſus. Quinto q̄n ꝓpum ponitur pro appellatio. vt aiax eutropii. id
eſt pugnator eutropij. Sic tiphis ponitur pro nauta nauium ꝛ autome
don ꝓ auriga. Sexto ꝓpa nomia vrbium regunt gtm̄ ƀcantem locum i
quo vrbes ſite ſunt. vt bethleem iude chrs natus eſt bethleē iude. Sic
dr Colonia germanie. Monaſterium weſtfalie. Septio ꝓpa fluuio
rum regunt gtm̄ loci. vt rhenus germanie. oaxis crete: Octauo ꝓpum
nomen dr regere gtūm vrbi i qua qs natus eſt. vt Ioannes Colonie Io
annes Maguntine. Sed boni autores potius loquuntur ꝑ poſſeſſiua.
vt Ioānes Colonienſis. Ioannes maguntinus. Vel ꝑ abltm̄ mediāte
de ƥpōne. vt Egidiꝰ de roma vel romanꝰ. Et fiunt quedā dictoꝝ regimi
num ad tollēdam eq̇uocatōem. vt Maria Iacobi. ad drn̄am aliaꝝ ma
riaꝝ. q fuit ꝛ maria ſalomone. ꝛ maria cleophe. Sic ꝛ i ciuitatū ꝛ fluuioꝝ
noibus. vt Monaſterium eyflie ad differentiam Monaſterij weſtfalie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Itē ꝓpriū nomē fit multis mōis appellatm̄. Prio qñ trāſſumit̄ ꝓ ap pellatiuo. vt Tiphis ꝓ nauta. Nero ꝓ crudeli. Iudas ꝓ ꝓditore. Sa lomō ꝓ ſapiēte. Automedō ꝓ auriga. Corido ꝓ ſtulto. Et ſic pt hr̄e ꝓpri um pluralē numeꝝ rōe illi⁹ trāſſumptōis. vt in hac vrbe ſt̄ mlti ſolomo nes. i. ſapiētes. ⁊ multos illic hectoras eē puto. ibi hectoras ē acci caſus: Scđo ꝑ diſtributōem qñ nōi ꝓpo addit̄ nomē diſtributm̄. vt oēs iohes currit. i. ois hō nōiat⁹ Iohes currit. Iacobiqȝ pariles. i. ambo Iocobi. ¶ Itē ꝓpo nōi ſepe addit̄ poſſeſſiuū ꝑ ſbauditōem nōis appellatiui Vn̄ Virgili⁹. Qnid me⁹ eneas in te cōmittere tm̄. Quid troes potuere. i. fi lius eneas. Hāc tua penelope lēto tibi mittit vlixe. Virgili⁹. Nec viuent tu⁹ hic merꝫ nec ip̄e menalchas: Sic dicim⁹ de aliq̄ familiarit̄ nob̄ ꝯiūcto Petrus olim tu⁹ nūc me⁹ imo vtriuſqȝ nr̄m te plurimū ſalutat.

Multaqȝ comperies cum poſſeſſiua reſolues

¶ Sn̄ia. Si poſſeſſiua reſoluant̄ in gtm̄ ꝓmitiui multa reꝑiunt̄ regimi na ſeu multe vires regiminū. qꝛ ex tali reſolutōe qñ orit̄ regimē poſſeſſio nisꝫ: vt Redeūt ſaturnia reḡ. i. reḡ ſaturni. Comic⁹ patria abligurrierat bona. i. bona pr̄is. Ager roman⁹. i. ager vꝛb rome qñqȝ orit̄ regimē partis Caro porcina. i. porci qñqȝ orit̄ regimē famulat⁹. vt ſcriba papal̄. i. Pape qñqȝ regimē cauſe material̄. vt panis tritice⁹. i. tritici. Qñqȝ regimē ꝯti nētie: vt Monumētū patnū. i. monumētū in q̄ corp⁹ pr̄is ſepultu m erat. Fic⁹ arbores. i. fic⁹ arborꝫ. Qñqȝ regimē rep̄ſentatōnis. vt nomē arboꝝ. i. nomē ſ̄cās arborē ſiue nomē arborꝫ. Qñqȝ regimē gn̄atōis. vt ꝓameia ꝓles. i. ꝓami. ꝓameia vgo. i. vgo filia ꝓami. Qñqȝ regimē relatōis. vt he ril̄ fili⁹. hoc ē dn̄i. Et ſol⁹ ſ̄uus dicere pt. video herilē filium dn̄i mei Sic ecōtra dꝛ ſ̄uus dn̄ic⁹. i. ſ̄uus dn̄i. Fit etꝫ alid regimē ꝑ h̄ nomē dn̄ic⁹ Ut Dies dn̄ica. i. dn̄i dies. dn̄ica dies. i. dies ſol̄. Et ſcribit̄ in lr̄is. datū Anno dn̄ico. M.cccc. ⁊c̄. i. annno dn̄i. Nā ſuū ꝓmitiuū dn̄s eq̄uocat̄. qñqȝ idē ē qđ poſſeſſoꝛ. tūc res poſſeſſa ē ſuū correlatm̄. vt dn̄s rei poſſeſſe dn̄s dꝛ. ſic dn̄s agri. ⁊c̄ ꝯs. Scđo dꝛ ille q̇ hꝫ ſ̄uū. ⁊ ſic ſuū correlatm̄ ē ſ̄uus. Primo⁹ capit̄ large. vt Vnuſq̇ſqȝ ē dn̄s ſuaꝝ reꝝ. Scđo mō ſtricte. ¶ Sciēduz ꝙ ſola poſſeſſiua nōia ſt̄ꝫ reſoluēda. ſꝫ ñ ꝓnōialia. qꝛ ñ manꝫ ſꝑ eadē ſn̄ia Vt amoꝛ me⁹. i. amoꝛ mei ñ valet. Prioꝛ em̄ oſ̄o actiē ſ̄t. i. amoꝛ q̄ ego aliuz amo. Sꝫ amoꝛ mei paſſiue ſ̄t. i. amoꝛ q̇ ō me hr̄. Qñqȝ etꝫ oſ̄o ñ manerꝫ latia ſi ꝓnomē poſſeſſiuū reſolueret̄ in gtm̄ ꝓmitiui. Nā liber tu⁹ ſu⁹ me us: nr̄. vr̄. ſt̄ꝫ latie oſ̄oes liber mei. tui. ſui. ⁊c̄. ñ ſunt latine: qꝛ apđ autores tales oſ̄oes ñ reꝑiunt̄. ꝙ ñ ſint latine pꝫ ex triplici ſigno: Primū ē ꝙ auto res poti⁹ copulāt diſſitēs caſus mediāte ꝯiūctōe. vt ager me⁹ ⁊ petri dꝛ la tinius ꝙ̄ ager mei ⁊ petri. Apđ Comicū. Meo p̄ſidio atqȝ hoſpitis. Pſal mus: Renouat̄ iuuent⁹ tua ſic̄ ceruoꝝ. In eođ. Edificauit ſic̄ vnicorniū ſacrificiū ſuū. Ouidi⁹ O multū miſeri me⁹ illiuſqȝ ꝑentes. ꝓ me⁹ tn̄ aliq̄ mis legūt. Scđm ꝙ ad īterrogatm̄ rn̄det̄ meū ⁊ ñ mei. Terciū ꝙ ſepe ill̄ poſſeſſiuis iūgūt̄ gti potiſſimū illi gti ſoli⁹ ip̄i⁹ iſtius. vt me⁹ ip̄i⁹ liber ē iſte mea ſoli⁹ opa defenſus eo. Tua ip̄i⁹ aīaꝫ gladi⁹ doloꝛꝫ ꝑtrāſiuit. Nr̄a ip̄c ꝝ coꝛꝑa ī nouiſſimo die reſurgēt. Sic etꝫ gtūs ꝑticipial̄. vt abige muſcas a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

facie mea ſcribentis ¶ Hinc ſequit̃ correlarie. q illa duo noīa cāꝛ natu-
ra apud bonos autores ſemꝑ iungunt̃ poſſeſſiuis. nūq̄ꝫ gtīs ꝑmitis vt ve
ni huc tua cā. feci id vr̃a cā. Oēs hōīes natura ſua bonū appetūt. ⁊ nō na
tura ſui. Quare apd̓ Boetiū quidā libri ſunt depuati mēda librarioꝝ
hn̄tes more grecoꝝ. Faciā id tui cā libent̃ cū libri n̄ depuati habeāt. Fa
ciā id tua cā libent̃ ⁊ natura ſua. nō natura ſui. De fortuna. hūauit in ipa
mutabilitate ſua ꝯſtantiā ⁊ non mutabilitate ſui. qꝛ n̄ latinꝰ ſed mos gre
canus ē. ¶ Itē poſſeſſiua noīalia reſoluta in gtīm nō ſꝑ faciūt candem
ſn̄iam. vt ſuſpicio vxoria ħt ſolū actiē. ſꝫ ſuſpicio vxorꝫ ē dubioſa ſn̄ia qꝛ du
biū ē. an locutio fiat d̓ ſuſpitōe vxoria vel maritali. ⁊ ħt actiē ⁊ paſſiue. ſic
amor patrꝰ ħt ſolū actiē. Sꝫ amor pr̄is ⁊ actiē ⁊ paſſiue ħt: Sic amor filia
lis actiue ħt. ſed amor filij et actiue et paſſiue ſignificat. Ergo tutius eſt
loq̇ ꝑ poſſeſſiua q̄ꝫ ꝑ gtīm ꝑmitiui: Itē cōes t̃minatōes poſſeſſiuoꝝ ꝯti
nent his vſib⁹. Enſis at⁹ vel ens an⁹ ſil' addit̃ in⁹. Poſſeſſiuoꝝ dicas fina
lia q̇nqꝫ. vt ager Dauētriēſis. hō vnnēſis. hō ciuitatꝫ vnne ⁊ fere ſꝑ formāt̃
a ꝓpri s ꝑter pauca. vt hortēſis. Deat⁹. Auarat⁹ hō Nūmat⁹. i. hō m̄ltoꝝ
nūmoꝝ. Vn̄. Nūc bn̄ nūmatū decorat ſuadela venuſqꝫ. De eus vt ene⁹.
Anul⁹ ene⁹. i. ere fact⁹. Clipe⁹ ene⁹. De in⁹ multa ſunt. Nā d̓ oib⁹ noib⁹
beſtiaꝝ format̃ nomē in in⁹. vt Ouin⁹ caſe⁹. i. d̓ ouib⁹. Caro porcina: Jn̄
excipit̃ Sus qd̓ format ſuill⁹ a. ū. vt Comedi carnē ſuillam. Hinc ceſar
Auguſt⁹ audiēs herodē int̃ infantes. ꝓpriū filiū occidi mandaſſe: Hero
dis inq̇t me porcū eē malim q̄ꝫ filiū alludēs more hebraico. Sic em̄ car-
nib⁹ ſuillis ſic̃ hūanis abſtinēt. Teſte Juuenale: Quidā ſortiti metuen
tē ſabbata pr̄em. Nil ꝑter nubes ⁊ celi numen adorāt. Nec diſtare putāt
hūana carne ſuillā: Qua pr̄ abſtinuit mox ⁊ ꝑpucia ponūt. Oia in inus
veniētia a noib⁹ beſtiaꝝ ꝓducūt. ſꝫ fere alia in in⁹ corripiūt. vt Faginus
oleagin⁹. bōbicin⁹. criſtallin⁹. Flacco tn̄ docēte: Mediaſtin⁹ penultimaꝫ
ꝓducit. Vn̄ ait. Tu mediaſtinus tacita ꝑce rura petebas. De an⁹ Vt hō
roman⁹. i. ciuitatis rome. Dictū Ambroſianū. i. dcm̄ Ambroſij. Et d̓r de
btō Hieronymo. Ciceronian⁹ es ⁊ nō chriſtian⁹. Et plures alie t̃mina
tiones ſunt poſſeſſiuoꝝ vt dcm̄ ē. ibi. Materiā ſignās.

¶ De verbis regētibus gtīm.

Additur oblitus memini memororqꝫ recordor

¶ Sn̄ia. Alia v̓ba. obliuiſcor. memoror. memini. recordor. ⁊ ſiſ'a regunt
gtīm vel accm̄. Et ꝑ illa v̓ba intelligunt̃ oia alia obliuiſcēdi ⁊ memorandi
v̓ba. vt oblit⁹ mei vel me. Lucan⁹. Curſus oblita vagi. Eſt meretrix obli
ta dei ē oblita ſorde. De accō. Ipeqꝫ balātū grex obliuiſcit̃ eluꝫ: Cū bn̄ va
leas mei memineris. Faciā vt mei ſꝑ meminerj. Meminit ne mei Rn̄de
tur: Ne ſcī qd̓ e v̓ri meminit. De accō. Virgili⁹. Nūeros memini ſi v̓ba
tenerē. Apd̓ eūdē. Forſan ⁊ h̓ olim meminiſſe iuuabit. ¶ Sub v̓bis lr̄e
q̄dā alia dn̄t cōphēdi. vt recolo. qd̓ et repit̃ regere gtīm ⁊ accm̄. tn̄ freq̄nti⁹
accm̄. Sic et ꝛeminiſcor memoror. Vn̄ Grego. Cū porꝫ vite recolo q̄ſi poſt
t̃gū dn̄c t hoc ꝯ v iſo littore ſuſpiro. Sic remiſcor. Vn̄ Remiſcere dn̄e mihꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

tionũ tuaꝝ vbi romana trãſlatio hꝫ miſeratões tuas. In cãtico Zacharie
Memorari teſtamẽti ſui ſcti. Sꝫ hoc nomẽ memor ſolũ regit gtũm.
¶ Circa lrãm ſciẽdũ ꝙ hoc vbũ defectm̃ memini hñs ſolũ memineraꝫ
meminerim meminero memiſſe. necnõ memẽto mementote duo ſcat
Uno° recordari. dencké. ⁊ hoc mõ hꝫ triplicẽ cõſtructõem cũ gtõ accõ ⁊
cum dicto. Exemplum de gtõ. Ne memineris dñe iniqtatum noſtram
Cum accõ. Numeros memini. Cũ dicto. Memi me hoc legiſſe. Memi
me hoc nunꝗ̃ locutũ fuiſſe. Scdo memini ſt mentõem facere ſiue ver
ba de aliqua re facere. ⁊ ſic regit gtm̃ vel abltm̃ mediante ꝑpõne de Ut
Illa de quibꝰ pauloante meminimus. De qbus multi meminerũt Alexã
der õ multoꝝ vboꝝ regimie non memĩt. De gtõ Quintilianꝰ Neqꝫ omi
no huius rei memĩt. ¶ Item memor nomen ſolũ regit gtm̃ cũ cõpoſitꝫ
vt imemor rememor. Et ſcat memor cum compoſitiuo immemor duo
ꝑmo vgheten. Unde Salamon. In die bonoꝝ. ⁊c. imemor ſis maloruꝫ.
ſcdo ſt ondanckber. ſic aliq̃ dicuntur imemores beneficiorum. Comme
meratio quaſi exprobratio eſt imemoris beneficij. Differentia int̃ memo
ror memoror. Nã memoro as are ſcat narrare: vtellen. ⁊ regit dtm̃ cuꝫ
accõ. vt memora mihi hyſtoriã goliad. Muſa mihi cauſas memora. Vir
gilius idẽ. Neminiſtis em̃ diue ⁊ memorare poteſtis ⁊ hoc modo dicitur
verba illa non ſunt memoratu digna. i. digna memorari. Iñ memora-
bile. i. memoratu dignũ. vt hoc erit memorabile cunctis ſecul. Sed me
moraris eſt memiſſe ghedenckẽ. ⁊ ſic regit gtm̃ vt dcm̃ ẽ. mẽorari teſtamẽ
ti ſui ſancti. Dñã eſt inter mẽorari ⁊ reminiſci. Mẽorari ꝓprie dicimus
qñ habemꝰ in mẽoria qd nunꝗ̃ obliti ſumꝰ: ſed reminiſci ꝓpe ẽ obitũ ad
mẽoriã reducere. vt qui bene reminiſcunt non bene mẽorantur. quia in
beluis eſt odiũ ⁊ amor. ergo in eis eſt memoria. ⁊ non reminiſcentia. A
mẽoro venit vnũ cõpoſitũ quod eſt cõmẽorare. ⁊ eſt beneficioꝝ in aliũ col
latoꝝ mẽoriã facere. vt tacet qui beneficia in aliũ contulit. cõmẽores is.
qui accepit. Nã cõmẽoratio beneficioꝝ quaſi imẽoris beneficij eſt expro
bratio. Itẽ hoc cõplexũ in mente venit videt̃ regere gtm̃ in ſuppoſito. i. a
pte anteriori. vt illius diei mihi in mẽte venit. Ubi Priſcianꝰ dt eẽ anti-
ptoſim. vt ponat̃ gtũs nti loco. id ẽ illa dies ſed alij dicũt ecclipſim huius
nõis mẽoria. vt ſit ſenſus. Cũ mẽoria illius diei mihi in mentẽ venit Ut
Hieronyꝰ. Cũ illiꝰ diei mihi in mentẽ venit q̃ añ ſummũ iudicẽ ſtatuar.
non ſolũ aio cõmoueor. vex toto corpe ꝑhorreſco. Inuenit̃ etiã cũ gtõ plis
nũeri vt cũ illoꝝ mihi tpm in mente venit. hoc ẽ mẽoria illoꝝ tpm vt ſit
ecclipſis. non aũt antiptoſis. Non em̃ dr latine. cũ tpa mihi in mẽtẽ veit
Et hec ſunt ſynonyma. In mẽte veit m. ſubijt m. quod tñ vltimũ etiaꝫ
cũ accõ inuenitur. Curcius. Sera pnia ſubijt regem: ⁊ hoc verbũ ſubijt
ad miſeratõem ꝑtinet. Uñ Virgiliꝰ. Subijt chari genitoris imago. ſubi-
jt deſerta creuſa ⁊ erat vxor enee. Itẽ dicitur memoria teneo. ⁊ ꝓnuncio
memoriter. narro memoriter. cõplector mẽoria vel mẽoriter. ediſco ⁊ non
eſt dicendũ mentetenus vel cordetenꝰ diſcere. Uñ Quintilianꝰ. Si lõgi-
or cõplectenda mẽoria fuerit orõ ꝓderit ꝑ partes ediſcere. Etiã dr repe-
to mẽoria vel mẽoriter. Sed cũ dtõ dicitur tradere mẽorie. mãdare me-
morie. ⁊ mẽorie ꝓdere. Mãdare litteris ſiue ſcriptis. mãdare lrãꝝ moni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

mētisque idē ꝑcāt. Sic ſepe legit̃ lr̃is ꝓditum ē. mādatū ē. i. ſcriptū in li-
bris. Dicere memorit. vā butē ſegghē.

Inter et eſt iūge demas pronomina quinqꝫ
Intererit regis vt regnum iure gubernet
Regine refert vt viuat crimine pura

¶ Snia hec impſonalis inteſt ꝛ refert ꝑcātia ptinētiā officij regūt etiam gtm̄: vt inteſt regis. In̄ qnqꝫ gti pmitiui excipiunt̃. ſcꝫ. mei. tui. ſui. nr̃i: ꝛ vr̃i. loco q̄ꝝ regūt qnqꝫ abltōs feminini gn̄is. mea. tua. ſua. nr̃a. vr̃a Ut heri intfuit mea legere: hodie inteſt tua legere. veſpi interit ſua legere.
¶ Circa lr̃am ſciēdū q̄uis hec vba nō regūt gtōs pmitiuoꝝ. regūt tam̄ gtōs poſſeſſiuoꝝ mediāte ſbſtātiuo eiuſdē caſus. vt inteſt mei filij. inteſt tui ꝑui. inteſt nr̃i pncipis Scdo ſciēdū hec vba in eadē or̃oe regūt abltm̄ ꝛ gtm̄ mediāte ꝯiunctōe vt mea ꝛ ioānis inteſt legere. i. ad me ꝛ ad iohem ptinet legere. Tercio hec vba inteſt ꝛ refert cū gtis ꝛ abltis regūt q̄ſdam gtōs ſine ꝯiūctōe media q̄ ſunt vni⁹ ipi⁹ ſoli⁹. In pl̄i duoꝝ triū ſoloꝝ ipo rū oīm pluriū paucoꝝ cuiuſqꝫ. vt tua vni⁹ inteſt. Mea ſoli⁹ inteſt. ſua ipi us inteſt id agere. ſua cuiuſqꝫ inteſt. dat behoert eyn yghelick toe. Nr̃a ipoꝝ ſoloꝝ oīm. Scdo cū gtis pticipioꝝ. vt inteſt mea legētis. Dicunt et poſſe dita vba iungi gtō ꝓprij nōis vt inteſt mea Joānis legere. Hec vba inteſt ꝛ refert ꝑter ꝓpriū caſū regunt ntm̄ a pte anteriori. ꝛ ſic vident poſi ta pſonaliter. ꝛ pſertim ntm̄ neutri gn̄is vt hoc inteſt mea quid inteſt tua Quod tua non inteſt id deſine pconctari: Comicus apud Ciceronem Si quid mea min⁹ inteſt id te forte magis delectat.

Eſt intellectum pro ptinet additur iſtis
Eſt patris matriſqꝫ pie ſuccurrere nato

¶ Hoc vbū ē captū p ptinꝫ. et ꝫ regit oēm gtm̄. Apd Ciceronē: Eſt ado-
leſcētꝫ maiores natu vereri. exqꝫ his deligere optios ꝛ ꝓbiſſiōs q̄ꝝ ꝯſilio ꝛ autoritate vtat̃. i. officiū adoleſcētꝫ ē. n̄ ē officiū qd agitꝫ: tē hoert ſich ſo ni-
cht. Quāuis h̄ vba inteſt ꝛ refert ꝯſtruūt̃ cū abltis mea. tua: ſua. h̄ tn̄ vbū ipſonale ē n̄ ꝯſtruit̃ cū ill̄ abltis neqꝫ cū gtis. mei. tui. ꝛc̃. Sꝫ cū ntis neu-
tri gn̄is. vt meū. tuū. ſuū. vt Actuū pmo. Nō ē vr̃m noſſe momēta ꝛ tpa In Euāge⁰. Sedere ad dextrā vl̄ ad ſiniſtrā n̄ ē meū dare vob. Tuū tu erit lr̃is dare opam. Tuū erit videre vt oia recte fiāt. Comic⁹. Tercio h̄ v-
bū ē ꝯſtruit̃ cū iſtꝫ gtis morꝫ ꝛ iurꝫ. vt morꝫ ē. i. ad morē ptinet. Jurꝫ ē. i. ad ius ptinꝫ. Vn̄ Juuenal̄. Morꝫ erat q̄ndā feſtꝫ ꝑuare dieb⁹. Jtē q̄cūqꝫ dcā ſtꝫ ō h̄ vbo ſbſtātio ē. et ꝫ ō vbis h̄ntib⁹ ꝯfinē ꝑcatiōem ei⁹ dōm erit vt v. det tuū. adoleſcētꝫ videt̃: Itē h̄ duo ipſonalia inteſt ꝛ refert accepta ꝓ diſtat ꝯſtruunt̃ cum illis gtis tāti quāti. magni. parui. ꝛ cum his aduerbijs vel noibus aduerbialit̃ poſitis. ſcꝫ. multum plus plurimum. parum minus minime, magis maxime. paulum paucillum. nihil. quid. aliquid. vt tāti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

inteſt.q̄nti inteſt.pui inteſt.magni inteſt. Apud Ciceronē. Permagni
inteſt q̄ tibi tp̄e h̄ ep̄l'a reddat.ita cū refert vt tāti refert.pui magni refert
Coſdē gt̄os regūt qn̄ ſcāt officium. Vt apd̄ Comicū. Cū q̄rit q̄d tua in
tereſt. R̄n̄det tāti inteſt mea q̄nti tua inteſt. Exēplū vbi p̄ diſtat ꝯſtrui
itur cū alijs dc̄oib⁹. Vn̄ Horati⁹. Intererit m̄lt̄ū dau⁹ne loquat̄ an he
rus. Apd̄ Juuenalē. Plurimū em̄ interit q̄b⁹ artib⁹ ⁊ q̄b⁹ hūc tu. Morib⁹
b⁹ inſtituas. Jt̄e cuiuſmodi ſit q̄libet nō inteſt. Virtute dū ſit p̄dit⁹. Ce
lū pateſcit oib⁹ credētib⁹: Grec̄ꝫ.latinis.barbarꝫ. Sic pui inteſt. Itez h̄
tria vba inteſt refert ⁊ ē eq̄uocāt. Jnteſt q̄n̄qꝫ accipit̄ p̄ſonalit̄ ab interſum
⁊ hic ſt cū alijs ſil' eē. ⁊ h̄ mō regit dt̄m. vt johēs oib⁹ negocijs n̄ ſolū interfu
it.verūetiā p̄fuit. Hoc ē n̄ ſolum ſe comitē vel ⁊ ducē p̄buit Sic dr̄ interfu
it ꝯuiuio.interfuit bello. Sic p̄ſonalit̄ accipit̄ p̄ mediat. Vn̄ Tulli⁹. Jnt̄
te ⁊ me mur⁹ inteſt: Sꝫ q̄n̄qꝫ accipit̄ inteſt impſonalit̄. ⁊ ſic q̄n̄qꝫ ſt dr̄n̄aꝫ
vt q̄d inteſt int̄ p̄digū ⁊ liberalē. Jd inteſt int̄ p̄digū ⁊ liberalez. libal' dat
vbi q̄n̄ q̄b⁹ q̄ntū dādū ē. ꝓdig⁹ n̄. Q̄n̄qꝫ impſonalit̄ accipit̄ p̄ diſtat vt p̄
ui inteſt. q̄n̄qꝫ accipit̄ impſonalit̄ p̄ ptinet ad officiū. ⁊ h̄ mō regit oēm ge
nit̄m p̄ter q̄n̄qꝫ gt̄os ꝑmitiuoꝝ. Referre etꝫ eq̄uocat̄: vno° accipit̄ p̄ſonalit̄
⁊ ſic ſt narrare. Q̄n̄qꝫ ſt reptare. vt apd̄ Virgiliū. Aſpice aratra iugo re
ferūt ſuſpēſa iuuēci. Q̄n̄qꝫ retro ferre ſiue retrahere. vt refer pedē. Vn̄d
Virgili⁹. Pedēqꝫ refert q̄ſi tact⁹ ab angue Q̄n̄qꝫ gr̄as agere. ſiue gt̄ū eē
ope. Vt apd̄ Tulliū. Jmmortales tibi gr̄as ago: agāqꝫ dū viuaꝫ: nā me
relatuꝝ tibi n̄ auſim affirmare. Sic dr̄. Ago vob̄ ampliſſimas gr̄as ſpo
qꝫ me relatuꝝ. Q̄n̄qꝫ ſt recipe. Vt apd̄ Boetiū. Heccine p̄mia referim⁹
tibi obſeq̄ntes. Q̄n̄qꝫ ſt idē q̄d iteꝝ ferre. Accipit̄ etꝫ aliq̄n̄ refert impſo
nalit̄: ⁊ ſic dr̄ pui refert. ¶ Itē inteſt p̄ diſtat q̄n̄qꝫ cū dt̄ō iuenit. Vnde
Comic⁹. Quid ſtulto ſapiēs inteſt. Q̄n̄qꝫ cū ablt̄ō refert. Vn̄ Juuēal'
Paruo diſcrimine refert. Quo geſtu lepores aut q̄ gallina ferat̄. Itē h̄
vbū ē eq̄uocat̄ Q̄n̄qꝫ accipit̄ p̄ſonalit̄ ⁊ ſic q̄n̄qꝫ ponit̄ ſine cāu apposito
⁊ ſꝫ dialecticos facit ꝓpōem d̄ ē ſc̄do adiacēte. vt de⁹ ē id. i. de⁹ ē ens. Sic
etꝫ q̄n̄qꝫ hꝫ poſt ſe aduerbiū tp̄is vl' loci vt de⁹ ē ſp: petr⁹ ē domi. de⁹ ē vbiqꝫ
Q̄n̄qꝫ h̄ vbū ē ponit̄ copulatie. ⁊ ſic ponit̄ int̄ ſil'es caſus. vt de⁹ ē miſeri
cors. Q̄n̄qꝫ poſſeſſiue. ⁊ ſic regit gt̄m. vt h̄ pec⁹ ē petri. Et p̄t fere regere
oēm gt̄m quē regūt nōia vt petr⁹ ē magne autoritatꝫ. vl' etꝫ ablt̄m. ē mag
autoritate. ⁊ ſic d̄ alijs regimīb⁹. Q̄n̄qꝫ accipit̄ p̄ valet ⁊ ſic regit gt̄m p̄cij.
vt liber ē tāti. Cōſtruit̄ h̄ vbū ē etꝫ ſepe cū dt̄ō: Prio q̄n̄ pōit̄ p̄ habeo. Eſt
mihi domi p̄r̄. Sūt mihi bis ſeptē p̄ſtāti corꝑe nymphe. Et ad hūc mo
dū reducunt̄ tales locutōes. Quid mihi ⁊ tibi mulier. Ad Corinthios
Cōuenietib⁹ vob̄ in vnū n̄ ē iā dn̄icā cenā mādūcare. h̄ ē ꝯuenietes in vnū
nō habetꝫ mādūcare. Q̄n̄qꝫ ꝯſtruit̄ cū h̄ nōie op⁹. vt nō ē mihi op⁹ hac re
In Euāgelio. Opus n̄ ē tibi vt q̄s te introget. Jtē nō op⁹ ē ſanis medi
co. In q̄buſdā ē etꝫ p̄ habeo ponit̄: vt libro mihi op⁹ ē. i. habeo op⁹ libro.
Tercio regit dt̄m mediātib⁹ aduerbijs bn̄ male vt cūqꝫ q̄lit̄ cūqꝫ. vt bn̄ mi
hi ē. male mihi ē. male ill' ſit q̄ deū odio hn̄t. Q̄n̄qꝫ ꝯſtruit̄ cū p̄dictis ad
uerbijs p̄ ſuppletōem dt̄i. vt ſi vales bn̄ ē. ego q̄dē valeo. Sic vt cūqꝫ ē pla
cet. Quarto accipit̄ p̄ reputat̄. ⁊ regit etꝫ dt̄m. ⁊ vltra dt̄m gt̄m. Vt apud
Eſopū. Reddit vba lup⁹. Nō ē mihi copia tāti. vt huius fieri vētrꝫ amore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

velim.i.copia cibi ⁊ diuitiaꝝ non reputat̃ mihi tãto ꝑcio: ⁊ ad hũc modũ reducunt̃ tales locutões iſte eſt mihi pro multis. Unde Paulus pro minimo mihi ẽ vt ab hõibus iudicer. Quinto ponitur acq̃ſitiẽ ⁊ regit duos dtõs. vt dñe non eſt tibi cure ꝙ ſoror mea reliquit me ſolã miniſtrare. Itẽ hoc vbũ eſt etiã ponit̃ impſonaliter ꝓ contingit: vt ẽ q̃n do t̃cia coniugatio. ⁊c̃. Apd̃ Horatiũ. Interdũ vulgus rectũ videt ẽ vbi peccat. Et Iohel ꝓpħa. Et erit vt oẽs q̃ inuocauerit nomẽ dñi ſaluus erit.i.cõtinget. Quãdoq꜠ habet poſt ſe ntm̃ in ſuppletõem ꝑteriti vbi impſonalis. vt lectũ eſt vel a mgr̃o lectũ eſt. Quãdoq꜠ habet gerundium Ut diluceſcit ſurgendũ eſt. Quãdoq꜠ cũ infinitiuo ꝓ licet. vt cernere erat.i.cernere licebit. Et q̃nq꜠ regit dtm̃ cũ infinitiuo: vt non ẽ cuiq꜠ fallere.i. licet Quãdoq꜠ ſignificat pertinentiam. vt eſt diſcipuli honorare mgr̃m id eſt pertinet.

Dat regimen ſimile quod pertinet officiumq꜠

Ut cuſtos rerum ſic et cuſtodia rerum

¶ Sentẽtia eſt. ꝙ nõia officioꝝ etiã regũt gtm̃. vt cuſtos rerũ. cuſtodia reꝝ. Sed non eſt neceſſe ponere hãc regulã. q꜠ cuſtos reꝝ ⁊ paſtor ouium ⁊ ſic d̃ alijs. in illis gtũs regitur ex vi actus conuerſi i habitũ.

¶ Notãdũ ꝙ officiũ munus ⁊ ꝑtes gtm̃ regunt. vt officium ẽ diſcipuli honorare ꝑceptorẽ. Apd̃ Tulliũ. Iuſticie ꝑmũ munus ẽ. Idẽ em̃ t̃cãt Officiũ ẽ: munus ẽ ⁊ in plurali ꝑtes ſunt. vt adoleſcent꜠ officiũ eſt. maiores natu vereri. Munus adoleſcẽtis eſt. ꝑtes adoleſcẽtis ſunt. hoc eſt ad adoleſcẽtiã ꝑtinet. Itẽ officiũ ẽ conditõis debitum. vt viroꝝ officiũ eſt regere ⁊ rõne cuncta diſponere. Mulieꝝ officium ẽ rõne viris ſubijci. nec omnia velle ſcire q̃ gubernatõi viroꝝ ſbiecta ſunt. ¶ Matronaꝝ officia ſunt viros diligere ac obſ̃uare liberos ſi qui ſint ⁊ libere educare. Uirginum officia ſunt ꝑentibus non contradicere nec ſ̃mone vti nimis amplo. ſed modeſto ⁊ parco. ¶ Iuuenum officium eſt labores ꝑpeti maioribus obſequi laude vehement̃ accẽdi. ¶ Adoleſcentis ẽ maiores natu vereri ex q꜠ his deligere optimos ⁊ ꝓbiſſimos quoꝝ conſilio ⁊ autoritate vtatur. Tullius. Et ſcd̃m Ambroſium. Eſt bonoꝝ adoleſcentũ timorẽ dei habere. Deferre parentibns honorem dei habere ſenioribus. caſtitatẽ tueri: non aſꝑnari humilitatem. diligere hũanitatẽ clemẽtiã ⁊ vecundiã que ornamẽto ſunt minori etati. Hec Ambro. Et ꝓpriũ munus magiſtratus. Intelligere ſe gerere curã ciuitatis debereq꜠ eius dignitatem ⁊ decus ſuſtinere ſ̃uare leges. Iura deſcribere. ⁊ fidei ſue commiſſa meminiſſe. Priuatũ op̃tet equo ⁊ pari cum ciuibus iure viuere.

¶ Peregrini atq꜠ icole officiũ ẽ nihil ꝑter ſuũ negocium agere. nihil de alio inquirere minime eſſe in aliena republica curioſum. ¶ Impatoris officiũ. ẽ clemẽtiã ꝓuidẽtiam magnimitatẽ in omnibus conſ̃uare.

Militis officiũ ẽ non eẽ eaꝝ vtutũ ex ꝑte. ſed maxime obſ̃uare magnaꝫ in explẽdis iperijs voluntatem: Ita ⁊ aliaꝝ ꝑſonarum ⁊ conditionũ ſua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſunt officia ⁊ etiā aliaꝝ reꝝ. Vt Tullius. Juſticie ꝑmum munus eſt. vt ne cui q̇s noceat niſi laceſſitus iniuria. ⁊c̄. Ita etiā negatiue dicimus. Id non ē officij. i. officij boni viri. Id eſt boni viri officiū. Id ē boni viri munus. Contra officium ē ſtudio a rebus gerēdis abduci. Contra officiū ē minꝰ anteponi maiori.

¶ De carentia rectoris Genitiui.

Et rectore caret gtūs ſepe locabis
Dum nullū motū deſignas· dū preeuntis
Sit numeri nomen· et ꝑme ſiue ſecunde
Rhotomagi ſtudeas· vel rome· deinde moreris
Militie tn̄ atq̧ domi· reſidebis· humiq̧

¶ Gtūs ꝓprij nois loci minorꝫ ponitur aduerbialiter abſolute. De nōibus loci talis pt dari generalis regula. ꝓpa nomia vrbium ꝑme vel ſecūde declinatōis. ſimplicꝫ figure numeri ſingularꝫ i loco ſcātia ſtabūt i gtō. ſcantia ad locū ſtabunt i accō. Alit̄ ſe habentia ī ablatio. i. ſcantia de loco ⁊ p locum. ⁊ ſi fuerint tercie declinatōis non pl̄is numeri ſtabunt i abltō. Exemplū ꝺ ꝑma declinatōe. vt ſum Dauētrie. ſui rome. De ſecunda declinatōe. Fui rhodi. nunc ſum zuzati. Exemplū vbi ſignt ad locū Vado romā. traiectū. tibur. zuzatum. Exemplum ꝺ tcia declinatōe Vt ſum tibure. ꝟnone. babilone. p̄neſte. cartagie. hāmone. Exēplū ꝺ nominibus pluralis numeri. Sum athenis. ſuꝫ theb. ſum Delphis: Gabijs. Exemplū ꝺ loco. venio roma. venio zuzato. venio hāmone: venio athenis. Exēplū vbi ſcāt p locū. vt cū q̄ritur. qua ibit rex. rn̄deri pt Ibit roma tibure: rothomago: athenis. His ꝯiungunt̄ quattuoꝛ appellatiua vt rus domus. humꝰ. militia. q̄ ſi ſignāt i loco ponent̄ i gtō. Vt ſum domi. ſuꝫ militie. iaceo humi. Sꝫ i abltō ſum rure q̇ ē tcie declinatōis ſi ſignāt ad locū ponent̄ i accō. vt eo domū militiā. eo rus. De loco ⁊ p locū ſcātia ponētur i abltō. vt venio domo. militia. rure. humo. ¶ Itē noia loci pluralia ſtꝫ duplicia. Quedā tmināt̄ i e. vt thebe: athene. lōdonie. Quedā nōia vrbiū ſꝑ pl̄alia tminān̄t i i. ⁊ illa ſcāt oppida ⁊ oppidanos. vt Delphi. leōtini. gabij. circei. ⁊ tā i i q̄ȝ i e ſcātia i loco. ꝺ loco. p locū ponent̄ i abltō ad locū i accō. vt ſum athenis. ſtudeo delphis. venio athenis. veni Delphis. p athenas. Ad locū. eo athenas. eo delphos. gabios. Horatiꝰ. Si q̇s forte velit pueꝝ tibi vēdere natū. Tibure vel gabijs. Vrbium noia nunc ſemper ponenda ſunt abſq̄ ꝓpōne q̄ȝuis apꝺ veteres nōnunq̄ȝ ueniant̄ cum ꝓpōne. Vt apꝺ Ciceronē. Ea die verres ad meſſanum venit. Sic econtra nomē regionis ponēdum ē ſemp cum ꝓpone q̄ȝuis etiam apꝺ veteres nōnunq̄ȝ ueniatur abſq̧ ꝓpōne. Virgilius. Italiā venit p ad italiā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Paulꝰ ad Titū. Huiꝰ rei grā reliq̄ te crete vt ea q̄ deſunt corrigas. ꝑ i cre
ta. Ita in actibꝰ Aplōꝝ habet᷑. Apl'i ꝛ ſeniores frēs his q̄ ſtꝫ anthiochie ꝛ
ſyrie ex gentibꝰ ſalutē ꝑ apud ſiue circa anthiochiā ſyriaꝛ cyliciā. Pro-
pria loci indeclinabilia ponunt᷑ cū ꝓpōnibꝰ vl' ſine ꝓpōnibꝰ vt iuit hirl'm
vel in hirl'm. iuit cāpis vel venit d̄ capis. Inueniunt᷑ tn̄ q̄dā q̄ dicunt᷑ in-
declinabilia eē pl'is numeri. vt Iuit bergas. bremas. q̄uis pleruq̄ꝫ d̄r. iuit
bergis. bremis indeclinabilit᷑. Itē ꝓpa nōia loci nō ſp̄ carent rectore in
orone poſita. ſed ſepe regunt᷑. vt natꝰ in excelſis menibꝰ carthaginis alte.
Natꝰ in menibus dauētrie. Ingredit᷑ rome: ingreſſus ē romā Similit᷑
iſta nōia. humi. domi. militie inueniunt᷑ regi. vt tp̄s militie ¶ Itē h̄ vbū
habito inuenit᷑ conſtructū cū gtō vl' accō freq̄ntius apd̄ autores cū accō
Exemplū p̄mi. habito rome vel romā. Exemplū ſc̄di. Virgiliꝰ. Atqꝫ hu
miles habitare caſas ꝛ figere ceruos. Sic in actibus Aplōꝝ. vt q̄ habitāt
meſopotamiā. Dicunt tn̄ quidā ibi ſimplex poni loco cōpoſiti ſcꝫ inha-
bitare. Circa p̄dicta q̄rit᷑ d̄ illa orone in actibꝰ Aplōꝝ ꝛ ſil'ibus. Natus
tharſo cylicie. nutritꝰ āt in iſta ciuitate. Et in eodē libro. Factū eſt aūt
iconio vt ſimul intrarēt ſynagogā iudeoꝝ. vbi vba q̄etis non ponuntur
cū nōibus loci in gtō. Ad hoc dōm ꝙ fit antiptoſis. qꝛ caſus ꝓ cāu pōit᷑.
Ponit᷑ em̄ tharſo ꝓ tharſi. iconio ꝓ iconij. vel p̄t ibi ſubaudiri ꝓpō. vt ſit
ſenſus. factū ē in iconio. Non tn̄ licet nobis vti q̄d iſtis ꝯceſſum erat.
¶ Notādū ſi idē nomē ſit regionē ꝛ vrbē oro eſt diſtinguēda. vt iſta. Io
annes ē gelrie. qꝛ vel gelria capit᷑ ꝓ tota t̄ra ſic non ē congrua. Sed dōm
eſt in abltō mediāte ꝓpōne. vt joānes ē in gelria. Si capit᷑ ꝓ vrbe ē latia.
Militia ē idē q̄d bellū. vt Petrus ē militie ducit vitā militie. Et ſb̄ h̄ no-
mine militie cōp̄hendit᷑ belli gtūs qui apud veteres ita poſitꝰ inuenit᷑.
Vt apud Horatiū. Me p̄mis vrbis belli placuiſſe domiqꝫ. Domus hꝫ
duos gtōs. ſcꝫ domꝰ ꝛ domi. Ille gtūs domꝰ regit᷑ ꝛ ſit edificiū: vt ꝯſcēdā
ad ſupiora domꝰ. Q̄nqꝫ ē collectiū. vt domꝰ iſrl' ſpauit in dn̄o. Sꝫ ille ge
nitiuus domi ſolet poni abſolute ꝛ ſit q̄nqꝫ ꝓpriā habitatōem. ſic dicimꝰ
ꝓ eodē ſum domi ꝛ ſuꝫ in domo. Sicut egredior domuꝫ ꝛ egredior e do-
mo. Q̄nqꝫ domi ſit totā vrbē ꝛ ſic ei opponit᷑ foris ſiue militie: Sic dicit᷑.
fortit᷑ egit domi. Foriſqꝫ Romani multa habuerūt bella domi foriſqꝫ. h̄
ē domeſtica bella ꝛ extna. Itē huic gtō domi iungunt᷑ h̄ adiectiua mee
tue. ſue. noſtre. vr̄e. aliene. vt domi meo viuo. domi ſue ſe continet. domi
aliene habitat. Eſt domi ſue ꝛ cū ſuis. Cū alijs aūt adiectiuis nō ꝯſtruit᷑
Non em̄ d̄r ſum domi honeſte: ſuꝫ domi pulchre. Dubitare aliq̄s poſſit
an d̄ tribus vel pluribꝰ quoꝝ ſinguli ſingulas h̄nt domus. dōm ſit iohes
Petrꝰ Iacobus. ꝛc. ſunt domi vel domoꝝ. Ad hoc dōm ꝙ loquēdū ſit
ſm̄ vſum in ſingulari. q̄uis apud Ouidiū inueniat᷑. Quo ruitis. vr̄as
quiſqꝫ redite domos. Vſus cōius huiꝰ tp̄is hꝫ redite domū Ille gtūs hu
mi q̄n ſtat abſolute ꝛ hꝫ duplex ſcatū. Q̄nqꝫ ſit in humo: ꝛ ſic ꝯſtruitur
cū vbo quietis. vt Petrꝰ iacet humi. i. humo. Vn̄ Mea nihil refert humi
an ſublime nutreſcā. Virgilius. Qui legitꝭ flores ꝛ humi naſcētia fraga.
Frigidꝰ o pueri fugite hinc latet anguis in herba. Q̄nqꝫ humi ē idē q̄d
ad humū ꝛ ſic ꝯſtruit᷑ cū vbo imp̄tāte motū ad locū vt Eum ap̄p̄henſum
capill' ſtrauit humi ꝓnū ꝛ in luto volutauit vehement᷑ erubuit. vultūqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

humi deiecit non audens ſuſpectare. Sic etiam quãdoq; cum vbo mo
tus inuenitur iſte gtũs domi. vt pmo Regum ſexto. Reducite vitulos
eoꝝ domi. In Geñ. Cunq; hedum caprarum detuliſſent domi. Sed
non ẽ i. ob conſtructio congrua talis.

Veſpere paſchalis hoc poni more videbis

¶ Hic autor dt ꝙ ille gtũs veſpe poſitus i illa antiphona paſchali. De
ſpe aũt ſabbati que luceſcit, ponitur abſolute. Dicunt tñ alij nõ eẽ gtm̃
a veſpa veſpe ſed ablatiuũ tercie declinatõis. dr em̃ i abltõ veſpe vel veſpi
Et ſi quis dicat veſpe tercie eſt gñis neutri. vt Factũ ẽ mane ⁊ veſpe di
es vnus ⁊ veſper ſm Alexandꝝ ẽ gñis neutri. ſm alios gñis maſculini. ꝗ
videtur relatm̃ in feminino gñe non bene relatum ad añs. ſed videt dici
debere quod luceſcit vel qui luceſcit. Ad hoc dõm ꝙ ſecutus eſt grecos
apd quos relatm̃ ẽ femini gñis. vel pt dici veſpe eſt gti caſus a veſpa. ⁊ po
nitur materialiter in lr̃a. Pro quo ſciendũ ꝙ veſper eſt extremũ diei. Ut
apud Saluſtium. Iã die veſper aderat. Ueſpa et extremũ diei. ſic veſ
ſpere tercie. Ut apud Plinium. Varijs ſmonibus veſpa extẽdit. veſpeꝝ
ſimiliter extremum die. Sed veſpere pluralis numeri feminini generis.
teut. ſt dye veſper. Pro quo aliqui loquunt. Officiũ veſpertinũ. velut
officium matutinum. Item ſub veſpe veſpi comphendi pt. Vñ Hiero
nymus. Pitagoricorum pceptum eſt duoꝝ tpm rõem habendã eẽ ma
ne ⁊ veſperi. Cicero. Quid quo die cogitarim dixerim egerim, recogita
bo veſperi. Hoc veſpi quidam dicunt eſſe aduerbiũ. ⁊ hoc ꝑpter cõpoſiti
onem vt pueſperi. Alij dicunt eẽ nomẽ ablti caſus a noie veſper qd dici
tur habere veſperi in abltõ vel veſpe. ſicut lux luce vel luci. rus rure vl ru
ri. ¶ Dña inter veſpi. ſero. ⁊ tarde. Nã veſpi ſt tps veſptinũ. des auents.
ſed ſero. te late. ⁊ ei opponit pmature. Sed tarde lanckſem ſcat nõ cito.
Et ille dr cito ire q̇ puo tpe longũ ſpaciũ ꝑtranſit. Et ille dr tarde ire q̇
longo tpe paruũ ſpaciũ ꝑagrat. Uñ putãt q̇dam in pncipio noctis ſalu
tãdo melius dici bonum veſpm ꝙ bonũ ſero. qr dicentes bonũ ſero videt
tur malum impcari ⁊ optare vt bonũ tarde eueniat. Et dicunt melius ⁊
elegãtius dici poſſe bonum ſerum. Nã ſerum iuenitur pro extrema par
te diei. Vt apud Titum Liuium. Erat iam diei ſerum: Inuenitur
nihilominus ſero in diuina ſcriptura pro ſerotino tempore vt cum ſero
eſſet vna dierum.

¶ De regimine datiui. Tres ſunt regule de ſubſtantiuis regẽtibus Datiuũ.

Poſſeſſum debes ſociare genuſq; dtõ
Cum verbo per quod ſubſtantia ſignificatur
Sicq; relatiue voces hunc ſepe gubernant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Hic dt ꝙ nomē poſſeſſiōis regit dtm̄ mediāte vbo ſbſtātiuo. ſed gtūs
pt regi ſine vbo ſbſtātiuo. dr enī in gtō liber petri vel liber ē petri. In dtō
liber ē petro. Dn̄t ſcdo ꝑ regimē poſſeſſiōis dti ſcat ſolū hr̄e. ſed regimē
poſſeſſiōis in gtō ſt ꝓpetatē ⁊ dominiū. Nā cū dr liber ē petro. ibi ſcatur
Petrꝰ hr̄e librꝫ ſiue ſuꝰ ſit ſiue alienꝰ. Cū vo dr liber ē Petri. ibi ſcat Pe-
trus eē dn̄s libri. Tercio dn̄t ꝑ dtm̄ etiā ſcat vtilitas. vt apd Lucanū. Vr
bi pat ē v̄rbiqꝫ maritꝰ. q̄ ſp nō ſcat ꝑ gtm̄. Itē ꝫ regimine datiui vtimur
magis ad ignorātes. vt Eſt mihi domi nata. ē mihi domi pr̄. Itē vbum
ſbm in hoc regimie reſoluit in vbū habeo. ⁊ dtūs in accm̄. vt ē mihi ager
id eſt habeo agꝝ. ſunt mihi poſſeſſiōes. i. habeo poſſeſſiōes. Eſt mihi apd
ꝓncipē magna ptās. ¶ Pn̄s regula etiā intelligit̄ d poſſeſſiōe impura vt
pedes ſunt mihi. oculi ſunt mihi. vires ſunt mihi. Sunt mihi q̄ pn̄t ſce-
ptra tenere manus. ¶ Scda regula. Nomen gn̄atōis. i. dcō ſcās affini-
tatē vel ꝯſanguinitatē etiā regit dtm̄ mediāte vbo ſbſtātiuo. vt pr̄ eſt mihi
Iſte ē mihi pr̄. affinis ē mihi. ſocer ē mihi. ¶ Sciendū circa hāc regulaꝫ
qn̄ loq̇mur de vo pr̄e ⁊ filio vel matre ⁊ alijs affinitate vel ꝯſanguinitate
ꝯiunctis. dōm erit. Ego ſum tibi pr̄. ego ſum tibi filiꝰ. illa ē mihi mr̄. vbi
Eccleſiaſtici dicūt. Ero illi in pr̄em. ⁊ iſte erit mihi in filiū. Qn̄ vo non
de vo pr̄e vel filio ⁊ ſic d alijs loq̇mur. habeo te loco pr̄is: habeo te loco fi-
lij. Accipio te loco fratris ⁊ ſic d alijs cū abltō loco. i. ea charitate te habeo
qua pr̄em: vel ſine abltō loco: vt habeo te ꝓpe pr̄e. capio te ꝓ fratre. tu es
mihi ꝓ filio. Pro q̇bꝰ Eccleſiaſtici dicūt. habeo te in pr̄em. tu eſt mihi in
filiū. accipio te in fr̄em. diligo te in germani fr̄is loco. ¶ Tercia regula.
Relatm̄ logicale regit dtm̄ mediāte vbo ſbſtātiuo. vt ſūt ſilis. diſſimilis.
par. impar. eq̄lis. ineq̄lis. vt ſilis ſum illi. par ſum huic. Regūt etiā dtm̄ ꝓ-
prij correlatiui. vt q̇qꝫ dn̄o ſuus ē cuiqꝫ filio pr̄ ē. hoc eſt quiſqꝫ dn̄s ha-
bet ſuū. Itē hn̄t eandē naturā ſiue regimē. vt om̄is res ē ſibiipſi eadem
Marcꝰ eſt idē Tullio. Meſſias eſt idē xp̄o. Ita hoc nomē vnū acceptū
ꝓ idem inuenit regere dtm̄. vt ſancte ſpūs vnū patri. hoc eſt idē pr̄i. Sic
dicimꝰ. ſpūſſanctꝰ eſt vnū pr̄i ⁊ filio. i. idē. Diuerſus regit dtm̄. vt Ioānes
ē diuerſus petro. Hec tn̄ nōia diuerſus aliꝺ regūt dtm̄ vl̄ abltm̄ mediāte
ꝑpōne. ut diuerſus illi vel ab illo. Itē par qn̄qꝫ ē nomē ſbm ſcās nume
rū binariū. ein par. ⁊ ſic ſolū regit gtm̄ vt par turturꝝ aut duos pullos co
lūbaꝝ. Alio mō ē nomē adiectm̄ gn̄is oīs. ſic qn̄qꝫ ē idē qꝺ ſimilis. ⁊ ſic re
git dtm̄ vel gtm̄. vt ille ē par huiꝰ vel huic. Qn̄qꝫ eſt idē qꝺ teutonice enē
ſic numerꝰ qdā dr par aliꝰ impar. Qn̄qꝫ ē idē qꝺ decēs ⁊ equū. betamelick
vt nō feciſti qꝺ par ē. Qn̄qꝫ ē ſufficere alicui opi ſiue reſiſtēdo illi ſiue exe
q̄ndo. Et ſic ꝯſtruit̄ cū vbo ſbſtātiuo. vt n̄ ego huic opi par ſum. Quinti
lianꝰ. Aſpicio par laboribꝰ corpꝰ. d reſiſtēdo. Apd Lucanū Nec habuiſſe
pares phebeis ignibꝰ vndas. Paria facere dicimꝰ qn̄qꝫ id qꝺ alibi āmiſſū
ē cōpēſamꝰ etiā receptū: Vn̄ Comicꝰ. Ego tecū paria faciā. Sic dr par pi
referte. vt ego par pari referā. loco illiꝰ ōr̄ois ſi fecerit mihi vnū ego faciā
ei reliquū: Itē d h nōie ſilis q̇dā dāt drn̄am dicētes regere gtm̄ qn̄ ſt ſili-
tudinē moꝝ. dtm̄ vo qn̄ ſt ſilitudinē corpis ſed ſlm̄ ē. Inuenit em̄ rege
re gtm̄ ꝓ ſilitudine corpis ⁊ moꝝ. Vn̄ Comicꝰ d vniꝰ dici puero. pr̄is ſimi
lis eſt. Boetiꝰ. Monſtri ſile ē. Itē nōis adiectiua cōpoſita ex ꝑpōne con

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

inſepabili regunt dtm̄ huius lr̄e mediāte v̄bo ſbſtātiuo. vt ꝯcolor diſco-
lor. vt Joānes ē concolor mihi. i. habet talem colorem qualem ego Diſ-
color illi. i. diuerſum habens colorem cum illo. ⁊ ſunt relatiua. Dicitur
em̄ ꝯcolor ꝯcolori. diſcor diſcolori. Sic cognominis. vt iſte eſt cognomis
mihi. ideſt habet idem nomen mecum. loco cuius dicunt quidam eſt mi
hi equiuocus Tobias erat equiuocus patri. ⁊ etiā eſt relatm̄. vt dicit̄ co-
gnominis cōnomini cognominis. Sʒ binomis ⁊ trinominis ⁊ ſic ꝺ alijs
non regunt dtm̄. vt Tulliꝰ fuit binominis. Sic ꝯterminꝰ eſt relatiuū re-
gens dtm̄. vt ager meus eſt ꝯterminꝰ agro tuo. ⁊ veſtfalia eſt cōtermina
ſaxonie. Sic ꝯfinis vt ager meus eſt confinis agro tuo. vel finitimꝰ. Sic
dicit̄. ciuitates finitime. Sil̄r v̄ba cum p̄pōne con regunt dtm̄: vt cōgra-
tulor tibi. cōmoratus ſum illi tres annos. Salomon. Melius eſt com-
morari leoni. ⁊c̄. ¶ Sciendum ꝙ v̄ba formata a relatiuis etiam regunt
dtm̄: vt Joānes aſſimilatur illi. Joānes ſe aſſimilat petro. Sed ſimu-
lare ⁊ diſſimulare regunt accm̄. ⁊ ſic dr̄n̄t. Simulare eſt fingere ſe eſſe qꝺ
non eſt. vt Joannes ſimulat ſe egrotum. Petrꝰ ſimulat leticiā. Virgiliꝰ
Spem vultu ſimulat premit alto corde dolorem. teut. he helt hem beth
dan̄ hem is. Petrus ſimulat ſtulticiam. Dauid ſimulabat ſe furere. Sed
diſſimulare. eſt fingere non eſſe quod eſt. vt Petrus diſſimulat iram ſuā
Sic ſancti ſuam ſanctitatē diſſimulant. Sic Catilina dr̄ apud Saluſti
um. Cuiuſlibet rei ſimulator ac diſſimnlator. Jnde ſimulatꝰ idē quod
fictus ⁊ vtrūqꝫ actiue ſignificat. id ē ſimulans ⁊ fingens ⁊ hoc quando lo-
loquimur de hominibus. Sed de alijs rebus paſſiue p̄t ſ̄care. vt ſimula
ta eq̄tas: duplex iniq̄tas. Jnſimulare accuſare. ſ̄t betyen. vt inſimulat
eū furti. Ab equalis venit equare quod regit qn̄qꝫ accm̄ cū dtō. vt petrꝰ
equat ſe Joāni. Quādoqꝫ regit accm̄ cum abltō ſ̄cante id in quo aliq̄s
cum alio equalis eſt. vt Petrus equat Johem eloquētia. Johes equat
Petꝝ carmine. i. ſcit tam bene v̄ſus facere q̄ꝫ Petrus. Equipare regit
poſt ſe accm̄ cū abltō ſ̄cante id in quo equalis eſt. vt Virgilius. Non ſo-
lum equiparas calamo ſed voce mgr̄m.

¶ Tres ſunt regule de Adiecti-
uis regentibus Datiuum.

Vis contrarietas ſociatur proximitaſqꝫ

Jſti diſſimiles vicinus ſiue propinquus

¶ Dictio ſ̄cans ꝓximitatem vel contrarietatem regit dtm̄ mediāte ver
bo ſubſtātiuo ſ̄cante id a quo habetur talis proximitas: vt iſte eſt mihi
vicinus. eſt mihi ꝓpinquus. eſt mihi familiaris. intimꝰ mihi eſt. De con-
trarietate. Eſt mihi aduerſus inimicus contrariꝰ. ē mihi infenſus. ē mi-
hi infeſtꝰ. Catilina erat deo hominibuſqꝫ infeſtꝰ. ¶ Verba deſcēdentia
a nōibus ꝓximitatem aut ꝯtrarietatem ſ̄cantibus etiam regunt dtm̄.
Vt caro aduerſat̄ ſpiritui. ⁊ ſpūs aduerſat̄ carni. Sic Petrꝰ inſidiat̄ mi-
hi. reſiſtit mihi. Sic de ꝓximitate. vt petrꝰ appropinq̄t morti. i. agit ſpm̄.

¶ Sciendum ꝙ ꝓpe ⁊ iuxta aduerbialiter capta etiá regunt dtm̄. Ut ꝓpe eſt dn̄s oibus inuocātibus eum in veritate. Juxta eſt dn̄s his q̄ cōtriti ſunt corde. ¶ Sciēdum ꝙ aduerſus quādoqꝫ eſt ꝑpoſitio. vt caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. Quādoqꝫ eſt nomen adiectiuum ⁊ ſic regit dtūm. vt Aduerſus nemini non ꝑponēs ſꝫ alicui. Tercio aduerſus eſt ꝑticipiū ab aduertor. ⁊ ſic regit accm̄ mediante ꝑpoſitōe. vt Petrꝰ ē aduerſus ad me. Paulus auerſus eſt a me. ⁊ eſt aduertere faciē ad aliquā vtere: teuꝰ to horen. qd̄ ꝑ animaduerto ꝭcatur. Et eſt drn̄a inter aduerſor ⁊ auerſor. Nam aduerſor regit dtm̄. vt aduerſor tibi. i. ſum tibi contrariꝰ. Et auerſor regit accūm ⁊ ꝭt ſpnere deteſtari vel abominari. vt in Deutronomio Gentes quas auerſatur dn̄s. i. deteſtatur. Apud Boetiū in fine vltimi libri. Auerſamini igitur vitia ⁊ colite vtutes. Ita etiam auertor inuenitur cum accō. Ut apd̄ Boetiū. Heu q̄ ſurda miſeros auertit aure: ⁊ deriuatur ab aduertor. ¶ Drn̄t auertor ⁊ aduerto. Nā aduerto ꝭcat toe keren. Auerto afkeren. vt auerte oculos tuos ne videant vanitatem. Et drn̄t aduerſus ⁊ auerſus: Nā aduerſa vulnera dant laudi. ⁊ ſunt vel in capite vel in pectore. Et ſic canit eccleſia. Aduerſa xp̄i vulnera. Sed auerſa vulnera ſunt in poſteriori parte corpis ⁊ dant vicio. ¶ Itē ꝓpinq̄ verbum regit dtm̄. vt ꝓpinquo tibi. ⁊ ſic eſt neutrale ⁊ tunc ꝭcat ꝓpinquum fieri. Quādoqꝫ eſt actiuū trāſitm̄ ⁊ regit dtm̄ cum accō ⁊ ꝭt ꝓpinquū facere vt ꝓpinqua mihi illā anforam. i. miniſtra mihi vel affer. Succedo ⁊ accedo quādoqꝫ ꝭcant ꝓpinquare abſoluta capta. ⁊ ſic regunt etiā dtūm. Virgilius. Succēdimus vrbi. quur nō ſuccedimus vmbris. Calphurniꝰ Succede mihi. i. ad me. Accede Joāni. i. ad Joānem. ⁊ hoc mō ab accedo venit acceſſus. Alio mō accedere ꝭt incremētum. ⁊ ſic regit accm̄ mediante ꝑpōne. vt tm̄ ad amorē nr̄m acceſſit vt te nunc amare videar antea dilexiſſe. Hoc mō ab eo venit acceſſio. i. augmentū vt acceſſio febriū. eym vmeringhe. Diſſimile inequale drn̄t. Nā diſſimilia ſunt quoꝝ ē diuerſa qualitas. Inequalia quoꝝ ē diuerſa q̄ntitas.

Jn bilis aut in dus verbalia iungis eiſdem

Sic nobis chriſtus et amabilis eſt et amandus

¶ Hic autor dt ꝙ nōia vbalia in bilis ⁊ in dus ꭔminata etiā regūt dtm̄. Ut xp̄s eſt amabilis nob. amādꝰ mihi. Itē lr̄a intelligit de vbalibꝰ a vbis trāſitiuis q ⁊ veniētia a verb neutralibꝰ nō regūt dtm̄. vt ſtꝫ ſtabilis. labi ⁊ huiuſmodi. Si tn̄ vbale deſcēdit a neutrali trāſitio ꝑt etiā regere dtm̄ vt ſuū neutrale accm̄. vt tra eſt arabilis bobꝰ. i. a bobꝰ. Cibus ille non eſt eſibilis mihi. Sic a vbis flebili carmina ſignātibus veniētia regunt dtm̄. vt apd̄ Horatiū. Multis ille bonis flebilis occidit. Nulli flebilior q̄ tibi virgili. Et oīa vbalia illa i bilis deſcendētia a trāſitiuis accipiunt. Quādoqꝫ actiue ⁊ ſic regunt gtm̄ vel ponuut ſine caſu. ⁊ ſic exponunt ꝑ infinitiuū vbi actiui. vt ſb̄a ē ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ. i. apta ſuſcipe ꝯtraria. Jta penetrabile actiue eſt idem quod aptum penetrare. ⁊ ꝑt poni cum gtō vel poni ſine caſu. vt hoc telum eſt penetrabile ſcuti actiue vel ſine caſu. Dn̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Uirgili⁹. Accipias noſtꝛꝫ magꝫ hoc penetrabile telū. Ita etꝫ cōpatiuꝫ
ſu⁹ponitᷣ apō btm̄ Paulū vt Uiuus ē ſmo dei om̄i gladio ancipite pene
trabilioꝛ diuidēs corpus ⁊ aiam. Idē nomē accipitᷣ paſſiue. ⁊ ſic exponitᷣ
ꝑ infinitm̄ ꝟbi paſſiui: vt Nullo pect⁹ penetrabile ferꝛo. i. a ferꝛo. Uirgili
us. Sic ſenſibilis accipitᷣ qn̄qꝫ actiue. vt om̄e aial ē ſenſibile. i. potēs ſenti
re. Sꝫ paſſiue lapis ē ſenſibilꝭ. h̄ ē potēs ſentiri. ¶ Itē dcōes in dus tmi
nate pn̄t duplr̄ accipi. Uno° nōialitᷣ. ⁊ ſic exponi ſolēt ꝑ dign⁹ ⁊ infinitm̄
ꝟbi paſſiui. vt Chriſt⁹ ē amand⁹ nob̄. i. dign⁹ amari. Hoc op⁹ ē laudādū. i.
dignū laudari. hic hō ē trudend⁹ i carcerē. i. dign⁹ trudi. Qn̄qꝫ accipiuntᷣ
ꝑticipialitᷣ. ⁊ ſic reſoluuntᷣ ꝑ futuꝝ ꝟbi. vt h̄ liber ē legend⁹. i. h̄ liber legetᷣ.
q̄ qdā ꝑticipia qdā reſoluunt ꝑ dꝫ ſeq̄ntes hūc ꝟluꝫ. Per dign⁹ nomē ꝑ dꝫ
ꝑticipās ē. Sꝫ meli⁹ ē reſolui ꝑ futuꝝ ſui ꝟbi. qꝛ dꝫ dici oblatiōeꝫ. Multū
em̄ differt liber legetᷣ ⁊ dꝫ legi. qꝛ in pōꝛi ſcatᷣ lectio faciēda eē. In poſte
rioꝛi ſcatᷣ obligatio. Eſt etꝫ in hac orōne. liber ē legend⁹ amphibologia. et
hꝫ duplicē ſenſum. qꝛ liber ē ſepe legēdus ꝑticipialitᷣ q non ē legēd⁹ nōia
liter. hoc eſt liber ſepe legetᷣ q non ē dignus legi. ¶ Regula notantᷣ dicit
ꝟbalia in bilis ad excludēdū ꝟbalia in tilis ⁊ xilis ⁊ ſilis tminata q̄ non re
gunt dtm̄. ꝺ quib⁹ talꝭ ē regula. Verbalia in tilis xilꝭ veniētia a ſupinis ꝟ
bi paſſiui reſoluuntᷣ ꝑ ꝑticipiū ꝑteriti tpis ꝟbi paſſiui vt altilꝭ auis. altilis
piſcis. i. q ſagina alt⁹ vel alitus ē atqꝫ ſaginatus. Aptile lat⁹ qd aptū ē. vt
Saluatoꝛ nr̄ hꝫ aptile vuln⁹. flexi ram⁹. flexiles vites dicuntᷣ. qꝛ flexe ſtꝫ
⁊ lapſu erꝛatico tornantᷣ. Fiſſile lignū ē qd cuneis fiſſuꝫ ē: Pēſiles horti
in aere ſuſpēſi plectilꝭ corona q plexa ē. Sectile qd ſectū ē. Structilis ba
ſis q̄ ex plurib⁹ reb⁹ ſtructa ē. Tortilꝭ anſa. q torta ē. vt Tortilꝭ ex digitꝫ deci
dit anſa meis. Tortile poculū qd torno facū ē. Textilꝭ veſtꝫ q textaē Sutilꝭ
balte⁹. ſutilꝭ cymba. i. nauis q̄ ꝯſuta ē. Incōſutilꝭ erat tunica dn̄i. qꝛ n̄ fuit
ſutilꝭ. Fictile. qd victū ē: vā eerdē ghemaket. Iuuenalꝭ. Raro aconita bi
buntᷣ fictilib⁹. Sic ſculptile qd ſculptū ē. Cōflatile. qd ꝯflatū ē. vt Vitul⁹
ꝯflatilꝭ q ꝯflat⁹ ē. Coctile. qd coctū ē. vt Lapides coctiles. back ſteen. Te
gula pane. ſuꝑ domū. Fuſile qd ſuſuꝫ ē. Ductile qd ductū ē. gheclopꝑet
vt cacap⁹. Tinctile. qd tinctū ē. vt tinctile vir⁹ qd ſagitte intinctū ē. Tōſi
le buxū. tōſiles arboꝛes q̄ in comā putate ſtꝫ. Sic gladi⁹ ꝟſatilꝭ. q ꝟſatᷣ ſe
ꝑ vt gladi⁹ angeli. ¶ Sic h̄ nōia in tilꝭ. xilꝭ. nō hn̄t paſſiuū: tūc reſoluūtᷣ in
ꝑticipiū pn̄tis tpis. vt ſtꝫ illa q̄ veniūt a ꝟbis neutralibus vt aia volatilꝭ q̄ſi
volās. Telū volatile. i. volās. Seſſiles lactuce q̄ſi ſedentes. Erꝛatilꝭ q̄ſi er
rans. Ita a nōib⁹ formatꝫ. vt aq̄tilꝭ. i. i aq̇s degēs. Saxatilꝭ. q̄ſi ſaxa icolēs.
piſcꝫ fluuialꝭ: q̄ſi incolēs fluuiū n̄ mare. A q fluuialꝭ. i. ꝑ pluuiā deſcēdens.
¶ Quedā ſtꝫ in illꝭ deſcēdētia a ꝟbis q n̄ reſoluuntᷣ ꝑ ꝑticipiū pn̄tis tpis:
vt ſolutilꝭ nauis q̄ facile ſolui ꝑt ⁊ q nō fidelitᷣ ē ꝯſuta plicatilꝭ q plicatᷣ ⁊ nō
q̄ plicata ē: Et om̄ia iſta in ilis adiectiua deſcēdētia a ꝟbis penultimam
ſyllꝭam coꝛripiūt. vt miſſile ē telū qd mittitᷣ. vꝉ qd mitti ꝑt i hoſtes. ſilr̄ vo
latile. Sꝫ veniētia a nōib⁹ eā ꝓducūt. vt haſtile infantilꝭ. puerilꝭ. Iuuenilꝭ.
virilꝭ. ſenilꝭ. anilꝭ. herilꝭ. Silr̄ forma a ꝟbis q ſtꝫ ſbſtāt: ua. vt ſedile: monile. a
q̄ regula aliq̄ excipiuntᷣ. vt parilꝭ. dapſilꝭ. ſterilꝭ. gcilꝭ. ¶ Sciēdū circa expōſi
tōem ꝟbaliū. Verbalia i bilꝭ a trāſitiuis deſcēdētia exponuntᷣ ꝑ aptitudi
nē vꝉ facilitatē. vt amabilis apt⁹ amari. ꝑſuaſibilis. i. facilis ad ꝑſuadēduꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

vel facilis perſuaſu affabilis ⁊ a facio facilis: vt facile dicitur illud quod
facile poteſt fieri ſicut ꝑ oppoſitum difficile. Unde Virgilius. Nec viſu
facilis nec dictu affabilis vlli. Quedam ꝑ dignus exponuntur vt lauda
bilis. id eſt dignus laudari. Memerabilis. id eſt dignus memorari. Ho⸗
norabilis. id eſt dignus honorari ⁊ ſic d̓ alijs. Sed venientia a verbis neu
tralibus exponuntur ꝑ verba actiua. vt Riſibilis ſ̄cat aptus ridere. Et
ſic d̓ multis alijs nominibus. Verbalia in oſus ꝑ plenum exponuntur.
⁊ ſic ſ̄cant plenitudinem vel iopiam p̄ter pannoſus cerebroſus ⁊ iuidio⸗
ſus. Eſt eni̅ pannoſus vili panno idutus. Cerebroſus expars ſanitatꝫ. In
uidioſus carens inidia ſeu cui iuidetur. Differunt iſidus ⁊ inuidioſus.
Nam inuidus qui iuidet. inuidioſus cui inuidetur. Teſte tamen Au⸗
lo Gellio. Inuidioſus qui iuidet ⁊ cui iuidetur ſicut formidoloſus acti
ue ⁊ paſſiue ſ̄cat. Melius eſt eſſe iuidioſum q̄ꝫ iuidum. Nemo miſero i⸗
uidet. Vinoſus qui vino plenus eſt. Verbalia i bundus dicuutur ſ̄care
ſimilitudinem. ſed melius ſ̄cant vehementer. Errabundus vehementer
errans letabundꝰ vehementer letans. Rixabūdus vehement̄ rixās. Ver⸗
balia i ax dicunt̄ ſ̄care aſſiduitatem Verbalia i idus dicuntur ſ̄care ha
bere: vt t̄ra herbida id ē terra habens herbas. Unde Oſus plena notat
bundus ſi̇̄lat. bilis aptat. Ax notat aſſidue. ſed idus deſignat habere Ex
cipe pannoſus cerebroſus ⁊ iuidioſus. q̇bus iungitur ab aliq̇bus famo⸗
ſus. vt famoſa mulier. i. ipudica quaſi ſine fama.

Regula generaliſſima q̄ omne verbum regat Datiuum.

Damnū ſignificans aut vtile pone datiuo

Hic patri gratus hoſtiqꝫ grauis dare debes

Patri ſi proſit illud quod ſubtrahis hoſti

Dcō ſ̄cans domum aut vtilitatem regit dtm̄. vt ḡtus patri. gratū mi⸗
hi: vtile mihi. ꝓficuum mihi. condncibile mihi. De verb ꝓdeſt mihi. ꝯdu
cit mihi. Exemplum de damno. grauis mihi. moleſtus mihi. ꝑnicioſus
mihi. Nocet mihi. obeſt mihi. martial̄ item. Iam ḡuis es nob ⁊ ſepe emū
gerꝫ exi. Ocius: ⁊ ꝑpera ſicco venit alter a nato.

Iſtius regimen dabit acquiſitio caſus

Nobis eſt paſſus qui nobis tartara fregit

Nobis ſurrexit qui nobis cuncta creauit

Et ſubdit. iſtius regimen. Omnis ille datiuus regitur ex vi acquiſi⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

tionis.legunt tamen aliqui illam litteram. Iſtius regimen pro diſtin-
cta regula ab alia dicentes. Omnis dictio importans acquiſitionem dā
ni vel commodi poteſt regere datiuum. Iuxta illud. Non eſt in mun-
do verbum quodcunqꝫ ſit illud. Quin poſſit regere caſum quandoqꝫ
datiuum. De verbis vehementiſſime tranſitionis. Doceo tibi filium
tuum grammaticam. Apoſtolus. Quis es tu qui iudicas alienum ſer
uum: ſuo enim domino ſtat aut cadit. Et in Euāgelio Matthei. Po
tens es deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios abrahe. Apud Lucam.
Potens eſt deus ſuſcitare filios abraham Ibi abraham ⁊ abrahe ſunt
datiui caſus.

¶ Diſtinguentes hanc litteram ponunt duplicem acquiſitionem ſcili-
cet generalem ⁊ ſpecialem. Generalis eſt vbi dictio regens per ſe impor-
tat damnum vel vtilitatem: vt grauis. vtilis. ⁊c. de illla agitur. ibi. Dam
num ſignificans aut vtile pone datiuū. Specialis eſt quando dictio nō
per ſe ſed ex adiunctione alterius ſignificat domnum aut vtile. ⁊ de illa
agitur. ibi.. Iſtius regimen dabit acquiſitio caſus. Pro intellectu iſtius
generalis regule. Non eſt i mundo. ⁊c.

¶ Notande ſunt quedam ſpeciales regule. quarum prima eſt. Omnia
compoſita a ſum ⁊ fore regunt datiuum preter abſum quod regit abla-
tiuum frequentius mediante prepoſitione a vel ab. vel ſine prepoſitio-
ne. quia ratione ꝑ⁊ poſitionis cum qua componitur poteſt regere abla-
tiuum. Vt abeſt domo. abeſt patria. Exemplum de alijs. prodeſt mihi.
Scio id proforo profuturum mihi. obeſt mihi. timeo id obfore vel obfu-
turum mihi. adeſt mihi. ſcio deum adeſſe mihi. affore vel affuturum mi
hi. vereor deum defore mihi vel defuturū mihi.

¶ Secunda regula. Omne fere compoſitum cum prepoſitione con re-
gunt datiuum. vt congratulor tibi tuam dignitatem. Congaudeo tibi
condoleo compacior: commorior. vt etiam ſi oportuerit me commori ti-
bi non te negabo.

¶ Tercia regula. Omnia compoſita a facio ⁊ aduerbio regunt datiuū
vt benefaciat tibi deus. malefaciet illi turcho deus. forefecit mihi: ſatiſfe-
cit mihi. ¶ Quarta regula. Omnia verba ſignificantia iuuare regunt
datiuum preter iuua quod regit accuſatiuum. vt auxilior tibi. opitulor
tibi. āminiculor ſuffragor. ſuccurro. patrocinor. ſubuenio tibi.

¶ Quinta regula. Omnia nocendi verba regunt datiuum Vt noceo.
afficio. vt fructus crudi voci officiunt. Incommodo tibi agis id vt mi
hi incommodes.

¶ Sexta regula. Omnia certandi verba regunt datiuum. vt certo tibi.
Virgilius. Certant ⁊ cygnis vlule congredior tibi. Virgilius. Infelix
iuuenis impar congreſſus achilli. Contēdo tibi. pugno tibi. Et poſſunt
pro illo datiuo regere ablatiuum mediante prepoſitione. vt ceto tibi vel
certo tecum. Et preterea vnum ablatiuum ſignificantem id in quo fit
certatio. vt Certo tecum litteris.

¶ Septima regula. Omnia verba ſignificantia obuiare regunt dati-
uum Vt obuio. occurro. obſiſto tibi. Vt occurſare capro. Appropin-
quo. aſto. propio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Octaua regula. Om̄ia v̄ba ſ̄cātia obedire. regūt dtm̄. vt obedio. acqeſco. obtempo. pco. famulor. obſeqr. morē gero tibi. Ergo in oib⁹ ſꝑ morē tue gerā volūtati. Comic⁹. Mos gerund⁹ ē thaidi. Tulli⁹. Equū ē ſenibus obſeq. ¶ Nona regula. Om̄ia v̄ba inimiciciā ſ̄cātia regūt dtm̄. vt Inimicor Petro. Inſidior iohi. indignor. obiurgor. refragor. oblogr aduerſor. emulor. obſto. repugno. reſiſto. inſurgo. derogo. detraho. Decima regl̃a. Verba ſ̄cātia blādiri regūt dtm̄. vt Blandior. Adulor. Adiocor. Aſſentior. ¶ Vndecia regl̃a. Iraſcēdi v̄ba regūt dtm̄. vt Iraſcor. Indignor. Succeſco. ¶ Duodecia regl̃a. Verba ſ̄cātia opam dare regūt dtm̄ vt Indulgeo. Studeo. Incūbo. Vaco opam do. inſudo lr̄is Sic canit ꝺ Herode. Studet delicijs fili⁹ proditōis. ¶ Deciatcia regula. Verba ḡtificādi regūt dtm̄. vt Gratificor. gratulor. ḡtor tibi. ¶ Occiaqrta regula. Verba p̄eſſe ſ̄cātia regūt dtm̄. vt p̄fic. o. p̄ſideo. p̄ſum. vt p̄ſidet vrbi. Et multa alia ꝺ quib⁹ nō pt certa regl̃a dari. vt minor. intminor. Minitor moderor. dominor. ⁊ ſic ꝺ alijs. ¶ Sciēdū ꝙ drn̄a ē int infenſus ⁊ infeſt⁹ q̄ regūt dtm̄. Eſt em̄ infenſus vehement irat⁹ ⁊ odiū gerēs. Sz infeſt⁹ ſ vehement moleſt⁹ atqz in aduerſum vadens. teut. ſeer moghelick. Inn infeſtare. i. incurſib⁹ ⁊ moleſtia afficere. Et ſic dicunt infeſta ſigna q̄ i aduerſum tendūt. hoc eſt vexilla in hoſtē euntia vt moleſtiā inferūt. Itē differunt fidus ⁊ fidelis. Nā fidus dr cui fidendū eſt in neceſſitatis loco ſiue articulo. teut. trouwe. Sed fidelis qui credit qd dz ꝺ religiōe chriſtiana Etiā cuiuſvis ſtādū ⁊ credēdū ē. ⁊ fidus p̄orē ſyllabā ꝓducit. qr deſcendit a fido qd eā ꝓducit. Et fidelis p̄mā corripit. Etiā drn̄t ꝑfid⁹ ⁊ infid⁹. Nā ꝑfidus dr qui fidē violat ⁊ corripit penultimā qr a fides Sed infid⁹ dr cui non ē fidendū ⁊ penultimā ꝓducit: qr a fidus deſcēdit. ¶ Drn̄t etiā ḡtus ⁊ iucund⁹. Nā iucund⁹ ꝓp̄e eſt in ꝓſperis cū quadā voluptate. Et eſt iucund⁹ nos is q̄ letatus ē. ſed q̄ leticie ē alteri. ſic ꝓſper ⁊ ſaluber accipiunt. Gratus vo ē in aduerſis cū quodā cōmodo. vt qs ad me dediſti litteras ⁊ iucunde ⁊ ḡte fuerunt. Eſt grat⁹ idē qd accept⁹ qn̄ regit dtm̄. Vt gratū mihi feceris. ſic ḡtificari ſ̄t te dācke doen. Vtinā mihi datū ēēt de ſuper. vt poſſem ꝓ tuis ſummis in me bn̄merit; tibi ḡtificari. ſi id feceris nō mihi mediocriter ḡtificaberis. Eſt etiā ḡtus idē qd memor beneficij: ⁊ ſic regit accm̄ mediāte erga ꝑpoſitōe: vt Do quotidie opam vt poſſim q̄ ḡtiſſimus erga te eē. Itē ḡue qn̄qz ē idē qd pōderoſum. ⁊ ſic opponit leui. vt graue ſaxū. Et ꝑ trāſlatōez dr ḡuis morb⁹ ſenect⁹ ꝯtumelia dolor iniuria. ⁊ ſic regit dtm̄. vt dolor mihi ḡuis eſt. Capit etiā ꝑ trāſſumptōez in bono. ⁊ ſic et; hōies ꝯſtātes ⁊ ſapiētia p̄diti ḡues nōiant q̄ nūq̄ȝ ab equo ⁊ iuſto mouent. Cōtra leues dicuntur incōſtātes ⁊ inſipiētes q̄ facile ab equo ⁊ iuſto deturbantur. ¶ Scd̄o ḡuis accipitur ꝓ moleſtus. ⁊ ſic regit dtm̄. Exhibere alicui negociū. facere alicui negociū ē aliquē moleſtia et labore afficere frequent ꝑ accuſatōem. Vn̄ Tulli⁹. Cū au diſſz adoleſcēs negociū ſcz exhibere p̄ri. hoc ē p̄rem accuſari. Et; ꝓ labore afficere accipit. vt Cicero ꝺ natura deoꝝ. Dij non h̄nt negociū ipi nec alteri exhibēt negociū. Nā hoc nomē negociū ſepe ꝑ labore inuenit. Vt qd negocij eſt iſta poetaꝝ portēta ꝯuincere. Tullius. Itē iſte locutōes idē ſ̄cant. vtile futuꝝ. vtilitati futuꝝ. vſui futuꝝ. vtilitatē allatuꝝ. Cōducibile futurū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ꝯducturum ꝓfuturum. Ex vſu futurum vel fore. vſu venire in rez futu
rum. Ere eſſe vel fore vel futurꝫ vt non credo id e re tibi futurꝫ. nõ credo
id tibi conductuꝫ. Et eſt conducere. vno modo vſum rei emere. teuto.
huyren. ⁊ ſic regit accm̃. vt ꝯduxi domũ: Quãdoqꝫ eſt vtile eſſe vel pro-
deſſe. ⁊ ſic regit dtm̃ Ut id mihi non conducit. Conducibilius eẽt tibi.
Ut lr̃is dares opam ꝙ tp̃s fabulis conſumere. Illi duo dt̃i mihi ⁊ tibi
quandoqꝫ ad nullam ꝑſonam referunt̃ Vt tu mihi ſꝑ dormis. Ille mi
hi ſꝑ garrit. hic mihi gl'iatur ſe ſciolum eẽ. Ecce tibi ꝯcrepuit oſtiũ Vbi
hec ꝓnomina ad quemꝗ non referuntur. ⁊ eſt oratio ſumpta e medio ꝗ
vulgo vtimur.

Verbos ſepe duos dabis acquirẽdo dtõs

Hec mihi ſunt lucro. vobis ſunt cetera damno

Acquiſita notes quibus acquiſita videbis

¶ Hic dt̃ ꝙ ỽba acquiſitiue poſita ſepe regũt duos dtõs. Et vnꝰ ſigni-
ficabit id cui acq̃ritur. ſiue modum acq̃ſitõis ꝑm aliquos. vt hoc eſt tibi
vicio. hec res eſt mihi honori Ut Uidius ſua lana decori eſt. Non eſt
ſalus tua mihi cure. Tãte cure eſt mihi ſalus tua quante mea. Mihi in
dies maiori cure eſt ſalus tua dignitas tua. Et eſt cure eſſe alicuiꝰ curaꝫ
habere. Lr̃e tue fuerunt mihi magne iucunditati gaudio dolori. Quã
te cure ẽ tibi ſalus mea. ¶ Sciendum ꝙ ꝑmo ỽba ſbſtantiua regũt du-
os dtõs. Ut erit tibi laudi vicio pudori damno honori. Et ſub ỽbis ſub-
ſtantiuis ꝯtinentur ỽba habentia conſinẽ ꝑcatõem cum eis. videlꝫ ap-
paritõis ⁊ eſtimatõis Ut tu tibi id laudi ducis. Id tibi vicio dandum ẽ.
¶ Scd̃o ỽba habẽtia actum dandi duos regunt dtõs Vt Id dabit̃ tibi
damno vituperio dedecori honori. Tu das mihi hoc vicio quod mihi ho
nori eſt do tibi hoc dono. ¶ Dñt cõmodare ⁊ mutuare. Qũ cõmoda-
mus redit idem in numero. Qũ mutuamus non redit idem in numero
ſed ſpeciei ſeu valore. Ioãnes dedit mihi libꝝ ſuũ cõmodato. accepi hũc
libꝝ a petro cõmodato. Pro quo aliqui vtunt̃ hoc ỽbo concedere quod ẽ
non repugno. vt Concedo tibi. i. nõ repugno tibi. In pace vr̃a vobis nõ
ꝯcedo. ¶ Sciendũ ꝙ quedã alia ỽba regunt duos dtõs Ut venio petrꝰ
venit mihi auxilio: venit inimicꝫ damno. Profilio. Apud Prudentium
Profilit auxilio ſocijs. Quedam ỽba regunt ſolum ſꝫm dtm̃. loco ꝑoris
habent accm̃. vt habet me deriſui. oſtentui. cõtemptui. Dauid. Iniqs
odio habui. Propheta Iacob dilexi: ⁊ Eſau odio habui. ⁊ ille dtũs odio i
eodem ſententia poteſt regi a ỽbo ſbſtantiuo ſum vel habeo. Vt Habeo
Ioãnem odio. ſum Ioanni odio. Sic in paſſiuo. eritis odio omnibꝰ ho
minibus. Nemo carnem ſuam odio habuit. Sic adiectus eſt morti. pa-
rant ſe bello. Accingunt ſe prede dapibuſqꝫ futuris. ¶ Item caruere
regit dtm̃. vt caruere receptui. hoc eſt vt milites in caſtra recipiant. Tu
laudi natus es. Plinius. Multi ſe ſomno ⁊ ꝯuiuijs ⁊ delectatõibus na-
tos arbitrẽtur. Tu vituperio natus es. ¶ Sciẽdum ꝙ ꝓ eodem dicimꝰ

do tibi hunc equũ dono. dono tibi hunc equum ⁊ dono te hoc eq̄. Naȝ regit hoc vbũ dtm̄ cum accõ. vt Dona eis requiē. vel accm̄ cum abltõ. vt donauit eũ corona aurea: Nec est dõm ꝓpino tibi equũ ſȝ do tibi equũ dono. vel do tibi hunc equũ in mei memoriã: ⁊ pign⁹ amoris. Et vt dr. Do tibi hoc dono. ſic dr fero tibi hoc dono. Tullius. Candelabꝝ qd rex egypti ioui dono tulerat a verre q̇ id a rege cõmodato accepat intuerſum eē conquerit. Itē cordi eſſe ⁊ in aio eē dr̃nt. Nã in aio eē. est idē qd ſtatui. Sȝ cordi eē. est idē qd delectat ⁊ placet. vt Id non cordi ē mihi. i. non delectat me vel nõ placet mihi. Vterqȝ vtriqȝ ē cordi.

Sepe reſoluis in ab huic viſus. viſus ab illo

¶ Hic dt ꝙ dtũs ſepe reſoluit in ablm̄ Ut viſus mihi. id est viſus a me hoc est ſepe dtũs ponitur ꝓ abltõ. vt Uidetur a me vel mihi. Nec cernitur vlli. id est ab vllo. Sic dr id a vulgo pt ⁊ vulgo eſſe aduerbium. id ē vbi qȝ Ut dr vulgo naſcet amomum. Idē quod de vbis dr. intelligendum est etiã de pticipiis. vt Iste ē inuiſus do ⁊ hõibus. Joannes Jeſu christo multum dilecte vgo. id est a Ieſu christo. Itē dtũs reſolubilis i ablatiuũ ſiue ponibilis in abltõ regitur. pmo a vbis paſſiuis. vt nec cernit vlli nec videbit illi. Et dr̃nt ſub paſſiuis cõtineri deponētia: neutropaſſiua ⁊ cõmunia paſſiue ſcantia. vt veneratur mihi. i. a me venijt mihi. id ē vēdicus est a me. Scdo regitur ab impſonalibus paſſiue voc; Vt fletur virgilio. i. a vgilio. Frequentius tamen reſoluunt in vbum actiuum Vt Statur mihi. id est ego ſto. Tercio a vbalibus in bilis ⁊ in dus. vt christ⁹ est amabilis nobis. Uirgilius. Nec viſu facilis nec dictu affabilis vlli. Quedam vbalia in oſus vt est omnibus formidoloſus. id est ab omib⁹ Saluſtius. Regibus boni qȝ mali ſuſpectiores ſunt. ſempqȝ his aliena vtus formidoloſa est ⁊ ſic capitur paſſiue: Accipit etiã formidoloſus actie vt Mi hõ ne formidoloſus ſis. id est ne formida. Sic inuidioſus accipit actiue ⁊ paſſiue. Sed exoſus ⁊ poſus ſolum accipiunt actiue ⁊ regunt accuſatm̄ vt poſus opes. exoſus bella. Quinto regunt hunc dtm̄ dcões diuerſitat; alietatis ⁊ differētias ſcantes. vt hoc vbum diuerſum. vt diuerſum illi. i. ab illo hoc diſcrepat illi. Frequētius tamē cũ abltõ ineniũtur Sexto vba ſuſceptiua ⁊ receptiua ⁊ ſepatiua regunt dtũm. vt Suſtulit mihi auꝝ. i. latenē abſtulit. Sic aufero. eripio. tollo. frequētius tamē regunt abltm̄ mediante ꝑpoſitõe. Septimo hoc vbum est cũ gtõ tanti captum ꝓ eſtimo regit hunc dtm̄ reſolubilē in abltm̄. vt diuitie non ſunt mihi tãti quãti lr̄e. i. non reputãtur. Non ē mihi copia tanti. ¶ Sciēdũ ꝙ dictio hui⁹ locutionis pt regere dtm̄ ſcantē rem agētem. vt leſit mihi id est a me: Qñqȝ pt regere dtm̄ ſcantē cõmodum vel vtilitatem Vt legit mihi. i. ad vtilitatem meã: ⁊ ſic est ſepe in illis amphibologia. Sic i iſta dabitur mihi. i. a me alijs. vel dabitur mihi ab alijs. ¶ Sciēdum ꝙ dtũs rectus ab illo vbo deponenti videor videris. vt Uideor mihi. videris tibi non est ꝓpe reſolubilis in abltm̄. Et in pma perſona dõm est. videor mihi. In ſecunda videris tibi. In tercia videt ſibi vel illi. Ita et; in plurali videmur nobis. videmini vob. videt ſibi. Qui modus loquendi ē cle-

gantioꝛ illo. videtur mihi. ⁊ ſcãt ille locutões. videoꝛ mihi bñfacere. vide
ris tibi ſape. teut. het duncket dy. Jta ⁊ quidam loquunt̃ impſonalit̃. vt
ſi viſum fuerit. i. ſi placet. Et ſcat viſus duo. quandoq; eſt apparere. vt vi
ſus eſt mihi flere. Quãdoq; viſus gheſien: vt viſus eſt mihi. i. a me Jta ĩ
uiſus qñq; odio habitus. quandoq; non viſus.

Vis ꝑceptiua quartis ve potes dare verba
Junges que fari ſignant aut ſignificare
Hec tibi clarifico ſigno vel denoto ſcribo

¶ hic dt ꝙ vba ꝑceptiua ⁊ vba ſcantia actum fandi ⁊ loquẽdi regũt da
tiuũ cum accõ De ꝑceptiuis. vt hec mando vobis. ꝑcipio tibi illd. ſuadeo
tibi iſta. De vbis fandi. vt dico tibi nouũ. retulit mihi noua. Jtez hec
verba quãdoq; loco acc̃i habent infinitiũ. vt ꝑcipio tibi legere Precepit
ill' Jeſus ne ab hieroſolymis recederent. vbi ne diſcederẽt ponit̃ ĩfiniti
ui loco. etiã conſtruunt̃ cũ dictio. vt iubeo te legere. Sic ꝓhibeo te legere
peto te legere: Itẽ iubeo qñq; accipit̃ ꝓ impero. ⁊ ſic ſolum regit dtũm
Apud Lucanum. hiſpanis galliſq; iubet. Sic imperat hiſpanis. quã
doq; ſt heyten doen. vt iubeo tibi legere vel te legere. ⁊ melius cum di
cto. Et ſub vbis in lr̃a debent comphendi inhibeo ⁊ ꝓhibeo ⁊ eſt inter ea
drña. Prohibemus ne q̇s incipiat. Inhibem⁹ vt incepto deſiſtat. i. ne ꝑ
ſtat ire ſeu ne cõtinuet. Apud Uirgiliũ. Quod genus hoc hõim que ve
hunc tam barbara morem. Permittit ꝑma hoſpicio ꝓhibemur harene.
¶ Sciẽdum ꝙ varia ſunt vba regentia dtm̃ cum accõ. ¶ Primo vba ſi
gnificantia dare. vt ſunt do. lego cõmendo. mutuo. dono. ꝓbeo. tribuo. i
pẽdo. trado. dedo. vt do tibi lr̃as tanꝙ̃ tabellario. Sed do ad te lr̃as ꝑfe
rẽdas Jdõ hec duo aliqñ ꝯiungunt̃. vt dedi petro ad te lr̃as. idõ ille q̇ mit
tit lr̃as dare dr̃. ſed ille cui dant̃ reddere dr̃ cũ ꝑlate fuerint ab eo. Ille vo
ad quẽ dantur accipe dr̃. Cõmendo me tibi. i. tue me trado fidei. Sic cõ
mẽdo tibi Johem. Jñ lr̃e cõmendaticie dicte ſt ⁊ non ꝓmotiales. Sic
dr̃ Cõmendo tibi pecuniam. i. trado. Cõmendo etiam eſt aliquẽ lauda
re: vt ꝯmẽdauit te apud ꝑncipem. lego tibi fundum. i. teſtamẽto do ſiue
relinquo. Jñ legata dicũtur teſtamento relicta. ¶ Scdo vba ſcãtia ꝓ
mittere. vt ſunt ꝓmitto. ſpõdeo. polliceoꝛ. recipio vt tu id mihi corã rece
piſti. i. ꝓmiſiſti. Quod mihi iã dudum corã recepiſtis nunc re ipſa com
probetis. Polliceoꝛ tibi oẽm meam opam curam ſollicitudinez. Et eſt
polliceri ſponte ꝓmittere ⁊ dr̃ etiam recipe vt poteris tibi de me oia polli
ceri ¶ Tercio vba compandi regunt dtm̃ cum accõ. vt ſunt comparo. cõ
fero. Cõpono equo. vt confero te illi vel cũ illo. cõparo te illi vel cũ iſto.
equo te illi. Et pr̃ adhuc abltũs addi in quo fit compatio. vt ꝯfero te illi
eloq̃ntia lr̃atura. cõpono te illi magis poeticum. Vñ Virgilius. Si pũis
cum ponere magna ſolebam. dr̃ etiã ſine dtõ. vt Joãnes equat petꝛ elo
q̃ntia. Jtẽ quãdo dr̃. hic non eſt cum illo compand⁹. ħ de mioꝛi ad maio
rem potius dr̃ ꝙ̃ e diuerſo; vt Virgilius cum homero non eſt cõpand⁹.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Quarto ꝟba ƀcantia conferre vnam rem alteri regūt dtm̄ cū accō. vt
p̄fero te illi. Virgilius. Ne me ſibi p̄ferat illa vereť. Prepono antepono.
antefero te illi Vt Cicero. Platonē omib⁹ an̄ponit. Antepono ꝟtutē di⸗
uitijs. Sic ſua oppoſita poſtpono. poſthabeo Vt ille poſtponit ꝟtutez di
uitijs. Poſthabui tn̄ illoꝝ mea ſeria ludo. Virgiľ. Pn̄t ⁊ q̄dā regere abla
tiuū ƀcantē i quo quis p̄fertur alteri. vt p̄fero te illi lr̄is Preſto regit dtm̄
vt p̄ſto illi. vel p̄ſto illi lr̄atura. Et vt aliq̄ volunt ꝓ dtō accm̄ regere p̄t Vt
preſto illum lr̄atura ¶ Quinto ꝟba ƀcātia ſubiugate regūt dtm̄ cū accō
vt ſubiugo. ſubijcio. ſubdo. ſuppono. vendico. ¶ Sexto ꝟba ƀcātia adiū
gere regūt dtm̄ cū accō. vt aſſocio. adiungo. applico me illi. Sic q̄dā ꝟba
tranſitiua cum ad compoſita. vt aduolue hoc mihi. admoue hoc mihi
¶ Septimo ꝟba precipiendi ⁊ ꝓhibendi Vt Impero tibi hanc rem Iu
beo tibi hanc rem vel iubeo te legere cum infinitiuo. Mando tibi hec. et
dr̄n̄t mandare. p̄cipe. ⁊ iubere. Nam mandare eſt aliquid cuius perſone
gerundum vel exequendum cōmittere. ⁊ ſic filius poteſt mandare pa⸗
tri. ſed p̄cipere eſt ſupiorum perſonarum vel magiſtratuum. Et etiā ma
giſtroꝝ. ⁊ ſic ƀcat p̄cepta tradere. Inde p̄ceptor magiſter. ⁊ precepta ſunt
doctrine ab eo tradite. Iubere. eſt idem quod imperare Vt tu mihi ea
iubes vel iperas que ip̄e facere vel agere vel exequi recuſas. Dicitur etiam
impero mihi. imperas tibi. Ab iſta regula excipiť interdico qd̄ regit da⸗
tiuū non cum accō ſed ablatiuo. vt interdico tibi aqua ⁊ igni. Octauo
ꝟba dicendi. vt Dico tibi veritatem. refero tibi omnia ordine. Ick ſalt v
ſegghen alſt gheſchiet is. Induxi bellum fortune Retulit mihi non ve
riſimilia. Et eſt drn̄a inter retulit mihi ⁊ retulit ad me. Nam retulit mi
hi. id eſt narrauit mihi. ſed retulit ad me. id eſt in conſultatōem tulit Vt
referam hoc ad patrem vel magiſtrum. ¶ Nona regula. Verba ƀcātia
ferre in rem vľ locum aliquem regunt dtm̄ cum accō. ſed dtūs ponitur
ꝓ accō ⁊ ad p̄pōne vel in. Vnde Virgilius. Inferretqꝫ deos latio. i. in la
tinum vel ad latinum. Apud eundem. Hedorumqꝫ gregem viridi com
pellere hibiſco. id eſt ad hibiſcum. Idem. Si quez iactatū pelago videat
hoc eſt in pelagus. Clamitor celo: id eſt ad celum. Idem. Sciendūz: ꝙ
quedam ſunt verba regentia dtūm cum accō. vel accm̄ cum abltō vt do
no impartio augeo cōduplico accumalo. communico. ⁊ ſi qua ſunt ſiľia
Dicitur em̄. Dono tibi libertatem. vel dono te libertate. Impartio tibi
res meas. vel impartio te rebus meis. Imptio tibi ſalutem vľ te ſalute
Sed ſimplex partior. iris. eſt ꝑtes facere. Augeo tibi fortunas. vľ augeo
te fortunis. cōduplico accumulo tibi diuitias. vel accumulo cōduplico
te diuitijs. Ita ⁊ facio ⁊ eius compoſitū afficio mutant hoc regimē vt fa
cio tibi iniuriā. facio tibi contumeliā. ſed afficio te iniuria vľ afficio te cō
tumelia. ¶ Item tercio ſciēdum. quedam ſunt ꝟba regentia dtūm vel
gtm̄: vt dominor. miſereor. auxilior apud veteres quod nunc ſolum regit
dtm Vt dn̄atur nobis vel dominatur noſtri. Ita principor Vt p̄ncipa⸗
tur noſtri vel nobis. tamen frequentius dtūm. Miſereor tui vel tibi. Si
vis vt tui miſereať deus fac alteri miſerearis. Sic auxilior tui vľ tibi Vn̄
Eſa. xlj. Auxiliat⁹ ſum tui. ſed potiſſimum dtm̄ regit. ¶ Quarto. q̄daꝫ
ꝟba regunt dtūm vel accm̄ in eadem ſn̄ia. vt Inuideo. noceo. bn̄dico cū

maledico.ꝓpicior.moderor.intẽdo.ꝛ calūmnior.Iſta accuſatis iungun-
tur ſiue datiuis.Et veteres poſuerunt ſb his verbis.ꝑſtulor.blãdior.In-
uideo tibi vel inuideo te.vel dt̄m cum accõ.vt ſolem inuidet vndis:In-
uidet tibi bona tua Moderor.Horatius.Qui non moderabit̄ ire.Itẽ
ꝓpiciare delicta populi.Sic q̇dam volunt de preſtoꝛ añcello.vt añcello
tibi vel te.¶Quinto.quedã regunt dt̄m vel accm̄ non in eodem ſenſu
ſed ſub dñã Vt auſculto tibi.i.obtempero ſiue obedio Ut huic oẽs ppl'i
auſcultate p̄ceptori.Audio to.i.ſum te aurib⁹ audiens.Audio tibi.id eſt
obedio tibi.Et eius participiū audiens i hoc regimie iungitur cum iſto
vocabulo dicto.vnde lex duodecim tabularum.Filiū patri min⁹ audi-
entẽ dicto licet abdicare Debemus oẽs diuinis p̄cept; dicto audiẽtes eſſe
Timeo te.i.tanq̄ inimicū.Timeo tibi tanq̄ amicum.Sub hoc verbo
timeo comp̄hendi debent v̄ba idem ſ̄cantia cū eo.q̄ talia ſunt.metuo.ve-
reor formido:vt verebar huic viro.Et regunt iſta v̄ba qñq; ablt̄m mediã-
te prepõne a ſ̄cante illum a quo quis ſibi cauebit Vt metuo tibi ab illo.
Apud Comicum.Et metui a criſide.Metuo tib in diabolo.Impono
tibi.decipio.vt quid ſit impoſuiſti nobis.ꝛ ſic habet ꝑ ſyncopam impo-
ſtum in ſupino.de quo impoſtor.Impono te.i.ſuꝑ hūeros pono vl' tol-
lo.Recipio tibi.i.ꝓmitto tibi.Recipio te.i.ad me capio.Conſulo tibi eſt
ꝯſilium tibi do.ꝛ cum dtõ rei ianimate ſ̄cat ꝓuidere Vt conſulo honori.
Conſulo te.i.conſiliū ex te peto.Et iuenitur hoc v̄buz ꝯſulo q̄ndoq; re-
gere gt̄m.vt couſule boni.Vñ.Ad me ꝑuenit conſuluitq; mei.Cõuenio
tibi.hoc ẽ ſum tibi vtilis ꝛ ꝯueniens.Et; conuenio tibi.i.nullam tecū cõ-
trouerſiam habeo.Vnde Cato.Conueniet nulli q̇ ſecum diſſidet ipſe.
Et i hac ſ̄catõe dicimus.Conuenit mihi tecum.Conuenit iter nos.i.
Nulla iter nos controuerſia eſt.Iuuenal'.Seuis iter ſe conuenit vrſis.
Sic dr iter hos male conuenit:Sed conuenio te.i.te alloquor.ꝛ et; i iu-
dicium te traho:vel corã iudice te accuſo.Vnde Aug⁹.Conuenio vos
hebreos ſic dr.Si tu conuenies me ad iudicam.Ego te recõueniã.teut.
ſ̄cat aenſpreken.Inde dicte ſunt apud legiſtas conueutões ꝛ reconuen-
tões.Conduco tibi.i.ſum tibi vtil':vt id non conducit mihi.ſed conduco
te.i.tecum mercede de opera locanda venio.teut.ſ̄t jck myde dye:Vt in
Euangelio.Nemo nos conduxit.Et; conducimus rem ianimatam Vt
domum agrum quem alius nob locat.Conducere aliq̇ vſurpant ꝓ cõ-
ducatum prebere:teut.gheleyden.quod aliq̇ dicūt deducere.Sufficio
tibi ſiue alicui rei hoc eſt ſatis ſum vel par ſum.Sed ſufficio te.i.te i lo-
cum alterius.ſurrogo vel ſubſtituo Vt Ioannes eſt i locum eius ſuffe-
ctus.Deficio tibi.i.deſum tibi.Deficio te.i.derelinquo.Vnde Hierony⁹
Deficeret me dies plura loq̇ volentem:Et eſt ꝓpe deficere cum accõ ife-
riorem derelinquere ſuperiorem.Vt milites ducem belli:diſcipulos opi-
nionem magiſtri.Hec ciuitas ſuum defecit p̄ncipem:Hec ciuitas defi-
ab hoſtes.Cedo tibi.i.locū do vel concedo tibi.i.non repugno.ꝛ ſic facit p̄-
teritum ceſſi.Sed cedo te.i.flagello te.Vt cecidit eum lor; flagell'.et ſic
fac̄ p̄teritum cecidi.ꝛ ſupinum ceſſum.Aduerſor tibi.i.contrari⁹ tibi ſu;
Aduerſor te.i.abominor.Pro quo aliq̇ legunt auerſor.vt gentes quas
auerſat̄ dñs.Iudico tibi.ẽ iudiciū tibi do Iudico te.i.iudicio te dãno.

Inſto tibi vel alicui rei.i.ꝓpam do vel appropinquo. Inſto te vł aliquā
rem.i.hoſtiliter pſequor aliquā rē. Cōmendo tibi.i.in fidē tuā trado. Cō
mendo te.i.laudo te. Defero tibi.i.honorē do. Defero te.i.accuſo te.vt de
ferā te ad pceptorē. Vñ delator.i.accuſator. Et delatio.i.accuſatio Defer
re aliquā rē.ē deorſum ferre:vt oblitus ſum deferre librum meū.

Erudio iubeo doceo ſimul inſtruo diſco

Ac introduco debes coniūgere quarto

Dum tamen acquiris decet hec ſociare datiuis

¶ Dicit ꝙ hec vba erudio.iubeo.doceo.rc̄.ſolent regere accm̄ tamē ſi im
portant acquiſitōem dāni vel cōmodi regunt dtūm. Et ꝓ hoc autor ar
guit a minori ſic. Si hec vba vehemētiſſime trāſitōis.ſcʒ.erudio. doceo.
rc̄.regunt dtm̄.ſeqtur ꝙ omne vbum mundi importās acqſitōem dam
ni vel cōmodi regat dtm̄. Exemplum vbi regunt dtm̄ vt Doceo tibi fili
um tuū grāmaticam. Erudio tibi filium tuū. ¶ Sciēdum drām eſſe in
ter eruditus ⁊ lr̄atus.nā lr̄atus eſt idem quod ḡmmaticus.lr̄atura enim
idē eſt qd̄ grammatica:ſic ſciens lr̄as.id eſt ſciens grāmaticam .Grāma-
tica facit hominem lr̄atum. Sʒ eruditus eſt qui ſcit phiam. Nam phia
facit hominem eruditum.vnd̄ dici pt. Petrus ē ſumma eruditōe ſʒ me
diocri lr̄atura. Paulus ⁊ ē lr̄atus ⁊ eruditus. Item doceo quādoqʒ re-
git poſt ſe duos accōs.vel loco alterius acc̄i infinitm̄ Ut doceo te loqui
latine. Caſdē constructōes hʒ ſuū cōpoſitum. Dedoceo. vt dedoceo te
barbariem.vel dedoceo te barbare loqui. Et ē dedoceo idem qd̄ oſtendo
ſtm̄ eſſe qd̄ doctus es Docens qd̄ verum eſt. Quintilianus. Difficiliꝰ opꝰ
eſt d̄docendi ꝙ̄ docendi. Sic ⁊ ſe habent Diſcere ⁊ d̄diſcere. Nam hō Diſci
tur vt intelligat. Sʒ d̄diſcit qd̄ didicit. vt Difficilius eſt d̄diſcere ꝙ̄ diſce-
re: Ediſcere eſt memoria complecti. Et ē capitulum. Apd̄ Quintilianū
d̄ ediſcendo. Et regit Diſco cum compoſito d̄diſco accm̄. vel cōſtruitur
cum īfinitiuo loco acc̄i. vt Diſco latinū Diſco loqui latine. Vñ Ouidiꝰ.
Nam Didici getice barbariceqʒ loq̇.d̄diſcit barbariem vel d̄diſcit barba-
re loqui. Item inſtruere qñqʒ ē idem qd̄ preꝑare. vt inſtruere claſſeʒ eti-
am militem cām: Sic dr̄.miles iſtructus quaſi bñ ad pugnam armatus
Et ſic gn̄aliter hn̄s inſtrumēta ad aliquā rem dr̄ eſſe inſtructus Qñqʒ ac
cipit̄ ꝓ docere. Vt apd̄ Catonē. Si tibi ſint nati nec opes tūc artibꝰ il-
los. Inſtrue.rc̄. In qua orōe hoc vbum inſtruo regit atm̄ cum abltō.
Qd̄ etiam faciunt alia vba vehemētiſſime trāſitōis hoc ē Docēdi rogā-
di veſtiendi vba. Et potiſſimū hec paſſiua.imbuor.iſtruor.initior regūt
abltm̄.vt ē ibutus lr̄is.iſtructus lr̄is.eſt imbutus malis artibus ⁊ eſt in-
ſtruere erudire Inſtituere ſic etiam regit accm̄ cum abltō loco ſcd̄i accu
ſatiui poſito.vt plurimū em̄ intererit quibus artibus ⁊ q̇bus hos tu mo
ribus iſtituas. Qñqʒ iſtituo idē eſt qd̄ ꝓpono.⁊ ſic conſtruit̄ cum infiniti
uo Vt inſtitui hic manere donec petrus revertat̄. Qñqʒ inſtituo idē eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

qd̓ facere. ⁊ ſic regit duos accõs ſtãtes ꝓ eodẽ. vt inſtituo te heredẽ. Et ẽ drña inter inſtitutũ ⁊ iſtitutões. nã iſtitutum. i. bonus mos. Inſtituta ſꝫ boni mores. vt petrꝰ ẽ ibutus optimis iſtitutꝫ. i. bonis moribus. Faciã meo inſtituto. i. meo more. Inſtitutum nonnunꝗ̃ ſꝫ ꝓpoſitum ⁊ inceptum. vt nõnunꝗ̃ ob inſtituto meo recedam. i. ꝓpoſito. Sꝫ inſtitutiões ſunt p̄ceptões q̇bus iſtruunť ⁊ docenť hoies. Unď libri Quintiliani dicti ſunt ď inſtitutõe oratoria. Sic ďr libri inſtitutionũ grãmatice Dialectice. Itẽ Diſcere non regit accõs vt multi exiſtimant.

Obuius atqꝫ viam vio ve ſimul heu quoqꝫ iũgam

¶ Hic ďt ꝙ hoc nomẽ adiectiũ obuius ⁊ hoc vbum obuio ⁊ hoc aduerbium obuiã cũ his duobus interiectionibus ve ⁊ heu regunt Dtm̃. Ut obuius ſum tibi. venit mihi obuiam: obuiauerũt Dño clamãtes ⁊ dicẽtes ⁊c̃. Ve mundo a ſcandalo. ve vobis ridẽtibus qꝛ flebitis vos. Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus eſt. ¶ Sciẽdũ ꝙ obuius ẽ nomẽ adiectm̃ ⁊ cõſtruiť cũ vbis ſbſtantiuis. vt obuiꝰ tibi ſum. obuiꝰ tibi futurus ſum. Etiam cũ hoc verbo fero vt obuiũ me tibi fero. obuiũ me tibi fortuna obtulit. Et cũ hoc vbo habeo. vt eunti coloniã forte habui mihi petrum obuium. Obuiam ẽ aduerbiũ ⁊ ſtat cũ vbo motus. vt Joãnes venit mihi obuiam. obuiã proceſſi: obuiã iui. Sub verbo obuio intelligi debent occurro. occurſo. offero. aſſurgo. inſurgo. vt hebrei occurrerunt dño: Occurſare capro. cornu ferit ille caueto. Uirgilius. Optime te mihi offers. Optune te obtuliſti mihi. Obuiare qñqꝫ trãſſumiť ꝓ reſiſtere. vt ego ei ꝓ viribi mea pte obuiabo. ¶ Itẽ ve qñqꝫ ẽ coniunctio encletica. ⁊ ſic ponitur in fine poſt dcões quas copulat. vt petrus paulꝰ ve: ſcribit legit ve. Que ſi poſita fuerit i medio ẽ geminanda. vt non refert ſi id meũ ve tuũ ve dixeris. Et cõponiť cum ne ⁊ ďr neue vel neu per apocopã. i. vt non. Ut' Neue puellaꝝ lachrymis moueare caueto. Ut flerent oculos erudiere ſuos. Qñqꝫ eſt interiectio Dolẽtis ſiue execrantꝫ. ⁊ ſic ſcribitur ꝑ dypthongõ. e. vt ve ſoli quia cũ ceciderit non habet ſubleuantẽ. Execrãtꝫ vt ve mũdo a ſcandalo. ve vobis ſcribis ⁊ phariſeis. Et hoc modo ſepe poniť noialiť. Jn aue quaſi ſine ve. Ve tibi naſcẽti. ve viuo. ve morienti. Non ergo ſine ve nũc viuit filꝰ eue. Jn poři vſiculo ve eſt interiectio. In poſteriori poniť noialiť. ¶ Itẽ heu qñqꝫ regit Dtm̃. vt heu mihi qꝛ icolatꝰ meꝰ ꝓlõgatus eſt. qñqꝫ accm̃. vt heu me miſeꝝ dies in omnes. qñqꝫ cũ ntõ. vt Uirgilius Heu priſca fides. qñqꝫ cum gtõ. vt heu miſere gentis. Lucanus. Qñqꝫ cũ vtõ. vt heu phebe qꝛ iã radios exerꝫ. Frequẽtiſſime cũ accõ põiť meo cum dtõ. rariſſime cũ alijs caſibus. qꝛ hoc poeticũ ẽ. Qñqꝫ heu ponitur ſine caſu. vt' Penitet heu ſero nil didiciſſe mõ. Heu q̃ꝫ difficile eſt crimen non prodere vultu. ſed ſtudium non prodere vultu. Et heu habet compoſitum. vt eheu. ⁊ eſt idem qď heu: ⁊ nullum regit caſum. vt eheu quid volui miſero mihi. Boetius. Eheu q̃ꝫ ſurda miſeros auertiť aure. Quã interiectõem aliq̇ dicere volunt heuheu. ſꝫ melius eheu ďr. vt eheu q̃ꝫ pingui macer ẽ mihi taurus i agro. Et ẽ drña iter heu ⁊ heus. Nam heus ẽ aduerbium reuocandi p̄tereuntem vel p̄tereũtes. vt heus puer. Uirgiliꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Heus iuuenes mõſtrate viã. ¶ Sciendũ ꝙ ſub heu ħʒ cõphẽdi hei qḋ
regit dtm̃ frequenti⁹ q̃ʒ heu. vt hei mihi q̃lis erat q̃ntũ mutat⁹ ab illo he-
ctore. hei mihi ꝙ nullis amor ẽ medicabilis herbis. ¶ Inuenit̃ etiã intie
ctio ah. ⁊ ſepi⁹ ponit̃ ſine cãu vel cũ vtõ vt Ah nimiũ ꝓperas ⁊ adhuc tua
meſſis i herba eſt. Cũ vtõ. Quẽ fugis ah demens habitarũt dij q̃ʒ ſiluas
Ah chorydon. chorydon q̃ te demẽtia cepit Sũt ⁊ plures alie intiectões
non hñtes regimẽ Ut pape admirãtiꝫ. Ahe iteriectio ridentiꝫ. Inueniũt
⁊ multe alie Ut apud btm̃ Hieronymũ. Queqʒ gens hʒ ſuas intiectio
nes q̃ transferri pñt minime Ut racha hebrea eſt oſanna quaſi oſi anna.
oſi eſt idẽ quod ſalua anna ⁊ vo interiectio obſecrantis. ¶ Itẽ ſub h̃ ad-
uerbio obuiã p̃t intelligi alia regula q̃ talis eſt. Oĩa aduerbia quoꝝ noĩa
regunt dtm̃ ⁊ ipa dtm̃ regunt eundẽ Ut petrus eſt ſil̃is mihi. ſic dr̃ petr⁹
ſcribit ſil̃r mihi. Horatius. Uiuere natura ꝯuenient oportet. ibi conue-
nienter regit dtm̃ Ut ſuum nomen ꝯueniens,

Contigit euenit accidit et placet adde dtõ

Et libet atqʒ licet liquet et vacat additur iſtis

¶ Hic autor dt ꝙ hec octo impſonalia vba. contigit. accidit. euenit placʒ
libet. liquet. vacat. licet regunt dtm̃ caſum Ut contigit mihi eo tp̃e eſſe
rome. Non vacat mihi audire ¶ Sciendum ꝙ quedam alia ab alijs au
toribus ſupaddunt̃ Ut expedit. competit. ſuppetit. cõducit ꝓdeſt. ꝓfert
obeſt. nocet. ⁊ ſil̃ia Ut expedit mihi diſcere. Expedit vobis vt vn⁹ moria-
tur homo ꝓ ppl̃o. i. vtile eſt. conuenit mihi ire domũ. Et ſtat pro placet
⁊ ſedet ſed poeticum ẽ. Sic conſtat mihi. ¶ Itẽ q̃dam complexa ex no-
mine ⁊ vbo ſb̃ſtantiuo regunt dtũm Ut opeprecium eſt ſcholaſtico ſcire
grammaticã. i. vtile eſt. Opeprecium eſt habere quos imiteris. Conduci
bile eſt logicam diſcere volẽtibus didiciſſe grammaticã. Uolupe eſt nob̃
audire talia. In q̇bus loquutionibus hoc vbum eſt p̃t accipi perſonal̃r
ƀm quod ordinat̃ conſtructio. Sic hic. renunciatũ eſt mihi pr̃em diẽ ſu-
um obijſſe. Narratum eſt mihi turcum ſuccubuiſſe. Relatum eſt mihi
carnem placuiſſe. Perſuaſum eſt mihi te hoc feciſſe. In q̇bus dictũ ſiue
infinitiuus ſi p̄conſtruat̃ ẽ accipitur perſonaliter. ſed ſi poſt ꝯſtruat̃ ẽ ac-
cipitur impſonaliter. ¶ Itẽ ſil̃r habent ſe iſta complexa certum ẽ mihi
ire in hiſpaniam Conſtitutũ eſt mihi. deliberatũ eſt mihi. Decreium eſt
mihi ire in patriam. i. conſtitui decreui. hoc eſt apud me cogitando ſic fir
matum eſt. Sed comptum eſt mihi. ⁊ ploratũ eſt mihi ƀcat comperi et
exploraui. i. ſcio ꝑ inueſtigatõem. Et eadam ſententia dr̃ exploratũ ha
beto. comptum habeo. ⁊ negatiue. non exploratum habeo. ¶ Tercio cir
ca vocabula ſciẽdum ꝙ contingere quãdoqʒ accipitur perſonaliter et ſic
ƀcat ſil̃ tangere ⁊ ſic regit accm̃ Ut illa ligna ſe cõtingunt. Ego ne mini-
mo quidem digito meo te ꝯtigi. Inde dicta ſunt cõtigua quorum vlti
ma ſe tangunt. ſed vnum nõ ſunt Ut cutis ⁊ camiſia. papir⁹ ⁊ pẽna. ſʒ cõ
tinua ſunt quorum vltima ſunt vnum. hoc eſt contigua dicunt̃ duo cor
pora, ⁊ continua vnum corpus Ut partes trabis ſunt continue.

¶ Scđo accipit̄ ꝯtingere impſonalr̄. ⁊ ƀt gheuallē of gheſchiē. ⁊ ſic regit
dtm̄. vt contigit mihi legere. Aliqñ cum accõ ꝯſtruit̄ vt ꝯtigit deū crea
re. Sic alia v̄ba pñt capi pſonalit̄ vel impſonalr̄. Accidit qñqȝ accipit̄ p-
ſonaliter. ⁊ ſic hȝ ntm̄. vt res inaudita accidit. Qñqȝ impſonalit̄. ⁊ ſic re-
git dtm̄. vt accidit mihi. Euenit ſilr̄ accipit̄ pſonalr̄. ⁊ tūc hȝ ntm̄ a pte
anteriori. vt talis fortuna euenit tibi qualis mihi euenit. Placere. bcha
ghen. ⁊ ſub placet comphendunt̄ cõpoſita. vt pplacet diſplicet mihi. Li
cet ⁊ libet dr̄nt. Nā licet đt bonū honeſtū. Libet bonum delectabile. Ut
proh pudor omne quod libet lȝ. Aplūs. Omia mihi licent ſed non expe-
diunt. Et apđ veteres ſcribit̄ p v cū omnib⁹ ab eo deriuatis. Ut lubido
dominandi. Sic collubium ē cib⁹ qui dat̄ in fine cene. vt poma. nuces. ⁊
ſic de alijs. Itē hoc v̄bū licet cõponit̄ ⁊ đr. ſcȝ. videlicet que ƀcant idē qđ
certe p amaritudinē cū quodā deriſu. Vt apđ Virgiliū. Scilȝ. is ſuperis
labor eſt. Quādoqȝ ſcȝ videlȝ ponunt̄ p expoſitōem. vt q̄ttuor ſunt virtu
tes cardinales. ſcȝ. prudētia. eloq̄ntia. ⁊c̄. ſed h̄ raro apđ eloq̄ntes. Nunq̄
his duab⁹ dcōnib⁹ vtendū eſt p interrogatōem. ſȝ more donati q̄ emus, vt
Partes or̄ois quot ſunt. ⁊ in ſcđa q̄ſtione ponet̄ q̄ ⁊ non ſcȝ. Inuenit̄ et
ilicet qđ qñqȝ ponit̄ ꝓ ilico velociter. Vñ Virgili⁹. Fugit ilicet aura. Itē
hoc v̄bum lȝ ponit̄ qñqȝ ꝯiunctionalr̄ ƀcās idē qđ q̄uis vel etſi. Et non
pñs ſolū ſȝ licebit liceat. Vñ Lucan⁹. Maiorꝝ vtam ꝯbuſta licebit. A b h̄
v̄bo licet venit licentia. Et dr̄nt licētia ⁊ libertas. Nā libertas accipitur
in bonū. cū q̄s non timide qđ ƀuile eſt. ſed ingenue ⁊ libere: hoc ē vt liberꝝ
decet loquit̄. Sed licētia in malū accipit̄. vt qñ hac libtate abutimur vſ-
q̄ ad ꝓcacitatē. ⁊ ē quedā impunita facultas dicendi agendiqȝ que velis
vt tu licentioſe loq̄ris. Comic⁹. Deteriores oēs ſum⁹ licētia. Sic ſepe đr li
centia ferri. Apđ iuriſcōſultos accipit̄ etiā licētia in bonū. vt data ē mihi
licentia eundi redeundiqȝ. ¶ Itē hoc v̄bū lȝ iungit̄ ſepe infinitis vide-
re. cernere. Vt lȝ videre. lȝ cernere. ſilr̄ cernere eſt videre ⁊ ꝓ eodē accipiū
tur: vt Cicero. Licet videre nōnullos tam ſtultos vt nihil differāt a natu
ra brutorꝝ. Et apud eundē. Licet hora ipa cernere iratorꝝ. Et iterꝝ apud
eundē. Itaqȝ videas iuſtos iniuſtis reb⁹ maxime dolere. Itē vacat qñ-
qȝ eſt pſonale ⁊ ſic ƀt carere ⁊ regit abltm̄. vt Cicero. Debes tu ea q̄ me ac-
cuſas culpa vacare. Ita đr. hoc nō vacat myſterio. id vacat rōe. Qñqȝ p-
ſanalit̄ captū ƀt opam dare ⁊ ſic regit dtm̄. vt vacat lr̄is. vacat potationi-
bus. vacat ſomno ⁊ ventri. ⁊c̄ijs. Qñqȝ pſonalit̄ ƀt vacuū eē vt hic locus
nō vacat. Sedes apl̄ica vacat. i. nō eſt papa. Sȝ vacat impſonalit̄ eſt ocio
ſum eē. vt nō vacat mihi audire vr̄as ineptias. nō vacat mihi audire tu-
as nugas: hoc eſt non habeo tp̄s audiendi vacuū. Inđ vacatio. Et ſic đr
vacatio ſtudiorꝝ melior quā vacātia. Hinc etiā vacuna dea vacationū. Et
hoc impſonale ponit̄ qñqȝ ſine cāu. Virgili⁹. O dea ſi ꝓma repetens ab
origine pgā. Et vacet annales nr̄orꝝ audire laborꝝ. Añ diē clauſo compo
net veſp olympo. ¶ Itē dtūs qñqȝ ponit̄ abſolute. Prio cā breuitatꝫ Vt
deo gr̄as. q̄ breui⁹ đr đo gr̄as q̄ đo dicim⁹ gr̄as. Ponit̄ ſcđo abſolute cā
relatōis vt habitātib⁹ in regiōe vmbre mortis lux orta ē eis. In q̄ locuti
one ſi relatm̄ eis nō eēt poſitū hoc añs habitātib⁹ regeret̄. ⁊ etiā eēt ſatꝫ cla-
ra or̄o. nunc aūt q̄ ponit̄ in hac locutōe hoc relatm̄ eis oportet añs poni

abſolute q̄ nō ē v̄bum vnde regit̄. Añz em̄ ⁊ relatiū volūt h̄re duo v̄ba q̄n regunt̄ vel vnū v̄bū bis poſitū. Iuxta illō Floriſte. Precedens ⁊ q̇ bi nis v̄bis vulo iūgi. Diuerſis vel det̄ eis v̄bū geminatuz. Tercio videt̄ datiuus poni abſolute aduerbialit̄ vt iſti dti. ruri. luci. veſpi. ⁊ ruri ſe cōtinet. Tulli⁹. Quid em̄ audiat luci. i. luce. Petr⁹ venit veſpi. Dicūt tñ q̇dā iſta vocabula non eſſe dti caſus ſed ablti. vt rus habeat in abltō rure vl̄ ruri. lux luce vel luci. veſper re. vel ri. Videt̄ tñ veſperi poti⁹ eſſe aduerbiū Vt ſuperi⁹ dcm̄ ē. Siſr ſero ponit̄ abſolute Vt ſit dtūs vl̄ abltūs a ſex q̂ vtuntur veteres Ut ſero ē cubile linq̄re.

Sequitur de regimine Accuſatiui.

Accuſatiui regimen ſu biungitur iſtis

¶ Peracto de regimine dti caſus. Dōm ē ď regimine acci. Et ďt ꝙ accūs ſ̄t rē iu quā trāſit act⁹ v̄bi. teut̄. datmen doet ſol ſtacn yn accō. Et regit̄ accūs q̄ñq̄z noīe. vt alb⁹ faciē. a ꝓnoīe. vt cuias gētē. a v̄bo. vt amo deū. ab aduerbio. vt ꝓrie hiſpaniā mauri ſt̄z. ꝓpi⁹ iohēz habito q̄ tu. Sic ꝑoie nonas: A participio. vt amās deum. A ꝑpōne. vt ad p̄rem. Ab intiectione vt heu me miſerum.

De Synecdoche

Sepe quod eſt partis toti datur et regit illam

Eſt ibi ſynecdoche quando faciem nigra dentes

Albet nuda pedem mulier redimita capillos

¶ Hic ďt ꝙ q̄ñq̄z aliq̄d totū denominat̄ a ꝓꝑetate. i. accn̄tale q̄d ineſt ſoli pti. ⁊ tūc nomē ꝓꝑetatis regēs accm̄ ſ̄cātē ptē facit figurā q̄ ďr ſynecdoche. Ut ethiops ē alb⁹ dētes. vbi hoc nomē alb⁹ ſ̄cās ꝓꝑetatē. i. albedinez ꝑ ineſt ſolis dētib⁹ ethiopis denōiat totū ethiopē albū. Et reſoluit̄ pñs locutio ꝑ v̄bū h̄z. ve Equus alb⁹ colorē. i. q̇ h̄z albū colorē. ethiops albus dētes. i. q̇ h̄z albos dētes. ⁊ ita p̄t fieri ꝑ oēs caſus. vt eq̇ albi colorē: eq̂ albo colorē. equū albū colorē. ab eq̂ albo colorē. ¶ Sciēdū ꝑmo. accm̄ ꝑ ſynecdochē regūt ꝑmo noīa adiectiua vt alb⁹ faciē. Et etiā adiectiua gētilia pñt regere iſtū accm̄ vel abltm̄ gētē vel gēte gen⁹ vel gñe natōem vel natōne. Ut ſuz teuton⁹ gen⁹ vel gñe latin⁹ gen⁹ vel gñe. graius gen⁹ vel gñe Ouidi⁹. Grai⁹ vtq̄z gen⁹. hoc ē vterq̄z grec⁹ gñe. ¶ Etiā interrogatiua regūt Vt qui gen⁹ es. i. a qua gente. Virgilius. Qui genus quo tenditis vñ venitis Sic cuias gen⁹ vel gētē es tu. Rn̄det talis. Iſte ē nr̄as gentem. veſtras gentem: vel ſine caſu eſt noſtras. Dicunt non tantum gentem noſtras ⁊ veſtras. ſed ⁊ opinionem vel ſectam. vt ſum veſtras: hoc eſt peripateticus Sunt veſtrates philoſophi. Cuias philoſophus es tu. ſtoic⁹ne an achademicus epicureus. an noſtras peripateticus. Cuias philoſophi eſt̄z. an Albertiſte. an ſtoici. an thomiſte. ¶ Et eſt drña inter nomina gentilia ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

patria. Nam gentilia veniunt a nominibus maiorũ locoꝝ. vt teuto ita‑
lus graius Sed nomina patria veniunt a nomibus minorum locorum
vt Colonienſis. Dauētriēſis. Unnēſis. Maguntinus. Romanus. Hie‑
roſolymitanus. ⁊ de vtriſqꝫ interrogat hoc interrogatiuum cuias.
¶ Ignorātes enim de quo loco maiori ſit aliquis querit cuias es tu Re
ſponderi poteſt Colonienſis. Vñ ſocrates interrogatus cuias eſſet ſe non
atheniēſem. ſed mūdanum eſſe reſpondit. Et nondū compertū habetur
cuias erat homerꝰ vtꝝ chius an ſmyrneꝰ. ¶ Item q̄runt autores ſepiꝰ
per cuias ſiue caſu accō̄ ⁊ abltō. ⁊ raro vel fere nunq̄ꝫ cum accō Ut Cu
as es tu. melius q̄ꝫ cuias gentē es tu. Et meliꝰ rñdet. ſuꝫ teuto ſiue ⁊ veſt‑
falus ſiue gallus: q̄ꝫ ſum teuto gētem. Itē melius etiā querimus. Cu
ias es q̄ꝫ vnde es tu. q̄ꝛ vnd̄ ſ̄cat motum de loco. vt Uñ venis. ¶ Secun
do regunt accm̄ p̱ hanc regulā v̄ba abſoluta. Vt apud poetas. doleo ca‑
put. doleo ilia. frigeo pedes. Sed oratores potius conſtruunt hoc v̄bum
doleo ⁊ alia v̄ba abſoluta cum ntō a p̱te anteriori: ⁊ dtō a p̱te poſteriori.
Ut dolet mihi latus. dolꝫ mihi caput. dolēt mihi ilia. manꝰ mihi tremūt
frigēt me pedes. calēt mihi manꝰ. naſus mihi ſtillat: naſus illi ſanguinē
ſtillat. naſus illi polipo ſtillat. ¶ Item quando hoc v̄bum Doleo regit
caſum non ſ̄cantem p̱tē corporis. tunc ſ̄t moyen: hoc eſt animo crucia‑
ri. vt Id dolet mihi. Si iſtud itidē doleret tibi. vt dolet mihi. Et ſic in
hac conſtructione habꝫ ntm̄ a parte anteriori. ⁊ dtm̄ a parte poſteriori.
¶ Verba paſſiua regunt accm̄ vel abltm̄ p̱ ſynecdochen. vt Petrus ob
truncatur vel capite. frangit̄ guttur vł̄ gutture. i. obtrūcat̄ ſuſpēdit̄. Ex‑
cindit̄ teſtes vł̄ teſtibꝰ. p̄ſcinditur aures vel auribꝰ. Pro quibus oratores
libētius dicunt. Petro obtruncabit̄ caput. Paulo frāgetur guttur. i. ſu‑
ſpēdetur. ita ⁊ hec paſſiua conſtruunt̄ cum ntō a p̱te anteriori. ⁊ dtō a p̱‑
te poſteriori. Silr̄ regimē habent p̱ticipia. vt Petro fracta ē ceruix Pau
lo fractum eſt guttur. id eſt ſuſpenſus eſt. Jacobo execti ſunt teſtes Per
hunc ſcd̄m modum hoc v̄bum depaſcor inuenitur regere accm̄ cuꝫ ſuo
participio depaſtus. vt ager meus depaſtꝰ eſt ſegetes. Sepes depaſta flo
rem. Et ſic depaſtor accipitur paſſiue. Sed qñ capit̄ actiue ſ̄cās af eten
regit accm̄ in quem tranſit actus verbi. vt boues depaſti ſūt herbas In
pſalmo em̄ dicit̄. Singularis ferus depaſtus ē eam. ⁊c Apes depaſte ſꝫ
florem. ⁊ ſic eſt gn̄is deponētalis. ¶ Itē hoc v̄bum paſſiuū inſcribor cū
ſuo participio inſcriptus inuenit̄ regere accm̄ p̱ ſynecdochē. vt libri mei
ſunt inſcripti nomē meum. liber meꝰ ē inſcriptus nomen meum. id ē ha‑
bens nomē meum ſcriptum. Vñ Virgilius. Dic quibus in terris inſcri
pti noīa regum. Naſcuntur flores. ¶ Sciēdum ſcd̄o. q̄ accūs vel abltūs
p̱ ſynecdochē rectus ſignificat quādoqꝫ partem integralem. vt pallidus
faciem. quandoqꝫ partem eſſentialem. vt magnus corpus. ornatus ani‑
mum. quādoqꝫ ſ̄cat adiacens vel habitum. Vt apud Virgilium. Nuda
genu nudoqꝫ ſinus collecta. vbi collecta regit illum accm̄ ſuus ſ̄cātem
habitum. Petrus ē Joāni ſimilꝭ veſtes. Exēplum de adiacente Leuam
ſuſpēſi loculos tabulamqꝫ lacertos. Collo ſuſpēſus ē pharetram Quan
do accūs ſ̄cat p̄prietatē: vt Equus albus colorem. Virgilius. Oia mer‑
curio ſimilis vultumqꝫ coloremqꝫ. Et q̄ꝫuis poete ytunt̄ ſynecdoche et

etiam hiſtoriographi tamē oratores potius vtuntur regimie demonſtra
tionis eēntle in abltō vel gtō. vt Petrus ē hō pallide faciei. vł hō pallida
facie. hō ꝓcero corpe et elegāti forma. Ita per compatm̄. vt Petrus ē pal
lidiori facie q̃ Paulus: Et p ſuplatm̄. vt Iacobus eſt albiſſimus facie.
¶ Sciendum tcio. ꝙ duplex ē ſynecdoche. ſcʒ. locutōis et ꝯſtructōis. Cō
ſtructionis vbi nomen ꝓpetatis q̄ ineſt parti regit accm̄ vel abltm̄ partꝫ.
vt albus facie. Et de illa docetur in lr̄a. Sed locutōis ē. vbi pars ꝓ toto
ponitur vel econtrario. Vel octo aia intrauerunt in arcam Noe. i. octo
homines. ſexaginta aīe deſcenderunt cum Iacob in egyptum. Et vbiꝫ
caro factum eſt. vbi caro ꝓ toto homine accipitur. Ita chriſtus erat in
ſepulchro tribus diebus per ſynecdochen. vt vltima pars ipſius paraſce-
ues et ꝑma pars diei dn̄ice accipiātur pro totis diebus. Sanctus Petrꝰ
eſt in celo. i. aia ſancti Petri. Sanctus Lebuinus eſt in dauētria. i. corpꝰ
ſancti lebuini. Legitur epiſtola Pauli. ibi pars pro toto. Bibi rhenuꝫ. ibi
totum pro parte accipitur. Et ſynecdoche locutionis facit fallaciā eq̄-
uocatōis penes ſm̄ modum.

Multotiens verbum fert ſignificata duorum

Voce gerundiui ſolet vnum ſignificari

Accōs hoc verbum dat tibi binos

Dū manet actiuū ſed et alter habetur eorum

Qui ſi iungatur paſſiuo non variatur

¶ Hic dt̄ ꝙ quandoqꝫ vbum ſcat ita ꝯfuſe vt alia duo vba. hoc eſt q̄dam
ſunt vba quorum ſcatio nō poteſt ſpecificari ꝑ vnum accm̄. ſed per du-
os: et illa regunt duos accōs ſtantes ꝓ diuerſis. Et dicunt ab alijs verba
vehemētiſſime trāſitōis. vt Doceo te grammaticā. erudio te dialecticaꝫ.
Et horum paſſiua regunt vnum accm̄ hunc videlꝫ qui ſt rem inanima
tā. vt Tu doceris a me grammaticam. peto te panem: tu peteris panem
oro te veniam. tu oraris a me veniam. ¶ Sciendum ꝑmo ꝙ vba regētia
duos accōs ſunt duplicia. Quedam regunt duos accōs ſtātes ꝓ eodem
vt Ordino te ſacerdotē q̄ faciunt ꝯſtructōem intrāſitiuā. i. ſcāt idē. Cō
ſtituo te heredem. duco te captiuū. voco te Petꝝ. et ſic d multis alijs Et
facio. ꝑbeo. exhibeo. reputo: teneo. ſimulo. dimitto: creo. et hmōi. Horum
paſſiua non regunt accm̄. ſed mutant in ntm̄. vt ordino te ſacerdotem.
Non em̄ dr. tu ordinaris a me ſacerdotē. ſed tu ordinaris a me ſacerdos.
ꝯſtitueris me heres. Quedam etiā regunt duos accōs ꝑ ſubauditōem
illius ꝑpōnis in. et etiā ſtant ꝓ eodem. vt Dedit mihi filiaꝫ ſuam vxorem.
Mulier quam dediſti mihi ſociam decepia me. i. in ſociam. Iuuenalis.
Ille crucem ꝑcium ſceleris tulit hic diadema id eſt in precium ſceleris.
Nec horum paſſiua regunt accm̄. ſed eſt mutandus accūs in ntūm. vt
filia tua data eſt mihi vxor. id eſt in vxorem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Quedā ſunt ṽba regētia duos accōs ſtātes ꝑ diuerſis. ⁊ ſunt Docēdi-
rogādi. veſtiēdi ṽba. Et hoꝝ paſſiua regūt alteꝝ accm̄ q̇ ſꝫ rē inanimatā.
vt doceo te grāmaticā: tu doceris a me grāmaticā. Erudi me dn̄e viā iuſti-
ficationū tuaꝝ. oro te veniā. tu oraris a me veniā. Induo te tunicaꝫ. tu
indueris a me tunicā. ¶ Itē hoꝝ impſonalia in tur paſſiue vocis regūt
illū ſm accm̄ ſcantē rē inanimatā. vt Docet̄ grāmaticā: orat̄ veniā. Itē
ſic ꝑticipia veniētia ab his ṽbis actiuis regūt duos accōs. vt Suꝫ docēs
te grammaticā. Ita etiā ꝑticipiū veniēs ab impſonali in tur regit vnū
accm̄: vt docet̄ grāmaticā. docendū eſt logicā. docendū eſt ꝑhiaꝫ. Ubi ad-
uertendū eſt ꝙ dū dr̄ doctus grāmaticā ꝙ ibi doctꝰ eſt ꝑticipiū. Et doctꝰ
grāmatice ibi doctꝰ eſt nomē. ¶ Sciendū ſcd̄o ꝙ ṽba vehemētiſſime trā-
ſitōis ꝑ ſcd̄o accō p̄nt regere ablm̄ vel hr̄e infinitm̄. vt Doceo te grāma-
ticā vel grāmatica Induo te tunica. Et paſſiua coꝝ freq̄nter cū ablatio
ↄſtructa inueniunt̄. vt lr̄is grecis ⁊ latinis eruditꝰ Eſt imbutꝰ malis arti
bus. Qn̄qꝫ ↄſtruit̄ cū infinitiuo loco ſcd̄i acci. vt Doceo te loqui latine.
doceo te militare. Qn̄qꝫ loco ꝑoris acci regūt ablm̄ mediāte ꝑpōne Ut
oro te veniā vel oro abs te veniā. In Euāgelio. Quicq̄d popoſceris a deo
dabit tibi deꝰ. Qn̄qꝫ regūt ſolū ſm accm̄. vt Ille docet Dauētrie grāma
ticā. Ille docet oratoriā. Ille docet ſacras lr̄as. ¶ Sciendū t̄cio ꝙ ṽbis ro
gādi ṽba p̄nt regere duos accōs. Supplico tn̄ ſꝑ regit dtm̄. ⁊ peto ablm̄
mediāte ꝑpōne e vel ex. Dicit̄ em̄ Oro te. rogo te. ſed ſupplico tibi. Et pe
to a te vel ex te. Peto ex te. ick vraghe dy. Sed peto a te. teuto. bidden vt
Peto a te pecuniā. peto a te libꝝ Et ꝑ eodē dr̄: quero ex te. ich vraghe dy
Sed quero te. ick ſoecke dy.

De Infinitiuis regentibus Accūm poſt ſe.

Infinitiui natura modi ſociatur

Impſonalis tamen hinc modus excipiatur

Hinc datur exemplū triplex tibi dico magiſtrū

Diſcipulos mores placidos de iure docere

Infinitiui natura regit preeuntem

Doctrinam capiens regitur vi tranſitionis

Hocqꝫ gerundiuū tradendo dic ibi clauſum

Cuius vi regitur caſus qui non variatur

Dum per paſſiui vocem volo dicta reſolui

Aut illic poſiti regit hunc vis propria verbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Hic dr̄ q̄ ſicut ṽbū ꝑſonale regit ntm̄ a ꝑte anteriori.ita infinitiu⁹ ver-
bi ꝑſonalis regit accm̄ a ꝑte anteriori.vt Sortē currere ē bonū.ſortē da-
re lr̄is opam ē bonū.⁊ hoc intelligit̄ in om̄i tꝑe infinitiui mōi.vt in pn̄ti
infinitiui ſortē dare lr̄is opam ē bonū. In p̄terito.ſortē dediſſe lr̄is ope-
rā ē bonū. In futuro.datū ire lr̄is opam. Intelligit̄ etiā de om̄i tꝑe in-
finitiui ṽbi paſſiui.vt ſpo grāmaticā legi.ſpo grāmaticā lectū eē vł fuiſſe.
ſpero grāmaticā lectū iri. In libro Job. Nō putabas te impetu aq̄ꝝ in-
undantiū opp̄ſſum iri. Sic dr̄.Cupio pccm̄ meū reſcitū iri. ¶ Circa lit-
terā ſciēdū.q̄ hec regula intelligi dꝫ ſicut reglā ṽbi ꝑſonał finiti mōi. Ut
ōis infinitiu⁹ ṽbi ꝑſonał vult hr̄e accm̄ a ꝑte anteriori.vel infinitm̄ vł di-
ctionē materialit̄ poſitā vel dictū vel attributū vł appellatū vel aduerbiū
loco acci poſitū.Exēplū vbi infinitiu⁹ ponit̄ loco acci. Credo legere eē bo-
nū.dico mgr̄i eē gti caſus.i.dico illā vocē mgr̄i eē gti caſus.dico fuire dō
eſſe regr̄e.dico ſortē currere eē poſſibile:dico q̄ ſortes ē ſtudioſus eē iucū-
dū.dico mane intrare feneſtras. ¶ Circa lr̄am ſecūdo ſciēdū.Cū infini-
tiuus ponit̄ loco p̄teriti imꝑfecti vł imꝑatiui p̄t hr̄e ntm̄ a ꝑte anteriori.
Vn̄ Ambroſi⁹ d̄ ſctā Agneta. Oēs flere.i.oēs flebāt.Comic⁹. Inuidere
oēs mihi ⁊ mordere clāculū.ego aūt floccipēdere.i.oēs imitebāt ⁊ morde-
bāt.ego floccipendebā.⁊cⁱijs.Et hmōi locutōib⁹ vtēdū ē in hiſtorijs ſcribē-
dis vł narrādis. Apd̄ Tulliū in officijs Tū canim⁹ ſtomachari lachryma-
ri iraſci. ¶ Sciēdū t̄cio qd̄ aliqd̄ ṽbū finiti mōi iūgit̄ ṽbi infinitiui modi
tūc int̄ infinitm̄ ⁊ ṽbū p̄t poni accūs vel caſus illi⁹ ṽbi finiti mōi vt p̄cipio
tibi legere.vel p̄cipio te legere.⁊c̄. ¶ Sciēdū q̄rto. Accūs rect⁹ ab infini-
tiuo a ꝑte anteriori dinoſcit̄ ex reſolutōe.q̄ꝛ ſi accūs p̄t reſolui in ntm̄ et
infinitiuus in ṽbū finiti mōi.tūc accūs regit̄ ab infinitiuo a ꝑte anterio-
ri. Qn̄ vo ſic reſolui nō p̄t regit̄.vel ab infinitiuo a ꝑte poſteriori. vel ab
alio ṽbo. Ut in Euāgelio. Sic eū volo manere.⁊c̄.q̄ vulgo ſic reſoluitur.
Volo vt is ſic maneat. Iſta āt ⁊ ſilēs. Volo Petꝝ comedere eſt duplex
q̄ꝛ accūs Petꝝ p̄t regi a ꝑte anteriori.⁊ ſic ē ſenſus. Volo vt Petr⁹ come-
dat. Si vo regit̄ ab infinitio a ꝑte poſteriori .tūc nō p̄t fieri tał reſolutio.
⁊ ē ſenſus Volo vt petr⁹ a me comedat̄. ¶ Sciēdū q̄ a regula dicta exci-
pit̄ infinitiu⁹ ṽbi imꝑſonalis q̄ nō regit̄ accm̄ a ꝑte anteriori.vt Amari.
ab imꝑſonali vt amat̄.Legi ab imꝑſonali legit̄.⁊ ſic d̄ alijs.nō pn̄t regere
accm̄ caſuꝫ a ꝑte anteriori. Silr̄ nec infinitia ṽboꝝ imꝑſonaliū actiue vo-
cis regere pn̄t hūc accm̄. Nō em̄ dr̄.dico johēm int̄eſſe legere.ſꝫ johīs inter-
eſſe legere. Nō dr̄ etꝫ:dico te referre legere ſꝫ tua referre legere: Ita n̄ di-
ci p̄t. Spero me licere.ſꝫ ſpo mihi licere. Pn̄t tn̄ infinitiui regere accm̄ a
ꝑte poſteriori quē regūt ſua ṽba. Sicut em̄ dr̄: Penitet me pccī: Sic dr̄.
incipit me penitere pccī. Nec alicui erit magne cure an tales accī regūt̄
ab infinitis a ꝑte anteriori vel a ꝑte poſteriori. Itē ſepe imꝑſonalia po-
nūt̄ ꝑſonalit̄ ⁊ tūc hn̄t ntm̄ a ꝑte anteriori ⁊ ſua infinitia accm̄ a ꝑte ante-
riori p̄ter ſuū ipoꝝ caſuꝫ.vt ſicut dicim⁹ ꝑſonalit̄ illa res n̄ inteſt mea. ſic
dico illā rē n̄ int̄eſſe mea.illa res libet mihi.dico illā rē libere mihi. ¶ Sci-
endū ſexto: q̄uis ē eadē vox infinitiui ṽbi ꝑſonał paſſiui et infinitiui ṽbi
imꝑſonał in tur hn̄t tn̄ int̄ ſe drn̄am:q̄ꝛ infinitiu⁹ ṽbi paſſiui regit accm̄ a
ꝑte anteriori q̄ꝛ ē ṽbū ꝑſonale: vt credo libꝝ legi a mgr̄o. Sꝫ infinitiuus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ꝟbi impſonalis nõ hꝫ accm̃ a ꝑte anteriori. vt ſpero lectõem fieri a mgr̃o
Dr̃it etꝫ ſ̃catõe. qꝛ legi a legor. amari ab amor. ⁊ alia infinitia ꝟbi paſſiui
ſ̃cãt paſſiue. Sꝫ infinitiuꝰ ꝟbi impſonal̃ vt legi a legit̃ ſ̃t actiue. vt audio
legi. i. lectionẽ fieri. vel ꝙ ab aliq̃bꝰ legit̃. i. ꝙ aliq̃s legit. Formaẽ etꝫ ſepe
infinitiuꝰ ꝟbi impſonal̃ paſſiue voc. a ꝟbis nõ ſ̃cãtibꝰ paſſionẽ. vt a me ħ
ſederi volo. i. ſedere volo q̃ tñ locutões ſunt raro in vſu. ❡ Sciendũ: infi-
nitiuus ꝟbi paſſiui hꝫ duplex futuꝝ circũlocutũ. vnũ ꝑ ire ⁊ ꝑticipiũ p̃-
teriti tpis. Alteꝝ ꝑ ꝑticipiũ futuri tpis ⁊ ꝑ eſſe. vt amatuꝝ eẽ. lectuꝝ eſſe.
q̃ ſic dr̃it circũlocutũ ꝑ ire. vt amatuꝝ ire ꝯnotat in via eſſe. vt credo Jo
annẽ lectũ ire. i. credo ꝙ Joãnes in via ſit ⁊ vadat ad locũ in quo lectu-
rus ſit. Sic credo Joannẽ allatũ ire libꝝ ⁊ hoc mõ ꝓpe nõ videt̃ eẽ futu
rũ qꝛ ꝯnotat actũ fieri in pñti. Q̃ñqꝫ idẽ cõplexũ ſcꝫ lectũ ire. amatuꝝ ire
nõ ꝯnotat in via eẽ ⁊ ſic ponit̃ loco futuri infinitiui quo caret latinitas
⁊ tũc adiũgi p̃t cras aduerbiũ. vt veꝝ ẽ me cras lectũ ire. i. veꝝ ẽ ꝙ cras le-
gã. Tñ aduerbiũ cras nõ p̃t addi in ꝑori ſenſu. Et ſil̃r eſt duplex circum
loquutio in ꝟbo paſſiuo. vt lectum iri vel legendũ eſſe. ⁊ lectũ iri hꝫ duo
ſignificata. Quandoqꝫ connotat viam vel motum in via. vt veꝝ ẽ a me
lectum iri. i. vt a me eatur lectum ⁊ ſic p̃t ſ̃care pñs tp̃s. Quandoqꝫ le-
ctum iri ⁊ amaturum iri ponuntur in circumloquutõe futuri quo ca-
ret latinitas. ⁊ ſic idem ſ̃cat q̃d legendum eſſe. Ita etiam adiũgi põt ei
aduerbium tpis cras vt dicunt librum Uirgilij cras lectum iri. hoc eſt
legendum eſſe ſiue vt legatur in futuro. Et eſt circa futuꝝ hoc circũlo-
quutũ per iri cauẽdũ ſiue cautio habenda. Nec formet̃ a ꝟbis deponen
talibꝰ actiue ſ̃cantibꝰ. ſolũ em̃ tale futuꝝ format̃ a ꝟbo habẽte paſſiuam
ſ̃catõem. ⁊ ita dõm eſt ſpero me loquuturum eſſe petro. Et non loquu
tum iri. ita nec ſecutum iri: nec ſectatum iri. ❡ Sciendum ſeptimo. q̃ꝫ-
uis futurum participij circumloquutum per eſſe. vt lecturum eſſe. legẽ
dum eſſe ſit verbum manens ſub vna voce inuariabile circa oẽs nume
ros apud veteres. Nunc tamen ponimus illa futura ſepius variata per
genera: caſus. ⁊ numeros. vt verum eſt Uirgilium legendũ eſſe. Uerũ eſt
illaꝫ ep̃l̃am legendã eſſe. In plurali verum ẽ illos libros legendos eſſe.
Illas ep̃l̃as legendas eſſe. illa opera legenda eſſe. quia alius loq̃ndi mo
dus videtur eſſe abolitus. Cuius multa exempla adducit aulius gelli
us in libro de noctibus atticis.

Regula gñalis de ꝟbis Actiuis.

Accuſatiuis data ꝑ vim tranſitionis

Si vox concordat actiua frequenter habebis

❡ Hic innuit hanc regulam. Omne ꝟbum tranſitm̃ trãſitiue poſitum
vult habere a ꝑte poſteriori accm̃ ſ̃cantẽ rem in quã tranſit actus verbi
vel infinitiuũ vel dictum vel totam orationem partim materialit̃ accu-
ſatiui loco poſitam. Exemplum acc̃i vt audiui Petrum. Exẽplũ de infi-
nitiuo: audiui cãtare vl̃ cãtari. Exemplũ de dicto: vt audiui petꝝ cãtare.

Exemplū de oro̅ne ꝑtim materialiter poſita. Audiui vocem dicēte̅ mi-
hi. ſcribe bti mortui q̄ in dn̄o moriunt̄. vbi illa tota oro̅ ponitur acci loco
Et ibi. Accepit Jeſus panē dicēs. hoc eſt corpꝰ meū. vbi hec oro̅ ƀm the-
ologos dr̄ poni ꝑtim materialit̄ꝛ ƀcare aliā oro̅em ſibi ſimilē ꝑla i ū a do
Jtē apud Virgiliū. Hec eadē docuit em̄ pecꝰ an meliboe. i. illā elogam
Dic mihi dametha cuiuū pecꝰ Et ſic quādoqꝫ totū capitulū alicuiꝰ euan
gelij ponit̄ materialit̄ loco acci. vt dixit Jeſus diſcipulis ſuis. Si q̄s vult
venire poſt me. ⁊c̄. vbi illa tota ſeries vborꝫ ponit̄ acci loco. ⁊ regit̄ a vbo
dixit. ¶ Dicit̄ in regula vbū trāſitm̄ trāſitiue poſitū qꝛ vba trāſitiua ſepe
ponunt̄ abſoluteꝛ ſine cāu. vt ſūt vba ſenſuū. vt i Euāgelio. Ceci vident.
ſurdi audiūt. vbi video ⁊ audio n̄ regūt accm̄ ſed ſtꝫ vba abſolute poſita.
¶ Sic ſūt etꝫ alia vba ſƀ o paſſiua ƀcantia. vt metuo. timeo. formido. et
multa hm̄oi q̄ cū vbis ſenſuū ſƀ voce o a logicis ponūt i p̄dicamēto paſ-
ſionis. Sub voce or. in p̄dicamēto actōis. Cū em̄ audio ſonū aurībꝰ me
is recipio ⁊ ſonꝰ auribꝰ meis infert̄ qd̄ ē ꝓpriū paſſioni. Jta cū timeo me
tuo formido timorē accipio ⁊ timor vel metꝰ mihi infert̄. Cū em̄ audio ⁊.
ſonū alioꝝ auribꝰ infero. qd̄ ē ꝓpriū actōis. ¶ Ponunt̄ ⁊ abſolute trāſitia
illa q̄ exponi ſolent ꝑ vbū paſſiuū. Virgiliꝰ. Nox humida celo p̄cipitat
ſƀ audi ſe vel p̄cipitat̄. Et in hymno. expleto vt ieiunio reficerēt. i. reficerē
tur: vel ſƀ audi ſe. Et in Euāgelio. Qui ambulat in luce n̄ offēdit ſeſe
¶ Circa hꝫ ſciēdū p̄mo ꝙ idē vbū ē ſepe trāſitm̄ ⁊ abſolutū vt ſudo trāſitm̄
hꝫ eſt ſudorē emitto. vel d̄s ſudauit ſanguinē ⁊ aquā in trā defluētē. Sed
ſudo abſolutū non regit accm̄. vt ego ſudo. tu ſudas vt porcꝰ Stillo trā-
ſitm̄ ē ſtillā do emitto vt ſtillabūt mōtes dulcedinē ⁊ ſic regit accm̄ vl̄ ab-
ltm̄. Naſus tuꝰ ſtillat ſanguinē: ſtillat aquā vel aq̄. Hic arbor ſtillat gum
mi ſuccinū helectꝝ reſinā. teuto. hars: Vt apd̄ Virgiliū. Flauaqꝫ d̄ viri
di ſtillabāt ille mella. Sed abſolutū nō regit accm̄ vt tectū ſtillat. reſina
ſtillat. gūmi ſtillat ex arbore eiꝰ cōpoſitū ē inſtillare qd̄ ē i ſtillādo dimitte
re: ⁊ ſic medici iſtillāt oleū auribꝰ ⁊ trāſumit̄ ꝓ dicere. Horatiꝰ. Preceptū
auriculis hꝫ iſtillare memēto. Fluo trāſitm̄ regit accm̄. vt dabo tibi terrā
fluentē lac ⁊ mel. hꝫ ē emittētē. Nūqꝫ abſolutū. vt fluēt aq̄. Sic mano trā
ſitm̄ regit accm̄. Vt ille locꝰ manat dulces aq̄s. hꝫ ē emittit ⁊ effundit Sic
ſepulchꝝ ſancte katherine dr̄ oleū ⁊ lac manare. ſꝫ mano abſolutū. teuto.
vloyen. nō regit accm̄. vt oleū manat: Maneo trāſitm̄ ē expecto. vt i acti
tus Aplōꝝ. Vincula ⁊ tribulatōes me manēt hieroſolymis. Sꝫ abſolu
tū ē morā trahere. vt manebo hꝫ dies octo. Et moror trāſitm̄. eſt expecto
vel detineo. vt moror te. Sꝫ moror abſolutū idē ē qd̄ habito. Vt moror
dauētrie. Sic pluo trāſitm̄ regit accm̄ vel abltm̄. Accm̄ apd̄ Eccleſiaſti-
cos. Ut pluit ſup pctores laq̄os. Sꝫ oratores abltm̄. vt pluit ſanguine.
Sꝫ pluo abſolutū nō regit aliquē caſuꝫ. Poto trāſitm̄ ē aliquē potu re
ficio. Vt i ſiti mea potauer̄t me felle ⁊ aceto. Sic potamꝰ egrotos. Hec ē
dd̄m. poto vos. ꝓ adbibo. Sed poto abſolutū ē bibo. Coeo trāſitm̄ ē ideꝫ
qd̄ facio. ⁊ ſic dicimꝰ coire ſocietatē. familiaritatē. Sꝫ coeo abſolutū ē idē
qd̄ ꝯuenire. Obeo trāſitm̄ ē finire munꝰ ſiue explere vt obijt legationeꝫ.
Etꝫ ē circuire. vt obiuer̄t ciuitatē hiericho. ¶ Obeo abſolutū ē mori. vt
petrꝰ obijt. Et ē trāſitm̄ in p̄mo ƀcato. qꝛ is q̄ morit̄ finiuit finē vite ſue.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Et ſic dꝛ. Obijt diē ſuū vel moꝛtē. ¶ Inundo.ē repleo trāſitm̄. Vn̄ Vir
gili⁹. Nec inūdat ſanguie foſſas. Sꝫ abſolutū inūdo ẜt humida creſcere
vt nil⁹ ſingulꝰ annis inūdat ⁊ totā egyptū irrigat. ¶ Sciēdū ſcdo ꝙ circa
idē fere ẜcatū vnū ē v̄bū trāſitm̄ ⁊ alid abſolutū. vt ardeo flagro ſtꝫ abſolu
ta. vꝛo. cōburo. trāſitia. ⁊ n̄ ē dōm dom⁹ vꝛit. ſꝫ ignis arbet. Ignis me cō
buſſit. ¶ Lucere abſolutū ē. ſꝫ illūiare trāſitm̄ ē. Frigeo abſolutū. frigi
do trāſitm̄. teuť. colt mackē. Albeo abſolutū. teuť. ⁊ wyt ſyn. Sed albido
trāſitm̄ ꝺ q̄ albid⁹. ꝓ q̄ q̇dā dicūt albare. Cādeo abſolutū ẜt blencken Vt
ignis cādet. Sꝫ cādido trāſitm̄. teuť. ẜt blāck mackē. Lacteo abſolutum
ẜt ſukē. vt puer lacktet. Sꝫ lacto trāſitm̄. ē lac ꝑbere vt mr̄ lactat pueruꝫ
Valeo abſolutū. ſtarck ⁊ weſen. Valido trāſitm̄. ſtarck makē. ¶ Ita mlꝭ
ta inueniunť in ſcda ꝯiugatōe abſoluta ⁊ in ꝑma trāſitia. Itē Caleo. fri
geo. Madeo. ⁊c̄. abſoluta ſtꝫ. Et ſtꝫ calid⁹ ſiue frig⁹ ſuꝫ. Sꝫ caleſco. frigeſco
madeſco. etꝫ abſoluta ſtꝫ. ſꝫ ẜcāt calid⁹ ex me fio. frigid⁹ ex me fio. Caleſio
Frigeſio. Madeſio. etꝫ abſoluta ſtꝫ ⁊ ẜcāt calid⁹ ab alio fio. frigid⁹ ab alio
fio. vt Johēs frigeſit a Bartholomeo. Caleſacio. frigeſacio. Madeſacio
ſtꝫ trāſitia. ⁊ ẜcāt idē qꝺ calidū facio. ¶ Itē ꝓſtare ē abſolutū ⁊ ē i lupana
ri ſtare. teuť. in eyn hoꝛē huyß wonē. Sꝫ ꝓſtituere ē trāſitm̄. ⁊ ẜt puellā
i lupanari locare. Vt hr̄ i legēda ſcti Nicolai epi q̇ redēit auripōdo triū v
ginū pudoꝛē q̄s pr̄ ſtatuit ꝑ iopia ꝓſtituere. Regre ē abſolutū ⁊ quondaꝫ
erat trāſitm̄ ꝺ q̄ regt⁹. vt acri q̄ndā regta lycurgo. ſꝫ regere ē trāſitm̄.
¶ Sciēdū tcio ꝙ ē dr̄ña int v̄bū actiuū ⁊ v̄bū actiui gn̄is. Nā v̄bū actiuū
ē v̄bū regēs accm̄ i quē trāſit act⁹ v̄bi. Et talia ſtꝫ v̄ba ea q̄ dicūť actiui ge
nerꝫ. Vt amo deū. Talia etꝫ ſtꝫ v̄ba neutralia trāſitia. vt bibo vinū. come
do panē. Aro. ſero. plāto. Repaſtio. Vello. Puto. Meto. Reſeco. Tritu
ro. Vētilo. Molo. Pinſo: ſquamo. Exartuo. Dimēbꝛo. Coq̊. Edo. Ceno.
Digero. Egero. Mingo. Filo. Alabꝛo. Glomero. Texo. Suo. ⁊ ſic ꝺ alijs
q̄ oia dicūť actia ⁊ pn̄t regere accm̄. n̄ tn̄ ſtꝫ actiui gn̄is. Talia etꝫ ſtꝫ deponen
talia q̄dā. vt loq̄r vitatē. ſeq̄r te. Percūctoꝛ. populoꝛ. reoꝛ. vlciſcoꝛ. fateoꝛ
qꝫ. aggredioꝛ. conoꝛ. ꝑcoꝛ. adipiſcoꝛ. apperioꝛ. lucroꝛ. ꝯtēploꝛ: vaticinoꝛqꝫ.
Soꝛtioꝛ. atqꝫ lo͛q̄rqꝫ. ſeq̄r. teſtoꝛ: q̄ꝫ ſoloꝛ. Hec actia tibi ſtꝫ deponētia dcā
Hoc ē oia iſta ſtꝫ actie ẜcatōis ⁊ regūt accm̄ i quē trāſit act⁹ v̄bi. Hmōi etꝫ
ſtꝫ v̄ba cōia actie ẜcātia vt oſculoꝛ te. crimioꝛ johēꝫ. q̄ etꝫ ſtꝫ actia. i. actie ẜca
tōis ⁊ regūt accm̄. Et ſic itelligiť text⁹ Alexādꝛi. Si vox ꝯcoꝛdat. i. vox ta
lis v̄bi ẜt ẜcatū ſuū trāſire i alteꝝ. qꝛ ſi ſic ẜcāt regūt accm̄ Sūt tn̄ ſꝑ auto
res ſeq̄ndi. qꝛ apꝺ eos q̄dā v̄ba ẜcātia actū trāſeūtē i aliā rē regūt dtm̄. vt
illudo. ipono. obūbꝛo. Virgili⁹. Certātqꝫ illudere capto. Spūſſctūs ſuꝑ
ueniet i te ⁊ vt⁹ altiſſimi obūbꝛabit tibi. ¶ Ita ſit ſepe vt duo v̄ba idem
ẜcātia n̄ habeāt idē regimē q̄uis vtrūqꝫ ſit trāſitm̄. Dicim⁹ em̄ comedo
panē. veſcoꝛ pane. ſano curo te medeoꝛ egroto. oꝛo te. rogo te. ſupplico ti
bi. Iuuo te. ſꝫ auxilioꝛ pr̄ocinoꝛ. āminiculoꝛ. ⁊ opituloꝛ tibi. Sꝫ v̄bū acti
ui gn̄is ē qꝺ deſinit i o ⁊ fač paſſiuū i oꝛ. vt amoꝛ qꝺ foꝛmat amo de ſe. ita
legoꝛ lego. Cāto cātoꝛ ꝑ metonymiā: q̄ pōit opificē ꝓ ope. i. cām ꝓ effe
ctu. ⁊ ē ſenſus. legoꝛ. i. op⁹ meū legiť. Cātoꝛ. i. carmē a me factū cātatur.
Sic Virgili⁹ ꝺ enea. Sic aliq̇ hoies aliq̇ mōtes dn̄r cātari a poetꝫ Ita etꝫ
ꝑ ꝓſopopeiā ⁊ v̄bū neutrale ꝑt foꝛmare v̄bū paſſiuū. vt Ego ira aroꝛ: ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

vinũ bibor. Quia actꝰ rei animate attribuit᷑ alicui rei inanimate. Jtē
ſciēdũ Quarto mõ. ꝙ v̄ba actia ſiue actiui gn̄is ſunt ſexduplicia. Que-
dã regũt ſolũ accm̄. vt hec cũ ſuis ſynonimis. diligo: ꝑdo. fero. ſꝑno. ſallo
neco. mergo. cõpleo. i. ꝑficio. formido. moderor. paro. ſaucio. tẽpto vt ego
te diligo. amo. colo. obſ̄uoqꝫ. Cõſiliũ cũ re ꝑdidiſtꝫ qͦs id patient tulerit.
Quedã actia trãſitia regũt accm̄ cũ gtõ. vt ſunt Accuſandi. dãnãdi. lau
dandi: vendendi v̄ba: vt Accuſo te furti vl̄ furto. ⁊ hec facio. duco. puto.
curo. eſtimo. pando. regũt accũm cũ his q̇ndecim gtis. ꝑui minorꝫ mimi.
multi plurꝫ plurimi. tãti q̄nti. magni maioris maximi. nihili nauſi penſi
flocci. Quedã regũt accm̄ cũ dtõ. vt dicũt tibi v̄itatẽ. d quibꝰ dictũ ẽ. Jũ-
ges q̄ fari. Quedã accm̄ cũ accõ. i. duos accõs. vt ſunt docẽdi rogãdi ve-
ſtiẽdi v̄ba. ⁊ ḋ illis dcm̄ ẽ. Multotiẽs v̄bũ. vt poſtulo. poſco. Quedã accu-
ſatm̄ cũ abltõ vt h̄ ſua ſynonyma: vt Nutrio. ꝑuo. g̃uo. repleo. tego. ma-
culo. onero. orno. fulcio. ſoluo. vincoqꝫ dono. vt nutrio. alo. lacto. cibo te
lacte. paſco ſaturo. ſatio te vino. Tulliꝰ. Jracundiã meã. ſaturo ſanguie
Priuo te veſtibꝰ. orbo te liberꝫ. Emũxit eũ argẽto. mũdo purgo. vt pur-
gat te crimie. abſtine te vino Grauo cũ cõpoſitꝫ. onero. ꝑmo. vt g̃uo te one
re. Onero nauẽ frumẽto Exoneraſtis me metu. repleo anfera vino. eua
cuo anforã vino. ſic tego te clamide. maculauit te atramẽto. Sic inq̇no.
inficio. vt inficit lanã ſanguie: ſoluo. libero. expedio. V̄n̄ Virgilius Sol-
uẽt formidine tras: Expedio te vincul᷑. libo te metu. Apd̓ Boetiũ. Li-
beret arua ꝑus fructibꝰ. Sic vinco te lr̄is. ſuꝑo. excello. excedo te lr̄is cur
ſu actu. Dono te libtate. Quedã regũt accm̄ cũ abltõ mediãte ꝓpõe Ut
audio. diſco. alieno. auerto. itelligo. q̄ro. Accipit ⁊ recipit. abigit remouet
ſeꝑatqꝫ. vt audiui h̄ a pr̄e meo. ick hebbe dat vã mynẽ vad ghehoert. Di-
dici h̄ ab illo. alienaui petꝝ paulo: Ut auertat idignatõez ſuã a nob̄. Jn
tellexi h̄ a te. ¶ Sciẽdũ ſexto. ꝙ q̄dã v̄ba actia trãſitia regũt diuerſos ſeu
varios caſus. ⁊ h̄n̄t varias ꝯſtructões vt h̄ v̄bum ago. Dicimꝰ ago boues.
oues ago potũ. Ago etꝫ b̄t doen: vt q̇d agꝫ. ⁊ ſic ꝓuerbiũ eſt acta agꝫ. acta
agitꝫ. i. h̄ actũ ẽ ⁊ iteꝝ agi ñ p̄t. Jta etꝫ dr̄ acta ⁊ trãſacta ſtꝫ oia. i. nihil ſuꝑeſt
ad agẽdũ. Sic dr̄ ꝑclare mecũ agit᷑. Agere etꝫ trãſumit᷑ ꝓ loq̇ vt agã tecũ
paucis vel breuibus. Etiã ago ẽ idẽ q̇d habito vt dũ dauẽtrie agerẽ id ac
cidit Ago viceſimum annum id eſt fere natus ſum annos viginti. Ago
aiam. b̄t ſpirare aiam: Ago vitã. i. viuo. Ago cauſas. b̄t pleytẽ Ago pecꝰ.
dryuẽ. Agere diẽ feſtũ b̄t vyrẽ. Agere delectũ. ruters ⁊ vtkieſen. Ago pe
trũ furti. i. accuſo eũ. Agere res alias ẽ aut nõ intẽdere ad id q̇d agit᷑. aut
nugatorias res agere. Auge cũ paulo ẽ rogare. Agere gr̄as dãckẽ: Et
agimꝰ gr̄as v̄bo. referimꝰ gr̄as oꝑe. habemꝰ gr̄as in aio. i. cum aim bn̄ficij
memorẽ habemꝰ ⁊ inuicẽ g̃tificãdi volũtatẽ. Accipio q̄nqꝫ ẽ audire. vt ac
cepi g̃tiſſimũ nũciũ Virgiliꝰ Accipite nũc danaũ inſidias: Accipio etiã ẽ
idẽ q̇d ſentio. vt vos oia accipitꝫ in ꝑtẽ deteriorẽ. in ꝑtẽ id bonã accipite.
Accipere ꝯuiuas vl̄ hoſpites ẽ honorꝫ vl̄ amicitie gr̄a in domũ vl̄ in ꝯui
uiũ caꝑe. vt acceptꝰ ſuꝫ a te laute. i. tractatꝰ. Et ecõtrario accipit᷑: vt Ego
abs te miſeris ſuꝫ acceptꝰ mõis. Accipio ꝯditõem. ick neme dat aen. Ac
cipio voluptatẽ delectatõem. i. habeo. Sic accepi dãnũ iniuriã calamita
tẽ cladẽ. vulnꝰ repulſaꝫ ignominiã moleſtiã dedecꝰ, i. paſſus ſuꝫ dãnum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Sic ſum ſimplex capio. vt capio. vt capio voluptatem. ¶ Dico hꝫ varias ꝯſtructões: dicere ſniam ꝑtinet ad ꝯſiliariū. Dicere legē ꝑtinet fere ad victos. Dicere diē ē accuſare. Dicere cãm ē defendere ⁊ dicere ſe ñ eē reū Dicere in aurē. yn oer luſterē. Dicere breui. i. breui tꝑe. Dicere breuibꝰ. id ē breuibꝰ ſeu paucis ⁊ nō multis vbis ¶ Itē duco ƀt trouwē vt Iacobus duxit vxorē. Duco leydē vt neſcio q̄ me ducis. Cecꝰ cecū duxit. Ducere ē exiſtimare. teut. rekenē. vt dignū duxi. indignū duxi. turpe duxi Tu id tibi laudi ducis qđ tibi vicio dat̄. ſic nephas duco. i. agere nō eē opꝰ duco Deforme duco potationibꝰ vacare ¶ Itē hoc vbū do hꝫ varias ꝯſtructiones. teut. gñalit gheuē: vt do tibi libꝝ Dare lr̃as. ſendē. vt dedi ad pr̃eꝫ lr̃as. Ioānes dedit vnas ad me lr̃as. dedit binas. dedit t̃nas. dedit q̃ternas. dedit quinas. dedit ſenas. ⁊ ita ꝯſeq̄nt. Non aūt dōm ē. dedit vnam ad me lr̃am. dedit duas ad me lr̃as. Vna enim lr̃a ē nota vnius elemēti. cuiuſmodi ē a. Due aūt lr̃e ſunt note duorum elemētorum. cuiuſmodi ſunt a ⁊ b. Dedi Ioāni ad te lr̃as. Dedi petro ad te lr̃as. Dare opam vlijt gheuen. vt da operam grammatice diſcēde. Dare vba. i. decipe. ƀcat bedrieghē. ve ſi tibi hoc narrare cepero vba tibi dare cenſes. Dare fidem. eſt ſancte promittere. Virgilius. Accipe daqꝫ fidem. Fidē dedit vxorem ſibi fore. Dare vela ē tranſfretare. vt dare vela ventis. Dare veniam eſt ſinere. teut. ƀcat. to latē. vt da veniam vt te exorem vel indulgere ⁊ concedere. vt Cicero Dabitis mihi hanc veniam id eſt indulgebitis concedetiſqꝫ mihi ſi pecccauero. Dare ſymbolum eſt contribuere ad conueſcēdum ⁊ compotādum. teuto. to legghē vl' ſignuꝫ dare pignoris loco Vt anuluꝫ ⁊ huiuſmodi Dare viſcerationem ⁊ epulas ē publicum epulum dare vel facere Plinius Mortuo. P. fabio tm̄ eris populi liberalitate congeſtuꝫ ē. vt inde filius viſcerationem ⁊ epulas publice daret Dare ſigna ſolēt in bello ⁊ circo. teuto. ƀcat teykē gheuē: of te ſtrydē of te lopen Sic ipe traditor filij hominis Iudas dedit ſignum. Quēcunqꝫ oſculatus fuero. ipe ē tenete eum Dare penam. id ē pati penam Vt tu dabis penas nequicie tue id ē patieris Dare ſupplicium id eſt pati Vt tu dabis ei vltro ſupplicium vl' ō te ſumetur ſupplicium Dare auxilium ē iuuare Dare imperium ē aliquē rerum potiri admittere Vt dedit ei imperium. Dare vadem teuto. eyn mēſhe te pande gheuē of voer eenen anderē gheuanghē ſitter ſic dicitur In vadē ſe dedit. vl' vas factus ē Dare obſidē. ƀcat eenē to pande ſetten Sic maiores alicuius ciuitatis dantur in obſides Dare iuſiurandum een eyt doen. vt ioānes dedit iuſiurandū Dare munera populo id ē gladiatores ſe in harena exhibere Dare negociū. i. committere vt da illi id negocij ſi vis curatum iri Da id mihi negocij ego effectum curabo Dare damnum id incōmodari teuto. ſchade doen id eſt aliquem damno efficere vt ſi illum obiurges qui vite auxilium tulit qđ facies illi qui dedit dānū aut malū Dare ꝑcipiciū ē ſe deorſum mittere. teut. mittē hoeſde voer vallē Dare nuptum. i. ad nubēdum. ⁊ vt gheuen Dare venum id ē ad vēdēdum hoc ē vēditioni exponere gheuen te vcoopen. Dare ſatis ē vbum iuridicoꝝ. ſchadeloes halden Dare dono te ghaue gheuē. Dare mutuo lenen. ⁊ hoc eam rem q̄ redit eadē ſpecie pōdere vel menſura Dare cōmodato eam rem que redit eadē in numero Dare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

vicio laſteren.⁊ dedecori. Dare laudi honori louen. Dare pignori.te pā-
de gheuen Dare arrabonī⁊ etiam dare arrobonem in emptionibus.teut.
ꝟcat.gods pēninck gheuē. Sz i deſpōſatōibꝰ vel anulū vel eiuſmōi rē da-
re.vt deſpōſatio rata habeaṫ. Dare ptātē.ē rē alteriꝰ cōmittere. cinē an-
derē macht gheuē. ¶ Itē habeo etẜ diuerſas ꝯſtructōes hꝫ.vt hr̄e rōeꝫ
id ē reſpectū.⁊ cū gtō ſꝑ accipiṫ i bonā ꝑtē.vt habe rōem ſalutẜ tue digni
tatẜ rei familiarẜ. Sz rē cū abltō mediāte ꝓpōe cū ē hr̄e negociū⁊ q̄i com-
merciū.⁊ rōem hꝫ cū tra q̄ nūq̄ꝫ recuſat impiū. Habeo mādatū. i.iniun-
ctū ē mihi.het is my beuolē: Cicero. Habeo a p̄re mādatū ꝯueniendi te
Habeo fidē.i.credere.vt ꝓpe modo habeo tibi fidē.ꝟbis tuis fidē nō ha-
beo. Habere es.alienū ꝟt debere alicui es:poſſumꝰ dicere. Tātū erẜ alieni
habeo q̄ntū nunq̄ꝫ diſſoluā. Hr̄e rōem ē ꝯcionari ad pplm. Sic et hr̄e ꝟ-
momē ſꝫ freq̄ntiꝰ ꝟmonē. Hr̄e iter:ē aliquē factuꝝ cē iter.vt habeo iter i
patriā. Hr̄e ſummā iperij ħ ē ſummū dominiū hr̄e. Hr̄e rē ē ipudicum
ꝟcatū.teuṫ.onkuyſchelick leuē: Hr̄a gr̄am vel gr̄as ꝟt gtō aio eē. teuṫ.ꝟt
dāckber ⁊veſen. Hr̄e ad votū.hr̄e ex ſentētia fere eiuſdē ſtẜ ꝟcatōis.vt ha-
bes nevxorē ex animi tui ſnia.teuṫ.nae dynē ſynne. Hr̄e i aio ꝟt ꝓpone
re vt habeo in aio nauē ꝯſcēdere. Habeo ire.habeo audire.habeo videre.⁊
ſic cū alijs infinitis.i.eūdē ē mibi.audiēdū ē mihi.vidēdū ē mihi. In eadē
ſnia p̄t poni gerūdiū ꝓ illa or̄oe habeo audire eiꝰ ſniam dici p̄t. audiēdaꝫ
habeo eiꝰ ſniam. Impetrādū habeo eiꝰ fauorē.habeo bn̄ ſeu bn̄ habeo .id
ē bn̄ valeo.bn̄ habes.i.bn̄ vales. In t̄cia ꝑſona q̄nq̄ꝫ ſine ſuppoſito. vt bn̄
hꝫ.i.bn̄ ſe res hꝫ.vt apd̓ Lactātiū: Bn̄ hꝫ iacta ſtẜ fundamēta. Poſthr̄e.eſt
derelinq̄re ſeu ſpnere. Uirgiliꝰ. Poſthabui tn̄ illoꝝ mea ſeria ludo. Hr̄e
odio.ē odire. Hr̄e pēdi ſeu pēdi hr̄e.teuṫ.achtē. Vn̄ Saluſtiꝰ. Nihil pēſi
habeat. ¶ Facio vbū etiā hꝫ varias ꝯſtructōes.vt facere certiorē.i.ꝟcare.
doen vſtaen.vt velim me d̓ oibꝰ factẜ certiorē. Facere fidē.i.facere aliqueꝫ
credere.facere inuidiā.ē dcō vel fctō atrocitatē vugere.⁊ illiꝰ autorē inui
ſum facere.⁊ hoc vocaṫ etiā vocare vel inducere inuidiā. Facere ſtipēdia
eſt mereri in militia. Facere iacturā dānū naufragiū.i.pati. Facere iter
eſt iter igredi aut viā.⁊vādere. Facere gr̄dū.ē ad aliquā rē q̄ſi ſcalā facere.
vt ſi in arborem vel in feneſtrā ſcādere velim. Facere gratum eſt obſeq̄
inꟙuire.vt ſi hūc iuueris.ſi hoc fecerẜ gtiſſimū mihi fecerẜ. Facere reꝫ ri-
diculā hoc ē ob quā ridet:vt noli facere rē ridiculā. Facere paria eſt recō
pēſare.vt acceptū vel amiſſum:teuṫ.vuullē. Facere vba ē alloq̇.vt hodie
nevnū q̇dē vbū nob fecit. Facere periculū ē ꝑtēptare vel expiri.ond̓ſoe-
cken.vt fac periculū in lr̄is. Facere negociū ē afficere aliquē moleſtia vel
labore.hoc etiā d̓r exhibere negociū. Facere poteſtatē⁊ etẜ copiā ē dare vꝉ
concedere poteſtatē.orlof of macht gheuē. Vt facio tibi ptātem vtēdi re
bus meis. Facere lucꝝ.ꝟcat ⁊vinnen. Facere rem diuinam.id ē ſacrifi
cium vel diuinū officiū agere: Facere funus.eſt efferre defunctū.dy do-
den ⁊vt draghen. Facere fugā.i.alium fugere. Vt feci fugam. id ē alte-
rum fugi. Facere timorē.eſt facere vt alter me timeat. Sic facere vitula
thure agna.i.ſacrificare thure agna vitula.⁊c̄. Facere miſſum.ħ ē dimit-
tere. Vt eā rem poſt hanc miſſam facito.me cōmiſſum fac. Facere ab-
ortū vel aborſum.eſt fetū non viuū in lucem edere. Facere iniuriam.eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

aliquem iniuria afficere. Facere moleſtiam.ē moleſtia aliquē afficere.
Facere locū vrinā ſterc⁹.i.talia emittere. ¶ Fero vbū hȝ varias ꝯſtru⸗
ctōes ferre ſentētiā ē iudicis. Vt dicere ſniam ꝯſiliarij. Ferre legē ꝑtinet
ad duos. Ferre auxiliū ⁊ ferre opē.i.dare auxiliū vel opē. Uñ vbū opitu
lor dictū eſt. Ferre acceptū.i.hře ꝓ accepto qđ debet. Etiā ſi ſolutio nul
la interceſſit. ¶ Jnđ ſit acceptio talis imaginaria ſolutio. Sic dicim⁹
fero tibi acceptū.ick ſchelde dy quijt. Ferre ꝑ ſe ꝑ me p̄te tc ē dicto facto
aut geſtu indicare.teu.toenē: Vñ Quintilian⁹. Fiduciā ꝑ ſe ferat ora⸗
tor.hoc ē ſimulet. Ferre leuiter modeſto moderato equo animo. ⁊ con
tra ferre grauit īmoderato moleſto egro aio iniquo aio.teuto.ſwaer ne⸗
men. Fero nouū vel noua.i.dico tibi nouū vel noua. Fero mala Fero
aduerſam fortunā.i.patior.vt multa mala tuli.fero onus ſarcinū.i.por⸗
to. Meus fert anim⁹.i.volo.vt Qui ꝓ nobis nat⁹ tulit eē tu⁹.i.voluit ꝓ
nobis tuus eē nat⁹. ¶ Jtē cōpoſitū ſuū refero hȝ varias ꝯſtructiōes .vt
referre alicui.i.narrare.vt retulit mihi. Referre ad aliquez.i.conſulere.
teut.raet vraghē.vt hec oīa vel de his oībus ad me retulit. Referre
lřas.ē reportare ad dantez lřas Vt retulit tibi petr⁹ lřas quas mihi abs
te abſtulerat.referre grates fit ope.teut.weđ vdienē. Referre acceptuȝ.
ē fateri aliqđ ab aliquo accepiſſe. Et accipit in bonū ⁊ in malū. Referro
tibi acceptū:teut.dit heb ick van v.of des hebbe ick vā dy te danckē. Ci
cero. Vitā acceptā refert clemētie tue. Jn malo. Jdē. Oīa q̄ vidim⁹
mala vni accepta referem⁹. Antonio: Referre expēſum alicui.ē rōnem
reddere de impēſis factis.teut.rekēſchap doen. vt referā tibi expenſum
minimū quadrātē vſqȝ. ¶ Jtē paſco boues.ick hoede. Paſco herbā.teu
to.eten.ſic boues paſcūt:boues paſcunt. Jtē boues paſcūt herbā. ⁊ her⸗
ba paſcit boues. Sero ſemētum.ick ſeye dat ſaet. Sero agrū. ick beſeye
dē acker. ſic dr ſemē ſatū ⁊ aruū ſatū. Perdo pecuniam.i.amitto. Perdo
inimicū.i.deſtruo vel occido.vt malos male ꝑdit.

Verbū neutrale regit accūm.
Primo per ſynecdochen
Scđo per compoſitōem.

Verbo compoſito caſum quandoqȝ locabis

Quem dat componens vt vis exire penates

¶ Hic đt ꝙ cōpoſitū ſepe regit illū caſum quē regit ꝑpoſitio cū qua cō
ponitur.⁊ potiſſimum ⁊ hoc regimen propter vba abſoluta.vt exeo ciui
tatem:id eſt extra ciuitatem. Adeo magiſtratum.ꝑcurro forum.ꝑlabor
vndas.accedo te.alloquor te.affor te quoꝫ ſimplicia regunt dtm̄.vt lo⸗
quor tibi.for tibi. ¶ Sciēdum circa lřam ꝙ hoc vbum exeo duob⁹ mo⸗
dis cōponit:ex corrupto ⁊ integro.hoc ē ab extra ⁊ eo.⁊ ſic regit accm̄.vt
exire penates vrbē. Ex duobus integris.hoc ē ab ex ⁊ eo.⁊ ſic regit ablm̄
Vt apđ Virgilium. Quāuis multa meis exiret victima ſeptis. Codez

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

modo egredior dupl'r cōponitur. vno modo ex duobus corruptis. vt ab
extra ⁊ gradior a in e mutādo. ⁊ ſic regit accm̄. vt egreſſus vrbem vl' egre
dietur vrbem. Quādoq̄ȝ componitur ex duobꝰ integris: vt ab illa p̄poe
e ⁊ gradior. ⁊ ſic regit ablatiuū. vt egreſſus vrbe. Virgilius. Egreſſus ſil-
ua. ¶ Sciēdum ſecūdo. Compoſitum non ſemꝑ regit caſum quē regit
p̄poſitio cum qua componitur. ⁊ ideo dicit in littera quandoq̄ȝ ⁊ nō ſem
ꝑ. Nam illa p̄poſitio ad facit v̄bum quādoq̄ȝ regere accūm. vt aggredi-
or. accedo. alloquor. affor te. Adorior aengaē. Liuius. Me nimis lete res
eſſent peſtilentia ciuitatem adorta cogit ſenatum imperare duum viris
vt libros ſybillinos inſpicerēt. Adorſus eſt me ex inſidijs. Aſſilio te. Ec-
cleſia canit. Aſſilijt tenebras. Quandoq̄ȝ p̄poſitio ad facit v̄bum rege-
re dtm̄. vt aſſum aſſideo aſto aduenio tibi. Ante p̄poſitio quandoq̄ȝ fa-
cit verbum regere accūm vt antepono te omnibus. Quandoq̄ȝ dtūm vt
antecello ioanni litteris. antecellit om̄ibus eloquētia. In p̄poſitio fa-
cit verbum qn̄q̄ȝ regere accuſatiuum. vt ineo domum. Ingredior foruȝ
id eſt in forum. Sed ingredior forum eſt incedo vel ambulo in foro. Qn̄
q̄ȝ dtūm vt innuo inſideo. Virgilius. Inſidere ramis. Ob p̄poſitio fa-
cit v̄bum qn̄q̄ȝ regere accm̄. vt obambulo. obruo obſideo. Sic ſocij vli-
xis obambulabant tecta domus. Filij iſrael obruebant achor lapidibꝰ.
Princeps noſter obſidet ciuitatem illam. Illum demon obit cum mi-
ſervllus obit. Quandoq̄ȝ ob facit v̄bum regere dtm̄ vt obuio occurro vt
obuiauerunt domino Occurſare capro. Alie p̄poſitiones debuientes
accō faciunt fere ſemper v̄bum in compoſitione vt ꝑambulo ꝑago per-
ro. vt ꝑambulabant mundum. Sol ſingulis annis ſemel peragrat zodi
acum: Pertudit togam meam. Ita a preter compoſite. vt p̄terlabit̄ ho-
ras: Rhenus preterlabitur dauentriam. Pretereo vt p̄teriuit domū no-
ſtram. Similiter a trans compoſita. vt tranſgreſſus eſt alpes tranſiuit
taurum montem. In Geneſi dicitur. In baculo meo tranſiui iorda-
nem. Tranſiuit montes bethel. ¶ Circa quod notandum ꝙ v̄bum cō
poſitum qn̄q̄ȝ regit duos accōs. vnum v̄tute p̄poſitionis. alterum v̄tute
ſimplicis: vt traduco te pontem. hoc eſt duco te trans pontem. Vnd̄ ca-
nit ſancta eccleſia. Mente polum nos tranſferre ſatage. Tranſuexit eū
rhenum Pertraho te hoſtes. Traiecit exercitum trans mare vel flumē
Traijcere vero hōiem eſt iaculo vibrare hominem. teuto. doer ſcheyten.
Sic turnus palantē haſta traiecit. ¶ Sciēdum t̄cio ꝙ p̄poſitōes debui-
entes ablatiuo plerumq̄ȝ faciunt v̄bum compoſitū regere ablatiuuȝ. vt
ſunt Expello. excido. abdico. excedo. elabor. abſum. dapello. deſilio. de-
duco Dicitur em̄. expulit eum regno. abdicauit ſe magiſtratu. hec res ex
cidit mihi memoria. manu feneſtra. Et ꝓ eodem d̄r in ntō. excidit mihi
memoria huius rei. Excidit mihi nomē tuum. Depulit eū arce turri de
filijt tecto Anguilla eſt elapſa mihi manibus. ⁊ per tranſſumptōem eſ-
fugere ſignificat. Sic illabor. Ut deus mentibus illabitur. ſed allabor
accūm ⁊ preterlabor. Vt rhenus allabitur dauētriam. p̄terlabit̄ dauētri
am. ¶ Item deduxit eum periculo. Vn̄ Horatiꝰ. Non domꝰ aut fun
dus nō eris aceruus ⁊ auri. Aegroto domini deduxit corpe febres. Non
animo curas ſupple deduxit Abſum. vt abeſt domo ⁊a ſuis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Eſt tamen exceptio in his p̄poſitionibus deſeruientibus ablto̅. qꝛ nō
faciunt v̄bum ſemp̄ regere ablt̄m: vt pre qn̄qꝫ facit v̄bum regere acc̄m.
vt p̄cedet vos in galileam. Sic preire. vt p̄iuit nos. Sic de in compoſiti-
one qn̄qꝫ facit v̄bum regere acc̄m. vt deficere. dep̄cor. debello. vt comita
tus defecit exercitum: pecunie me deficiunt: id eſt deſunt. Sic milites
ſepe deficiunt ſuum principem vel a principe. ¶ Debellamus hoſtes.
Delegimus petrum imp̄atorem. Et differunt diligere ⁊ eligere quoꝝ
vtrūqꝫ regit acc̄m Diligere em̄ eſt magis idoneū ad rē agendā ſecernere
vt ciues noſtri delegerunt petrum imp̄atorem. ⁊ imp̄ator diligit mili-
tes. Eligere vero pertinet ad emolimentum noſtrum. Ut Elige qd̄ po-
tiſſimum velis. Deprecor etiam regit acc̄m ⁊ ſ̄cat afbidden. Ouidi⁹. Se
pe precor mortē. mortē quoqꝫ dep̄cor idem. Expugno etiā regit acc̄m. et
eſt qn̄qꝫ pugnando cape vel vincere. Quādoqꝫ idē eſt qd̄ oppugnare. be
ſtormen. vel impugnare. aenvechten. Un̄ Pſal. Sepe expugnauerunt
me a iuuentute mea. i. oppugnauerūt vel impugnauerunt ¶ Pret̄ iſtū
acc̄m vident̄ adhuc quedā regere ablt̄m. vt mater dep̄catur mortē filij.
Itē con inſep̄abilis p̄pō facit fere ſemp̄ v̄bū habere dt̄m. vt Cōgratulor
tibi. cōuiuo cōmorior conſtudeo cōmilito tibi. ¶ Sciendum Quarto.
ꝙ v̄bum cōpoſitum regit qn̄qꝫ rōne cōpoſitionis dt̄m ꝓ accō poſitum
Apd̄ Virgiliū. Inferretqꝫ deos latio. hoc eſt in latiū. Apud eundem.
Hedorumqꝫ gregem viridi cōpellere hibiſco. i. ad hibiſcū. Vent⁹ appu-
lit naues littori. i. ad littus. Boetius. Eurus appulit inſule hoc eſt ad in
ſulam. Illa etiā conſtructio inuenitur extra ꝓpōnem. It clamor celo-
qꝫ vix ſtridorqꝫ rudentū. i. ad celum vſqꝫ. ⁊ eſt ibi hyperbole ſiue ſup̄latio
color. ¶ Sciendum Quinto. ꝙ quorundā v̄borum cōpoſita diuerſos
regunt caſus vt illudere regit dt̄m. vt Iudei certatim illuſerunt chriſto
Id v̄bum qn̄qꝫ regit acc̄m mediante p̄poſitione in. vt an me dignū pu
tes in quem illudas. Deludo vero regit acc̄m: vt deluſit eū. Item arri
deo regit dt̄m. vt arriſit mihi fortuna. Mater arridet filio. Subrideo. ſi-
militer dt̄m. ſed ſepius ſine caſu ponitur. vt ſubriſit. ſed derideo regit ac-
cuſatiuū. vt Iudei deriſerunt chriſtū. ¶ Sciendū ſexto. ꝙ ſimplex ſepe
ponitur ꝓ compoſito. ⁊ regit caſum compoſiti. ⁊ hoc in carmine frequē
tius. vt Tu me rides. id eſt derides. Sola deum riſit moriētē natio pra-
ua. Sic luſit me pro deluſit. Pone metum pro depone. Sic ſedꝫ equū
aſinum. beatus Ambroſius. Cum chriſtus pullum aſini ſederꝫ clama
bant pueri ⁊ moleſte ferebant iudei quam conſtructionem etiam ſeq̄-
tur ſuum nomen verbale quod regit gt̄m mutatum ex accō verbi ſci-
licet feſſor. Unde in hymno. Dignatus eſt fieri ſeſſor aſelli.
¶ Ultimo ſciēdum p̄poſitio in compoſitione tria habet officia. Quan
doqꝫ mutat ſ̄catū vt iuſtus iniuſt⁹. venio inuenio Qn̄qꝫ auget. vt facio
p̄ficio. vigilo p̄uigilare ad finem vſqꝫ noctis vigilare. Sed fero p̄fero. vt
leue eſt miſerias ferre. p̄ferre graue. Qn̄qꝫ minuit vel priuat. vt ſubrideo
ſubiraſcor. ſubrufus. id eſt parum ruber. Non tamen ſemper p̄poſitio
hec minuit. Qn̄qꝫ em̄ ſurſum ſ̄cat. vt ſubuolo. i. ſurſuꝫ volo. Suſpicio.
id eſt ſurſum video. Virgilius. Tot ſubrigit aures: dye oren op recken.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Sciendū ꝙ ꝑpoſitio q̄ttuo2 mōis ponit̄ in orōne. Qn̄qꝫ ꝑ cōpoſitōez
vt adamō redam ꝰ de quo loquit̄ lr̄a. Qn̄qꝫ ꝑ appoſitōem ⁊ ſic ex ea et
dcōne cui adiungit̄ nō fit vna dictio: vt ad foꝝ ad cāpuꝫ. Qn̄qꝫ anaſtra-
phat̄.i.poſtponit̄.vt quecū:quocū.quacum.quibuſcum. q̇de:q̄de. q̇buſ-
de.mecū.ſecū. Sic etiā poſtponit̄ v̄bo. vt i ꝑ ſequo2.hoc eſt ꝑ i. Quādoqꝫ
interponit̄ ꝑpō adiectiuo ⁊ ſb̄ſtātiuo. vt qua ꝺ regula qua ꝺ cauſa. q̇bus
ex rebꝰ quam ob cām. Quādoqꝫ elongat̄ a ſuo cāu ꝑ gtm̄ a caſuali re-
ctum vel aliā dictionē. vt ob patris tui in me bene merita in oibus tue
gerā morē voluntati Sic corde natus ex parēt̄ꝫ: vbi ꝑpoſitio ꝑponit̄ gtō
recto a cāu ꝑpōnis. Quādoqꝫ v̄bum interponitur: vt factum eſt a neſcio
quo homine. Dictum ē a quibus neſcio hominibus.

De Impersonalibus.

Penitet et tedet miſeret piget et pudet iſta

Accuſatiuis iungūtur cum genitiuis

Natura primum ſed tranſitione ſcōm

¶ Hic ꝺt ꝙ hec q̇nqꝫ impſonalia.penitet.tedet:miſeret.piget.⁊ pudet.re
gunt accm̄ cum gtō accm̄ ſ̄cātē rē agētē vl̄ potius pacietē. ⁊ gtm̄ ſ̄cātē
materiā vel cām materialē. In qua vl̄ circa quā v̄ſatur talis paſſio ſiue
actio.vt penitet me pcti.het berw2 vet my des ſundes. Iob Tedet aiam
meā vite mee. Miſeret me tui.hat ontbarmet my dijnre. pudꝫ me igno
rātie:piget me huiꝰ. ¶ Circa lr̄am ſciendū ꝑmo ꝙ hec impſonalia in lr̄a
hn̄t quattuo2 conſtructiōes. Quādoqꝫ ponunt̄ ſine cāu: vt penitet heu
miſero. Comicꝰ. Piget pudetqꝫ. Apud eundē. Ah ſceleſta ouē lupo cō-
miſiſti. Diſpudet.i.valde pudet. Quādoqꝫ regunt accm̄ cum gtō. vt ꝺt
lr̄a.penitet me pcti. Quādoqꝫ conſtruunt̄ cum accō ⁊ infinitiuo poſito
loco gti. Vt Gen̄.vj. Penitet me feciſſe hōiem.i.pnia tenet me. Et ē infi
nitiuus conſtruēdus cum illo v̄bo penitet ſꝑ ꝑteriti pluſq̄ꝫꝑfecti tpis. q2
pnia ſolum ē ꝺ malis ꝑteritis. Sꝫ alia v̄ba pn̄t ꝯſtrui cū alijs infinitiuis
pn̄tis tpis.vt pudet me labo2are. ¶ Scđo ſciēdū ꝙ hec tria impſonalia:
Tedet.miſeret.pudꝫ.hn̄t duplex ptm̄.vnuꝫ ſb̄ voce actiua.vt teduit .mi
ſeruit puduit. Alterum ſub voce paſſiua. vt teſum ē.pteſum ē.miſ̄tū ē.
puditum ē.vt in Exodo. Perteſum ē populum itineris ⁊ labo2is. Apud
Comicum. Miſ̄tum ē me tui ita dij me amēt. Apud Plautum: Neqꝫ
mei mei neqꝫ me tui puditum ē. ¶ Et inueniunt̄ hec etiā pſonalit̄ poſi-
ta hr̄e ntm̄ a parte anterio2i:⁊ accm̄ a pte poſterio2i. Vt vda pupilli queꝫ
gena miſeret.i.quē vda.i.humida gena pupilli ad miſcđiam cōmouet.
Cato. Quod pudeat ſocios prudēs celare memēto. Sꝫ pſonaliter dici
mus. Nil pudet iſtum .ſed ſepius impſonaliter loquimur ⁊ ꝑ gtūm. vt
Nullus rei pudet iſtum. ¶ Sciēdum tercio. ꝙ ſex ſūt v̄ba impſonalia
q̄ iungi ſolēt infinitiuis ho2um impſonalium penitere.tedere.miſere.vt
hec cepit:incipit.deſinit. pt.ſolet.oꝫ.vt cepit eū penitere. peccati pt te pu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

gere.ſolet me miſerere tui.debet te penitere.Vnde Quintilianus. Pe
nitere eū ſui facti poteſt.que etiam pſonaliter dictis infinitiuis iung in
ueniuntur.vt ille cepit penitere.Sed melius loquimur impſonalit Vt
cepit illum penitere.Junguntur ⁊ dicta verba cepit.incipit.deſinit.pōt.
ſolet.debet infinitiuis aliorum impſonalium.vt cepit mea intereſſe.in-
cipit mihi libere bibere comedere.incipit me delectare bibere.quare dcā
impſonalia dicuntur imperſonalia ex adiunctione.iunguntur eñ infi-
nitiuis aliorum impſonalium. ¶ Sciendum quarto.ꝙ eſt drña int peni
tere ⁊ pudere.:Nam penitere iungitur verbis p̄teriti tp̄is .vt penitet me
feciſſe.quia penitentia ſolum eſt de preteritis malis .Sed piget ⁊ pudet
iunguntur verbis preſentis ⁊ p̄teriti temporis ⁊ futuri temporis. Accipi
tur penitere quandoqꝫ pro pn̄iam habere.vt penitet me peccati:Quan
doqꝫ pro pudore ſiue pudere.Vn̄ Cicero de ſenectute. Num igitur ſi
ad centeſimum vixiſſet annum ſenectutis eum ſue peniteret.i.puderet
Quandoqꝫ accipitur pro tedere. Apud Virgilium. Nec te peniteat ca
lamo triuiſſe labellum ¶ Sciendum Quinto.drña eſt inter miſeret im
pſonale ⁊ miſereor miſereris ſcd̄e ꝯiugationis ⁊ miſereor miſeraris prime
ꝯiugationis.Nam miſeret impſonale regit accm̄ cum gtō.vt miſet me
tui:Miſereor miſereris ſcd̄e ꝯiugationis regit gtm̄ vel dtm̄. vt miſerere
mei deus.Miſerere mihi domine.⁊ ſ̄cant hec duo mente ⁊ animo cō-
pati.Sed miſereor aris p̄me coniugationis regit accm̄: Vnde canit ec-
cleſia.Miſerans p̄cepti tranſgreſſorem.Prudentius.Miſerās labores
hōim.Inde miſerabilis dicitur qui eſt miſeratōe dign⁹ Et ſ̄t hoc v̄bum
miſeror aris ex miſericordia iuuare.Preſtat inuidioſum eſſe q̄ȝ miſera-
bilem.

Accuſanſqꝫ modo damnans ve locatur eodem

¶ Hic dicit ꝙ accuſandi ⁊ damnandi verba regunt etiam accm̄ cum ge-
nitiuo.vt Accuſo te furti.mendatij.perfidie.negligentie. Damno te fur
ti:Et ſunt accuſandi verba hec. Accuſo.arguo ago.calūnior.inſimulo.
inculpo.carpo.corripio.increpo.rep̄hende. Et oppoſita.excuſo.expurgo
alligo.⁊ ſic dicimus.Petr⁹ alligat ſe furti Comicus. Hic ſe furti alligat
ſupple ad pbandū.Damnandi v̄ba ſunt.Damno mulcto ꝯuinco punio
caſtigo.plecto.vt Damno te furti.mulcto te nequicie.plecto te falſitatis
Regunt ſimiliter accuſatiuū cum genitiuo laudādi ⁊ cōmendādi verba.
vt Laudo.pbo.cōmendo te virtutis.Item admonendi v̄ba regūt acm̄
cum gtō.vt ſunt moneo.cōmonefacio.ꝯuenio.cōmemoro.vt moneo te
debiti.Monumenta admonent nos coꝝ quoꝝ monumēta ſunt Et eti-
am admonēt nos mortalitatis nr̄e ꝯuenio te debiti.cōmonefacio te illi
us. Apud Boetiū.Nā me iā horum ſecundo cōmemoras ꝯſulo te rex
¶ Sciendum p̄mo ꝙ dicta v̄ba pn̄t regere eodem ſenſu abltm̄ ꝑ gtō vt
Accuſo te furti vel furto.laudo te v̄tutis vel v̄tute.plecto te virtutis vel
virtute.purget ſe criminis vł crimine.Sunt tamen quedam dcōes que
ſemꝑ regunt ab his verbis in abltō ⁊ non in gtō.vt ſunt ablatiui harum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

dictionū. Vterqꝫ neuter alter ambo. vt ſi quis furet̄ rem ſacrā ō ꝓphāo
loco tenetur ne ſacrilegij an furti an vtroqꝫ:non tamē vtriuſqꝫ ⁊ qui ſu-
ſtulerit rem ſuam a ſacro furti ne tenetur an ſacrilegij an neutro.nō aūt
an neutrius Accuſari poteſt petrus vel furti vel ſacrilegij.vł vtroqꝫ vł am
bobus.non tn̄ vtriuſqꝫ vel amboꝝ. ¶ Sciendū ſcd̄o.ꝙ iſte gtūs ⁊ abltūs
rectus a v̄bis damnandi quādoqꝫ ſ̄cat crimen quo vel cuius quis dam
nat̄.vt Damno te furti vel furto.homicidio vel homicidij. Quādoqꝫ iſti
gti vel ablti ſ̄cant penam que infligit̄. Horatius .Damnatus longi ciſy-
phus laboris.vbi ille gtūs longi laboris importat penā.ciſypho inflictaꝫ
Apō Virgilium.Refugo damnauit ſole micenas.Sap̄.Morte turpiſ-
ſima ꝯdemnemus eum.Plectetur capite.vbi abltūs ille ſ̄cat penā Sed
plectetur furti vbi ſ̄cat crimen.Eandem conſtructōem habet hoc nomē
reus quod quandoqꝫ regit gtm̄ vel abltm̄ criminis.vt Reus furti vł fur
to.Reus homicidii vel homicidio.Quandoqꝫ regit gtm̄ vel abltm̄ pene
Reus mortis vel morte. ¶ Sciendum tercio.ꝙ integra quandoqꝫ ōr̄o
equiualet v̄bo damnandi.⁊ habet regimen huius littere Vt apō Luca-
num.Dat penam maioris aque.hoc eſt ꝓpter maiorem aquā .Sic dat
penam homicidij.luit penam ſacrilegij.pendit penam periurij.De eo ſu-
metur ſupplicium periurij.penaſqꝫ animi perſoluit auari Etiam dicitur
luit penam morte. ¶ Sciendum ꝙ paſſiua v̄borum accuſandi. dānan-
di.⁊ laudandi regunt etiam gtm̄ vel ablatiuum.⁊ non accm̄.Sicut em̄
dicimus.Accuſo te negligentie ꝙ nullas ad me dediſti litteras:Ita tu
accuſaris a me negligentie ꝙ nullas ad me das litteras.Accuſo tanella-
rium ꝑfidie ꝙ lr̄as ad me datas non reddidit ſeu pertulit.Ita tabella
rius accuſatur a me perfidie.ꝙ lr̄as ad me datas non reddidit.Et inue
niuntur hec paſſiua.Accuſatur agitur varios regere gtōs vel abltōs.vt
Petrus agitur vel accuſatur furti.Petrus agitur ſacrilegij.hoc eſt ꝙ ſu-
ſtulerit ſacrum de ſacro.ſacrum de non ſacro:non ſacrum de ſacro Agit̄
participij.hoc eſt iecit manus in parentes.vel patriam ꝓdidit. vel inſeq̄-
tur.Agitur veneficij.teut:he heſt mit v̄ghiffenis omghegaen .Agitur
maleficij.hoc eſt incantationis.mit toueryе.Petrus agitur illati ſtupri.
hy heſt een ionckfrou vercrachticht.Agitur maieſtatis ſeu leſe maieſta
tis.he heſt op die heren gheſproken.Inde crimen leſe maieſtatis dcm̄
eſt.Agitur repetundaꝝ ſiue de pecunijs repetundis.hoc eſt accuſaꝰ Vt
referat impenſa ſiue rationem reddat.Agitur interuerſe vel interuerſa
rum hoc eſt accuſatur de aliena pecunia ſiue rei per fraudē detētē.teut
ontholden datmen gheleent heſt.Tullius.Velles interuertit regis can-
delabrum.Et eſt interuertere rem aliquā callide tenere.ne facile reha-
beri poſſit.Vn̄ Plinius.Marcus curius interuerſis pecunijs accuſabat̄
Agitur ſpretarum.hoc eſt.accuſat̄ de contumacia.Agitur expilate he-
reditatis.hoc eſt.accuſatur de infidelitate tutele.Accuſare ē vel apō iudi-
ces vel apō aliū quamuis etiā apud illum ip̄m quem accuſes.ſ̄care atqꝫ
oſtendere aliquē peccaſſe Incuſare v̄o rep̄hendere mores alterius ⁊ ple-
rūqꝫ cū querela quod ab illo inr̄ia ſis affectus.

Tercio per Trāſſumptōem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Uerbaq̃ ſumpta foris chriſti bonus ardet amorem

¶ Hic dicit ꝙ verbum neutrale abſolutum poſitum pro verbo trāſitiuo
non regit accm̄ caſum. vt bonus homo ardet chriſtum. i. ardenter amat
Uirgilius. Formoſus paſtor chorydon ardebat alexim. Idē. Pars ſtu-
pet innupte donum exiciale minerue. Eſaias. Jubilate mōtes laudē.
Idem. Et nubes pluant iuſtū. Pſal. Deus pluit ſuꝑ peccatores laq̄os.
quod vbum pluo frequentius apud autores regit abltm̄: vt pluit lapidi
bus. Pſal. Exultabit lingua mea iuſticiam tuam . Ubi tamen quidã
dicunt accm̄ poſitū ꝓ abltō. Ut in alio pſalmo Et iuſticia tua exultabūt
Quem tremunt baratra mors cruenta pauet. In actibus Apl̄oꝝ dr̄.
Uincula & tribulatōes me manent hieroſolymis: Sic etiam poeta Uir
gilius in ſuo libro. Te quoq̃ magna manebunt regna. In quibꝰ orati
onibus manere ponitur pro futuꝝ eſſe. Jn Euangelio. Qui me erubu
erit & ſmones meos hunc filius hominis erubeſcet cum venerit in maie
ſtate ſua: Jtem Qui viderit mulierem ad ꝯcupiſcendum eam iã me-
chatus eſt eam in corde ſuo. hoc eſt. iam cognouit in corde ſuo. Mechor
abſolutum ꝓ tranſitiuo ponitur. Et in his exemplis & in oibus ſimilibꝰ
ſit figura euphoniſmꝰ dicta que ponit vbum ꝓ vbo: Un̄ euphoniſmꝰ erit
ꝓ vbo ponere vbum. Exultat dn̄i laudem mea lingua ſuꝑni. ¶ Scien-
dum circa lr̄am ꝙ non om̄ia abſoluta vba regunt accm̄ in quem tranſit
actus vbi. quare oportet ſequi autores. Nam q̄uis ardeo regit hūc accu
ſatiuū. vt ardet deum. non tn̄ flagro ſuum ſynonymū nec ſuet nec eſtu
at q̄ potius regunt abltm̄. vt flagrat amore chriſti. ¶ Uerba em̄ neutra-
lia abſoluta & etiam vba deponentia abſoluta frequētiꝰ regūt dtm̄ cauſe
efficientis. Neutralia ſunt hec. Exultat. gaudet. iubilat. meret. dolꝫ hor
ret. pallet rubet. nigret. albet friget. & ardet. ſtupet. hebet. calet. torpꝫ. pol
let. viret. aret. floret. cum ſplendet. tepet & liquet. & madet adde: Deponen
tia ſunt h̄. Triſtor. cū letor. q̄ror. iraſcor. verecundor. Glior. indignor. oble
ctor. de q̄ꝫ lector. Effectiua ſcies hec ſemꝑ vba vocari. Et regūt abltūm
ſcantem cauſam efficieutē. vt ardeo amore chriſti: horreo morte. frigeo
timore. calet ira. pallet timore. feruet ira. rubet verecundia. De deponēta
libꝰ. letor tua felicitate: triſtior tua aduerſitate. letor tua ſecūda fortuna.
triſtor tua aduerſa fortuna: Inueniuntur quedam abſoluta cum accō
& abltō. vt callet ingeniū ingenio. redolet prudētiam inſapientiam vel a.
Et caleo ꝑ ſimplex eſt eſſe vel fieri calidum. Sꝫ calleo ꝑ duplex ll. ē cal
lum facere ſeu fieri. hart & verdē. Un̄ calloſe manus dicte ſunt. & ſic regit
abltm̄. vt Manus mee nimio labore obcalluerunt. Q̄nq̃ calleo ꝑ du-
plex ll ſt callidum ſeu aſtutū eſſe & ꝑoptime aliq̄d ſcire. & ſic regit accūm
Ut dicenda tacendaq̃ calles vſutias. Et ego has vſutias calleo. Om-
nia deriuata ab hoc vbo geminant ll. vt calliditas. Sed a caleo retinent
ſimplex l. vt caliditas. & varmheyt. ¶ Sciēdum ſcdō. vbum abſolutum
ꝓꝑe eſt illud quod ad faciendam ꝑfectam ſniam non eget obliquo cāu.
vt Caleo. frigeo. ſto. & ideo vba abſoluta dicta ſunt ꝑfecta vba. q̄r faciunt
perfectam ſniam ſine obliquo ſequente. Et eſt vbū neutrale duplex. ſcilꝫ
abſolutū de quo hic loq̄mur. & eſt qd̄ non regit accm̄. Alterū ē neutrale

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

tanſitm̄: vt aro litt9. bibo vinū. comedo panem. ⁊ hꝫ tercias pſonas paſſi-
uiverbum neutrale tranſitiuū. vt Terra aratur. vinum bibit̃ ⁊ format ꝺ
ſe tria pticipia. ſcꝫ pn̄s in ns. ptm̄ in tus. futurum in rus. vt bibens bibi-
tus. bibiturus. Verbum neutrale abſolutū vo non regit accm̄. nam non
habet t̃cias pſonas in paſſiuo. Non habet tria pticipia. ſed tm̄ duo. vt ha
bet̃. ibi. Cum vbum qꝺ hꝫ q̄rto cāu. ⁊c. ¶ Sciendum t̃cio quod vba ab-
ſoluta regunt aliq̄bus mōis accm̄. primo p ſynecdochen. vt Doleo ca-
put. Scd̄o accm̄ cauſe regunt. vt anhelat plia. gaudeo tua gaudia. gau-
deo tuam ſecundā fortunam vel fortuna. Tercio accm̄ loci vel ſpacij Vt
ambulaui tria miliaria. Quarto accm̄ temporis Vt habito hic tres an-
nos. Quinto regunt accm̄ p euphoniſmum cum abſolutū ponit̃ p trā-
ſitiuo. vt ardet deum. Sexto accm̄ poſitum aduerbialiter: vt Viuit deū
id eſt diuine. Iuuenalis. Qui curios ſimulant ⁊ bachanalia viuunt.
Septimo accm̄ p compoſitōem. vt Exeo vrbem. ⁊ de illo dictum eſt. ibi.
Verbo compoſito. Octauo accm̄ ſui verbalis. ⁊ ſcd̄m aliquos accūm p-
porcionabilem. ſine quo actus verbi non poteſt fieri. vt curro curſuꝫ. pu-
gno pugnam. viuit vitā felicem miſeram. Nono vba funebria carmina
ſcantia. i. lamentandi vba. vt fleo mr̄em. lugeo patrem. planxerunt ami
cos. Sed iſte modus non differt a ſecūdo. quia accūs videt̃ ſcare cauſaꝫ.
De dictis modis tales ſunt vſiculi. Synecdoche cauſa loca tp̄s trāſit9
aduer. Compoſitum vbo quartum iunxere ſoluto. Sic ppriū iungas
⁊ triſtia carmina ſubdes. Flere eſt lachrymis ideoqꝫ tātum hominū eſt
ſicut ridere. Plorare eſt voce flebili ⁊ effuſa dolorem ſuum aperire. Un-
de implorare eſt opem orare. Plangere eſt pcuſſione vberatione pecto-
ris capitis aliorum ve membrorum ſe in dolorem affligere. Ideo per
transſumptōem dicitur fluctus plangere ⁊ littora. Eiulare. ē voce ſbla
ta flere. Vociferari. eſt voce affrenata non modo dolorē. ſꝫ etiā indigna-
tōem oſtendere. Lamentari eſt voce querula ⁊ triſti or̃oe cladē triſtari ſu
am. teut. ſyn ongheual.

Que ſine pſonis ſunt atqꝫ gerundia iungis

Si tamen a verbis quod tranſeat illa creabis

Mattheum legitur pſalmos ecit ante legēdum

¶ Hic ꝺt q vba impſonalia paſſiue vocis in tur deſcēdentia a vbis trā-
ſitiuis. regunt cum ſuis gerundijs accm̄. vt Legitur matheum. legēdum
eſt pſalmos. ¶ Circa l̃ram ſciendū q vba impſonalia venientia a verbis
vehementiſſime tranſitōis. hoc eſt a vbis docendi rogandi frequenti9 re
gunt accūm. vt Docetur grammaticam. docendum eſt grammaticam.
orandum eſt veniam. Impſonalia vero venientia ab alijs vbis raro inue
niunt̃ regere accm̄. Raro em̄ inuenit̃ legitur mattheum. legitur Virgi
lium ⁊ ſimiles locutiones. Non tn̄ negādum eſt alia vba nō vehemētiſſi
me trāſitionis poſſe regere accm̄ q̄r inueniuntur regere accm̄. q̄uis ad
modū rarent̃. Un̄ Naſo. Qꝺ mare qꝺ tellus appone quod educat aer.

Nil in qđ nobis eſuriat erit. ¶ Sciēdū ſcđo v̄ba impſonalia hn̄t q̄ttuoꝛ ꝯſtructōes Q̄nq̄z ponunt̄ ſine om̄i cāu. ut legit̄ cātat̄. Uirgiliꝰ. Jtur in antiquā ſiluā. Jtē bellat̄ cominꝰ armis. Curꝛit̄ ad vocē iucundā. Quid agit̄. fit r̄nſio. flet̄. q̄nq̄z regunt abltm̄ mediāte p̄pōne a vl̄ ab a ꝑte interiori: ꝛ ſm̄ quoſdā a ꝑte poſterioꝛi. ut a me legit̄: q̄nq̄z regūt oēm caſum ſui v̄bi. vt docet̄ grāmaticā. parcit̄ delinq̄ndi. ſupplicat̄ đo. fauet̄ tibi. Emit̄ tāti quāti pluris minoꝝ. ꝛc̄. Docetur tres hoꝛas grāmaticā. Quandoq̄z regunt accm̄ ꝛ abltm̄ mediāte p̄pōne a vel ab. vel dtm̄ ꝓ abltō poſitū. vt Docet̄ a me grāmatice. i. docet̄ mihi grāmatice. i. docet̄ mihi grāmaticā. ꝛ in ſupioꝛi exēplo. Nil in qđ nobis. vbi ille dtūs ponit̄ abltī loco. i. a nobis. Iſtas quattuoꝛ conſtructōes etiā hn̄t gerundia impſonaliū. Q̄nq̄z ponunt̄ ſine cāu. vt legēdū ē: Q̄nq̄z cū abltō. ut a me docēdū eſt. Q̄nq̄z cum cāu ſui v̄bi. Vt docēdum eſt grāmaticā parcēdum ē ei emēdum ē tāti. Q̄nq̄z accm̄ cum abltō vl̄ dtūm ablatiui loco poſitum. vt a me docēdum ē grāmaticā. ¶ Sciēdum t̄cio: v̄bum impſonale paſſiue vocis ē illud quod t̄minatur in tur. ꝛ ꝯiugatur ſolum ꝑ t̄cias ꝑſonas et ꝑ men teutoniſatur. vt in p̄ñti legitur. lectū ē vl̄ fuit. Et foꝛma de ſe duo ꝑticipia. p̄teritum vt lectum. futuꝝ vt legēdum: doctum docēdum que etiā h̄n̄t quattuoꝛ dictas conſtructōes: vt doctum ē ſine cāu. Cū abltō ꝛ accō ſimul. vt a me doctū vl̄ mihi doctum ē. Foꝛmātur etiā impſonalia a v̄bis actiuis. vt amat̄ legit̄: a v̄bis neutralibꝰ: vt curꝛitur. ſtatur. itur Non tn̄ ab om̄ibꝰ neutralibꝰ. non em̄ đꝛ calet̄ friget̄. Foꝛmant̄ etꝫ a verbis deponētalibꝰ qđ ab aliquibꝰ negat̄. vt a mētioꝛ mētit̄ Apđ Ciceronē in Saluſtiū. Ego dabo opam vt ꝓ minimo cuꝫ faſtidio r̄ndeā. vt in hūc minimo mētitū eē videat̄. vbi mētitū eē ē ptm̄ pluſq̄ꝑfectū impſonalis deſcēdētis a v̄bo deponētali. Luce. vj. ꝛ Math. vij. Eadem menſura qua menſi fueritis remetietur vobis. ꝛ hoc mō eadē mēſura ē abltī caſus ꝛ eadē acuit penultimā. Si vo eadē mēſura eēt n̄ti caſus tunc remetietur accipetur paſſiue ꝛ non eēt v̄bum deponētale: ſꝫ potius antiquū cōmune quod ſepe cōmune in ſcꝑturis inuenitur. vt Eſa. lxvj. Sup genua blādietur vobis. vbi aliqui legunt blādiētur: verūtamē ad modum rarētur foꝛmātur impſonalia a v̄bis deponētalibus.

Uerba regentia duos accōs.

Poſtulo paſco peto doceo rogo flagito celo

Exuo cum veſcit monet induo calcio cingo

Accōs geminos hec verba requirunt

Nunc dant paſſiua quem verba volunt ibi clauſa

Seu quem vis verbi ſibi poſtulat aſſociari

Ubi verbi regitur qui paſſiuis ſociatur

¶ Hic enumerat quedã ꝟba vehemẽtiſſime trãſitoĩs. regẽtia duos accu ſatiuos. Sunt em̃ triplcia ꝟba regẽtia duos accõs. q̃dã rogãdi ſunt ꝟba. vt Poſtulo. poſco. peto. rogo. oro. flagito. obſecro. obteſtor. moneo exigo. introgo. q̃ oĩa pn̄t regere duos accõs. p̄ter ſupplico qḋ regit dtm̃. vt Supplico tibi. Et peto frequẽtius abltm̃ mediãte ꝑpõe abs. vt Peto abs te pecuniã. oro te veniã. exigo te pecuniã debitam mihi abs te. Paſſiua regunt ſm̃ accm̃. vt Tu exigeris pecuniã debitã mihi. Job. Multa minora exigeris a deo q̃z meret̃ iniquitas tua. Scḋo ꝟba docẽdi regunt duos accõs. Vt Erudeo doceo inſtruo imbuo informo celo. vt Doceo te loqui latinũ. Dedoceo te barbariem vel loqui barbare. Hec tñ ꝟba imbuo inſtruo informo frequẽtius regunt accm̃ cũ abltõ. Unde Cato. Si tibi ſint nati nec opes ⁊c̃. Tercio ꝟba veſtiẽdi regunt duos accõs. Vt veſtin induo p̄cingere calciare. Vt p̄cinge te. ⁊ calcia te calceos tuos. Sciendum primo q̃ tres ſunt modi mutãdi actiuũ in paſſiuũ. Unꝰ vbi ſolus accũs mutat̃ in ntũm. vt dedi tibi equũ. equus a me tibi datus ẽ Alter vbi ſunt duo acci quoꝝ vnꝰ mutat̃ in ntũm. alter immutatus relinq̃tur. Vt Docui te grãmaticã. Tu a me doctus es grãmaticã. non autez grãmatica docta ẽ a me. Terciꝰ modꝰ vbi vterlibet accuſatiuorũ mutat̃ in ntm̃. alteꝝ vel relinquẽdo vel in abltm̃ mediãte ꝑpõne a vel ab trãſferẽdo ſic. ego rogaui te veniã: tu rogatꝰ es a me veniã. vel venia abs te rogata ẽ mihi. Et hic vltimꝰ modꝰ fit potiſſimũ in ꝟbis rogãdi. ſcḋs in ꝟbis docẽdi. ¶ Scḋo ſciẽdũ. Diñã ẽ int̃ orare ⁊ exorare. Non orare rogare ẽ. exorare ẽ rogãdo impetrare ⁊ orãdo inducere. vt Oro fac te exorem. afbiddẽ of mit bede ꝟcryghẽ. Quicquid me exoraueris in die paſche dabo tibi. Ita etiã dn̄t iſta duo ꝟba ſuadeo ⁊ ꝑſuadeo. Nã ſuadere ẽ hortari. ſed ꝑſuadere ẽ aliquẽ inducere ad credẽdũ vl̃ facere aliquez credere. Sic dn̄t veſtigiare ⁊ inueſtigare. Nã veſtigiare idẽ ẽ quod querere. Sz inueſtigare ⁊ ꝑueſtigare ẽ ꝑ veſtigationẽ acquirere. Itẽ dn̄t p̄cor ⁊ dep̄cor. Precor ẽ p̄ces facere. Dep̄cari ẽ p̄cibus orare ne quid fiat. vt Sepe p̄cor mortẽ: mortẽ quoqz dep̄cor idẽ. Itẽ differunt Poſtulo ⁊ peto. Naz poſtulare ẽ requirere ⁊ tãq̃z rẽ iuſtam ꝓ meritis noſtris petere. Sic dicimus res tẽpus locus ꝑſona poſtulant. Cuius cõpoſitũ ẽ expoſtulo qḋ eſt cum querela apud amicos requirere. ⁊ quaſi officiuz amicitie in alio deſiderare. Et hoc ꝟbũ hz frequẽtiſſime abltm̃ mediãte ꝑpoſitõne cum. vt Quid habes quod mecũ expoſtules. Petere ꝟo ẽ humilit̃ ⁊ precibus rogare. Ut apud Comicum. Poſtulabant aũt magis q̃z petebant. Tu magis poſtulas q̃z petis. Regit etiã hoc ꝟbum abltm̃. vt neqz poſtulem abs te niſi res ipſa moneat. Accipitur hoc ꝟbum peto quandoqz in bonã ꝑtem. Vt Medicus petit ſanitatẽ egri. pater laudem filij. Quandoqz accipitur in malam. vt Multi filij petunt mortẽ parẽtum. Itez hoc ꝟbum peto cum ablatiuo conſtructum ſp̄ accipitur in malam partem. Vt Petijt me gladio veneno inſidijs. Uirgilius Malo me galathea petit. hoc eſt inceſſit ⁊ pomorum iactu inſequitur. Item poſco eſt rem debitam ⁊ honeſtam petere. Flagitare eſt vehementer ⁊ plus q̃z poſtulare. Vt apḋ Ciceronem. Quid quod hec cauſa poſtulat. ⁊ ſi poſtulat nõ [illegible] mẽ flagitat. Plinius. Efflagitaſti q̃tidiano flagitio. Vt Tibios qu[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſcripſi iam emitterem.

Quarto Accūm ſpacij.
Quinto Accūm tpis.

Ornatus verbum ſpaciiqꝫ moreqꝫ gubernant
Accós vocum que talia ſignant
Te veſti tunicam iam pergis milia ſeptem

¶ Hic dt ꝙ vba veſtiēdi regunt duos accōs. vt Induo te tunicam. ⁊ d
illo ſatis dictum eſt ſuperius. Et ponitur alias duas regulas. quaꝝ pma
eſt Verba ambulandi vel ſpaciandi regunt accūm vꝉ abltm̄. vt Ambu
laui ſeptem milia. ſeptē milibus paſſuum: Similit vba diſtādi regunt
accūm vel abltm̄. vt hec vba ablum diſto. vt Dauētria diſtat tria milia
paſſuum. duo milia paſſuum ab vrbe. Ioānes abeſt hinc tria milia. vt
apud Naſonem. Sulmo mihi prima gelidis vberrimus vndis Milia q̄
nouies diſtat ab vrbe decem. Et inuenitur triplex milia. Prima milia p
miliaria p ſyncopam. vt in exēplis huius litere. Scdo inuenitur milia
a mille. teuto. duſent. vt Vndecim milia vginum. Tercio inuenit milia
a nomine miliū quod ē genus leguminis. teuto. herſen. Scda regula ē.
Omē vbū poteſt regere accm̄ vel abltm̄ tpis. vt tres annos ſtudeo tibi
vel annis: Ego iā tres annos Dauētrie habito vel tribus annis. Adhuc
modicū tpis vobiſcum ſum vel futurus ſum. Tullius: Nemo tā ſenex
qui ſe annū non putet poſſe viuere. Apd Ouidiū. Dicitur egyptus ca
ruiſſe rigātibus arua. Imbribus atqꝫ annis ſicca fuiſſe decē. Virgili⁹
Vna cū gēte tot annos bella gero: Ego hāc domū iam multos annos
habito ⁊ poſſideo. Apd Virgiliū. Facilis deſcēſus auerni ē. Noctes at
qꝫ dies patet atri ianua ditis. Eſt homo ſomno dedit⁹ ſtertit noctes at
qꝫ dies. i. p noctes. Sꝫ cum dicitur quot natus es annos ſbauditur pre
poſitio an. i. an̄ quot natus es annos. Annos natus ſum duodecim. id ē
an̄ annos natus ſum duodecim. ¶ Sciēdū pmo ꝙ tps ē duplex. ſcꝫ q̄n
do ⁊ illud quod rn̄detur ad quādo. ſolum regitur in abltō. vt Quādo ve
niſti. rn̄detur hora tercia ⁊ non horā tciā. Aliud ē tps q̄diu. ⁊ illd regitur
in accō vel abltō. Vt cū q̄ritur. Quādiu Dauētrie cōmoratus es. pt rn̄
deri tres annos vꝉ tribus annis. Cōmoratus ſum hic tres amplius an
nos. Accōmoda mihi librū tuū in mēſem vnū. in dies octo. in diē vnum.
⁊ dimiſſa ppōne vt mēſem vnū. dies octo. diē vnū. Et hec oīa idē ſcāt.
quādiu. donec. vſqꝫ. quouſqꝫ. vſqꝫquo. quoad. quoadvſqꝫ. Vt tādiu ſtu
des quouſqꝫ te non didiciſſe penitebit. Da litteris operam quoad in eta
te iuuenilis. ¶ Sciēdum ſecundo. ꝙ aliqui dicunt p accūm ſcari tēpus
continuum. per ablatiuum tempus diſcontinuū. ſed falſum eſt. Idē
enim ſignificant accūs ⁊ ablatiuus. vt Audiui Platonē duos annos
vel duobus annis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Sexto Accūm notantem modū viuere.

Sepe regente caretvite modus idqꝫ probato
Uir bone viue deum ſic viues ſecula cuncta

¶ Hic dt qꝛ vba ꝑtinētia ad actū viuēdi regūt ſepe accm̄ poſitū aduerbia
liter. Ut viue deū.i.deifice ſic viues ſecula cuncta.i.eternalr̄. Apd̄ Boe
tiū. hic aſinū viuit.i.inſtar ꝛ admodū aſini. vl̄ pt reſolui in aduerbiū.i.aſi
nine. Uiuere ſanctū.i.inſtar ſancti ſiue ſctē. Uiuere bachanalia. dr̄ in-
ſtar bachātiū. Juuenal̄. Qui curios ſimulāt ꝛ bachanalia viuūt Uox
illa nō ſonat hōiem.i.ad modū hōis. Sic diſcedētib⁹ vel nos diſcreden-
tes dicim⁹ longū vale.i.ꝑ longū tpˢ. Apd̄ Uirgiliū. Et longū formoſe va
le vale inquit iolla. Et morientib⁹ dicim⁹ vale etnū.i.etnalr̄. Apd̄ Uirgi
liū. Eternū ꝗ vale mihi optime palla. Et in locutionib⁹ hui⁹ regule ſcq̄n
di ſunt boni autores. Nā ꝗuis aliq̇ ſic loquunt̄ loquit̄ canē bibit vaccaꝫ
id ē inſtar vacce. ſtertit cattū. hmōi tn̄ locutōes nō ſunt vſurpate. vel fre-
quētes apd̄ bonos autores q̇ ſic loquunt̄. comedit vt canis bibit vt vacca
vel comedit inſtar vel ad modū canis. ¶ Circa lr̄am ſciēdū. ꝙ oīs caſus
nōis adiectiui pt poni aduerbialr̄ excepto vtō. Juxta illud. Aduerbij
more caſus tibi quiſqꝫ locat̄. De ntō. Hors ꝛ vota facit. De gtō. Petrus
redyt veſperi ꝑ ueſperi. De dtō. Uirgili⁹. Sūt quib⁹ ad portas cecidit cu
ſtodia ſorti. De accō: viue deū. vale longū. De abltō Alteri⁹ dicetis amāt
alterna.i. viciſſim. ¶ Sciēdū ſcdo. Quedā nōia inueniunt aduerbiali
ter omi caſui addita. ꝛ dicunt̄ ab aliquib⁹ ſbſtātiua. vt dulce. triſte. turpe
ſblime. ꝛ multa alia in tcie declinatōis. vt Aquila ē volās ſblime. aqle
volātis ſblime. ꝛ ſic in omibus caſib⁹. Uirgili⁹. Eūtes ſblime ferat ad ſi-
dera cygni. In ſequētia paſchali. Uolucres dulce canūt. Sic in gtō vo
lucris dulce cātātis volucri dulce cātāti. Dictio turpe ſonās. dcōnis tur-
pe ſonātis. Ita etiā ſe hn̄t aliq̄ nōia in ens q̄ ſb vna uoce omi caſui iūgūt
vt recēs libēs feruēs. vt ſol regēs ort⁹. ſolis recēs orti. In abltō. Apud
Uirgiliū Sole recēs orto. Sic ꝑuul⁹ recēs nat⁹. ꝑuuli recēs nati In dtō
Dux erat ꝑuulo recēs nato lapideū cultꝰ pati. longe durius erit pctōres
etnas penas tolerare. ¶ Quedā dcōes pn̄t poni nōialr̄ vel de ſe forma-
re aduerbia. ut ſunt creber. rat⁹ ſedul⁹. ſol⁹. ſecret⁹. ſubit⁹. intimus. vt cre-
bras dedi ad te lr̄as. ꝗuis tu ad me ꝑraras dediſti. Et ꝓ eodem crebro ad
te lr̄as. ꝗuis tu ad me raro lr̄as dederis. Ita ꝓ eodē dicim⁹ ſera parſy-
monia fit in fundo. ¶ Sciēdū tcio qd̄ in ſcda declinatōe adiectiua ſepi⁹
ponunt̄ aduerbialr̄ in abltō. vt falſo q̄rerꝫ. falſo q̄rit̄ hūanū gen⁹. Liqdo
pꝫ poſtremo ſic dixit. vl̄ poſtremū me vides Ego id agam ſedulo. merito
accidit. neceſſario feci. Differt neceſſario a neceſſe. qꝛ nccārio iūgit̄ omib⁹
vbis. Ut nccārio dixi. Neceſſe tm̄ ſbſtātiuis vbis. ꝛ ꝑ illo veteres dixert̄
neceſſum. Sic ſubito cito concito. iterato. ꝓuato. abinteſtato. vt obijt ab
inteſtato.i. abſqꝫ teſtamēto. Non veni huc auſpicato. teut. tot eynē goe-
dē gheluck. ¶ Sūt etiā q̄dā dcōes q̄ ſb voce o vl̄ um aduerbialr̄ ponūt̄

vt ꝑmū vel ꝑmo.ſcōm vel ſcōo.quartū vel q̄rto.vltimum vel vltimo po
ſtremo vel poſtremū.ꝛ alia numeralia.¶ Quarto ſcie̅dū. Q̄n̄cūq̄ȝ no-
men adiectiuū ponit̄ ſine ſb̄ſtātiuo in or̄oe tūc ponit̄ vel ſb̄ſtātiui ſui lo
co.vel aduerbij loco.vel abſtracti ſui loco.vt triſte lupꝰ ſtabilis.i.res tri-
ſtis.Bonū mihi lex oris tui.Aduerbij loco.vt ſb̄lime volat.i.ſublimit̄
de quo mō p̄dictū eſt.Suaue rubens hyacinthus.Graue olentia alia.i.
grauiter.De abſtracto.Seruātiſſimꝰ equi.i.equitat̄ȝ.Itē Virgiliꝰ Spar
ſis pellibus albo.i.albedine.

His obliuiſcoꝛ iunges meminiq̄ȝ recoꝛdoꝛ

¶ Hic d̄t ꝙ obliuiſce̅da v̄ba regunt accm̄ cū gtō.vt ſūt obliuiſcoꝛ.me-
mini recoꝛdoꝛ.vt oblitus ſum que mihi dixiſti v̄ba vel v̄boꝛum.De accō
Numeros memini ſi v̄ba tenerem.Memoꝛare nouiſſima tua ꝛ in eter-
num nō peccabis.¶ Circa lr̄am ſcie̅dum.Oīa memoꝛādi ꝛ obliuiſcen
di v̄ba regunt accm̄ vel gtm̄.p̄ter hoc nomen memoꝛ qd̄ ſolū regit gtm̄.
Ut memoꝛ mei.immemoꝛ bn̄ficij.Apud Virgiliū.Nihil ita neq̄ȝ au-
ras.neq̄ȝ ſonitus memoꝛ.vbi auras eſt gti caſus quia moꝛe greco in as
terminatur:vt paterfamilias.¶ Scdō ſciendū ꝙ oblitꝰ regēs accūm vel
gtm̄ ſ̄t actiue.vt oblitꝰ ſum eoꝝ v̄boꝝ que mihi dixiſti.ꝛ oblitꝰ ſum v̄ba
ea que dixiſti mihi.Sed oblitus regēs dtm̄ vel abltm̄ accipit̄ paſſiue.vt
deus oblitus eſt a me vel mihi.i.obliuioni deditus.¶ Tercio ſcie̅duȝ.ꝙ
obliuiſcoꝛ etiā cōſtruit̄ cū infinitiuo.vt oblitꝰ ſum claudere os meū.Cō
ſtruitur etiā cū or̄one incipie̅te a q̄ſitiuo.vt oblitꝰ ſum vbi viderim ioan
nem.q̄n viderā eum.qualis ſit.quātus.cuius cuias.An Ioānes ſit do
mi nec ne.oblitꝰ ſum quo iuerit Ioānes.Itē oblitꝰ ſum libꝝ meū tol-
lere ex domo.teut.ick hebbe mijn boeck to huyſ̄ v̄gheten.Reliqui libꝝ
meū domi.Reliqui domi exoletā v̄ginē.i.adultā.

His iunges iuuat atq̄ȝ decet delectat opoꝛtet

¶ Hic d̄t ꝙ hec quattuoꝛ impꝑſonalia Iuuat.Delectat.Decet.Opoꝛtet
regūt accm̄.vt Agricolā arboꝛ ad fructū ꝑducta delectat Sene.in ep̄la
xxxiij.Decet cleꝝ indui vel indutū eſſe veſte talari:opoꝛtuit chꝛiſtū pa-
ti.ꝛc̄.Et ꝯſtruunt̄ hec impꝑſonalia ſepe cū infinitiuo ꝓ intellectiōe acci.
vt iuuat legere autoꝛes.Foꝛſan ꝛ hec olim meminiſſe iuuabit.Virgili
us.Iuuat arua videre.Et iſta impꝑſonalia pn̄t poni ꝑſonaliter p̄ter op
tet ꝛ regūt nt̄m a ꝑte anterioꝛi.vt te decet laus ꝛ honoꝛ.Te decet hymnꝰ
deꝰ in ſyon.Paruū ꝑua decēt.magnos maioꝛa ſequunt̄.vitā quā agis nō
decet te.Decet impꝑſonalit̄ captū regit accm̄ cū infinitiuo.ꝛ eiꝰ cōpoſituȝ
eſt dedecet te ita viuere.Iuuat inuenit̄ ꝑſonaliter ꝓ auxiliari.vt iohēs
iuuat me.Q̄n̄q̄ȝ etiā ꝑſonaliter ꝓ delectare.vt nl̄ niſi turpe iuuat.Non
oēs arbuſta iuuāt.In quibꝰ omibꝰ iuuat ponit̄ ꝑſonalit̄.Sit̄r delectat
cū d̄r.hec res me delectat.ibi ponit̄ ꝑſonalit̄.Sed delectat me ſuire deo
ibi ponit̄ impꝑſonaliter.Et d̄n̄t delectat.oblectoꝛ ꝛ delectoꝛ.Nā delectat
regit accm̄.vt delectat me diſcere.Delectoꝛ regit abltm̄:vt delectoꝛ ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

eris lr̄is carmine. Sʒ oblecto regit accm̄ cum abltō. vt oblecto me ſa-
cris lr̄is. Cui⁹ paſſiuū ē oblector Ut oblector carmine. Eſt em̄ dlectat im
pſonale. dlector dponētale. oblecto actiuū. ¶ Sciēdū tcio. ꝙ impſonale
optet. ſolet in ptō ꝯſtrui cum accō pticipij ad ſcādā rē n̄ dbuiſſe fieri vel
omitti. hoc ē rē aliquā ꝑperā factā vl̄ omiſſam eē. Ut apd Ciceronē. Ēn̄
id factū nō optuit. Jdē Appollinis ſignum ablatū certe nō optuit. Sic
Non ita factum aut dictum oportuit. Jn quibus omnibus ſignificat
aliquid ꝑperā factum. Ita apd eundē Tullium. Totā rē integrā ſua-
tā oportuit. id p̄dictum optuit. teuto. Dat ſolomen tovorē gheſacht heb
ben. in qnib⁹ ſcat aliquid ꝑperā omiſſum. Jn eodē ſenſu ꝯſtruitur h̄ ver
bum optuit cū p̄terito pluſqꝫpfecto infinitiui. vt ita feciſſe optuit. Co-
micus. Nōne oportuit me pſciſſe an̄.

Oqꝫ ſibi quantū ſolet heu quoqꝫ iungere caſum

¶ Hic dt ille due intiectōes o ꝛ heu regūt accm̄ Ut o ineffabilē virū. O
variā voluceqꝫ fortunā. Terētius. Heu me miſeꝝ. Et fere cum hmōi ꝓ
nominibus iūgit. Nā cū alio nōie freq̄ntius ꝑ exprobatōem. Uirgilius
Heu ſtirpē inuiſam. Aliqn̄ etiā cum ntō Ut id Uirgilius. Heu pietas.
heu pſca fides. ¶ Sciend pmo ꝙ o qn̄qꝫ eſt nomē lr̄e ꝛ eſt vna qnqꝫ voca
lium. ¶ Qn̄qꝫ trāſumit ꝓ fine Ut in Apocal. Ego ſum alpha ꝛ o. i. prin-
cipiū ꝛ finis. Alpha em̄ ē pma lr̄a apd grecos. ꝛ eſt idem qd A. Sʒ ome-
ga. i. O magnum ē vltima lr̄a grecoꝝ alphabeti. Qn̄qꝫ ē aduerbiū. vt O
formoſe puer. Huc ades o meliboe caper tibi ſaluus ꝛ hedi. Qn̄qʒ aduer
bium optādi. qd qn̄qʒ cū ſi ponit qn̄qʒ ſi ſubaudit Ut O tm̄ libeat me cū
tibi ſordida rura. Atqʒ hūiles habitare caſas. Qn̄qʒ eſt intiectio ꝛ ſic re-
git accm̄. vt dt Alexand. ꝛ in bonū ac malū accipitur Ut O magnā hu-
manitatē O magnā crudlitatē. Juxta qd ſciend ꝙ O intiectio hʒ vari-
as ꝯſtructōes. vt O magna vis vitatis que contra om̄ia ingenia callidi-
tatē ſollertiā contraqʒ fictas hōim inſidias ſe ꝑ ſe ipam defendit. Qn̄qʒ
cum vtō. Ut apd eundeʒ: O none dcembris ille que me conſule fuiſtis.
Uirgilius. O fortunati quoꝝ iā menia ſurgūt. Qn̄qʒ conſtruit cū Dtō.
Ut O mihi dies in oēs Qn̄qʒ conſtruit cū accō. Uirgilius. O fortuna-
tos nimium bona ſi ſua norint agricolas. Jnuenit qn̄qʒ ſine cāu. Apō
Lucanū. O male vicinis hec menia ꝯdita gallis. ¶ Sciend tcio ꝙ qn̄qʒ
o ſubaudit. cū dolor vl̄ affectus animi nō ē vehemens ſiue magnus. Ut
apd Ciceronē. Jndignū facinus ꝛ hōiem neqꝫ qui nō dubitaret in foro
alea ludre. Plinius. Hōiem te impatiētē vl̄ poti⁹ duꝝ ac pene crudele q̄
tā inſignes libros tādiu tenes. vbi ſi excādeſcerem⁹ vehement. dōm eēt.
O hōiem neqꝫ ꝛ O hōiem impatiētē. Sic etiā ſepe intiectio heu ſbau-
diri ſolet Ut me miſeꝝ qd dt. me miſerum quid audio. ¶ Sciend q̄rto.
Quedā alie inueniunt intiectōes q̄ etiā qn̄qʒ regūt accm̄ vl̄ aliū caſum.
vt proh aſpiratū in fine q̄ intiectio qn̄qʒ ꝯſtruit cum ntō Ut proh pudor.
proh dolor. proh nephas. Jn quib⁹ accent⁹ cadit ſuꝑ penultimā harū di-
ctionū. pudor. Dolor. nephas. qꝛ teſte Priſciano nulla intiectio cōponit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Q̃nq̃ꝫ conſtruit cū vtō. Vnd̓ Lucanus. Proh ſuperi virtuteſqꝫ dei. Proh ſuperi quātū mortalia corpa cece noct̓ hñt. Q̃nqꝫ ꝯſtruit cum accō Ut proh deum hominūqꝫ fidē deū. i. deorū Ubi videt ſubintelligi hoc vbū teſtor qd̓ regit illū accm̄ fidē.

❡ De Prepoſitionibus regentibus Accūm.

Adde p et ſimiles per vicos itur ad vrbes

❡ Hic dt ꝙ triginta ſunt ꝑpoſitiões ſuiētes Accō. Vt Ab. apd̓. añ. ꝛc.

❡ Circa lrām ſciend̓ plures vident inueniri ꝑpoſitões deſuiētes Accō. que tñ potius ſunt aduerbia loco ꝑpoſitōis poſita. Vt ſunt. retro. ſbtus. intra. intus. foras. foris. vſus. ꝓcul. pridie. poſtridie. Ut in Euangelio Marci. Vad retro me ſathana Vbi retro ponit loco illius ꝑpoſitionis poſt Q̄uā poſuit btūs Auguſtinus. Vad poſt me ſathana. Pſal. Dilataſti greſſus meos ſbtꝰ me. vbi ſbtus aduerbiū ponit ꝓ ꝑꝑone ſbter. In Hieremia. Attriū qd̓ erat foris templū. vbi aduerbiū foris ponitur pro ꝑpoſitione añ. Ita iuit foras ciuitatē. i. extra ciuitatē. Ita iuit intro ciuitatē. ibi intro ponit loco ꝑponis intra. Nos vo loquimur per ꝑpões. ꝛ non aduerbia. Dicimus em̄ ſubter te ſternet tinea. Vade extra ciuitatē. Itē ꝓcul q̃nqꝫ inuenit cum accō. vt ꝓcul vrbem ſicut dicit. Curcius. i. iuxta vrbem. Itē vſus ſemꝑ poſtponit accō. vt ibo romā vſus. daventriam verſus. Surſum ſiue ſurſum. verſus. Ita quoqꝫ verſus. i. in vnamquāqꝫ ꝑtem vſus vtroqꝫ: verſus. i. in vtramqꝫ partem. Pridie ꝛ poſtridie aduerbia etiā cum Accō inueniunt: vt ꝑdie kalēdas martij. Vbi intelligit prepoſitio añ vel poſt. De quibus aduerbijs ꝛ quattuor eorūꝫ conſtructionibus dictum eſt ſuperius. ibi. Clauſum ſub parte.

❡ Sciēdum ſcd̓o. ꝙ tres ſūt figure ſolite fieri in ꝑpōibꝰ. vt anaſtrapha: archaiſmos ꝛ protheſcos peralāge. Anaſtropha eſt ꝑpōnis poſtpoſitio vt Ji preſequar te ꝓpt romaꝫ vſus. Ad occidentem vſqꝫ. Sic in ablatiuo collotenus. id eſt tenus collo. Ita quicum. quocū. quacuꝫ. quibuſcum. quide. quo d̓: qua d̓. quibuſde. Archaiſmos fit cum ꝑpoſitio regit caſum non ꝓpriū. vt cum. poſt. añ. ꝛ circū. ſolentes regere accm̄ caſum inueniūtur conſtrui cum abltō. Vt apd̓ Virgilium. ꝛ longo poſt tꝑe veni. Protheſcos parolāge eſt ꝑpōnis ꝓ alia ꝑpōne poſitio. Ut apd̓ Virgiliū Multa ſuper ꝑamo rogitans ſuꝑ hectore multa. Sic ſol dr̓ eſſe in cātro. i. ſub cātro. ❡ Tercio ſciēdum. ꝑpō ſepe ponit ſine cāu. ꝛ tunc eſt auerbiuꝫ. vt añ venire int̓ dormire. ꝛ ſic d̓ alijs Vbi añ ꝛ int̓ ſunt aduerbia. añ temporꝭ. Int̓ aduerbium loci. Sꝫc poſt ſequitur prope nullus.

❡ Quarto ſciēdum. ꝙ ꝑpō ornatus cauſa ſepe ꝑponit gtō ꝛ etiā inꝑponitur adiectiuo ꝛ ſubſtātiuo. Preponit gtō. vt hic ꝓ pr̄is tui i me beniuolētia morē i oibus tue gerā voluntati Sic ob pr̄is tui i me bñmerita ego tibi q̄lubētiſſime iſeruiā. Et hoc mō inuenit prepoſitio poni in hymno. A ſolis ortus cardine aduſqꝫ tre limitem. Ponit int̓ adiectiuum ꝛ ſbm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

p̄poſitio hic. Eā ob cauſam. q̄bus ex cauſis. maximas ad vtilitates. Q̄ñ-
qz cū ſuo caſu interponitur. vt tua in me beniuolētia. tua in me hūani-
tas. ⁊c̄. ¶ Sciēdum quinto circa p̄poſitiōes hec p̄poſitio ad q̄ñqz impor-
tat motum ad locum ⁊ perſonā. vt iuit ad patrē. Q̄ñqz valet iuxta. vt ca
ſtra poſita ſunt ad rhenum. id eſt iuxta. Vrbs illa ſita eſt ad orientem.
teuto. yn dat oeſten. In euāgelio: Stabat petrus ad ignē ſe calefaciēs.
Virgilius. Et formoſus oues ad flumina pauit adonis. Q̄ñqz ad ſ̄cat
tempus. ⁊ valet vſqz. vt ad bellum macedonicum. id eſt vſqz. Quandoqz
idem eſt quod contra. vt pugna eſt mihi ad illū. id eſt contra illū. Q̄ñqz
dicit cauſam vt ad quid hoc feciſti. Sic pugnat ad coronā. i. p̄pt̄ coronā
Quādoqz ad valet valde ⁊ d̄t intentionē vt ad vnguē. id eſt valde perfe-
cte vel ad ſimilitudinem. Sic etiam dicimus per compoſitōem. Appri-
me adfabre. Quādoqz d̄t compatōem vt Petrus nihil habet ad Paulū
¶ Apud ſ̄cat pſonam ⁊ locum. vt eſt apud Platonē. apd̄ Ciceronem.
apud forum. apud templū. Eaſdē ſ̄catōes habet p̄poſitio penes Sz pe-
nes ſ̄t pſonā cū domineo in ptāte. vt res ē apd̄ te q̄lr̄cūqz a te tenet̄. Sz
penes ſ̄t pſonā cū dominio ⁊ poteſtate. vt res eſt apud te q̄litercunqz a te
tenet̄. Sed penes te. i. quodāmodo te poſſidetur. Et ſic d̄r. res eſt penes
iudices arbitros. id eſt in poteſtate iudicū ⁊ arbitroꝝ. Eſt etiā drña inter
ad ⁊ apud. Nā ad ſignificat iuxta. Apud idē quod in ſ̄cat. ⁊ hoc quādo
connotat locum. vt ad edem. id eſt iuxta edem. Apud edez. i. in ede. Et
ita quidam accipiunt apud Ioānis p̄mo. Et verbum erat apud deum
id eſt in deo. Et in Ep̄l'a Pauli. Spero enī in aliquātulum tēpus ma-
nere apud vos. ¶ Añ tripliciter conſtruitur. Quādoqz ſine cāu. ⁊ ſic eſt
aduerbium ſignificās idem quod hoc aduerbiū p̄us. vt ante veni q̄ꝫ tu.
Quādoqz ꝯſtruitur cū ablatiuo ⁊ eſt archaiſmos. vt Ego triduo añ ve-
ni q̄ꝫ petrus. Quādoqz regit accm̄ ⁊ cōnotat tp̄s ⁊ pſonā. vt ibit Ante te
ſex dies ſolemnis paſche. ibi ſ̄cat tēpus. Ante p̄ſidem. ibi ꝯnotat perſo-
nā. Quandoqz ante dicit impoſſibilitatē. vt par ante fida niuibus ⁊ flā-
mis erit. Virgili⁹ Ante pererratis amboꝝ finibus exul. Aut ararim par
thus bibet aut germania tigrim. Quā noſtro illius labat̄ pectore vult⁹
Et cōponitur ante. ⁊ d̄r antehac: Et eſt drña inter antehac ⁊ antea. Nam
antehac. i. ante hoc p̄ſens nunc. teut̄. voer deſer tijt. Sz antea. i. ante illd̄
tp̄s. teut̄. voer der tijt. vt antehac nō vidi Iohem. Heri vidi Ioannem et
nunq̄ꝫ antea. teut̄. voer ghiſterē. ¶ Ita poſthac. i. poſt hoc preſens. Sed
poſtea: id eſt poſt illa tempora. Facit etiā p̄poſitio ante ſepe fallaciam.
equiuocationis. Et om̄es fere alie p̄poſitiones. Vt ſcribit̄ in Geñ. Mor-
tuuſqz eſt abraam ante thare patrē ſuū. hoc eſt in conſpectu thare patr̄
ſui in vr chaldeoꝝ. id eſt in igne ſ̄m beatū Hieronymū. Et ſic ante con-
notat locū. Sed ſcd̄m Ioſephum. Ante thare. id eſt p̄us quam pater ſu-
us in vr chaldeoꝝ. i. in ciuitate vr. Vbi p̄poſitio ante facit equiuocatōem
penes diuerſam conſignificationem. Hoc nomen vero vr penes diuer-
ſam ſignificationē. ¶ Aduerſus prepoſitio quādoqz accipitur in bonā
partē ⁊ eſt idem quod erga. Apud Comicū. Gaudeo ſi tibi q̄d feci aut
facio q̄d plabet oſymo. ⁊ id aduerſus te fuiſſe gratū habeo gratiā Quā-
doqz aacipitur in malā partem; vt aduerſus hoſtem. hoc eſt ꝯtra hoſtē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Et ꝓ eodem inuenitur aduerſum ꝑpoſitio. ⁊ item ꝓ eodem inuenitur
participiū aduerſus a um: ⁊ eſt idē quod oppoſito pectore. Sic aduerſa
vulnera dant̄ laudi. Auerſa vo vulnera dant̄ vicio. Et inuenitur hoc no
men aduerſus quādoqꝫ ſ̄ficāre ꝯtrariū ⁊ ſic regit dtm̄. vt Ioānes eſt ad-
uerſus mihi. ¶ Cis differt a citra. qꝛ cis ꝯſtruitur cum ꝓpo nominie. vt
Cis rhenū. op deſe ſyde. Sed citra ꝯſtruit̄ cū nōibus appellatiuis. vt Ci
tra foꝝ. op deſe ſyde. Et vtrumqꝫ videtur componi. vt Ciſrhenanꝰ q̄ habi
tat ab hac ꝑte rheni. Citramarinus. dye op dele ſyde des meers ⁊voent.
Item citra ponitur ſepe aduerbialit̄ Ut Ego citra te dilexi q̄ȝ debui. i.
minus. Sic etiā ponitur vltra ⁊ ꝑter. vt Dilexi vltra q̄ȝ debui. Preterq̄ȝ. i.
plus q̄ȝ debui. ¶ Circū ꝑpoſitio circa ⁊ circiter dr̄n̄t. Circum ſ̄t locum. vt
circum vicinos. Circa vo locum ⁊ tp̄s ſ̄cat. vt Circa menia. circa horaȝ
terciā. ⁊ eſt idē quod iuxta. Circiter ſ̄t tp̄s. vt venit circiter horā terciaȝ.
Quādoqꝫ notat locum. vt lapidē dicunt eſſe quadratum circit̄ in me-
dio: piſcem agiliorē circiter in cauda. Quādoqꝫ circiter notat numerū.
vt circiter duo milia militum: vel duoꝝ millium militū. Circiter decem
millium vel miliarioꝝ. Contra ꝑpoſitio accipit̄ in malū. vt ꝯtra hoſtes.
Erga vo accipitur in bonum. vt erga amicos. vt tua erga me bn̄ meri-
ta. Contra idē eſt quod viciſſim. teut. ⁊vederom. ⁊ ſic eſt aduerbium. vt
Pertus dedit ad Jacobū litteras. Jacobus vo ꝯtra ad Petꝝ dedit. et
non eſt dōm econtra. Sed bene ecōtrario vel ediuerſo vel contra. vt Pe
trus me me pugno cecidit. ego eum ediuerſo cecidi. hoc eſt viciſſim ⁊ nō
econtra. Extra ꝑpoſitio conſtruitur cum vbo quietis ⁊ motus. Similit̄
hec ꝑpoſitio intra. vt Petrus iuit extra ciuitatem. vbi ſ̄catur motus ad
locum. Itē Petrus eſt extra ciuitatem. Jacobus intra ciuitatem. vbi
ſ̄catur quies in loco. Horatius. Iliacos intra muros pugnatur ⁊ extra
Itē extra ꝑpoſitio quādoqꝫ eſt idē quod preter. vt Extra me deus non
eſt. i. preter me. Intra ꝑpoſitio notat locum ⁊ tp̄s. vt Jntra menia. i. in-
tra muros ciuitatis. vnuſquiſqꝫ manebit intra terminos ſue t̄re. Quā
doqꝫ ꝯnotat tp̄s. Vt Jntra triduum redibit Intra annum redibit. in
tra q̄ntum tps redibis. intra quot horas redibis. Rn̄detur intra horaȝ.
Nec dōm eſt latine. redibo infra annum. infra horaȝ. Nec etiam latine
dicitur. Ioānes eſt interius de loco. qꝛ interius eſt compatiuꝰ: ſed Jo-
annes eſt intus vel intra domum. Inter ꝑpoſitio requirit duos accōs.
ſi ſaltē ſunt ſingularis numeri. vt Joānes ſedet inter Petꝝ ⁊ Pauluȝ.
ſ̄cat. tuſſchen̄. vel requirit vnum accm̄ pl̄is numeri. vt inter naues. ⁊ cō-
notat locum. vt in dictis exemplis vt ſupra dictum eſt. Etiā ꝯnotat tp̄s.
vt inter diem ⁊ noctē. inter ſecundā ⁊ terciā horas. Quādoqꝫ ponit̄ ſine
caſu Ut dormire inter. Inter quādoqꝫ idē valet quod mutuo. vt pue-
ri inter ſe diligunt. Et cōponitur inter ⁊ dr̄ intercludere quod differt ab
introcludere. Nā intercludere eſt iter alicuius impedire. vt Sui imbri-
bus ⁊ torrentibus interclusus. Virgilius. Intercludit hyems ⁊ terruit
auſter: euntes Cicero. Qui iter penoꝝ cadaueribus corꝑm ſuoꝝ inte clu
ſ̄edum putauerunt. Sed introcludere. eſt aliquid interiora claudere.
Infra ꝑpoſitio opponit̄ huic ꝑpoſitioni ſupra. ⁊ notat infra locum Ut
infra tectum. ⁊ etiam notat dignitatem vt infra magiſtratum. Ab infra

venit inferi inferiorum. vt Petrus dabit penas apud inferos. et ſic dicti
ſunt dij inferi ⁊ dij ſuperi. Item ſicut non dicitur latine Petrus eſt in-
terius ſed eſt intus. Paulus non eſt exterius ſed foris. Ita etiam non
videtur dicendum eſſe Paulus eſt inferius ſuperius. quia etiam ſtꝫ com
patiua. ſed eſt ſupra ſolarium cenaculum. In ſuperiori parte edium.
In inferiori parte edium. Multi tamen inferius ⁊ ſuperius loquũtur
Iuxta notat locum. vt iuxta macellum. iuxta forum: Quandoqꝫ cõ-
ſtruitur cum datiuo. ⁊ ſic eſt aduerbium. vt iuxta eſt dñs om̄ib⁹ inuocan
tibus eum. Ob prepoſitio quandoqꝫ ſignificat cauſam efficientē. ⁊ ſic
poſt ob ſequitur ꝙ. vt eam ob rem id feci quod te diligo. Eam ob cām
te cecidi ꝙ te diligo. Quandoqꝫ dicit cauſam finalem ⁊ ſic poſt ob ſequi
tur vt. vt eam ob cauſam te cecidi. vt doctiorem te reddam. Propter p̄-
poſitio ſimiliter quandoqꝫ dicit cauſam efficientem ⁊ ſequitur ꝙ. vt eã
propter cauſam te cecidi ꝙ te diligo. Quandoqꝫ dicit cauſam finalem ⁊
ſic ſequitur vt. vt propter id te cecidi vt te meliorem reddam. Itē pro-
pter quandoqꝫ eſt idem quod iuxta. Vt apud Virgilium. Propt aque
riuum viridi procumbit in vlna. hoc eſt iuxta riuum. Et in Leuitico ſic
ſepe inuenitur. vt partē vero iecoris proijcies propter altare. In Geñ.
Apparuerunt tres viri ſtantes propter eum. id eſt iuxta eum.
¶ Prope prepoſitio conſtruitur cum accõ. vt prope feneſtram. Quan-
doqꝫ ponitur aduerbialiter ⁊ ſic conſtruitur cum dtõ. vt prope eſt domi
nus omnibus inuocantibus eũ. Quandoqꝫ ponitur ſine caſu ⁊ eſt idē
quod pene ſeu fere. vt prope omnes veſtre copie ſunt intercepte. Sic p̄-
pe cecidiſſem. Et ſicut prope conſtruitur cum accuſatiuo ⁊ datiuo. ita
comparatiuus propius ⁊ ſuperlatiuus proxime conſtruuntur cum accu
ſatiuo ⁊ datiuo. vt prope vrbem. propius vrbem. proxime vrbem. De
datiuo. Virgilius. Propiuſqꝫ periclis. propius ſtabulis armenta tene-
rem. ¶ Pone idem eſt quod poſt. vt pone tribunal ſtat percuſſor. Et
qñdoqꝫ ponitur ſine caſu aduerbialiter. Sic leo delet pone veſtigia cau-
da. Pone quandoqꝫ eſt verbum imperatiui modi a pono. Raro in ſoluta
oratione vtendum eſt iſta dictione q̄uis inueniatur in carmine. ⁊ freq̄n
tius conſtruitur cum verbo motus ⁊ ſignificat. van achter. Super pre-
poſitio etiam regit accuſatiuũ. Et differt ſuper a ſupra: Nam ſuper di
cit contactum ſiue contiguitatem. vt auis ſedet ſuper tectum. ambulo
ſuper terram. Supra vero non dicit contactum. vt nubes pendent ſup̄
nos. Aues volant ſupra terram. Eandem differentiam habent ſua rela
tiua ſubter ⁊ infra. Nam ſubter notat contactum ⁊ eſt relatiuũ ad ſu-
per. vt ſubter te iacet puluinus. Subter te ſternetur tinea. Infra non
notat contactum. ⁊ eſt relatiuum ad ſupra. vt infra lectum. infra ſpon-
dam. ¶ Item ſuper quandoqꝫ connotat tempus. Virgili⁹. Nocte ſu-
per media. ⁊ ſic iungitur ablatiuo. Quandoqꝫ iungitur numero. vt ceci
derunt in hoc bello ſupra duo hominū millia. id eſt plures homines q̄
duo millia. Ponitur etiam ſupra aduerbialiter. vt diligo te ſupra q̄ cui-
q̄ eſt credibile. id eſt plus. ¶ Per prepoſitio quandoqꝫ notat locum ſiue
per locum. vt per parietem. Quandoqꝫ notat adiurationem atqꝫ obte
ſtationem. teutonice. ſeer bidden. ⁊ ſic poteſt ſepari a ſuo accuſatiuo in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

teriecto nominatiuo.vt per ego te deum rogo ⁊ noſtram amiciciam .vt
in ea mere adiuues. Apd̄ Uirgilium. Per ego has lachrymas dextrā
qȝ tuam. Quandoqȝ perſonam ⁊ ſignificat cum excluſione aliarum vt
per me feci.per te feciſti. Quandoqȝ tempus .vt per dies ⁊ noctes. Se-
pius tamen illam prepoſitionē ſolent ſubaudire quando ſignificat tem
pus.vt ſtertit noctes ⁊ dies id eſt per dies. ¶ Item ſolet hec prepoſitio
per in compoſitione ſignificare valde ⁊ ſic iungitur poſitiuo. vt pergra-
tum periucundum:hoc eſt valde gratum ⁊ iucundum. Ita pre prepoſi
tio ſe habet que etiam poſitiuo iungitur ⁊ valde ſignificat. vt prepotens
prediues.precelſus.preclarus.predulcis.prefulgens.predurus.precultꝰ.
prelongus.⁊ vehementius prepoſitio pre quam pre auget. Nam prelon-
ga oratio dicitur ea que enormis longitudinis eſt. Sic prepotens precel
ſus dicitur.id eſt maiorem in modum potens celſuſqȝ ⁊ quaſi preter mo
dum morem vel aliorum potens. Et ſolet per acceptum pro valde iun-
gi omni caſui vt permulti permultorum permultis.vt Petrus eſt pre-
diuitis ac prepotentis heri filius. ¶ In hac enim ſignificatione cū ver-
bis componitur pro valde vt percupit peruelit.id eſt valde cupit. Quā-
doqȝ prepoſitio per in compoſitione in malum accipitur. vt Periurus.
meeneydich. Perinrus perfiduſqȝ qui iuſiurandū fidemqȝ violat. Per
fuga qui ad hoſtes tranſit. Perditus qui in omne ſcelꝰ eſt traditꝰ. Per-
uerſus qui verſatur in malo ⁊ a bono verſus eſt. Quandoqȝ per incom-
poſitione notat perfectionem rei:⁊ in finem eius vſqȝ ad continuatōem
vt perlegere eſt ad finem vſqȝ legere. Lactantius: Peto ſi quis erit qui
inciderit in hoc ſi legit perlegat. Perſcribere ad finem aliquam rem vſ-
qȝ ſcribere. Apud Titum Liuium. Ut facturus ne operepreciũ ſi res
geſtas populo romano ab inicio perſcripſerim. Perferre eſt ad conſtitu
tum vſqȝ finem ferre. Sic multi ferunt litteras.ſed eas vel negligētia vt
dolo vel caſu non perferunt. Unde Cicero. Nuncius ille qui litteras
accepit non pertulit. Seneca. Leue eſt miſerias ferre perferre graue eſt.
id eſt ad ſpacium temporis eſſe in miſerijs leue eſt ad finem vero vſqȝ vi-
te graue. Peruigilare vſqȝ ad finem noctis vigilare. Ut apud Martia
lem. Nam vigilare leue eſt.peruigilare graue.hoc eſt partem noctis vi-
gilare leue eſt vſqȝ vero ad finem ⁊ totam noctē inſomnem ducere gra
ue eſt. Peragere eſt accuſatorem ad finem vſqȝ agere qui reus condem-
natur. Perorare eſt ad finem orationis orare.vnde peroratio finis orati-
onis dicitur. Perorare eſt etiam orando inducere ſic multi ſuadent qui
non perſuadent:⁊ ideo dicitur. Sic mihi perſuadeo perſuaſum habeo.
perſuaſum eſt mihi. Permanere in finem vſqȝ manere. Unde Plini-
us. Nec tamen permanent ſed ante finem recedunt.
¶ Secundum prepoſitio quandoqȝ ƀt iuxta: Ut apud Sulpiciū Mar
cum Marcellum pugione pcuſſum eſſe ⁊ duo vulnera accepiſſe. vnum
in ſtomacho.alterum ƀm aurem id eſt iuxta aurem. Quandoqȝ ſcd̄m
eſt idem qd̄ poſt ⁊ quaſi ſcd̄o loco. Ut apud Ciceronem. Proxime aūt
eſt ƀm deos homines hominibꝰ maxime vtiles eſſe pn̄t hoc ē poſt deos.
Quandoqȝ ſcd̄m eſt idem qd̄ pro. vt ſcd̄m me litem do ſcd̄m te iudiciũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

das.ſcōm ſe iudiciū dat.i.ꝓ me te ſe. Quādoqȝ accipitur ꝓ in vt ſm̄ q̊ę-
tem habui ſomnia. Utimur ea ꝑpoſitione ſm̄ in allegādo. vt ſm̄ Pla-
tonem. non nobis ſolis nati ſumꝰ. ¶ Trās ꝑpoſitio differt a ꝑpoſitione
vltra. Nā trās cōſtruitur cū v̄bo quietis. vt Joānes habitat trās rhenū
occiſus eſt trans tyberim. Sȝ vltra ꝯſtruit̄ cū v̄bo motꝰ ad locū. vt fugit
vltra rhenū. Trās in compoſitis n̄s ſuabit vbiqȝ. Excipe traijcio. tradu-
co. tradoqȝ. trano. ouerſi vemmē. Preter ꝑpoſitio quādoqȝ facit excepti-
onem a toto in quātitate. hoc ē a nōie cōi cum ſigno vniuerſali. vt om̄e
animal ꝑter hōiem eſt irrationale. Quādoqȝ ꝑter eſt idē quod extra. Ut
Pollicitꝰ es. ne ꝑter mea regna redires. Quādoqȝ accipitur ꝓ et. vt mit-
tam aurum ꝑter argētum. i. aurum ⁊ argētum. Et ab aliquibus tūc di-
citur accepta aſſociatiue. Quandoqȝ accipitur diminutiue vt duo ꝑter
tria ſunt quinqȝ. i. duo demptis tribus. Quādoqȝ pro ſine. vt preter offi-
cium. i. ſine officio. ¶ Uſqȝ ꝑpoſitio poſtponitur ſuo caſuali: vt ad occi-
dentem vſqȝ vt ſuperius dictum eſt de illa ꝑpoſitione. Verſus: Et vſqȝ
quādoqȝ conſtruitur cum accō ſignificāte tēpus futurum. ad qd̄ ſcȝ du-
rabit actus. vt diligam te deum meum vſqȝ ad finem vite mee. Quan-
doqȝ cōſtruitur cum abltō ſcāte tp̄s a quo incepit actus. vt vſqȝ ab ado-
leſcentia mea te maximo oꝑe ſemꝑ dilexi. In priori mō iungitur uerbo
futuri temporis. In hoc autem modo verbo ꝑteriti temporis iungitur
Cōſtruit̄ etiā cum ablatiuo quādoqȝ quādo connotat locum. vt Ego
ab vſqȝ conſtātinopoli te perſequutus ſum. Quādoqȝ vſqȝ ponitur ſine
caſu aduerbialiter. Virgilius. Cātātes licet vſqȝ minus via ledet eamꝰ.
hoc eſt aſſidue vel continue. teut. ſt altoes. Quādoqȝ vſqȝ iungitur his
dictionibus eo adeo ⁊ ſignificat idem quātum ita ſiue intantum vt vſqȝ
eo te diligo. vt non modo pecuniam verum ⁊ vitam meam pro te expo-
nerem. ¶ Secus quādoqȝ eſt prepoſitio ⁊ conſtruitur cum accuſatiuo.
Pſal. Sicut lignum qd̄ plantatum eſt ſecus decurſus aquaꝝ: In Euā-
gelio. Cecus ſedebat ſecus viam ⁊ ſic eſt idē quod iuxta. Quandoqȝ ſe-
cus ponitur ſine caſu aduerbialiter ⁊ tunc eſt idem qd̄ aliter Ut ſecus ac-
cidit q̄ȝ putaram. hoc eſt aliter. Apd̄ beatum Ambroſium. Non loquit̄
ſecus ac ſentiat. Sunt em̄ res ſocie v̄ba ⁊ v̄bis rebus. Virgilius. Haud
ſecus ac iuſſi faciunt.

Inqȝ notans contra quarto ſolet eſſe locata

¶ Hic d̄t ꝙ prepoſitio in ſignificans idem qd̄ contra regit accuſatiuū vt
lex lata eſt in adulterum ⁊ in deſertorem. hoc eſt contra adulterum. ⁊c.
¶ Sciēdum ꝙ hec prepoſitio in multis alijs modis conſtruit̄ cum accu-
ſatiuo quibus non ſt contra. vt pius in parentes. religioſis in deum. id ē
erga deum. erga parentes. Itē Ambroſius in lucā. i. ſupra lucam. de q̊-
bus dicetur ibi. In ſub ter vel tus: ¶ Secundo ſciēdum ꝙ hec prepoſi-
tio in. in compoſitōe qn̄qȝ accipitur priuatiue qn̄qȝ intenſitiue. Priuati-
ue Ut iniuſtus. ineptus. imprudens. id ē qui non eſt iuſtus. ſȝ poteſt fie-
ri iuſtus Quandoqȝ accipitur negatiue. vt eccleſia eſt incorruptibilis. i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

non p̄t corrumpi. Sic lapis eſt ſb̄a inſenſibilis capiēdo actiue hoc ē nō p̄t ſentire. Quādoq̃ in accipit intēſitiue p valde. vt in p̄mo. vnde oritur ſepe q̄ eadē dictio cū in cōpoſita diuerſas h̄z acceptiōes. ſcȝ p̄uatiuā ⁊ intenſiuam. vt inuocatus vno mō quē quis inuocauit. hoc eſt a quo quis auxiliū petijt. Pſal. Ipſe inuocauit me ⁊ ego exaudiā eum. Accipit etiā p̄uatiue p non vocat⁹. vt tu venis inuocat⁹. Ita inuenit inuiſus duplex habere ſ̄catū: vno mō eſt nō viſus. altero mō eſt odio habitus. Ita infractus. vno mō idē eſt qd̄ nō fractus. ⁊ ſic dicunt aliqui magno infractoq̃ animo. altero mō eſt idē qd̄ valde fractus.

Nuncq̃ gerūdiuis caſum veteres poſuere

Ut ſupponentem quod multorum tenet vſus

¶ Hic ſolent dare due regule vna eſt. Omne gerundiū p̄t regere accūm a p̄te anteriori vt ſuus infinitiu⁹. vt cū tp̄s Elizabeth pariēdi impletū eſſet vbi dicūt Elizabeth eſſe accm̄ rectū ab illo gerūdio pariēdi a p̄te anteriori vt ſenſus eēt cū tp̄s eſſet Elizabeth parere ſeu vt Elizabeth pareret. De gerūdio in do. Inconueniēdo pplm̄ in vnū. De gerūdio in dū ſcribentem habēdum eſt pennas. ¶ Scd̄a regula. gerundiū in dum reddit ſuppoſitū huic v̄bo eſt. vt orādū eſt. vt ſit mens ſana in corp̄e ſano. ⁊ ſic habebit textus gerūdiuis. Circa p̄mā regulā ſciēdum p̄mo. q̄uis apud grecos gerundia regunt accm̄ a parte anteriori mediāte articulo toy nō tamē id fieri debet apud latinos. Sed p ablt̄os abſolute poſitos vl̄ alio mō loquēdum. vt p illa. In me dormiēdo Ioānis venit. melius dr̄. me dormiente ſiue dū dormirē Ioānes venit. Et q̄uis inueniat in ſacris litteris. In ꝯueniēdo ppl̄os in vnum. hoc fit more grecoꝝ non latinoꝝ Et in illo exemplo Cum tp̄s Elizabeth pariēdi impletū eſſet neceſſe nō eſt Elizabeth eſſe accuſatiui caſus. ſed eſt gti caſus. ⁊ regit hoc nomē tp̄ꝰs illos duos gt̄os Elizabeth pariēdi. Sicut dicim⁹. Amor Ioānis ſcie. Cupido petri pecunie. ⁊ ſic de alijs dictionib⁹ dcm̄ eſt in p̄ncipio regiminis genitiui. Nec gerūdiū in dū regit accm̄ a p̄te anteriori ſ̄m latinos. Itaq̃ nō eſt iſta latina. Nos de ſomno ſurgendū eſt. Scribendū habēdū ē pennas. Et ideo dt̄ Apl̄s. Hora eſt iā nos de ſomno ſurgere. ⁊ nō ſurgendi. Et h̄nt gerūdia in dū apud latinos duplicē ꝯſtructōem. Qñq̃ ꝯſtruūtur cū v̄bo eſt. vt orandū eſt. ſurgendū eſt. Et dicūt quidā hoc gerūdiū in dū nō regi a v̄bo eſt ſȝ poſt v̄bū ē. Altero mō regūt dtm̄ a p̄te anteriori cū v̄bo eſt ꝯſtructū: vt ſcribēdi habēdū eſt pēnas. ⁊ nō ſcribētē. Horatius. Si vis me flere dolendū eſt p̄mū ipi tibi.

¶ De carentia rectoris Accuſatiui.

Sepe regente loci nomen caret: vt babilonem

Ruſq̃ domum vel militiam r ex vadit humumq̃

Nomina que villis ſunt appropriata loco ve

Qui minor eſt ſeruāt hāc normā ſunt et eiſdem
Rus et militia domus ac humus aſſociāda

¶ Hic dt ꝙ ꝓpriū nomē loci minorꝫ. ſcās ad locū ſtabit i accō. ⁊ dr care-
rere rectore ⁊ poni aduerbialit. vt petrꝰ iuit Dauētriā: paulꝰ iuit zuzatuꝫ.
joāues iuit athenas. Jacobꝰ iuit Delphos. ſortes iuit babilonē. tibur. p-
neſte gaddir. Et his ꝓprijs iūgunt hec appellatia. rus. domꝰ. milicia. Vt
Jte domū ſature. venit heſperꝰ ite capelle Paulꝰ ꝓfectꝰ ē militiā. Petr-
rus iuit. op dat lāt. Ex vrbe rus habitatū migⁱuit. Humꝰ vo ſcās ad locū
⁊ i loco ſemꝑ ſtabit i gtō. Exēplū cū vbo motꝰ. vt iecit oculos humi. i. ad
humū. Exemplū vbi ꝯſtruit cū vbo q̇etis vt mea nihil refert humi an ſb-
lime putreſcā. ⁊ ſic hoc nomē domꝰ inuenit i accō carere rectore i ſinglā-
ri. vt iui domū. ita etiā i accō plurali. Ouidiꝰ. Quo ruitꝫ vr̄as quiſqꝫ re-
dire domos. ¶ Circa lr̄am ſciēdū. ꝙ ſepe nōia maioꝝ locoruꝫ inueniunt
carere rectore poetica licētia. Virgiliꝰ. Jtaliā fato lauinaqꝫ littora vēit
Jn quibꝰ eſt ecclipſis ꝑpōnis ad vel i vt ſit ſenſus. vehit i italiā vel ad ita-
liā. Sic ſepe ꝯtra nōi ꝓpo loci minorꝫ ſuꝑflue iūgit ꝑpō. Tulliꝰ i vcrrinis
Ea die verres ad meſſanā venit. Fit etꝫ h̄ eclipſ. ad ſcti Dionyſij Boetiꝰ
Vt ad Marci Tullij redeamꝰ ſbaudi locos. Tulliꝰ. Cū ventū eſſꝫ ad dia-
ne vener veſte. hoc ē ad tēplū diane venerꝫ veneſte. ¶ Sciēdū ſcdo ꝙ iſti
tres acci plurales. ificias. ſuppecias. iferias ꝯſtruūt etꝫ cū vbo iportāte mo-
tū ad locū. ⁊ ille accūs ificias ſolū cū vbo eo. is. ire. vt petrꝰ iuit ificias ⁊ ē
ificias ire ſiue ificiari idē qd negare ſe debere qd actor petit vel cōmiſiſſe
qd accuſator abijciat. Vn̄ ificiator. Et ide etꝫ dr ſtatꝰ ꝯiecturalt. ificialt apd
rhetores i quo reus ſemꝑ ificiat vel ificiabit. Sꝫ ille Accūs ſuppecias ſt
idē qd ad auxiliū. ⁊ ꝯſtruit non ſolū cū vbo eo verꝫ cū omi vbo iportante
motū ad locū. vt eo. vado: venio. curro. ꝓficiſcor. fero. ⁊c̄. vt eo ſuppecias.
ꝓficiſcor ſuppecias. fero ſuppecias. Vn̄ Ceſar i cōmētarijs Nunciabant
i auxilia magna equitatꝰ opidanis ſuppecias venire. Jd. Suis finibus
opidiſqꝫ ſuppecias ꝓfectꝰ eſt. Tercius accūs pluralt eſt iferias q̇ plerum-
qꝫ cū vbo mitto conſtruit. vt Horteſtes mr̄em occiſo p̄re iferias miſit. h̄
eſt morti miſit vel ad iferos miſit vel occidit. ¶ Sciēdū tcio. ꝙ Accūs ſe-
pe ponit abſolute cā breuitatꝫ ⁊ cauſa relatōis. Cauſa breuitatꝫ. do gr̄as.
ſubaudi agamus. Etiam ibi mentem ſcām. ſupple habuit. dij vr̄am fidē
ſupple teſtor. Me miſeꝝ. ſubaudio O me miſeꝝ d quo dcm̄ eſt. O qꝫ ſi-
bi qrtū. Scdā cā relatōis ponit abſolute vt ver ⁊ eſtatē tu plaſmaſti ea
vbi ille accūs caret rectore. ⁊ vbū añcedentꝫ non ponit. volūt em̄ relatm̄
⁊ añs hr̄e duo vba vel vnū vbum bis poſitū. Si tn̄ i dicta or̄one relatiuū
ſubticeret accūs regeret.

¶ Peracto de Regimine accuſatiui caſus
¶ Dicendū eſt de regimine Ablatiui.

Ablatiuorum regimē ſubiūgitur illis

¶ Hic dt̄ q̄ regimē ablatiuoꝝ caſuū ſbiūgit̄ p̄dictꝫ regimib⁹. ⁊ dr̄ abltūs caſus: caſus romanoꝝ. i. latinoꝝ. q̄ꝛ latini abltm̄ iuenerūt: greci ꝟo carēt abltō. vtentes gtō vel dtō vel alio cāu loco abl'ti caſus. Nā p̄pōnib⁹ q̄ apd̄ nos deſuiūt abltō. greci dant gtm̄ vel dtm̄. vt p̄pō in apd̄ nos deſuit ablto. vt In p̄ncipio erat v̄bū. vbi greci ponūt cū dtō dicētes. En arche Itē arche. i. p̄ncipiū. Itē nos ponim⁹ d̄ p̄pōem cū abltō dicētes. liber d̄ interp̄tatōe. greci ponūt equalent̄ p̄pōnem d̄ dicētes perihermenias. hermenia dr̄ interp̄retatio ⁊ habet hermenias i gtō. q̄ꝛ noīa greca habētia i v̄l'r an̄ a hn̄t as in gtō. Vt maria marias. ſm̄ grecos. ſophia. ſophias. familia. familias. ⁊ ſic dr̄ pat̄familias. hora. as. phera. as. lira. as. Itē cōpatiuus apd̄ grecos ſemp̄ regit gtm̄. Itē q̄dā etiā latini ſecuti ſūt grecos ponentes ſepe gtm̄ more greco loco abl'ti p̄ antiptoſim. vt apd̄ Matheum ⁊ etiam Lucā. Facite ḡ fructū dignū p̄nie: ibi p̄nie ponit̄ loco abl'ti p̄nia. q̄ꝛ Dignus regit abltm̄. In Euāgelio. Indignos vos iudicaſtis etne vite. p̄ eterna vita. Paulus ad hebreos. Amplior ēm gl'ie iſte p̄ moyſi dign⁹ habitus eſt. Itē cōpatiuus more greco inenit̄ cū gtō. i ſacris ſcripturis vel l'ris. vt i pſalmis. Eripiēs paupem d̄ manu fortioꝝ ei⁹. Paul⁹ ad Hebreos. Hoīes em̄ p̄ maiores ſui iurāt. i. ſe. Ioānes i Euāgelio. Qui credit i me opa que ego facio ⁊ ip̄e faciet. ⁊ maiora hoꝝ faciet. Ubi hoꝝ nō regit̄ ex vi partitōis q̄ꝛ ſ̄cat rem exceſſum.

¶ Q̄ꝫ omnis Cōpatiuus regit Ablatiuum.

Tres notat eſſe gradus qui cōpat inde notabis
Multimodū regimen qui rem diſcernit aperte
Ditior eſt auro ſapiens ſalomone ſybilla
Per magis expone regimenq̄ꝫ videbis aperte
Eſt auro diues regina magis ſalomone

¶ Hic dt̄ q̄ ad cognoſcendū regimen cōpatiui valet' cognitio trium graduum cōparatōis. Tres em̄ ſunt gradus cōpatiōis p̄ q̄s fit cōparatio vnius ad aliuum in aliqua qualitate vel quātitate. Per poſitm̄ fit cōpatio. vt Petrus eſt tam doctus q̄ Paulus. Per cōpatm̄. Petr⁹ ē doctior Paulo. Per ſuplatm̄ Petr⁹ eſt oīm doctiſſimus. Cum aūt p̄ poſitiuū ſit cōpatio vt Petr⁹ eſt tā magnus q̄ꝫ Ioānes eſt duplex ſenſus Unus ſm̄ p̄portōem equalitatꝫ ⁊ ſic ſenſus eſt Petrus eſt equali magnitudine cum Ioāne. Al'r ſenſus ſit ſm̄ p̄portionem minoris in equalitatis ⁊ ſic dicta locutio valet hāc. Petr⁹ eſt tāta magnitudine q̄nta Iohes ⁊ maiori. ¶ Sciēdū q̄ poſitiuus gradus eſt. q̄ ſ̄cat nullū exceſſum. Cōpatiuus eſt q̄ ſ̄cat vnū exceſſum. Suplatiuus eſt. q̄ ſ̄t plures exceſſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Et ideo cū vnus eſt exceſſus loquendū eſt ꝑ cōpatiuū. vt dextra ē for⸗
tior ſiniſtra. ſi vo plures ſint exceſſus loquendū eſt ꝑ ſuplatm̄. vt medi⸗ꝰ
digitus eſt oim̄ lōgiſſimꝰ. ¶ Sciendū ꝙ ſole ille dcōes compari pn̄t que
ſcant incrementū vel diminutōes. vt litteratꝰ litteratior litteratiſſimus
Sic iunior minor eſt qui alteꝝ paruitate vel etate ſuperat. Ex his pꝫ ſb⸗
ſtātiua non ꝓꝑe compari poſſe ⁊ ſic etiā om̄ia adiectiua compari nō pn̄t
vt plenus. perfectus. quod em̄ plenū eſt non p̄t fieri plenius. qđ ꝑfectum
eſt. non p̄t fieri ꝑfectius. Et aliqn̄ talia compari inueniunt̄. hoc eſt im⸗
proprie. vulgus em̄ vocat plenū ⁊ ꝑfectū qđ pene plenū eſt ⁊ ꝑfectū. ⁊ ſic
dicimus ꝑfectiſſimus. pleniſſimus ¶ Tercio ſciendū ꝙ nō ſolū nomina
cōpant̄ ſed etiā alie ptes orōnis. vt vba circūlocutōem. vt amo magis
amo maxime amo. Dicit̄ em̄ ꝑ compatiuū magis amo Petrū Paulo.
Ioānem oim̄ maxime amo. Et vnū vbum volo hꝫ compatm̄ regula⸗
rem qui eſt malo. dicimus volo. ick wil. Malo. ick lieuer wil. i. magis vo
lo. ꝑuolo. hoc eſt valde volo. Compant̄ ⁊ aduerbia. vt docte. doctiꝰ doctiſ
ſime. Sic mane etiā quidam compant. vt ſurgāt manius ſtudeāt parti
us. Sic etiā dicunt ſerius. veni domū ꝙꝫ tu. Quidā tn̄ alij putāt potius
inueniri apud autores magis mane magis ſero magis veſperi veni do⸗
mū petro. Compant̄ ⁊ alie ꝑtis orōis. vt dr in Alexādro. Verbum quā⸗
doꝗ vel que. ⁊c̄. ¶ Sciendū ꝙ hic dātur intelligi due regule. Quarum
ꝓor eſt Qualēcunꝗ caſum regit poſitiuus. eundē regunt compatiuus
⁊ ſuplatiuus. vt amās mei. amātior mei. amātiſſimus mei. Doctꝰ doctior
doctiſſimus grammatice. Similis mihi. ſimilior mihi. flebilis. flebilior.
flebiliſſimus mihi. pallidus. pallidior. pallidiſſimus facie. dignus laude.
digniſſimus laude. ¶ Altera regula eſt. Om̄is compatiuus compati⸗
ue captus regit ablm̄ ſcātem rem exceſſam in ea qualitate. in q̄ fit com
patio. vt Ioānes eſt Petro ditior. doctior. litteratior. diſcretior. Ioan⸗
nes eſt petro eruditior. i. maior phs ꝙꝫ Petrus. Prouerbioꝝ. iij. Precioſi⸗
or eſt multis opibꝰ ſapiētia. Iſte eſt niue cādidior. pice nigrior. lapide du
rior. vento leuior. melle dulcior. loq̄citate loq̄tior. manibus fortior. facie
pulchrior. cygno albior. lepore velocior. Eādem ꝯſtructōem etiā pn̄t ad⸗
uerbia compatiui gradus. ego iuſtius te queror peius te tāto. plꝰ te gau
deo. minus te doleo. fui te locutus ſblimius humilius. Plus mr̄e amat
filium. plus patre odit filium. Quintilianus. Cur tu plus mr̄e filium
amaſti. qꝛ tu plus patre oderas. ⁊ ſic de alijs. Om̄e nomē compatiui gra
dus format de ſe aduerbium compatiui gradus in us ſil'e neutro gene⸗
ri p̄ter magnū quod non facit aduerbium compatiui in us ſed in is qđ
eſt magꝭ vel mage. ⁊ dr magis cū ſequitur vocalis. cum vo ꝯſona ſequit̄.
dr mage. Cato. Si mage noſſe laboras: ⁊ regit aduerbium magis abla
tiuū rei exceſſe. ¶ Itē autores ſepe vſi ſūt compatiuo neutri gn̄is in us
loco compatiui in or. qꝛ quiddā ſuauius videtur ſcare. vt nihil iſto hōie
peius abiectius furacius loq̄cius. i. nullus homo iſto hōie peior abiecti⸗
or. ⁊c̄. Nihil patre tuo generoſius. ſanctius: litteratius: verecūdius. Ni⸗
hil hoc vino ſuauius. nihil tpe p̄cioſius. nihil eſt eo litteratiꝰ doctus. pru
dētius humanius. hic nihil aliud cōp̄hendit in vniuerſo ꝙꝫ in parte.
qm̄ litteratura humanitas prudētia non niſi in hōie cadunt. Itē dimi⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nutiua a compatiuis formata dicunt̃ regere abltm̃. vt ſũt pluſculũ illo.
ſcribit meliuſcule illo. ¶ Itẽ ex p̄dictis duabus regulis ſepe fit ꝙ cõpa-
tiuus duos regit abltõs. vnum ex natura poſitiui. alteꝝ ex ꝓpa natura
qui ſ̃cat rem exceſſam. vt ſybilla fuit ſalomo plenior. Et regit̃ ille abla
tiuus ꝟtute compatiui qui p̄t reſolui in aduerbiũ quã ⁊ in ntm̃ caſum. q̃
aũt ſic reſolui non p̄t regitur ꝟtute poſitiui. vt ſuʒ petro auro ditior. vbi
abltũs petro regitur virtute compatiui. auro regitur virtute poſitiui. qꝛ
ſic reſoluitur. ſum ditior auro q̃ʒ petrus ⁊ non ſic. ſuʒ ditior petro q̃ʒ aurũ
Nec ſolum reſoluitur compatiuus per hoc aduerbium magis vt vult lit
tera. ſed etiã ꝑ aduerbium q̃ʒ ⁊ ꝑ alia. vt Iacobus eſt fortior Petro. Ia-
cobus eſt magis fortis Petro: vel Iacobus eſt magis fortis q̃ʒ Petrus.
Sicut reſoluitur compatiuus ꝑ magis. ita ſuplatiuꝰ ꝑ maxime. vt for-
tiſſimus grecoꝝ eſt achilles. i. maxime fortis grecorum. non aũt ꝙ ſuper
oẽs grecos fortis fuiſſet quod fieri nequit. ¶ Sciẽdum ꝙ quãdo com-
patiuus regit abltm̃ in locutione in qua ponitur ꝟbum trãſitiuum tũc
eſt amphibologia. vt video plura illis eſt duplex ſenſus. Poteſt em̃ fieri
compatio inter res viſas. ⁊ ſic eſt ſenſus. video plura q̃ʒ illa. id eſt illa res.
Ita in Euãgelio. Symon ioannis diligis me plus his. vbi dꝛ compatio
eſſe inter diligẽtes. ⁊ eſt ſenſus. diligis me plus q̃ʒ hi. Omnis talis ambigu
ĩtas vitari poteſt ſic dicẽdo. video plura q̃ʒ illi. vl̃ video plura q̃ʒ illos. Fit
etiã alia ambiguitas per compatiuos quãdo duo compatiui per cõiun
ctõem copulãtur. vt aliquo maiori te om̃i minori te tu es minor. Aliq̃
minori te ⁊ om̃i maiori te tu es maior. Om̃i maiori te ⁊ om̃i minori te tu
es maior que locutões faciunt duplicẽ ſenſum. Quandoqʒ em̃ poſſunt
eſſe due or̃ones. i. facere ꝓpoſitõem hypoteticã. ⁊ ſic ſunt falſe. Eſt enim
ſenſus p̄me locutõis. Tu es minor aliquo maiori te. et tu es minor aliq̃
minori te. ſcd̃a pars eſt falſa. g̊ tota copulatiua eſt falſa. Quãdoqʒ tales
or̃ones accipiũtur in ſenſu catagorico ita vt ſecũdus compatiuus regat̃
a p̄ori compatiuo ⁊ ſic ſunt vere. Et ſcd̃o mõ diſtinguẽdum eſt poſt cãm
ſcd̃m compatiui. vt aliquo maiori te ⁊ om̃i minori te tu es minor. vt di-
ctũ eſt de p̄ma ita intelligẽdũ eſt de aliis. ⁊ ſic fit in iſtis fallacia diuiſiõis.
qꝛ in ſenſu diuiſo ſunt falſe. ¶ Quarto Sciẽdũ ꝙ cõpatiuus quãdoqʒ
cũ aduerbio quã habet aliquã or̃oem loco ablatiui poſitã vt iuuenis eſt
minor. q̃ʒ vt ſibi detur tale negociũ vel iſte eſt minor q̃ʒ cui tale negociuʒ
detur. Ita dicitur maiorẽ geris veſtũ q̃ʒ ꝓ habitu corpis. Quintilianus
Hoc apertius eſt q̃ʒ vt ꝓbandũ ſit. Quãdoqʒ conſuetior fit ſ̃mo ꝑ accm̃
compatiui q̃ʒ per ntm̃ vt ꝯſuetius dꝛ. Tu maiorẽ laudẽ aſſecutus es pa-
tre tuo tuiſqʒ maioribus. tua laus eſt maior patre tuo. Et ꝓ iſta maior
p̄toria cognitiõe ſumma ẽ. ꝯſuetius diceretur maior ſumma ẽ q̃ʒ vt apd̃
p̄torem peti poſſit. Ita ꝓ iſta. ego ſum maioris etatis viginti annis con
ſuetius diceretur. Ego ſum maioris etatis quam ea que eſt viginti an-
noꝝ: Itẽ compatiuus nõ p̄t regere quẽcunqʒ caſum. hec em̃ eſt impro
pria. deus eſt melior dyabolo. qꝛ res excedẽs ⁊ res exceſſa dn̄t ꝯuenire in
illo in quo fit compatio. tales em̃ or̃ones ſunt falſe: qꝛ vna illaꝝ exponẽ-
tiũ eſt falſa. exponitur em̃ ſic: diabolus eſt bonus ⁊ deus eſt bonus. ⁊ ſic
vna exponẽtiũ eſt falſa. Itẽ abltũs ſ̃cãs rẽ exceſſam quãdoqʒ ſequitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

compatim̄.tūc ſm dialecticos ſupponit ꝯfuſeꝛ diſtributie.i.ꝓ oib⁹.vt leo
eſt fortioꝛ aſino.i.leo ē om̄ino aſino fortioꝛ.Sʒ qn̄ abltūs ꝓcedit cōpatim̄
tūc ſupponit deťminate.ſm dialecticos.i.ꝓ aliq.vt leo ē azino fortioꝛ va
let iſtā leo eſt aliquo azino fortioꝛ.Muſca ē fortioꝛ aīali eſt falſa..ſʒ mu-
ſca eſt aīal fortioꝛ eſt vā.¶ Sciendū ꝙ v̄bū malo regit abltm̄ ſcātē rem
exceſſam more compatiui includit eī̄m compatm̄.vt malo v̄tutes auro.
id eſt magis volo v̄tutes ꝙ̄ aux.idē dicūt aliq̄ ď iſtꝭ v̄bis.ꝑfero.ꝑſto.ſʒ ſim̄
eſt.regūt eī̄m accm̄ cū dtō.vt Virgili⁹:Ne me ſibi ꝑferat illa vereť.ſiľ itu-
do eī̄m vocis dtīꝭ ablti decepit illos.pn̄t tn̄ iſta v̄ba malo ꝑferꝛe ꝑſto rege-
re abltm̄.ſcantē id in quo fit exceſſus.⁊ etꝫ abltm̄ ſcantē quātitatē certā
vel incertā.vt petr⁹ ꝑſtat ioāni lr̄is trib⁹ ꝑceptis vľ multo.

Eſt abltūs demōſtrans quantus habetur
Exceſſus:regit hunc exceſſum dictio ſignans
Hoc lignum pedibus eſt maius quattuoꝛ illo
Hoc lignum digitis excedit quattuoꝛ illud

¶ Hic autoꝛ ponit ēciā regulā regiminis compatiui dicens ꝙ compati-
uus etiā regit abltm̄ ſcantē quātitatē exceſſus. vt ſum petro trib⁹ digi-
tis lōgioꝛ:ibi petro ſt rē exceſſam ⁊ trib⁹ digitis ille abltūs ſt q̄ntitatē ex-
ceſſus.ſum petro ſemipede lōgioꝛ.i.dimidio pede.ſum petro ſeſquipede
lōgioꝛ.hoc eſt vno pede ⁊ dimidio lōgioꝛ.Emi hāc rē pluris minoꝝ trib⁹
ſolidis.hoc eſt graui⁹ illo vna libra.Hūc abltm̄ etꝫ regūt an̄ ⁊ poſt.qꝛ inclu-
dūt compatiuū.Triduo poſt veni ꝙ̄ tu.i.trib⁹ dieb⁹ poſt veni ꝙ̄ tu.Virgi-
lius.Reſpexit tn̄ ⁊ lōge poſt tp̄e venit.Itē min⁹ etꝫ regit hūc abltm̄ No-
cte min⁹ q̄rta ꝓmet ſua ſydera chyron.¶ Sciēdū ꝙ abltūs ſt qn̄qꝫ quā-
titatē incertā.vt ſunt tāto q̄nto eo quo.⁊ hoc ꝓ eo.aliqn̄ aliquātulo plu-
ſculo paulo nihilo.Tullius.Quāto maioꝛ es tāto te gras ſubmiſſus ꝙ̄
plus bibo eo plus ſitio.Quo plus abundāt hōies eo plus cupiūt.Tibi
minus nihilo eſt.petr⁹ eſt Joāne pluſculo maioꝛ.emi id aliquāto mino-
ris.emi paulo multo minoris.Nō ſolū compatiuus regit abltm̄ ſcātē
quātitatē incertā.ſed etiā he dcōnes an̄.pre.poſt.alius:alť ſecus ⁊ dn̄t:et
cōpoſita cū ꝑpōnib⁹ pre abte poſt.vt ꝑcello antecello poſthabeo.Quan-
to an̄ me domū veniſti.Aliqn̄ an̄ multo poſt.nihilo an̄.nihilo poſt.Aliť
multo aut ſecus accidit ꝙ̄ putarā.Saluſtius:Multo ꝑſtet malefic ij ꝙ̄
benefic ij immemoꝛ eſſe.Jpe me multis lr̄is an̄cellit.Multo poſt habui
tua negocia meis.¶ Quedā v̄ba exceſſum ſcātia inueniunť regere ac-
cuſatm̄ ſcantē q̄ntitatē exceſſus.q̄dā abltm̄.vt Philelphus.Jnť pigne-
os q̄ lōgiſſimi ſunt nō excedūt pedes duos ⁊ q̄drantē.Tercio Eſdꝛe ꝑmo
Mulctauit gētē argēti talēta cētū ⁊ auri talētū vnū .Philelphus pōit cū
abltō.Mulctauit eū ꝑtoꝛ libris q̄ngentꝭ.Rhen⁹ inūdauit tres pedes vel
tribus pedibus.Appendit centum talenta vel talentis.Numeri.xij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Obtulit natanael acetabulum auri appendens triginta ciclos:
¶ Sciendum ꝙ quādo aduerbia magis ⁊ minus conſtruunt̃ cum ab-
latiuo tanto quāto multo paulo ſemper due manent dcōnes. vt tanto
magis quāto minus paulominus. Minuiſti eū paulo min⁹ ab angelis.
paulo minus conſummatus ſum in terra. Sic quo minus quandoqȝ
idē eſt quod vt non. vt deterrebis quo minus id faciam .i. vt non faciam
Q̄nqȝ quo minus .i. aliquo minus. vt in domo p̄ris mei māſiones mul-
te ſunt. ſi quo minus dixiſſem vobis .i. ſi aliquo minus eſſz q̄ȝ dixi dixiſ-
ſem. ¶ Sciendū ꝙ iſti ablatiui ſolito dicto equo iuſto credibili fide ſpe
opinione reguntur ab omni compatiuo. Geñ. iiij. Cur triſtioꝛ eſt hodie
ſolito facies tua id eſt q̄ȝ ſolita eſt. Iuuenalis. Ponamus nimios gemi-
tus flagrantioꝛ equo. Non debet doloꝛ eſſe viri nec vulnere maioꝛ. Fla-
grantioꝛ: id eſt ardentioꝛ q̄ȝ equum. id eſt iuſtum eſt. Ego tuli plura fide.
id eſt plures q̄ȝ fides eſt. Infelix qui fert aſperioꝛa fide. Multaqȝ cre-
dibili tulimus maioꝛa. Cicero. Felicio neqȝ prudentioꝛem quenq̄ȝ neqȝ
fide maioꝛē eſſe iudico. Dabo tibi plura ſpe .i. pluſq̄ȝ ſpes eſt. Petr⁹ ē opi-
nione hominū ditioꝛ .i. q̄ȝ homines opinantur. Ex dictis patet vnū cō-
patiuum diuerſos regere ablatiuos. Quādoqȝ em̄ regit ablatiuum ſi-
gnificantem rem in qua fit exceſſus vt ditioꝛ auro. Quādoqȝ abltūm ſi-
gnificantem quātitatem exceſſus certam vel incertam Vt ditioꝛ multo
tribus floꝛenis paulo. Q̄nqȝ abltūm ſ̄cantē rem exceſſam vt ditioꝛ Pe-
tro. Quandoqȝ abltm̄ ſignificantem partem: Vt Ioannes eſt Petro
maioꝛ capite: ibi eſt duplex ſenſus. quia ablatiuus poteſt ſignificare quā-
titatem exceſſus. tentonice. eyn hoeft groter. vel ablatiuus poteſt ſigni-
ficare partem. ⁊ ſic eſt ſenſus. Johan heft eyn groter hoeft dañ peter. et
ſic eſt ſynecdoche. Quandoqȝ compatiuus regit abltm̄ abſtracti. vt al-
bioꝛ albedine.

¶ Verbum regit inſtrumentū artificiale in Ablatiuo.

Remqȝ notans fieri regit id quo res ea fiet
Oratoꝛ verbis vincit vir bellicus armis

¶ Om̄e v̄bum adiectiuum poteſt regere ablatiuū ſ̄cantē inſtrumentū
vt oratoꝛ vincit verbis. vir bellicus vincit armis. ibi hoc v̄bū vincit regit
hos abltōs v̄bis ⁊ armis ſ̄cantes inſtrumētum. ꝑcuſſit eum haſta pugio-
ne gladio. ⁊c̄. cecidit eum pugnis. pugno me impulit. calce me ꝓſtrauit.
veni huc pedib⁹. veni nauigio. veni equo. veni vehiculo. ꝑcuſſus eſt ſecu-
ri .i. obtrūcatus eſt. Torquatus ꝯſul bello latino filiū ſuū ꝙ contra im-
perium pugnaſſet ſecuri ꝑcuſſit. Item duplex eſt inſtr̄m de quo intelli-
git lr̄a. vt naturale ⁊ artificiale. De naturali. vt Video ocul̄. ſcribo māu
aurib⁹ audeo. Aliud ē inſtr̄z artificiale. vt video vitreis ocul̄. ſcribit pēna.

¶ Sciendũ ꝙ non iungitur abltõ inſtrumẽti cũ ꝑpõ. vt ꝑcuſſit gladio.
non cũ gladio. gladiũ quo ꝑcuſſit eduxit Joãnes ꝑcuſſit petꝝ gladio. h̃
eſt Joãnes tm̃ petꝝ ꝑcuſſit miniſterio gladij. Joãnes ẽ ꝑcuſſus a Pe
tro cum gladio. hoc eſt vtrũqꝫ ꝑcuſſit ꝛ petꝝ ꝛ gladium Ambo cũ gladio
ſunt ꝑcuſſi a petro. Sortes iecit Socratẽ cũ luto ſ꞉cat ꝛ Socratẽ ꝛ lutũ
iecit. Sed quãdo abltũs ſ꞉cat comitẽ ſeu ꝯiunctõem quãdã tunc ei iun
gitur ꝑpoſitio Ut accepit me cum magno honore: id eſt honore comite.
cum magna comitate me alloquutus ẽ. dura cum truculẽtia me aſpe-
xit cum tp̃e oĩa fiunt. cum etate creſcunt mores. cum labore diſcis. id
eſt difficile diſcis vel cum labore lr̃is das opam. ¶ Sciẽdum non dicitur
Jecit eum lapide luto. ſed iecit in eum lapidẽ lutum ſeu petijt euꝫ la-
pide luto. q꞉ hõ hõiem nõ iacit. ¶ Sciẽdum ꝙ peto cũ abltõ inſtrumẽti
in malã ſemꝑ accipitur ꝑtez. Uirgilius Malo me galatea petit laſcina
puella. Etiã accipitur peto cũ accõ in malã ꝑtẽ. vt petijt iugulũ meũ ho-
norẽ caput meum famã meã petijt pudorẽ illius ꝟginis. ¶ Nota diffe
rẽtiam inter oratorẽ rhetorẽ ꝛ declamatorem. Orator ẽ ille qui cauſas dr̃
vel iudicibus vel in contionibꝰ ꝛ alio nõie contionator dr̃. ꝛ ꝯtio dr̃ popu
lus ille ad quẽ orator hꝫ or̃oem. Dimittere ꝯtionẽ eſt or̃oni finẽ impone
re. quod ꝛ ꝑorrare dr̃ in actibꝰ Apl̃oꝝ. Et dimiſit ꝯtionẽ. Rhetor. ẽ ꝓfeſ-
ſor Rhetorice is qui ſcit rhetoricã ſiue oratoriã ꝑcipit ꝛ docet. Cuiꝰ auto
res rhetorici nominãtur. Declamator vo ẽ qui in ꝯuẽtu ſcholaſticoꝝ fictaꝫ
cauſam orat vt vel ſe vel aliũ exerceat. Hinc facte ſunt declinatões Se-
nece Quintiliani. ꝛc̃.

Mobile menſuram deſignans addere debes

Longum ſex pedibus lignum latumqꝫ duobus

¶ Hic dr̃ ꝙ nomẽ adiectiuũ ſ꞉cãs mẽſurã incertã vt lõgum latuꝫ breue
ꝓfundũ altũ regit abltm̃. vt hoc lignũ ẽ lõgũ tribus pedibus. turris ẽ al
ta tricẽtis pedibus. ¶ Nota dr̃ in littera. mobile. i. adiectm̃. q꞉ ſbſtãtiuũ
regit gtm̃. vt lignum trium pedũ. turris ducẽdoꝝ pedũ. Jta etiam ab
ſtracta regunt gtm̃ mẽſure. vt vidi turrim altitudine cẽtum pedum: id
eſt tãte altitudinis quãta ẽ altitudo cẽtum pedum. Ũn̄ Plinius. Jn in
dia naſcũtur formice magnitudie canum. i. tãte magnitudinis ſicut ca-
nes. Sil̃r Joãnes eſt magnitudine petri. Jn biblia. Erat aũt Niniue
magna itinere triũ dierum. ꝛ terra longa itinere vnius diei. ¶ Sciẽduꝫ
ꝙ hec nõia adiectiua lõgũ. latũ. amplũ. breue. altũ. ꝓfundum. et ſimilia
dupliciter accipiũtur. Quãdoqꝫ ſignificãt abſolute quãtitatẽ vt lõgitu-
dinẽ. ꝛ ſunt in ꝑdicamento quãtitatis ꝛ regunt abltm̃. Quãdoqꝫ ſ꞉cant
quãtitatẽ cum reſpectu. vt lõgum ad breue. magnum ad paruum. ꝛ ſic
granum milij eſt magnum reſpectu minoris grani. Secundo modo po
nũtur in ꝑdicamẽto relatõis ꝛ regunt accm̃ mediãte prepoſitione vt hoc
eſt nimis longum ad iſtud. Unde dãtur due regule. Oĩs poſitiuꝰ re
latiue captus regit accm̃m mediãte ꝑpoſitione ad. vt lõgũ ad breue. ma-
gnũ ad paruũ. granum magnũ ad paruũ. ¶ Scd̃a regula. Oĩs com-

paratiuus relatiue captus regit abltm̄ ſui correlatiui. Ut maius mino-re. maiꝰ minꝰ. maiore minꝰ.

¶ Nota quinqȝ Regulas pulchras.

Uerbum materiam cauſam ſpacium p̄ciumve
Aut tp̄s ſignans ablatiuos regit horum
Que p̄dicta notant vt frenum fabricat ere
Iſta pudore tacet ſtadijs ſex diſtat ab vrbe
Nocte morans tota panem nūmis tribus emi

¶ Hic autor ponit quinqȝ regulas quarum prima eſt. Uerbū ſ͞cans aliquid fieri ex materia regit abltm̄ materie. vt faber fabricat frenum ere. anulū auro. Et p̄t regere abltm̄ materie cū p̄pōne ex vel ſine p̄poſitiōe: Ut fabricat frenū ere vel ex ere. Adā factu ſeſt luto. Eua facta eſt coſta vel eſſe. ⁊ ido dr̄ femina eſſe viro loquatior. Differunt d̄.e.ex.a.ab.abs. Nam d:e:ex. dicunt cauſam materialem. A.abs.ab. dicunt cām efficiētē Ut panis factus eſt d̄ tritico. Et panis factus eſt a piſtore ⁊ non d̄ piſtore. Ido ſcd̄m beatum Auguſtinum. Om̄e bonum ⁊ om̄is natura ē a d̄o. ſ3 non om̄is natura eſt d̄ d̄o. De illo em̄ eſt hoc qd̄ ip̄e eſt: Ideo canit eccleſia. Deū d̄ d̄o. lumen d̄ lumine. Differunt formare vingere facere: Facere generale v̄bum. eſt formā rei dare. Fingere ē ex terra formare. Figulꝰ format ollas. Deus formauit hōiem ad imaginē ſuam. id eſt animā hominis. i. intellectum hōis ad intellectum dei. Itē materia qñqȝ eſt nomen generale ad om̄ia ex quibus aliquid fit. vt. auruȝ. argētum. pānus. ⁊c̄. Qñqȝ eſt nomē ſpeciale ſ͞cās idē qd̄ lignū. vt nauis ē facta ex materia. i. ex lignis. Apd̄ philoſophos materia q̄dam dr̄ p̄ma q̄ grece dr̄ cahos. i. hyle. i. ſilua ⁊ hanc materiam dicunt eſſe intellectā ſiue om̄i forma q̄uis non ſit ſine forma. ¶ Scd̄a regula huius littere eſt: verbum vel nomen adiectiuum poteſt regere abltm̄ ſ͞cātem cauſam efficientē: vt ille tacet pudore: pallet timore. vbi abltūs ille ſ͞cat cām efficientē naturalē. frenū eſt factū fabro abltūs ſ͞cat cām efficiētem artificialeȝ frenū ē factum malleo. Et ſcriptum calamo ſtilo. Eſt em̄ cauſa efficiens triplex. Artificialis Ut ep̄la pauli. Inſtrumētalis. vt calamus ſcribentis ſcribo calamo. Cauſa efficiens naturalis. vt in gtō pallor timoreȝ palleo timore. ⁊c̄. Uerba regentia abltm̄ cauſe naturalis ſunt iſta. Exultat. gaudet. iubilat. meret. dolet. horet. pallet. rubet. nigret ⁊ albȝ. friget calet. feruet. ardet. ſtupet. torpet. pollet. viret. aret. Floret cum ſplēdet. tepet ⁊ liquet. ⁊ madet adde. ⁊ etiam languet. Triſtor cum letor: queror. iraſcor. verecundor. Glorior: indignor. oblector. d̄ quoqȝ lector. Hec effe-

ctiua ſextum ſolent dare caſum. Regunt etiam quedam ex his verbis abſolutis ablatiuum per ſynecdochen. vt palleo faciem vel facie. Et ſolet preſens ablatiuus cauſe efficientis ſepe regi mediante ꝑpoſitione p̄ vt tacet pre timore. pre pudore non potuit loqui. pre dolore lachrymabatur pre verecundia obmutuit. Item ſignificat etiam cām efficientem et non finalem hi ablatiui pro mea in vos beneuolētia ꝓ ſua pietate. ꝓ veſtra in me humanitate. ꝓ tua manſuetudine. ꝓ tuis ſummis in me benemeritis. Item meo iure dico. vel pro meo iure ſuo iure. i. ſua vl' mea autoritate meaqꝫ licentia et ꝯceſſa ab omnibus libertate. Tullius Meo iure id mihi vendico ¶ Sciendum circa litterā ꝙ non ſolum ablatiuus cauſe materialis et efficientis regitur a verbis et nominibus adiectiuis. verumetiam ablatiuus cuiuſqꝫ cauſe de cauſa materiali. ut homo formatus eſt terra. de cauſa materiali circa quam vt docet rhetoricā vel rhetorica. grammaticam vel grammatica. Inſtruit eum artibus: vt ſi tibi ſint nati nec opes. etc. De materia in qua vt pallet facie. et eſt ſynecdoche. Intelligitur et de cauſa efficiente naturale vt palliet timore: Artificiali. vt epl'a facta paulo. Inſtrumentali vt epl'a ſcripta calamo. Quādoqꝫ ablatiuus ſ̄cat cām formalem vt caleo calore. albeo albedine. candeo candore. Juſtus iuſticia. quia om̄e ꝯcretum regit abltm̄ ſui abſtracti. Om̄e em̄ abſtractū eſt cauſa formalis ſui concreti. Ideo dialectici dicunt argumentum factum a concreto ad abſtractum. vt albū eſt ergo albedo eſt. Et econtra. albedo eſt ergo album eſt eſſe a cauſa formali ad ſuum effectum. Exemplū de cauſa finali. quarta cauſa tu veniſti dauentriam non ludendi ſed diſcendi cauſa. Veni huc tua cauſa. Feci h̄ tua cauſa. Non tam id mea cauſa q̄ꝫ tua feci. vbi tamen q̇buſdā videtur per abltm̄ ſ̄cari cauſa efficiēs. Et ſicut dicimus de abltō cauſa ita intelligendum eſt de iſto indeclinabili abltō. ergo Virgilius. Illius ergo huc venim⁹. ibi ergo eſt ablatiui caſus. i. cauſa illi⁹. Et apud Siſennā quarto hiſtoriarum. Milites virtutis ergo ciuitatem donati ſunt. i. cauſa virtutis. Tercia regula eſt. ꝙ v̄bum ſ̄cans actum ambulandi vel diſtandi. regit abltūm ſ̄cantem certā quātitatem ſpacij vel diſtantie vt ambulaui tribus milibus. hoc eſt miliaribus. Roma diſtat hinc quadringentis miliaribus. Et eadē ſentētia ꝑt dici ꝑ accm̄. vt Petrus abeſt hinc tricēta milia vel milibus. hoc eſt miliaribus. q2 milia miliū milibus ſyncopantur pro miliaria miliarium miliaribus. Et eſt milia quādoqꝫ nomē numerale. vt duodecim milia v̄ginum. Et loquendum eſt ꝑ milia et nō per leuca quia leuca latinum non eſt. ſed milia latinū eſt: vt ambulaui viginti milia paſſuū. eyn myle. Etiā ꝑ hanc regulā dicem⁹ Iſta vrbs diſtat ab hinc trium dierum itinere. Etiam per aduerbia Diſtat hinc lōge tantocitius properem⁹. Non lōge hinc diſtat ſed improximo ē. Itēꝫ duplex eſt locus ſiue ſpacium. Quoddam eſt ſpaciū quo aliq̄d fit. et hoc reſpondetur ad vbi et hoc ſolum regitur in ablatiuo. vt hoc factum eſt tercio ab vrbe miliario. quarto ab vrbe miliario. quinto ab vrbe miliario ſexto ab vrbe lapide. Quoddam eſt ſpaciū per quod fit motus ſcilicet ſpacium quantum et illud poteſt ſtare in accuſatiuo vel in abltō. vt Iui tria milia vel tribus milibus. Et ſolet ſpacium in quo aliquid fit reſpō-

deri ad vbi. Spacium vero per quod aliquid fit reſpondet ad quantum
vel quanto. ¶ Tercio ſciendum circa exemplū littere quid ſit ſtadium.
Paſſus centum ⁊ vigintiquinqꝫ dicunt ſtadium. miliare dicitur conti-
nere octo ſtadia. ⁊ quinqꝫ pedes dicunt continere paſſum Unde Quin
qꝫ pedes paſſum faciunt paſſus quoqꝫ centum. Vigintiquinqꝫ ſtadiuꝫ.
ſi milia des re. Octo facit ſtadia duplicatum ſit tibi leuca. Potius ta-
men dicendum eſt. Qui duo milia ꝙ quattuor leucas. quia leuca latinū
non eſt. vt ꝑus dictum eſt. ¶ Quarta regula littere eſt de ꝑcio ⁊ eſt iſta.
Verba precij regunt ablatiuū ſignificantem quantitateꝫ precij. vt Emi
tribus nummis. ſolidis. ⁊c. Item Emi id duobus millibus nummoꝝ.
Qui ſex millibus nummorum: qui ablatiuus millibus regitur a verbo
emo. ⁊ genitiuus nummorum regitur a millibus. quia hoc nomen mil-
lia ſemper regit genitiuum pluralis numeri quando ꝓprie ponit̄. Ver-
ba autē precij ſunt iſta. Emo. Venundo. Vendo. Veneo. Mercor. Cō-
paro. Eſtimo. Taxo. Liceor. Licitor. Addico. Diſtraho. Metior. pro
eſtimo conſtat conduco loco feneror. paciſcor. pango pepigi condemno
poſtulo ⁊ ſimilia. vt dictum eſt in regimine genitiui. His precium iun-
gas. ¶ Circa litteram ſciēdum ꝙ verba precij etiaꝫ regunt ablt̄m ſigni-
ficantem incertam quantitateꝫ ſiue indeterminatum ꝑcium. vt omnia
magno emuntur. Nunc emit̄ magno nil niſi poſſe loqui. Sic apd̄ Va-
lerium. Magno vbiqꝫ precio virtus eſtimatur. Sic emi id minimo pau
lo. Scd̄o modo regunt etiam hec verba ablt̄m qui non ſcat gen⁹ num-
mi: vt dr̄ apud Virgilium. Vendidi hic auro patriam. Ita dicimus.
Chriſtus nos ſanguine mercatus eſt. Ut canit eccleſia Guberna tuos
famulos quos ſanguine mercatus eſt. Apud btm̄ Paulū. Precio mag
empti eſtis. ⁊c. Et apd̄ Boetiū. Qd̄ tu non ſegnis vita emeres. Comi-
cus. Deo vita depaciſci cupio. ¶ Tercio ſciendū ꝟba ꝑcij regūt ſolū q̄t-
tuor gt̄os tantiquanti pluris minoris cum ſuis cōpoſitis tantidem tan
tilibet quanticunqꝫ. Et preter illos genitiuos ſemper regunt ablt̄m. Ex
his ſequitur primo ꝙ ꝯiunctō copulet diſſimiles caſus reſpectu ꝟbi ꝑcij
vt Juuenalis. Balnea ſexcentis ⁊ pluris porticus empta. Scd̄o ſeq̄tur
ꝙ interrogatiuū ⁊ ſuū reſponſiuū poſſunt diſconuenire in caſu reſpectu
ꝟbi precij. Ut apud Horatiū. Quanti empti. paruo. q̄nti eſt octuſſib⁹
eheu. Et apud Plautū. Quanti eā emit. vili. ¶ Tercio ſequitur ex di-
ctis ꝙ quādo hec quattuor adiectiua tanti. quāti. pluris. minorꝫ iūgēda
ſunt ſubſtantiuis. tūc ponēda ſunt cū ſbſtantiuis in abltōe nō in gtōe vt
Quāto ꝑcio emiſti hoc. q̄nta pecunia iſtū equū emiſti. Emi ꝫ minori ꝑ-
cio. pluri ꝑcio. ego id vendā quanto potero pluri. Id vendā ꝙ plurimo
potero. teut. als ick alre duyrſte kan. In ſuplatiuo. Ego frumētū meū
vendidi omnium plurimo. Tu vendidiſti rem tuā oim minimo: Ego
id emam quā minimo potero. Sic dicendum eſt Emi minori ꝑcio ⁊ nō
minori ꝑcij. Emi pluri ꝑcio. ⁊ non pluris precij. ¶ Sciēdum ꝙ illi geni
tiui pluris minoris compatiui gradus regunt ablt̄m. vt multo pluris.
plurimo pluris. dimidio pluris. nihilo pluris. aliquāto pluris. Pro eodē
tamen inuenitur Emi quanto porero pluris. vel quanto potero pluri.
Philelph⁹ in epl̄a. Domū locabo q̄nto potero pluri. i. q̄nto potero pluꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Magis tamen vſurpatus eſt gtõs pluralis ꝙ̄ ablatiuus pluri.
¶ Sciẽdum ꝙ licet v̓ba p̄cij non regant gtõs illos tanti q̄nti pluris mi-
noris cũ ſb̄ſtantiuis genitiui caſus. non em̄ d̓r. Emi pluris p̄cij vt dictũ
eſt. Nõia tamen ſ̄ꝯcantia rẽ app̄ciabilẽ. ⁊ etiã v̓ba ſb̄ſtantiua p̄nt regere
illos gtõs cum ſuis ſb̄ſtantiuis. vt Habeo agrum tanti p̄cij. Habeo do-
mũ tanet precij quãti tu. ⁊ mihi ager maioris p̄cij vel pluris p̄cij relict⁹ ꝙ̄
tibi. Iſte ager ẽ minoris p̄cij. Comicus. Agrũ in his regionib⁹ meliorẽ.
neq̄ȝ p̄cij maioris nemo habet. ¶ Scdõ ſciendum circa litterã ꝙ verba p̄
cij ſepe iunguntur aduerbijs ⁊ non abltõ neq̄ȝ dictis quattuor genitiuis
Vt Emi hoc care: eme hoc carius. emi hec omniũ cariſſime. emi hoc vilẽ
emi hoc vilius. ⁊c̄. Emi hoc meli⁹. emi hoc ſepius ꝙ̄ tu. ⁊ non emi cario
ris. vilioris. peioris. melioris. nec emi cariori. viliori. meliori. peiori in ab-
latiuo eſt dicendum. Emi hoc cũ petro cõmuniter. ⁊ wy hebbẽt teſamen
ghecoſt. Laurẽtius in fabulis ſuis Duo adoleſcentes obſonium a coquo
cõmuut̃ mercati erant. Itẽ obſoniũ ſ̄ꝯcat ſpyſe die men coept toe eten
Comicus. Dix ẽ obſonatus dragmis decem. Itẽ v̓ba ſb̄ſtantiua ſum ⁊
fio etiã q̄nq̄ȝ regunt ablatiuum huius littere. Horati⁹. Fiet eritq̄ȝ tu⁹ nũ
moꝝ milibus octo. Dom⁹ hec erit tua ducentis florenis. hec domus fiet
tua centũ florenis. Sic etiã facio Poteris hunc libꝝ facere tuũ duobus
florenis. vt dcm̄ eſt d̓ regimine gti. ¶ Sciẽdum ꝙ abltõ p̄cij quidam ad-
dunt p̄põnem Vt Emi hoc ꝑ tribus ſolidis. vt d̓t Quintilian⁹. Si ad
nos admouiſſes ꝑ quintuplo vendidiſſes. Sȝ non eſt op⁹ addere p̄poſi-
tiõem. vt Emi tribus ſolidis. emi tribus florenis. ¶ Ultimo ſciendum
d̓ñã eſt in venundari ſub corona ⁊ venũdari ſub haſta. Nã venundari ſb̄
corona dicuntur captiui. vt Prohdolor multi chriſtianorum ſub turcȝ
venduntur ſub corona. Sȝ venundari ſub haſta d̓r ſuppellex q̄ auctione
venundat̃. Eſt aũt auctio venditio quedam in publico ⁊ celebri loco. hinc
auctionari eſt publice ⁊ fere ſub haſta vend̓re non ea q̄ ad eſum ſpectãt.
ſȝ ea q̄ ad ſuppellectilẽ ſpectant. Licitari eſt p̄ciũ in auctõe deferre. beidẽ
Et differt licitari ⁊ liceri. Nam liceri eſt ſine reſpectu alioꝝ emere volen-
tium. aut tm̄ ſemel p̄ciũ d̓ferre. vt Ego licebar librum tãti. Sȝ licitari eſt
cum multis ⁊ ſepius precium d̓ferre. vt alios ab emendo d̓terreat. quib⁹
duobus v̓bis vtunt̃ ſepe autores extra actionem. Addijcere em̄ ẽ ea que
vẽdunt̃ ementi tribuere. vt cui fundus addictus eſt. cui vectigal addictũ
eſt. ⁊ quanti addictum eſt. Ind̓ apud veteres addicti dicebantur q̄ p̄torio
iuſſu cum ſoluendo non eſſent creditoribus vẽdebant̃. Et addict⁹ morti
deſtinat⁹ morti d̓r: Vnd̓ canit eccl̓ia. Et inuicti ſunt addicti atroci mar-
tyrio ¶ Quinta regula eſt. ꝙ om̄e v̓bum mundi p̄t regere abltũm t̄pis.
Itẽ Sciendũ ꝙ triplex eſt t̄ps vnũ in quo aliq̄d fit. ⁊ d̓r t̄ps q̄n ⁊ eſt illud ꝙ
reſpondetur ad interrogationem factã ꝑ q̄n. ⁊ hoc regit̃ ſolum in abltõ. vt
q̄n venit petrus. venit hora t̃cia: quarta. nocte. meridie. media nocte. An-
no dñi Milleſimo ſiue a natali chriſtiano milleſimo. ⁊ ſcribit̃ in datis
l̄raꝝ ⁊ oẽs date l̄raꝝ r̄ñdent̃ ad q̄n. ⁊ ſic ſcribũt xp̄iani fere oẽs Sȝ hiſpani
ſcribunt era p̄ma. era ſcd̓a: era t̃cia. era centeſima. quia facti tributarij da-
bãt romanis tributa ere. Vetuſſimi tamẽ romani ſcp̄ſerunt. Anno pri-
mo ſcdo ab vrbe condita. ⁊c̄. vt factũ eſt illud: anno primo ab vrbe cõdita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Itē p̄ma olimpiade.ſcd̄a olimpiade.⁊ ē olimpias tp̄s quinqȝ annoꝛuȝ
Et ƀm hebreos. Jubileus ē ſpaciū quinq̄ginta annoꝝ. vt hoc in iubileo
factū eſt. Quinq̄geſimo aūt quoqȝ anno celebrat̄ iubileꝰ. Sicut etiā q̄n
todecimo quoqȝ anno ē indictio. Et p̄mꝰ annus in iſtis q̇ndecim d̄r indi
ctio Et p̄mus annus in iſtis q̇ndecim d̄r indictio p̄ma.ſcd̄s in dictio ſcd̄a
⁊ ſic de alijs. ¶ Ad hoc tp̄s reſpōdētur multa aduerbia. vt Hodie. hoc eſt
hodierna die. Hodie idem etiā eſt quod hoc ſeculo. vt id hodie fieri ſolet.
Itē hodie quādoqȝ facit demōſtratōem imꝑſonalē. ⁊ ſignificat tātum
quātum tali die ⁊ ita accipit eccleſia cum canit. Hodie d̄s homo facta
eſt. hoc ē tali die qualis eſt hec dies. Hoc ē ea dies mēſis fuit que hec eſt
⁊ ſic multotiens accipitur. ¶ Itē nudiuſtercius. nudiuſquartꝰ. Cras
craſtino die. ꝑendie. i. die ꝑendino. p̄die. i. p̄ori die. Poſtridie. i. poſteriori
die. Pridie kalēdas nonas idꝰ. aut p̄die kalēdaꝝ nonaꝝ. ⁊c̄: Tercio q̄rto.
q̇nto. ſexto kalēdas idꝰ. ⁊c̄. Decimoſexto kalēdas martiaꝉ. ſi n̄ ſit biſextus
Decimoſeptio kalēdas martiaꝉ. ſi ſit biſextꝰ. Quia q̄rto quoqȝ anno di-
es vnꝰ intercalcatur ante quinqȝ vltimos menſis. Februariꝰ dies qui bi-
ſextus nominatur. ¶ Itē p̄mā diē nonaꝝ kalendaꝝ iduū exprimunt ꝑ
ablt̄m Vt ſcriptū kalēdis Jauuarijs: nonis Januarijs. idibꝰ Januarijs
vel Januarij. Pro eodē d̄r kalēdas Januarias vel Januarij. Februa-
rias vꝉ februarij. Martias vel martij Maias vꝉ maij. Junias vꝉ iunij. ⁊ ſa
barias. kalēdas Julias vꝉ iulij: q̇ntiles. kalēdas Auguſtas vel auguſti ꝯ
ſextiles. kalēdas ſeptēbris ⁊ ſeptēbres. kalēdas Octobris ⁊ octobres. No-
uembris ⁊ nouēbres. Decēbris ⁊ decēbres. Sed ſolū inuenitur kalendas
Aprilis. ¶ Aliud eſt tp̄s q̄diu vel quāto tp̄e. ⁊ d̄r tp̄s per quod ⁊ illō re-
gitur in accō ⁊ abltō Vt Tres annos vel tribꝰ annis cōmoratus ſum da
uentrie. Et tp̄s quādo ponitur apud dialecticos in p̄dicamento q̄ndo.
Vt Quādo veniſti. heſterno die hodie. Sed tp̄s q̄diu ponitur in p̄dica
camēto quātitatis. ⁊ tp̄s quādo dicitur tp̄s in quo aliquid ſit: etiā eſt tp̄s
tercium in quo aliquid ſit. ⁊ dicitur tp̄s intra quātum vt intra quātum
tp̄s redies in patriā ⁊ ita ſunt tria interrogatiua. vt quādo redibitꝭ in pa-
triā. ⁊ reſpōdetur anno ab hinc tercio. Aliud interrogatiuū q̄diu redi-
bitis in patriā. reſpōdetur tribus annis. hoc eſt q̄diu es in itinere futu-
rus. Tercium q̄ſitiuum. Intra quātū tp̄s redibitis in patriaȝ. ſiue poſt
quātum tp̄s. ⁊ r̄ndetur intra tres annos aut poſt tres ānos redibo in pa
triā. ⁊ ſic dicimꝰ intra biduū. intra triduū. intra q̄triduū. ⁊ intra octiduȝ
redibo ad te. Sic poſt biduū. poſt triduū. poſt quatriduū. poſt octiduum
redibo ad patriam. ¶ Sciēdū ꝙ iſti abltō biduo. triduo: q̄triduo. bino-
ctio. quatrinoctio. trinoctio. r̄ndētur ad q̄diu aut quāto tp̄e. vt biduo an̄
redij q̄ꝫ Petrus in patriā. Etiā fui illic biduo. triduo. q̄triduo: Ita bino
ctio. trinoctio. quatrinoctio. ¶ Circa p̄dicta notāde ſunt q̄dam differen
tie Eſt em̄ d̄ña inter media nocte ⁊ dimidia nocte. media nocte r̄ndetur
ad tp̄s quādo. Sed dimidia nocte r̄ndetur ad q̄diu. Sic etiā media ho-
ra ⁊ dimidia hora. ⁊ media die ⁊ dimidia die d̄rn̄t. Itē luce ꝓ die accipit̄.
⁊ tenebre ꝓ nocte. vt hac luce. id eſt hoc die. Altera luce. i. alia die: D̄rn̄t
tamen prima luce ⁊ prima die: quia prima luce idē ē quod p̄ma p̄te diei.
id eſt diluculo. ſed p̄ma die d̄r reſpectu ſecūde diei. Sic etiam differunt

primis tenebris ꝛ pͥma nocte.pͥmis tenebris.i.pͥma pte noctis hoc ē cre-
puſculo.ſed pͥma nocte ꝟt reſpectū ad ſcđam.Sic ante lucē dꝛ diluculo.
ſed ante diē.ſ.ante tp̄s.vt an̄ diē ſacerdos factus eſt.ꝛ ante diem rex cēvo
luit.filius ante diē patrios inquirit in annos.ante diē rex potiri voluit.
Item drn̄a inter momētum ꝛ punctū.Momentū ꝟcat breue tp̄s hore.
aut paulo plus minusve.Vt apđ Horatium.Quid em̄ concurrit ho-
re momento.Sed punctum breuiſſimū tp̄s ꝟcat.vt vix mihi punctum
temporis ad hanc rem relictū eſt.hoc puncto temporis a te fieri pōt.Et
eſt etiam punctū ſemꝑ neutri generis,ꝑ vtroqꝫ ſuo ꝟcato.Sꝫ dies,ꝓ cer
to die eſt gn̄is maſculini vt heſterno.craſtino die ꝛ non heſterna craſtina.
Sed ꝓ tpe.id eſt non.teuto.voer eenen dach.ſed voertijt ſemꝑ ꝑ femini
ni gn̄is vt multa dies magnam dat hōibus experientiā.Repitur luci ꝓ
luce.ſicut veſperi pro veſpere.ꝛ ruri pro rure in abltō.¶ Sciendum an-
te diem decimū kalendaꝝ ꝛ poſt diē decimū kalendaꝝ eque vtroqꝫ ꝟmo
ne vndecima dies ſignificat.Cum vo dꝛ kalendas grecas idē ꝟcāt q̄ntuꝫ
nunq̄. Soli em̄ latini ſuoꝝ mēſiū dies appellāt kalēdas ꝛ nonas idus.

¶ Uerbum regit Ablatiuū notā-
tem modum actus.

Nomen eis adiunge modum quod ſignat agendi

Accentu plura proferre ſolemus acuto

¶ Dictio ꝟcans aliquid agere aut pati.regit abltm̄ ſignificantē modum
agendi aut patiendi vt hec dictio ꝑfert acuto accentu. Et eſt accentus
acutus eleuatio ſyllabe.Grauis accentus depreſſio ſyllabe.Ille loq̄tur
intenta voce.iſte remiſſa voce loquit:loquit voce remiſſiore. loquit voce
intētiore. ¶ Sciendū ꝙ om̄is abltūs qui pt reſponderi ad aduerbium
qualiter vel ad quomodo regit ꝑ hanc regulā vt qualiter locutus es Ve
ro locutus ſum.vo loquit.falſo loqueris.Neſcio an ſerio an ioco loqua
ris.Dic verum ſerio.teuto.:ſeg my die waerheit ſonder lachen.Tu falſo
ſo loqueris.du claghеſt ten is ſo nicht.Ego id falſo credidi.vos eum re-
ro inſimulatis.gy betyet hē miit die waerheit. Om̄ia iſta ad qualit; re-
ſpondentur.Ego indubitato ad vos veniam.ſonder twiuel.Tullius.
Uelim vt libros meos magnoꝑe perlegas.Ego abs te miſeris ſum ac-
ceptis modis.dicit Comicus.ꝛ accipit in bonā ꝛ in malā partem.Acce-
ptus ſum a te honorifice in bonā ꝑtem.Quo te modo accepiſſeꝫ mira-
tus eſſem.Petrus hoc equo animo tulit.hoc eſt leuiter.teuto.mit ſach
ten ſinnen:Petrus iniquo animo tulit egre.moleſte.impatienter.Hor
ti inuicto ꝛ magno animo hoc tulit.Paulus hoc puſillo animo tulit.
Ita etiam per aduerbia facile tulit.moleſte tulit dꝛ.Iteꝫ vltro ad me
venit.ꝛ vltro ad te veni.hoc eſt a te non requiſitus veni.Et eſt differētia
inter vltro ꝛ ſponte.quia vltro idem eſt quod non requiſit⁹.vt vltro ad te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

veni.i.non requiſitus. Sed ſponte.i.meo conſilio Ut ſponte ab te veni.
id ē meo conſilio.⁊ non coactus⁊ non conductus quod etiam ad res ina
nimatas tranſfertur.vt multe arbores ſua ſponte naſtuntur ¶ Item
proſequor te honore:odio.laude.cantu.verſu:proſequutus eſt eum ver
ſu vel verſibus. Et ſunt iſta tria vulgata apud oratores verba ꝓſequor
complector afficio.vt Proſequo te laude. Complector te laude beniuo-
lentia: Afficio te honore. Et eſt drña inter ꝓſequor⁊ ꝑſequor vt ꝓſequor
ſignificat alterius affectum in alterum. ſignificat etiam proſequi ince-
pte rei finem imponere. Sed perſequor in malam partem accipit̄.i.in-
ſequor⁊ inſector.vt perſequar hoſtem. Accipitur etiam in boná partem
id eſt ꝑſeuero.volherden: Solet huc reduci aliqua alia regule Om̄e no
men ꝓprium regit abltm̄ nomine cognomine cognomēto.vt Nicode-
mus nomine Zacheus nōie Ioānes cognomine vel cognomento bre-
uis Ioānes cognomēto niger fortis. Petrus cognomēto mirabil̄: ⁊ h̄
ꝑ oēs caſus fit.vt Uir Petrus nomine.liber eſt hominis Petri nomine
⁊ non Petrus.qꝛ eſt appoſitoria locutio.dedi viro Petro nomine. Vidi
hōiem Petrū nomine.vt in Euāgelio. Vidit Jeſus hōiez in theolonco
Mattheum nomine. Et videtur intelligi v̄bum vt m̄ vel ens participi-
um in p̄dictis locutionibus Regunt etiā nomina appellatiua iſtnz ab-
latiuū nomine vel re.vt Petrus eſt nomine ph̄s ⁊ non re.i.eſtimat ſed
non eſt ph̄s. Regitur etiam iſte abltūs nomine verbis vtis.vt Vocabūt
eum nomine patris ſui zachariam.. Luce p̄mo. Inuenit̄ etiā nōie regī
ab iſta dcōne equiuocus.vt in Tobia. Tobias habuit vxorem nomine
Annam.⁊ filiū ſibi equiuocum nomine: Frequentius tn̄ apd̄ autores
in eodem ſenſu d̄r eſt cognominis mihi.qꝫ eſt mihi nōie equiuoc⁹:teut.
hy is mijn ghenan Mulieres ſunt hic cognomines viris frequentius q̄ꝫ
mulieres ſunt equiuoce nomine viris d̄r Ille abltūs nōie regitur a ver
bis adiectiuis.vt Feci hoc nomine tuo.teut.vā dijnre⁊veghē ¶ Vale ⁊
iohem meo nōie ſaluta. In calce epl̄aꝝ ſcribit̄. hoc eſt Ioanni verbis
meis dic ſalutem. ¶ Tercia regula que huc reducit̄. Omnis dictio nu
meralis ⁊ ſ̄cans plura regit iſtum abltm̄ numero.vt Centū numero-
Decem numero. Tria milia numero multi.numero pauci numero plu
res nurmero. tot numero.quot numero eſt3. Iuuenal̄. Rari quippe bo
ni numero vix ſunt totidem quot.thebarum porte vl̄ diuitis hoſtia nili.
Horatr⁹. Sūt nūero plures v̄tute ⁊ honore minores. ¶ Quarta regu
la: Om̄e ꝯcretum regit abltm̄ ſui abſtracti ſaltem accidentale. vt Albū
albedine.nigrum nigredine.ex vi effectus cauſe formalis quia abſtractū
eſt forma ſui concreti.

Sepe poteſtatis nomen ſubiungitur iſtis

A rex hirlin domini dono.b.ſalutem

¶ Nomē ſ̄cās poteſtatē etiā regit abltm̄ .Vt dauid de burgundia dei
gr̄a ep̄s traiectenſis.ep̄s regit iſtū abltū gr̄a. Calixt⁹ diuina miſeratione

ſum⁹ pōtifex vel diuina clemētia vel diuina ꝑmiſſiōe auxilio diuio. karo
lus Rex frācoꝝ diuina clemētia vl' diuino auxilio. Et oib⁹ nōib⁹ ptātuȝ
iūgit talis abltūs: qꝛ ois ptās ſm Aplm a do ē. Iuxta illd etiā in paſſio
ne. Nō haberes in me ptātē. niſi data eēt tibi deſuꝑ. Et ſoli ꝑlati. hoc eſt
magni dñi ſoliti ſunt ſic ſcribere. cuiuſmodi ſunt Rex. Dux. Impator.
Papa. Eps. Decan⁹. Abbas. ꝛc. q̇ ꝑlati nō ſunt nō ſcribūt tales abltōs.
Vt ſunt Canonic⁹. Cōſul. ꝛ ſil'cs. Et iſte ſcribēdi mod⁹ a ſol' xp̄iāis ē vſur
pat⁹. qꝛ apd veteres oratores ñ inuenit. ¶ Sciēdū q̄ h in h vſiculo A. rex
hirkin. ꝛc. ſt a ꝓpriū nomē ſcȝ Arnoldū. ꝛc. b. Bernardū cā breuitatꝫ. Vñ
lraꝝ nōia qñqȝ ſtꝫ note nōis. qñqȝ ꝑnōis. Nā a inq̄ntū ē nota ꝑnōis Au-
guſtū ſt. C gaiū inuerſum gaiā D detiū. L luciū. P publiū. Q. q̇ntiuȝ
T titū. Et ſcribunt hec ꝑnōia aut ſingulis lr̄is vt dcm̄ ē. vt M. i. marc⁹.
vel binis lr̄is. vt G' N. i. gen⁹. aut t'nis lr̄is. vt Sex ſext⁹. aut q̄ternis. vt
Semp. i. ſemproni⁹. Per lraꝝ nōia qñqȝ etꝫ res alie ſcant: vt p: r. i. pplꝰs
romanus. r. p. i. reſpublica. p. c. i. p̄res ꝯſcpti. p. q. r. i. q̄ſtor ppl'i romani: qn-
doqȝ littera eſt nota nūeri. vt i vnū. v. quinqȝ. x. decē. c. cētū. l. quinquagin
ta. m mille. d quingēta.

Synecdochen iungas. vt vultu virgo decora

¶ Dicit q̄ abltūs ptꝫ ſepe regit ꝑ ſynecdochē. vt vgo decora vultu Geñ.
xxxvi. Rachael erat venuſta facie ꝛ decora aſpectu. Et Geñ. xxxix. Erat
aūt Joſeph pulcher facie. ꝛ decor⁹ aſpectu. Et ꝑt ibi eſſe duplex ſenſus.
Vn⁹ vt aſpectu ſit nomē q̄rte declinatōis aſpect⁹. us: ui. idē qd vultus ſi-
gnificās. ꝛ ſic ē ſynecdoche. Alter vt aſpectu ſit ſupinuȝ in u. vt pulcher
aſpectu. i. aſpici. Ita pulcher viſu duplicē facit ſenſum. ſi viſu ē nomen
q̄rte declinatōis. idē ſcās qd vult⁹. ſic ē ſynecdoche. Si viſu ē ſupinū in
u. idē ē qd pulchꝝ videri. vt Geñ. iij. Uidebat āt ml'ier q̄ pomū erat pul
chꝝ viſu ꝛ guſtu ſuaue. hoc ē pulchrū videri vl' ad vidēdū ꝛ ſuaue guſtari
vel ad guſtādū ꝛ viſu ꝯſtruitur cū nōib⁹ adiectiuis. ¶ Sciēdū q̄ duplex
eſt ſynecdoche. Synecdoche locutōis ꝛ fit qñ pars ꝓ toto accipit vt bibi
rhenū. bibi tyberim. In Euāgelio. Sicut Jonas erat trib⁹ dieb⁹ ꝛ trib⁹
noctib⁹ in vētre ceti. ita fili⁹ hōis in corde terre. ibi ps ꝓ toto accipit. vt fi-
nis diei paſceues ꝓ tota die: ꝛ iniciū diei Jouis ꝓ tota die. Sȝ ſynecdo-
che ꝯſtructōis fit. quādo nomē adiectiuū vbū abſolutū vbuȝ paſſiuum
regit accm̄ vel abltm̄ ſcātē ꝑtem integralem eſſentialem habitum vl' ad
iacēs vt dictū eſt in regimine accuſatiui. vt pulcher faciem vel facie: Ob
trūcor caput vel capite. Excecor oculos vl' oculis. Frāgor crura vl' cruri
bus. Exſecor teſte vl' teſtib⁹. Frāgit guttur vl' gutture. Etiam gētilia Ut
Teuto gen⁹ vel genere: teuto gētem vel gente: teuto nationē vel natiōe.
¶ Sciēdum ſm eūdem ſenſum dꝛ vgo decori vultus. vt dictū ē in regi-
mie gti. vgo decoro vultu ꝑ regimē demōſtratōis in abltō virgo decora
vultum ꝑ ſynecdochen in accō. Uirgo decora vultu ꝑ ſynecdochen in
abltō. vt in textu. Vtuntur tamē oratores libētius regimine demōſtra-
tionis eſſentie vel in gtō vel in abltō. ꝛ potius ſynecdoche. Ut Nō pro-
cero corpore ꝛ eleganti forma. Dicunt item libentius. Dolet mihi caput.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

q̄ᷓ doleo caput vel capitē. Tremunt mihi man⁹ libētius q̄ᷓ tremo man⁹ De q̇bus dictū eſt. Sepe qḋ ē partis. ⁊c.

Ornatum ſubdes indutus veſtibus albis

¶ Verba ornatus regūt abltm̄. vt Indutis albis veſtib⁹. amictus ſto-la candida veſtib⁹ v̄ſi coloribus laceris veſtibus. lugubrib⁹ veſtib⁹. veſte lugubri. rouwe cleeder. In luctu eſſe vel lugere. rouwe draghē. vt illa mulier aduc in luctu eſt. Indut⁹ ē acupictis veſtib⁹: gheſtricket of bedu-cr werck. Indutus veſte interciſa. indut⁹ veſte ſtragulari. veſte vermi-culata. veſte polimitica. Joſeph indutus erat veſte polimitica. doerſne den. Indut⁹ veſte rugata. gheualdet. Induit me dn̄s cyclade auro con-texta. Indutus tunica. i. veſtimento ſine manicis apud veteres ꝓprie: Cicero. Indut⁹ manicata tunica. Manicatis ⁊ talarib⁹ tunicis. Indu-tus penula. ⁊ eſt penula veſtis que ſuper tunicā induitur. Inde dr̄ penu-latus. a. um. ſtola om̄e qḋ corpus tegit dr̄. Palla honeſte mulierꝫ veſtimē-tum. Virgilius. Pallam ſignis auroqꝫ rigentem. Pallium ⁊ palluda-mentum vere idem ſunt. Amiculū. alrehande cleet. Indutus p̄texta. ⁊ eſt inſigne romanorum quod ſuper tunicas honorati ſumpſerūt. Vn-de p̄textati dicti ſunt a p̄texta. Vt togati a toga. ¶ Sciendum ꝙ verba ornatus ſiue induendi ſiue veſtiendi ſi ſint trāſitiua regunt vel accūm vel abltūm. vt ſunt Induo te tunica vel tunicam. Item induerunt eū chlamidem coccineam. Induebant eū veſtem purpureā. Exuo te tu-nicam vel tunica: Exuo te veſtem vel veſte. Accingo te ſtolā candidā vel candida. Accincti ſtolis albis. Horum tamen paſſiua frequētius inue-niūtur cum ablatiuo. Ita etiā de paſſiuis alioꝝ verborum vehemētiſ-ſime tranſitōis vt eſt litteris grecis atqꝫ latinis egregie doctus. Hiſ ma-lis artibus imbutus. ¶ Sciendum ꝙ iſta vocabula amictus ⁊ veſtitus accipiuntur quandoqꝫ participialiter. ⁊ ſic regunt abltm̄ per hanc regu-lam. Vt Amictus ſtola candida. Quandoqꝫ accipiunt nominaliter ⁊ ſūt nomina quarte declinatōis. vt Amictus. us. ui. ſic regunt genitiuū amictus Petri. Veſtitus pauli. teuto. ſyn cleydinghe. Beatus paulus Habentes victum ⁊ amictum his contenti ſumus. Non curo vltra vi-ctum ⁊ amictū. ⁊ ſic de alijs.

¶ Due pulcherrime Regule de Toto et ſubie-cto regentibus abltōs partis et proprietatis.

Toti da partem ſubiecto proprietatem

Sed laudem iunge vel vituperamē vtrimqꝫ

Vir manibus validis et virgo crinibus albis

Dextra vir fragili vel forma femina turpi

Vir forti dextra formaqꝫ decente puella

¶ Dictio ſcās totū regit abltm̄ ptis mediāte adiectio laudis vł vituperij
De laude. Vir manibus validis. Vir fortꝫ dextra. De vitupio Vir fragili
dextra. Scđa regula. Dcō ſcās ſbiectū regit abltm̄ ꝓpetatis mediāte ad
iectiuo laudis vel vituperij De laude: Puella decēti forma. De vitupio.
Femina turpi forma. Johes tāta macie ē vt oēs coſte ei⁹ nūerari poſſint
¶ Sciendū ꝙ abltūs hui⁹ lrē regitur a nōie. a pnōie. a vbo ſbſtātiuo.
A nōie. vt Lia lipſis oculis. Hō clarꝫ morib⁹ exqſita doctrina magna au
toritate. Vir magna vtute. Vir magna induſtria. Regit etꝫ a pnōie Il
la vultu placido Et regit a vbo ſubſtātiuo. Vt fitꝫ bono ⁊ impterrito aio.
Petrus ē exangui colore. Jacobus eſt viuido colore. Mulier colere vi
uido. Boeti⁹. Joānes ē bono aio vel colore leui triſti gui aio. non ero in
vos grato aio. ſpero iohem fore grato aio. Etiā a vbis hñtib⁹ vim vbi ſub
ſtantiui. vt Videt̃ triſti aio ⁊ graui. bono aio: magno aio. inuicto aio. Ita
qrim⁹ p hoc vbum ſbm ē. qua valitudine es. hoc ē. qūo vales. Et rñdetur:
ſum bona valitudine. ſum meliori valitudine. ſum optima valitudine.
inculumi valitudine. Sum mala valitudine. ſum peiori valitudine. ſuꝫ
peſſima valitudine. ſum infirma valitudine. ſum aduerſa valitudine.
¶ Sciendū dcō regēs in hoc regimine qñqꝫ ſbaudit̃: Ut in Euāgelio.
Bti mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt. i. hōies mūdo corde. ſupple ſūt bti.
hoc ē hñtes mundū cor. In pſalmo. Filij hōim vſqꝫquo gui corde. i. vſ
qꝫquo eſtis gui corde. ¶ Sciendū ꝙ non ſp ē opus addi adiectm̄. ſed bñ
pt addi gtūs rect⁹ a ſbſtātiuo. vt illud animal ē capite aſini. i. capite aſini
no. ⁊ ore porci. i. porcino. Illa arbor ē folijs querc⁹ vł quercinis. Plini⁹
In india naſcunt̃ hōies pedib⁹ equi. i. pedib⁹ equinis. ſic etiā abſtracta
regunt abltm̄ p hanc regulā. vt Vulpes ē aial magnitudine canis. i. ma
gnitudine catina. vł tanta magnitudine quāta canis. Laur⁹ ē arbor ma
gnitudine querc⁹ ꝓceritate abietis craſſitudine ilicis Itē iſtud regimen
valet ad laudādū ⁊ vitupandū ⁊ demonſtrādū.

¶ Verbum et Adiectiuū regūt inſtrumē-
tum naturale in ablatiuo.

Mobile vel vbum deſignans proprietatem
Sextis conſtruitur per quos ea ſignificatur
Aut inſtrumenti vel cauſe nomina iunge
Curſu feſtinus fulget virtute modeſtus
Eſt velox pedibus blando ſermone facetus
Viribus inuictus properat pede voce benignus

¶ Nomen adiectiuū vel v̄bum ſcās ꝓpetatē aliquā regit ablt̄m̄ in quo
ſit talis ꝓpetas. vt feſtin⁹ curſu. vbi ſcat̄ eē feſtinātia in curſu. feſtin⁹ ſer
mone. Etiam d̄r illa auis ē tarda volatu. ille hō ē tard⁹ inceſſu. hoc ē tar
dum habēs volatū aut inceſſum. iſte hō ē cit⁹ inceſſu. i. citum hȝ inceſſuȝ
hoc ē. hn̄s velocē inceſſum. Ita in eodē ſenſu. ſed non regimine d̄r. Ita
incedit teſtudineo inceſſu. Incedit formicino gradu. inceſſu. incedit mo
rato gradu. vl̄ concido gradu. Incedit morato inceſſu. Ita lr̄e tue te
ſtudineo inceſſu vtuntur. ¶ Scd̄a regula. Nomē adiectm̄ vl̄ v̄bū etiā
regit ablt̄m̄ ſcantē inſtr̄m. ut ē Velox pedibus. Celer pedib⁹. Vn̄ Vir
gilius. d̄t famā eſſe celerē pedib⁹ ꝛ pernicib⁹ alis. Alia exēpla. Ceſus ē fe
rula. Ceſus ē loris. pugnis. fidiculis. v̄gis ſcorpionib⁹. Vn̄ d̄t Roboā Pat
me⁹ cecidit vos v̄gis: ego cedā vos ſcorpionib⁹. ille ceſus ē fuſtib⁹. ¶ Exē
pla q̄dā hui⁹ regule ſunt in quib⁹ adiectiua p̄nt mutari in ablt̄m̄. vt ꝓ il
lo Petr⁹ ē velox pedib⁹ dici pt̄. Petr⁹ ē velocib⁹ pedib⁹. Petr⁹ ē ſegnis pedi
bus. Vel Petr⁹ ē ſegnipes. Et d̄r ſegnipes. teut. traechto vote. q̄i ſegnes
hn̄s pedes. Ita alipes alipedis: ſnel van voetē. q̄ſi altos hn̄s pedes. Ita
etiā aeripes quaſi aerēs hn̄s pedes. ſic ignipes. quaſi igneos hn̄s pedes.
Cornipes. quaſi corneos hn̄s pedes. Itē dicim⁹ ꝑ hanc regulā. Tuis lr̄is
amātiſſimis libris vel lr̄is laceſſiſti. Eſt aūt ꝓuocare ꝛ laceſſere. tētare ad
pugnā ꝛ ad ꝯcertatōem. Accipitur etiā in malā ptē. Vt apud Tullium
Iuſticie p̄mum mun⁹ ē ne cui quis noceat. niſi laceſſitus iniuria. ¶ Ter
cia regula. Nomē adiectiuum vl̄ v̄bum. etiā regit ablt̄m̄ ſcantē cām ſi
ue ablt̄m̄ cauſe. Vt fulget v̄tute. Apl̄s. Gr̄a dei ſum id qd̄ ſuȝ. Feſſus
itinere. hoc ē iter fecit feſſum. Feſſus onere eſtu. Curſu. cātu ſtudio. Le
tus morte inimici. Triſtꝭ morte patrꝭ: Velox metu ſpe amore deſiderio:
hoc ē quē he affectōes velocē fecere. Tard⁹ ſenio. Char⁹ ꝓbitate. odioſus
malicia. Iucund⁹ humanitate vrbanitate facetia. ſalib⁹ feſtiuitate. Mo
leſtus licib⁹. Clar⁹ ſapia. inſignis prudētia. nobilis neq̄cia: ¶ Sciēdū ꝙ
abltūs in eadē locutione pt̄ ſignificare diuerſas cauſas. vt Velox pedi
bus. ille abltūs pt̄ ſignificare ptem in qua ſiue cām materialē in qua eſt
velocitas. ꝛ eſt ibi ſynecdoche. Vel poteſt ſignificare cauſam inſtrumen
talē vl̄ inſtrumētum.

Reqȝ carere notans abltūm regit eius
Vt pene careat homo purus crimine viuat

¶ Hic d̄t ꝙ v̄bū ſcans carere regit ablt̄m̄: vt Careo crimine. careo pena.
careo pecunia: ¶ Sciendum p̄mo circa textum. ꝙ v̄bōes ſcātes carere
ſunt trifarie. q̄dā ſolū regunt ablt̄m̄. vt ſunt iſta v̄ba Careo. Vaco. Caſ
ſus. Captus. Opus. Orbus. Neceſſe. Pur⁹. Fruſtror. Vagor. Exul. Va
gus nomē extorris. iſta ſolum regunt ablt̄m̄. ꝛ ſunt exempla huius regu
le de careo. Careo amicis omnib⁹ quos mors rapuit mihi. Captus lu
mine. Capt⁹ oculis. i. cec⁹. Virgilius. Atqȝ oculis capti fodere cubilia tal
pe. Hieronym⁹ Niſi totus talpi⁹ eſſes hec videres. i. intelligeres. Sȝ cap

tus mēte.i.inſan⁹.ꝛ is dꝛ qui inſanit. Opus ē mihi tua opa. Eſt orbus liberis. Orb⁹ vtroqꝫ parēte Pur⁹ crimie fruſtrat⁹ ſpe vel fruſtor ſpe vagor nemore agro pelago. Ita nomē ſuū vag⁹: vt Boeti⁹. Vagas pelago ra-
tes. Cattulus: Sepe vag⁹ liber ꝑnaſi vtice ſummo. Exulo patria. ē exul patria. Exulo etiam regit abltm̄ mediāte ꝑpoſitōe vt exulat patria a ce
ſare. Eſt extorris patria. extorris regno/ Quedā dcōes regunt abltm̄ vel gtm̄. vt egeo illius rei vel illa re. Indigeo illius rei vel illa re. Itē ple-
num gratia ꝛ vitatis. Anphora ē plena vini vł vino. abundans lactis vel lacte. Diues auri vł auro. De illis dicetur ibi. Plenus inops caſum. ꝛc.
/ Quedam dcōnes regunt accm̄ cum abltō ꝛ ſcant facere carere: vt ſunt Spolio. Priuo. Orbo. Exonero: Euacuo. Emungo. Leuo. Mundo. Purgo. Excēco. Abſtineo. Libero Prohibeo. ꝛ multa hmōi. vt orbauit eū liberis. Joannes ſpoliauit Jacobā pecunia vł veſtib⁹/ Spoliat⁹ regit vnū abltm̄ ſine ꝑpōne ꝛ alteꝝ cū ꝑpoſitōe. vt ſpoliat⁹ a Jacobo pecunia. Aleatores liberauerūt petꝝ pecunia. Vos me liberaſti metu. vos me ex-
oneraſtis metu. Sic exoneraui nauiū frumēto. euacuaui nauiū frumē
to. Boetius. Qui ſerere ingenuū volet agrum liberet arua fruticibus. Euacuaui illum bono. ego vos ſoluā curis omībus. Expedio te vinculis expedias te his erumnis. emunxit eū argēto. Hec mulier emunxit eum auro. Leuabo te curis. prohibebo te hoſpicio. prohibuit me hoſpicio. Marc⁹ Cicero ꝓhibuit eos ianua qui ad ſe ſimulant venerunt ſalutatū Vñ Virgili⁹. hoſpicio ꝓhibemur harene. Abſtinet ſe vino. Caſtrauit ſe luxuria/ Sic etiam qdam ſunt trāſitiua vba ꝛ ſcant plenū facere. vt re-
pleo amphoram vino. Onero nauim frumēto. ¶ Quedam ex his vbis q ſcant facere quādoqꝫ regūt abltm̄ cum ꝑpōne a: vt libera nos a malo: vł libera nos malo. Libera nos metu. vł Libera nos a metu. Vñ dicit Apl's in epl'a. Abſtineatis vos a carnalibus deſiderijs. Abſtinete vino. ſupſedeo hac re vł ab hac re. ¶ Quedā etiā regunt ſolū gtm̄ vi abſtracti ſcantis carētiam vł plenitudinē. Eſt magna annone charitas. inopia rex ꝛ ſic d alijs. tis groete duyrheyt aen koerne. ¶ Sciēdum circa lrām qꝫ hoc nomē opus quādoqꝫ ē nomē quod agitur vł fit. Et ita etiā libri au-
torum dicunt opa. Ut opus Tullij d officijs. Et opuſculum ꝓ libello. ꝛ ſic opus ē tcie declinatōis ꝛ hꝫ opis in gtō. Quandoqꝫ opus ē idē quod neceſſe ꝛ expediēs ꝛ hoc mō ē indeclinabile ꝛ regit abltm̄ ꝑ hanc regulā. ꝛ conſtruitur cum ē vł cum habeo. Vt ego libris meis opus habeo. Vł mihi libris meis opus ē. Quid op⁹ ē his vbis. ꝛvat is deſer ꝛvoerdē not. Quid opus ē ampliori teſtimonio. Sic em̄ dꝛ. Non mihi op⁹ ē opa vrā. ¶ Ita etiam neceſſe cum ē ꝛ cum habeo conſtructū regit abltm̄. vt Ne
ceſſe habeo libris meis. Mihi libris meis neceſſe ē. Quid amplius ne-
ceſſe habemus teſtimonio. ꝛvat is ons meer ghetughenisſe noet. ¶ Oñ
qꝫ opus ꝓ abltō hꝫ ntm̄ a pte anteriori. Ut apud Comicum. Ibo intro vt q opus ſunt ꝓcurētur. Sicut em̄ ſcribitur in Euangł. Math. ix. Nō ē opus bñ valētibus medicus. Vbi ntūs medicus ponitur ꝓ abltō me-
dico. Vbi quidam dicunt opus accipi ꝓ neceſſarius. ¶ Inuenitur etiā opa prime declinatiōis quod quandoqꝫ idē ē quod diligētia vł cauſa ſi-
ue ſtudium. Ita dꝛ. Da lrīs opam. Dabo lrīs opam. Dat opam eloqn-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

rie. Etiã quãdoqȝ auxiliũ eſt. vt Nõ mihi opus ẽ opa vr̃a. Opa ego veſtra facile carere valeo. Qñqȝ idẽ ẽ quod labor. arbeyt. Et habeť titulus in iure de opis ſeruoꝝ. ⁊ ſic dr̃ opepciũ. qd idẽ eſt qd vtile. vel delectabile vel honeſtũ: q2 om̃e quod agim⁹ hoc vel ꝑpter vtile vel delectabile vł propter honeſtũ agim⁹ conſequẽdum: vel ꝑpter inutile inimicũdũ. inhoneſtũ euitãdũ vel fugiendũ. Et ſic illa tria ſunt pciũ nr̃i opis. Et ab illo nomine exorſus eſt titus liuius. Facturus ne opepciũ ſim ſi res geſtas populi romani ab inicio. pſcripſerim nec dũ ſcio. Vñ etiã ſic dicit Juuenalis. Eſt opepciũ penitus cognoſcere toto. Quid faciant. agitentqȝ die. hoc eſt vtile. ⁊ fructuoſum eſt. het is noet ofte behoef. ¶ Sciendũ eſt ꝙ hoc ṽbũ vaco Primo mõ ſ̃cat opam dare. ⁊ ſic conſtruiť cũ dtõ. Vt vacat potationibus. vacat litteris. vacat ſapiẽtie. i. dat opam. Scdo mõ ſ̃t idẽ quod carere. vt vacat ſapiẽtia. i. caret ſapiẽtia. Vacat tercio cũ nõie ſignificãte actõem. vel qualitatẽ quandã adiungiť abltõ mediãte ꝑpõne. vt Vacat a labore. Vacat ab agricultura. Vacat ab omni moleſtia. ¶ Similiter fit ꝑ nomen vacuus. vt vacuus ab om̃i occupatõe. ab om̃i ſollicitudine. Sed vacat cũ eſt impſonale idẽ eſt quod tp̃s vacat ſiue vacuũ eſt vt non vacat mihi. hoc eſt nõ licet mihi propter negocia. Captus quandoqȝ idẽ eſt quod careo. vt captus mente. captus oculis. capt⁹ lumine. Cũ illis tribus ablatiuis carere ſ̃cat. cũ alijs vero ablatiuis ſignificat idẽ quod delectatus vt captus amore. amenitate loci. Captus dulcedine vocis. captus ſublimitate materie. Sȝ captus amore plerumqȝ in malã ſolet accipi partẽ: quãdoqȝ tamen etiã in bonã partem: vt ſi qs hec captus amore legit. ⁊c̃. Quãdoqȝ captus eſt idẽ quod ab hoſtib⁹ interceptus ⁊ conſtruitur ſic cũ ablatiuo ⁊ cum ꝑpoſitione. vt vrbs capta eſt ab hoſtib⁹. Petr⁹ capt⁹ eſt a Paulo. ¶ Sciendũ. differẽtia ẽ inť careo ⁊ egeo. Nã egeo habẽdis. Sȝ careo habitis vel nõ habendis. i. orbat⁹ ſum his quos habui. Vt apud Tulliũ. Careo amicis om̃ibus quos mors eripuit mihi. Tullius. Tibi ꝑlus de ꝑter culpã ac pccm̃ qua ſemꝑ caruiſti ⁊ carebis homini accedere nihil poſſe qd ſit horribile aut ꝑtimeſcendum. Sciendũ ꝙ quidã etiã ſic loquunť. cecus viſu. ſurd⁹ auditu. claud⁹ greſſu. ſed nõ eſt neceſſe addi abltm̃.

Inter et eſt. iuncta tibi dant pronomina quina

Intererit veſtra. noſtraqȝ meaqȝ tuaqȝ

Atqȝ ſua. refert. normam ſeruabit eandem

¶ Hic ponit exceptõem factã in regimine genitiui. ibi. Inter ⁊ eſt iũge dicens ꝙ hec impſonalia intereſt ⁊ refert regũt ꝑ q̇nqȝ genitiuis ꝑmitiuis. ſcȝ. mei. tui. ſui. nr̃i. ⁊ veſtri. quinqȝ abltõs feminini gn̄is. mea. tua. ſua noſtra. ⁊ veſtra. ⁊ eſt antiptoſis q2 abltũs poniť ꝑ gtõ vt ꝑma luce intẽrit tua legere. Nũc mea inteſt legere. veſperi ṽo intererit ſua legere. cãtare. ⁊c̃. Dico aũt nũc mea intereſſe legere. Cras tua interfutuꝝ legere. Perhẽdie ṽo interfutuꝝ ſua legere. Eadẽ ṽo ꝯſtructõem etiã habent cum

abltō cuia qđ ponit̃ interrogatiue ⁊ relatiue. vt cuia inteſt legere. vł cuiꝰ
intereſt legere. Sꝫ relatiue inuenit̃ apud Ciceronē in abltō. vt ei cuia
interfuit nō ei cuia nihil interfuit vbi ⁊ cuiꝰ poni pt. vt dicatꝫ ei cuiꝰ inter-
eſt. Etiā agit is cuiꝰ intereſt vel cuia intereſt. ¶ Sciēdum ꝙ hec imp-
ſonalia inteſt ⁊ refert pñt in eadē loquutōe regere duos abltōs cum geni
tiuis vnius. ſolius. ipius. ipoꝝ ſoloꝝ. triū. quattuor. oim plurium. vt mea
vnius opa liberatus es. Tua ſolius opa liberatus ſum. Tua ipiꝰ inteſt.
nostra ipoꝝ intereſt legere vestra ſoloꝝ intereſt. nostra oim intereſt. vr̃a
trium. plurium intereſt. Sic etiam cum gtō pticipij vi tua hic oſcitātis
intereſt legere. Tua hic potātis vel ſedētis intereſt. Tua hic dormientis
intereſt litterꝫ dare opam. veſtra iſtic oſcitātium dormiētiū inteſt legere
Nostra hic fabulātiū vel garriētium magis intereſſet legere vel lr̃is da-
re operam ꝙ̃ tp̄s ita fabulis ꝯſumere vł terere. Itē meliꝰ dicimꝰ inter
eſt mea q̇ ſum ioānes legere ꝙ̃ inteſt mea ioānis legere. inteſt tua q̇ es
petrꝰ dare lr̃is opam: ꝙ̃ inteſt tua petri. ⁊ hꝫ ſi ablti ⁊ gti intrāſitiue ꝯſtru
ant̃. hꝫ eſt ſi eādē rē ſ͛cāt. qꝛ ſi trāſitiue ꝯſtruant̃ hꝫ ē ſi ſ͛cāt diuerſa tunc in
vna or̃oe poni pñt. vt mea ⁊ ioānis inteſt legere. tua ⁊ petri refert legere
¶ Sciēdū ꝙ illa impſonalia pſonalit̃ poſita regūt eoſdē abltōs cū ntō.
vt id nihil mea inteſt vtꝝ veniat an maneat. Comicꝰ. Qđ tua nō inteſt
id deſine pcōctari. Apđ Boetiū. Si veſtes pulchre ſint. qđ id tua refert
Et ſepe numero hꝫ v͛ba impſonalia pſonalit̃ accepta ſ͛b intelliguut̃ vt qđ
id mea. qđ id me v͛r̃a. vbi ſ͛b audit̃ refert. Sepe etiā his v͛bis pſonalit̃ poſi-
tis reddunt̃ vł iūgunt̃ hi gti tāti. q̄nti. magni. pui. vt id pui refert. perma
gni mea refert. Comicꝰ. Quid inteſt tua. r̄ndet magni. Alia de natu-
ra illoꝝ v͛boꝝ dicta ſunt in regimine gti. ibi: Int ⁊ eſt iūge. ⁊c̃.

Plenus inops caſum dant iſtum ſiue ſcđm
Vini vel vino duo dolia plena videto
Pauper egenus inops vino vel panis egebit

¶ Dictio cōcreta ſ͛cās plenitudinē inopiā vel carētiā regit gtm̄ vel ab-
ltm̄. vt amphora plena eſt vini vł vino. diues agri vł agro. Virgiliꝰ. Quā
diues niuei pecorꝫ ꝙ̃ lactꝫ abūdās. Horatiꝰ. Diues ⁊ auro fecūda viroꝝ
vł viris. felix reꝝ vł rebꝰ. btūs reꝝ oīm vł rebꝰ oibꝰ. Satur pane vel panis
vini vel vino. Ita v͛ba ſaturare ⁊ ſatiare regūt gtm̄ vł abltm̄ freq̄ntiꝰ tñ
abltm̄. Virgiliꝰ. Poſtꝙ̃ dextra fuit ſaturata cedis. Satura irā nicā tuo
ſanguine Saturauit me pane ¶ Exēplū đ ꝯcōnibꝰ ſ͛cātibꝰ carētiā. pau-
per egenus inops reꝝ vel rebꝰ. indignꝰ ope vel opis. Virgiliꝰ. Haud opis
indiga nr̃e. Immunis crimine vel criminis. Reus mortꝫ vł morte. Aia-
lia rōnis exptia. i. belue ſiue muta aialia. Id aialia rōis exptia facerent.
¶ Hec regula etiā intelligit̃ de v͛bis vt pꝫ in textu: ⁊ ſunt egeo. indigeo:
affluo. abūdo. ⁊ ſiſ̃ia. Virgilius dicit. Quintilianꝰ aliquid ſaltē potiꝰ q̄rū
indiget vſus. Viminibuſꝙ̃ paras olli detexere iunco. Sic refertio etiam

regit gtm̄ ⁊ abltm̄. vt vrbs referta ſceleratoꝝ hoīm vel ſceleratꝫ hoīb⁹. Ci‑
cero. Audiui greciā refertā eē ſceleratoꝝ hoīm ⁊ nefarioꝝ. ibi tñ refertaꝫ
eſt poti⁹ nomē ꝙ̄ ꝑticipiū. Verba frequētius inueniunt̄ cū abltō ꝙ̄ cuꝫ
gtō ꝯſtructa. vt ad Romanos. iij. Oēs quidē peccauim⁹ ⁊ egem⁹ grā dei
Prouerbioꝝ. iij. Honora dn̄m de tua ſb̄a ⁊ vino torcularia redūdabunt.
¶ Inueniunt̄ tñ quedā vba regere gtm̄ more greco q̄ caernt abltō. Vt
apud Virgiliū. Implent̄ veterꝫ bacchi pinguiſqꝫ ferine. Et apd̄ Titū liui
um. Ipe multitudinē q̄ fere ſemꝑ regēti eſt ſimilis religionis iſte im‑
pleuit. Et apd̄ Eccleſiaſticos: iſte mos grecoꝝ inuenit̄. Vt in Euāgelio.
Et replete ſunt nuptie diſcūbētiū. In Mattheo. In ioāne. Impleue
runt duodecim cophinos fragmentoꝝ. latino vo more hec vba trāſitiua
q̄ ſcāt plenum facere vel vacuū facere poti⁹ regunt abltm̄ ꝙ̄ gtm̄. vt dcm̄
eſt. ibi. Reqꝫ carere notans. vt repleo amphorā cereuiſia. vino. aq̄. aceto.
Sic alia cōpoſita oppleo. depleo. expleo vt lachrymis os oppleuit totū
teuto. dye traenen liepen hem ouer ſyne kinnebackē. Deplere ſt. dyet
vol macken dat vol is. Bartholome⁹ depleuit amphorā vino. he ſtortte
daer ⁊ vat ⁊ vt. Depleuit vas cereuiſia. Explere qnādoqꝫ idē eſt quod im
plere. ſeu replere. Ego tuā explebo animā gaudio. Comic⁹ Vbi nūc eū
inueniā vt eum liberem metu: atqꝫ animū expleā gaudio. Quādoqꝫ ex‑
plere eſt extra plenitudinē facere. vt implere plenum facere qd̄ non ple‑
nū ſit. vt expleuit amphorā vino. hy heft dye kānen ledich ghemact. Ex
plet̄ lachrymis egeriturqꝫ dolor. ¶ Sciēdū ꝙ hoc nomē plen⁹ apud Ci‑
cerone ſemꝑ iūgitur gtō. Apud alios etiā abltō. Frequēs ⁊ vacu⁹ ſem‑
ꝑ abltō. vt ciuitas freq̄ns populis nō populorum. vacua incolis non in
colarum. Apud Comicū. Plenus rimaꝝ eſt. Quintilianus cum ab‑
ltō. Aluearia plena ſunt melle.

Dignus cum potior fungor veſcor fruor vtor

Et careo iungo caſu tantūmodo ſexto

¶ Hic dt̄ ꝙ dign⁹. potior. fungor ⁊ veſcor. fruor. vtor. regunt abltūm. vt
dign⁹ laude. dignior laude. digniſſim⁹ laude. Canit eccl̄ia. Felix nāqꝫ es
ſacra vgo maria ⁊ om̄i laude digniſſima. Potior victoria vel potitus ſum
victoria. fungor ſacerdotio. fungor ingrātu prelatura. veſcor pane. veſ‑
cor lixis ⁊ aſſis. fruor tua beneuolētia. fretus tua bn̄uolētia. Ita confido
tua beneuolentia. ductus ſpe. q̄ ſpe ductus: q̄ ſpe fretus vtor rebus meis
Bti apud ſupos fruuntur deo. Que omnes dcōnes inueniunt̄ regere
gtm̄. quo nobis non eſt vtēdum: vt cuius nō ſum dignus vt ſoluā corri‑
giā calciamēti eius. Et in Matheo: ⁊ etiā in Luca. Facite ergo fructū
dignum penitentie. Et apud Virgilium. Magnorum haud vnqꝫ indi
gnus auorum. Sed hoc fit more greco qui carent ablatiuo. Inueni‑
tur etiā careo cum gtō conſtructum. Comicus. Oēs labores mihi le‑
ues fuere preterꝙ̄ tui carēdum ꝙ eſt. Nos vero ſemper his dictionibus
dabimus abltm̄. ¶ Sciendum ꝑmo circa lrām ꝙ dignus adiectiuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

quãdoqʒ conſtruitur cũ abltõ. vt dignus laude honore. Quãdoqʒ cum infinitiuo. vt dignꝰ honorari: cãtari. laudari. amari. Virgiliꝰ. Et puer ipe fuit cãtari dignus. Quãdoqʒ conſtruitur cũ gerundio in di. vt dignꝰ honorãdi. Quandoqʒ ⁊ hoc elegantiꝰ conſtruitᷣ cum v̾bo mediante qui que vel quod relatiuo vt dignus ē qui ametᷣ ab om̄ibꝰ. Vel dignus eſt queʒ amẽt oẽs. vel omnes honorẽt. Ita etiam intelligendum eſt de ſuo cõpoſito indignus. vt indignꝰ honore laude. indignꝰ. honorari laudari. indignus honorandi laudãdi. indignus qui honoretᷣ qui ametᷣ. ⁊c̄. vł indignus quẽ amet aliquis. A dignus venit v̾bum dignor aris. quod actiue captum ē idẽ quod dignum iudico ſiue eſtimo. et ſic regit poſt ſe accũm cum abltõ. Apud Uirgilium. Haud equidem tali me dignor honore. Et apud eundẽ in bucolicis. Nec deus hunc mẽſa dea nec dignata cubili eſt. cubili. i. matrimonio ſiue coniugio. Tu vix dignaris familiaritate tua. Epitaphum laurẽtij. Nũc poſtꝗ̃ manes defunctus valla petiuit Nõ audet pluto v̾ba latina loqui. Iuppiter hunc celi dignatꝰ honore fuiſſet. Cenſorẽ lingue ſed timet ipe ſue. ¶ Dignor quãdoqʒ etiã accipitur paſſiue. ⁊ ſic idẽ ē quod haberi dignus ⁊ regit ſolum ablatiuũ. vt dignor ſocietate veſtra. ego dignor tua familiaritate. Ut apud Virgiliuʒ. Coniugio anchiſa veneris dignate ſupbo. dignate id eſt digne habite. Dignor etiam quãdoqʒ idẽ eſt quod velle. Vt canit eccł'ia. Dignare me laudare te v̾go ſacrata. hoc eſt ſacrata v̾go velis me laudare te. ¶ Quãdoqʒ dignor notat quãdam humiliatõem apud quoſdam Sic nũc vulgo loquũtur. Colẽde venerãde pater dignemini me audire famulũ ſeu ſeruum veſtrũ. Eccł'ia canit. Deus dignatus eſt fieri homo. id eſt hũiliauit ſe. ⁊ cõpoſita eiuſmodi v̾bi dignor ſunt. Indignor quod quãdoqʒ ſignificat iraſci. ⁊ regit dtm̄. vt indignatur mihi. Vt non indiguemini mihi: Horatiꝰ. Iraſcor medicis fidis indignor amicis. Inde indignatio dicta eit ira. Dedignor vero ſignificat cõtemnere. vt Iſte dedignatᷣ loqui mihi. ſemper veniens mihi obliquat viſum. Sic canit eccleſia. Qui nõ dedignaris tãgi a peccatrice. ¶ Scđo ſciendum ꝙ potior quãdoqʒ eſt nomẽ compatiui gradus. tãtum ſignificans quãtum melior. vt potior eſt anima ꝗ̃ corpus. Potiora ſunt bona anime ꝗ̃ corporis hoc eſt meliora ⁊ pſ̄tantiora. Horatius. Vidiſti ne locum potiorẽ rure beato. id eſt meliorem. quaſi diceret non. Quãdoqʒ potior ē v̾bum deponẽtale tercie vł quarte coniugatõis. ſicut orior. morior. ⁊ ſic habet triplice ʒ conſtructiõeʒ Quãdoqʒ regit iſtũ gtm̄ rerum. vt lacedemonij longe lateqʒ rerum potiti ſunt: id eſt diu rerum imperitũ tenuerunt: Quandoqʒ regit vel conſtruitur cum accuſatiuo. vt Comicus. Miſeriam ego omnẽ capio hic potitur gaudio. Et apud eũdem. Ille alter ſine labore patria potitᷣ cõmoda. qui loquendi modus nunc aboleuit. Tercio potitur verbum regit abltũm vt potitus ſum victoria. ick hebbe gherwonnen Et inde dicit textus. Quando potior v̾bum regit gtũm tunc exponitur ꝑ tenuit verbum: vt potitus eſt rerum. i. rerum impium tenuit. Quãdo vero regit abltm̄ exponitur ꝑ obtinuit. vt potius eſt victoria id eſt pugnãdo vel laborãdo obtinuit victoriam. Sic nomẽ compos eſt eius ſimile. Waʒ ſum compos mẽtis: compos animi. compos rationis. dye ſyn verſtant heſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Compos ſanitatis.id eſt qui hãc tenet vel habet At compos voti.cõpos
victorie.cõpos optati.id eſt hec labore obtinui.⁊ eſt potior tercie coniu⸗
gatõis ⁊ quarte.Vñ.xij.methamorphoſeos legẽdũ eſt. Cuqꝫ tuis armis
nos te potemur achille. nõ potiremur ſecunda ſyllaba breui nõ longa.
¶ Tercio ſciendũ Veſci ꝓprie hõim ẽ ⁊ extẽdit ſe etiã ad potuꝫ. vt carne
lacte veſcor. Paſciuo beſtiaꝝ. Paſcor regit accm̃. vt Capre paſcũt ſiluas.
Apes paſcunt flores. Victitare vo eſt veſci ⁊ quaſi victu vti ſiue aliq̃ gñe
victus fere ſemꝑ vti. vt Scythe victicãt lacte. hoc ẽ fere ſemꝑ ꝓ victu vtũ
tur lacte. Quidã ppſi indie victitãt hũane carne. Inuenit veſcor rege
re cãm accm̃ apud veteres. Vt apud Leuiticũ. Offerebant duos paſſe⸗
res quos veſci licitũ erat. Sed ille loquendi mos nunc ẽ aboletus Alio
modo regit ablm̃. vt Veſcor pane cum ſale. veſcor pane butyro oblito.
Per tranſſumptõem dicitur veſcitur aura.i.viuit.quia dũ viuimus re⸗
ſpiramus ⁊ inſpiramus. Virgiliu Quid puer aſcanius.ſuꝑat ne ⁊ veſci
tur aura ¶ Sciẽdum.fungor etiam duplicem inuenitur regere caſum
hoc ẽ Apud veteres inuenitur conſtructũ cum accõ. vt Non boni viri
functus eſt officiũ. Neqꝫ liberalis.neqꝫ boni viri functus ẽ officiũ. ⁊ iſte
loquendi modus ẽ aboletus. Alio modo regit ablm̃. vt Non ẽ boni vi
ri functus officio. Et ẽ fungor idẽ quod officiũ munuſqꝫ ago. ⁊ regit ab
lm̃ ſcantẽ magiſtratũ aliquẽ vel dnm̃. vt fungor magiſtratu ꝑlatura q̃
ſtu.fungor legatõe.fungor officio delegati.fungor munere iudicis.fun⸗
gor docẽdi munere.fungor ſacerdotio. Quia repuliſti ſcientiã repellam
te.ne ſacerdotio fungaris mihi dicit ſacra ſcriptura. Fungor vita.i.viuo
fungor officio vite mihi ab impatore deo conceſſo.hoc eſt viuo ⁊ ago mu
nus vite. Sꝫ defunctus dr̄ quaſi ꝑfunctus munere vite.hoc ẽ mortuus
vt Defunctus vita.i.ab hac adminiſtratione.ab hoc munere.ab hac ꝓcu
ratione ceſſauit. Virgilius. Defunctaqꝫ corꝑa vita: Apd̉ eundẽ. O tan⸗
dẽ magnis pelagi defuncte ꝑicl̄is. Apd̉ Titũ liuiũ. Defuncta morbis
corꝑa ſalubriora eẽ incepere Frui ẽ amore alicui rei inherere ꝓpter ſe. vl̄
eſt voluptatẽ ex aliqua re capere. Sic ſancti fruunt dõ.q: voluptateꝫ in
viſione dei que dr̄ fruitio capiũt Quia teſte Apl̃o. Ne oculus vidit.nec
auris audiuit:nec in cor hõis aſcendit.que ꝑꝑauit diligẽtibus ſe. Et ſm
theologos ſolũ fruimur rebus diuinis. Ideo dicit Augꝰ. Res quibus
fruimur ſunt pat:filius.⁊ ſpũſſanctus. ſm oratores vo etiã fruimur re⸗
bus alijs Apd̉ quos ẽ drña inter fruor ⁊ vtor. Nã vti eſt vſum rei habere
ꝓpter aliud. Sꝫ frui ẽ alicui rei inherere ꝓpter ſeipam. Ve vtor. vt vtor
domo.armis libris. vt ex his poſtea emolimẽti aliquid cõſequar. Fruor
bonis meis.fruor tuo aſpectu.tuo colloquio.tuo cantu.hoc ẽ voluptatẽ
ex his ꝑcipio. Ideoqꝫ rephenſus ẽ hannibal:ꝙ cũ poſſet vti victoria frui
maluit. Una ⁊ eadẽ re vnus vtitur.alr̄ fruitur. vt ſi vnus ad focũ ſedeat
ſanitatis cauſa is dr̄ vti calore vel igne. Alter vo ſolius voluptatis cauſa.
⁊ is frui dr̄ calore ⁊ igne. Vtor quãdoqꝫ idẽ etiã ſt qd̉ cõuerſor. vt Cice⸗
ro in epl̃a. Fabio viro optimo ⁊ hõie doctiſſimo familiariſſime vtor. Et
inde fit vſus.i.familiaritas ɔuerſatio ɔſuetudo. vt vſus mihi ẽ vel fuit cũ
illo a puero vel ab incũte etate. ⁊ in codẽ ſcato vſura ⁊ vſus inueniunt
ab vtor. Cicero. Longa q̃ int nos fuit natura hoc efficit Nũqꝫ vſus idẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

eſt quod vtilitas ſeu fructus ex aliqua re. ⁊ ſic venit abvtor in p̄mo bca-
to. ⁊ ſic dicimus vſu venire pro vtile eſſe. ex vſu eſſe. id eſt vtile eſſe compo-
nitur vt vti abuti. hoc eſt male vti. q̄d dicitur impudice vti. Inuenitur tri-
plex vti. vti infinitiuus ab vtor. vti aduerbium ſimilitudinis. i. ſicut. ⁊ vti
coniunctio caſualis. id eſt ſiue quatenus.

Hos caſus de pre coram ſocieq₃ gubernant

¶ Hic d̄r q̄ decem ⁊ quinq₃ ſunt p̄poſitiones deſuientes abltō. vt a. ab
abs. ⁊c̄. ¶ Sciendum q̄ ſepenumero p̄pōnes deſuiētes ablatiuo ſolent
ſubticeri. Ut apud Iuuenalē. Raro aconita bibunt fictilibus id eſt ex
fictilib⁹. Aconita vt' vghieſſeniſſe. Ita canit eccl'ia. Proceſſit aula re-
gia. i. ex aula. ¶ Sciēdum circa textum p̄mo q̄ a quādoq₃ eſt nomē ele-
mēti quod apud grecos d̄r alpha. Quandoq₃ eſt interiectio dolent₃ uel
ſtupētis vel deterrētis vl' prohibētis. ⁊ ſic ſolet in fine aſpirari. vt ſpem gre-
gis ah ſilice in nuda connixa reliquit. A. a. a. domine neſcio loqui. A et₃
eſt p̄poſitio deſuiens ablatiuo. vt inde d̄r text⁹ Alexandri. Item a ſum
mo vſq₃ ad humum. ¶ Sciēdum q̄ a p̄ponitur ꝯſonātibus. vt a Petro
Ab. vocalib⁹ vt ab andrea Reperitur tamē a duab⁹ liquidis p̄poni. ſcilicet
l. r. ⁊ i. quādo fit ꝯſonans. vt ab lege ab legatis. ab rege. ab re. i. abſq₃ rati-
onabili cauſa. Cato. Iraſci ab re noli. Exēplum de i conſonante. vt Ab
ioue p̄ncipiū muſe. Sȝ abs p̄poſitio p̄ponitur t. ⁊ q. Ut abs te In Euā-
gelio. Si pes tuus ſcandalizat te abscinde eum ⁊ proiice abs te. hoc eſt ſi
pes tuus trahat te in peccatū. De q. abs quouis. abs quolibet. Comic⁹.
Abs quouis homine bn̄ficium accipere gratum eſt. Eſt ⁊ alia int' a ⁊ e dif
ferētia quādo locum ſ̄cant. vt A theatro venit qui a loco qui iuxta the
atrum ē venit. Sȝ e theatro venit qui in ip̄o theatro fuit. His ꝯtrarie ſūt
ad ⁊ in p̄poſitiones. vt Seruī⁹ dicit. Itē tres ille p̄poſitōes a. ab. abs. ſ₃
locales tēporales ⁊ ꝑſonales. hoc ē connotant locum. vt a theatro. Tem
pus a modo nunc. ꝑſonam a Petro ⁊ Paulo. ¶ Sciēdum q̄ triplex cu₃
inuenitur. quandoq₃ cum ē aduerbium ſ̄cans quando. vt cum venerit
ſanct⁹ ſanctorum ceſſabit vnctio veſtra. Et inuenitur hoc modo cum in-
dicatiuo vel cum coniunctiuo. vt cum faciam vitula ꝑ frugibus ip̄e ve-
nito. Cum venerit ſanctus ſanctorum ceſſabit vnctio veſtra Quandoq₃
cum ē cōiunctio. ⁊ ſic ē idē quod q̄uis vl' q̄m ⁊ ſic iungi ſolet coniunctiuo.
vt Cum multa in te bn̄ficia ꝯtulerim te tamē ſemꝑ expior ingratum.
Cum quandoq₃ ē p̄poſitio. ⁊ ſic regit abltm̄ ſ̄cantē comitē. vt cum Pe-
tro Paulo cum ſumma in me bn̄uolētia. Non autē iungitur abltō in-
ſtrumēti. Dicēdum em̄ ē. ꝑcuſſit cum gladio: haſta. Non aūt cum gla-
dio cum haſta. Neq₃ vnq̄ꝫ p̄poſitio cum ſine caſu poſita inuenitur. bar-
bare enim dicitur vis cum ire. ſed vis ire mecum nobiſcum.
¶ Sepe em̄ hec p̄poſitio poſtponitur ſuo caſuali ꝑ anaſtrophā. vt q̄cu₃.
quocum. quacum. quibuſcum. quide. quade. quode. quibuſde. loq̄mini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

vel locuti eſtis.vt dt Cicero de amicitia. Quid dulcius q̄ hr̄e quocuꝫ
om̄ia audias ſic loqui vt tecum. Cum v̄bo p̄poſitio p̲ c ſcribtur ſed aduer⸗
bium ꝛ ꝯiunctio p q ſcribi ſolēt. Coram quandoqꝫ ē aduerbium ꝛ ponit̄
ſine caſu ꝛ ſ̄cat idē quod in p̄ntia vel ad p̄ntiam. conſtruitur em̄ cū v̄bo ſi
gnificante quietē in loco vel motū ad locū. De quiete. Corā quem q̄ritis
aſſum. Coram mecum loquit̄. Quod mihi iā dudū coraꝫ recepiſtis nūc
re ip̄a cōprobetis Quandoqꝫ conſtruit̄ cum v̄bo importāte motū ad lo
cum. vt Volo petrum corā adducere. hoc eſt ad p̄ntiam: Sꝫ non ē dōm
p̄ſentialiter. ſed in p̄ſentia vel coram ē. Coram q̄nqꝫ eſt p̄poſitio ꝛ ſic regit
ablatiuū. vt coram iudice. coram rege. ꝛc̄. Clam quādoqꝫ ē aduerbium ꝛ
ponitur ſine caſu. ut clam domum intrauit. Quandoqꝫ ē p̄poſitio ꝛ ſic
regit ablm̄. ut petrus abijt ex carcere clam cuſtoſtibus. Nō te clā eſt hoc
eſt non te fugit. teut. dn ꝛ veteſt dat ꝛ vel. Jn̄ deſcēdit aduerbium dimi⸗
nutiuū clanculum. Vt apud Comicum. Jnuidere oēs ꝛ mordere clā⸗
culum. Pro quo quidam dicunt clandeſtine. ❡ Sciēdum q̄ de e ex pre
poſitiones differunt. Nam de ꝛ et differunt ab illis a. ꝛ ab. Nam a et ab
regūt ablatiuū ſignificātēꝫ cauſam efficientem. De vero ꝛ ex regunt ab⸗
latiuum ſignificantem materialem. quod patꝫ per Plinium in epiſtola
ſeptuageſimaſecūda. Eſt liber tam ineptus vt credas non de puero ſcri
ptum ſed a puero. id eſt homine puerili. ubi de dicit cauſam materialeꝫ
Sꝫ apd theologos de ꝛ ex notant cauſam quandoqꝫ materialē q̄nqꝫ ef⸗
ficientem: vt patet per beatum Auguſtinum ſuper illd apoſtoli. Quo
niam ex ip̄o ꝛ in ip̄o ꝛ per ipſum ſunt omnia: Ex ipſo autem non hoc ſi
gnificat quod de ipſo. Ex ip̄o enim celum ꝛ terra quia ipſe fecit ea. Non
autem de ipſo. quia non de ſubſtantia ſua. Sicut aliq̄s homo ſi gignat
filium ꝛ faciat domum. ex ipſo filius ꝛ ex ipſo domus. Sed filius de ip⸗
ſo domus de terra ꝛ ligno. Ubi ſcdm expoſitionem Auguſtini. ex valet
idem quod a vel ab ꝛ dicit cauſam efficientem. de v̄o cauſam materia⸗
lem. Jta dicimus. Audiui hoc puer a patre meo. id eſt ex p̄re meo Ecō
trario quandoqꝫ de ſ̄cat cauſam efficientem ꝛ ex materialem. Et ſic ca
nit eccleſia. deum de deo. filius eſt deus d do Jtem natus ex ſpirituſan⸗
cto. id eſt d ſpirituſancto. Sed natus ex Maria virgine. ibi notat cauſaꝫ
materialem De cum notat cauſam materialem quandoqꝫ ſignificat to
tum vt anulus factus de auro quandoqꝫ ſignificat partem. vt homo fa
ctus de limo terre. ❡ Jtem ſolet de prepoſitio quandoqꝫ in compoſitio
ne ſignificare priuationem quandoqꝫ intētionem. ꝛ ſic ſignificat oppoſi
ta. vt deprecor liberationem ſcilicet vt potiar. ſed deprecor mortem ſcili⸗
cet vt viuam. Jta defendo me. teutonice. ick beſcherme my. ſꝫ Defendo
ictus ardoris. id eſt vt vitem. afkeren. Vnde Cicero de ſenectute. Uitis
veſtita pampinis nimios ſolis defendit ardores. Sic deſpicio idē eſt q̄n
qꝫ quod contemno ꝛ etiam deorſum video. verſmaen of neder ſien. Vn⸗
diqꝫ deſpicere eſt prouidere ꝛ circumſpicere om̄ia diſcernere. A quo de⸗
ſpicientia dictum eſt qd idem eſt qd circumſpectio ꝛ ꝓuidentia ac ꝯſide
ratio diligēs atqꝫ diſcretio. E p̄poſitio p̄ponit̄ dcōnibꝰ ab r incipientibꝰ.
vt e republica ꝓ re publica. e re mea. i. ꝓ re mea. e re tua. i. ꝓ re tua. E re
noſtra. i. ꝓ re noſtra. E re mea: idem eſt qd ad vtilitatem meam. Itē etiꝫ

e dignitate ex vtilitate ex vſu ꝓ dignitate vel ad dignitatem ꝓ vſu vł vti-
litate. Quintilianus. Ad hoc nemo dubitabit quin ſi nocentes muta-
ri in bonā mentē aliquo mō pn̄t ſicut poſſe cōceditur ſaluos eos eē ma-
gis e re publica ſit quam puniri. Sic e regiōe. qn̄qȝ ſunt due dictiōes vt
diſceſſit e regione. Quādoqȝ vo vna eſt dcō idē ſ̄cans quod ex oppoſito
vel ex aduerſo atqȝ contrario ꝛ ſic regit gtm̄. vt e regione domꝰ mee ha-
bitat. hoc eſt ex oppoſito. Ex p̄pō p̄ponitur abltō non ab hac lr̄a incipiē-
te. exemplum vt ex vſu. ex vtilitate. hoc eſt ad vtilitatē vel vſum. Ex ſen-
tentia. id eſt ad votum Quintilianus. Habes ne vxorē ex animi tui ſen-
tentia. id eſt ad votum. Ex tempore dicere. eſt ex improuiſo ꝛ in premedi-
tato dicere. nec domi compoſitam orationem afferre. Hinc vocatur ex-
temporalis oratio. Ita ex tempore loqui. ex tempore ſcribere dr̄ ex tem
pore viuere ꝛ ex tempore agere. id eſt ex tēporis conditione. Tullius ſe-
cundo officiorum. Ex tempore conſilium capere. Quos credimus ex
pedire rem ꝛ conſilium ex tempore capere poſſe. id eſt conditione tem-
poris. Ex vinculis cauſam dicis eſt ad alligatum reſpondere criminibꝰ.
Ex compoſito tantum eſt quantum ex conuentu. vt cum aliqui clam
inter ſe conuenerūt ſimulantes apud alios rem non ab eis compoſitaȝ
fortuitam eſſe. Ex hoc tēpus ſignificat: id eſt nunc vel poſthac vel a mo-
do. ex pariete pendere. Clipei pendēt ex latere. id eſt ad parietē. gladius
pendet ex latere. id eſt a latere. ſiue iuxta latus. ex collo pēdet loculus ſi-
ue burſa. ex collo pēdet pharetra. Virgilius. Ex in compoſitiōe diuerſa
ſignificat. Excuſare. quandoqȝ ſignificat crimen obiectū purgare quod
cum videtur ſatis purgatum recentes dicunt habeo te excuſatū. Vete-
res dicebant. Accipio excuſatōem. teutonice. ick eñ tye v nicht. ick byn
mit v te vreden. Quandoqȝ excuſare eſt idem quod in excuſationeȝ id
quod impedimēto fuit cōferre. vt ſi tempeſtas. imbres. fulmina impedi
mento fuerint. ne ad diem conſtitutum adeſſe poſſem dicaȝ excuſo im-
bres. Excuſo flumina. excuſauit imbres. excuſauit flumina. excuſauit
hy lechtet daer op. Ubi non dicendum eſt more aliquorum accuſa res
Sic multi excuſant valitudinē morbum. Eandē ſ̄cantiā habet cauſa-
ri. Vn̄ Virgiliꝰ Cauſando noſtros in longum ducis amores. ſignificat
etiam cauſam rei geſte afferre. dye ſake ſegghen. ¶ Pro quandoqȝ ē in-
teriectio. ꝛ ſic aſpiratur in fine pro quo multi male adiūgūt c litteram ꝛ
proch dicentes. vt Comicus. Proh deum hominumqȝ fidem. Hiero-
nymus. Proh pudor mulier vincit ſeculum. ꝛc̄. Quādoqȝ p̄poſitio pro
notat cauſam. vt Ego id pro te agam. Quandoqȝ ē idē quod ſcd̄m. vt
Age pro virili tua parte. fac litteris. des opam pro viribus. id eſt ſcd̄m vi-
res. Quādoqȝ idem eſt quod ꝓpter. vt pro tuis in me meritis agam id
tua cauſa libēter: id eſt propter tua in me benemerita Quandoqȝ ꝓ idē
eſt quod in. Vt pro tribunali pro roſtris. vt Sedēs pylatus pro tribuna
li. id eſt in tribunali ſiue ſuper tribunal. Nec iungēda eſt pro prepoſitio
ablatiuo precij. Dicēdum eſt enim. Emi hoc tribus ſolidis non pro.
¶ Pre prepoſitio quandoqȝ notat comparationem. ꝛ ſignificat idem
quod magis q̄ȝ. vt Ego pre te diligo neminē. Catullus. Dicebas quon-
dam ſolum te noſſe catullum. Leſbia. Nec pre me velle tenere Iouez.

Qñqꝫ p̄ notat cām ⁊ ſ̄t a vel ex: vt Pre timore obticuit obmutuit. p̄ ru
bore loq̄ nō potuit. hoc ē ex timore. Qñqꝫ idē ē ꝙ añ. Judex in ferenda
ſentētia Chriſto nōie inuocato ſolū deū ⁊ iuſticiā p̄ oculis hñs. ⁊c̄. hoc eſt
añ oculos. Vñ Gualter⁹ dt. O felix mortale gen⁹ ſi ſp̄ haberes Aeternū
p̄ mēte bonū fineqꝫ timeres. hoc ē añ mētē. Pre qñqꝫ valet añ cū his vbis
Fero. Duco. Gero. vt Petr⁹ p̄ ſe fert triſticiā. p̄ ſe gerit leticiā. Et eſt p̄ ſe
ferre dicto factoqꝫ oñdere vel ꝯfiteri qualē de aliq̄ re vel hōie habeas opi
nionē. teut. ſ̄t toenē. Quintilian⁹. Fiduciā p̄ ſe ferat orator. ⁊c̄. p̄ ſe fert
innocētiā. Ille p̄ ſe fert iniuriā. i. accepiſſe iniuriā ſe oñdit. Ita etiā accipi
ſolēt p̄ me duco. i. p̄ me fero. ⁊ p̄ me duco. i. añ me duco. Pre aūt in cōpoſi
tōe qñqꝫ notat intentōem. ⁊ ē idē q̄d valde. vt Prepotēs. p̄diues. p̄celſus
p̄clarus. Et p̄diuitē ⁊ p̄potentē hōis fili⁹. Pre fulgēs. p̄long⁹. p̄dur⁹. p̄cla
p̄clarus. i. valde clar⁹. is ſcꝫ q̄ fulgore glīe reſplēdet. Vñ clariſſima ⁊ p̄clariſſi
ma geſta dicunt̄. Nōnunq̄ p̄clar⁹ ꝓ bono repit̄. vt luculentus ꝓ malo
vt Luculentū vuln⁹. Preclare aduerbiū ſ̄t optime. vt p̄clare mecū agit̄
laus ſupis. Qñqꝫ p̄ notat añceſſionē tpis. vt Preuent⁹ p̄ceptus. vt Pre
uēt⁹ imatura morte. Palā qñqꝫ aduerbiū ē. i. māifeſte. vt Palā locut⁹ ſuꝫ
i ſecreto locut⁹ ſuꝫ nihil. Qñqꝫ palā ē accūs a nōie pala. ei ſchuppe Qñqꝫ
eſt p̄poſitio deſ̄uiens abltō. vt Ego id auſum palā omnib⁹ in genue fate
ri vel ꝯfiteri. ¶ Sine qñqꝫ eſt vbū impatiui mōi hui⁹ vbi ſino. vt Sine
requeſcere feſſum. Sine me dormire. Qñqꝫ ſine eſt p̄poſitio deſ̄uiēs ab
latiuo. vt Sine timore. ¶ Abſqꝫ qñqꝫ idē eſt q̄d ſine. Et dr̄ ſine poſſe po
ni p̄ Anaſtrophā. ⁊ abſqꝫ nō poſſe poni. Volūt q̄dā ſb hac p̄poſitōe ſine
compr̄hendi ꝓcul dicētes. ꝓcul dubio. i. ſine dubio. Procul timore. i. ſine
timore. Qui loquēdi mod⁹ apud bonos autores nō eſt vſurpatus. imo
aduerbialiter ſemp̄ fere ponit̄ ſine cāu. Virgili⁹. Serta ꝓcul capiti tātū
delapſa iacebant. Itē tenus qñqꝫ eſt nomē. ⁊ ſic ē extrema ps arcus. id
eſt finis. Ut eſt apud plautum. Inde hactenus. i. finis eſt. fine vſqꝫ huc.
Quandoqꝫ tenus eſt p̄poſitio ſ̄cans idē quod vſqꝫ. ⁊ poſtponitur ſemp̄
caſui. ⁊ regit abltm̄: vt Collo tenus. genu tenus. mente tenus. pube te
nus. talo tenus. capulo tenus. Virgilius. Dextra coruſcum. Extulit ac
lateri. capulo tenus abdidit enſem. Verbotenus. hactenus. quaten⁹. Nō
aūt dr̄ apud bonos autores. Corde tenus. mente tenus. ſed memoriter.
vt Memoriter ſcio. Quādoqꝫ tenus more greco ⁊ licētioſe regit gtīm
cum res ē vel gemina vel numero ſingulari carens. Vt apud Virgiliuꝫ
dr̄. Et crurum tenus a mēto palearia pendēt. id vſqꝫ ad crucra. Sp̄ eīn
vſqꝫ ad. tenus ſ̄cat. Sic aurium tenus. i. vſqꝫ ad aures. De plī numero.
Cumarū tenus tranſpadanoꝝ tenus. Etiā dr̄ vmbelico tenus. i. vſqꝫ ad
vmbelicū. Vmbelic⁹ ſ̄cat. dye nauel. ⁊c̄.. ¶ Aliqñ etiā ꝓ nō vltra ponit̄.
vt geſſit ꝯſulatū titulotenus. i. vltra q̄ titulo. Inuenit̄ q̄ten⁹ qñqꝫ. id ē
q̄m. Tulli⁹. Quaten⁹ negat̄ uobis diu viuere agam⁹ aliquid quo nos vi
xiſſe teſtemur. ⁊ conſtruit̄ quaten⁹ cū indicatiuo. Qñqꝫ quaten⁹ eſt ideꝫ
q̄d quantū. vt videndū eſt quaten⁹ amicitie tribuendū eſt. Quatin⁹ p̄ i
dr̄ eſſe ꝯiunctio caſualis idē valens q̄d vt. Etiā dr̄nt ſ̄m aliquos ꝓtenus et
ꝓtinus p̄ i. Naꝫ ꝓtenus p̄ e ſcriptum idem eſt q̄d longe. vt en ipſe capellas
ꝓtenus eger ago Protinus per i ſcriptum mox dr̄. vt in hymno. Hoſtem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

repellas longius pacemqȝ bones ꝓtinus. Inuenitur etiam eotenus ꝓ
ita ſiue adeo. ut in collecta ſancti Michaelis. da nobis eotenus honore
ꝑficere. ⁊c. Hactenus. id eſt vſqȝ adhuc vel finis eſt. vt de his hactenus.
id eſt finis eſt. ⁊ per ⁊ ſcribi debet. ¶ Ultimo ſciendum ꝙ aliqui tenus:
cum ablatiuo cum vno accentu ꝓnunciant quaſi vna ſit dictio. Sȝ ſm
Seruium tenus prepoſitio non componitur ꝙ hinc patet. ꝙ ſepe a ſuo
caſu remouetur: Quādoqȝ etiam inter caſum ⁊ ꝑpoſitionem tenus po
nitur coniunctio. Ouidi⁹. Summa pedum taloqȝ tenus veſtigia tingit.
¶ Sciendum ꝙ ſicut prepoſitio nonnunq̄ȝ ſubauditur vt nulla aconi-
ta bibuntur fictilibus. Ita ⁊ caſus ꝑpoſitionis inuenitur ſubaudiri. vt
ꝑmo Machabeorum. vij. Et ceciderunt nichanoris fere viri quinqȝ mil
lia. hoc eſt de exercitu ſiue de copijs nichanoris. Ita ⁊ hec locutio defen
di poteſt hoc dicit Plautus in captiui duo. valet enim tātum quātum
plautus in ea comedia que inſcribitur captiui duo. ¶ Sciēdum ꝙ que
dam prepoſitiones nunq̄ȝ cōponuntur. vt apud. contra. aduerſum. erga
propter. ſecūdum. Quedam quādoqȝ cōponūtur ⁊ quādoqȝ nō compo
nuntur. vt ad. inter: a. ab. ex. de. e: pro. pre. Quedam ſemper cōponūtur
⁊ dicuntur inſeꝑabiles. vt di dis: re. an. ſe. co. con. ¶ Circa quas ſciēdum
ꝙ di ⁊ dis ꝑpoſitiones inſeꝑabiles idem ſcant. ⁊ componitur dis cuȝ di-
ctionibuȝ incipientibus. a. c. f. p. ſ. t: ⁊ i. conſonāte cum alijs di cōponitur
vt diſicio. diſſcucio. Mentis tu ſomnum diſijce. Ita diſpeſco. Cuȝ di. vt
dirumpo: ⁊ i ſemper producitur in compoſitione preter dirimo ⁊ diſtus
Inuenitur ⁊ dis grecū ⁊ dupl'r ſcribitur. Quādoqȝ ꝑ iota. hoc eſt i ſim-
plex ⁊ ſic ideȝ eſt qđ bis: vt diſſillaba dictio duas hñs ſyllabas. Quādoqȝ
dys ſcribitur per grecū y hoc ē ꝑ ypſilon. ⁊ in cōpoſitōe aliqđ mali exꝑ-
mit. vt dyſenterea. i. inteſtinoꝝ vlceratio. Entera em̄ grece inteſtina di-
cunt. Dyſcol⁹. i. malus ⁊ ꝑnicioſus ⁊ toleratu difficilis. Re inſeꝑabilis pre
poſitio quādoqȝ in cōpoſitōe ꝑuat. vt refigo qđ fixū erat deduco retego.
quod tectum erat enudo. Retexo. quod textū erat reddo nō textū Re
cludo quod clauſum erat aperio. Reuelo. id eſt velamen tollo. Refero. i.
ſerā aperio ſiue qđ clauſum erat aꝑio. Reſigno quod erat ſignatū obſi-
gnatū ve relaxo vel patefacio. ⁊ multa hm̄oi alia ſunt. Multa ſtȝ in quib⁹
non priuat. vt repeto. repeſco: renouo. reꝑſento. remoueo. remaneo. Et
quādo re ꝑpoſitio ꝑuat oēm ſt. tūc ob ꝑpoſitio em̄ opponitur. vt reſerare
opſluytē. Obſerare. toſluytē. Recludere. opſluytē. Obcludere. toſlutē
⁊ ſic de alijs. ¶ An in cōpōne ſemꝑ ꝑ m ſcribitur. ⁊ ſt idē quod per i ꝑ-
poſitio greca. vt amplector. amputo. ambigo: Con inſeꝑabilis ꝑpoſitio
cōponitur cū v̄bis ⁊ nōibus. Cum v̄bis ꝯgratulor. cōdoleo. ꝯgaudeo. Cū
nōibus cognominis ꝯcolor ⁊ hm̄oi q̄ ſemꝑ regunt dtm̄. Item Couētus
quod nō ē locus ꝯuētōis vt domus. Sȝ hōies qui in vnū locū ꝯuenerūt
vt in actibus Apoſtoloꝝ dr. Si introierit in veſtꝝ ꝯuētum vir anulum
aureum habens in manu. hoc eſt ſi venerit inter vos. Concio. ē populi
multitudo ꝯuocata ad audiēdum oratorē. cuius orō etiā ꝯcio dr. Etiā
dicitur iuſſio magiſtratus vel ſacerdotis. ⁊ grece dr ecclia. quod nomen
etiam cetum hominum ſignificat. ſic dr in actibus Aploꝝ. Dimiſit ec-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

cleſiam.hoc eſt contionem dimiſit.

Cum ſuꝑ eſt pro de ſexto decet hanc ſociare

Multa ſuꝑ pꝛi
¶ Hic dꝫ ꝙ ꝑpoſitio ꝓ de poſita regit abltm̄.vt Virgiliꝰ.Multa ſuꝑ pꝛi
amo rogitās ſuper hectore multa:hoc ē de ꝑamo ꝛ de hectore.Et in euā
gelio.Lu.ij.Erāt joſeph ꝛ maria ammirātes ſuꝑ his q̄ dicebātur de pue
ro.¶ Sciēdum ꝙ ſuper quādoqꝫ notat locum ꝛ tunc regit accm̄ vl' ab
ltm̄:Accūm.vt ſedeo ſuꝑ lapidem vel ſuꝑ lapide.Ut apud Uirgilium
Hic tamen ac mecum poteraſ requieſcere nocte.Fronde ſuꝑ viridi ſunt
nobis mitia poma.Caſtanie molles ꝛ preſſi copia lactis.Quādoqꝫ ſuꝑ eſt
idē quod valde.ꝛ ſic ē aduerbiū non regēs caſum.Uirgilius.Ecce ſuper
meſti magna diomedis ab vrbe legati reſponſa ferunt Aliqui ponunt
ſuꝑ etiam vt idem ſit quod inſuꝑ.ſed non ē ita loquēdū. Qui neqꝫ apō
danaos vſquā locus ꝛ ſuꝑ ipſi Dardanide infenſi penas cū ſanguine po
ſcunt.hoc ē inſuꝑ.ꝛ pt etiā ibi accipi in ꝑori ſenſu.i.valde infenſi.
¶ Sciēdum circa lr̄az.ꝙ quādoqꝫ ſuꝑ ꝓ de accipitur ꝛ ſic ſit metaplaſ
mus qui dꝛ protheſeos paralāge.hoc ē vnius ꝑpoſitōis ꝓ ꝑpoſitione alia
poſitio.¶ Sciēdum ꝙ aliqui dicunt ſuꝑ deſcēdere ab antiqua triſylla
ba ꝑpoſitione ſupera ꝑ apocopā ꝛ ab eadem ſupra etiam venire ꝑ ſynco
pam habentes ꝓ ſe hunc.Uirgilij verſiculum Toruus.draco vehit ſub
ter ſuperaqꝫ retorquens.

¶ Regula Generalis de
Uerbis paſſiuis.

Iſte datur caſus paſſiuis ab preeunte

Cernitur hic a me quoniam videbor ab illo

¶ Dicit ꝙ verba paſſiua regunt abltūm mediāte a vel ab ꝑpōne qui ſīe
cām efficientem.vt petrus diligitur a me.Unde vnum verbum excipi
ſolet:ſcꝫ delector quod regit abltm̄ ſine ꝑpōne cui poteſt addi comitoa
ris.vt comitatus achate.Teneor ſimiliter.Amor tui tenet me.Tene
or amore tui.Dicitur in regula qui ſīcat cauſam efficientē quia non om
nis ablatiuus rectus a verbo paſſiuo regitur mediante a vel ab ꝑpōne.
Sed ſolus ille qui ſignificat cauſam efficiētem:hoc eſt qui poteſt muta
ri in ntūm dum verbum paſſiuū mutatur in accm̄.vt cum dicitur ver
beror a magiſtro:quia poteſt fieri reſolutio ablatiui in ntūm ꝛ paſſiui in
actiuum.vt Magiſter me verberat.Sed non dici poteſt priuor obtrun
cor a capite.Spolior a rebus meis.a veſte.ſed Priuor capite.Spolior
veſte.Quia non poteſt ſic reſolui Caput me obtruncat priuat.veſtis

me ſpoliat. ¶ Primo ſcīedum ꝙ hec verba paſſiua delector. capior. fru-
ſtror. ducor regunt abltm̄ ſ̄cantem rem rationalem vel animatam cum
ꝑpoſitione. vt delector a petro. hoc eſt petrus me delectat. Capior a mu-
liere fruſtratus ab illo. ductus ab iſto. a Jacobo. Sed ablatm̄ rei inani-
mate regunt ſine ꝑpoſitione vt delector carmine. capior voluptate. fru-
ſtror ſpe ducor ſpe opinione. ¶ Scdo ſciendum ꝙ abltm̄ mediante a vł
ab vel datiuū pro ablatiuo regunt primo verba paſſiua vt dicit littera vt
videris a me vel videris mihi. Et regunt eū verba deponentia paſſiue ſi-
gnificantia. vt multa ſum paſſus abs te ab illo. hec carmina ſunt oblita
a me vel mihi. Nunc fere nulla deponentia ſignificant paſſiue p̄ter hec
tria. patior. naſcor. orior. Naſcor tamen ⁊ orior regunt ablatiuum nō me-
diante a vel ab. ſed mediante prepoſitione ex vel de. vt natus ex Maria
vgine. Natus ex matre ſua ortus ex ſtirpe regia. Que prepoſitio quā-
doqꝫ ſubaudiri ſolet. Vt apud Saluſtium. Catilina nobili genere natꝰ.
¶ Item impersonalia in tur regunt iſtum abltm̄ mediante a vł ab vt
a me docetur grammaticam. id eſt ego doceo grammaticam. legit a Jo-
anne. ¶ Item verba neutropaſſiua. vt exulo. vapulo. veneo vt exulat
a ceſare. veniit ab illo. Tu a me vapulabis. ¶ Item verbalia in bil' ⁊ in
dus paſſiue ſ̄cantia que tamen crebrius inueniuntur regere datiuum.
vt chriſtus eſt amabilis vel amandus nobis. Non ē affabilis vlli. Unde
ſic dicit. Nec viſu facilis. nec dictu affabilis vlli. ¶ Item dictio diuerſi-
tatis ⁊ alietatis. vt differt. diſtat. diſcrebat: diſſidet alius. vt differt ab illo
vel illi. teutonice ſignificat. daer is onderſcheyt tuſſchen. Diſſidet ab il-
lo vel illi. Diuerſus huic diuerſus ab illo. alius ab illo. ¶ Ultimo verba
ſuſcipere aliquid ab alio ſignificantia. vt didici hoc ab illo. Accepi hoc
a patre meo. intellexi hoc a fratre meo. ¶ Tercio ſcīeduꝫ ꝙ v̄ba paſſiua
non ſolum regunt abltm̄ cauſe efficientis: ſed etiā oēm caſum quē regūt
ſua actiua. p̄ter accm̄ in quem tranſit actus v̄bi qui ex vi tranſitionis re-
git. Exemplum vt d̄r. Accuſo te furti vel furto: ick betye dy mit deuerie
Ita accuſor a te furti vel furto. Do tibi librum dono vel commodato.
Liber dat̄ tibi cōmodato. Emi librum tribus ſolidis. Repleo hydriam
aqua Hydria a me repletur aqua. Saturo Joānē pane. carne. piſce Jo-
annes ſaturat̄ a me pane. carne. piſce Pn̄t tamē v̄ba paſſiua qn̄qꝫ regere
accm̄. vt paſſiua v̄boꝝ regētium duos accōs. vel illa q̄ dicunt̄ v̄ba vehe-
mētiſſime trāſitōis. vt ſunt docēdi: rogandi veſtiēdi v̄ba. Sicut eniꝫ dici
tur. doceo te grammaticam. ita dici p̄t. doceor abs te grammaticaꝫ. Ro-
go te veniam. rogor abs te veniam. Regunt etiaꝫ paſſiua accm̄ ꝑ ſynec-
dochen. vt obtruncor caput. frāgitur guttur Sꝫ oratores potiꝰ ſic loquū-
tur. Ei frāgitur guttur. Ei frāgitur gula. Unde d̄t Saluſtiꝰ Lētulo gu-
lam fregere. Regunt etiā paſſiua v̄ba accm̄ rōe ꝑpōnis cum qua cōpo-
nūtur vt traducor pontem. traducor mōtem. Exercitꝰ trayicit̄ rhenum
¶ Iteꝫ regūt ⁊ v̄ba paſſiua accm̄ ſ̄cātem cām ſ̄m aliquos. vt Horatiꝰ.
Nūc satyꝝ nunc agreſtem cyclopa mouet̄. Dicūt quidaꝫ v̄ba paſſiua
regere accm̄ ꝑ ſubauditionē v̄bi trāſitiui ꝓpter iſta v̄ba paſcor. depaſcor
euāgelizor. ſꝫ hoc nō eſt neceſſariū: qꝛ non ſolum inueniunt̄ euangelizor
paſco: v̄ba paſſiua ſꝫ etiam deponētia. vt apd̄ Matheū. Pauperes euā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

gelizant. vbe eſt ꝟbum depones ſcãs idẽ qꝺ euãgelizant. Sic capre pa-
ſcunt̃ arbores. i. vorãt ſiue comedũt. Vñ dr̃ Pſalmiſta. Singularꝭ fer⁹
depaſtus eſt eã. Et eſt paſcor idẽ qꝺ comedo. ⁊ voro regens accm̃. Paſco
ꝟo ſine accõ ponit̃. Vñ Virgili⁹. Paſcentes ſuabit tityr⁹ hedos. Et ita
ꝯfundor etiã videt̃ eſſe ꝟbũ deponẽs. Apꝺ Math: vt Qui eũ me ꝯfuſus
fuerit ⁊ ꝟba mea. in generatione iſta praua ⁊ adultera ⁊ fili⁹ hõis ꝯfunde
tur eũ in gloria patris ſui. Et apud ſctm̃ Ambroſiũ. Qui non fuerit cõ-
fuſus crucẽ dñi. nec chriſtus ꝯfundet̃ eum. Et apud Hieronymũ. Non
eſt ꝯfuſa deũ in terris ⁊ iſte eam non ꝯfundet̃ in celis.

Vel ſi ſuſceptum quod ſignat ſiue receſſum

Sic a te diſco libros a teqz recedo

¶ Hic dr̃ ꝙ ꝟba ſcantia actuz ſuſcipiendi regũt ablm̃ mediante a vel ab
ꝑpõne vel etiã aliqñ ex. Vt didici hoc abs te. hoc audiui puer ex pr̃e meo
Intellexi hoc ab illo: Accepi hoc ab iſto. i. intellexi. Generat⁹ ſum abs te.
Inuitat⁹ ſum ab illo. Suſtuli filiũ ex vxore. Scꝺa regula eſt. ꝙ ꝟba di-
ſtandi recedẽdi ⁊ remouẽdi etiã regũt ablm̃. vt receſſit a dauãdria. hy is
van deuẽder gheghanghẽ. Diſtat a dauãtria quadraginta milia. vyer-
tich mylen iſt gheleghẽ van deuẽder. Quẽlõge abſum⁹ a dauãdria. hoe
veer ſyn ⁊ vy van deuẽter. Quãlõge diſtat colonia a dauẽtria. teut. hoe
veer is colẽ gheleghẽ van deuẽter. Tu abalienaſti a me petꝝ. Du heſſt
my pettr ontꝛvꝛeemt. Auertiſti a me iacobũ. du heſſt iacob my al oent-
vꝛendet. Abegiſti a me volucres. Abegiſti a me pec⁹. Remouiſti Spa-
raſti te a nobis. ⁊ multa hmõi. Silr̃ ꝟba ſcantia paſſionẽ innatã regunt
ablm̃ mediante a vel ab ꝑpõne: vt ioannes calet ab igne. macret a ieiu-
nio. Poteſt tamẽ in his ꝑpoſitio ſubaudiri. vt pallet timore. rubet ꝟecun-
dia. madet ſudore. Quoꝝ quedã inueniunt̃ etiã cũ ꝑpõne pre. vt pallet
pre timore. vt ſuperi⁹ dictũ eſt. ¶ Sciendũ ꝑmo circa lr̃am ꝙ fenero tibi
dr̃ ⁊ mutuo tibi. hoc eſt do tibi fenori. do tibi mutuo pecuniã. Sed fene-
ror abs te mutuo abs te. i. pecuniã abs te accipio mutuo vel ad vſuram.
Qui eni mutuat ⁊ fenorat ille actiue dat pecuniã ad vſurã. Qui enim
mutuat̃ ille pecuniã mutuo accipit. Qui fenerat̃ ille pecuniã fenore ac-
cipit. Et differunt mutuo ⁊ muto. Mutuare ẽſt lenẽ. ſed mutare ⁊ veſſe
len. ⁊ regit accm̃ cũ abltõ: vt cõmutuo aurꝝ argẽto. Ita hñt ſe cõpoſita ꝑ
mutare ⁊ cõmutare vt vile exiguo cõmutauit. ¶ Sciendũ ſcꝺo ꝙ in eo-
dẽ ſenſu dr̃ audiui a pr̃e meo. audiui ex pr̃e meo. ⁊ audiui de patre meo.
De pr̃e tamẽ meo etiã qñqz aliũ ſenſum hz. hunc ſcz. vt ali⁹ mihi de patre
meo qꝺ dixerit. Similiter idẽ ſcant queſiui te ab hoſtio. Itẽ ſilr̃ vocam⁹
te a via. e via. de via. Scꝺ devia qñqz alium quoqz ſenſum habet. vt lan-
gueo de via. feſſus ſum de via quaſi de labore vie. Hic enim via ſcat iter
hoc eſt actõem ambulãdi. Illic locũ quo ambulam⁹. ¶ Tercio ſciẽdũ
ꝙ hoc ꝑteritũ ſuſtuli ⁊ eius ꝑteritum tuli ſcantia ſuſcipere regunt abla-
tiuũ mediãte ex ꝑpõne. vt ſuſtulit filiũ ex vxore. i. filiũ habuit. Sz ſuſtu-
lit filiũ ſine ꝑpõne plerũqz eſt idẽ qꝺ educauit. quia tollere qñqz educa-

re ꝟcat. Comicꝰ. Quicq̊ꝺ pepiſſent decreuerunt tollere.i.educare. Et
etiā ſuſtulit ſine ꝑpōne qñqꝫ idē ē qꝺ in altū tulit. Virgiliꝰ. Sublatum
ſurgit in enſem. Qñqꝫ idē ē qꝺ ſummouit.ꝛ vech nemē. Jubet ꝛ ſblata
reponi. Repagula.q̄ duo ꝟcata habent̄ in nerōis epigrāmate. Quis ne-
get enee magna de ſtirpe nerone̅. Suſtulit hꝫ mr̄em ſuſtulit ille patrem.
¶ Quarto ſciēdū ꝙ deſciſcere ē ab imperio ſe ſubtrahere. vł a ſupiori re
cedere. vt milites a duce. Populi a dño. diſcipuli ab opiniōe mgr̄i quā ꝑ-
us ſeq̄bant̄. vt in hac opiniōe deſciſco ab alberto magno ꝛ btō thōe aſti-
pulor. vel ecōtra. Sꝫ ꝯſciſco ad mortē ꝑtinet. Aſciſco aūt aſſociare ſiue
adiūgere. vt dauātriēſes ſiue ſꝛvollēſes ſocios aſciuerūt. ¶ Quinto ſciē
dū ꝙ arcere ē vetare ne accedāt hi q̇ veniūt ꝛ ſic Juno ſeptē annis arcu-
it troianos ab italia. Sic globoludētes arcēt ſe a circulo. Trāſfert̄ hꝫ vbū
de corporeis ad incorporea. vt Cicero in paradoxis. Que vis q̄ magꝫ arce
at hōies ab improbitate. quā ſi ſenſerint nullū in delictꝫ eſſe diſcrimē. Cō
trariū huic vbo eſt abiere qꝺ ꝟt a loco fugere atqꝫ expellere. vt abie mu-
ſcas a facie mea ſcribentis. abige canes a popina. abige ſturnos a vinea.
abige pecꝰ ab hortꝫ a vinetꝫ a pratꝫ. Eſt etiā abigere pecus gregatim furto.
aut latrocinio tollere. Vñ abactores ꝛ abigei vocant̄ pecuarioꝝ aialiū fu
res: Eandem ſupradictā differeutiā hn̄t ꝓhibere ꝛ inhibere quam habēt
arcere ꝛ abigere. Nā ꝓhibemꝰ ne q̇s incipiat inhibemꝰ vt cepto deſiſtat.
Deturbare eſt deorſum cū violētia deijcere. Vñ Virgiliꝰ Puppi detur
bat ab alta. Exturbare. eſt e loco eundē in modū deijcere. Diſturbare. ē
diſſipando diſijcere. Sic parietes muriqꝫ dicunt̄ diſturbati. ¶ Jnt̄ ab-
horreo ꝛ exhorreo hoc intereſt Nā exhorreo. idē eſt qꝺ expaueſco et regit
ſemꝑ accm̄. vt exhorreo hāc rē. exhorreo eū. Sꝫ abhorreo regit ablatiuū
mediāte ꝑpōne ab. vt abhorreo ab hac re. i. ꝑalienꝰ ſum ab hac re. vt Pe
trꝰ abhorret a ſtudio lr̄aꝝ. Jtē abſtineo abſterreo ſupſedeo etꝫ regunt ab
ltm̄ mediāte ꝑpōne a vel ab. vt abſtineo a vino. Apłus. Abſtinete vos a
carnalibꝰ deſiderijs. Petrꝰ abſtinet a lr̄is. Nō leuit̄ corio canis abſterret̄
ab vncto. Sic ſupſedeo ab ea re Sic lacedemonij ſupſederūt ab auxilio
creſo ferēdo. Diſcedo ꝛ recedo ſic drn̄t a migro ꝛ decedo. qꝺ migrare eſt
domiciliū mutare ꝛ ſe ad habitādū referre vt ex vrbe rus habitatū migra
uit. Remigr̄e aūt reuerti ē in ꝑſtinū domiciliū. Jmmigr̄e. ē in domū ali-
quā habitādi gr̄a ire. Et ꝑ trāſſumptōeꝫ migr̄i more ꝟcat Vt apud Ci
cerone̅ ſexto de republica. Anteq̄ꝫ ex hac vita migro conſpicio in meo re
gno ꝛ his tectis publium corneliū ſcipionē. Quintilianꝰ. Ad inferas ſe
des anima migrauit. Decedo. is. ere. quanq̄ꝫ accipit̄ nōnunq̄ꝫ ꝓ eo qꝺ eſt
diſcedere aut recedere. tamen ꝓprie eſt a mandato loco recedere. Vñ cō
ſules ꝓconſules. ꝑſides. ꝑtores dicunt̄ ex ꝓuincia decedere. Et ꝑſidia de
vrbibꝰ atqꝫ caſtellis dicunt̄. Accipit̄ etiā decedere ꝓ mori. vt deceſſit. hꝫ ē
mortuus eſt ſiue defunctus ibi ſbintelligitur vita. Et verbo accedo ad-
ditur vita ꝛ non ſbintelligit̄ vt exceſſit e vita. hoc eſt mortuus ē. ¶ Dictio
nes differt alius diuerſus etiā regūt abltm̄ mediante a vel ab. vt homo
differt ab aſino. id eſt non eſt aſinus: homo eſt aliud ab aſino. ꝛ eſt om̄is
diuerſitas inter res exiſtentes. ergo hec eſt impropria locutio. Sortes
differt a Chimera enim nulla eſt et etiam vna exponentium falſa eſt

Sunt ablatiui plures rectore ſoluti
Diſcere diſcipuli debent doctore legento

¶ Dicit ꝙ ablatiui plures hoc eſt multi inueniunt̃ abſolute poſiti ſine
regimine vt ſole oriente dies eſt. id eſt dum ſol orit̃. Saluo honore meo
hoc facere nequeo. Juuenalis. Quid eni ſaluis infamia nummis. Pe
trus abijt me inuito. me abſente: me ignorāte. Legati redierūt re infecta
id eſt non facta. Redierunt re bene geſta. teuto. alle dinck is to goeden
punten gheraket. Redierunt re infecta. ſy hebben niet gheſchicket Jlle
recognita abijt periratus. eo audito vehementer incanduit ¶ Sciendū
primo circa litteraꝫ ꝙ ablatiuorum abſolute poſitorum vnus plerum-
qꝫ eſt participiū. vt ſole oriente dies fit. Magiſtro legente pueri ꝓficiunt
Virgilius. Sole recens orto. Quandoqꝫ tamen neuter ablatiuoꝝ ho-
rum eſt ꝑticipium. ſed vel alter participij loco ponitur vel ꝑticipiū ſbau
ditur. vt te iudice Cicerone conſule. Virgilius. Pan deus archadie di-
cat ſe iudice victum. i. iudicante. Sic apud Saluſtium. Vrbē romam ſi
cuti ego accepi condidere atqꝫ habuere initio troiani. qui enea duce ꝓfu
gi incertis ſedibus vagabant̃. Te puero id noui. Horatius de ſene. Lau
datur tp̄is acti ſe puero Teviuo Meviuo id nunq̄ faciam. Me duce. h̄
eſt te ducente. Vel poteſt ſbaudiri abltūs. i. te ente duce. ſic ſe iudice. i. en
te iudice. Quandoqꝫ duo ablatiui ſingularis numeri ponunt̃ abſolu-
te mediante ꝯiunctione reſpectu tercij pluralis numeri. vt Ciceroē ⁊ an
thonio ꝯſulibus factum eſt bellum cathelinarium. Cornelio ⁊ galba edi
libus conſulibus acte ſunt in theatro fabule. ¶ Sciēdum ꝙ illi duo ab
latiui abſente ⁊ p̄ſente ſingularis numeri inueniunt̃ apud veteres cum
illis ablatiuis pl̄is numeri nobis vobis. ⁊c. abſolute poſiti. vt abſente no
bis: p̄ſente vobis ꝓ abſentibus ⁊ p̄ntibus nobis Plautus. Adeſſe hanc
ſi abſente nobis inuenerint. ¶ Tercio ſciēdum. Sepe abltūs caſus vbi
imꝑſonalis participij p̄teriti tp̄is abſolute poſitus habet dictū vel appel
latum loco ſbſtātiui. vt Cognito eum mihi inſidias tēdere. cepi eū ante
uertere curſu. vel cognito ꝙ is mihi inſidias tēderet cepi eum anteuer
tere curſu. Saluſtius. Audito regem in ſiciliam tendere. i. ꝙ in ſiciliaꝫ
tenderet. ¶ Quinto ſciēdum ꝙ aliqui ꝑ hanc regulam ſic loquunt̃. ſal
ua reuerentia veſtra ꝓ quo oratores potius ſic loquuntur. venia veſtra.
bona venia veſtra. Pace veſtra id dixerim. Id pace omnium dixerim.
ita etiam pro illa. Joānes venit ſe quarto. Melius dicit̃ Joānes terci⁹
venit. quart⁹ venit. Quot⁹ veniſti. quot⁹ es. quot⁹ habitas. Inuenitur ⁊
ntūs ablt̄i loco poſit⁹. Apud Eccl̄. vt Cui⁹ humilitatem dominus reſpi
ciens v̄go ꝯcepit filium. ¶ Item vltimo ſciēdum ꝙ abltūs huius litte
re d̄r ab aliquib⁹ exponi per dum per ſi vel per quia. ⁊ licōm hoc apd̄ diale
cticos eſſe diſtinguēdam or̄onem in qua ponūtur ablt̄i abſolute penes
primum modū amphibologie: dicūt em̄ talem or̄oem vel poſſe eſſe tp̄a
lem vel cōditionalem enunciatōem vel cauſalem. Sed bōa pace coꝝ vi-
det̃ poti⁹ talis locutio ſemꝑ reſolubilis in tp̄alem. vt Sole oriente dies

ſit.i.dū ſol oriť. Vgā id petro reuerſo.i.poſtea ꝙ petr⁹ reuerſus eſt Sic petrus relictis reb⁹ omnib⁹ ſcholas petijt.hoc eſt poſtea ꝙ res oēs reliquit. ſcholas adijt.in ptō Comic⁹. Her⁹ me relictꝫ reb⁹ oib⁹ iuſſit pāphilū obſeruare. vbi pt eſſe duplex ſenſus. vn⁹ Juſſit vt relinqrē rē oēs ⁊ obſuare pāphilū. Alī ſenſus ē. Cū a me oēs res relicte eēnt tū iuſſit vt obſuarem pamphilum

De carentia rectoris ablatiui.

Atqꝫ loci nomen qñqꝫ regente carebit
Roma militia vel humo vel rure domoqꝫ
Rex venit atqꝫ means normam ſeruabit eandem
Roma rothomago vernone meabit athenis
Seruat idem v̾bum ſine motu dum ſociatur
Nomen plurale vel cui ſit regula terne
Qui modo rure tanit v̾none canet vel athenis

¶ Dicit ꝙ [illegible] nōia loci ꝯſtructa cū v̾bo ſ̾cante motū de loco vel ꝑ locū ſtabunt in abltō.⁊ ſi fuerint tercie declinatōis vel pl̾is nueri ſtabunt ſilr̾ in abltō reſpectu v̾bi ſ̾cantis quietē in loco ſ̾m Alexādꝛ. De loco vt venio Roma Rothomago Tibure Athēis Venetijs. De appellatiuis. venio militia.rure.domo.nō venio humo ſꝫ ſurgo humo:tolle librū humo. Exēpla de motu ꝑ locū.vt rex faciet iter roma.rothomago. tibure. p̄neſte.athenis.venetijs.lōdonijs De appellatiuis.faciet iter rure militia Exēplū de v̾bis ſ̾cātib⁹ qetē in loco ⁊ de nōib⁹ pl̾is nūerl ꝑme ⁊ t̾cie declinatōis.vt habito athenis.venetijs.lōdonijs.tibure.v̾none.p̄neſte.rure. Vt Ariſtoteles ſtuduit athenis.liber impreſſus venetijs. Apollo dedit oracula delphis. Creſus habitabat ſardib⁹. Et eni ſardis pl̾is numeri hñs is in ntō:accō.⁊ vtō hñſqꝫ ſardib⁹ in abltō pl̾i. Jtē caret ſardis ſingulari nūero.⁊ ē t̾cie declinatōis. ¶ Quedā eni nōia v̾biū vel oppidorū carēt ſingl̾ari nūero in ꝑma declinatōe.vt athene thebe venetie. Et diciť ſtudui athenis. Quedā in ſc̄da declinatōe. vt delphi gabij q̄ ſ̾cāt v̾bes ⁊ ppl̾os.ſic etꝫ dꝛ Aui delphis.q̄dā carēt i t̾cia decliatiōe ſingl̾ari nūero.vt ſardis tral̾l. Sic etꝫ Creſus habitauit ſardib⁹. ¶ Jtē nōia in is t̾cie declinatōis carēt rectore in abltō.vt habitat neapoli.conſtātinopoli. treueri. Parthenopoli. Udo eps dedit horrēdū ſuppliciū. ¶ Sciēdū circa lr̄am ꝙ qñ abltūs ꝯiūgit cōpoſitꝫ cū ꝑpōne debuiēte abltō tūc abltūs nō poniť abſolute ſed regiť.vt ioānes deceſſit roma.deceſſit domo. Johes egreſſus ē domo.roma.exiuit roma. Jn qb⁹ omib⁹ locutōib⁹ abltūs regiť rōe cōpoſitōis vt in nōib⁹ appellatiuis. Sꝫ cū dꝛ reuertoꝛ roma ibi abltūs po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nitur abſolute.qꝛ reuertoꝛ nõ p̄t regere abltm̄ ¶ Sc̄do ſciēdū.ꝙ v̄ba ſi-
gnificētia motū ꝑ locū ſtʒ:meo.ꝑmeo.ꝑambulo. Iter facio.hoc cōplexū
ē̄t vel ad locū vel ꝑ locū.vt quo facʒ iter.romā quo facis iter. in patriam.
Faciā iter colonia.ꝑmeabo zutphania.Colonia. Nuſſia. Florētia. Per-
transeo v̄o v̄bum non conſtruitur cum abltō tali. ſed ſemꝑ regit accūm
rōne ꝑpoſitōis trans.vt tranſiuit iordanem. In baculo meo trāſiui ior-
danē dauētriā. Ioānes ꝑtrāſiuit iſſelā ſiccis pedibus. Petrus ꝑtrāſiuit
oēs aquas q̄ in almania ſite ſunt.

Ad nomen poſitum ſic ſepe relatio fiet

Ut vado romam que menibus eminet altis

¶ Hic d̄t ꝙ ad ꝓprium nomen loci poſitum aduerbialiṫ ſepe fit relatio.
vt vado romā q̄ eminet altʒ menib⁹. ¶ Sciēdū ꝙ p̄t fieri duplex relatio
ad nomē loci.vna ꝑ nomē.vt vado romā q̄ eminet altis menib⁹ Altera
ꝑ aduerbiū relatiue captū vt vado romā quo tu vadas. Virgili⁹. Vrbem
quā dicūt romā meliboe putaui. Stultus ego huic noſtre ſiƚem quo ſe-
pe ſolemus. Paſtores ouiū teneros deducere fetus. Et talis relatio p̄t fi-
eri ad oēm circūſtāciā loci.vt habitabo rome vbi tu habitas.vado romā
vn̄ tu venis.vado romā qua tu iter feciſti.i.ꝑ quā vrbē. Siƚis relatio p̄t fi-
eri ꝑ nominna aduerbia ad hec nōia rus domus ⁊ milicia .Per nōia. vt
vado rus quod iure poſſideo. Per aduerbia.vt vado rus.vnd̄ tu venis.
vbi tu habitas,qua tu iter feciiti.

Q ueris ſi poſſit adiectiuum ſociari

Ut debet doctas bonus ire ſcholaris athenas

¶ Hic d̄t queſtionē eſſe an nominib⁹ loci poſſit iūgi adiectm̄ vt bonus
ſcholaſtic⁹ debet ire doctas athenas.lr̄atam dauētriam.hoc eſt vbi doce-
tur litteratura ſeu docenṫ lr̄e:vt eſt grammatica. Solent etʒ adiectiua
iūgi his nōibus rus.domus.milicia.vt ioānes iuit rus ſuū,op ſyn eyghē
darp. Iuit domum ſuam.tot ſyn eyghē huyſ. Ut apd̄ Ouidiuz in p̄li
Quo ruitis vr̄as quiſqʒ redite domos. Et ſi ſine adiectiuo d̄r tamē ſub
audiṫ adiectm̄ vt iuit domum:hoc eſt domum ſuam. Et hūc gt̄ūm do-
mi ſecūde declinatōis iungūt autores ſolum cum quinqʒ gt̄is mee.tue.
ſue.noſtre.veſtre.⁊ cum vno nomie aliene:vt ego fui domi mee non tue
Erā domi ſue nr̄e:nō vr̄e domi habitare volo. Malo eē domi mee ꝗ̄ alie
ne. Eram⁹ domi vr̄e.eratʒ domi nr̄e. Nō aūt d̄r fui domi ꝓpe ꝑuate.nec
fui domi publice. Regit ⁊ aliqn̄ ille gt̄ūs domi alios gt̄ōs:vt era domi il-
lius.hui⁹ domi petri pauli. Ex dictʒ pʒ domi nō ꝓpe eē aduerbiū.qꝛ ei ad
iungiṫ adiectm̄ in eodez gn̄e.quod aduerbio iūgi non p̄t. Et ꝗ̄uis domi
nonnunꝗ̄ ponatur ſine gt̄ō:intelligiṫ tamen adiectiuum.vt ſum domi

mee.eſt domi.hoc eſt domi ſue.

De Quattuoꝛ interrogatiuis Locoꝛum.

Per quo qua vel vbi ſit queſtio ſiue per vnde
Illuc pergo foꝛas huc iſtuc pergis eoqꝫ
His intro iungas hac illac pone meando
Hic, illic iſtic intus foꝛis eſt et vbiqꝫ
Hinc illinc iſtinc remeas foꝛis intus et vnde

¶ Dicit q̄ttuoꝛ cē introgatiua loci q̇b⁹ q̄rim⁹ de loco.vt quo.q̄.vbi:vnde° Quo q̄rit de motu ad locū ſiue ꝑt ad locū.Qua ꝑ locū Vbi in loco Vn̄ de loco.Vn̄⁹.Quo petit.ꝛc̄.Que q̄ttuoꝛ q̄ſitiua et relatiua inueniunt̄. vt illa mūdi ꝑs vn̄ ſol oꝛit̄.oꝛie̅s nūcupat̄.Quo dimergit̄ occide̅s:quo decurrit meridies.Solēt hr̄e ꝛ alias q̄ſdā acceptōes.Quare ſciendū Quo q̄nqꝫ eſt ꝓnome̅ a q̇s ablti caſus ꝑcās inſtr̄m vt nō eſt mihi quo emā nō e̅ mihi quo hauriā.Q̄nqꝫ e̅ ꝯiūctio cauſal̄.vt cedo te q̄ meliore̅ reddam. Dicāt em̄ q̄ꝛ et qd̄ cām efficiēte̅.Quo vo ꝛ vt ꝛ q̇ cām finale̅:vt Caſtigo te nō qd̄ vel qꝛ odio te habeā.ſed q̂ vel vt vel q̇ meliore̅ te faciā.Q̄nqꝫ q̂ valet q̄nto.Vt eo ſt̄ hōies deo chariores q̄ hūiliores.hoc e̅ q̄nto Q̄nqꝫ q̄ eſt aduerbiū loci q̄re̅s de loco ad que̅ erit mot⁹.vt q̂ diuertem⁹ Quo aduerbiū loci q̄nqꝫ capit̄ relatiue.vt ibo eo q̄ tu vadis.Q̄nqꝫ infinitiue. vt neſcio quo eā.Q̄nqꝫ introgatiue vt in euāgelio.Dn̄e q̂ vadis.¶ Scd̄o ſcie̅dū ꝙ ad hoc aduerbiū ꝛ introgatm̄ q̄ rn̄det̄ q̄nqꝫ accūs nōis loci.vt cū q̄rit̄ q̄ iuit.rn̄deri ꝑt.Iuit dauētriā.rhotomagū.athenas.delphis.rus domum miliciā.Q̄nqꝫ rn̄det̄ aduerbia in uc ꝛ in o.vt iuit huc.illuc.illuc.eo eode̅.illo.iſto.alio.intro.foꝛas.aliq̄.Virgili⁹.Atqꝫ ſatas alio vidi traducere meſſes.Q̄nqꝫ ad q̄ rn̄det̄ ſupinū in um .Vt iuit cubituꝫ incenatus. Iuit foꝛas cenatū.Apud pet.Iuit ambulatū in patēte̅s cāpos Iuit ꝑcōctatū de te an pr̄ domū reuertit.Iuit d̄ te q̄ſtū ad p̄ceptoꝛe̅ vl̄ mgr̄m Iuit ad pet ſalutatū.iuit petro gratulatū iuit aquatū iuit pabulatū. teu.om voꝛder.Q̄nqꝫ ad q̄ rn̄det̄ gerūdiū acci caſus mediēte ad.vt iuit ad venādū.ad piſcādū.Iuit ad doꝛmiēdū.Iuit ad gratulādū petro Et etiā ꝑticipiū.vt iuit ad ſalutādā mr̄em ad viſitādaꝫ mr̄em.ad ſalutādos amicos.ad ſalutādas ſoꝛoꝛes.Iuit ad curādū coꝛp⁹.ad curādā naturā. Iuit ad iſſelā vel ad leuandā aliū.Rn̄det̄ ꝑ infinitm̄ ad q̂.vt iuit piſcari. ꝛc̄.Q̄nqꝫ rn̄det̄ ad q̄ v̄ba in ſo q̄ vulgo deſideratiue foꝛme dicunt̄. vt cuꝫ q̄rit̄.q̂ vadis.rn̄det̄ accerſo pet.viſo ꝑentes meos.¶ Scd̄o ſcie̅dū ꝙ etiā om̄ia a q̂ cōpoſita ad locū ꝑcāt vt q̂q̂.q̄cūqꝫ Que ſt̄ ſign a vl̄ia:vt cetera interrogatiua cōpoſita cū qꝫ cū cūqꝫ.cū ſeipis.Sꝫ cōpoſita cū vis ꝛ libet vt oia alia ſt̄ ſigna ꝑticularia vt q̂q̂.q̄libet.Siquo:nequo.nūquo:ecq̄.aliquo Quodam.quonam.quopiam.quoq̄.Alio.vt Vbi hinc quouis ge̅tiū.

Abi hinc quouis locoꝝ. Abi hinc quolibet locoꝝ.i. ad quẽuis locorum
¶ Caue ne quo hinc abeas ſi q̄ hinc iueris vapulabis. nūquo hinc abi-
turus es. ecquo iuit. Si quopiam iturus es dicito. quoquo qn̄qz eſt ad-
uerbium loci. vt ſequar te quoquo ieris. ⁊ ſic v̄bo iungit̄. Qn̄qz quoquo
eſt nomē: ⁊ ſic iungit̄ ei ſb̄m ablti caſus. vt quoquo loco. quoquo tp̄e op
allen tydē. op allen ſteden. Quoquo die. alle daghē. Item quoq̄ ē q̄n
doqz aduerbium loci cōpoſitū a quo ⁊ qz valens. idē ꝙ quocūqz. ſz quo-
cunqz ⁊ quoquo faciunt hypoteticā. ſed q̄q̄ categoricaꝫ ꝓpōnem. hoc eſt
quocunqz exigit duo v̄ba. quoqz vnum v̄bū. qn̄qz quoqz ſunt due dicti-
ones. vt qz fit coniunctio encletica. vt qđ me facere voles faciam. quoqz
me ire iuberis ibo. Qn̄qz eſt abltūs ⁊ qz ꝯiunctio. vt Petrum ex animo
diligo. quouſqz ab adoleſcentia vſum ſum familiariter. quoqz nūc fami
liariter vtor. qn̄qz quoqz eſt ablatiuus a nōie quiſqz: ⁊ ſic iungit̄ ſuꝑlati-
uo vel nōibus numeralibus. Suꝑlatiuo. vt iuſticia ab optimo q̄qz ſua
tur. i. ab omni q̄ bonus eſt. Cū numeralibꝰ. Tercio q̄z die laboro febri-
bus. Quarto q̄z die ieiuno. Quinto q̄z anno agit̄ luſtꝝ. q̄nq̄geſimo q̄z
anno agit̄ iubileꝰ. Quoto quoqz die. putas ioānem ieiunare. q̄ſi dicat vl̄
nullo vel paucis. Quandoqz q̄z eſt ꝯiunctio ſ͛cans tantum quantum
etiam. Vt apud Catonē. Tu q̄z fac ſimile ſic ars deludit̄ arte: Et in hac
ſignificatōe ſolet ſepe poſtponi huic ꝯiunctōe verum. Vt apđ Boeciū.
Magne non ad morbum mō veꝝ ad interitū q̄z cauſe. Qn̄qz quoqz dr̄
cām finalē. ⁊ eſt cōiunctio cauſalis nō encletica. vt Ego te Caſtigo quo
nō pecces quoqz in viꝝ edoctum citiꝰ euadas. Qn̄qz quo valet quanto
cui etiam qz encletica poſtponit̄. vt quo maior q̄z ditior eo ſis humilior
vbi quo valet quāto eo tāto Et ſolet hoc vocabulū eo etiam accipi mul-
tis modis. Qn̄qz ꝓnomen eſt ablti caſus ab is. ea. id. ⁊ ſic qn̄qz regit gt̄m
Sic em̄ dr̄ id loci. i. is locꝰ. eo loci. i. eo loco. hoc loci. i. hoc loco. Quādoqz
verbū eſt quarte coniugatōis. vt eo: is: ire. idē quod vado. Quādoqz ad-
uerbium loci. vt Petrꝰ eo iuit quo paulꝰ. ⁊ in hac ſignificatione ponitur
ab Alexandro in textu. Omnia em̄ ꝓnomina ꝑmitiua ablti caſus p̄nt
fieri aduerbia. vt illo. iſto. eo. Quandoqz eo eſt aduerbium q̄ntitatꝭ va-
lens intantū. vt eo lr̄is dat oꝑam vt nemini ꝯcedat. In eadē ſ͛catōne dr̄
vſqz eo vſqz adeo. Quādoqz eſt ꝯiunctio cauſalis valens tantū quantū
ideo. vel ꝓpterea. vt Ego id eo feci ꝙ ſcirem id tibi plurimū ꝓfuturum
Quādoqz eo eſt idem qđ tm̄ ſic ſibi rn̄det quo ꝓ quāto. vt q̄ plus habes
eo plus cupis. Quādoqz ſubaudit̄. vt Quo plus ſtꝭ pote plus ſitiūt aq̄.
¶ Tercio ſciendum ꝙ quo cōponitur cum v̄ſum ⁊ dr̄ quorſum. ſ͛t tan-
tum quantum quo v̄ſus vel quo v̄ſum: dr̄ em̄ v̄ſum vel v̄ſus ſicut aduer
ſum vel aduerſus. Et ad interrogatiuum quorſum rn̄detur qn̄qz accūs
cum p̄pōne. v̄ſus id eſt in vnamquāqz ꝑtem. vtroqz v̄ſus. deorſum v̄ſus.
Quādoqz rn̄dent̄ aduerbia in orſum. vt ſeorſum. Vt in Euāgel̄. Seor-
ſum abijt. hoc eſt in ſecretū ⁊ remotum locum vbi nec videri poſſit a cer-
nentibꝰ nec inueniri a q̄rentibꝰ. Inuenit̄. ij. Regū xij. Depcatuſqz eſt da
uid dominū ꝓ paruulo: ⁊ ieiunauit dauid ieiunio ⁊ ingreſſus ſeorſum
iacuit ſuꝑ terram. Deorſum. nederwart. Comicus. Ego te quietum red
dam ne ſurſum deorſum ve curſites. Horſum. i. huc v̄ſus. vt Comicus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Korſum te ducent inſomnia. ¶ Faciūt ⁊ q̄dā alia cōpoſita. vt antror-
ſum.dextrorſum.ſiniſtrorſum. Pro quib⁹ Cicero dt añ ⁊ poſt ad leuam
ad dexteram. Vltro citroqꝫ in factis ⁊ dictis dicuntur. In factꝫ ſ̄cāt reci
procam quandā itōem.vt Quintilian⁹. Iuuenis ſolet vltro citroqꝫ cō
meare.i.recedere ⁊ redire. Sic ħ mare dr vltro citroqꝫ meare. Ita in di-
ctis ſ̄cant mutuū reſpectū.vt Cicero.vij.de republica. Multiſqꝫ verbis
quam vltro citroqꝫ: tandē ꝑuentū eſt ad verba. Aliud eſt huc atqꝫ illuc
vltro citroqꝫ habitis ille conſumptus nobis eſt dies. Multis probis vl-
tro citroqꝫ habitis ⁊ cum dr huc atqꝫ illuc cōmeabit.errabundū atqꝫ in-
certū iter ſ̄camus. Significant item aliud ſurſum ⁊ deorſum. Eſt eniꝫ
ſurſum ad locū editiorem.deorſum ad locū imū:teut.opwart eñ neder
wart. Quouſqꝫ eſt aduerbiū ⁊ valet tantū quantū ad quē locum vſqꝫ ⁊
rñdetur couſqꝫ vel vſqꝫ eo. Ad occidentē vſqꝫ. Ad meridiē vſqꝫ. ¶ Item
vſqꝫ quo qñqꝫ ē aduerbiū tp̄is ſ̄cans tātum quantū q̄ꝫdiu. Nā ſimplex
vſqꝫ diu ſ̄cat. Vt ſeptimo Machabeorū. Pſallebāt ſacerdotes vſqꝫ q̄ cō-
firmatū eſſet ſacrificiū. Qñqꝫ valet ſemꝑ. Nā ſuum ſimplex vſqꝫ ſꝑ ſ̄cat
Vñ Virgilius. Cantātes licet vſqꝫ min⁹ via ledit eam⁹ Et ſic ponitur in
hymno. Glīa eťno patri vſqꝫ quo altiſſimo. Qñqꝫ ē aduerbiū loci valēs
tantū quātum quouſqꝫ. Volunt etꝫ q̇dam ip̄m ſ̄care vndiqꝫ. Vt in pſal
mo. Vſqꝫ quo ꝯueniunt ppl̄i. Itē quoad q̄rit de tp̄e ⁊ ſ̄cat tātū quātuꝫ
q̄ꝫdiu vt reſtiti quoad potui.i.q̄ꝫdiu potui. Cicero ꝑmo officioꝝ. Diſces
tu a ꝑncipe hui⁹ etatꝫ ph̄oꝝ.⁊ diſces q̄ꝫdiu vales.tādiu aūt velle debetꝫ q̄-
ad te quantum ꝓficies non penitebit. Solet quoad qñqꝫ iungi gtō. Vt
Tullius ꝑmo ad herenniū. Oratoris officiū ē de omni re credibiliť di-
cere quoad eius fieri p̄t. ¶ Sciendum ꝙ qua ſ̄cat ꝑ locum ſiue q̄rit de
motu ꝑ locum.vt qua facturus es iter.⁊ reſpōdetur hec aduerbia.hac.il
lac.iſtac.cum iſtis ea alia aliqua recta. Et alij q̇dam ablatiui via regia:
vt cur non recta via introiſti. Sequere me hac.i.ꝑ hanc viam. Non ibo
ea ſed alia. Non facturus ſum iter ea ſed alia.hoc ē non ꝑ eam viam ſed
ꝑ aliam. Nōnunq̄ꝫ ad qua loco ablatiui rñdetur accūs mediante ꝑ p̄po
ſitione vt fecit iter ꝑ ꝯtinētem iter faciam non mare hoc ē cōtinēte iter
faciam non mari Et ē omnis terra non inſula.eyn lant dat niet beulotē
eñ is mit water. Et ē continēs gn̄is feminini. Ita dr etiam.iui ꝑ agrū
tranſuerſalem.teuť.dwars ouer dat lant. Iuit ꝑ viaꝫ compendij.doer
eyn voet pat. Scd̄o qua quādoqꝫ ponitur interrogatiue. Vt qua facis
iter.qñqꝫ relatiue.vt Plautus. Date viam qua ſurgere liceat Poteſt ibi
qua vel nomē eſſe a quis ablatiui caſus vel aduerbium. Quandoqꝫ po
nitur qua infinitiue.vt ſepe ſtat incertus ⁊ neſcit qua ſit eundem Cum
videt ex om̄i parte v.ator iter. Qua componiť ⁊ dicimus quaqꝫ quaqua
quacunqꝫ que ſunt ſigna vl̄ia.⁊ etiā qualibet ⁊ quauis q̄ apd̄ dialecticos
dicuntur particularia.vt vade qualibet.i.quauis. Quaqua ieris te ſeq̄r
id eſt ꝑ quamcunqꝫ viam. ¶ Sciēdum vbi qñqꝫ eſt īrogatiuum ſ̄cās
in loco.hoc ē q̄rens vel de q̇ete vel de motu in loco. Quādoqꝫ vbi poniť
relatiue.vt petrus ibi ē vbi paulus. Quādoqꝫ infinite.vt neſcio vbi eſt.
Quādoqꝫ ſ̄t poſtq̄ꝫ.⁊ ſic iūgitur p̄terito ꝑfecto indicatiui nōnunq̄ꝫ etiā
pluſq̄ꝫꝑfecto cum his poſt vbi ⁊ aſt vbi.i.poſtq̄ꝫ vt vbi petrus domum re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

diȷ̄t vel venit. vł bauātriā rediȷt ꝯfeſſim ſcholas abiȷt. Siĺi mō iungūtur
indicatiuo dcōnes idē ſ̄ĉantes. cuiuſmodi ſūt vt poſteaꝗ̄ ſimulac ſimul
atq̄ʒ ꝛ ſimul. Inueniunt tamē nōnunꝗ̄ cū coniunctiuo. Vt apd̄ Sa-
luſtium. Ac vbi conſulueris. ꝛc̄. Ad vbi reſpondent hec aduerbia. ħ. illic
iſtic. ibi. alibi. vulgo. vt vulgo naſcet̄ amomū. Eſt etiā vulgo ablti caſus
vt vulgo dici ſolet. hoc ē a vulgo. Paſſim ꝛ Stata iacēt paſſim ſua que
ꝗ̄ ſub arboꝛe poma ꝛ ſ̄ĉat paſſim quaſi paſſu diſtāte vel ſparſim vt grex
paſſim paſcitur. Accipitur etiam paſſim apud Eccleſiaſticos pꝛo vbiq̄ʒ.
Vt apud Lactātium. Creditur eīn paſſim quaſi cognite veritati. i. vbiꝗ̄
Quandoꝗ̄ paſſim ſignificat vndiꝗ̄. van allen hoecken heer. Vt apud
eundem Lactantium. Romulus conſtituit aſylum eo paſſim conſuge
runt ex finitimis locis. Ad vbi reſpondentur humi ruri domi militie.
Alia nomina in abltō rn̄dentur cum ꝑpōne. vt in vꝛbe. in agro. in mari
in poꝛtu. in circo. in theatro. in templo. in foꝛo. in thermis. teuto. yn den
heytē bade. In publicis luſtris. yn hoerē cotten. In ede ſacra. Sub io-
ue. Sub dio ꝛ non ſub diuo. dōm eſt. Omnia iſta reſpōderi pn̄t ad vbi.
¶ Sciēdum compoſita ad vbi ſunt vbiꝗ̄. vbicūꝗ̄. vbivbi. ꝗ̄ ſunt vniuer
ſalia ſigna ſignificantia in oīni loco. Sed vbilibʒ vbiuis ſunt ꝑticularia
ſigna. Ita alicubi alibi quod eſt relatiuū. ſicubi. necubi. nūcubi. eccubi.
Nuncupi cum vidiſti. vbinam habitat. ¶ Sciēdum ꝙ vnde quandoq̄ʒ
dicit cām ſiue ꝗ̄rit de cauſa. ꝛ eſt idem quod quamobꝛem. vt vnde fit. vn
de factum eſt. id eſt quare vel quamobꝛeʒ factū eſt. ſiue quo fit ſiue quo
factum eſt. hoc eſt quapꝛopter fit vel pꝛopterea fit ſiue quamobꝛem fit.
Quādoq̄ʒ vnde valet tātum quātum vno dempto. vt ego ſum vnde vi-
ginti annoꝝ ſiue natus ſum annos vnde viginti. hoc ē natus ſuʒ annos
decem ꝛ nouem. Ita etiam dicimus. natus ſum annos duo de viginti:
hoc eſt natus ſum annos decē ꝛ octo. ¶ Iſta cōpoſitio etiā fieri poteſt
in denominatiuis Quādoꝗ̄ vnde querit ſiue ſ̄ĉat de loco. ꝛ ſic querit ꝺ̄
motu de locu. Sic ſua rōſpōſiua ſunt illinc iſtinc. In euangelio. Qui
velit hinc trāſire ad vos. ꝛc̄. Reſpondent etiā intus ꝛ foꝛis. vt vnde venit
Ioannes. venit foꝛis. exit intus. Reſpōdetur ꝛ inde aduerbium. vt inde
venit vnde tu veniſti. id eſt iſtinc vel illinc venit vn̄ tu veniſti. Sic in ſym
bolo Apoſtoloꝛum. Aſcendit ad celos ꝛ inde venturus eſt iudicare vi-
uos ꝛ moꝛtuos: Reſpondetur ſimiliter vtrimq̄ʒ ad vnde. ꝛ eſt idē quod
ab vtraq̄ʒ parte. vt Aſper ꝓminentibus vtrimq̄ʒ dētibus. Dentes pꝛomi
nent altrinſecus. Ceciderunt vtrimq̄ʒ viri innumeri. id eſt ex vtraq̄ʒ ꝑte.
Ceciderunt altrinſecus viri innūeri: teuto. van eenre ſydē. Pꝛo vtrim-
q̄ʒ dicunt nōnulli hincinde Unde Pꝛudentius in libꝛo hymnoꝝ. Sti-
pant euntem candidi hincinde ſanctoꝝ choꝛi. Etiā hinc duplicatū videt̄
eandem habere ſignificationem. vt Hinc tibi que ſemper vicino ab limi
te ſepes. Hinc alta ſub rupe canet frondatoꝛ ad auras. Dicit Uirgiliꝰ.
¶ Ad vnde etiam reſponderi poteſt a leua. vt ipē me a leua adoꝛſus eſt
teuto. van der luchter hant. Compoſita ab vnde ſunt vndiq̄ʒ vndecun
q̄ʒ vndevnde que ſunt vniuerſalia ſignificantia oīnia loca. vt vndiq̄ʒ huc
veniunt doctoꝛes. Vndelibet vndenis vndenam aliunde. vt venit me-
ditatus aliunde ex ſolo loco. ¶ Circa iſta ſciēdum quedam cōmunia ꝙ

verbum cõpoſitum cum ad p̄poſitione cõſtruitur cuz aduerbijs huc il-
luc iſtuc. Sed cõpoſitum cum ab p̄poſitione cõſtruitur cum aduerbijs
hinc illinc iſtinc. vt huc ades o meliboe. hinc abſis. Affer libꝝ huc. affer
librũ hinc. affer hoc huc. aufer hoc hinc. admoue manũ huc. amoue ma-
nũ hinc: auerte faciẽ huc. adduc eũ huc. abduc eũ hinc ¶ Inuenit tamẽ
qñqz adſum ſ̄care nõ ſolũ ad locũ ſed etiã in loco. Ad locũ. vt huc ades.
In loco. hic adero. Comicꝰ. Iã inquã hic adero. Sic v̄bũ abſum videt
ſ̄care de loco nõ ſolũ. ſed etiã ad locũ. vt abeſt dauẽtria in hollãdiã. Ut
apud Philelphum. Abeſt acone in dalmaciã. Ita apud Ciceronẽ etiã
inuenit. ¶ Sciẽdum ꝙ quedam dcões ſ̄cant in loco ⁊ de loco. hoc eſt
reſpõdẽtur ad vbi ⁊ ad vnde. vt intus ⁊ foris dr̄ eñ intus eſt intus exit. vt
philena eſt ne hec que intus exit. foris eſt foris venit. Et hoc eſt qd̄ vult
Donatus. vbi dt̄. Sz in loco ⁊ de loco eandem ſ̄catõem habent. hoc eſt
intus ⁊ foris ſignificant in loco ⁊ de loco. Intro vero ⁊ foras ſoluz ad la-
cum ſigoificãt. vt Vado intro. vado foras. Lazare veni foras. Neqz di-
cẽdum eſt. a foris ab intus qꝛ latina non ſunt. Sed foris ⁊ intus extrin-
ſecus ⁊ intrinſecus. ¶ Quedã dcões ſ̄cant in loco ⁊ ad locũ. vt Nuſ-
quam nuſpiam vſquã. Ut nuſpiam hinc abibis. Tullius. Neqz vſquã
diſcedebam. vbi ſ̄cat ad locum. In loco. Comicꝰ. Ego ſum homo infe-
lix qui primum fratrẽ nuſquã inuenio gẽtium. Occidit neqz virgo eſt
vſquam. Cõſtruũtur etiã cum verbo diſtandi. vt Nuſquam abero. Itẽ
intra ⁊ extra habẽt eãdem cõſtructõem. Significant eñ in loco. Vt Ili-
acos intra muros pugnatur ⁊ extra. dt̄ Horatiꝰ. Ita dici p̄t eſt intra vr-
bem ⁊ extra vrbem. Quãdoqz ad locum. Ut Iuit extra vrbem ⁊ iuit in-
tra vrbem. Item vltra ⁊ citra eãdem habẽt ꝯſtructionem. hoc eſt ſigni-
ficãt in loco ⁊ ad locum. In loco. habitat vltra rhenum. vltra montes. ci-
tra montes. Ita apud Horatium. Eſt modꝰ in rebꝰ. ſunt certi deni-
qz fines. Quos vltra citraqz nequit ꝯſiſtere rectum: hoc eſt v̄tus eſt me-
diocritas inter paꝝ ⁊ nimis. hoc eſt inter defectum ⁊ exceſſum. Signifi-
cant quoqz ad locum. vt vado vltra rhenũ. Uado vltra alpes: vltra ger-
maniam. Iuuenalis. Ultra ſauromatas fugere hinc libet. Eãdem cõ-
ſtructionem in habet p̄poſitio. vt Curro in campo ⁊ in campum. Sum
in campo ⁊ vado in campum. ¶ Quedam dcões ſ̄cãt in loco ad locũ
⁊ de loco. Vt Trans p̄poſitio. Vt cum queritur. Quo iuit. Reſpondet
Trãs rhenũ. trãs iordanẽ. trans alpes. Vñ venit trãs rhenũ. vbi habitas.
Trãs rhenum. Ita conſtruitur prope. vt Sto prope templum. Uado
prope tẽplum. venio prope templum. ¶ Quedam conſtruuntur cum
verbo ſignificãte motum de loco etiam diſtãtiam vt hec aduerbia hinc
illinc iſtinc lõge. vt Abi hinc. fuge hinc abeſt hinc. diſtat hinc abijt longe
abeſt lõge. diſtat lõge. Quod aduerbium lõge iũctum cum quam po-
nitur interrogatiue. vt quamlonge hinc eſt. Et reſpõdetur In proximo
eſt. vel lõge eſt. perlõge eſt lõgius hinc abeſt. vel lõgius eſt. Et quamlõ-
ge interrogatiuum querit quãdoqz de diſtãtia Ut quamlonge abſumꝰ
de Dauentria. Quandoqz querit de motu qui fit de loco Vt quamlon-
ge abiturus es hinc tria milia vel tribus milibus: vel tam lõge hinc abi-
bo: quamlonge Iacobus hinc abiturus eſt. Ego abibo hinc longius ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

84

Jacobus. ¶ Tercio ſcīedū. hec aduerbia loci. Hic hinc huc hac. ꝑcant locum in quo is eſt qui loquitur. Sed iſtinc iſtuc iſtac ꝑcant locū vbi is eſt ad quem loquimur. Illuc vero illic illinc ⁊ illac ſignificant locum vbi is eſt de quo loquimur. ¶ Habent etiam iſta aduerbia eandem naturaꝫ quam habent pronomina. Hic iſte ille. a quibus deriuantur quam etiaꝫ habent alia ab eis deriuata Vt Horſum iſtorſum: illorſum. huiuſmodi. cuiuſmodi. ⁊c̄. ¶ Sciendum ꝙ iſta interrogatiua Quo qua vbi compoſita cum qꝫ ⁊ cum cunqꝫ ⁊ cum ſeipīs faciūt ſigna vniuerſalia. Cōpoſita cū libet ⁊ vis ⁊ cū aliquis faciūt ſigna particularia. Item cōpoſita cuꝫ alius faciūt relatiuū diuerſitatis. hoc eſt alium locuꝫ ꝑcāt. Vt Alio alia alibi aliūde. Vn̄ dici p̄t. Petrꝰ iuit aliquo neſcio quo. Iter faciet aliqua neſcio qua. Eſt alibi neſcio vbi. venit aliūde neſcio vnde. Dicitur etiā nō iuit eo verum alio. nō iuit ea verum alia. Nō eſt hic verum alibi. nō venit hinc verum aliūde. Componuntur ⁊ cū his dcōnibus ſi ne nun. vt ſicubi necubi nūcubi. ſiquo nequo nūquo. ¶ Vltimo ſcīedum ꝙ ſepe per hec interrogatiua ⁊ ſua reſponſiua a pueris ſolent fieri barbariſmi. Ut cum q̄ritur. Vn̄ venit. ⁊ rn̄det Venit viſu lectu. male rn̄detur. Vltimuꝫ eīm ſupinū nō cōſtruitur cum v̓bis importātibus motum de loco. ſed cū nōibus adiectiuis. Vt Iucūdum auditu facile dictu. Sic cum q̄ritur. Quo iuit? Rn̄detur ex vrbe. male rn̄det. Ex eīm reſpōdēdum eſt ad vnd vt Vnde venit. rn̄detur ex vrbe. ex agro. Itē cū queritur. Ubi habitas. ⁊ rn̄detur penes ſctm̄ Petrum. penes ſctm̄ Jacobū. v̓ſus ſctm̄ Lebuinū Male rn̄detur. Nam v̓ſus reſpōdēdum eſt ad quo ſiue ad quorſum. Et penes nō dicit circumſtātiā loci. ſed ꝑcat ꝑſonā cum ꝑtāte ſeu dominio. Ut Res eſt penes arbitros. hoc eſt in ꝑtāte arbitroꝝ. Itē q̄ritur Quo iuit? iuit apud patrē. male rn̄detur. Apud eīm ad vbi rn̄dendū eſt: vt Fui apud frēm. Ita cū queritur. Vbi fuiſti. ⁊ rn̄detur. fui ad frēm. male reſpōſum eſt. Ad eīm reſpōdēdū eſt ad quo. ergo dicēdū eſt Fui apd frēm vel iui ad frēm. Etiā querūt pueri. Ubi vultis Ubi vis: querēdum eſſet quo vultis. Etiā melius diceretur. iui cubitū: iuit dormitū. q̄ꝫ iuit ad lectū. qꝛ q̇s p̄t ire ad lectū nō vt dormiat.

¶ De Participiis.

Articipans quod in ans vel in ens fit dicito p̄ſens

¶ Hic vult docere d̄ regimine ꝑticipioꝝ. ⁊ d̄t ꝙ ꝑticipiū in ans vl̄ in ens eſt pn̄tiſ tpis. vt amās legēs. In tus ſus xus p̄teriti tpis. In rus dus futuri tpis vt amādꝰ legēdus lecturꝰ. ¶ Circa textum primo ſciendum ꝙ participium dictum eſt quaſi ꝑtem capiens. Capit eīm partē a nomine. ꝑtem a v̓bo. vt d̄t Donatus. hoc eſt habet quedam accidētia ſimilia accidētibus nōis. ⁊ quedā ſilīa accidētibus v̓bi. Capit anōie genera et caſus. hoc eſt vt nomē ipm̄ habꝫ genera ⁊ caſus. ita ⁊ ꝑticipiū. Et capit a v̓bo tpa ⁊ ꝑcatōes. hoc eſt vt v̓bum eſt alicuius tpis ⁊ ꝑcatōis. ita ⁊ ꝑticipium. Participia eīm in ans vel in ens ſunt pn̄tis tpis. vt amans pn̄tis tēporis eſt vt amo. legens vt lego. vt amabo ⁊ amaboꝛ futuri tpis ſunt. ita

amaturꝰ ⁊ amandꝰ ſunt futuri tꝑis. Et eſt ꝑticipiū inuentū cōmoditatis cauſa ⁊ neceſſitatis cauſa. Cōmoditatꝫ cauſa vt breuior ſit ōrō omiſſa copula vel relatiuo vel aduerbijs vel coniunctionibus. Nam cū vni ſupposito dāda ſunt duo vba. Solent autores alterū verborū mutare in participiū: vt ꝓ illo. Tityre tu recubās ⁊ modularis cūmodius ⁊ breuiꝰ dicunt tu recubans modularis. vbi ſubticet̄ copula: ꝓ illa homo currit mouet̄. breuius hō currens mouetur. vbi omiſſum eſt relatm̄ ⁊ ꝓ iſta. dū Octauianus imꝑauit vel imperiū tenuit natꝰ eſt chriſtꝰ. dicūt Octauiano imperāte natꝰ eſt chriſtꝰ. vbi omiſſum eſt dum aduerbiū. Et illa mutatio pt̄ fieri ꝑ oīa participia. ꝑ p̄ntis tꝑis ꝑticipia. vt ꝓ iſta. Preceptor qui caſtigat diſcipulū non ſemꝑ eū corrigit cōmodius dr̄ preceptor caſtigans diſcipulū nō ſemꝑ eū corrigit. In p̄teritis. Diſcipulus caſtigatus non corrigebat̄. Sic etiā mutant̄ vba futuri tꝑis. vt preceptor q̄ caſtigabit diſcipulū non eū ſemꝑ corrigit. Dicitur p̄ceptor caſtigaturꝰ diſcipulum. non ſemꝑ eū corrigit. Et ꝓ iſta diſcipulus qui caſtigabit̄ non ſemꝑ corriget̄ dr̄. Diſcipulꝰ caſtigādus non ſemꝑ corrigetur. Ita in obliquis vt ꝓ iſta. Apphendit eum capillis ⁊ ſtrauit humi dr̄ Apphenſum capillis eum humi ſtrauit atq̄ꝫ in luto volutauit. Plinius. Iuniꝰ. Brutus filios ſuos qui ad recipiendū in vrbē tarquinos ꝯiurarant vgis ceſos ſecuri ꝑcuſſit. Comicꝰ. Ego te vgis ceſum in priſtinū dedā. Nōnunq̄ꝫ duo aut tria tꝑa mutant̄ in ꝑticipio in eadē ōrōne. vt anima corpus egreſſa ſtatim ante tribunal iudicis ſtatuit̄ ſentētiam receptura que poſt h̄ nunq̄ꝫ mutabitur. Nōnunq̄ꝫ etiā clarior fit ſmo cū vbum mutatur in participiū q̄ꝫ non. Vt in Euangelio. Et agebatur in deſerto a ſpū diebus quadraginta ⁊ tentabatur a dyabolo que clarior fit ſi ſic reſoluit̄. Chriſtus ductꝰ ſiue actꝰ a ſpū in deſto quadraginta diebꝰ tētabat̄ a dyabolo.
¶ Vel pt̄ etiā verbū nonnunq̄ꝫ ablt̄m mutari abſolute poſitū: vt diabolo eſt quadraginta diebus tentante quia dicta oratio non reſoluta videt̄ neſcienti ſignificare. chriſtū ductū in deſertū quadraginta diebus. quod falſum eſt. ſed ſignificat. Chriſtus tentatus quadraginta diebꝰ non autē quadraginta diebus actus ſiue ductꝰ. ¶ Cauſa neceſſitatꝫ ꝑticipiū inuētū eſt. quia habet participialē nōnunq̄ꝫ naturā vt ſine ea nō ſit plane latina ōrō. vt circumdedimus caſtris foſſaꝫ ⁊ valles ne hoſtes venire poſſent ⁊ nos opp̄imere q̄ant. i. quaſi foſſa ⁊ vallū ideo fiant aut hoc preſtare queant ne hoſtes venire poſſint. Sola em̄ eſt cautior de opp̄ſſione. Ita q̄ꝫ dicēdum ſic fuit. ne veniētes hoſtes aut ne aggreſſi hoſtes nos opprimant. dedimꝰ litteris operā ne magiſter nos ꝑtentet ⁊ virgis cedat. melius ne magiſter nos pertētans vgis cedat. Mulieres ornāt ſe ne videntes homines eas derideant. ¶ Circa textum p̄mo ſciēdum q̄ participiū poteſt trahi ad aliud tp̄s cū iungitur verbo preteriti vel futuri temporꝫ. vt ſum legēs eſt p̄ntis temporis. Ero legens eſt futuri tꝑis. Fui legēs eſt preteriti temporis. vt Ioannes recedens hinc mādauit mihi vt tibi iſta renunciarē: id eſt dū recederet. Ita per ablatiuos abſolute poſitos Ioāne recedente hinc petrus hic ꝑmanſit. id eſt dū recederet. Et in illis dici poteſt ampliatio. Sic in futuro. ut ego ad te veniens de oībus faciam te certiorē. Virgiliꝰ. Poſt aliquot mea regna videns mirabor ariſtas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Scd̄o ſciēdum ꝙ participia in ens ſubſtantiuata ſunt neutri generꝭ
vt accidens conſequēs antecedens contingens ꝑlens conueniēs ꝯtinēs
apud veteres ꝓ firmamēto c̄ronis. Sed oriens occidens ꝓfluens ꝓflu-
mine. confluens: quo duo flumina conueniunt ſunt generis maſculini.
Continens vo ꝓ terra nō inſula. Cōſonans ꝓ littera non vocali. Pre-
gnans cū vbū in vſu nō habetur ⁊ animās feminini generis ſūt. Non-
nūꝙ tn̄ animās in plurali numero in neutro gn̄e inuenit̄.

Tus xus ſus dat preteritum. rus duſqꝫ futurum

¶ Dicit ꝙ ꝑticipium ꝑteriti temporis terminatur in rus. vt doctꝰ. In
ſus. vt viſus. In xus vt pexus. Itē ꝑticipium in ens format̄ a p̄terito
impfecto vbi bam vel bar mutādo bā in ns. vt amabā amās ab loq̄bar lo
quens. Excipiunt̄ eo queo veneo. quorum p̄terita ſunt ibam quibam ve
nibam que aſſumpta e littera formāt ꝑticipia in ens. vt quiēs ⁊ viuens
⁊c̄. ¶ Item idem intelligēdum eſt de his verbis. munio. polio. inſignio.
mollio quoꝝ p̄terita terminantur in ibam ſcd̄m Priſcianum Vt muni
bam. inſignibam. polibam. Quoꝝ tamē ꝑticipia non in ins ſꝫ in iens ter-
minātur. vt muniēs poliens inſigniēs. Sed ꝑticipiū in dus formatur
a gtō ꝑticipij in ns. tis in dus immutata. vt ab amans amantꝭ fit aman
dus. Participium p̄teriti tp̄is in tus ſus xus format̄ a ſupino in v addi-
ta lr̄a s. vt ab amatu amatꝰ. a viſu viſus. a pexu pexus. Participium vo
futuri tp̄is etiam format̄ a ſupino in v addita rus ſyllaba: Vt ab ama-
tu amaturꝰ. viſu viſurꝰ pexu pexurus ⁊c̄. Participia vboꝝ tcie vl̄ quarte
ꝯiugationis in dus olim terminabātur in undus. Vt apud Comicum.
Mos gerundus ē thaidi. Apud eūdem. In ope faciundo. Et ita dicit̄.
Agitur repetundarum. ubi ſubauditur pecuniarū. Et agit̄ de pecunijs
repetundis nec habet alios caſus. Et hec accuſatio cadit in eos q̇ in ma-
giſtratibus ꝓuincialibus aut vi aut dolo quippiam eripuerūt. vt Cice
ro agebat verrem. qui erat queſtor ſicilie repetundarum. hoc ē de pecu-
nijs ⁊ alijs rebus vi ereptis accuſabat. Et ſeruat repetundus in ea ſigni-
ficatione v. vt differat a repetendis quod aliud ſignificat: vt Oratores
miſſi ſunt ad res ſublatas. Unum inuenitur vocabulum in undꝰ quod
eſt oriundus habens ſignificationem preteriti temporis ⁊ vocem ſutu-
ri temporis. ⁊ hoc intereſt inter ortus ⁊ oriundus. Ortus ſignificat locū
in quo quis natus eſt ⁊ regit gtm̄. Sed oriūdus ſignificat locum vn̄ pa
rētes originē duxerūt. ⁊ regit abltm̄ cū ꝑpōne de Ut Petrꝰ ē ortꝰ rome
ſed oriūdus de placētia. Repitur tamē nōnūꝙ oriūdus cū gtō. Ut apd̄
Boetium. Si em̄ cuius oriūdus ſis patrie reminiſcare. ¶ Itē vbum
impſonale paſſiue vocis format participium p̄teriti temporis ⁊ futuri tē
poris in um ⁊ nōus terminatum. vt a legitur lectum ⁊ legēdum que cō
ſtruūtur cum vbo ſubſtātiuo. vt lectum ē legēdum eſt. Futuruꝫ in dū
etiam cum datiuo a parte anteriori cōſtruitur. vt mihi trāſaūdem eſt.
Flaccus. Si vis me flere dolēdum eſt tibi ipi. Habēt ⁊ caſuꝫ ſui verbi a
parte poſteriori: vt docēdum eſt grammaticam. vt dictum eſt ibi. Nūc

q̃ȝ gerundiuis. ¶ De conſtructōe ꝑticipij preteriti temporis apud auto
tores tales ſeruantur regule quarum vna eſt. Participinm p̄teriti tem-
poris conſtruitur cum his verbis habeo volo facio. ⁊ ſignificat idem tem
pus cuius temporis ſunt verba iuxta ſe poſita vt rogatum te habeo hoc
ē rogo. rogatum te habui. hoc eſt rogaui. Ita ⁊ in plurali rogatos vos ha
beo. Ita fecit me rogatum. Voluit me oratum. id eſt ornauit me. Sic
etiam miſſum facere ſepe legimus: vt ego te miſſum. miſſam ve factam
hoc eſt dimittam te in pace. ¶ Secunda regula. Participium preteriti
temporis conſtruitur cum his dictionibus oportet neceſſe eſt. vtile eſt.
operepreciũ eſt expedit. ⁊ ponitur loco infinitiui preteriti vel pluſq̃ꝑ-
fecti infinitiui modi. Unde Cicero. Ita factum non oportuit. Et apō
eundem. Apollinis ſignum ablatum non oportuit Unde Comicus.
Nonne predictum nonne cōmunicatum oportuit. Et in feminino ge
nere. Illam rem melius ſeruatam oportuit. hoc eſt ſeruari vel ſeruaſſe
In plurali. Nos abs te irriſos non oportuit velim. Res melius ſerua-
re oportuit. ¶ Tercia regula. Participium preteriti temporis accuſati-
ui caſus ponitur ſepenumero loco infinitiui vbi actiui. Comic⁹. Iāiaȝ
inuētum tibi curabo ⁊ adductũ tuũ pāphilum. hoc eſt inuenire ⁊ addu-
cere. ¶ Quarta regula. Participiũ p̄teriti tp̄is ablti caſus in o etiā po-
nitur loco infinitiui vbi Ut non ita facto opus fuit. Apud Saluſtium
Priuſq̃ȝ incipias conſulto. ⁊ vbi conſulueris mature facto opus eſt. Ci
cero ad Herenniũ in quarto de contētōe. Tacito cũ opus eſt clamas. cũ
tibi loqui ꝯuenit obmuteſcis.

Quere per actiua preſens in ruſq̃ȝ futura

¶ Hic dt̄ ꝙ ab actiuo v̄bo duo veniunt ꝑticipia. pn̄s in rus. futurum in
rus Ut ab amo amās amaturus. videns viſurus. ⁊c̃. que nō carent ſupi-
nis. quia ſi careāt ſupino ſolum formāt ꝑticipium in ns. vt a metuo fit
ſolum metuens. a timeo timens: ¶ Circa lr̄am p̄mo ſciēdum ꝙ v̄bũ ac-
tiuũ non habet ꝑticipium p̄teriti tp̄is. ſed ꝓ eo nōnunq̃ȝ vtimur ꝑticipio
pn̄tis tp̄is. Cicero in bruto. Cum ſicilia diſcedens rodum veniſſem vbi
ꝑticipium pn̄tis tp̄is diſcedens ponitur pro p̄terito. non eñ quis diſce-
dens applicat quod ꝓbatur ꝑ aliud v̄bum cui non deeſt ꝑticipium p̄te-
riti tp̄is q̃le eſt ꝓficiſcor. Non eñ dixiſſet. Cum ſicilia ꝓficiſcens. ſed ꝓfe
ctus rodum veniſſem. Idem de officijs libro tercio. Si exempli cauſa
vir bonus alexandria ꝓfectus magnũ frumēti numeꝝ rodũ aduexerit.
Et licet ꝑmiſſum eſt ſic loqui ꝑ ꝑticipiũ v̄boꝝ diſcedo. decedo: abeo. nō
tamē idem ꝑmitti credēdum eſt in omibus. Non eñ dicēdum eſt Cum
amicos ſalutas qui Alexādrie erāt rodum veniſſem. ſed cum amicis ſa-
lutatis qui Alexādrie erāt rodũ veniſſem. ꝑ abltm̄ abſolute poſitũ. Naȝ
is qui recedit tamdiu recedere dr̄. q̃ȝdiu tendit nondum q̃ȝ ꝑuenit. quod
non fit in ſalutādo. ¶ Secūdo ſciēdum. ꝙ ſicut v̄bũ actiuũ non habet p̄
teriti tp̄is ꝑticipiũ. ⁊ ꝓ eo vtimur ꝑticipio pn̄tis tp̄is. Ita v̄bũ paſſiuum
non habet pn̄tis tp̄is ꝑticipium: ſed ꝓ eo vtimur nōnunq̃ȝ ꝑticipio p̄te-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

riti tꝑis. vt ſi dicatur. Infeſtati finitimoꝝ incurſibus ſemꝑ in armis ſu-
mus. Oppugnati reſiſtimus laceſſiti obuiã imus. i. cuz inueſtamur. cũ
impugnamur. cum laceſſimur. Eadem ſentẽtia pt exꝑmi ꝑ ꝯiunctiuũ.
Ut cũ inueſtamur in armis ſumus. cũ oppugnamur reſiſtimus. Cuz
laceſſimur obuiã imus. Aut per ꝑticipia actiua cum q̃dã flexu: ſic infe-
ſtatõem patientes ſemper ꝑ in armis ſumus oppugnatiõem ſuſtinẽtes
ſemper reſiſtimus. Aut ſic infeſtãtibus arma cõtra ferimꝰ. Oppugnãti
bus reſiſtimus laceſſentibꝰ obuiã imus.

Que dedit actiuũ dabit hec eadem tibi neutrum

¶ Dicit ꝙ a vbo neutrali veniunt etiã duo ꝑticipia. pñs in ns. futuruz in
rus. vt a ſto ſtãs staturꝰ. a ſedeo ſedẽs ſeſſurus. Et facit in lr̃a hoc relatm̃
eadem relatõem ſimplicem. i. impꝑſonalem. Eſt em̃ ſenſus eadem ꝑtici-
pia. id eſt talia ꝑticipia veniunt a neutro q̃lia a vbo actiuo. ¶ Sciẽdũ p̃-
mo circa textum vbũ neutrũ duplex eſt. quoddã abſolutũ ⁊ ab illo veni-
unt ſolum duo ꝑticipia. ⁊ non regunt accm̃ vt a ſto ſtãs ſtaturꝰ. Quod-
dã eſt neutrũ trãſitm̃ quod ſcꝫ regit accm̃ ⁊ habet terciã ꝑſonam in paſſi
uis. vt bibo. ⁊ ab illa tria veniunt ꝑticipia vel q̃ttuor: dr̃ em̃ bibens bibitu
rus. bibitus. bibendus: Sic ab aro arãs arãdus. turus. aratus Comedẽs
comeſturus. comeſtus. comedẽdus. A fleo fletus. fleturus. fletꝰ ⁊ flẽdꝰ.
Dicitur em̃ fleo mr̃em. vt ſappho. flẽtur amor munus eſt. elegi flebile car
men. Non facit ad lachrymas barbiton vlla meas. Sic a poto. potãs: po
turus. potus. potãdus. Ouidius. Quo plus ſunt pote. plus ſitiunt aq̃.
Sic a taceo. tacens. taciturus. tacitus. tacẽdus. Seneca. Qd̃ tacitũ eſſe
vis nemini dixeris. Ouidius. Grauis eſt culpa tacẽda loqui. Etiã inue
nitur ſilẽdus: dolẽdus. q̃ ſm̃ aliquos dicunt̃ nõia. Ouidius Leuit ex me
rito quicquid patiare ferẽdum eſt. Que venit indigne pena dolẽda ve-
nit. ¶ Item vba neutropaſſiua faciunt tria ꝑticipia. vt audeo. audens.
auſurus. auſus. Soleo. ſolens. ſolitus. ſoliturus. Prãdeo. prãdens. pran
ſus. prãſurus. Ceno: cenãs. atus. aturus. Similiter iſta. titibo. placeo. ca-
reo. taceo. liceo. quieſco. aſſueſco. nubo: nubens. nupta: nuptura.
¶ Secũdo circa textũ ſciẽdum ꝙ vbum neutrum abſolutũ qñqꝫ trãſſu
mitur ⁊ format ꝑticipiũ p̄teriti tꝑis paſſiue ſcatõis ꝯquis paſſiuũ nõ ha-
beat. Vñ Virgilius. Et rata lr̃a. triũphata capitolia regnata ſemꝑ arua
Eodem etiam modum apud Comicum. Decurſo iã ſpacio: vigilatũ car
men. laborate veſtes. requietꝰ ager. lucubrata opa. Itẽ Et eſt lucubra-
re nocte aliquid cõponere. Vt apud Ciceronẽ in paradoxis. Accipe hoc
opuſculũ his arctioribꝰ noctibꝰ lucubratũ. Ouidiꝰ. Da requiem requie-
tus ager bene credita reddit. Et itẽ Attenuãt iuuenũ vigilate corpora
noctes. Sic ſpiratꝰ anhelatꝰ: ⁊ quedã alia. vt Iſſet anhelatꝰ non preme
ditatus in ignes. Improꝑe tñ dicitur. Sitis deneuentus. vẽtus em̃ ꝑti-
cipiũ non inuenitur. Sed dicẽdũ eſt. gratulor tuo aduentui. vel gratiſ-
ſimus mihi eſt veſter aduẽtus.

Sunt per paſſiua tibi cetera ſignificanda

¶ Dicit ꝙ a v̾bo paſſiuo duo veniũt ꝑticipia p̄teritũ in us. futuꝝ in dus vt ab amoꝛ amatus amãdus. ¶ Circa lr̃am ꝓmo ſciẽdũ ꝙ q̄dã ſũt nõia ꝑticipijs ſimilia q̄ nõ ſunt dicẽda ꝑticipia. nõ em̃ hñt v̾ba a quibꝰ pñt deriuari. vt tunicatꝰ. togatus. clamidatꝰ. torquatꝰ. loꝛicatꝰ. caligatꝰ. ocreatus. ſoleatꝰ. crepidatꝰ. pileatꝰ. aſtutꝰ. naſutꝰ. coꝛnutꝰ. turritꝰ. pellitꝰ. crinitus. auritꝰ. Aſinꝰ ⁊ lepꝰ ſũt animalia aurita Eſt auritꝰ qui magnas hꝫ aures. vt Joãnes eſt auritus. Nummatus. Horatius. Ac bñ nummatũ decoꝛat ſuadela venuſqꝫ. Lãceatus Cõtatus Criſtatus Galeatus. Manicatus Capitatus magnum habẽs caput. ¶ Itẽ ſciẽdum ſecũdo voces in dus terminate non ſemꝑ ſunt participia. qñqꝫ nõia qñqꝫ ꝑticipia ſunt. Cum em̃ exponũtur ꝑ dignus ſꝫ nõia. vt hic ob ſoꝛefactũ eẽt trudẽdus in carcerẽ eẽt obtrũcãdus. eẽt occecãdus. hoc eſt dignus trudi in carcerẽ. dignus obtrũcari. dignꝰ occecari. In quãtũ aũt ſꝫ ꝑticipia tunc exponũtur ꝑ v̾bum futuri tꝑis. vt Petrus eſt caſtigãdus. Si ſic exponitur Petrus caſtigabitur ꝑticipium ẽ. Si v̾o ſic exponit̃ Petrus eſt caſtigatione dignꝰ nomẽ eſt. Vñ ſequit̃ ꝙ liber aliq̇s legẽdus ẽ ſi accipiat̃ participialiter qui nõ ẽ legẽdus ſi legẽdus ſit nomẽ. ¶ Tercio ſciẽdũ ꝙ ꝑticipiũ futuri tꝑis in dus. da. dũ v̾bi paſſiui differt a gerũdio. Participium em̃ in dus tp̄s ſ̾cat ſine amminiſtratõe. Gerundiũ v̾o ꝯtra rei amminiſtratõem ſ̾t ſine tpe: vt tenet me occupatio iuris diſcẽdi gerũdiũ eſt. nec tp̄s ſ̾t futuꝝ. ſed rei amminiſtratõem: ⁊ ꝑticipiũ futuri tꝑis dictuꝫ eſt ab alijs autoꝛibus alio nõie gerũdium.

Deponens terna tibi dat commune quaterna

¶ Dicit ꝙ a v̾bo deponẽti tria veniũt ꝑticipia. pñs in ns. p̄teritũ in dus. futuꝝ in rus. vt loquẽs locutꝰ locuturꝰ. Sequoꝛ. ſeq̄ns. ſequutꝰ. ſequuturꝰ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Sciẽdum ꝓmo circa lr̃am ꝙ v̾ba deponẽtalia olim erãt cõia. ⁊ ido adhuc plura deponẽtia inueniunt̃ hr̃e quattuoꝛ ꝑticipia. vt Sequoꝛ ſeq̄ns ſequutꝰ ſequuturꝰ ſequẽdꝰ. vt Nõ tibi ſic dices phylli ſequẽdus eram. Inuenitur em̃ ſequoꝛ cõe v̾bum. vt perdix perſeq̇tur in mõtibus. Sic ab obliuiſcoꝛ obliuiſcẽs oblitus obliuiſciturꝰ obliuiſcẽdus. qꝛ olim obliuiſcoꝛ erat cõe. Inuenitur enim paſſiue ſ̾care. Apud Virgilium. Nũc oblita mihi tot carmina. Ita conſoloꝛ olim erat cõe. Ut in ſacris lr̃is. Vox audita in rama rachael ploꝛãs filios ſuos noluit ꝯſolari quia nõ ſunt. Ita ⁊ patioꝛ inuenit̃ paſſiue. vt paſſus ſuꝫ abs te multa. Multa pauꝑ fert non patiẽda diuitibus. ⁊ ſic de alijs. ¶ Scd̃o ſciẽdum quedam etiam inueniũtur deponẽtia v̾ba que ꝓ eodẽ ſ̾cato in o terminãtur. vt minito vel toꝛ. naufrago vel naufragoꝛ. Apoſtolꝰ. Fratres circa fidem multi naufragauerunt. Eſopus. Et nũc cũ rebꝰ naufragat ip̄a fides. Participo vel oꝛ. Aſſentoꝛ vel o. Cõſentio vel oꝛ. Boetius. Tum ego aſſentioꝛ inquam. Medico vel medicoꝛ. Virgilius. Semina vidi equidem multos medicare ſerentes. Sic mereo vel oꝛ. Virgilius. Si bñ quid de te merui fuit aut tibi quicꝙ̃ dulce meum. Depco vel depcoꝛ. Sapiẽtie. xxvj. Tanꝙ̃ equi depcauerũt. ⁊ tãꝙ̃ agne exultauerunt. Desoloꝛ vel deſolo. vt Oſee. Adducet ventum de deſerto aſcendẽtem ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

deſiccabit venas terre: quia fontes eius deſolabit. Sic zelor vel zelo. Ma
ligno vel malignor. Luxurio vel or. Murmuro vel or: ⁊ multa hmõi q̃
omĩa habet Priſcianus in octauo libro.

Lex tamen eſt talis ꝙ que caruere ſupinis

Non poſſunt rectum per rus formare futurum

¶ Dicit ꝙ v̾ba ſupinis carẽtia carent ⁊ futuri temporꝫ participio in rus
terminato. Et ſunt v̾ba carẽtia ſupinis omĩa v̾ba meditatiua: inchoati
ua: impſonalia. multa in vo deſinẽtia. v̾ba ſecũde ꝯiugationis ui in ptõ
habẽtia que non regunt accm̃ ꝑter placeo. noceo. caueo. valeo. pateo: li
ceo: oleo: taceo. careo: terreo. que habent ſupina. Carẽt ⁊ ſupinis omĩa v̾
ba carẽtia ꝑterito: vt Ambigo. gliſco. nideo: ſido. ſtrido. liquor. medeor.
veſcor. reminiſcor. pedo. ferueo. ꝯniueo. ambigo. ſatago. dego: ⁊ ſic ꝺ alijs
Et compoſita a maneo a in i mutantia vt emineo immineo. Itẽ exce
pte actionis ⁊ ficticia verba. vt clangit. clingit tingit. ¶ Circa litterã ſciẽ
dũ ꝙ v̾ba carentia ſupinis carent participio futuri temporis in rus. ⁊ ꝑ
teriti temporis in ſus. tus. ⁊ xus. ⁊ futuri infinitiui quod ſolemus circũ
loqui per infinitiuũ ire vel iri. Carent ⁊ v̾balibꝰ in tor in trix in inus de
finentibus. ¶ Secundo quedam verba carent participijs preſentꝫ tem
poris. vt odi. noui. cepi: memini. q̃uis apud vetuſtiſſimos meminens in
ueniatur. Quedam v̾ba carentia ſupinis inueniuntur formaſſe partici
pia irregulariter. vt a caleo caliturus: vt calituras ignibus aras. Ouidi
us. Sic a maior carente ſupino moriturus irregulariter formatur. Ita
etiam irregulariter inueniũtur formata quedam ab habẽtibus ſupina.
vt ab iraſcor iraſciturus ⁊ non iraturus. ab naſcor naſciturus ⁊ non na
turus. Item a ſum quod caret ſupino futurus quod cõmodato acce
pit ab antiquo verbo ſuo. Ita ⁊ cõpoſita profuturꝰ. affuturus. defutu
rus. offuturus. interfuturus. ſupfuturus. Nihil vel ſatis eſt nobis pro
futurum. Habet enim ſum vnum ſolum participium. quod eſt ens pre
ſentis temporis quo ſolum vtimur in ſuppletionibus vel ſubaudiendo.
vt animal homo ſupple ens. Animalis hominis id eſt animalis entꝫ ho
minis. Item inueniunt̃ q̃dã v̾ba carẽtia ſupinis formare de ſe irregula
riter v̾ba frequẽtia: vt a lateo latito. pareo hꝫ parito egreo habet egroto.
¶ Tercio ſciendũ v̾ba habẽtia duo ſupina format ab vno ꝑticipium ꝑte
riti tpis Ab altero futuꝝ. vt a pario partꝰ ⁊ pariturꝰ. ⁊ eſt partꝰ idẽ quod
acquiſitꝰ. Labit̃ exiguo qꝺ ꝑtũ eſt tpe longo. Non minor eſt v̾tus q̃ q̃
rere parta tueri. A naſcor natus ⁊ naſciturus. A ruo rutus ⁊ ruiturus
A fruor fructꝰ ⁊ fruiturꝰ Ab ignoſco ignotꝰ ignoſciturꝰ. A careo caſſus
⁊ cariturꝰ. Ab orior ortꝰ oriturꝰ. Morior mortuꝰ ⁊ moriturꝰ. Lauo lotꝰ
lauaturus ⁊ loturꝰ. Vñ Sacra lauaturas mane petebat aquas.

¶ Regula de Regimine participioꝝ.

In verbi genere que ſit ſignatio quere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Hinc tibi multimodum credas regimen referandum

¶ Dicit ꝙ ꝑticipiū eſt illiꝰ ſignificatōis cuiꝰ gn̄is eſt v̄bū a quo deſcēdit. vn̄ fit
ꝙ ꝑticipiū regit illū eūdē caſum quē regit ſuū v̄bū a quo deſcendit Ut
amo actiui eſt gn̄is regēs accm̄. vt amo lr̄as. Ita ſua ꝑticipia amās ama
turꝰ hn̄t eandē ſignificatōem ⁊ regūt eundē accm̄: vt amās lr̄as amaturꝰ lr̄as
Amor paſſiui eſt gn̄is regēs abltm̄ vt amor ab illo. Ita ſua ꝑticipia eā-
dem hn̄t ſignificatōem ⁊ regū: eūdē caſum. vt amatꝰ a deo. amādꝰ a deo. Sed
ꝑticipia v̄bi paſſiui regētis duos accōs etiā regūt accm̄. vt ſunt v̄ba ve-
hemētiſſime trāſitōis. vt doctꝰ ſum grāmaticā. docēdus ſum grāmaticā
Itē ꝑticipia v̄bi impſonalis hn̄t etiā regimē v̄bi. vt eīn dr̄ docet̄ gram
maticā. ita doctū eſt grāmaticā. docēdū eſt grāmaticā. vēditur tāti. vēdi
tum eſt tāti. Quod ſi deſcēdit a v̄bo abſoluto retinet cōſtructionem ſui
v̄bi. hoc eſt regit accm̄ mediāte ꝓpōne. vt itur ad forū. Itum eſt ad foꝝ
itū eſt ad arma. vētum eſt ad v̄bera. Comicus. Cū ventū eſſet ad diane
ſupple edē. Et ꝑticipia v̄boꝝ impſonaliū nō reperiunt̄ in us nec in a ſed
ſolū in um. vt Vētum eſt curſum erat ſeſſum eū. Ideo male dr̄. ſitis be-
neuētus. Sed aduētui ego veſtro plurimū gratulor: vel gratiſſimꝰ mihi
eſt veſter aduētus. ibi aduētus eſt quarte declinatiōis nomē. ¶ Sciēdū
ꝑmo ꝙ poteſt ꝑticipium regere oēs caſus a ꝑte poſteriori. Ntm̄. vt Io-
annes eſt futurꝰ eps. eſt futurus doctor. eſt euaſurꝰ doctus. Iſte eſt. vo-
catus Iacobus. Iſte eſt vocatꝰ eps. vt Dyoniſius ex tyranno mgr̄ ludi
factus eit. eyn ſchoelmeiſter. qr ludus litterarū ſchola dr̄ Iohes ab om-
nibus eſt habitus bonus. hoc eſt bonus dictus. Gtm̄ Miſertus mei. Da
tiuū. Fauens mihi. Accm̄. Amās lr̄as. Abltm̄. Nullo indigens. pane
veſcens. rōne vtens. Regunt ⁊ ꝑticipia vtm̄. vt Virgiliꝰ. Cōiugio anchi-
ſa veneris dignate ſuꝑbo. Quod ſi exponitur. O anchiſa dignate. id eſt
habite digne ſuꝑbo coniugio veneris. vbi ꝑticipium habite copulat int̄
duos vtōs. Et ſic participium regit vtūm in appoſito. Ita poteſt di-
ci. O ſcholaſtice future docte. O Petre future docte. ¶ Primo ſciēdū
circa litterā ꝙ v̄bum cōmune actiue ⁊ paſſiue ſignificās format de ſe q̄t-
tuor ꝑticipia preſens in ens futurum in rus. que ſolum actiue ſignificāt
futurum in dus quod ſolum paſſiue ſignificat. Solum vero preteritu
in tus actiue ⁊ paſſiue ſignificat. vt venerans ⁊ veneraturus ſignificant
actiue Vt ſum venerans illum veneraturus illum. Venerādus paſſiue
Ueneratus actiue ⁊ paſſiue Veneratus ſum illū Veneratꝰ ſum ab illo
¶ Secūdo ſciēdum ꝙ ꝑticipia que veniūt a v̄bo neutropaſſiuo ſolum
actiue ſignificāt. Ut prādens prāſus prāſurus. Audeo audēs auſus auſurus
Sed participia venientia a verbis neutropaſſiuis. vt exulo vapulo. ⁊c.
ſolū paſſiue ſignificāt Vt exulās a republica. exulās a ceſare. vapulās a mgr̄o
Ita ꝑticipia hoꝝ v̄borum naſcor ⁊ orior. ꝑter ceteroꝝ deponētium legez
ſignificāt paſſiue. vt naſcēs natus naſciturus. vt natꝰ ab illo. Nobili gn̄e
natus. Patiēs a te multa. paſſus paſſurus a te multa. Alia deponentia
cū ſuis ꝑticipijs actiue ſignificāt. ¶ Tercio ſciēdum ꝙ q̄dā ſunt ꝑticipia que
in voce actiua paſſiuam hn̄t ſignificatōem. vt Euidens negociū illud dr̄
quod euidēter ⁊ aperte videtur nō qd videt ⁊ intelligit. Indulgēs facies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

cui indulget̃ ⁊ adhibet̃ diligētia in ornando. hoc eſt pulchra facies ⁊ non
que alijs indulgꝫ. Ita honorificēs magnificēs ⁊ ſimilia a facio deriuatā
relata ad rem inanimatā paſſiue ſignificant. ⁊ ſic ludi dicunt̄ honorificē
tiſſimi. i. honorifice facti ⁊ non faciētes. Magnificētiſſimi ludi. i. magni-
fice facti non faciētes. Si vo eadem ꝑticipio referātur ad rem animatā
actiue ſignificāt. Ut magnificens ſiue magnificus homo qꝺ magꝫ in vſu
eſt. id eſt magnifice dās munera. ¶ Quarto ſciendum. Quedā ſunt ꝑ-
ticipia qui ſub voce paſſiua tus actiue ſ̄ꝑcāt ſiue hn̄t ſignificatiōem acti-
uā. vt circumſpectus qui circumſpicit. hoc eſt prudens ⁊ ſagax ⁊ nō qui
circumſpicit̄ paſſiue. qꝛ ille appellari ſolet cōſpicuus. Cōſideratꝰ q̇ agē-
da cōſiderat. ⁊ incōſideratus qui agēda non cōſiderat. Diſertus qui ꝓbe
diſerit non qui diſerit̄. Cautus qui ſcit ſibi cauere nō cui cauet̄. Tutꝰ q̇
tuetur alios. vt tutus portꝰ. tuta vrbs: nō qui ab alijs defendat̄. Quādo
qꝫ tn̄ in orōnibus paſſiue ſ̄ꝑcat: vt tutus ſum ab hoſtibus. id eſt munitus
Argutus qui arguta ſolertia arguit ⁊ inueſtigat. nō aūt ab alio acute in-
tellectus ⁊ inueſtigatus. Falſus q̇ fallit. Comicus. Cēſes ne me aliquā
cām fictā falſam ineptā ſaltem potuiſſe proloqui. Aliquādo tn̄ paſſiue
inuenitur. Ut apud eundem. Carine falſus. id eſt deceptus. Saluſtius
Nec ea res me falſum habuit. Contentus qui continet quod animo ſa-
tis facit non qui ꝯtinet̄. Tacitus q̇ tacet non qui tacet̄. Uirgiliꝰ tn̄ paſſi
ue poſuit dicēs. Quis te magne cato tacitū aut te coſſe relinqt. Sene-
ca. Quod tacitum eſſe velis nemini dixeris. Profuſus. i. ꝓfundēs. Sa
luſtius. Catilina erat aliena appetens ſui ꝓfuſus. Fluctꝰ. i. fluens ⁊ ca-
dens. Ut apud eūdem Saluſtius. Diuitiaꝝ ⁊ forme gl̄ia fluxa atqꝫ fra-
gilis eſt. virtus ingenua clara eternaqꝫ habetur. Scitus q̇ ſcit: ⁊ ſic inter
rogatōes platonis dicūtur eſſe ſcite. hoc eſt aſtute ⁊ vafre. teutoñ. lyſtich.
ſcharp. ⁊ cum magna arte compoſite. Comicus Scitum hominum hic
prorſus ſtultos ex inſanis facit. Defectꝰ qui deficit viribus. vt defecta ſe-
nectus. defecta etas. Apꝺ Martialē. Dulcia defecta modulat̄ carmina
lingua. Cātator cygnus funeris ipe ſui. Apud Quintilianū. Defecta-
qꝫ labore ſenectus magna ꝑs mortis nihil mihi relinquit. ⁊c. Emeritꝰ
qui omnino extra meritum eſt pre ſenio. Et ita quidā milites dicuntur
emeriti. Ut ij qui herculis ad poſtē arma ſua fixere. teuto. dye dē ſchilt
aen die ⁊vāt ghehāgen heſt. Etiā boues dicuntur emeriti. naues dicun
tur emerite. que ſcꝫ non valent in mari. Exoletus eſt adultus. teutoñ.
olt. vt domi reliquit exoletā virginem. Exoletus etiā eſt ſcortum maſcu
lum. Oblitteratus. qui obliuioni id quod ſciuit tradidit. Horatꝰ q̇ iura
uit. vt iurati conſules. Excretus qui excreuit. ⁊ ꝺ: excretꝰ a creſco Sunt
tamē quedā ex dictis que nōnunq̄ꝫ inueniūtur actiue. vt hec ſcitus cō-
tentus fluxus falſus tacituſqꝫ. Ignotus cautꝰ circumſpectuſqꝫ diſtus
Argutus: tutus. ꝓfuſus. ꝯſideratus. Diſcretus qꝫ ſic hec ſunt tibi par-
ticipata. Actum vel paſſum ſignātia voce ſub vna. Sepius ita tn̄ actuꝫ
tibi ſignificabunt. ¶ Tercio ſciēdum. qꝛ vna atqꝫ eadem ſepe vox partici
pij a duobus deducitur verbis. vt pendens a pendo vel pendeo. licens a
liceo vel liceor. merens a mereo vel mereor. querens a quero vel q̄ror: mi-
nans a mino vel minor. Cicero. Mortem ſingulis horis impendētem

cogitans quis poteſt equo animo ſubſiſtere. Ita impēdens. aentaſtēde.
deſcēdit ab impēdio. Et hec poſteriora tria querens merens minās. etiā
variant quātitatem ⁊ priorem ſyllabā ꝓducunt vel corripiūt rōe diuer-
ſi ꝑmitiui. Apd̄ Virgiliū Nec plura querentē paſſa ven⁹ medio ſic inter
fata dolori ē. vbi querentē priorē ſyllabā corripit. A deponenti em̄ q̄ror
deducit̄. Sic inueniunt̄ quedā ſb paſſiua voce vt paſſus a patior. vt nul
la pericula paſſus. ⁊ a pando: vt paſſus crinib⁹. Concret⁹ a concreſcor ⁊ a
ꝯcernor. Mulſus. a mulctor vel mulgeor.

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen
Dum perdit tempus dum cōpat aſſociamus
Iſtis compoſitū dum ſimplex fit tibi verbum

¶ Dicit ꝙ participium quattuor modis fit nomen. vno quidem modo
mutatione regiminis ſiue ꝯſtructionis cum ſcʒ aliū caſum regit q̄ʒ ſuū
verbū hoc modo fiunt nomina. participia p̄ntis temporis ⁊ q̄dam prete
riti t̄pis. Exemplum de p̄nti. vt amans iuſticiā participiū eſt ſed amās iu
ſticie nomē. Verbum enim amo accūm regit non gtūm. Sic appetens
alienum participium eſt. appetens vero alieni nomen. Apd̄ Saluſtiuʒ
Appetens alieni ſui ꝓfuſus. Patiens algorē ⁊ inediam participium eſt
Patiens algoris ⁊ inedie nomen. Et eſt inedia ideʒ quod fames. ⁊ ſic de
alijs participijs in ens quibus autores vſi ſunt. non em̄ omnib⁹ ſunt vſi
De preterito exemplum. vt doctus grammaticā ꝑticipiū eſt: doct⁹ grā-
matice nomen. doceor enim grammaticā dicitur. non doceor gramma
tice. Ita indoctus pile profuſus ſui: Apud Saluſtium. Indoctus pi-
le. Apud Horatiū. quod eſt non propter compoſitionem. ¶ Scd̄o parti
cipium fit nomen temporis amiſſione hoc eſt quando participium nul
lum tempus connotat. Et hoc modo ſunt nomina participia preteriti ⁊
futuri temporis ⁊ preſentis temporis. vt ſunt omnes amantes id ē amo
re capti. docti ⁊ eruditi laudantur ab om̄ibus. De futuro in dus vt amā
dus cum ſignificat non eum qui amabitur ſed eum qui eſt dign⁹ ama-
ri. vt merito amanda eſt virtus. id eſt digna amari. Merito laudandus
eſt diuus. Hieronymus. Sic participium futurum in rus inuenit̄ no-
men factum. Vt apud Senecam de naturalibus queſtionibus. Nullā
autem mentionem fecit cometarum non pretermiſſurus non tempus
ſignificat ſed qualitatem hominis ⁊ animi voluntateʒ. hoc eſt talis que
non pretermitteret. Apud Quintilianū. Neqʒ om̄ino huius rei me-
minit vſquam poeta. ip̄e profecto non taciturnus de tāta ſua gloria. Et
apud Plinium. Confero quinquaginta millia nummum plus colla-
turus. ¶ Tercio participium fit nomen comparatōe. vt amans aman-
tior amantiſſimus. indulgens indulgentior indulgentiſſimus. Sic cō-
iunctus amatus acceptus inuiſus odiſſimus. Paulus eſt mihi omniuʒ
familiaritate vel ſanguine coniunctiſſimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Quarto pticipiū fit nomē cōpoſitōe. h̄ ē cū cōponit̄ cū dcōne cū q̄ ver-
bū ſuū nō cōponit̄. vt inuocat⁹. i. nō vocat⁹. Paraſiti inuocati ſolēt eſſe
in ꝯuiuio. teut. dye bonē komē on gheropē. Illect⁹. onghelesen. vt Il-
lectū remiſit libꝝ. Infect⁹ nomē quaſi nō fact⁹. Vn̄ vulgo d̄r. Nō pn̄t
facta ꝑ infect ħri. dat gheſchiet is dat moet gheſchiet beliuē. Oratores
rediert re infecta. Ariſtoteles ſexto Ethicoꝝ. Hoc ſolo ꝓuat⁹ ē ꝙ facta in
fecta facere nō p̄t. Illaudat⁹. i. illaudabil̄. Apō Virgiliū. Aut illauda-
ti neſcit buſiridis aras. Inacceſſus nomē ē ꝑ inacceſſabil̄. vt h̄ inaceſſa
ꝛ inexpugnabil̄ arx ē. Apud Virgiliū. Diues inacceſſos vbi ſol̄ filia lu-
cos. hoc ē in acceſſibiles lucos. q̄ſi piculoſos acceſſu cū iā ad eos acceſſiſ
ſent vlixis ſocij. Iob. xxxix. In petrꝭ manet ꝛ in prupt ſilicib⁹ cōmorat̄
atqꝫ inaceſſis rupib⁹ ¶ Quinto pticipiū d̄r fieri nomē qn̄ ei iūgit̄ infini
tiuus fore. vt Credo me amātē tui fore. Nō opinioꝛ te acceptū illi fore ꝛ
nō ab illis. Cicero. Spero amiciciā nr̄am notā poſteritati fore. non de
a poſteritate: Spero hūc pueꝝ admirādū viꝝ fore. i. admirabilē. Ibi ad-
mirādū nomē ē. Fore eni nunq̄ȝ iūgit̄ futuri tp̄is pticipio. Vn̄ dōm eſt.
Spero te amatorē vel amicū fore. nō aūt amatuꝝ fore. ſed tm̄ amatuz.
Nec timeo te verberādū fore ſed timeo te verberādū. vel adiūcto infinitiuo
ſubſtātiuo. vt timeo te verberādū eē ¶ Sexto pticipiū d̄r fieri nomen
cū ſubſtantiua ꝛ tūc neutri ſolet eē gn̄is. vt aſis. ꝯn̄s. accidēs. ꝯtingēs. de
cens. ꝯueniēs. pn̄s. cū tp̄s ſt. Pn̄s eni qn̄qꝫ idē ē qd̄ fauēs. Vn̄ Virgilius.
Nec tā pn̄tes alibi cognoſcere diuos. Oſt etiā ſubit⁹. Vt apō Virgilium.
Pn̄teqꝫ virꝭ intētāt oīa mortē. Sic pn̄s venenū ꝛ pn̄tiſſimū venenū d̄r.
qd̄ ſubito occcidit pn̄tiſſima medicina q̄ cito ſanat. Venire in rē pn̄tē eſt
in diē iudicij. vel in locū vbi ē aliqua res trāſigēda venire. Apō Cicero-
nē. Contra officiū ē min⁹ anteponi maiori. vt ſi ꝯſtituerꝭ te cupiā aduo-
catū in rē pn̄tē eē venturꝝ atqꝫ interea grauit̄ egrotare fili⁹ cepit nō ſit cō-
tra officiū non facere qd̄ dixeris. ¶ Sciēdū ex quo eadē vox ſit pticipiuz
ꝛ nomē non tn̄ in vtroqꝫ manet idē ſenſus. Nā multū inteſt int̄ has bi-
bens vini ꝛ bibēs vinū. amās iuſticie ꝛ amās iuſticiā. Patiēs algorꝭ inedie
vigilie laboris. ꝛ Patiens algorē inediā laborē ꝛ cetera. Nā ad vitatē illi⁹
bibēs vini. vbi bibens nomē ē. nō neceſſe ē vt in pn̄ti tp̄e vinū bibat. nec
vt amans iuſticie in pn̄ti tp̄e amet. ſt eni ibi ſine tp̄e. ꝛ ſufficit eū hr̄e ha-
bitū iuſticie que ꝛ dormiēs hr̄e p̄t. Sꝫ ad vitatē hāꝝ bibēs vinū. amās iu-
ſticiā requirit̄. vt in pn̄ti tp̄e vinū bibat ꝛ iuſticiā amet. Sūt eni bibens et
amās pticipia pn̄tis tp̄is in his oronib⁹. Vn̄ de dormiēte dici p̄t. Hic iacꝫ
bibens vini. ſed nō bibēs vinū. Ita etiā de dormiēte dici p̄t. Petr⁹ ē amās
mei. Eſt etiā drn̄a int̄ iſta ꝛ ſil̄es. doct⁹ grāmaticā ꝛ doct⁹ grāmatice. Nā do-
ct⁹ grāmaticā vbi doct⁹ ē pticipiū. p̄t eē vera de eo q̇ ſciuit grāmaticā ꝛ eam
nūc oblit⁹ ē. de quo iſta doct⁹ grāmatice falſa ē. vbi doct⁹ nomē ē. ꝛ ſic ali-
q̇s p̄t eē doct⁹ grāmaticā. ſed nō grāmatice. vt is q̇ eā grāmaticā quā do-
ctus ē oblit⁹ ē. Sic alia pticipia p̄teriti tp̄is faciūt ambiguū ſenſuz. vt pri
uat⁹ ab illo pticipiū ē. ſed ꝓuata pſona ꝓuata bona nomē ē. Sic btūs qn̄
idē ē qd̄ beatificat⁹ pticipiū ē. vt btūs a deo d̄r aliq̇s. Sꝫ btūs qn̄ idē ē qd̄
felix nomē ē. vt btūs Petr⁹. Vn̄ iſta locutio. De⁹ ē btūs vera ē ſi btūs ē no-
mē. falſa vo ſi btūs ē pticipiū. Ita illd̄ nomē calciat⁹ facit ambiguū ſen-

ſum. Nā calciat⁹ cū ē pticipiū. eſt is q̇ fuit ab aliquo indut⁹ calcijs. Sed calciatus nomen q̇ habet iam calcios in pedibus. Vñ iſta locutio Iſte frater minor ē calciatus demonſtrādo hoiem nudis pedibus. ē vera ſi calciat⁹ ē participiū: falſa ē ſi ē nomē. Silr dicēdum ē de illis noibus caligat⁹ capiciatus. Etiā eadē drña ē inter participiū futuri tpis in dus termiatū ⁊ int noia in dus termiata facta ex pticipijs: vt legend⁹ pticipiū. vt liber eſt legendus. Si legendus eſt pticipium ſignificat cum tpe ⁊ ſic reſoluit per verbum futuri temporis liber legetur. Si vero nomē eſt reſoluitur ſic. liber ē legendus. hoc eſt. liber eſt legi dignus. Unde ſepe hec eſt vera. liber ē legēdus. ſi legēdus ē pticipium que tamen falſa ē ſi legēdus ē nomē. qr multa leguntur non legenda. ⁊ multa docentur nō docēda. imo de docenda In illis orōnibus participia in dus ſemper tranſeunt in vim nois. ⁊ ſemper reſoluenda ſunt per dignus. vt eſtimaui hanc rem ſcandā. Cenſui tibi illud ſcādum. i. dignum ſcari.

¶ Capitulū Nonū de Conſtructione.

Et poſt pdicta conſtructio iure locanda
In geminas partes conſtructio ſcinditur. illi
Tranſitio debet intranſitioqꝫ ſubeſſe
Cum partes p quas conſtat conſtructio plena
Signant diuerſa conſtructio tranſeat illa
Judiciū fit idem tanqꝫ diuerſa notando
Hanc in membra duo diſtingues conuenit. eius
Sunt ſpecies ſimplex que trauſit. queqꝫ retranſit
Eſt intranſitio tibi per predicta notanda
Per binas ſpecies hanc diſtinguere. quia ſimplex
Hanc intranſitio pariterqꝫ reciproca ſcindunt
Ecce p exempla tibi res eſt notificanda
Hic ſocium ſuperat. vel marcum tullius orat
Tullius eſt marcus: bos eſt leo. capra iuuencus

Se regit hic. ego me. tu te. nos diligimus nos
Iſti ſe ſociant. vos aūt diligitis vos

¶ Superi⁹ docuit de regimīe. Hic vult docere de ꝯſtructōe. Et ē ꝯſtru-
ctio qn̄qȝ nomē ſcde impoſitōis. Et ſic ꝯſtructio ē orō ex dcōnib⁹ cōpoſi-
ta. Vt hō currit. Eſt etiā ꝯſtructio qn̄qȝ nomē ꝑme impoſitōnis. ⁊ ſic ſʒt res
ſiue cōpoſitōem rex inqn̄tū res diſtinguit̄ ꝯtra vocabulū. Et hoc modo
dom⁹ dr̄ conſtrui ⁊ murus conſtrui dr̄. ¶ In priori acceptōe hoc ē qn̄ eſt
nomē ſcde impoſitōis hʒ accipitur in textu. Nec opus eſt illa ꝓlixa defi-
nitōe ꝯſtructōis. Cōſtructio. ē ꝯſtructibiliū vnio ex modis ſcandi cau-
ſata ad exꝑmēdū mētis cōceptū finaliter adinuēta. Nā mōi ſcādi neqȝ ſūt
cauſa regimis neqȝ ꝯſtructōis. imo ſola volūtas bonorum autorum in-
ter quos cōuenit talē dcōem talē regere caſum. ⁊ aliquam dcōem trāſiti-
ue conſtrui vel intrāſitie. Gtūs enī mei habet eum modum ſcādi quē
ceteri gti ſed non habet ꝯſtructōem ceterorum gtōrum. Nā recte dr̄ liber Ioā-
nis ſed non recte liber mei. Recte dr̄ codex eſt petri. nō recte codex ē mei
¶ Subdit autor. In geminas ptes. qȝ ꝯſtructio eſt duplex. Quedā tran-
ſitiua qdam itrtranſitia. Cōſtructio trāſitia eſt in qua ptes orōis ſcant
diuerſa. vt video petrum. liber petri. Conſtructio itranſitia eſt in qua p-
tes orōnis idem ſcant. vt hō currit. aīal homo. Uel videtur ſcare idem
vt homo riſibilis. Vnde dcōnes itranſitiue conſtrui eſt dcōnes idē ſca-
re. Dcōnes idem ſcare eſt eas poſſe de eodem vere dici ſiue ꝑdicari. ⁊ hʒ
probat dialecticus per ſyllogiſmū expoſitorium. Qui eſt ſyllogiſmus ex-
poſitorias cuius medium eſt hoc aliqd. id eſt terminus ſingularis. vt ſor-
tes currit. eſt conſtructio intranſitiua: qȝ eius cōſtructibilia ſcant idem
quod ſic patet. hoc currit ⁊ hoc idem eſt ſortes. ergo ſortes currit. Sic ho-
mo albus facit conſtructōem intranſitiuā. qȝ poſſunt de eodē dici. vt hʒ
eſt album ⁊ hoc idem eſt homo. Sic omnia dicta i logica eadē numero
faciunt conſtructōem intranſitiuā. hoc eſt ſcant idē. Et vbi vbū pſona-
le regit ntīm a pte anteriori vt ſortes currit ⁊ vbi vbū ſbm copulat ſiles ca-
ſus ſemꝑ fit ꝯſtructio intranſitia. Tranſitia fit per oppoſitū ⁊ eſt i q̄ con-
ſtructibilia ſcant diuerſa. Illa vo ſcant diuerſa que nō poſſunt dici de
eodem. vt vidi aſinum que eſt tranſitiua. qȝ non poteſt dici hoc eſt aſin⁹.
⁊ hoc idem eſt quod ego vidi. ⁊ ſic de ſilibus. ¶ Sciēdum ſcdo circa lr̄am
Conſtructio illa etiā dr̄ tranſitia in qua partes vident̄ ſcare diuerſa q̄ idē
ſcant: vt humanitas petri. Uidentur etem̄ ibi partes ſcare qbuſdaȝ di-
uerſa que tamen idē ſcant. Solet em̄ hūanitas petri idem dici qd ho-
mo petrus. Nulla em̄ abſtracta ſcant rem diſtinctā a ꝯcretis. ꝓter abſtra-
cta ꝑme ⁊ tercie ſpeciei qualitatis. vt Scientia petri eſt conſtructio trāſi-
tiua. qȝ petrus non eſt ſcia. Sic albedo petri. caliditas petri. Vnd multi
decipiuntur ex ſimilitudine vocis. videntes em̄ caliditatē eſſe aliā a re ca-
lida. credunt ⁊ humanitatem ſorteitatē alias eſſe ab hoīe ⁊ a ſorte. Vnde
oia alia abſtracta que non ſūt de ꝑma ſpē qualitatis. vel tercia nō ſcāt for-
mas ſed ſunt iuenta ornatus cauſa. Vt hec abſtracta hūanitas. anima-

litas riſibilitas.ꝛc. ¶ Nihil enim eſt humanitas aliud ꝙ̄ homo. Nihil
riſibilitas quam riſibile. Ita etiam ornat⁹ cauſa. Cicero dixit lẽtulitatē
ꝛ appietatem a lentulo ꝛ appio. Unde multi decepti ſunt putãtes tales
locutiones ſimiliter ſignificare in omni re calida eſt caliditas. ꝛ in omni
homine eſt humanitas quod falſum eſt. Nam iſta in omni re calida eſt
caliditas. ſignificat rem vł formam accidẽtalem diſtinctam a calida po
teſt enim adeſſe ꝛ abeſſe Sed in iſta. in omni homine eſt humanitas nõ
ſignificatur humanitas eſſe forma diſtincta ab homine. vt quidam pu-
tant. ſed valet hanc. Omnis homo eſt homo. Unde male arguitur. cali-
das eſt res diſtincta a re calida. ergo humanitas eſt res diſtincta ab ho-
mine. ꝛ eſt fallacia figure dictionis proueniens ex ſimilitudine voc꜠. Si
militer partes videntur ſignificare diuerſa vbi aliquid attribuitur dõ. vt
Iuſticia dei. virtus dei. ꝛ ſic de alijs proprietatibus deo attributis que
idem ſunt quod deus. Unde iuſticia dei eſt conſtructio intranſitiua.
Iuſticia autem hominis dicitur eſſe conſtructio trãſitiua qꝛ iuſticia in
homine dicit formam hominis. Iuſticia autem dei eſt diuina ſbſtãtia.
¶ Secundo ſciendum circa litteram ꝙ ſepe vnus atqꝫ idem caſus po-
teſt conſtrui tranſitiue vel intranſitiue ꝛ facere ambiguas locutiones vt
ſubſtantia petri vnus ſenſus eſt ſi conſtruitur intranſitiue genitiu⁹ ſub-
ſtantia que eſt petrus. ſubſtantia enim dicitur de materia ſiue potentia
ꝛ de forma ſiue perfectione ꝛ de toto compoſito. ꝛ ſic homo ponit̃ in pre
dicamento ſubſtantie non vt pars. ſed vt totum compoſitum. Si vero
conſtruitur tranſitiue. tunc ſenſus eſt poſſeſſio petri vel res familiarꝭ pe-
tri. Dicitur de filio prodigo qui conſumpſit ſuam ſubſtantiam cum me
retricibus. Sic amor dei eſt ambigua locutio: quia genitiuus poteſt cõ-
ſtrui intranſitiue. ꝛ eſt amor quo de⁹ amat. vel tranſitiue ꝛ eſt amor quo
alius deum amat. ¶ Circa conſtructionem reciprocam eſt notanduꝫ.
ꝙ conſtructio reciproca habet fieri per obliquos iſtorum pronominum
Ego. tu. ſui. Et quandoqꝫ per poſſeſſiuum ſuus. vt Ego diligo me. tu te
ille ſe. Eſt tamen differentia inter hec tria pronomina naꝫ. mei. tui. nõ
faciunt ſolummodo conſtructionem reciprocam. ſed etiam tranſitiuaꝫ
vt ille videt te. Ioannes verberat me. ſed ſui facit ſolum conſtructõem
reciprocam. ꝛ hoc per omnes caſus. ¶ Secundo differunt. Nam loco il
lius pronominis ſui non poteſt poni in eadem ſententia aliud prono-
men. neqꝫ ſui loco alterius. ꝛ hoc eſt ſumme cauendum. vt Rex hoſtem
ſuperans fecit ei vulnera vbi non licet ponere ꝓnomen ſibi. quia ſeipſuꝫ
vulneraſſet. qꝛ ꝓnomen reciprocum ſui ponit ſemꝑ moduꝫ pacientꝭ ſuꝑ
ſbãm agentẽ. ꝛ per reciprocatõem idẽ fit agens ꝛ patiens. Quandocũqꝫ
hoc ꝓnomen reciprocum ſui vel ſe ſequitur diuerſas tercias ꝑſonas. tũc
ſemꝑ refertur ad ꝑſonam ꝑ̇ncipaliter agentem. Ut in Euangelio dr̃.
Rogauit Ieſum quidam pharizeus vt apud ſe pranderet. Senſus eſt.
ꝙ Ieſus pranderet apud pharizeum: ꝛ nõ phariſeus apud Ieſum. Et
ſic in iſta. Neſcit abeſſe deus in ſe ſperantibus. id ẽ in deo ꝛ non in ſeipo.
Sed cum q̇s velit facere relatõem ad rem non ꝑ̇ncipaliter agentẽ. tunc
ſe debet componi cum ꝓnomine ipm̃ vel cum ſeipo geminari. vt Que-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſiuit dñs a Petro. an ſeſe diligeret. Priſcianus ⁊ Petrꝰ helie dicunt ꝙ ꝓ
nomen reciprocũ ſuũ poſſeſſiuũ eodē mō ṗt ↄſtrui reciproce ſicut de ſui
dictuȝ eſt vex̄ reſpectu ꝓnōis ꝑme ꝑſone ꝑcedentꝫ. vt rogat me ille vt ſuꝰ
filiꝰ miniſtret mihi. ille petit te vt ſuo proſis filio. ſȝ h̄ nō ṗt fieri in nubis
tercijs ꝑſonis de qbꝰ eſt regula. Qñcunqȝ a tercia ꝑſona fit reciprocatio
in terciā ꝑſonā ꝑ hoc poſſeſſiuũ ſuus a. um. tunc fit ſꝑ ꝑ amphibologia.
id eſt dubioſa ſentētia. Eſt enim ſꝑ dubiũ ad quam eax̄ ꝑſonax̄ ꝑtineat
poſſeſſio. vt iſte rogat illũ vt ſuo filio indulgeat vel parcat. Hic dubiũ eſt
cuiꝰ ſuo filio. an ſuo rogantꝫ. an eiꝰ qui rogat̄. Iſte rogat paulũ vt ſuum
erudiat filiũ. Petrꝰ helie mouet aliq̄s queſtiones circa conſtructōem reci
procam an ſint admittende an nō. vt ego ⁊ tu diligimꝰ me. tu ⁊ ille diligi
tis te. ego ⁊ ille diligimꝰ ſe. ¶ Dōm ꝙ prime due ſunt admittende: ſed vlti
ma non nā ille due ſunt ↄſtructōes reciproce. Nā ⁊ te ⁊ me poſſunt refer
ri ad ꝑſonā precedentē ꝑncipaliter agētem: ſed vltima non eſt admitten
da. Nā ſe non poteſt referri ad perſonas que ſunt in agendo eque princi
pales. ſed ſe ſemꝑ dȝ referri vt priꝰ dictũ eſt. ad ꝑſonam principaliter agen
tem. Item ego ⁊ tu diligimus me. hic me refertur ad ego. Et hic ego et
tu diligimꝰ te hic te refert̄ ad tu: ⁊ hoc notũ eſt.

Actus tranſitio ꝑſonarũq̄ȝ notentur

Quando non tranſit actus nec paſſio cuiq̄ȝ

Infertur. nunq̄ȝ tranſit conſtructio plena

Filius alphei. iacobiq̄ȝ maria quieſcunt

¶ Poſtq̄ȝ autor poſuit ↄſtructōem trāſitiuā ⁊ intranſitiuā. Hic diuidit
adhuc ↄſtructōem in ↄſtructōem trāſitiuā actuũ ⁊ ꝑſonax̄. ⁊ cōſtructio
intrāſitiua eaſdē hȝ diuiſiōes. Itē ↄſtructio intrāſitiua actuũ eſt qñ actꝰ
vbi nō trāſit in aliquē obliquũ vel qñ ꝑ alteꝝ ↄſtructibile non importat̄
actꝰ. Itē ↄſtructio trāſitiua actuũ ē qñ ↄſtructibilia ſ̄cāt diuerſa. vel qñ
ꝑ alteꝝ ↄſtructibile importat̄ actꝰ. vt mgr̄ verberat diſcipulũ. Itē ↄſtru
ctio intrāſitiua ꝑſonax̄ eſt vbi ↄſtructibilia ſ̄cāt idē. ⁊ ꝑ neutꝝ ↄſtructibi
le importdr̄ actꝰ vt animal hō. vtus dei. Itē ↄſtructio tranſitiua ꝑſona
rum. eſt vbi cōſtructibilia ſ̄cāt diuerſa ⁊ ꝑ neutrum cōſtructibile impor
tatur actꝰ. vt equus petri maria iacobi. Itē ꝑ actũ hic intelligit̄ vbum
⁊ ꝑ perſonā intelligit̄ alie partes orationis.

¶ De Modo conſtruendi.

Onſtru e ſic. caſum ſi ſit prepone vocantem

Mox rectum pones. hinc ꝑſonale locabis

Verbum. quod ꝑmo ſtatues ſi cetera deſint

Tercius hinc caſus et quartus ſepe ſequuntur

Aut verbo ſubdes aduerbia. ſubde ſecundum

Caſum rectori. debet vox prepoſitiua

Quarto ꝯiungi vel ſexto quem regit ipſa

¶ Prius autor determinauit de ꝯſtructōe idētitatis ꝛ diuerſitatis. Hic aūt intendit determinare de mō conſtruēdi ꝛ qualiter aliqua orō ſit conſtruēda. Et dͭ ꝙ orō ſit inchoāda a vtō ſi ſit in orōe. Et ſi vtūs nō fuerit in orōe. tūc inchoabit a ntō. ꝛ tūc ſequit vbū ꝑſonale. Et ſciendū ꝙ ꝯſtructio incipit nō ſolū a vtō. ſed inchoat octo mōis. Primo a vtō vt hꝫ lr̄a vt petre tu ꝓfice. Scdo ab ablatiuis vel ntis abſoluta poſitꝫ. vt Mgr̄o legente pueri ei9 ꝓficiunt. Audita vt p̄conia ſint pulſa tādē lubrica. i. p̄conijs auditis. Tercio mō debet incipi ꝯſtructio ꝑ ꝯiunctiōes ꝛ aduerbia ꝯtinuatōem vel ſuſpēſionē importātia. vt quanq̄ꝫ etſi q̄uis etiā etiamſi Sic ꝛ ꝑ illas dcōes de quib9 loquit Alexāder. ibi. Cū qꝛ dū donec. ꝛc: et ſiles ꝯiunctōes q̄ ibi comp̄hendunt Quarto ꝑ aduerbiū vocādi ꝛ interiectiones exclamatiue poſitas. vt Proh nephas O infauſtū diē Quinto ꝑ obliquos rōne relatōis. vt Prēm ſequit ſua ꝓles. Sexto ꝑ obliq̄s interrogatiue poſitos. vt dͭ ibi: Quis qual' quant9. ꝛc. Septimo ꝑ obliq̄s negatiuos. vt Nullum clericoꝝ video. Etiam ꝑ obliquos diuidētes aliqd̄ totum. vt Sonoꝝ alius vox alius non vox. Etiam rōne relatōis. Vltio inchoatur ꝯſtructio ꝑ vbum impſonale paſſiue vocis ꝛ etiam actiue vocis. ꝛ etiam per vbum excepte actōis. vt pꝫ in pluribus ſcripturis ¶ Itē ſciendū ꝙ vtūs bene ponitur in orone vbi ab ipō non inchoatur cōſtructio ꝛ hoc dum ponitur in orone relatiui. vt Petr9 intulit mihi iniuriaꝫ o mi Iacobe vindica in eum. Et dͭ textus ꝙ poſt vtm̄ ſequit ntūs. vel cōdependēs eius. vt O fili dauid tu miſerere mei. Itē vtūs p̄conſtrueretur in orone. cui9 rō eſt. nam vtūs ſcat ꝑ modū excitatōis. ꝛ hꝫ omis excitatio fieri in ꝓncipio ꝛ rō ꝑſuaſiua. Item ntūs ſcat ſbam agentē. ꝛ vbum ſcat accidens. g̊ ntūs p̄conſtruet vbo. ¶ Itē ſi ntūs non fuerit in orone. tunc conſtructio fiet a vbo ꝑſonali ꝓme vel ſcde ꝑſone. qꝛ implicite eſt appoſitum ꝛ ſuppoſitum Item aduerbiū ſequet vbū. naꝫ aduerbiū eſt determinatio vbum determinabile. ꝛ determinabile p̄cedet determinatōem. ¶ Itē nota ꝙ in omni ꝯſtructōe ꝛ orone ſolet inueniri ſententia ex certis punctis ſm antiquos. que puncta dicunt coma. colō ꝛ periodus. Coma eſt punctus cū cauda vel virgula ducta ſurſum. ꝛ habet poni vbi oratio vel ꝯſtructio non eſt ꝑfecta. ſed eſt ſentētia ſuſpēſiua. vt q̄uis ſum nigra Colon eſt vnus ſimplex punctus vt. et ponit qn̄ cōſtructio vel orō eſt ꝑfecta. ꝛ tamen ſubaddi aduc aliquid p̄t. vt q̄uis ſuꝫ nigra ſum tamen pulchra. Periodus eſt punctū cū virgula deorſuꝫ ducta. ꝛ ponit quando orō omīno eſt ꝑfecta. ꝛ ſententia finita. Ut q̄uis ſū nigra ſum tamen pulchra. ꝛ omni laude digniſſima. Ex iſto triplici mō ꝓpunctuandi orit triplex modus accentuandi. Nam vbicunq̄ꝫ coma fue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

rit poſitum.ibi eſt acentus acutus ⁊ eleuatus qđ idem eſt.Sed vbi colō ponitur ibi eſt accentus ꝯſtans ſiue medius. Sed vbi ꝑiodus ponit̄. ibi eſt accentus grauat⁹ ⁊ depreſſus vt in iſta or̄oe. Si ꝟtus ſit amāda: iuſticia ſit amanda.cum ip̄a ſit ꝟtus. Item ſ̄m triplicem modū accentuū ſubi oritur triplex modus ꝓferendi. Nā vbi coma ponit̄ ibi per moduʒ ſuſpenſionis debet fieri vocis eleuatio.Et vbi colon ponitur.ibi debet fieri eadem equaliter conſtantia. Ubi ponit̄ periodus ibi debet fieri dep̄ſſio vocis. Itē omne colon ſemꝑ fit coma cum nihil ſequit̄. vt cū bene ſtudueris.bene habebis. Unde tripliciter lector pauſare potes legitādo. Si ꝯſtructio ſit ſuſpenſa notans coma ſignans. Si ſit ꝑfecta ſed non ſententia tota. Tunc colon facies.dum ſenſus totus habet̄.peridioſum facies Coma fit dum virgula ſurgit a puncto. ¶ Punctus ſignare ꝙ duo colon valet vnus Periodus punctus eſt virgaqʒ tracta deorſum Sicut in exemplo potes hoc ſignare ſub acto. Si prudens fueris.diſces bene.q̄ tibi magna. Cunctis a populis p̄ſtetur gloria docto .Eſt dictura tua triplici dicenda figura.Eſt pendens conſtans eſt quoqʒ ꝑficiens. Ultis deſcendit ſtat media.primaqʒ ſcandit.

Colon	Periodus
Conſtans	Finitiua diſtinctio
Punctus	Perfecta diſtinctio
Subdiſtinctio	Plena diſtinctio

Septem ſunt impedimenta conſtructōis

Primum Impedimentum

Infinitiuum pſonis ſiue quibuſdam
Des adiectiuis vt ſunt habilis piger aptus
Hanc olim pulchram veteres dixere figuram
Uerbaqʒ ſunt debet iubet audet vultqʒ poteſtqʒ
Nititur et tentat dignatur ſcitqʒ monetqʒ
Incipit et tedet piget et pudet atqʒ meretur
Et properet gaudet delectat penitet vrget
Et parat et diſcit decet et ſolet et licet.adde
Que p̄dicta notant et que contraria ſiguant
Addere multa potes quarto caſu preeunte

¶ Hic autor dt ꝙ q̄dā ſtꝫ ṽba q̄ ordinā̄t cū infinitiuo ⁊ etꝫ adiectia q̄dā et veteres dixer̄t h̄ pulchrā figurā fieri qñ adiectia infinitis iūgūt. Itez re-
gula iſta ꝯſcriptita ē: ¶ Prio infinitiuꝰ vult ꝯſtrui cū q̇buſdā ṽbis ꝑſona
libꝰ. ⁊ h̄ innuit cū dt in textu ꝑſonis. vt Volo legere. ¶ Scd̄o infinitiuꝰ
ꝯſtruit cū q̇buſdā adiectis. vt habil̄ legere: piger currere. ¶ Tercio dt vlte
riꝰ ꝙ infinitiuꝰ p̄t ꝯſtrui nedū cū ṽbis in textu poſitꝫ. ſꝫ etꝫ cum ſynonimis
iſtoꝝ ṽboꝝ ⁊ cū ṽbis oppoſitꝫ iſtoꝝ ṽboꝝ. vt volo nolo legere. ſed ſcio neſcio
audire. ¶ Quarto dt. ꝙ m̄lta ṽba ꝯſtruunt̄ cū infinitiuo accō̄ mediāte.
vt Video canē comedere. Itē notant̄ dt i textu q̇buſdā adiectis. et h̄ iō
nā oia adiectia ñ p̄nt ordiari cū infinitio. Et ſm Priſcianū ſtꝫ adiectia ſcā
tia q̄litatē ſm quā ſbiectū reddit̄ aptū vl̄ ineptū. vl̄ potēs vl̄ impotēs ad
agēdū. vt fortꝫ bellare. habil̄ currere. prudēs intelligere. ſapiēs ꝓuidere ⁊c̄
Itē logice loq̄ndo ſtꝫ adiectia de ꝓma ⁊ ſecūda ſpē q̄litatꝫ. Itē Priſcianꝰ
dt ꝙ iſta adiectia p̄nt ꝯſtrui cū iſtꝫ infinitis tā irecto q̄z in obliq̄. vt celerez
ſeq̄. i. celerē ad ſeq̄ndū. Itē loco infinitiui illiꝰ ꝯſtructi cū adiectio p̄t cō-
ſtrui. vl̄ ſbiūctiuꝰ. i. ꝯiūctiuꝰ cū li vt. vl̄ gerūdia in do ⁊ dū vel vltimū ſupi-
nū. Idē em̄ ē habil̄ currere. habil̄ vt currat. habil̄ ad currēdū. habil̄ currē
do. habil̄ curſu. ¶ Sciēdū ꝙ iſta lr̄a intelligit̄ de q̇buſdā impꝑſonalibꝰ vt
hz textꝰ. Itē ṽba ſtꝫ duplicia. q̄dā ſtꝫ q̄ nl̄lo mō p̄nt ꝯſtrui cū infinitio. vt
lego. curro. iaceo. ⁊c̄. Quedā em̄ p̄nt ꝯſtrui cū infinitio ⁊ talia ſtꝫ triplicia.
Quedā ꝯſtruunt̄ cū infinitio ⁊ cū nl̄lo cāu ꝯſtrui p̄nt. vt Incipit deſinit
ceſſat ſoleo neq̄o ꝓpero pigritor. ⁊ ſīl̄ia abſoluta. Nō em̄ dicere poſſum.
Poſſum me ſedere. ſꝫ bn̄ dr̄ poſſuz ſedere. Rō ē. nā orō ꝯſtās ex accō ⁊ in
finitio vim hꝫ vniꝰ caſual̄. qd̄ caſuale ṽba p̄dicta ñ hn̄t nec patiunt̄. q̄r ſunt
abſoluta. Scd̄o q̄dā ſtꝫ ṽba q̄ ñ p̄nt iūgi infinitio niſi mediāte accō̄. ⁊ ali-
qñ dtō̄. vt Dico: enūcio. voco. doceo. ⁊ hmōi. Nō em̄ dr̄ bn̄. dico ſedere. ſꝫ
bn̄ dr̄. dico te ſedere. nec ſentio calere: ſꝫ ſentio ignē calere. Et h̄ oia ṽba p̄-
ceptiua comp̄hēdunt̄. vt Iubeo te legere. Tercio q̄dā ſtꝫ q̄ p̄nt ꝯſtrui cuz
infinitio ſolo vl̄ mediāte accō̄. vt ſtꝫ ṽba volūtaria q̄ apd̄ grecos ꝓphereti-
ca dicūtur. vt Volo ſedere Volo me ſedere. Cupio Amo Scio Malo
Dubito Deſidero Eligo Sino Admitto. Vt Sinite puulos venire ad
me. Itē ṽbū ꝓphereticū. ē ṽbū ſcās actū aīe interiorꝫ. vt Volo Cupio. ⁊
ſic de alijs. Itē nō ſꝑ ē eadē ſentētia cū ṽbū ꝯſtruit̄ cū infinitio ⁊ accō̄ me
diāte vl̄ cū ſolo infinitio. Aliq̄n tn̄ manet eadē ſn̄ia. vt Volo ſedere. volo
me ſedere eadē ē ſn̄ia. Itē ſcio currere. ⁊ ſcio me currere ñ ſcāt idē ⁊ ſic in
q̇buſdā alijs. Itē circa ꝓmū genꝰ ṽboꝝ notādū ē ſm Petꝝ helie. ꝙ ṽba
ꝓmi gn̄is nō ꝯſtruuut̄ cū infinitis ṽboꝝ impꝑſonaliū ſꝫ cū infinitis ṽboꝝ
ꝑſonaliū. vt dr̄ bn̄. poſſum oportere legere ſꝫ nō poſſuz legi. capiendo legi
ꝑſonalit̄. nec poſſuz oportere legi: aliđ h̄ ſubintelligit̄. ſi illa ṽba ꝓmi gn̄is
impꝑſonalit̄ ponunt̄: tūc ꝯſtruunt̄ cū infinitis ṽboꝝ impꝑſonaliū. vt p̄t ſo
let dꝫ ꝯſueuit incipit deſinitꝫ. vt bn̄ dr̄. mihi p̄t ꝯtingere videre cathonem
Socratꝫ inteſt legere ſocrati incipit placere legere. ſocratē incipit peni-
tere peccaſſe. Cepit tedere ppl̄m itinerꝫ ⁊ laborꝫ. Sic etꝫ dici p̄t de infini-
tiuo ṽboꝝ paſſiuoꝝ impꝑſonaliū. vt a ſocrate incipit legi. Nota vnā regu
lā de p̄dictꝫ exemplis. Q̄ñcūq̄z accūs ponit̄ int̄ duo ṽba q̄ꝝ vnū ē indica-
tiui mōi, ⁊ alteꝝ infinitiui mōi. ſi accūs p̄t reſolui in ntm̄. ⁊ ṽbū infinitiui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

modi.tūc talis accūs regit̄ ab infinitiuo a ꝑte anteriori ſi nō p̄t fieri talis
reſolutio.tūc regit̄ a ꝑte poſteriori a ꝟbo finiti mōi:⁊ infinitiuꝰ reſoluet̄
in gerūdiū in dū. Ut in Euāgelio. Sic eū volo manere.i.volo vt is ma
neat. Exēplū ſcdi. vt Doceo te legere. Nō p̄t fieri tal' reſolutio manēte ea
dē ſnīa. Doceo te vt tu legas.ſꝫ doceo te ad legēdū. Magnificauit eū fun
gi ſacerdotio.i.magnificauit eū ad fungēdū ſacerdotio. vl' magnificauit
vt ipē fungeret̄ ſacerdotio. Itē ex regl'a textꝰ ſolet elici octaua regl'a pu
eroꝝ. Qñcūqꝫ duo ꝟba ꝯiūgunt̄ ſine ꝯiūctōe media in vna orōne: tunc
vnū eoꝝ ſtabit in infinitiuo. vt Volo legere. Sꝫ videt̄ fieri ꝯtrariū ſcilꝫ qd̄
aliqñ ꝯiūgunt̄ duo ꝟba ſine ꝯiūctōe media.⁊ tñ nullum eoꝝ ē infinitiui
mōi. vt volo legas. volo facias.i. volo vt facias. Dōꝫ. ꝙ regl'a p̄dicta intel
ligit̄ dūmō etiā aliqd̄ ponat̄ loco infinitiui. vt volo facias.i. volo te facere.
Petrꝰ helie. Qñcūqꝫ duo ꝟba ꝯiūgunt̄ mediāte q̄ vel vt. q̄ꝝ vnū ē indica
tiui mōi ⁊ alteꝝ ꝯiūctiui mōi. tūc dimiſſis ſignis ill' illō ꝟbū ꝯiūctiui mōi
p̄t vel ꝑ ſe ſolū poni. vel p̄t mutari in imꝑatm̄. vt ꝓ illa. volo vt legas. dici
p̄t volo legas. volo lege. velim vt facias. velim facias. vl' velim fac. ¶ No
ta de mōi natura ꝯſtruēdi infinitm̄. ſcꝫ ꝙ oē ꝟbū imꝑtās motū ad locū
p̄t ꝯſtrui cū infinitiuo ſ̄cāte cām finalē illiꝰ motꝰ. vt Vado piſcari. vado ro
mā iteꝝ crucifigi.i.ad crucifigēdū: vade ꝑus recōciliari fri tuo q̄rere. ven
nerat.i.ad q̄rēdū.⁊ ille infinitiuꝰ reſoluit̄ in gerūdiū in dū. Hic cōphēdūt̄
ꝟba imꝑtātia motū ſpūalē vel motū aīe. vt Sto h̄ cātare Sedit ppl's mā
ducare ⁊ bibere.⁊ ſurrexit ludere. Sto pugn̄re.i.ad pugnādū. Itē oīa
imꝑſonalia paſſiue voc̄ q̄ꝝ ꝟbū a q̄ deſcēdūt ꝯſtruit̄ cū infinitiuo eādē hn̄t
ꝯſtructōem cū infinitiuo: vt Cupio. opto.⁊c̄. vt Optant bellare. optat̄ bel
lare. Itē infinitiuꝰ ſolet poni ꝓ alijs mōis. Prio ꝓ p̄terito imꝑfecto indi
catiui mōi. vt Ego id ſedulo negare factū.i.negabā ſedulo. Scd̄o pōit̄ lo
co imꝑatiui. vt Petre ſaluere.i.ſalue. Tercio ponit̄ infinitiuꝰ loco gerū
dij in di. vt in paſſiōe. Neſcis qꝛ ptātē habeo crucifigere ⁊ dimittere te. id ē
crucifigēdi ⁊ dimittēdi. Quarto ponit̄ loco gerūdij in do t̄minati. vel in
dū. Et h̄ qñ ponit̄ in l'ra. vt Piger currere.i.ad currēdū. Sedꝫ ppl's man
ducare.i.ad mādūcādū: Surgo illūiare hirl'm.i.ad illūinādū. vel illūiare
ē imꝑatiuꝰ ꝟbi paſſiui vt Surge illūiare hirl'm.i. vt illūineris Quinto po
nit̄ loco ꝑticipij p̄ntis tꝑis. Virgiliꝰ phillida amo añ alias nā me diſcede
re fleuit.i.fleuit me diſcedēte. Itē rurſus ponit̄ ꝑticipiū p̄teriti loco infi
nitiui vt dcm̄ ē. vt curabo pāphilū tuū dictū ⁊ inuētū.i.ducere ⁊ inuenire
Itē aliq̄ dicūt ꝙ infinitiuꝰ p̄t poni loco gerūdij ꝟbi imꝑſonal' in dū t̄mi
nati. Ut in Euāgelio. q̄nqꝫ iuga boū emi ⁊ neceſſe habeo ire ⁊ videre illa.
id eſt eūdū ē mihi. ⁊ vidēdū ē mihi. ¶ Itē aliq̄ dicūt hic ēē impedimentū
qꝛ infinitiuꝰ vult hr̄e accm̄ a ꝑte anteriori. hic aūt habet ꝟbum. Etiam
hic aliqui dicunt fieri figuram ſcꝫ aliothetam.⁊ habet fieri qñ vnum ac
cidens ponit̄ ꝓ alio. Sed Priſcianus dt̄ ꝙ hic eſt pulcher modus loquē
di quādo ꝟbum ordinatur cum infinitiuo.

¶ Secundū Impedimētum.

Que iunges verbo iunges et participanti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Si verbi generi ſua ſignificatio fiet

Conſona debetur ipſi conſtructio verbi

¶ Poſtq̃ autor nr̄ determinauit de ꝯſtructōe ipſi⁹ v̄bi Vult ꝯñr h̄ deter
minare de ꝑticipio. ꝛ d̄t ꝙ ꝑticipiū habebit eandē ꝯſtructiōez quā hꝫ ſuū
v̄bū a quo deſcēdit. ꝛ hoc eſt verꝫ dū ꝑticipiū eſt illi⁹ ſ̄catōis. cui⁹ gn̄is ē ſu
um v̄bū a quo deſcēdit. vt miſereor ꝛ miſerēs tibi. faueo ꝛ fauēs tibi. Et ꝑ
cutiēs petꝫ. vtor pane vtēs pane. Itē tres ſunt h̄ exceptōes ꝙ ꝑticpium
nō regit illū cām quē cām v̄bū a quo deſcēdit. Pria fit in ꝑticipijs v̄borū
cōmuniū. q2 cōia ſ̄b vna voce regūt accm̄ vel abltm̄. nā q̄dā coꝝ regūt ſo
lū accm̄ ꝛ quedā ſolū abltm̄. nā ꝑticipia in ans vel i ens termiata ꝛ in rus
ſolū regūt accm̄. ſed i dus regūt abltm̄. ꝛ ꝑ tus vtrūqꝫ notat̄ ꝛ ſ̄cāt actiē ꝛ
paſſiue: Et hoc innuit Alexāder cū d̄t qn̄ ſ̄catio ꝑticipij eſt ꝯſona v̄bi gn̄i.
Nā ſi ꝑticipiū mutauerit ſ̄tatū v̄bi etiā mutat regimē Scd̄a exceptio eſt
in ꝑticipijs v̄boꝝ ſ̄bſtantiuoꝝ vel vtōꝝ vel coꝝ vim h̄ntiū. q2 nō ſꝑ h̄nt cō-
ſtructōem ſui v̄bi. Exēplū vt video Johem q̄ exiſtit bon⁹. h̄ exiſtit habꝫ
ntm̄ a ꝑte poſteriori. ſed ꝑticipiū nō. vt video Johem exiſtētē bon⁹ nō d̄r
ſꝫ bn̄ d̄r bonū. Miſereor Johis exiſtētis boni. Tercio fit exceptio i ntō a ꝑ
te anteriori recto. q2 ntūs regit̄ a ꝑte anteriori a v̄bo ꝛ nūq̃ a ꝑticipio Itē
notant̄ d̄t i textu. Rect⁹ ſupponēs. iō ꝙ ꝑticipiū nūq̃ hēbit a ꝑte anteri-
ori ntm̄ ꝓ ſuppoſito. ſꝫ bn̄ pt h̄re ntm̄ a ꝑte poſteriori. ſic ꝙ; determinat̄ ab
ipſo. vt johes exn̄s bon⁹. h̄ johes nō regit̄ a ꝑticipio ſe copulat̄ tantū.

Sed ꝑſonale ſupponens rectus habebit

¶ Sciendū ꝙ iſta ꝑticula ꝯcordat cū metro Floriſte ſic inq̇entis. Obliq̄s
ꝛ nō rectis hec regula det̄. i. ꝑticipiū regit illū eūdē cām obliquū quē ꝫ regit
ſuū v̄bū poſt ſe a quo deſcēdit ¶ Itē q̄rit̄ q̄ eſt ro ꝙ regit ꝑticipiū eūdē
cām quē ſuū v̄bū a quo deſcēdit. Odm ꝙ ꝑticipiū hꝫ idē ſ̄catū cū ipſo
v̄bo. g̃ habebit eādē ꝯſtructōem ſui v̄bi. Juxta illō Floriſte. Seruat cō
ſtructū ſ̄uat quoqꝫ ſ̄catū. Nā idē ꝑticipiū ſ̄t cū v̄bo. g̃ hēbit etiā idē regi
men. Prima regula. Quemcunqꝫ caſum regit indicatiu⁹ eundē regūt
oēs modi ꝛ omnia tꝑa ab eo formata. Et ab iſta regula excipit̄ accūs. i.
caſus tranſitōis. q2 non regit̄ a verb̄ paſſiuis. ſed aliū obliquum bn̄ regit
paſſiuū quam ipm actiuū. Vn̄ Floriſta. Et quemcumqꝫ modus caſuꝫ
regit initial̄. Illum q̇ſqꝫ modus ꝛ tꝑa queqꝫ req̇runt. Infinitia ſupina
gerūdia ꝑticipāſqꝫ. Obliq̄s ꝛ non rectis hec regula det̄. ¶ Scd̄a regl̄a ge-
neral̄ eſt. Quemcunqꝫ caſum regit ntūs eundē regunt ei⁹ obliqui. Itē
iſta regula intelligit̄ de toto ntō. Et d̄r tot⁹ ntūs q̇idem regimen habꝫ in
omni gn̄e. ꝛ hoc d̄r ꝓpt̄ illas dcōes aliq̇d vim modicū nihil mali multuꝫ
cereuiſie. Nō eñ d̄r aliq̇ vini. multa cereuiſie. ſꝫ ſolūmō i ntō neutri ge-
neris. nec etiā d̄r i obliquo. vt multo vini. multi vini iſto mō ¶ Tercia regu
la q̄ ſumit̄ ex eodē fundamēto eſt iſta. ꝙ quēcunqꝫ caſum rexerit poſiti-
uus eūdē reget compatiu⁹ ꝛ ſuplatiu⁹. Et iſtō itelligit̄ taꝫ de aduerbiali
bus q̃ nōialib⁹ compatōib⁹ vt cū d̄r ſil̄r mihi ſil̄e mihi ſcribit vel ſimili-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nie mihi legit petrus ſcribit oīm mihi ſimilime. ꝛc.

¶ Tercium Impedimētum.

Aut ablatiui preeunt rectore ſoluti
Aut poſtponunt̄ ſed vix interſeris illos

¶ Hic dt ꝙ ablti abſolute poſiti i deſignatōe conſeqntie ſemꝑ dñt ꝑcon
ſtrui vel poſtconſtrui. ꝛ raro in medio ꝛ ſic conſtructio poteſt finiri in iſtꝫ
vel inchoari ab iſtꝫ abltis in oratōe poſitꝫ. ¶ Sciendum ꝙ conſtructō il
lorum ablatiuoꝝ preconſtruendi vel poſtconſtruēdi. aliquāda ꝑpeditur
ſic ꝙ non conſtruunt̄ ad placitum. ꝛ hec fit ꝑ relatōnem tribus modis.
Pmo modo quando ablti ſunt antecedens. tunc ablti debent ſolūmō ꝑ
conſtrui. qꝛ an̄s debet ꝑconſtrui. vt mgr̄o veniente ſcholares eius contre
miſcunt. Scdo fit quando ipm relatm̄ adiungitur abltis ipis. qꝛ tunc
debent preconſtrui ſicut ipm relatm̄ vt pueri proficiunt mgr̄o coruꝫ ve-
niente. Tercio quando duo relatia ponuntur in vna orōne quandoqꝫ po
nuntur in medio. hoc eſt inter ſuppoſitum ꝛ verbum. vt Conuenienti-
bus diſcipulis ſuis. Jeſus ait eis.

Quartum Impedimētum.

Appellans verbum ſubſtantiuūqꝫ. vel horum
Vim retinens poſt ſe rectum quandoqꝫ locabunt
Eſt ſubſtantiui data ſignificatio verbi
Paſſiuis. et ſepe ſolet conſtructio tradi.

¶ Poſtqꝫ autor determinauit qr̄ ntūs ꝯſtruit̄ a ꝑte anteriori. Hic vult
dicere qualit̄ a ꝑte poſteriori ꝯſtruat̄. Et dt ſic ꝙ vbū ſbm ꝛ vtm̄ et ver-
bum vim habēs iſtorum volūt habere aliquando poſt ſe ntūm Et dt vlꝰ
teriꝰ. ꝙ vba paſſiua aliquando habent ſcatum verbi ſbſtantiui. ꝛ ſic vo-
lunt poſt ſe hr̄e ntm̄. vt vocor joannes. ſum bonus. ſedeo curuꝰ. ordinor
pſbyter. ¶ Itē quedā ſunt vba q̄ adiūcta vbis ſbſtantiuis faciūt vt ſolꝰ
accūs ſequat̄ vel ntūs vl̄ aliqn̄ vterqꝫ caſus. vt ſpero eē tibi bonꝰ: credo ti-
bi fuiſſe fidelis. hic non ꝑt poni accūs ſed ſolꝰ ntūs. ꝛ hoc eſt verꝝ, dummō
accūs non preceſſerit. ſi em̄ preceſſerit tunc bene poteſt poni accuſatiuꝰ
vt ſpero me tibi eſſe bonum vel fidelem. Alia ſunt verba iuncta cū in-
finitiuo vbi ſbſtantiui facientia ſolum ntūm ſeq̄. vt incipio. deſino. Di-
cit̄ em̄ Johēs incipit eſſe bonꝰ ꝛ non johēs incipit ſe eē bonū. Itē accidit
nōnunqꝫ ꝙ rōne ꝑticipij vbi ſbſtantiui ſbauditi iungatur ntūs cuꝫ vtō
qui faciat ſm apparentiā orōnem incōgruam rōe vbi ſeqntꝫ q̄ tamē dꝛ
eſſe ꝯgrua. vt tace tu hō imperitꝰ. q̄ ē ꝯgrua ſicut ꝛ illa tace tu homo im
perite. Naꝫ in pma ſbauditur ꝑticipiū vbi ſbſtantiui vt ſit ſenſus. tu hō

ens imperit⁹ tace. Et dꝛ ꝯgrue Adiuua me optie vir vł optim⁹ vir. i. tu optim⁹ vir adiuua me. ⁊ ſm h̄ excuſat̄ iſta. Dn̄e de⁹ me⁹. Nō tn̄ pt pōi ntūs dimiſſo ꝓnōie. Nō eni dꝛ hō impit⁹ tace. Si āt ibi aliō nomen vti caſus poſitū fuerit ſiue ꝓpriū ſiue appellatiuū tūc indifferent̄ ntūs vel vtūs ſeq̄ pt dimiſſio ꝓnōie. vt Aue marce tulli ſumm⁹ impatoꝛ vł ſumme impatoꝛ. Quo vadis petre optim⁹ ſocioꝝ vł optie. Cum eni ponitur ntūs tūc ſemper ſubauditur ꝑticipiū vbi ſbſtantiui: vt o petre optim⁹ ſocioꝝ ſalue. i. ens optim⁹ ſocioꝝ. Sꝫ inq̄ntū ponit̄ vtūs tūc nihil ſbaudit̄. vt o petre optime ſocioꝝ ſalue.

¶ Quintum impedimētum.

Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot
Miſſa relatiue penitus preponere debent
Obliquos. verbo ꝑiunges miſſa rogando
Hanc ſua iungendi retinent aduerbia formam

¶ Hic autoꝛ dt ꝙ obliq̄ iſtoꝝ nōim ꝑcōſtruunt̄ vbis a q̄b⁹ tn̄ a ꝑte poſterioꝛi regunt̄. Et ſilr̄ dōm ē de eoꝝ aduerbijs: Et iſtō intelligit̄ q̄n iſti obliq̄ ponunt̄ relatiue vł introgatiue. Vt quē vidiſt̄ paſtoꝛes. Exēplū ō aduerbijs. vt q̄lit̄ qūo vales: Itē iſta lr̄a et̄ȝ intelligit̄ de eoꝝ rectȝ. nā etȝ ꝑcōſtruūt. vt tu q̇ es. h̄ q̇s ꝑcōſtruit̄ Itē lr̄a itelligit̄ ꝙ n̄ ſolū obliq̄ iſti dn̄t ꝑcōſtrui. ſꝫ etȝ detminato obliq̄ caſus. vt ibi: Cui⁹ forti potētie genu curuāt̄ oia Hic n̄ ſolū ꝑcōſtruit̄ c⁹ ſuo vbo. ſꝫ etȝ forti potētie c⁹ ſupple xp̄i forti potētie oia curuāt̄ gēu. i. ſm gēu. Itē pſcian⁹. Ois dcō ſiue nōial̄ ſiue aduerbial̄ gemiata vł cōpoſita cū ſeip̄a valet tm̄ q̄ntū ip̄a ſimplex. cū li cūqꝫ. vt q̇q̇s. i. q̇cunqꝫ ⁊ nō q̇ſcunqꝫ. Itē q̄ntuſq̄nt⁹. i. q̄ntuſcūqꝫ. quotq̄t. i. q̄tcūqꝫ. vbi vbi. i. vbicūqꝫ. Q̄n q̄n. i. q̄ncūqꝫ. vn̄ vn̄. i. vn̄cunqꝫ. quoq̄. i. quocūqꝫ Et ſicut dcōes geminant̄ in ntis ita in obliq̇s. vt q̇ſq̇s. cuiuſcui⁹. cuicui. quēquē. quoquo. ⁊ ſic vlteri⁹. In plr̄ vt quiq̇. quoꝝquoꝝ. ⁊c̄. In feminino ⁊ in neutro gn̄e etȝ in plr̄ ſꝫ alie adiectōes ꝑmanēt: vt q̇ſqꝫ. cuiuſqꝫ. cuiqꝫ. quēqꝫ. ¶ Drīa ē int̄ q̇ ⁊ q̇s. Nā q̇s ſp̄ ponit̄ introgatiue. ſꝫ q̇ ponit̄ in ſingulari numero ſolum relatiue. in plr̄ relatiue ⁊ introgatiue ſil̄ vt Qui ſunt hi q̇ vt nubes volāt. ¶ Itē q̇s accipit̄ trib⁹ mōis. Primo mō interrogatiue vt dictum ē. vt quis eſt iſte. Scdo mō ponit̄ ꝓ aliquis ⁊ ſic ſolet poſtponi aduerbijs vel ꝯiunctionib⁹. vt cū quis vel dū q̇s q̄ſiuerit me domi eſſe nō dicito. Tercio ponit̄ ꝓ q̄lis. Itē q̇ accipit̄ ꝑmo relatie ⁊ introgatiue. vt dcm̄ ē. In ſinglr̄ari capit̄ relatiue. In plr̄ relatiue ⁊ introgatie ſil̄. Scdo accipit̄ indeffinite. vt q̇ tyrānū int̄fecerit ꝑmiuꝫ hēbit. Tercio accipit̄ ꝓ q̄lis. Therēti⁹. Nūc ꝑmeno te oñde q̇ vir ſis. i. q̄lis vir. Quarto ꝓ qūo. vt q̇ potuit h̄ facere. i. qūo. Itē q̇ hoc fieri pōt. Ac ſcōm aliquos ponit̄ ꝓ etiam. ⁊ tunc ſolet aggregari cum li at. vt atqui. i. etȝ. Vt habetur in Boecio. Item quis ⁊ qui differunt in compoſitȝ. Un̄⁹. Cuꝫ quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nāqꝫ piam ſine ꝗ̇ↄiūge putas quā. Ut Quiſputas maior eſt in regno ce
loꝝ. De qui dam vis cunqꝫ libet qui ſine quis retinet. Jteꝫ ad declina-
tōem compoſitoꝝ quis vel qui talis datur regula. Quandocunqꝫ com-
poſita a qͥs in fine dcōnis in qͥs terminant̄. vt ſiqnis. tūc in ntō feminini
gn̄is ſingulari. Et in accō ꝛ vtō pluralibus neutri gn̄is in a terminant̄.
❡ In reliqͥs cōpoſitionib⁹. i. dūmodo quis vel qui in ꝑncipio ponātur.
ſemꝑ in his caſib⁹ ſibi retinent que. Exempluꝫ ꝑmi. vt ſiquis aliquis ne
quis. Ut ſiqua aīalia videris: ꝛ non ſique aīalia. Exemplū ſcđi. vt Quiſ-
qꝫ vir in maſcu. ge. in feminino gn̄e q̄qꝫ mľier. in neutro gn̄e. Queqꝫ aīa
lia. Ut pꝫ in vſib⁹. Siqͥs cum neqͥs nunquis aliquis per a dicis. Cetera
compoſita cū quis vel qui per e dicis. Sic per e quiſqꝫ piam nā q̄uis cū
qꝫ libet dam. ❡ Jtem nota Greciſta dicit ꝙ quattuor ſunt compoſita
que habent in fine quis. Ut ſiquis nequis nunquis aliquis. Et iſta ha
bent a in caſibus p̄dictis. ſcꝫ in feminino genere ꝛ in plꝉi numero neutri
gn̄is. ❡ Jtem quattuor habent in ꝑncipio qui. Ut quiuis quidam qui
libet ꝛ quicunqꝫ. ꝛ iſta habent in illis caſibus que. Sex aūt ſtꝫ que in ꝑn
cipio habent quis. vt quiſquis quiſqꝫ quiſquā quiſnam quiſpiā quiſpu-
tas ꝛ addi⁹ vnuſquiſqꝫ. ꝛ habēt ſꝑ e in feminino ꝛ in neutro gn̄e. Et ſic ſtꝫ
quattuordecim cōpoſita a quis ꝛ qui. ❡ Nota differentiā int̄ qͦd ꝛ quod
ꝛ eoꝝ cōpoſita nā quid eſt ſbm. ꝛ ideo vult adiūgi adiectiuis vel ſbſtanti
uo genitiui caſus. vt quid mirabile ꝛ non qđ mirabile: Nā qđ eſt adiecti
uum. Dōm eſt mirabile quiddā ꝛ non mirabile quoddā. ſed quoddā ne-
mus vel ſcutū vel templū. Jtē quiddā mali. Jtē aliquid mirabile aliqđ
ſcutū. Jtē quid mali feci. ſed quod malum feci. Jtē qualis querit de q̄
litate. Ut qualis eſt ille: dꝛ bon⁹ malus. alb⁹ niger. ꝛ ſic capitur queſitiue.
etiam capitur relatiue. vt talis eſt petr⁹ qualis eſt ioānes. Etiā capit̄ in-
definite. vt neſcio qualis ſit ille. Jtē ſciendū ꝙ omnia iſta nōia in textu
poſita ponunt̄ relatiue queſitiue ꝛ indefinite. Sub qualis comp̄hendit̄
qualiter ſuū aduerbiū quia etiam habet illam ↄſtructōem. ꝛ ponit̄ etiaꝫ
in illis tribus modis vt dictum eſt ꝛ ſic faciunt oīa iſta aduerbia deſcen
dētia ab iſtis nominib⁹. vt qualiter ſucceſſit vobis. ſucceſſit ipi talit̄ qua-
liter vobis. Jtē quāuis querit de quātitate ↄtinua. Etiā ponitur ꝓ q̄n-
titate diſcreta. ꝛ ſic ponitur ꝓ quot. vt quātum eſt hoc lignum. dōm ē ꝙ
eſt lignum bipedale Sub quātus comp̄hēdunt̄ quātum ꝛ quāto aduer
bia q̄ etiam habēt eandē naturā vt quātus fuit hector. ❡ Exemplum de
relatiuo. vt tātus fuit golias quātus fuit hector. Indefinite neſcio q̄n
tus fuit hector. Itē cuias querit de gente: ꝛ in queſtione ſibi accūs ē iū-
gēdus vt cuias eſt gētem. rn̄detur Teutonus gētem. hiſpanus: ꝛ querit
de patria. vt cuias eſſe patriam. dōm. ꝙ ſum gelrēſis vel rhenēſis ciuita-
tem. Tercio querit de ſecta ꝛ opinione. De ſecta vt cuias ſectā es tu. dꝛ
albertiſta ſectam. Exemplū de opinione vt cuias phs es tu. dōm ꝙ ſum
peripateticus: ſtoicus. Quiates phi vos eſtis ſtoici ne. an achademici: an
peripatetici an noſtrates epicurei. Jtē iſte nr̄as ſectā vel opinionē Jſte
eſt noſtras phs. noſtrates philoſophi non ſunt ita populares ſicut veſtra
tes qui ab epicuri ſchola ꝓdierunt. Jtē cuius a. um. querit de poſſeſſore
ꝛ ſic eſt nominatiui caſus. Et eſt declinabile ꝑ oēs caſus ꝛ gn̄a. vt Cuius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

eſt iſte liber. Cuia ẽ iſta vacca. Vñ. Dic mihi dameta cuium pecꝰ an me
liboei. Non vero egonis nuꝑ mihi tradidit egon. Et dz rñderi ad li cuiꝰ
gtũs ſ̃cans poſſeſſorẽ vel ntũs nõialis vel ꝓnõialis poſſeſſiuꝰ. vt Cuiꝰ ẽ
liber iſte liber meꝰ Petri vel petrinꝰ. ꝛc. Vñ Dũ q̃rit cuiꝰ ſubiũgat̃ ſibi re-
ctus. Poſſeſſiuoꝝ gtũs ſiue prioꝝ. Cuiꝰ pes meꝰ Iliacꝰ. Priami ve mei
ve. Et ẽ differẽtia int̃ cuius poſſeſſiuũ ꝛ cuiꝰ a quis. Nã cuiꝰ ꝑmitiuũ põt
adiungi cuilibet dcõni cuiuſcunqꝫ gñis vl̃ numeri. vt Cuiꝰ ẽ liber. vl̃ cu-
ius ſunt libri. Cuiꝰ ſ̃ꝫ pecora: vel cuiꝰ ẽ pecus. Itẽ in Euãge. Cuiꝰ ẽ ima-
go hec. ꝛc. Sꝫ cuiꝰ poſſeſſiuũ vult ſolũ adiungi ſuo ſubſtãtiuo in eodem
gñe ꝛ numero. vt Cuia ſunt pecora: cuium pecus. ꝛc. Dñt in accẽtu. Nã
cuiꝰ ꝑmitiuũ ꝑmam acuit vltimam grauat. Cuiꝰ poſſeſſiuũ vltimã acuit
vt Cuium pecus. Etiam dñt. Nam cuiꝰ ꝑmitiuũ q̃rit poſſeſſorẽ. ſꝫ cuius
poſſeſſiuum q̃rit de poſſeſſore ꝛ de re poſſeſſa. Itẽ quotꝰ q̃rit de numero
ordinali. vt Quotꝰ eſt iſte. rñdetur ſextus. Querit etiam de numero. vt
Quota ẽ hora. quota ẽ luna. rñdetur ſexta. ꝑma. ſecunda. Vñ. Per quo-
tus hoc nomẽ numerus ſimul ordo notatur. vt Quotus ille ſedet dic et
quota luna paratur. Itẽ quotꝰ iuiſti. quotus veniſti dauẽdriam. rñde-
tur. veni tercius. quartus. quintus. ꝛ ſic q̃ris de numero ꝑſonarum.
¶ Itẽ triplex ẽ quod: ſcꝫ. quod relatiuũ ꝓnominale a quis vl̃ a qui: Se
cundo quot nomẽ numerale q̃rẽs de nũero cardinali: vt quot ꝑ t: Et de
illo loquit̃ hic autor. Tercio dr̃ ꝙ ꝯiũctio. Vñꝰ. Per ꝺ ꝓnomẽ titulꝰ ꝯiũ
ctio fert̃. Quot ꝑ t ſcꝑtũ nomẽ numerale vocat̃. Itẽ quot qñqꝫ q̃rit de
nũero cardinali. vt q̃t ſ̃ꝫ illic ſcholaſtici Itẽ qñcunqꝫ inuenit ꝙ ꝯiunctio
poſt iſtas dcões. tũc pñt ille ꝯiũctões diſtingui an ſint due dcões an nõ
qꝛ pñt capi diuiſim vl̃ ꝯiũctim: ꝛ ſ̃m hoc faciũt aliã ſentẽtiã: vt Illi ꝓfici
unt q̇ lr̃is dant opam q̇qꝫ a vicijs alienos ſe faciunt.

Quis proprium nomen et que ſubſtantia querit

Si propium noui debet ſubſtantia queri

Qua nota proprio tantũ de nomine quero

Cõmuni per quis etiam de nomine queris

Quis bonꝰ eſt aratro bos: quis nat in equore piſcis

¶ Hic autor dt ꝙ q̇s q̃rit vno mõ de ꝓꝓo nõie. vt Quis vocarꝫ. rñdet̃ Pe
trus Paulꝰ. Scdo q̇s q̃rit etiã de cõi nõie. i. q̃rit de nõie ſ̃cãte naturã in
cõmuni. vt quis bonꝰ ẽ atro bos. Non ẽm iſte bos ẽ bonꝰ aratro: ſed bos
tenetur ibi ꝓ cõi. ¶ Nota drñam inter vter ꝛ quis. nam ambo q̃rũt de ſb
ſtãtia ꝛ ꝓꝓo nõie: ſꝫ in hoc tamẽ dñt. Nam vter q̃rit ſolum vnuꝫ de duo
bus vel int̃ duos. Sꝫ quis q̃rit de vno inter plures. vt loq̃ndo de ſorte et
platone vter illoꝝ excellit ꝛ non q̇s illoꝝ. ꝛ ſic in omnibꝰ gñibus ꝛ caſibus
vt vtrã manuũ bellando amiſit. Sꝫ de pluribꝰ vnũ petit q̇s. vt quem di-
gitoꝝ amiſit. Vñ. Querit vter tãtum duo. ſꝫ quis multa vel vnum: Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſic etiam q̄rit vtrum in neutro genere. Itē vtrū nomē q̄rit vnū de duo-
bus. ſȝ vtrum ꝯiunctio idē ē quod an. Itē vter non ſolum q̄rit vnum de
duobus. ſȝ etiam ponitur indeſinite. vt neſcio vter illorum fecit. ocl'o io
annes ꝓuat⁹ ē neſcio vtro. Itē Vter ſolet aliquādo in q̄rēdo geminari in
diuerſis tamē caſibus: vt Uteruvtrum accuſauit. hoc ē. q̇s hoꝝ duoꝝ. al-
terum accuſauit. i. vn⁹ dumtaxat accuſat. ⁊ alt̄ accuſat̄. Si ita r̄ñdet̄ vter
qȝ alterū accuſat. ſenſus ē ꝙ quiſqȝ duoꝝ ē accuſans ⁊ accuſatus. vl' neut̄
alteꝝ accuſat. i. null⁹ duorum eſt accuſans. ¶ Itē neut̄ alteri officiat. i.
noceat. Item neuter neutrum accuſat vel videt. ſenſus ē ꝙ null⁹ duoꝝ
videt alium a ſe nec ſeipm̄ videt. Itē vterqȝ alterum accuſat differt ab il-
la alter alteꝝ accuſat. Nā vterqȝ ſ̄cat duos: Alter v̄o vnum notat. Itē
alteruter fecit. i. vnus vel alius. Itē iſtam naturam ſequunt̄ ſua aduer-
bia. vt vtrimqȝ ſ̄cat. van beyden ſyden. Itē altrinſec⁹: van eendre ſydē.
Nam alt̄ q̄rit vnum de duobus. Neutrolibet. noch vā dyſſer ſydē. noc
vā der. Neutraqȝ. i. nec in iſta p̄te nec in illa. Eodē mō q̇s geminat̄ in q̄-
rēdo i. diuerſ̄ tñ caſib⁹ de plurib⁹: vt neſcio q̇s quē accuſat. i. q̇s int̄ plures

Queſitiua pares optant reddi ſibi caſus

¶ Hic loquitur de interogatiuis. ⁊ ponit vnam regulam gn̄alē ⁊ dt. ꝙ int̄-
rogatiuum ⁊ ſuum reſponſiuū d̄nt ſtare in eodē caſu. vt Quo cāu q̄ris.
ſic r̄ñdere iuberis. vt Cuius loci. quinti loci Quoto loco inſides. r̄ñdetur
q̇nto. Itē lr̄a iſta patitur inſtantias aliquas. ꝓmo in dcōnib⁹ potentib⁹
regere diuerſos caſus. Nam q̄ſtio fit in vno caſu. r̄ñſio in alio. ¶ Et ſciē-
dū ꝙ dcōnes iſte ſunt multiplices. ¶ Primo ſt̄ dcōes importātes pleni-
tudinē vel inopiam. vt quo liquore ē vas plenum. r̄ñdetur vini vel vino.
¶ Scd̄o ſunt v̄ba p̄cij. vt Quanti emiſti. r̄ñdetur. tribus obulis. Hora-
tius. Quanti empte paruo. ¶ Tercio quando demonſtrat̄ eēntia. vt q̄-
lis ē ille equus. r̄ñdetur ē mire pulchritudinis. ¶ Quarto ſt̄ v̄ba actu-
ſpaciandi importantia nam regunt abltm̄ vel accm̄. ¶ Quinto: omnia
v̄ba regentia accm̄ vel abltm̄ tp̄is. ¶ Sexto in poſſeſſionibus. i. dum fit
q̄ſtio de poſſeſſione: vt Cui⁹ hōis ē hoc opus. r̄ñdet̄. meum. ſuū. tuum. ſȝ
alia a poſſeſſiuis. r̄ñderi d̄nt in ſimili cāu. Itē Cuius gn̄is ē ſcamnuȝ. r̄ñ-
detur gn̄is neutri. hic videtur ꝙ r̄ñſiuum diſcōuenit in cāu cum ſuo q̄ſi-
tiuo. Nam cui⁹ ē gti caſus. neutri datiui caſus. Dōm ꝙ ē genitiui ca-
ſus. Nam oīa nomina habētia declinatōem ꝓnominalē quondaȝ de-
clinabant̄ ſicut modo nōia ſecunde declinationis. vt Neut̄. neutri. neu-
tro. Alius. alij. alio. Vnus. vni. vno. Itē Ne quādoqȝ p̄ponitur dcōni-
bus caſualibus ꝑ interogationē. ⁊ tunc fiet r̄ñſio in ntō vl' gtō. vt Tuā ne
domum inhabitas an alterius. r̄ñdetur alterius vl' meam ⁊ non mei Itē
Petrus helie. Omne v̄bum ſcd̄e perſone poteſt componi cum ne ꝑ apo
copam in compoſitōe poſitam. i. ꝑ depoſitionem iſtius littere e. vt audi-
ſti conſtruit̄ cum ne: ⁊ dr̄ audiſtin. i. audiuiſti ne. Et hoc fit etiam in ꝓno
minibus. vt Egon. i. ego ne. Tun. pro tu ne. Ten. pro te ne. Itē Flen. ꝓ
fles ne. Item r̄ñſio eſt triplex. Quedam ē ſatiſfaciens interrogationi. vt
Quot ſunt ſidera in celo. dicitur multa Altera ē r̄ñſio ſatiſfaciēs inter-

rogāti ſolū. ⁊ ē vbi introgās certificatˀ. ſꝫ n̄ ē debita ꝓportio accidentiū. vt Preponi qt accidūt. vnū. ꝫ introgās certificatˀ. Tercia rn̄ſio ē ſatiſfaciēs introgāti ⁊ introgatōi ſilˀ. ⁊ ē vbi querēs certificatˀ ⁊ introgatōi fiūt debita accidētia. vt quot ſtꝫ in domo. rn̄detˀ. vigintiſex. Cū q̄ritˀ. Cui⁹ intereſt legere. rn̄dēdū ē. mea. ⁊ non mei. Cui⁹ refert ſtudere. rn̄detˀ tua vl̄ Ioāni.

Sextum Impedimentum.

Cum quia dum donec quoniā ſimileſqꝫ preibunt

Nanqꝫ relatiui ius implicitum tenuere

¶ Hic autor dat modū ꝯſtruēdi dcōnes ſuſpēſiuas ⁊ dt ꝙ dn̄t p̄cōſtrui in or̄one. Quē rēplū. vt cū venerꝫ ad me dabo tibi equū. Et rō ē iſta. q2 in ſe hn̄t naturā relatiui Nā ſicut relatiuū includit ꝯiūctōem: ſic etꝫ iſte dictiones includūt ſuſpēſiōes. vt cū bn̄ ſtuduerꝫ bn̄ tibi erit. Dū intrauerꝫ trā quā ego datur⁹ ſum tibi caue ne accipias filiā illi⁹ filio tuo vxorē. Itē q2 ſciētia repuliſti repellāt te ne ſacerdotio fungarꝫ mihi. Dū ſteteritꝫ coram regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ nolite p̄meditari. Cū inimicū ſuū obuiū vidit diſſolutū ē cor ei⁹. Exēplū de ſitib⁹. Oēs dcōnes infinite capte vt poſtqꝫ lꝫ q̄uis q̄qꝫ etſi tāetſi. ⁊c. Itē iſte dcōes in textu poſite p̄nt indifferentˀ p̄conſtrui vel poſtcōſtrui. i. ab eis p̄t fieri inceptio or̄ois vl̄ n̄. vt cū venerꝫ ad me. Item alio͡ cogunt̄ p relatm̄ vl̄ p aliā dcōem. vt ſolū p̄cōſtruantˀ. i. ab eis ſolū inchoetˀ ꝯſtructio. vt Cū ſteteritꝫ an̄ reges ⁊ p̄ſides nolite p̄meditari q̇d eis reſpōdeatis.

Septimum Impedimētum.

Cunqꝫ relatiuis de iure viam parat horum

Precedens. decet obliquos q̄nqꝫ preire

Cū tenet hoc rectus aut obliquus tenet illud

Iſti ſubueniat ſua mater vel pater eius

¶ Hic ponit Alexāder aliā doctrinā ꝯſtruēdi. ⁊ dt ſic. An̄s obliq̇ caſus a p̄te poſteriori rectū multotiēs p̄cōſtruitˀ. vt relatm̄ hēat locū ip̄m referēdi. Et hꝫ fieri: ſiue an̄s ponatˀ in recto ſiue in obliq̇. vt Iſti ſua mr̄ ſbueniat. ⁊ dꝫ ſic ꝯſtrui. Iſti ſua mr̄ ſubueniat. Itē iſta lr̄a intelligitˀ p oēs obliq̇s: De gtō. vt Petri ſui p̄ntes minime recordātˀ. De dtō in lr̄a ⁊ alibi. Bn̄dicite dn̄o oēs angeli ei⁹. De accō. vt Patrē ſeq̇tˀ ſua ꝓles. Cū inducerēt puer Ieſum p̄entes ei⁹. Virgilius. Trahit ſua quēqꝫ voluptas. p̄s. Detrahētē ſecrete ꝓximo ſuo hūc ꝑſeq̇bar. De abltō. vt a petro ſui libri n̄ deterūtˀ. Stabat iuxta crucē mr̄ ei⁹ ⁊ dꝫ ꝯſtrui. Iuxta crucē ih̄u mr̄ ei⁹ ſtabat ¶ Nota ꝙ obliquus p̄cōſtruitˀ adhuc alia rōe q̄ꝫ relatōe vt in his metrꝫ. Queſtio latio ſiue negatio ſciſſio ſi ſit. Obliquū vero p̄iūgas ſepe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

rezēti Petrꝰ helie ſupaddit adhuc vnū aliū modū ſm quē oro ñ ſp hȝ cō
ſtrui ſm debitā ꝯgruitatē grāmaticalē. ⁊ hoc ꝓpt ſuādā orōis veritatē.
⁊ ſic dt ꝑmo minorȝ. In multꝭ orōnibꝰ videt̄ ſic aliť hr̄e rō ꝯſtruēdi quā
ſcatio. vt pȝ ꝑ exēpla ſeqntia vt ab omi hōie habet̄ aliqd caput q̄ eſt con
ſtruēda vt iacet. Ab omi hōie. Nam ſic falſa eſſet cum nullū particulare
caput habeat ab omni hōie. Siƚr iſta. Nō omis hō eſt albꝰ ſi negatio cō
ſtruat̄ cū vbo. vt Omnis hō nō eſt albꝰ. vel ad ꝑdicatū. vt Ois hō eſt nō
albꝰ ſp erit falſa: ꝯſtruēda ḡ erit vt iacet. Itē multꝭ mōis ꝯtingit orōem
aliť ꝯſtrui ꝙ regule dicūt ꝓpt veritatē orōnis ſuādā. Primo rōne nega
tōis. vt aliquē hōiem nō video q̄ dȝ ꝯſtrui ſicut iacet. Si ꝯſtrueret̄ nō vi
deo aliquē hōiem tūc eēt falſa. qꝛ valet iſtā: nullū hōiē video. Scdo rōe
ſigni vlis affirmatiue ꝑcedētis. vt ab omi hōie habet̄ aliqd caput. In ꝓ
poſitōe ē aliqua vitas. Tercio rōne alicuiꝰ termini includētꝭ ſignū vlē af
firmatiuū ſicut ſp vbiqȝ vt a creatōe ade ſp fuit hō. q̄ ſi regulariť ꝯſtrue
ret̄ eēt falſa: qꝛ eiꝰ ꝯtradictoria ē va. ſcȝ nullꝰ hō fuit ſp vbiqȝ ē corpus q̄ etȝ
dȝ ꝯſtrui vt iacet. Quarto rōne ſigni excluſiui. vt tm̄ deū eē deuȝ ē vex. q̄
dȝ ꝯſtrui vt iacet ⁊ ē va ⁊ non vt tm̄ cadat ſup vex qꝛ ſic ē falſa. cū etꝭ plura
alia ſint va quā deū eſſe. Etꝭ ibi. Tu ſolꝰ ꝑegrinꝰ in hirƚm ⁊ hec ignoras vt
ſolꝰ cadat ſup hirƚm aliť eēt falſa. Quinto rōe copulatiui localꝭ ⁊ tꝑalꝭ. vt
hic ⁊ zutphanie vēdit̄ vinū. hic ⁊ lochem vēdit̄ olus. q̄ dȝ ꝯſtrui vt iacȝ. Sȝ
ſi ꝯſtruat̄ ſic. vinū vēdit̄ hic ⁊ zutphanie ſic ē falſa. Exēplū de tꝑali. vt Ho
die ⁊ heri audiui miſſam. hodie ⁊ heri comedi panē. Sexto rōe appellati
onis. vt deū trinū ⁊ vnū cognouit. Ariſtoteles. q̄ dȝ ꝯſtrui vt iacet: ⁊ mul
ti alij mōi inueniri pn̄t. ¶ Nota ꝙ iſta ꝑt eē doctrina ꝑ modū exceptōis
ab illa regula. Terciꝰ hinc caſus ⁊ quartꝰ ſepe ſequunt̄. ſȝ hoc fit rōe reglē
grāmaticalis videlȝ talis. Quādocunqȝ ſunt due reglē inuicē repugnā
tes. tūc dȝ mediū inueniri vel ambe ceſſari dn̄t. Sed hic vna regula cedit
alteri. qꝛ vna regula ē. ꝙ obliquus dȝ ſequi dcōem a qua regit̄. Scda eſt.
ꝙ an̄s ꝑconſtruit̄ ſuo relatiuo. Sic pȝ ꝙ ꝑma hȝ hic dominium.

Multotiens v̄bum ſubſtantiuū petis extra

¶ Hic autor ponit aliā regulā ꝯſtruēdi ⁊ dt ꝑmo ꝙ vbum ſbm multoti
ens ſubaudit̄ in orōe. vt Pax vob. hic intelligit̄ ſit dn̄s vobiſcū. Bn̄ nob.
Quid tibi cū illo. Nō dubiū. ridiculū ſupple eſt. teut. eyn ghecks meer.
Ineptie. teut. mallerzye. fabule grande vicium ⁊ demētia. ¶ Itez alia
ſitr vba pn̄t intelligi in orōne. Primo hoc vbum dico cum ſuis cōdecli
neis. Tullius. Eloquētiam eē q̄ penis eripiat celeſtis innocētem. ſupple
dicunt. Idē. Habēdas eē ꝙ laxiſſimas amicicie habenas. ſupple dicunt
Quid plura. ſupple dicaȝ. Sȝ quid opus ē plura. ſupple dicere. Et mul
ta id genꝰ. i. illiꝰ gn̄is. dixit ⁊ mille hmōi. ⁊ potiſſime contingit iſtd fieri in
allegando autores ꝑ aduerbia qualitatis tunc ſp intelligit vbuȝ dixit vƚ
fecit. vt bn̄ de hac re Enniꝰ. Preclare anaxogoras. De hac re. Cicero co
pioſe. ſed de his alias. ſupple dicā latiꝰ ſatis de his hactenꝰ ſupple dcm̄ ē.
Etiā ſepe accidit ꝙ ſbintelligit̄ hoc vbū credis vel putas ſumptū cū infi
nitiuo vbi ſubſtātiui. vt Bn̄ huic diuitias ſupple putas eē. Bn̄ huic ani
mū ſupple putas eē vel credis. Et ſubintelligit̄ hoc vbū ꝑtinet vƚ attinet

vel habet vel fit in comꝑando vnam rẽ alteri ꝑ excellẽtiam: tunc ſubin-
telligitur hoc ṽbum habet. Vt Scimus Petrum de quo tibi ſmo viruꝫ
non illiteratum. ſed nihil ad Paulum ſupple habet. i. nulla ẽ compatio
Petri ad Paulum. Secundo ſubaudiuntur ṽba in dialogis. Dialogꝰ
eſt ſmo duorum loquẽtium inuicẽ: Exẽplum. vt cui Jeſus. Credis hᷦ.
At illa ſupple reſpondit. Vtiqꝫ domine. Tunc ille. Quid hic ſtatis tota
die ocioſi. Cui illi. Nemo nos conduxit. ¶ Modus intelligendi ṽba in
oratione fit in rebus binominibus vł diuerſi nominis. vt Preclaruꝫ di
ctum Ciceronis qui ⁊ Tullius. Etiam contingit alijs modis Vno modo
ſubintelligitur ṽbum ratione ꝑcedentis alicuius. vt quid agis philoſo-
pharꝭ an auguriarꝭ an nihil ſupple agꝭ. Pliniꝰ. Piſcarꝭ an venarꝭ an au-
cuparis an ſimul omnia. ¶ Nota exemplum Hominẽ ne romanũ taꝫ
grece loqui. Hominem ne ſapientem tam vehementer aberrare. Unde
Uirgilius. Me ne incepto deſiſtere victam: intelligitur ṽe ne ita eſt que
ſitiue loquendo. ¶ Nota ꝙ non ſemper eadem permanet oratio in ſub
audiendo verbum loco diuerſo. vt Audiui te fuiſſe in ciuitate vt ceteri
⁊ audiui te vt ceteri fuiſſe in ciuitate. In ꝑma ſubauditur fuerunt. vt
audiui te fuiſſe in ciuitate vt ceteri ſupple fuerunt. In ſecunda ſubin-
telligitur audierunt. Ut audiui te vt ceteri audiuerunt te fuiſſe in ciui
tate. ¶ Item ſciẽdum eſt ꝙ iſtud quod dictum eſt de verbis ſubſtan-
tiuis etiam intelligitur de participijs ⁊ infinitiuis ſic ꝙ intelligunt̃ ſepe
in oratione. vt hoc puer audiui ex patre meo. i. ego cum eſſem puer au-
diui hoc. Ego ſenex errata omnia in melius corrigam. Scipio ꝯſul ſub
uertit ciuitatẽ. i. tunc cum conſul erat vel exiſtẽs tunc conſul ſubuertit
ciuitatẽ. ¶ Sciẽdum ꝙ coniunctões intelliguntur in oratõe eodẽ mo
do ſicut ṽba iam dicta intelliguntur. Vñ dt Iuuenał. Graculus eſu-
riens in celũ iuſſerꝭ ibit. i. ſi iuſſerꝭ. Ouidius Gnoſia feciſſet inopẽ ſapi-
entẽ amaſſes. i. ſi feciſſes. Plinius. Dediſſes huic animo par corpꝰ. i. de-
diſſes ⁊ ſic in multꝭ alijs orõnibus.

Mobilis et fixi naturam noſſe decebit

Eſt adiectiuũ vocis vel ſignificati

¶ Hic autor ponit vnam adhortatõem. ⁊ dt ꝙ optimum eſt noſcere na
turam adiectiui ⁊ ſubſtantiui. Nam ſepe adiectiuum ⁊ ſubſtantiuũ po-
nũt̃ in orõne. ⁊ etꝭ adiectiua ſunt varia. ido neceſſe eſt noſcere naturã eo
rum. Nam q̃dam ſunt voce tm̃. q̃dam ſcatione tantum. q̃dam voce et
ſcatõe ſimul. Voce tantũ ẽ adiectiuum quod habꝫ vocẽ adiectiualẽ. nõ
tamẽ ſcat actiue. i. habꝫ vocẽ mobile de genere in genus. ſed non cõno-
tat formam adiectiualẽ inherẽtem alicui ſubiecto. vt ſunt pronomina
ꝑmitiue ſpeciei. Nam ſub pluribus vocibus ſcant omne genus. vt ipa
ipe. ipm. illa. ille. illud. ⁊c̃. Itẽ adiectiuum ſcatõe tãtum eſt quod ſcat
adiectiue vel formam accidẽtalem non tamẽ habet vocem adiectiualẽ.
id eſt non mouetur de gñe in genus: vt ſunt nomina officiatoruꝫ digni-

ſatum.vt Papa.Epūs.Faber.⁊c̃.⁊ ſunt in ꝑma ſpē qualitatꝭ.Itē Ad
iectiuum voce ⁊ ſcatōe ſimul.ē quod mouetur de gn̄e in genus ſub vna
terminatōe vel pluribus.⁊ cum hoc connotat formam accidētalē. vt al
bus.niger.doctus.ruber. ¶ Adiectiuorum q̄dam ſunt nominalia q̄daꝫ
participialia. Adiectiuum nominale vult conſtrui coniunctim cuꝫ ſuo
ſubſtantiuo. Participiale autē diuiſim.Exēplum ꝑmi.vt homo albus
currit.Exēplum ſecundi.vt homo legēs currit. Itē adiectiuuꝫ adhuc
eſt duplex.quoddam ē ꝑme impoſitōis.⁊ quoddam ſecunde impoſitio
nis.Exēplum ꝑmi.vt albus niger.Et ꝑme impoſitōis dicuntur ido quia
rē ſcant ab extra.Exēplum ſecundi:vt categoricus hypoteticus q: non
ſcant rē ab extra. ¶ Sciēdum ꝙ adiectiuum ꝑme impoſitōis non de
tōis nō dꝫ adiūgi ſbſtātiuo ꝑme impoſitionis.quia non dicit̄ homo ca
betadiūgi ſubſtātiuo ſecūde impoſitōis.⁊ ecōuerſo adiectm̄ ſcde impoſi
thegoricus.homo hypoteticus.cappa hypotetica. ¶ Item Quedam
adiectiuorum ſunt partitiua ⁊ quedam non: Partitiua:ſunt que ſigni
ficant partem alicuius multitudinis.⁊ ſic om̄ia ſigna vniuerſalia ⁊ par
ticularia ſunt adiectiua partitiua preter omnis: vt dicunt q̇dam gram
matici: Item preſens littera legitur adhuc aliter ſcōm alium ſenſum.
Mobilis ⁊ fixi naturam noſſe decebit.i.neceſſe eſt noſcere naturam ad
iectiui ⁊ ſubſtantiui.quia volunt conuenire in tribus.ſꝫ.in gn̄e. in nūe
ro.⁊ in caſu. Item fallit aliq̄bus modis ꝙ adiectiuum ⁊ ſubſtantiuum
non conueniunt in tribus accidētibus. Primo modo fallit in conſtru
ctōe partitiua.vt vna ſororum.ħ diſcōueniunt in cāu. Scōo modo fal
lit ad exꝑmēdum naturam vł eſſentiam rei.vt Virgilius. Triſte lupus
ſtabilis.i.triſticiam eſſentialiter inferens ſtabił. id eſt ouibus continens
pro contēto. Uarium ſpꝫ mutabile femina . Item Dulce ſatis humor
depulſis arbutus hedis. Ouidius. Turpe iacens mulier multo made
facta lyeo. Tercio quādo maius commune intelligitur in inferiori ſuo
vt ꝑneſte ſb ipa.ħ intelligitur ciuitate. Et adultꝰ erit ſuꝑandus. ibi ntūs
intelligitur. ¶ Quarto fit econuerſo cum inferius intelligitur in ſuꝑio
ri.vt Ouidius. Hoc pecus omne meum multe ſtabulantur in antris.
Multe:ſcꝫ oues ⁊ capre. ¶ Quinto ad exꝑmēdum diſcretōem ſexus vt
Anſer erat quondam ſpecioſo germine feta.⁊ hoc contingit in omnibꝰ
epiceni generꝭ. Iacob preparauit fratri ſuo Eſau triginta camelos fe
tas.⁊ ſcōm hunc modum dr̄ ꝙ ſanctus Ioannes fuit puriſſimus vgo.
⁊ ſic etꝭ in conceptōe generum.vt Ioannes ⁊ Bernardus ſunt albi Itē
ex cognatōe nti ⁊ vti.vt Petre iacens nudus ſurge ¶ Vltimo modo qn̄
adiectiuum plus reſpicit ſcatum ſubſtantiui q̄ʒ vocem:⁊ hoc eſt in ſub
ſtantiuo collectiuo. vt turba que non nouit legem dn̄i maledicti ſunt.
¶ Item fallit quattuor modis ꝙ adiectiuum non adiungitur ſuo ſub
ſtantiuo. Primo quādo adiectm̄ ⁊ ſbm idem ſcant vt hō rōnalis. Scōo
quando eſt diuerſitas accidētium.vt alba vir. Tercio quādo eſt diuerſi
tas ſcatōis.vt hinnibił homo rōnał aſinus non dr̄. Quarto diuerſitas
modoꝝ ſcādi.⁊ ſic non dicimus q̇libet ſortes omnis petrꝰ. nā ois ſt per
modum plurium.⁊ petrꝰ ſiue ioannes ſcat ꝑ modum vniꝰ. Vnꝰ: Quat
tuor impediunt coniūgi mobile fixo. Itē diuerſum triplex. vt Homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

rõnis. Alba vir. hõ hinnibil̃. ſortes q̇libet. Jtẽ adiectiua nõ ſp̄ hñt ſbſtã-
tiua apõ ſe. ſʒ bñ pñt ſbſtãtiuari. vt albũ currit. Et poſita ſbſtãtiue hñt tri
plicẽ reſolutõez. Primo p̄ h̄ nomẽ res c ſua feminina. vt Albũ currit. i.
alba res currit. Dicta placẽt vob. i. res dicte placẽt vob. Scd̃o reſoluunt̃
in nomẽ ꝓpetatꝫ. i. in ſua abſtracta: vt deſcẽdamꝰ in planũ. i. in planiciez.
Vñ Virgiliꝰ. Seruãtiſſimꝰ eq̇. i. eq̇tatꝫ. Tercio reſoluunt̃ in h̄ cõe ſuperi
us p̄s. vt multũ vini. i. multa p̄s vini. Vñꝰ. Cũ ſubſtãtiuo tibi q̇duis mo
bile ſtabit. In neutro gñe ſic tripl̃r variab̃. Planũ planicies albũ res al
ba vocat̃. Multũ p̄s multa ſic tripl̃r variat̃. Etꝫ qñqꝫ ſubſtãtiuant̃ adie-
ctiua in feminino gñe. Vñ p̄s. Vnã petij a dño hãc req̇rã. vnã. i. rẽ vnam.
Jbidẽ. Et aridã fundauerũt manꝰ eiꝰ. i. aridã rẽ q̃ ẽ t̃ra. vel arida ſubſtã-
tiue. i. t̃ra. ¶ Sciẽdũ ꝙ adiectiua reꝝ animataꝝ adiũgunt̃ qñqꝫ rebꝰ ina-
nimatꝫ figuratiue. i. ad exꝑmiẽdũ cãm efficiẽtẽ naturalẽ alicuiꝰ effectꝰ. vt
pigrũ frigꝰ. i. q² pigros facit vl̃ efficit. Calces veloces q² calces efficiũt eq̇s
velos. Vinũ luxurioſum. i. vinũ efficit luxurioſos. Sol eſt calidꝰ. i. fecit
calidos. Lẽta frena. i. q² efficiũt equos lẽtos. Jpa lẽta pati frena docent̃
equi. Ouidius. Sup̄ba victoria. i. efficit ſup̄bos. Pigra ⁊ vecũda ꝯfeſ-
ſio. i. pigros ⁊ vecundos facit. ⁊ ſic de multis alijs.

Solius eſt generis adiectiuũ variatqꝫ

Cum numero caſum velut hic venit vna ſororũ

Eſt inter fratres bonus aut de fratribus vnus

¶ Hic autor dat vnã doctrinã de natura adiectiui. ⁊ d̓t ꝙ adiectiuũ p̄ti-
tiuũ dꝫ ꝯuenire cũ ſuo ſubſtãtiuo in gñe. ⁊ p̄t ſecũ diſcõuenire in nũero ⁊
in cãu. q̇ſi diceret. Adiectiuũ ⁊ ſbm ſp̄ dñt ꝯuenire in tribꝰ accñtibꝰ. ſʒ nõ
eſt vex de adiectiuis p̄titiuis. Exẽplu. vt vna ſoroꝝ. ¶ Et nota ꝙ cadez
ſentẽtia exꝑmi p̄t p̄ gt̃m p̄titiuũ. vel p̄ accm̃ mediãte ꝑpõne int̃. vel p̄ ab
lt̃m mediãte ꝑpõne de. vt vnꝰ fratꝝ. vnꝰ int̃ frẽs. vnꝰ de fratribꝰ. Et ſub de
intelligunt̃ iſte ꝑpõnes e ex ⁊ in. vt ſol ex omibꝰ. ſolꝰ oim vnꝰ oim fecit vnꝰ
in om̃ibꝰ. i. oim. Tu bethleẽ iuda neq̈q̈ es minima in p̄ncipibꝰ iuda. i. in
ter p̄ncipes. vel neq̈q̈ es minima p̄ncipũ. ¶ Jtẽ fallit aliq̇bꝰ mõis ꝙ ad-
iectiuũ p̄titiuũ nõ ꝯuenit cũ ſubſtãtiuo in gñe. Primo qñ gtũs ẽ nomẽ
collectiuũ. vt Virgiliꝰ ẽ optimꝰ pleb̃. Et iſte gtũs erit pl̃is nũeri niſi in di
ctionibꝰ collectiuis in q̇bꝰ p̄t eẽ ſingularꝫ nũeri. vt vnꝰ pleb̃ ẽ iohẽs. peſſimꝰ
gẽtiũ. Scd̃o qñ gtũs ẽ nomẽ heteroclitũ in gñe. vt vnũ epulaꝝ. vna pa-
ſcuoꝝ. vnũ celoꝝ ẽ criſtallinũ. alteꝝ empireũ. Et b̃m iſtũ modũ ſoluit̃ iſtõ
vna dieꝝ cũ dies ſit heteroclitũ gñe. vt notũ ẽ. Tercio cũ gtũs implicite
ab alia dcõne regit̃. vel qñ gtũs eſt equiuocus. vt vna ſabbatorum. i. vna
die ſabbatorum. Jtem ſabbatum eſt equiuocum. vt p̄us in regimie gti.
Quarto quãdo eſt p̄titio nõ b̃m nomẽ vel vocem nõis. ſed ſcd̃m rez no-
minis. Ut quantitatis aliud cõtinuum aliud diſcretum. Et hoc fit qñ
diuiſio fit in rebus irrationabilibus. Vt domus aliud tectũ aliđ funda-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

mentū. Bregis vnū bos aliud ouis. Quinto ꝯceptõe implícita.i. quan-
do in gtõ fit ꝯceptio generꝝ. vt ana ꝑentū meoꝝ. Sexto ad exp̄mēduꝫ
diſcretõem ſexꝰ. vt vna anſerꝝ: vna cameloꝝ. vna ferarꝝ. vna turturꝝ. Se-
ptimo qñ adiectiuū regens gtūm magis inclinat ſe ad caſum p̄cedētem
q̄ꝫ gtūm ſb̄ſequentē. vt o deꝰ optime rerꝝ. o iuuenis pulcherrime rerꝝ. Et
iſto mõ dr̄ indifferēter. leo eſt fortiſſimꝰ beſtiarꝝ. vel fortiſſima beſtiarꝝ ſm̄
qđ fortiſſimꝰ pt ſe inclinare tā ad p̄cedens q̄ꝫ ad ſubſeq̄ns ⁊ hoc fit de bo-
nitate ꝓferentꝫ ⁊ loquentꝫ. Prouerbioꝝ. iiij. Leo fortiſſimꝰ beſtiarꝝ nullius
pauebit occurſum. Margarita eſt pulcherrimꝰ lapidū. vl' pulcherrima
lapidū. Dicit̄ etiā hõ eſt digniſſimꝰ vel p̄ſtātiſſimꝰ vel digniſſima creatu-
rarꝝ. ſed ſi nullū ſb̄m p̄ceſſerit non licebit loq̄ ad placitū. ſed adiectiuū cõ
formabit ſe cū gtõ ſequente in gñe: vt fortiſſimꝰ beſtiarꝝ. pulcherrima la-
pidum incõgrue dr̄. ſed pulcherrimꝰ lapidum hic eſt.

¶ Circiter viginti ſunt impedimēta congruita-
tis contra quattuor regulas congruitatum.
Contra ſuppoſitum et appoſitū viciū in numero.

Cum diuerſorum verbum rectis n umerorum

Interponatur vtrilibet equiparatur

Sermones ſummi patris eſt meditatio iuſti

¶ Hic Alexander ponit vnā aliā doctrinā ꝯſtruendi. ⁊ dt. Qñ ꝟbū ſb̄m
ponit̄ int̄ duos rectos quoꝝ vnꝰ eſt ſingularꝫ numeri ⁊ aliꝰ pluralis nūeri:
tunc p̄t conuenire vtrilibet. i. p̄t ꝯuenire cū ntõ p̄cedēti vel ſequēti: vt ſer-
mones ſummi p̄ris eſt meditatio iuſti vel ſunt. ¶ Notandū qñ ꝟbū eſt
accipit̄ ꝓ ſcare. tunc p̄t hr̄e diſcõuenientiā cū ſuppoſito p̄cedēte ⁊ illa ad
mittit̄ rõne expoſitõis. Exemplū: vt nuptie ē vnū cõnubiū. i ſcāt vnum
ꝯnubiū. Tonitrua eſt ſonꝰ. i. tonitrua ſcant ſonū factū in nubibus. Se
ptē lāpades añ thronū dei: ē ſeptiformis gr̄a ſctiſpūs. i. ſcant. Itē piſces
quos ap̄l'i coeperūt. eſt collectio vel fideliū captio. i. ſcant captiõem fideli
um. Lampades ꝟginū fides nr̄a eſt. i. ſcant fidē nr̄am. ¶ Itē ſex ſtꝫ mõi
quibꝰ ꝟbū ſb̄m p̄t poni inter rectos diuerſoꝝ numeroꝝ. Primo qñ vnus
rectoꝝ eſt p̄l'is nūeri ſm̄ vocē. ſed ſingularꝫ ſm̄ intellectū. i. qñ dcõ eſt plu
ralis nūeri tm̄. vt athene eſt pulchra ciuitas. Lõdonie eſt diues oppiduꝫ
Scđo: qñ vnꝰ rectoꝝ eſt p̄l'is nūeri ſm̄ ſcatū. ſed ſingularꝫ ſm̄ vocē. vt eſt
dictio collectiua. vt vna turba ſunt multi homines. Tercio quādo vnus
rectorum accipit̄ realiter alter figuratiue. vel quando eſt figuratiua lo-
quutio. vt ſeptem lampades ante thronum dei. eſt gratia ſpūſſancti ſe-
ptuplex. Quarto quādo eſt ponit̄ ꝓ ſcat. vt in exemplo p̄cedēti. Aliud
exemplū. Nuptie eſt vnum connubiū. Arma. eſt fides noſtra. Quinto
rõne ꝑticipationis vniꝰ in pluribꝰ. Vt vnus homo ſunt plures vl' plures
hõies eſt vnꝰ. Sexto ad exprimendā vnitatē in materia aliqua. vt veſtes
quas geritis ſordida lana fuit. Nam lana ſordida eſt.

¶ Contra relatiuum et ſuum añs viciū in gñe

Quando relatiuum generum caſus variorum
Inter ſe claudunt qui rem ſpectant ad eandem
Per genus hoc poterit vtrilibet equiparari
Eſt pia ſtirps ieſſe quem chriſtum credimus eſſe

¶ Hic ponit aliā doctrinā de dictione poſita in medio. Et dicit ſi relatiuū ſit poſitum inter duo nomina diuerſorum generum que ſpectant ad eā dem rem tunc relatiuum poteſt conuenire tam cum pcedenti q̄3 cu3 ſe quenti. vt Pia ſtirps ieſſe quem chriſtum credimus eſſe. Apl's. Sumite gladium ſpūſſancti quod eſt vbum dei. Item lr̄a pſens non multū dif fert a regula pcedenti. Nā iſta datur p relatiuum. ⁊ pcedens dat̄ p vbū ſbm. Duplex eſt relatiuum. vnum ſubſtantie alter̄ accidentis. Relati uum ſubſtantie. vt qui que quod. Relatiuū ſubſtantie in medio poſitū magis petit conuenire cum pcedenti loquendo grammatice q̄uis pt cō uenire cum ſequenti. vt ſemen quod eſt deus. Etiam dici poſſit ſemē q̄ eſt deus. Sed relatiuū accidentis poſitum inter dcōes diuerſo⁊ gene⁊ habebit ꝯuenientiam cū ſequenti. vt talis eſt ioannes. quale eſt animal. Nullum deo tale ſacrificium qualis eſt zelus animarum. Et ſi ꝯtrariū inueniatur hoc non eſt imitandum. vnde Horatius. Tue ſūt mamme quales ſunt vbera facce. Hic enim nos dicemus qualia. Et hoc tangit Floriſta in principio ſui libri. ¶ Notandum ꝙ quandocunq3 relatiuū ponitur inter duos caſus quorum ſequens caſus eſt ꝓprium nomen vel hominis vel alterius rei. tūc relatiuum ꝯformabit ſe cum ſequenti ſi ꝓ prium non fuerit vtrilibet ſe conformare pt. Exemplum Saluſtij. Eſt lo cus in roma quod capitolium appellatur. Sedebat herodes ꝓ tribuna li in loco quod ptorium appellatur. Tullius. Sapientie ſtudium q̄ phi loſophia. Item ex illis ſempiternis ignibus que vos ſydera nuncupa tis. Et hoc fit cōmuniter vbi ponunt̄ iſta vba vocatiua: nuncupor. appel lor circa relatiua q2 tunc volunt conuenire cum ſequenti. ¶ Item ſciē dum ꝙ relatiuū conformat ſe aliquando non ſolum in genere cu3 dcōe ſequente. ſed etiam aliquando in numero ⁊ in caſu aliquando. Aliqñ dovere in genera ⁊ in caſu ſimul. In genere vt habet̄ in littera Eſt pia ſtirps ieſſe quem chriſtum credimus eſſe. Et flumine quam ꝓximā eſſe oppido aqua3 ſupradiximus. In numero vt vniuerſas familias fames extinxit. que pars maxima eſt. In genere ⁊ in numero ſimul. Ut ſuppli cationes qui maximus honorum victoribus datur in toga meruit Nec parem poſuere ſuis que maxima turba eſt: In caſu. Scipio cui africa no cognomen fuit. Cartaginem ſubuertit. Urbem quam ſtatuo veſtra eſt. ſubducit naues. Item relatiuū poteſt conuenire cū dcōe ſeqnti vel p cedēti qñ ibi eſt aliq̄lis idētitas. vt eſt pia ſtirps ieſſe quē xp̄m credim⁹ eē.

Contra adiectiuū et ſubſtantiuū viciū in gñe.

Sic adiectiuum reperimus ſepe locatum

Eſt coluber factus vel facta myſtica virga

Ponere ſuprema duo non debes ſine cauſa

¶ Quando adiectiuū ponitur inter ſubſtantiua diuerſoꝝ geneꝝ ꝑt ſe ꝯformare cū vtrolibet. vt coluber eſt factus vel facta myſtica v̓ga. Itē adiectiuū participiale poſituꝫ inter ſubſtantiua diuerſoꝝ geneꝝ vult ſe conformare ſubſtantiuo p̄cedenti. vt v̓ga eſt facta coluber. Et hoc ꝯtingit quia quando adiectiuū participiale ponit̄ inter ſbſtantiua diuerſorū geneꝝ tunc habet ſe ad ſbm̄ p̄cedens ſicut adiectiuū ⁊ ad ꝯñs ſicut dcō regens. vt ioannes eſt futurus cadauer. ¶ Nota om̄ia adiectiua copulantia ſimiles caſus poni p̄nt inter ſbſtātiua diuerſoꝝ geneꝝ. vt ſunt creditus eſtimatus factus futurus. ⁊c. Verbū eſt factū caro. Hō eſt futurus cadauer. i. erit cadauer. ibi futurus eſt ꝑticipiū q̄ꝛ habet oēm naturam participij. Et poſſunt talia ꝑticipia non ſolū copulare ſbſtantiua ſꝫ etiam adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū. vt ioannes eſt habitus bonus. mancipiū illud eſt dictum petrus Joannes eſt futurus bonus. Sed quando tale adiectiuū ꝑticipiale conuenit cuꝫ ſubſtantiuo p̄cedenti or̄o eſt ꝯgrua ſed qñ cū ſeq̄nti eſt incōgrua. Exemplū: vt aqua eſt facta vinū ⁊ nō factū. Siꝉr in accō. vt credo v̓bū dei factū carnē q̄d chriſtiani credūt. Itē in euāgelio. Cū guſtaſſet architriclinꝰ aquā vinū factū ibi ſacra ſcriptura vtitur licētia ſua. Nos eni dicemꝰ. Cū guſtaſſet aquā factam vinum. Item ꝑticipia verboꝝ vtōꝝ etiā copulant ſiᷓles caſus diuerſoꝝ generuꝫ. vt illud mancipiū eſt vocatū petrus hō eſt futurus cadauer. Inter illa tria or̄onū genera de quibꝰ Alexander loquutꝰ eſt. Ultimū eſt magꝭ incongruū ſcꝫ hō eſt futurꝰ cadauer. Et tali genere orationū non licꝫ nobis vti ſed ꝓmo genere orationū ſcꝫ Sermones ſummi. ⁊c. licet vti.

¶ Contra regulā logicalē qui nō refert̄ idē numero

Occurritq̄ꝫ tibi quandoq̄ꝫ relatio ſimplex

Femina que clauſit vite portam reſerauit

¶ Hic Alexander dt̄ q̄ ſimplex relatio eſt qñ relatiuū ⁊ añs non ſupponūt ꝓ eadē re in nūero. vt femina clauſit portā vite q̄ reſerauit ⁊ tales relatōes ſimplices ſtꝫ crebre. vt ioānes laborat eo morbo q̄ petrꝰ laborat. eſt relatio ſimplex. q̄ꝛ nō eſt poſſibile eundē morbū eſſe in petro q̄ eſt in ioāne. ſed laborāt ſiᷓ morbo. ⁊ ſic de multꝭ alijs. vt ioānes comedit eū cibum quē petrꝰ comedit. bibi hoc vinū q̄d tu bibiſti. ⁊ comedi talē cibū qualē tu comediſti. habeo eas pecunias quas tu habes. Emi eū libꝝ quē Petrus emit. i. talē libꝝ qualē petrꝰ emit. hec herba creſcit in horto meo. Et iſte nō ſtꝫ vicioſe or̄oes, ſed bene tali genere or̄onis vtimur. q̄ꝛ ſi nō vteremur relatione ſimplici diceremꝰ ſl̄m credentes nos dicere verum.

Cōtra relatiuū et añs ꝑcīn in gñe. et refert̄ ad añs intellectū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Ad partem vocis de iure relatio fiet

Extra ſepe tamen queras ad quod referatur

Rex eſt carnoti parie que preualet omni

¶ Dicit ꝙ relatio debet fieri ab añs expreſſum ⁊ quãdoqȝ fit ad añs ſbin-
tellectũ. vt rex eſt carnoti patrie q̄ ſupple ciuitas ꝑualet omni patrie. ibi
relatm̃ ꝯuenit cũ ſbſtãtiuo ſbaudito. ſcȝ ciuitas vel vrbs: Sic Dom⁹ iſrl
ſperauit in dño adiutor eoꝝ ⁊ ꝓtector eoꝝ eſt. ſupple hõim. Dicit̃ carnotũ
carnoti neutri gñis. Itẽ patria ſ̄cat vrbẽ in qua aliq̇s nat⁹ eſt. ⁊ g̊ exem-
plũ Alexandri nõ ſatis latina or̄o. q: nõ dicim⁹ eſt pulchra patria. ſȝ pul-
chra vrbs. ſed dicem⁹ eſt patria mea tua ſua ꝑ illa ꝓnõia. ſed qñ volumus
laudare dicim⁹. eſt pulchra terra bona terra Quia patria eſt vrbs in qua
natus eſt aliquis. Inde patrius. a. um. poſſeſſiuũ. vt Dauãtria eſt nomẽ
patrie dauantrienſiũ. Dauãtrienſis eſt nomen patrium.

Contra duas regulas cõgruitatũ viciũ in caſu.

Sepe relatiuo conformari reperitur

Precedens illi dum preſidet immediate

Sermonem quem vos audiſtis verus habetur

Uſu communi tamen hoc non debet haberi

¶ Dicit ꝙ añs ſepe ꝯformat̃ relatiuo qñ immediate ꝓcedit. vt Sermonẽ
quẽ vos audiſtȝ ver⁹ habet̃. Illa eſt or̄o vicioſa. Primo q: adiectm̃ ⁊ ſb-
ſtantiuũ ſunt diuerſoꝝ caſuũ. Scđo quia habet hȝ accm̃ ſuppoſitũ ⁊ ha-
beret iure ntũm. ⁊ fit illa or̄o latina qñ mutat̃ ſic. quẽ ſmonẽ audiſtȝ ve-
rus habet̃. Quas lr̄as ad me dediſti ꝑgrate mihi fuerũt. Sic illa tria ꝓ-
nomina: hic. ille. ⁊ his ſunt antecedẽtia ad hoc relatiuũ q̇. Accidit ãt quã-
doqȝ ꝙ ſbm quod poneretur iure apud añs ponitur apud relatiuũ. vt
quãdoqȝ đr. Is hõ currit q̇ mouet̃: Ille hõ currit q̇ mouet̃: qñcũqȝ g̊ illđ
ſbm ponit̃ apud relatiuũ q: qđ poni dȝ apud is ille ⁊ hic. tũc fit ibi regl̃a
hui⁹ text⁹. vt Quã vrbẽ ſtatuo illa veſtra eſt. Quẽ ſmonẽ audiſtis is ve-
rus eſt. Iſte ſunt or̄oes latine. ſed ſi dico: Sermonẽ quẽ vos audiſtȝ ve-
rus habet̃. Urbẽ quã ſtatuo vr̄a eſt min⁹ latine loquor. Sic ⁊ iſte or̄oes
Quas ad me dediſti lr̄as. he admodũ mihi grate fuerũt. ſtȝ latine or̄oes
Sed hec quas ad me dediſti lr̄as mihi grate fuerũt: nõ eſt ſatȝ latina. ſic
⁊ hec. Sermonẽ quẽ vos audiſtȝ ver⁹ habet̃. Populo vt placerẽt q̄s feciſ-
ſet fabulas eſt latina. Et licet nobis his vti. Quas ad me dediſti lr̄as he
mihi fuerunt grate. ⁊ etiã. He quas ad me dediſti lr̄as fuerunt mihi gra-
te. ⁊ ſic de ſilib⁹. Urbẽ quã ſtatuo vr̄a eſt. Virgili⁹ đt. ⁊ ibi vſus eſt ſua licẽ-
tia. Etiã iſta or̄o eſt latina. Quib⁹ hõib⁹ tu inuides eos ego diligo. id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

eos homines diligo. Item ſicut fit ꝑ relatiuū ⁊ ſuū añs ſic etiam fit per demonſtratiuū. vt tuo libro meus p̄ſtantior eſt. talibus orationibus lic; nobis vti. quare nō indigent excuſatōe. Itē hec or̄o eſt latina. Sub qua nūc recubas arbore fuit ꝟga. vel ea arbor fuit ꝟga ſb̄ qua nūc recubas. ⁊c̄. S; hec nō eſt latina. Arbor ſb̄ qua recubas ꝟga fuit. Si relatm̄ p̄po/ neret̄ ſbſtātiuo latina or̄o eſſet ſed quando p̄ponitur ſbſtantiuū tūc non eſt latina. Vt Virgilius prepoſuit ſbſtantiuum. Urbem quaz ſtatuo veſtra eſt. ⁊ non prepoſuit relatiuum. quia potius voluit vti licentia ſua ꝙ̄ ponere viciosum ꝟſum.

❡ Contra demonſtratiuū et rem demonſtratam viciū in tribus.

Inuenies iunctū poſſeſſiuo genitiuū
Ut mea defuncte da molliter oſſa cubare

❡ Dicit ꝙ gtūs adiungit̄ ſepe ꝓnomini poſſeſſiuo loco p̄mitiui. vt mea defuncte da molliter oſſa cubare. Tuam ipſius animam pertrāſibit gladius doloris. Et he or̄oes nō ſunt vicioſe: ⁊ nos vtemur his or̄onibꝰ ⁊ nō alijs. vt dicemus. meus ſolius liber iacet in ſcholis ⁊ non mei ſoliꝰ liber. Mea ſolius cauſa mea vnius cauſa. tua vnius cauſa. ⁊ non mei vniꝰ cauſa. tui vnius cauſa. Item cauſa non ꝯſtruitur cum genitiuis illis. mei. tui. ſui. noſtri. ⁊ veſtri. ſed ponitur cū poſſeſſiuo in ſimili cāu. vt mea cā. tua cauſa. ſua cauſa feci hoc. Noſtra ipſorum cauſa dicemus quando loquimur de multis. Liber meus legentis iacet in ſcholis ⁊ non liber mei legentis. Sic exaudi vocem meam clamantis ad te iugiter: ⁊ non vocē mei. quia ille gtūs mei non ꝯſtruitur poſſeſſiue. Tulit puerum de latere meo ancille dormientis. Nec dicitur hic liber eſt noſtri ipſorum. ſ; hic eſt noſter ipſorum liber: vel liber eſt noſter ipſorum. Non dicimus. ille ē liber mei dormientis. ſed meus dormientis. ⁊ non eſt ratio aſſignāda niſi ſola voluntas grāmaticorum qui non voluerunt iſtos genitiuos: mei tui. ſui. regi ex vi poſſeſſionis. vt non voluerunt dicere albedo mei ſ; mea pater meus ⁊ non mei. Eſt meus ipſius pater. Iſta eſt mea ipſius culpa Sic dicemus per participia liber eſt meꝰ dormientis ⁊ nō mei dormiēt; Sic et; illi genitiui nō ꝯſtruunt̄ cū intereſt ⁊ refert. ⁊ intereſt mea ipſius. ⁊ nō mei ipſius. mea ſoliꝰ mea vniꝰ intereſt legere. ⁊ ñ mei ſoliꝰ Et d; mea ſoliꝰ intereſt legere ⁊ nō mei ſoliꝰ. qm̄ veteres grāmatici loquuti ſt;. quos nos oportet imitari. ❡ Et ſi q̄rit̄ an ꝓ poſſeſſiuo licet ponere gtūm primitiui. Dicēdum ꝙ ꝓ poſſeſſiuo nominali non licet ponere gtūm p̄mitiui ſicut ꝓ poſſeſſiuo nōiali ponit̄ gtūs p̄mitiui. vt Cauda equina. id eſt cauda equi. ſed ſic nō fit in ꝓnōibꝰ poſſeſſiuis quia analogia non ſemper eſt ſequēda in grāmatica. Querit̄ an poſſint iūgi aliq̄bꝰ ſbſtantiuis iſti gti mei. tui. ſui. ⁊c̄. Dōm ꝙ poſſunt vt nōibus ꝟbalibꝰ. vt facito hoc amore mei: amore tui vel ſui. ſic odium amor cupio deſiderium. Cum alijs autem ſbſtantiuis non ꝯſtruunt̄ ſicut cū cauſa liber pes. ⁊c̄. q; nō d; cauſa mei ſed mea. Ita veni huc cā videndi ioannē ſic mutat̄ veni huc cā ioā/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

nis videdi. Itē veni cā videdi iohēm ſic mutatᷣ. veni huc cā ioānis videdi
Itē veni cā videdi te reſoluitᷣ. veni huc cā tui videdi. Ibi eui eſt acceptio
qꝛ cā ibi bn̄ ꝯſtruitᷣ cū gtō tui ſi apponitᷣ gerundiū. nō tn̄ dꝛ feci hoc cau-
ſa tui ſed tua. Cū dꝛ veni cā loquēdi tibi ibi nō pt fieri illa mutatio dicen
do veni cauſa tui loquēdi. Itē nōia ſcantia ptē vel ꝓprietatē nō cōſtru
unt cū his genitiuis mei. tui: ſui. Inuenitᷣ tn̄ ꝑs ꝯſtcructum cū his gtis
apud autores. ꝗ ſic bn̄ dicimꝰ. Parte mei ſui tui veſtri nr̄i. Johēs dimi-
dia pte ſui albꝰ eſt Ouidiꝰ in fine decimoqnti metamorphoſeon. Cū vo-
let illa dies q̄ nil niſi corpis huiꝰ. Jus hꝫ incerti ſpacium mihi finiet eui.
Parte tn̄ meliore mei ſuꝑ alta ꝑennis. Aſtra ferar nomēqꝫ erit indelebi
le noſtꝝ. Vbi abltūs ꝑte ꝯſtuitᷣ cū gtō mei. Ioānes rogauit me ex ꝑte
tui vt darē ad te libꝝ non dicemꝰ ſed meliꝰ dꝛ nōie tuo. qꝛ ex ꝑte eſt ſm ꝑ
tem. Vt equus ille eſt ex ꝑte niger ⁊ ex ꝑte albꝰ. i. ſm ꝑtē albꝰ ⁊ niger. Et
dicemꝰ: Dixit vt darē ei librū nōie tuo. Salutetis iohēm meo nōie ⁊ non
ex ꝑte mei. Nec dicemꝰ nōie mei. qꝛ illi gti mei. tui. ſui. nr̄i: vr̄i nō ſtant
cū ſubſtātiuo nōiali. niſi in ſili cāu vt dictum eſt. vt petrꝰ iuſſit te ſalutari
nōie ſuo. ⁊ non nōie ſui. Itē bene dꝛ ille eſt meus ex ꝑte. i. ſm ꝑtē. Itēꝫ
veni huc cā tui ſalutandi. bene dꝛ. ſed ſi non adderetᷣ ſalutandi non vale
ret. Et reſolutio poſſeſſiui in primitiuū non debet fieri ſicut aliq̇ volunt
qꝛ non licet nobis vti illis orationibꝰ in quibꝰ poſſeſſiuū reſoluitᷣ in gtm̄
primitiui. Nā hec reſolutio nō ē bona. Amor meꝰ. i. amor mei. qꝛ mutatᷣ
ſenſus. hn̄t em̄ duos ſenſus. Nā amor meꝰ ē q̇ ē in me actiue. Amor mei
. i. q̇ ē de me paſſiue. Deſideriū tuū qd̄ ē in te Deſideriū tui qd̄ ē in alio.
Sꝫ nō ē ħ idē modꝰ. Meꝰ ipiꝰ liber bn̄ dꝛ ⁊ nō mei ipiꝰ liber. Sic mea de-
functe da mollitᷣ oſſa cubare. bn̄ dt mulier moritura ⁊ n̄ mei defūcte Nō
em̄ mlier moritura latine dicere pt. Da oſſa mei defuucte cubare mollitᷣ

Contra relatiuū et an̄s viciū in duobis

Sepe relatiuū pro patre refertur ad ipm

Vt mea ſcripta legis qui ſum ſubmotus ad hiſtrum

¶ Relatiuū ſepe refertᷣ ad ꝓnomē poſſeſſiuū ꝑmitiui loco poſitū vt tu le-
gis mea ſcꝑta q̇ ſum ſbmotꝰ ad hiſtrꝝ. Tu vides ſociū meū q̇ ſcribo. ⁊ di-
cimꝰ ſociū meū ꝓ ſociū mei. ⁊ ad illd̄ poſſeſſiuū fit relatio. Itē duobꝰ mo
dis fit relatio ad poſſeſſiuū. Qn̄qꝫ fit ad poſſeſſiuū ⁊ ad ſbm. vt legꝫ mea
ſcꝑta. q̄ ego ſcꝑſi: Qn̄qꝫ fit ad poſſeſſiuū ⁊ non ſbm. vt legis mea ſcripta
q̇ ſum ſbmotꝰ ad hiſtꝝ. Scripta ſunt hec ad correptiōem nr̄am in quos
fines ſeculoꝝ deuenerunt. Et obſuaſti omnes ſemitas meas. qui quaſi
putredo ꝯſumendꝰ ſum: Itē nos poſſumꝰ hac relatione vti ⁊ debemus.
quia non licet nobis illos gtōs ponere poſſeſſiue quare nō mutabimus
poſſeſſiuū in ꝑmitiuū. ſed vtemur poſſeſſiuo. non eni dicemꝰ. tu legꝫ mei
ſcripta qui ſum ſubmotꝰ ad hiſtrū. Item qn̄qꝫ ad illos abltōs mea. tua
ſua. noſtra. ⁊ veſtra. fit relatio ꝑ hanc regulam. vt Mea intereſt qui ſum
in ſcholis. Tua intereſt: qui ſedes in ſcholis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Coutra relatiuum et antecedens vicium in genere ſcðm aliquos.

Ponis ob id ſolum ꝓcedens ſepe quod inde
Certa relatio fit tua virga tuus baculuſꝙ;
Iſpa mihi vere ꝓbent ſolacia vite

¶ Hic dicit ꝙ añs ponit̃ abſolute. vt relatiuũ habeat locũ veniẽdi in ꝯſtructionẽ. vt Ver et eſtatẽ tu plaſmaſti eã. Tua vͥga ⁊ tuꝰ baculꝰ iꝑa me cõſolata ſũt. Et fit hec abſolutio in om̄i cãu. Frat tuꝰ is veniet. Iohis fris tui eiꝰ miſereoꝛ Ioãni ei faueo. Ioannẽ eũ diligo Ioãne eo vtoꝛ. Itẽ iꝑe qñ addit̃ dcõni hͭ ꝙ aliꝰ nõ fecit. ſed de ſe loq̃ns nec aliꝰ ſuo nõie fecit vt ego iꝑe hoc feci. i. nemo fecit ħ nõie meo. Poteſt eni hec eſſe vͣa: ego ħ feci. q̃uis iſta eſſet falſa. ego iꝑe feci. qꝛ ſi aliquis facer et nõie meo poſſem adhuc dicere. Ego feci hoc. ſꝫ tũc ẽ ſtm̄ dicere ꝑ iꝑm dicẽdo. Ego iꝑe feci hoc. Addit̃ etꝫ iꝑe relatiuo q̇. vt petrꝰ eſt q̇ iꝑe hoc fecit. Et nõ ꝯiũgit̃ met huic qꝺ eſt q̇. ⁊ g̃ dꝛ in textu. iꝑa me ꝯſolata ſunt Ut ioãnes ⁊ petrꝰ iꝑi allec comederũt. ⁊ nemo nõie iꝑoꝝ. ⁊ g̃ bñ ꝑt dici ꝙ iꝑe demõſtratiuo ⁊ relatiuo adijcit̃. Nã iꝑe neqꝫ videt̃ demõſtratiui nec relatiuuꝫ eſſe. ſed vocat̃ appoſitũ qꝛ appoit̃ vtriqꝫ. vt Ego iꝑe curro Sortes ſcribit ⁊ iꝑe legit Itẽ añꝫ abſolutũ a regẽte. dꝫ eſſe eiuſdẽ caſus: g̊ nõ recte dꝛ. iohẽꝫ fratri tuo ei faueto: Cõtrariũ reꝑit̃ in libro Pſalmoꝝ. Dñs in celo ſedes eius.

¶ Contra relatiuum et ſuum añs vicium in gñe.

Ad verbum ſepe vel ad adiectiua relatum
Inuenies fugis aut piger es mihi qꝺ procul abſit

¶ Hic dicit ſepe fit relatio ad vͥbũ vel adiectiuũ. vt Tu fugis qꝺ abſit mihi ꝓcul. tu es piger qꝺ abſit mihi ꝓcul. Item relatiuũ qꝺ refert vͥbũ vel adiectiuũ ponit̃ in neutro gñe. qꝛ ſubaudit̃ infinitiuus. vt tu legis qꝺ petrus nunq̃ꝫ fecit. qꝺ ſupple legere. Itẽ poſſumꝰ facere hanc relatiõem ꝑ qꝺ vel ꝑ id qꝺ. vt ioãnes id qꝺ petrꝰ nunq̃ꝫ voluit facere ſtudet. Tullius Qui vͥtute ꝑditꝰ eſt. qꝺ diuitiaꝝ ꝓpriũ eſt. hic ſuis rebꝰ ꝯtentꝰ eſt: qꝺ ſbaudi ꝯtentũ eſſe. ⁊ eſt ibi figura parẽtheſis dicta. i. interpoſitio. Item licet nobis hac relatione vti. quia exornat epl̃as quando fit relatio ad vͥbum vel ad adiectiuũ quare nõ indigent tales or̃oes rõnibꝰ excuſantibus.

¶ Contra regulam logicalem ꝙ añs et relatiuũ nõ ſupponũt pro eodem

Pro ſola voce ſupponit ſepe relatum

Quamuis precedens ſupponat ſignificando

Dat deus aureolam quod nomen habetur ab auro

¶ Hic dꝛ ꝙ añs ſupponit ſepe materialit̃ relatiuo ſupponēte ꝑſonaliter
vt deꝰ dat aureolā qd nomē deſcēdit ab auro. ibi aureolā ſupponit ſcati
ue. ⁊ relatiuū qd ſupponit materialit̃. Itē aureola venit ab aureꝰ a. um
gulden. ſic aureolꝰ. a. ū. eſt etiā adiectiuū. Aureola ſbſtātiue. teu. eyn gul
den croen. vt deꝰ dat ſanctis ſuis coronā aureolā. ⁊c̃. Quãqȝ ꝑ añs loq̄mur
de re. ꝑ relatiuū de nōie rei. vt Ihm diligo q̄ interp̃tat̃ ſaluatoꝛ. Iohēz
diligo q̄ ſꝑ ē in oꝛe tuo. h̄ ē cuiꝰ nomen. ⁊c̃. Nōia em̄ rerū in oꝛe ſūt. Quãqȝ
añs ſt rē ⁊ relatm̄ cogitatōēz rei vt diligo iohēz q̄ ſꝑ ē in coꝛde meo. h̄ ē cu
ius cogitatio. ⁊c̃. Dat deꝰ aureolā qd ab auro deriuat̃. h̄ eſt cuiꝰ nomē. ⁊c̃.

Idem vicium

Eſt qȝ relatiuis precedens materiale

Nomen equirea nobis placet illa videre

¶ Relatm̄ qñqȝ ſtat ſcatiē ⁊ añs materialit̃. vt nomē eq̄rea ſic nob̄ pla-
cet illa videre Ihs interp̃tat̃ ſaluatoꝛ. qꝛ mūdꝰ ꝑ eā ſaluatꝰ ē. ibi ihs ſuppo
nit materialit̃. qꝛ qñcūqȝ interp̃tat̃ paſſiue captū addit̃ alicui nōi. tūc illō
nomē ſuppōit materialit̃. vt ihs interp̃tat̃ ſaluatoꝛ. i. Ihs exponit̃ ꝑ hoc
nomē ſaluatoꝛ. Ille interp̃tat̄ q̄ v̄tit vnā linguā in aliā. ⁊ ita vocab̄la etiā
dicunt̃ interp̃tari. ⁊ iō ē gñis cōis. qꝛ qñ dicimꝰ Hieronymꝰ ē interp̃tatꝰ
bibliā tūc interp̃tatꝰ capit̃ actiue. Sȝ ihs interp̃tat̃ ſaluatoꝛ. ibi capit̃ paſſi
ue. Itē hē or̄oes ñ ſūt viciose. bñ em̄ lȝ nob̄ his vti. q̄re ñ indigēt excuſatōe

Idem vicium.

Sepe relatiuum permutat ſignificatum

Sunt dñi que nos fecere manus crucifixe

¶ Hic dꝛ ꝙ relatm̄ ſepe mutat ſcatū ſui añcedētis. i. relatm̄ ⁊ ſuū añs ſepe
ſtāt ꝓ diuerſis ſcatis. vt manꝰ dñi ſūt crucifixe q̄ fecere nos. Qñ eni añs eſt
eq̄uocū h̄ ē nomē ambiguū. tūc añs p̄t ſtare ꝓ vno ſcato ⁊ relatm̄ p̄t ipm
referre ꝓ alio ſcato. vt manꝰ ē eq̄uocū: ⁊ ḡ cū dꝛ. manꝰ dñi ſūt crucifixe. ibi
ſtat ꝓ manibꝰ carnalibꝰ. q̄ fecere nos ꝓ manibꝰ diuinis. Tulliꝰ. Tactꝰ eſt
fulmine romulꝰ q̄ hāc vꝛbē ꝯdidit.. Ibi romulꝰ ſupponit ꝓ ſimulachꝛo.
teut̃. vcer een beelde. ⁊ relatm̄ refert ipm ꝓ re ſcata ꝑ ſimulachꝛ. Qñ em̄
añs ſtat ꝓ imagīe. ⁊ relatiuū ꝓ re viua. tūc hec reḡla hȝ locum. Qñ etiā añs
ſtat ꝓ re moꝛtua ⁊ relatiuū ꝓ re viua fit h̄ reḡla: qꝛ qñcūqȝ nomē ſt rē vi-
uā ⁊ rē moꝛtuā tūc eſt eq̄uocatio. vt Iohēs req̄eſcit nūc in cimiterio qui
heri ambulauit in platea. Ibi iohēs ſtat ꝓ re moꝛtua ⁊ relatm̄ refert ipm
ꝓ viuo hōie. Cemiteriū enim ſcat. eyn ſlaepſtede der doden. Et he or̄o
nes nō ſūt viciose quare nō indigent excuſationibus.

Contra relatiuū et añs viciū in numero.

Et numerum mutat hõiem diuina poteſtas
Plaſmat eoſq3 marem factoꝛ creat et mulierem

Hic d̃t ꝙ relatiuū ⁊ ſuū añs ſunt diuerſoꝝ numeroꝝ ſepe. vt hõiez di
uina ptãs plaſmat. ⁊ iſtud ſumptū eſt ex biblia. vbi dꝛ. Foꝛmauit deꝰ ho
minē de limo terꝛe maſculū ⁊ foeminā creauit eos. ibi añs eſt ſingularis
nūeri ⁊ relatiuū eſt pl'is nūeri. ⁊ g̊ potiꝰ h3 hic locū illa regula. Ponis ob
id ſolū. ⁊c. vt petꝝ ⁊ paulū tu dilig3 eos. Et inueniunt̃ multe tales oĩoes
in quibꝰ añs ⁊ relatiuū ſt̃ diuerſoꝝ numeroꝝ. Qñ eni añs eſt nomē colle
ctiuū vel geminatū ſingulare. tunc ad illos fiet relatio in plurali nume
ro p relatm̃ pl'is numeri. Et dꝛ in Geñ. Maſculū ⁊ foeminā creauit eos
⁊ non eum. quia ſi dixiſſet eū: intelligeret̃ ꝙ creaſſet hõiem hermophꝛo
ditum. Non g̊ dixit eum ne crederet̃ pmus hõ fuiſſe hermophꝛoditꝰ.

Ubi relatiuū refertur ad añs intellectum.

Inuenies poſitum ſine p̃cedente relatum
Flens magdalena querens ſi ſuſtulit illum
Ipa petenda mihi iuno de pellice dixit

Dicit ꝙ relatiuū ponit̃ ſepe abſq3 añcedete. vt iuno dixit de pellice. eſt
ipa petẽda mihi. ibi relatiuū ponit ſine añcedẽte. Pellex. eſt ꝯcubina ma
riti ⁊ refert̃ ad vxorē. ⁊ ſcribit p geminatū ll. Sic nos in quotidiano ſmo
ne ponimꝰ ſepe relatiuū abſq3 añcedẽte. vt qñ venit nob aliqs obuiā dici
mus. vidi eū. ſicut magnalena. ſi ſuſtuliſti illū dicito mihi. S3 iſta relati
ua ſuꝰſe ſibi nūq3 pñt põi ſine añcedẽte. g̊ nõ licet dicere. cui dediſti librū.
Rñdendo dedi ſibi vel ſocio ſuo. nõ valet rñſio. ſed dõm eſt ſocio huius

Contra Regulam logicalem.

Indefinite p̃cedens ſine relatum
Sepe locas nullum deſignans inde locatum
Cuncta timent hõiem quia p̃ſidet ille creatis

Hic d̃t ꝙ añs ⁊ relatiuū ſepe ponunt̃ indefinite. h̃ eſt incerte ⁊ indeter
minate. Et dicunt̃ poni indefinite relatiuū ⁊ añs qñ ſupponunt ꝯfuſe in
logica. vt Omīs hõ eſt animal qd viuit. ibi aĩal ⁊ qd ſtãt indefinite. Nul
lus cm̃ hõ eſt animal qd moꝛtuū eſt. vterq3 coꝝ bibit vinū qd nocet capi
ti. ibi vinum ſupponit ꝯfuſe tãtum. Ita ⁊ hic. Cuncta timent hõiez. ⁊c
⁊ nõ eſt hec oratio vicioſa neq3 ſimiles. g̊. ⁊c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

¶ Ubi relatiuū et an̄s diſcōueniunt in pſona
Et pſonalem pmutat proprietatem
Ut domino benedic aqua que celos ſuperextat
Sed non eſt nobis imitanda relatio talis

Hic autor dͣt q relatiuū pmutat ſepe pſonalē ꝑ ꝓetatē an̄tis hoc eſt rela
tiuū ⁊ ſuū an̄s ſepe diſcōueniūt in pſona. Exemplū vt o aqua bn̄dic que
celos ſupextat. bn̄dicite aq̄ oēs q̄ ſup celos ſtꝫ dn̄o: Et hec ſunt or̄ oes vici
oſe ⁊ non vtemur his or̄onibꝰ. ſed nos dicemꝰ in ſcd̄a pſona. o aqua bene
dic dn̄o q̄ celos ſupextas. Qn̄ relatio fit ad vtm̄ tunc vbū dꝫ eſſe ſcd̄e pſ
ſone ⁊ nō tercie pſone. vt Petre q̇ legis veni ad me ⁊ nō legit. Vn̄ Pſal.
In atrijs tuis hirl̄m. Hirl̄m q̄ edificat̄ vt ciuitas. ſtaret aūt edificaris vt
ciuitas. Petre legens veni ad me. i. petre qui legis veni ad me. Si velim
reſoluere in vbū tercie pſone nō facerē bonā reſolutōem. vt Petre q̇ le
git venit ad me non licet dicere. Bn̄dicite aque oēs q̄ ſup celos ſtꝫ licēter
dr̄. vtitur eni ibi ſacra ſcriptura ſua licentia benedicite aque omnes. que
ſuper celos eſtis domino. recte dr̄. ⁊ ita nobis loquēdum eſt. Non enim
nobis pmiſſum eſt quod ſacre ſcipture.

Ubi relatiuum refertur ad an̄s intellectum
Non des ad vocem quādoqꝫ relata ſed ad rem
Hominis eſt bona gens deus eſt protector eoꝝ

¶ Dicit relatiuū nō refert̄ ad an̄s vocalit̄ exp̄ſſum. ſed ſubintellectum
Vt gēs eſt bona. ⁊ deꝰ eſt ꝓtector eoꝝ. ſupple hōim. Qn̄ eni an̄s ē collecti
uū. tūc relatiuū ⁊ an̄s ſunt qn̄qꝫ diuerſoꝝ gn̄m ⁊ numeroꝝ. vt Domꝰ iſrl̄
ſpauit in dn̄o adiutor eoꝝ. ibi domꝰ eſt collectiuū. domꝰ eni qn̄ ſ̄cat eyn
huyſ̄. tūc nō eſt collectiuū. Scd̄o ſ̄t totū genꝰ vel familiā. ⁊ tūc ē collecti
uū. ⁊ ſic capit̄ hic qn̄ dr̄ domꝰ iſrl̄. i. tota familia. Etꝫ in teutonica lingua hꝫ
domꝰ eſt equiuocū. qr̄ dicimꝰ. dat huyſ̄ vō beycrē. van cleef. vā benthez
⁊ filia. Ibi ē collectiuū ⁊ tūc diſcōuenit cū relatiuo expreſſo. ſꝫ ꝯuenit cū
ſb intellecto: vt adiutor eoꝝ ſubaudit̄ hōim ⁊ nō domuū

Contra duas regulas vicium vt patet.

Adiectiua modo poni reperimus eodem
Pars hōim validi turres et menia ſcandunt

¶ Dicit q adiectiuū ponit̄ eodē mō ſicut relatm̄ ⁊ an̄s. ſic q adiectiuū ⁊
ſb̄m ſtꝫ qn̄qꝫ diuerſoꝝ gn̄m vel numeroꝝ. vt ps hōim validi turres ⁊ moe
nia ſcādūt. Et hꝫ ꝯtingit qn̄ ſb̄m ē nomē collectiuū: tunc diſcōuenit qn̄qꝫ
cū adiectiuo in gn̄e vl̄ nūero: vt ps ē equocū nomē. qn̄qꝫ eni ſ̄cat ptē mł
titudinis ⁊ tūc ē nomē collectiuū. qn̄qꝫ ſ̄t ptē magnitudis ⁊ tūc nō eſt no
mē collectiuū. Exēplū ꝓmi. Decē hōies ſtꝫ ps viginti hōim. ⁊ hꝫ mō qn̄qꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

diſcōuenit cū adiectiuo Et ꝯſtructio nōis collectiui ē q̄ꝺ nomē collectm̄ ſingularꝫ nūeri p̄t eē ſuppoſitū ꝟbi pl'is nūeri. vel ſbm adiectiuū pl'is nūeri. Vt Pars ſcholaſticoꝝ ſtudēt. ps ludūt Q̄n̄ ꝟo ſbm ē nomē collectiuū tūc adiectm̄ nō ꝯuenit ſp̄ ſecum in nūero ⁊ in gn̄e. vt validi ps hōim. Et hm̄ōi gen⁹ oꝛ̄onū toleratur quia q̄uis ſbm collectiuū ſit ſingularꝫ nūeri ſ̄ꝺcat tamen plura. ¶ Contra duas regulas ſicut in p̄cedenti.

Sunt adiectiui plures in diſtribuenti

Huic etiam verbum reperis plurale locatum

Utraqꝫ foꝛmoſe me iudice ſunt venerande

Sed non eſt nobis conſtructio congrua talis

¶ Dicit ꝙ adiectm̄ pl'is nūeri pōit' cū diſtribuēti ſingl'arꝫ nūeri. vt vtraqꝫ foꝛmoſe me iudice ſtꝫ venerāde. Et hꝫ diſtributm̄ aliq̄l p̄uilegia. Prio diſtributiuū ſingl'arꝫ nūeri i grāmatica ſuppōit' q̄nqꝫ ꝟbum pl'is nūeri. vt vtraqꝫ ſtꝫ venerāde. Scđo eis addit' adiectm̄ pl'is nūeri ſicut ꝟbū pl'is numeri vt i eadē oꝛ̄oe. Vtraqꝫ foꝛmoſe ſtꝫ venerāde ⁊ h̄ ꝯtigit. qꝛ diſtributm̄ vtraqꝫ ſ̄t duo. g̊ addit' nōi adiectio pl'is nūeri vl' ꝟbo pl'is nūeri. vt dicere poſſum⁹: vterqꝫ fecim⁹ h̄. vterqꝫ feciſtis. ⁊ he oꝛ̄oes ſunt poetice. in ſoluta em̄ oꝛ̄oe nō vtemur his oꝛ̄onibus. ſed dicem⁹ vterqꝫ vr̄m fecit hoc.

Contra demonſtratiuū et rem demōſtratam

Impersonalis ſit demonſttatio ſepe

Sal monſtrans dicit te miſit aquis helizeus

¶ ¶ Dicit ꝙ ſepe ſit demōſtratō ip̄ſonal'. vt ſacerdos exoꝛcizās ſal ꝺt He lize⁹ miſit te aq̄s. i. tale ſal i ſpē. Itē exoꝛcizare ſ̄t beſweren Iñ exoꝛciſta ſ̄t eyn beſwerer. ⁊ ē ſpēs clerici. qꝛ cleric⁹ p̄t exoꝛciſare aquā ⁊ ſal. ⁊ ē grecuꝫ vocabulū. qꝛ ē regl'a ꝙ oē ꝟbū i zo ē ꝟbū grecū. vt ꝓphetizo exoꝛcizo. ⁊ g̊ q̊ adiuuāt hōies obſeſſos dicūt' exoꝛciſte. Exoꝛciſm⁹ ē adiuratio. vt exoꝛciſm⁹ aq̄. Et ſic ſacerdos exoꝛcizās aquā ꝺt. Helize⁹ miſit te aq̄s Duplicia ſtꝫ demōſtratia. ſcꝫ nōialia ⁊ ꝓnōialia ⁊ demōſtratia nōialia faciūt demōſtratōeꝫ ip̄ſonalē. vt talē libꝝ ego habeo tot libꝛos ego habeo. tm̄ libꝝ ego hēo. ſꝫ ꝓnōia demōſtratiua faciūt demōſtratōeꝫ p̄ſonalē. ⁊ g̊ q̄n̄ ꝓnomē facit demōſtratōeꝫ ip̄ſonalē. tūc pōit' loco nōis demōſtratiui Exēplū vt h̄ herba creſcit i hoꝛto meo. i. tales h̄ba. ſic apꝺ baptiſteriū fiūt mlt'e demōſtratōes ip̄ſonal'. vt q̊ pedib⁹ ſup̄ te ābulauit. i. ſup̄ talē aquā. ſic dicim⁹ demōſtrāꝺo libꝝ ſocij nr̄i: ego emi heri hūc libꝝ. i. talē libꝝ. ⁊ ē q̄dam abuſio ꝓnōim. ¶ Notāꝺū ꝙ eccl'ia canēs. Surrexit xp̄s hodie. Hodie nat⁹ eſt nobis ſaluatoꝛ facit demōſtratōem imp̄ſonalē ſ̄cās tm̄ q̄ntū xp̄s ē nat⁹ (tali die q̄lis ē dies hodierna.

Equiualens geminis harum ſi iungitur vni

Dictio, pꝛo reliqua tantūmodo debet haberi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Sic viſu cecum viſu dic eſſe carentem

¶ Dicit ꝙ dcō aliqua qñ equalet duabꝰ dictionibꝰ in ſcādo qñ tunc vna
ei adiungit̄ tunc ſtat ꝓ reliqua. vt cū dr̄ cecꝰ viſu. cetꝰ tantū ſcat quantū
carens. Cū dr̄ adeo ad Ioannē. adeo tantū ſcat quantū eo. Cū dr̄ exeo
ex domo. exeo tm̄ ſcat quantū eo. Cū dr̄. Om̄is q̇cunqz inuocauerit no
men dñi ſaluꝰ erit. quicunqz tātū quantū qui. Cū dr̄. Cadauer male fe
tet. fetet tm̄ ſcat quātū olet. Oleo enim genꝰ eſt. feteo ſpēs.

Quando negatiuum verbo conſtructio iungit

Obliquum per non exponere conuenit illum

Aut ſimul exponi debet conſtructio tota

¶ Dicit ꝙ quādo obliquus negatiuus ponit̄ in orōe. tūc debz reſolui in
obliquū affirmatiuū ⁊ negatōem. aut tota orō actiua mutabit̄ in paſſi-
uam. vt nihil habeo. nihil ꝓ non ⁊ aliquid. ⁊ nihil ꝓ non ⁊ ihil non dicitur
neqz nihil ꝓ non ⁊ il. quia ihil ⁊ il non ſunt vocabula latina. Sic etiā ad-
uerbia. vt nuſquā vidi Johēz. i. non vidi Ioānem vſq̄. Et dt̄ de obliquo
quia non eſt neceſſarium ꝙ ntūs reſoluatur. vt nullus homo aſinus eſt
Quando tamē ntūs eſt appoſitum tunc bene reſoluit̄. vt chimera nul
lus aſinꝰ eſt. i. chimera non eſt aliquis aſinus. ſic hō eſt nullus aſinꝰ ⁊ nō
eſt aliq̇s aſinus. ſed ſi nullꝰ ꝑponitur. tūc p̄conſtruet̄: quia ſi poſtꝫ ꝯſtruet̄
fieret implicatio ꝯtradictōis. vt video nihil. ¶ Itē quādo obliquus eſt
ſuppoſitum vbi infinitini modi tūc nō reſoluit̄. vt nullū hōiem eſſe aſi-
nū eſt verū. nulliꝰ hōis miſereri malū eſt. Itē nullū prēm filiꝰ ſuus diligit
illa orō nō poteſt reſolui: ſed oꝑtet dcōem negatiuā relinq̄re irreſolutā
⁊ nō p̄t reſolui. qꝛ tūc ꝯſtructio incipetur a relatiuo qd nō p̄t fieri. ꝰg̊ ma-
net intacta. Etiā nō eſt neceſſariū ita ſꝑ reſolui obliquū. qꝛ p̄t ꝯſtrui ora-
tio ſicut iacet. Et ne ſentētia mutet̄ ſepe obliquus q̄ añ verbū ponit̄ poſt
vbum regit̄. vt in iſtis ꝓpōnibꝰ. vnumquēqz hōiem aliq̇s homo diligit.
Omni ꝑte totū natꝰ eſt. oportet illā ꝯſtruere ſicut iacet. ⁊ non licet eam
ſic ꝯſtruere. Totū eſt maius omni ꝑte: Et hoc fit vt remaneat ſuppoſitō
ꝯfuſa tm̄ quādo ita ꝯſtruitur orō ſicut iacet. vt qualibet ꝑte ꝯtinui aliq̄
pars maior eſt. Quādo eni obliquus ſuppōit ꝯfuſe ⁊ diſtributiue ⁊ ntūs
ꝯfuſe tm̄ oportet p̄conſtruere obliquū. qꝛ ſi mutaret̄ fieret falſa Vt quo
libet angulo aliq̇s angulꝰ maior eſt. vel minor eſt quolibet anglo obtuſo
aliq̇s angulꝰ obtuſior eſt. Quolibet angulo acuto aliq̇s angulꝰ acutior
eſt. ſunt due vere ꝓpōnes. qꝛ nō p̄t dari angulꝰ ita acutꝰ vel obtuſus. vt nō
ſit eo acutior vel obtuſior. ſed quolibet recto angulo aliq̇s angulꝰ rectior
eſt falſa eſt. qꝛ qd rectū eſt nō p̄t fieri rectiꝰ. qꝛ ſi efficeret̄ rectiꝰ non fuiſſet
rectū. nō eſt g̊ neceſſariū facere hāc reſolutōem. ſed ſi placet poſſumꝰ re-
ſoluere vel dimittere orōem irreſolutā. vt Adā nullꝰ eſt. i. adā nō eſt. ⁊ nō
adam eſt nullus. quia eſſet implicatio ꝯtradictionis. quia tunc ſequeret̄
ꝙ adam eſſet ⁊ non eſſet. Antichriſtus non erit. i. antichriſtus nullꝰ futu-
rus eſt: Adam non erit. i. adam nullus futurus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Fiet aſimbaſma ſine recto clauſula plens
Me tedet vicij placet illi iura tueri

¶ Dicit ꝙ q̄n̄q3 fit ꝯſtructio ſine ntō ꝟbo ꝑſonali. q̄n̄q3 eni ꝯſtructio ꝑ-
fecta ꝯſtat ex ntō ꝟbo ꝑſonali. vt Joānes currit. Q̄n̄q3 ꝯſtat ex obliq̄
ꝟbo impſonali: vt me tedet vicij. Itē oia nōia tercie declinatōis in ma
terminata ſ3 greca q2 ſ3 ꝟbalia greca veniunt a ꝟbis grecis. vt Thema
dogma. Dogma grecū nomē eſt. neq3 trahit originē a ꝟbo doceo.

¶ De Infinitiuo eſſe formatur queſtio.

Queſtio fit ſi fiat in his conſtructio duplex
Huic placet eſſe probo nobis placet eſſe peritos

¶ Hic querit̄ an ambe orōes ſint ꝯgrue. huic placet eſſe ꝓbo vel ꝓbu3.
⁊ dōm eſt ꝙ ſunt congrue. Quando eni infinitiuus nihil habet ante ſe.
tunc habebit accm̄ a parte poſteriori. vt Tulliꝰ. Contētum eſſe ſuis rebꝰ
ſunt maxime certiſſimeq3 diuitie. Item accūs non debet ſemꝑ eſſe ma
ſculini gn̄is ſꝫ ꝑ3t et3 eſſe foeminini gn̄is. vt eſſe impudicā. meliꝰ ē ꝙ̄ eē im
pudicā. Q̄n̄ etiā habet accm̄ caſum ante ſe. vult ⁊ hr̄e caſum accm̄ poſt
ſe. vt ego cupio me eſſe doctū. Quando etiā conſtruitur cum verbo pſo
nali tunc ſequitur ntūs. vt Iacobus vult eſſe bonus. Quando habet
impersonale ante ſe. tunc p̄t regere a parte poſteriori dtūm ⁊ accm̄. vt hu
ic placet eſſe ꝓbo. ⁊ ꝓbum placet mihi eſſe bono vel bonum. ⁊ bene inue
niunt̄ apud poetas. Vt apud Ouidium. Et magis infirmo non lic3 eē
mihi. Horatius. Primū ego me illoꝝ dederim q̄bus eſſe poetis. ibi poſ-
ſit etiam ſtare poetas. Sicut in euangelio. Dedit eis poteſtatē filios dei
fieri. Item Jouis eſſe nepotem ꝯtigit haud vni. Vobis immunibꝰ hu-
ius eſſe mali dabitur. Ibi de neceſſitate ponit̄ dtūs. ⁊ ibi non ſtabit ac-
cuſatiuus. ſc3 immunes. ſed dabit̄ vobis eſſe immunibꝰ huius mali. vbi
eſſe copulat ſimiles caſus. Si diceret̄. Dabit̄ vobis eſſe immunes. tunc
oporteret ſubaudire accm̄. vt dabit̄ vobis vos eſſe immunes. Cum gtō.
vt intereſt Ioannis eſſe bonum vel boni. Si volumus ſequi analogi-
am. Quia ſi diceretur: huic placet eſſe ꝓbo vel ꝓbum. tunc etiam ſi vo-
lumus ſequi analogiā d2 Miſereor Joānis volent3 eſſe boni. vel miſere
or Joannis volent. s eſſe bonum. Faueo Joanni volenti eſſe bono vel
bonum.

¶ Regule Congruitatis.

Jungere conſimiles debet coniunctio caſus
Quam niſi preter quam ſimilem retinent ſibi formam

¶ Dicit ꝙ coniunctio vult coniūgere ſimiles caſus. ⁊ ſubdit ꝙ ꝙ̄ niſi ⁊ ꝑ-
terꝙ̄ habent eandem naturā. Et ꝯiūctiones copulantes ꝯſimiles caſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

ſunt ꝯiunctões copulatiue ⁊ diſiunctiue: ⁊ etȝ illē ꝯiūctões ꝙuis licȝ ꝙꝙ
ſolent poni inter ſimiles caſus. vt Johēs ꝙuis diues ſit nō tñ ſpnit pau
peres. ¶ Nota nō ſp ꝯiungit ſiles caſus. qꝛ qñqȝ eſt neceſſariū vt nō ꝯiū
gat ꝯſiles caſus. vt liber meꝰ ⁊ Ioānis. ergo ꝯiūctio copulatiua ꝯiūgit
ſiles caſus ⁊ diſſiles caſus. ⁊ hoc qñ iungit̄ dictioni potēti regere diuer-
ſos caſus. vt liber eſt meꝰ ⁊ ioannis. ita oportet dicere ⁊ non mei. Sic di-
cemꝰ. Feci hoc nōie tuo ⁊ ioānis. ⁊ non tui. Dicimꝰ liber eſt meꝰ ⁊ ioan
nis. licetȝ etiā dicere. liber eſt mis ⁊ ioānis. ſed eſt inſolitū vocabulū. ſ̄cat
tñ actiue mis. Et illa eſt dr̄a int̄ mis ⁊ mei. qꝛ mis ſ̄cat actiue ⁊ mei paſſi
ue. vt amor mis. i. amor quo ego amo. ⁊ amor mei quo ego amo. ſȝ eſt ab
ſolitū vocabulū quare nō vtimur mis. Ope tua ⁊ ioānis mihi opus eſt.
Non minꝰ mihi opꝰ eſt ope tua ꝙ ioānis. Sic etiā an. vt Iſte liber tuꝰ ē
an ioannis. ⁊ non eſt liber tui an ioannis. Sic etiā ve. Sic pȝ ꝙ ꝯiunctō
ex ſua natura nō magis req̄rit diſſimiles caſus ꝙ ſiles. qꝛ ſi fuerit iūcta
dictioni potenti regere diuerſos caſus. tūc p̄t copulare diſſiles caſus. vt
Plenum gratia ⁊ vitatis. Sed ſi coniungit̄ dcōni regenti vnum caſum
tunc copulat ſiles caſus. Itē Tam ⁊ ꝙ etiā ꝯiungūt ſiles caſus. Ut taȝ
doctus eſt Joannes ꝙ petrꝰ. ⁊ bene ꝯiungit ſimiles caſus ⁊ ſimilia ſup
poſita. ⁊ ſemꝑ ſequit̄ vbū in ſingulari ⁊ non pl̄i. vt tā Johēs legit ꝙ Pe
trus. ⁊ non tā ioānes ꝙ petrus legunt. qꝛ vbū debet ſequi in ſingulari et
non in pl̄i. Itē Tam ⁊ ꝙ pñt ꝯiungere diſſimiles caſus. ⁊ hoc qñ ponun
tur inter poſſeſſiuū ⁊ gtūm vt liber tam meus eſt ꝙ ioannis: ¶ Itē per
ita ⁊ ſicut exprimitur ſimilitudo ſicut ꝑ tam ⁊ ꝙ equalitas. vt ioannes
loquitur ſicut petrus. ioannes ita legit ſicut petrus. ſed tā ioannes ſcri-
bit ꝙ petrus ſ̄cat nō minꝰ ioannes ſcribit ꝙ petrus ⁊ ſic de alijs. Poteſt
enim hec eſſe falſa: Ioannes ſcribit ita petrus hac exiſtente vā. Johēs
tam ſcribit ꝙ petrus. quia ita ⁊ ſicut ſ̄cant ſimilitudinem. ⁊ tam ⁊ ꝙ ex-
primunt ꝓportionē. Sic etiam dicimus ſicut ſe habent tria ad ſex. ita ſe
habent quattuor ad octo. Per tā ⁊ ꝙ ſemꝑ exprimit̄ equalitas. Item
quā ꝯiungitur etiā ſiles caſus. vt Ioannes eſt melior ꝙ petrus. ⁊ diffe-
runt ꝙ ⁊ niſi. Niſi enim vult conſtrui cum ſignis vniuerſalibus negati
uis: vt Nullus homo currit niſi ſortes. Sed ꝙ vult conſtrui cum dictio-
nibus ſignificantibus alietatem. vel cū compatiuo. vt Sortes eſt alius
ꝙ petrus. Sic dicimus ſecus ꝙ tu. i. aliter ꝙ tu. ¶ Item ac ⁊ atqȝ etiaȝ
ſepe ſ̄cant tantū quantum quā. Ut Non ſum alius homo atqȝ heri fui.
vel ac heri fui. Atqȝ ⁊ ac ꝯſtruuntur cum dictionibus cū quibus cōſtrui
tur quam. ſcȝ cū compatiuo ⁊ cum dictionibus alietatis ⁊ cū aliquibus
p̄poſitionibus. vt Ante antea. Poſt poſtea. vt antea veni ꝙ tu. poſtea ve
ni ꝙ tu. Cum vltra ⁊ citra et ſupra. vt diligo te ſupra ꝙ debeo. ſupra ꝙ
credibile eſt. ⁊ ſic vltra quam credibile eſt. ⁊ etiam infra. Ut apud Ouidi
um. Infra ꝙ ſolet eſſe luit. i. inferius ꝙ ſolet eſſe. ibi infra ponitur loco
compatiui. Sic etiam p̄ter ꝙ debui feci. vel p̄ter ꝙ ꝓmiſeris. i. aliter feci
ſti ꝙ ꝓmiſeris ¶ Item poſthac ⁊ antehac non iunguntur ꝙ quia ſigni
ficant preſens. bene tamen iunguntur poſtea ⁊ antea. Sic etiam ꝙ ad-
iungitur aliuſmodi. vt Joannes eſt aliuſmodi ꝙ petrus. ⁊ opponit̄ cu-
iuſmodi. Per cuiuſmodi enim exprimit̄ ſimilitudo ⁊ ꝑ aliuſmodi diſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

militudo.⁊ ſunt ambo cōpoſita ex duobus genitiuis.vt Cato alij modi homo erat ꝙ̄ ceteri.ſed hoc eſt ſm vetuſtam grammaticā:quia quondā dixerunt. Alius alij alio. Item acſi poteſt poni vbi ponitur ꝙ̄ſi.vt eque te diligo acſi ſis frater meus:eque te diligo acſi eſſes frater meus. Ibi etiam p̄t poni ꝙ̄ſi poſt eque. Etiam ſtat ꝙ̄ cum p̄ſtat vel malo.quia includunt compatiuū.vt malo vinum ꝙ̄ cereuiſiam. Sicut etiam p̄opto inuenitur.vt p̄opto vinum ꝙ̄ cereuiſiam.p̄opto butyꝝ ꝙ̄ caſeum Item p̄ter ſeruit accō caſui.vt omnis homo p̄ter ſortem currit. Et p̄t poni in ꝓpoſitione vniuerſali affirmatiua vel negatiua.

¶ De conſtructione et regimine gerundiorum

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt
Atqꝫ ſupina ꝑ hoc datur his conſtructio duplex
Si tamen a verbis veniant ſignantibus actum
Nec delectatur in ſpectando quaſi pulchra

¶ Hic d̄t q̄ gerūdia vel ſupina hn̄t ſcare actōem vel paſſionē.vt hec delectat̄ ſpectādo.i.dū ſpectat vel dū ſpectat̄. Sic etiā ſupinū qn̄ ꝯſtruitur cū ire vel eo ſcat actōem.ſcꝫ qn̄ ꝯſtruit̄ cū iri ſcat paſſionē. Itē gerūdiuꝫ in di ſcat actiue.vt venio cauſa legendi librū. Paſſiue.vt venio cauſa legendi libri.i.venio vt liber legatur.venio cauſa videndi te actiue. Itē gerundiū in do ſcat actiue vt ioannes cantādo vicit illū. Vn̄ Virgili⁹. Cantando tu illū.⁊c. Paſſiue.vt Virgili⁹. Cantādo rumpit̄ anguis:teuto. toueringhe. Venefice mulieres hn̄t carmina: Vn̄ venit cātare.⁊ eſt vti illis carminib⁹. Sic cātate vel faſcinate. Facinatrix.eyn touerſche. Faſcinum:teuto.daermen mede touert.vt faſcinum faſcino tollitur.faſcinatio faſcinatione tollitur. Sed dicimus femina vrit videndo id eſt dū videtur. Illa ergo in do ſignificant actionem et paſſionem quandoqꝫ. Item in dum inuenitur ſignificare paſſiue.vt chriſtus dedit dorſum ſuum ad percutiendum.id eſt vt percuteretur.dedit ad crucifigendum.i. vt crucifigeretur.

Deqꝫ gerundiuis que ſum gerit eſſe videtur
Queſtio.ſi triplex illis conſtructio detur
Preſbyter eſſendi cauſa vis clericeradi
Militis eſſendi cauſas precor arma parari
Eſſendi regem cauſa me poſco iuuari

¶ Hic autor ponit queſtionē de gerūdijs eſſendi eſſendo eſſendū an ha-
beant triplicē pteritū ↄſtructōem ⁊ ponit exēpla in textu. Itē gerundia
eſſendi eſſendo eſſendū nō ſtꝫ vſitata ⁊ etiā minꝰ latina. qꝛ ſi eſſent latina
formarent̃ a gtō ſingulari pticipij ſicut euntꝫ format de ſe gerūdia eundi
eundo. eundū. Si iā ſum haberet gerūdia eſſent endi. endo. endū. qꝛ for
marent̃ a gtō entis ⁊ g̊ gerūdia eſſendi. eſſendo. eſſendū. nō ſtꝫ latina. qua
re nō eſt opus dicere ↄſtructōem hoꝝ gerūdioꝝ cū ſint inuſitata. Dicūt
tamē logici. Octo ſtꝫ modi eſſendi in. ſed dꝛ ꝙ ipi bñ fingūt talia vocabu
la. nos tñ his non vtemur ſcptis noſtris. qꝛ nō inueniunt̃ apud autores.
Sicut eni nō ſunt vocabula teutonica quibꝰ nos vtimur. ¶ Itē pſbyt
in ꝓpo ſmone ſcat ſeniorē Eſt eni compatiui gradꝰ apud grecos. ſed qꝛ
ſeniores ſolēt eſſe ſacerdotes. inde trāſfert̃ ad ſcandū ſacerdotē. Et non
dꝛ pſbyter q̄ſi pbens iter cū nō ſit latinū: ſed ex ꝓpo ſmone eſt idē ꝙ ſeni-
or. Sic clericꝰ etiā eſt grecū nomē veniēs a cleros qđ eſt idē qđ ſors a quo
clericꝰ adiectm̄. i. ptinēs ad ſortē dei. Hōies eni ſtꝫ diuiſi in laicos ⁊ cleros
Tota ſors dei vocat̃ clerꝰ. Qui aūt ſtꝫ de ſorte mūdi dñr laici. Nā popu-
lus dꝛ laos. Iñ laicus. i. popularꝫ. Et clericatꝰ eſt nomē abſtractū a noie
cleros qđ abſtractū latini fecerūt. ⁊ eſt dignitas quedā. Non g̊ dicemus
eſt bonꝰ clericꝰ eo ꝙ ſit litteratꝰ ſiue bene doctꝰ. Sed bonꝰ clericus. eſt bo
nus diaconꝰ vel ſacerdos vel hmōi. Sed q̇ ſcit aliq̇d ſcꝫ q̇ ſciuerit grāma-
ticā dꝛ litteratus ſiue doctus. Itē Subdiaconus cōpoſitum ex latino ⁊
greco. ſed hypodiaconus. eſt cōpoſitū ex duabꝰ dcōibus grecis. Accolitꝰ
eſt idem quod ſequutor. Exorciſta. eſt idē quod adiutor. teut. die den du
uel bannet: Inde exorcizare. den duuel bannen.

¶ Differentia infinitorum a pri. ſupinis.
Diferētia Gerūdiorū in di. ab vltimis ſupinis.

Infinitiuo primum diſtingue ſupinum

Atqꝫ gerundiuis pmis ſuprema ſupina

Si iungas verbo per quod motum tibi ſigno

¶ Hic dt ꝙ infinitiuus differt a gerundijs ⁊ ſupinis. ⁊ dnt̄ hec inter ſe.
Itē infinitiuus ⁊ gerundiū ac ſupinū pñt ↄuenire in ſcatōne ſed dnt̄ in
ↄſtructōe. qꝛ infinitiuus ↄſtruit̃ cū vbis ꝑheticꝫ. vt dcm̄ ē ibi. Infiniti
uū pſone. Etiā cū q̇buſdā adiectiuis. vt habilis. ⁊c. Primū ſupinū ↄſtruit̃
cū vbis ſcantibꝰ mouere vel moueri. vt vado lectū. iuit lectū. Miſit Io-
annē lectū. Voca eū dormitū. i. ad dormiendū. Spectatū admiſſi. i. miſſi
ad ſpectandū. Dat̃ nuptū. i. ad nubendū. Dat̃ venum. i. ad vendendum:
Sic dicimus. katherina dabit̃ nuptū. i. ad nubendū. ⁊c. Ergo non ↄſtru
ent̃ hec pma ſupina cū vbis ſcantibꝰ quietē. vt maneatis ſeſſum. Nō di
cemꝰ Iohes eſt mēdicatū. Vltimū ſupinū ↄſtruit̃ cū q̇buſdaꝫ adiectiuis.
vt facile dictu. i. ad dicendū horribile viſu. i. ad videndū ⁊ cū multis alijs
Gerundiū in di ↄſtruit̃ cuꝫ q̇buſdam adiectiuis ⁊ cū aliq̇bꝰ ſbſtātiuis: vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

illa adiectiua que regunt gtm̄ ꝑ illā regulā. Suntqʒ regēdo pares. etiaʒ regunt gerundiū in di. vt cupidꝰ vidēdi honorādi. Etiaʒ ꝯſtruunť cum illis ſbſtātiuis cauſa tp̄s locꝰ venia. ⁊ eſt tp̄s ſtudēdi. locꝰ ſedēdi. venia ludēdi. ⁊ ſic de alijs. Itē copia qñ ꝯiungiť cū gerūdio in di eſt idē ꝙ ptās. vt Qñ facta mihi fuerit copia veniēdi ad te veniā ad te. Inueniť etʒ bñ ꝯſtructū cū vbo do. vt ſi copia deť. Cū fuerit mihi facta copia exeūdi veniā ad te: Quā ſi tibi copia nr̄i. i. ptās. Scđo ſƀt abūdātiā: vt copia vini vľ panis In pľi nūero ſƀt multitudinē militū. vt dux copias ſuas in portū duxit. ⁊ dicūt etiā ꝯſiſtoriales copia ſƀcare exemplū. eyn ꝛvtlchriſt. Sed meliꝰ dr̄ exemplū. vt mitto ad te exemplū litteraꝝ meaꝝ ⁊ non ꝓꝓe copiam q̄uis ꝯſiſtoriales ita dicāt: Da mihi copiā litteraꝝ tuaꝝ Itē gerūdiuʒ in do ꝯſtruiť cū vbo qnandoqʒ ſine ꝑpoſitione quādoqʒ mediāte ꝑpōne qñqʒ enī interponiť ꝑpoſitio. qñqʒ nihil interponiť. vt ioānes vicit petruʒ cantando. quandoqʒ interponitur prepoſitio vt ioānes vicit petruʒ in cantādo. Et ſunt ꝑpōnes cū quibꝰ conſtruiť gerūdiū in do in a ex ab. Vt ioānes in nauigādo magnā iacturā fecit. ex nauigādo magnū dānuʒ cepit. Qñqʒ mediat a vel ab ⁊ ſic dicimꝰ qñ volumꝰ exꝑmere deriuatiōem vocabuli vt amicꝰ ab amādo dr̄. Miles dr̄ a militādo ibi miles pōiť materialiter. Qñqʒ tamen poniť ſƀcatiue. Immolare hōies paꝝ a mandēdo abeſt. Non reddere inuentū paꝝ a furando abeſt Itē gerūdiū in dū compať qñqʒ ad rē vnde egrediť ſuꝰ actus. qñqʒ compať ad rē in quā trāſit ſuus actꝰ. qñqʒ poniť abſolute vt luceſcit ſurgēdū eſt. Qñqʒ compať ad rē a qua tranſit actus. ⁊ ſic ꝯſtruiť cū dtō: vt manendū eſt mihi biduū Surgēdū eſt nobis. ⁊ ponūt hic quidā accm̄ credētes ꝙ actꝰ qui egrediť a gerūdio ſƀceť ꝑ accm̄. ſed male. Quare non eſt latina Scribentē habēdū eſt pennā. Sed autores ipi ponūt cū dtō vt ſi vis me flere. dolēdū eſt ipi tibi Qñqʒ compať ad rē in quā trāſit actꝰ vbi. ⁊ ſic ꝯſtruiť cū dtō gtō accō vel abltō. Exemplū de gtō: vt miſerendū eſt paupis. De dtō. vt fauēdū eſt paupi bono: De accō vt amādū eſt deū. De abltō vt vtendū eſt etate. Et pt in eadē orōe ꝯſtrui cū dtō ⁊ accō. vt amandū eſt mihi deum qr ſi dicereť. Quibꝰ amandū eſt deū rn̄deť chriſtianis. Scribendū habētibus eſt pennā. Gerundiū in dū pt apponi vbo eſt quum eſt nti caſus vt legendū eſt. Poteſt etiā apponi vbo eſſe quum eſt acci caſus vt credo legendū eſſe. Legendū eſſe ſƀcat id qđ legeť ⁊ videť ꝙ ſit ꝑticipiū vbi imperſonalis quēadmodū legendꝰ eſt ꝑticipiū vbi ꝑſonalis ⁊ hʒ eandē ꝯſtructionem quaʒ legeť. legeť lectio fiat legendū eſt lectio fiet legendū eſt lectio fiet. Si dr̄ legeť Mattheū etiā dici pt legēdū eſt mattheū. Sic dr̄ legeť a me vel mihi. Ita legendū eſt a me vel mihi. Ego legā ego lecturꝰ ſuʒ Legeť a me legendū eſt a me Itē aduc aliā ꝯſtructōem hʒ ſcʒ qđ ꝯſtruiť cū aliquibꝰ ꝑpoſitionibꝰ ſcʒ ante. inter. poſt. ad: vt inť comedendū nō eſt multū loquendū. Vnde Virgiliꝰ in bucolicis. Tityre duʒ redeo breuis eſt via paſce capellas. Et potū paſtas age tityre ⁊ inter agendum. Occurſare capro cornu ferit ille caueto. Ibi ſtat inter agendū ⁊ etiam age potum cū ꝑmo ſupino. i. ad potandum.

De Dictione materialiter poſita.

Fiet de vocē ſermo qñq̄ per ipam
Materialiter hanc ſibi dices eſſe tenendam
Caſus per voces confundes materiales

¶ Dicit ꝙ ſmo de voce fit p ipam vocē. ⁊ tūc vox dr ſtare materialiter Qñqȝ eni loq̇mur p vocē de voce. vt hō eſt ſpēs. hō dr ab humo. ſenſus ē hoc nomē hō deriuat̄ ab hoc nōie hum⁹. Jh̄s interp̄tat̄ ſaluator. ibi fit ſmo de voce. Nā hic nomē Jeſus ſcat tantū quātū ſaluator. Animal p̄dicat̄ de plurib⁹. itē fit ſmo de voce q2 p̄dicari ꝯuenit terminis Qñqȝ fit ſemp p vocē de re. vt hō eſt animal. ⁊ illo mō vox dr capi ſcatiue. Qñ enim ſermo fit p vocē de voce. tūc vox capit̄ materialiter. Qñ vo fit p vocem de re. capit̄ pſonaliter. Qñqȝ fit ſermo p vocem de ꝯceptu rei. vt tur ris eſt in mente mea. Sic ioānes pinxit ieſum. i. imaginē ieſu. Oīa em̄ nōia ſcantia res ſcant imagines eaꝝ reꝝ vt aſin⁹ gignit aſinū: pictor pin git aſinū. ibi etiā vox ſtat ſcatiue licet non ꝓprie. Qñqȝ loq̇mur p vocē non de imagine picta ſed de imagine rei quē habem⁹ in mente. vt aurū eſt in mente mea. Mens enim nr̄a ſimilat̄ pictori. q2 poſſum⁹ aliq̇d mē te nr̄a ꝯcipere ſicut pictor depingit Qñ ſmo fit de imagine fc̄tā a noſtro animo tūc illud nomen ſupponit ſimplr̄. i. p ꝯceptu. Hoc vbū ſubire eſt in mētem venire. vt Roma ſubit mihi. i. imago rome ſubuenit mihi in mentē. In talib⁹ vox ſemp ſtat ſimplr̄ ſm veritatē. Dicunt tn̄ aliq̇ ſup poſitōem fieri p natura cōi. ſed natura cōis non eſt. g̊ min⁹ vex. ¶ Jtē dictio materialiter poſita ſcat ſeip̄am. Vox enim illud ſcat de quo p vo cem loq̇mur: vt vox hō ſcat ſeip̄am. q2 p hōiem loq̇mur de hōie. Om̄e illud de quo p vocem loq̇mur ſcat̄ p vocē. ſed ip̄a vox eſt p quaȝ de voce loquimur. g̊ vox ſcat̄ p ip̄am vocē ſcat g̊ vox qñ capit̄ materialit̄ ſeip̄aȝ. vt patet in logica. ¶ Jtem dcō materialiter poſita eſt appellatiue qua litatis: vt hō ab humo dr. Omne nomē hō ab humo dr: eſt g̊ terminus cōis in logica ⁊ nomen appellatiuū in grāmatica idē. Et hoc patȝ in hac orōne ꝙ ſit neceſſariū ab vtroqȝ iſtoꝝ ꝓfertur hō ibi hō ſupponit cōit̄. q2 ꝯfuſe tm̄: Et ſunt hec nōia materialit̄ poſita om̄ia gn̄is neutri. ⁊ etiam lr̄aꝝ nōia latinaꝝ ⁊ etiā grecaꝝ ſunt gn̄is neutri. vt vnū a. b. c. vnum iota vnū alpha. ⁊ ideo dicunt greci omega. i. O magnum.

Vox cuius pars eſt p̄ponens p̄poſitiua
Una poteſt alij ſociari p̄poſitiue
De poſt foetantes de ſub pede de prope fontes

¶ Sentētia eſt ꝙ vna p̄pō iungit̄ alteri p̄pōni p appōem vt de poſt fetā tes de ſub pede: Prepoſitio ponit̄ duob⁹ mōis ſcȝ p appōem ⁊ p ꝯpoſitio nem. Exemplū ſecūdi. vt abamo. Dicit hic g̊ ꝙ vna p̄pō iūgit̄ alteri p appōem. vna etiā p̄poſitio iungit̄ bene alteri p ꝯpōnem, vt abſcundo qd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

cōponit ab abs ⁊ con p̄ ꝯpōem. Sic dicim⁹ ſm textū vſqȝ ad foꝛū. ibi ad iūgit huic p̄pōni vſqȝ. Vſqȝ ad ſenectutē. vſqȝ ad iuuētutē. Sic a pōit etȝ cū p̄pōne vſqȝ. Stat eni vſqȝ cū dcōe ſ̄cāte deſitōeȝ vl' inceptōeȝ. Exēpluȝ vt dilexi iohēm ab adoleſcētia vſqȝ. Exēplū ſecūdi. Diligā iohēȝ ad ſenectutē vſqȝ. Itē int' vſqȝ ⁊ caſuȝ ſuū nō vult ſp̄ p̄eni p̄poſitio. vt vſqȝ oceanū. ibi nihil interſerit int' vſqȝ ⁊ ſuū caſū. vñ vſqȝ genu veſtes ritu ſuccincta dyane. Sic dicim⁹ ml'ier ē ſuccincta vſqȝ genu. Itē de p̄pe de ſub ſtȝ alic or̄oes. ⁊ de his dōm ē ꝙ ſacra ſcp̄tura vtit̄ his licent. Dn̄s ſumpſit dauid de poſt fetātes. i. poſt oues. Fet⁹ a. ū. ē idē qđ ḡuid⁹ ſ'vangher. vt feta ſancto ſpū canit̄ de btā v'gine. Fet⁹ us. ui. ē fruct⁹. Effet⁹ a. ū. i. ſterilis. on vꝛuchtber. Vñ fetura ſ̄t vaſel Vnđ fetuoſus plen⁹ fructu. Vſitati⁹ tñ dꝛ fetoſus. De trāſ iſelā. i. de loco trāſ iſelā. Johēs venit de intra vꝛbē. de infra trā. ſȝ pauci vtunt̄ his or̄onib⁹ q̄uis in ſacra ſcp̄tura p̄ licētiā iuueniant̄. ſed dicem⁹ ioānes venit vltra iſelā ſicut dicim⁹ Joannes venit foꝛis. ⁊ int⁹ ⁊ non de int⁹ ſm donatū. Sic nec dicim⁹ p̄pe d̄ trāſ iſelā. ⁊ ſic d̄ alijs

¶ De p̄poſitionib⁹. vtriqȝ caſui ſeruientib⁹.

In ſub ter vel tus dant quartum dum ſociamus
Verbo ſigna nte motum vel participanti
De motu dici credas tamen exteriori
Si non deſigno motum tunc conſtrue ſexto
In campo curꝛo ſi ſis bene dicis in illo
Si ſis exterius in campum ſit tibi curſus

Dicit ꝙ he p̄pōnes debuiūt accō caſui qñ ſ̄cāt motū ab locū ⁊ nō ponunt̄ ſolū cū v'bo ſ̄cāte moueri. ſed etiā mouere. vt iohēs p̄cipitauit pet'ꝫ in flumē. De v'bis ſ̄cātib⁹ moueri. vt ioānes venit in domū. Sȝ qñ ponunt̄ cū v'bo ſ̄cāte motū de loco. vel q̄etē in loco ſtāt cū abltō caſu. vt iohēs venit de eccl'ia. Petr⁹ deſcēdit de ſede. mgr̄ eſt in ſcholis. Itē p̄poſitio in poſita cū v'bo ſ̄cante mutatōem debuit accō caſui: vt troia eſt v'ſa in cineres In q̄ūqȝ ſ̄t idē qđ erga. ⁊ etiā cū accō ꝯſtruit̄. vt tua in me beniuolētia. Cōſtruit̄ etȝ cū accō qñ nō ſ̄t motū. vt ioānes doꝛmit in aurē dexteram. Item ſub etiam regit accm̄ vel abltm̄. vt ſub tectum accm̄. Sub tecto abltm̄. Sic etiam ſubter regit accm̄ vel abltm̄ vt ſubter tectum vl' ſubter tecto. Sed ſubtus potius eſt aduerbium quod non capitur p̄poſitionaliter. ſicut ⁊ intus eſt aduerbiū.

¶ De Conſtr uctione coniuuctionū

Iungere non poterit coniuctio mobile fixo

¶ Dicit ꝙ ꝯiūctio nō ꝯiūgit int̃ adiectiuū ⁊ ſb̄m. ſed bn̄ ꝯiungit int̃ duo ſb̄ſtātiua. vel ꝯiūgit duo ſb̄ſtātiua vni adiectiuo. vł duo adiectiua vni ſb̄ſtātiuo. vt ioānes ⁊ petrꝰ prudens eſt. De ſcdo. Ioānes ē prudens ⁊ ſapiens. Sic dicimꝰ. Joānes ꝙuis diues ſit nō tn̄ ꝯtennit paupes. Vn̄ etiaꝫ dr̄ Ioānes ē ⁊ hō ⁊ albꝰ et ibi ꝯiūgit or̄oes. Itē hō ⁊ albꝰ ſtꝫ nōia. Querit̃ an et ꝯiūgat ibi adiectiuū ⁊ ſb̄m: dōm ꝙ non. quia albꝰ eſt ibi nomen ſb̄m ⁊ capitur materialiter. non g̊ ꝯiunctio ꝯiungit adiectiuū ⁊ ſubſtātiuū quia non dr̄. Joannes ⁊ albus currit. ⁊c.

Queris ſi liceat voces coniungere binas
Per vel ſiue pet ſolam vel non mediante
Cum voces fuerint tales ꝙ ſignificato
Unius alterius comprēdis ſignificatum
Recte dicetur homo grāmaticus ſimileſqꝫ
Et parti iunctum debes reſtringere totum
Id ſolum preſta quod pars non denotat illa
Inde poteſt queri ſi poſſit idem ſibi iungi
Aut ſi iungatur quod abeſſe nequit vel adeſſe

¶ Prima qō ē. an ꝯiūctio poſſit ſtare int̃ maiꝰ cōe ⁊ minꝰ. ⁊ dr̄ ꝙ ſicut hō ⁊ aial currūt. Altera qō tāgit̃. ibi. Aut ſi iūgat̃. vtꝝ ꝯiuctio poſſit mediare int̃ ea qr̄ū vnū nō pt̄ aliꝫ adeſſe ⁊ dr̄ ꝙ ſic. vt hō ē aſinꝰ. Et qrit̃ ꝯſeqnt̃. an int̃ dcōes ſic ſe hn̄tes ꝙ ſcatū vniꝰ n̄ pt̄ abeſſe alteri poſſit copulare cōiūctio. ⁊ dr̄ ꝙ nō.

Si iungas recte facias quam participare
Conceſſo ꝙ tu melior ſis q̄ȝ plato recte
Concludes ergo plato participat bonitate

¶ Dicit ꝙ qn̄ hꝫ aduerbiū quā capit̃ ꝓpe. tūc facit ꝑticipare. i. ꝑticipationē. ⁊ qn̄ recte vtimur tūc rex excedēs ⁊ exceſſa ſtꝫ ſilr̄a in q̄litate ⁊ g̊ hꝫ n̄ eſt ꝟa. Iohēs ē literatior q̄ȝ ideota. ē āt bn̄ latina aut ꝯgrua. ſꝫ ſi volumus vti logica. n̄ ē ꝟa. Sic hꝫ Johēs meliꝰ videt q̄ȝ cecꝰ. falſa ē. qr̄ cecꝰ nō videt. Deꝰ ē melior q̄ȝ dyabolꝰ. ⁊ ſilr̄es ꝓpōnes. Qn̄qȝ capit̃ q̄ȝ i ꝓpe vt meliꝰ ē furtū q̄ȝ ſacrilegū. Pꝫ hꝫ ex expoſitōe. Qn̄ em̄ capit̃ ꝓpe tunc exponit̃ ꝑ tres expoſitōes. ⁊ ſic oēs he ꝓpōnes negant̃. Qn̄ enī capit̃ q̄ȝ imprope ſic exponit̃ ꝑ duas exponentes. Sed impropriſſime captū exponit̃ ꝑ vnaȝ exponentem. ⁊ ſic multe ꝓpoſitōes conceduntur: Sacra ſcptura bene vti-

tur q̄ improprie. Ut in euāgelio. Bonum eſt te vnum oculū habentem ⁊ intrare in regnū celoꝝ q̄ habētem duos oculos mitti in gehēnā ignis ibi q̄ capit̄ impropͤe. Quia mitti in gehennā ignis. non eſt bonū. ꝙ capitur impropͤe. Item q̄ vult adiungi compatiuo vel dictionibus que ponunt̄ loco compatiui. de compatiuo: vt Jacobus ſcribit melius q̄ Petrus. De dictionibꝰ que ponunt̄ loco compatiui. vt ego vltra iui q̄ Petrus. citra q̄ petrus. Tercio iungit̄ dictionibus alietatis. vt Jacobus aliter loquitur q̄ Petrus. ſecus loquit̄ q̄ fecit.

¶ Regula Relatiui logicalis.

Deqꝫ relatiuis logice fit regula talis

Quando relatio fit extrinſeca debet eidem

Dictio ſubiungi que rem determinat eius

Cunqꝫ relatio fit extrinſeca nil petit addi

Plurali numero ſimiles ſunt quos ego cerno

¶ Dicit ꝙ duplex eſt relatio. ſcꝫ extrinſeca ⁊ intrinſica. Extrinſeca. vt filius patris filius. Intrinſeca. vt iſti ſunt ſimiles. Extrinſeca relatio ē quādo relatiuū ⁊ correlatiuū exp̄munt̄. vt pater filij pater. ⁊c. Relatō intrinſeca fit p̄nomē pluralis numeri. vt Joannes ⁊ Petrus ſunt ſiles Joannes ⁊ Petrus ſunt fratres habet duos ſenſus. vnus eſt. Joannes eſt frater Petri. ⁊ Petrus eſt frater Joannis. Alius ſenſus eſt. Joānes eſt frater ⁊ Petrus eſt frater.

Finit hic Gloſa ſuper Secūda parte magiſtri Alexandri. per Joānem Synthis collecta et nunc in optimā formā redacta. Impreſſ. Delf. Anno dn̄i. M.cccc.xcvij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 G 40